75

1950 de Crèdit Andorrà a Creand 2025

Creand©
Crèdit Andorrà

1950

2025

de Crèdit Andorrà
a Creand

© Il·lustracions

Fotografies
Pàgina 29: Arxiu Nacional d'Andorra. Autor: Francesc Pantebre.
Pàgina 61: arxiu de Creand. Autor: Delfí Xandri.
Pàgina 63: Arxiu Nacional d'Andorra. Autor: Fèlix Peig.
Pàgina 70: Arxiu Nacional d'Andorra. Autor: Fèlix Peig.
Pàgina 76: Arxiu Nacional d'Andorra. Autor: Fèlix Peig.
Pàgina 83: arxiu de Creand. Autor: Jaume Blassi.
Pàgina 146: arxiu de Creand Fundació. Autor: Agència de Notícies Andorrana.
Pàgina 149: Arxiu Nacional d'Andorra. Autor: Fèlix Peig.
Pàgina 153: arxiu de Creand. Autor: Jaume Blassi.
Altres fotografies: arxiu de Creand (no consta la identitat de l'autor).

Documents
Pàgina 24: Fundación Miguel Fisac.
Altres documents: arxiu de Creand.

1a edició: Octubre de 2025

1950-2025 de Crèdit Andorrà a Creand
© de l'autor: Francesc Rodríguez Rossa

© de la traducció al castellà: ATLS Global SL, 2025
Correcció del català: Pites Roure, 2025
© d'aquesta edició: Creand Crèdit Andorrà
ISBN: 978-99920-80-22-1
Dipòsit legal: AND.654-2025

Disseny i maquetació: Casasayas Studio
Impressió: Impremta Envalira

Sota les sancions previstes per les lleis, queden rigorosament prohibides, sense l'autorització expressa i per escrit dels titulars del Copyright, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment –inclosos la reprografia i el tractament informàtic– i la distribució d'exemplars d'aquesta edició mitjançant la venda, el lloguer o el préstec públic.

ISBN 978-99920-80-21-4
9 789992 080214

Sumari

10 Un propòsit i un llegat
12 75 anys de creure i crear
14 Introducció
16 Un nou banc a Andorra.
Els primers anys (1949-1955)
48 Evolució i entorn.
Setanta anys creant (1955-2024)
124 Fites en el camí
158 Dades rellevants
182 Annexos
192 Bibliografia

194 Versió en castellà

Diríem que el risc és absolutament consubstancial a la professió bancària i que la paraula 'crèdit' ve del mot llatí 'credo', és a dir 'crec'. La política inversora de Crèdit Andorrà ha estat, i és, fonamentalment un acte de fe en el País i en les persones que han fet possible el desenvolupament de l'economia andorrana.

Memòria de l'exercici 1972

Des de Crèdit Andorrà, sempre hem mostrat la nostra voluntat per col·laborar en les iniciatives internacionals relatives a l'estabilitat financera, la transparència i la lluita contra les activitats delictives. Davant de tots aquests reptes, pensem que Andorra ha de ser capaç de redissenyar un nou model econòmic per fer front als reptes de futur i ha de determinar quin ha de ser l'acostament a la Unió Europea i, per extensió, a la resta d'organismes i institucions internacionals influents en l'esdevenir del nostre país, amb el convenciment que les autoritats arribaran a acords favorables que garanteixin la nostra competitivitat.

Carta als accionistes 2008

Un propòsit i un llegat

Antoni Pintat Mas
President de Creand

Cada pàgina d'aquest llibre omplirà de records viscuts més d'una generació. Commemora una història. Una història de determinació, de valors i de visió compartida per aquells que hi van creure des del primer dia. El nostre banc és fruit d'aquesta visió: la d'uns accionistes andorrans que, des de l'inici, van apostar per un projecte que transcendia els interessos particulars. Ho recordo amb emoció perquè, entre ells, hi havia els meus avis, tant el matern com el patern. Unes persones que van entendre que construir un banc no era només aixecar una institució financera, sinó posar les bases d'un país, d'una comunitat i d'un futur més pròsper per a tothom.

Perquè un banc no és només dels seus propietaris. És dels seus clients, dels seus treballadors, de tots els que hi confien cada dia. Crea comunitat. No és només una entitat econòmica, sinó una organització amb ànima, amb un propòsit i amb un llegat que es va construint amb cada decisió presa, amb cada servei o producte ofert, amb cada família i amb cada empresa a les quals hem ajudat a prosperar. Perquè darrere de cada xifra, de cada operació, hi ha persones amb projectes de vida, amb somnis que han trobat suport en la nostra institució.

Durant aquests 75 anys hem vist canvis profunds en l'economia, en la societat i en la manera de relacionar-nos amb el món. Ens hem adaptat als temps i hem evolucionat per oferir el millor servei, sense perdre mai de vista els nostres principis fundacionals. Perquè més enllà de l'èxit financer, el que ens defineix és la confiança que generem. És aquesta confiança construïda amb esforç i amb responsabilitat la que ens ha permès ser part activa del creixement d'Andorra i de l'evolució de les seves institucions.

Aquesta celebració no és només un record del passat, sinó una reafirmació del nostre compromís amb el futur. En un món on el que és efímer sovint es confon amb el que és important, 75 anys representen la solidesa d'un projecte a llarg termini, la voluntat ferma de deixar una empremta positiva i de continuar essent un referent de confiança, d'innovació i de servei. Això no hauria estat possible sense l'esforç i la dedicació de generacions d'accionistes, de directius i d'empleats i col·laboradors que han treballat amb un mateix objectiu: fer créixer el nostre banc, consolidar-lo i garantir-ne la continuïtat.

Ho explica molt bé aquest llibre commemoratiu. És el testimoni més complet de tot aquest recorregut, des dels primers passos de Crèdit Andorrà fins a la consolidació de Creand. No només explica la nostra història, sinó que ens impulsa cap al futur, amb el convenciment que el millor encara ha de venir. Els pròxims anys ens portaran nous reptes, noves oportunitats i, sens dubte, noves maneres d'entendre les finances i el servei a la societat. Però, passi el que passi, continuarem essent una entitat al servei de les persones i del país.

Avui, doncs, Creand es projecta cap al futur, fruit d'aquell propòsit nascut fa 75 anys, amb un llegat permanent que estic convençut que anirà creixent encara més en el temps. A tots els qui ho heu fet possible —des dels accionistes fins a la societat andorrana en el seu conjunt— vull traslladar-vos la meva més entranyable enhorabona.

75 anys de creure i crear

Xavier Cornella Castel
Conseller delegat de Creand

Quan una empresa com la nostra arriba als 75 anys, no celebra només una xifra, sinó una trajectòria feta de treball, d'esforç, de reptes superats i d'haver sabut adaptar-se a uns temps canviants. I fidel a una visió que s'ha mantingut ferma al llarg de tres quarts de segle. Crèdit Andorrà, ara Creand, arriba a aquest aniversari amb la satisfacció d'haver estat un actor fonamental en el desenvolupament del país, acompanyant persones, famílies, empreses i emprenedors en el seu creixement.

Avui mirem enrere per projectar-nos cap al futur. I ens situem a l'any 1950 com a punt de referència. Va ser llavors que un grup de visionaris andorrans va decidir impulsar un projecte bancari amb una missió ben clara: oferir, al Principat d'Andorra, un servei financer modern i accessible, en sintonia amb les necessitats d'una societat en constant evolució. Aquella nostra primera oficina, senzilla però plena d'ambició, va ser el punt de partida d'un viatge apassionant que ens ha portat a ser un referent indiscutible a totes les parròquies del nostre país.

Si alguna característica ha definit la nostra manera de fer banca, des dels inicis, ha estat la proximitat amb els clients i l'adaptació continuada a les transformacions del sector financer i de la mateixa societat. És ben veritat que els avenços tecnològics han transformat la manera com ara operem, però mai han substituït l'essència que ens defineix: el tracte personalitzat i la voluntat d'estar al costat de les persones en cada etapa de la seva vida.

Però, més enllà de l'activitat bancària, la nostra responsabilitat ha estat contribuir al progrés d'Andorra. Hem participat en el desenvolupament de sectors clau del país, com el turisme, el comerç o l'emprenedoria. Hem donat suport a múltiples iniciatives impulsores de creixement. Hem estat presents en moments decisius per al país, hem generat estabilitat i confiança en temps d'incertesa i hem impulsat noves oportunitats quan calia avançar cap al futur. Sense oblidar que, a través de la nostra Fundació, també hem pogut aportar valor real a la nostra comunitat prenent part en projectes socials, educatius, culturals i esportius, des de fa gairebé quaranta anys.

Avui, sota la marca Creand, hem entrat en una nova etapa, amb una estratègia clara d'expansió internacional, sense perdre les nostres arrels. I amb una clara aposta per la innovació, la sostenibilitat i la digitalització. Tot això, sense oblidar els valors que ens han fet créixer i que continuen sent la base del nostre compromís amb accionistes, clients i empleats; en definitiva, amb el país.

Aquest aniversari és una ocasió especial per expressar el meu sincer agraïment a totes les persones que han format part d'aquest camí, un camí d'èxit gràcies a la seva confiança i a la seva dedicació. Les empreses són, en essència, les persones que hi treballen. I, en aquests 75 anys, hem tingut la sort de comptar amb equips excepcionals que han fet del nostre model de banca una experiència professional i personal úniques.

Aquest llibre que teniu a les mans recull, amb tot luxe de detalls, el camí recorregut des dels inicis fins avui: de Crèdit Andorrà a Creand. Com podreu comprovar, és una història de Creure en el país, de Crear oportunitats i d'avançar plegats cap a nous reptes.

Per tant, només em resta donar-vos les gràcies per aquests 75 anys d'històries compartides. Per creure en nosaltres i per permetre'ns créixer al vostre costat.

Introducció

El discurs narratiu que ha de permetre establir el fil d'una història es pot emprendre de moltes maneres. En el cas d'aquesta publicació, en la qual es pretén traçar el recorregut de Creand a través del temps, s'ha optat per la diversitat. Amb aquesta decisió s'ha volgut defugir el perill de dispersió (i, conseqüentment, d'una possible manca de precisió i de comprensió) que podria haver provocat el fet que els temes a tractar eren molt diversos i que, a més, la concatenació entre ells no sempre era evident. Per això, cadascun dels capítols ha merescut un tractament formalment diferenciat, una característica que, pensem, facilitarà la lectura del conjunt de l'obra i ajudarà a fer-ne més entenedor el contingut.

Al capítol que inicia la narració, **Un nou banc a Andorra. Els primers anys (1949-1955)**, s'hi exposa amb profusió de detalls i de referències el naixement de Crèdit Andorrà SA i els seus primers cinc anys de vida, un període temporal marcat per la incertesa i les dificultats provocades per múltiples factors.

El segon, **Evolució i entorn. Setanta anys creant (1955-2024)**, dividit correlativament per anys, molt més esquemàtic i amb una redacció concisa, abasta essencialment els fets o les accions més rellevants que han marcat la història del Banc els darrers setanta anys. També inclou (assenyalades amb *) les referències a algunes accions o decisions alienes al negoci bancari i financer de Crèdit Andorrà SA, essencialment relatives a les activitats asseguradora i social. Finalment, també s'hi detallen (assenyalades amb +) certes decisions legislatives o normatives amb afectació sobre l'activitat empresarial de Creand Crèdit Andorrà, així com altres fets (la gran majoria de caràcter nacional) relacionats amb el sector bancari o que han tingut per a Andorra un impacte polític, econòmic o social destacable. Tanmateix, no s'hi ha traslladat la immensa majoria de les accions desenvolupades pel Banc al marge de la seva activitat principal (constituïdes en gran part per actuacions de suport a activitats culturals, esportives o socials), degut al seu gran nombre i diversitat.

Al tercer capítol s'hi presenten, d'una manera resumida però prou detallada, dotze de les **Fites en el camí** que han marcat l'evolució empresarial de l'Entitat en els seus setanta-cinc anys d'existència, o que han representat moments significatius del seu desenvolupament.

Finalment, es detallen una sèrie de **Dades rellevants** que han de permetre conèixer d'una manera visual i concreta l'evolució de diferents paràmetres quantitatius que han fixat la història de Creand, i també posar a l'abast del lector diferents dades relatives als òrgans de govern de l'Entitat. També es presenta, en diversos **Annexos**, la transcripció d'alguns documents (tant de caràcter particular de Creand com de caràcter públic) que, pel seu contingut o pel fet de ser poc o gens coneguts, ens ha semblat que es mereixien figurar en aquesta publicació.

Esperem, després d'aquests succints aclariments introductoris, que la lectura dels textos us sigui ben amena.

Un nou banc a Andorra. Els primers anys (1949-1955)

El nom *Crèdit Andorrà* apareix per primera vegada a la sol·licitud adreçada al Consell General per Bonaventura Riberaygua Argelich, el 13 de desembre de 1949, en la qual exposa que desitja *fundar una casa de crèdit, defensora dels interessos andorrans, en el sentit de fomentar el desenvolupament de l'Indústria, del Comerç i de l'Agricultura, amb el propòsit de sempre facilitar als andorrans laboriosos i honrats mitjans econòmics i monetaris a un interès mòdic*, i li demana que *es digni autoritzar-lo per a domiciliar en un immoble de la seva propietat situat a Andorra la Vella, una casa de crèdit que's titularà CREDIT ANDORRA*. Al decret (datat el 21 del mateix mes, i que porta per número d'ordre el 776) s'autoritza *l'exercici de les activitats sol·licitades sota la denominació de Credit Andorrà*. Riberaygua justifica documentalment ser *competent en coneixements bancaris, per haver desempenyat càrrecs importants i de confiança per espai de dinou anys i sis mesos, en la Societat Anònima Bancària El CREDIT LYONNAIS, Central de Barcelona*, i aporta com a argument suplementari per afavorir la consideració de la seva demanda que *en vida de la seva mare, (A.C.S.) la "Casa Ramon" efectuava operacions de canvis i operacions de préstecs*.

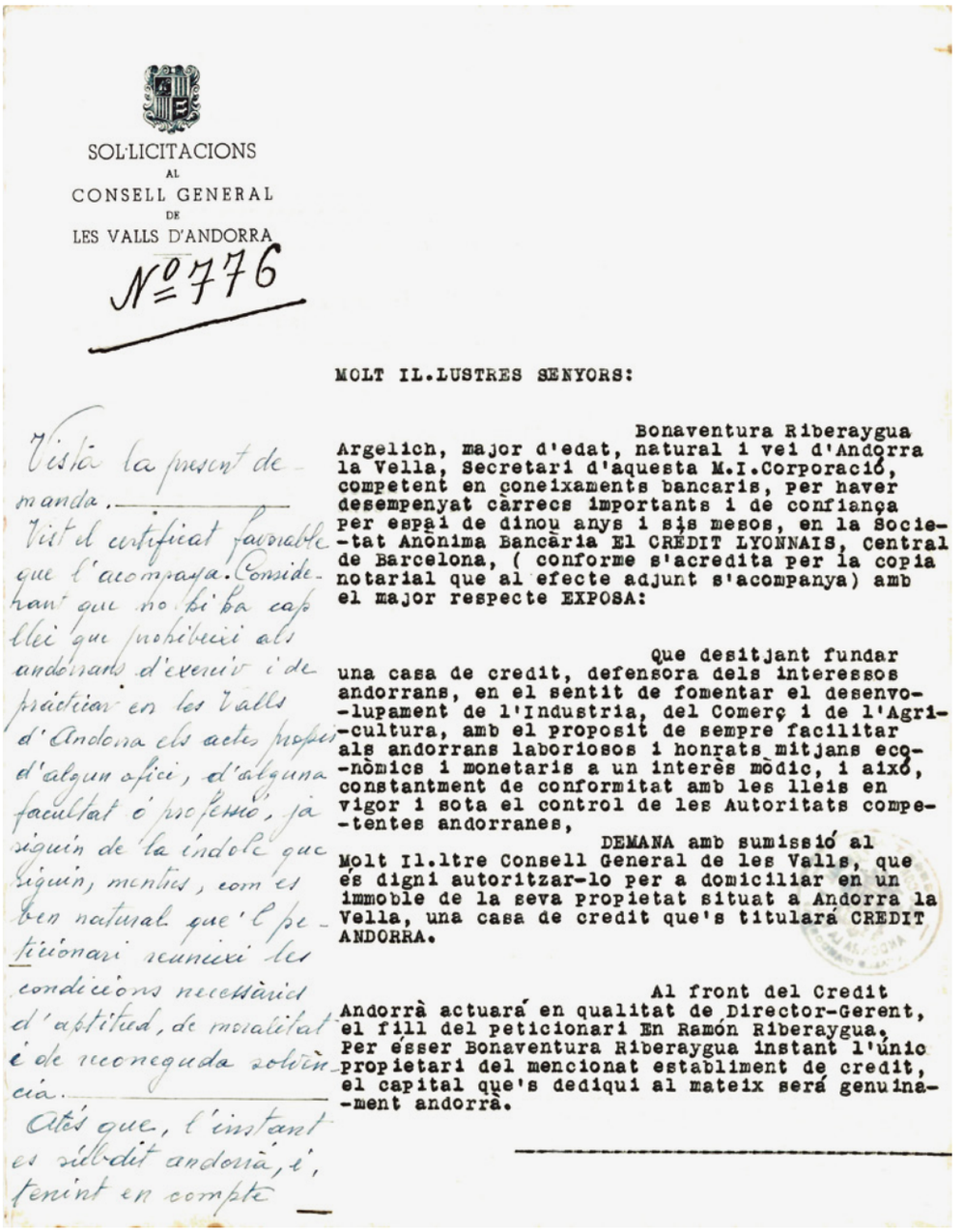

SOL·LICITACIONS
AL
CONSELL GENERAL
DE
LES VALLS D'ANDORRA

Nº 776

MOLT IL.LUSTRES SENYORS:

Bonaventura Riberaygua Argelich, major d'edat, natural i vei d'Andorra la Vella, Secretari d'aquesta M.I.Corporació, competent en coneixaments bancaris, per haver desempenyat càrrecs importants i de confiança per espai de dinou anys i sis mesos, en la Societat Anònima Bancària El CRÈDIT LYONNAIS, Central de Barcelona, (conforme s'acredita per la copia notarial que al efecte adjunt s'acompanya) amb el major respecte EXPOSA:

Que desitjant fundar una casa de credit, defensora dels interessos andorrans, en el sentit de fomentar el desenvolupament de l'Industria, del Comerç i de l'Agricultura, amb el proposit de sempre facilitar als andorrans laboriosos i honrats mitjans econòmics i monetaris a un interès mòdic, i això, constantment de conformitat amb les lleis en vigor i sota el control de les Autoritats competentes andorranes,

DEMANA amb sumissió al Molt Il.ltre Consell General de les Valls, que és digni autoritzar-lo per a domiciliar en un immoble de la seva propietat situat a Andorra la Vella, una casa de credit que's titularà CREDIT ANDORRA.

Al front del Credit Andorrà actuarà en qualitat de Director-Gerent, el fill del peticionari En Ramón Riberaygua. Per ésser Bonaventura Riberaygua instant l'únic propietari del mencionat establiment de credit, el capital que's dediqui al mateix serà genuinament andorrà.

Vista la present demanda.
Vist el certificat favorable que l'acompanya. Considerant que no hi ha cap llei que prohibeixi als andorrans d'exercir i de practicar en les Valls d'Andorra els actes propis d'algun ofici, d'alguna facultat o professió, ja siguin de la índole que siguin, mentres, com es ben natural que'l peticionari reuneixi les condicions necessàries d'aptitud, de moralitat i de reconeguda solvència.
Atès que, l'instant es súbdit andorrà, i, tenint en compte

Sol·licitud de creació de Crèdit Andorrà, adreçada al Consell General per Bonaventura Riberaygua Argelich, i decret d'autorització.

Sembla que ja feia un cert temps que Bonaventura Riberaygua havia decidit tirar endavant aquesta iniciativa, una afirmació que es veu avalada pel fet que uns mesos abans (el 29 d'octubre s'havia escripturat la compravenda) ja havia decidit adquirir a Felip Riberaygua Ribot una parcel·la de terreny *formant part de la finca anomenada Peça de Moles de Baix*, d'una superfície de *dos cents trenta cinc metres quadrats i mig*, en la qual l'any següent s'iniciaria la construcció de la seu social del Banc: el 18 de març, la Junta de Carreteres del Consell General en definia la línia de façana; el 23 del mateix mes, el Quart d'Andorra la Vella autoritzava l'edificació; el 5 d'abril, el Consell General donava l'autorització per edificar l'immoble *destinat a la fundació del Crèdit Andorrà*, i, finalment, el 9 de juny era el Comú d'Andorra el que autoritzava la construcció de l'edifici.

els antecedents al. legats à més de la competència evident, el M. I. Consell General Secreta

Que, autoritza l'exercici de les activitats sol. licitades sota la "dominació" de Credit Andorrà, amb precisa condició però, que deurà observar constantment les lleis i les disposicions vigents i les que's puguin dictar en endavant.

El sol.licitant és complau en fer constar, que és troba en el ple ús dels seus drets civils i polítics, a més, que en vida de la seva mare, (A.C.S.) la "Casa Ramon" efectuava operacions de canvis i operacions de prés-tecs, havent-hi encara en aquesta data un roma-nent de comptes deudors i, considerá finalment, que no creu que avui pugui haver-hi cap impedi-ment legal.

Per lo exposat anteriorment, SUPLICA atentament a VV. SS. vulguin atendre i decretar la present demanda.

Gràcia justa que espera merèixer de les Vostres Senyories, quina vida Deu guardi molts anys.

Andorra la Vella a Tretze de Desembre del Mil nou cents quaranta-nou.

Viberayguer

Casa de les Valls à 21 de Desembre de 1949.

P. O. del M. I. Consell General

El Secretari interí

Gresa. E.

SECRETARIA DEL I. CONSELL GENERAL ANDORRA LA VELLA (VALLS D'ANDORRA)

La esmena es valida, llegir «denominació»

Gresa. E.

M.I.SRS.SINDICS I CONSELLERS DEL
CONSELL GENERAL DE LES VALLS D'ANDORRA
A n d o r r a - l a - V e l l a

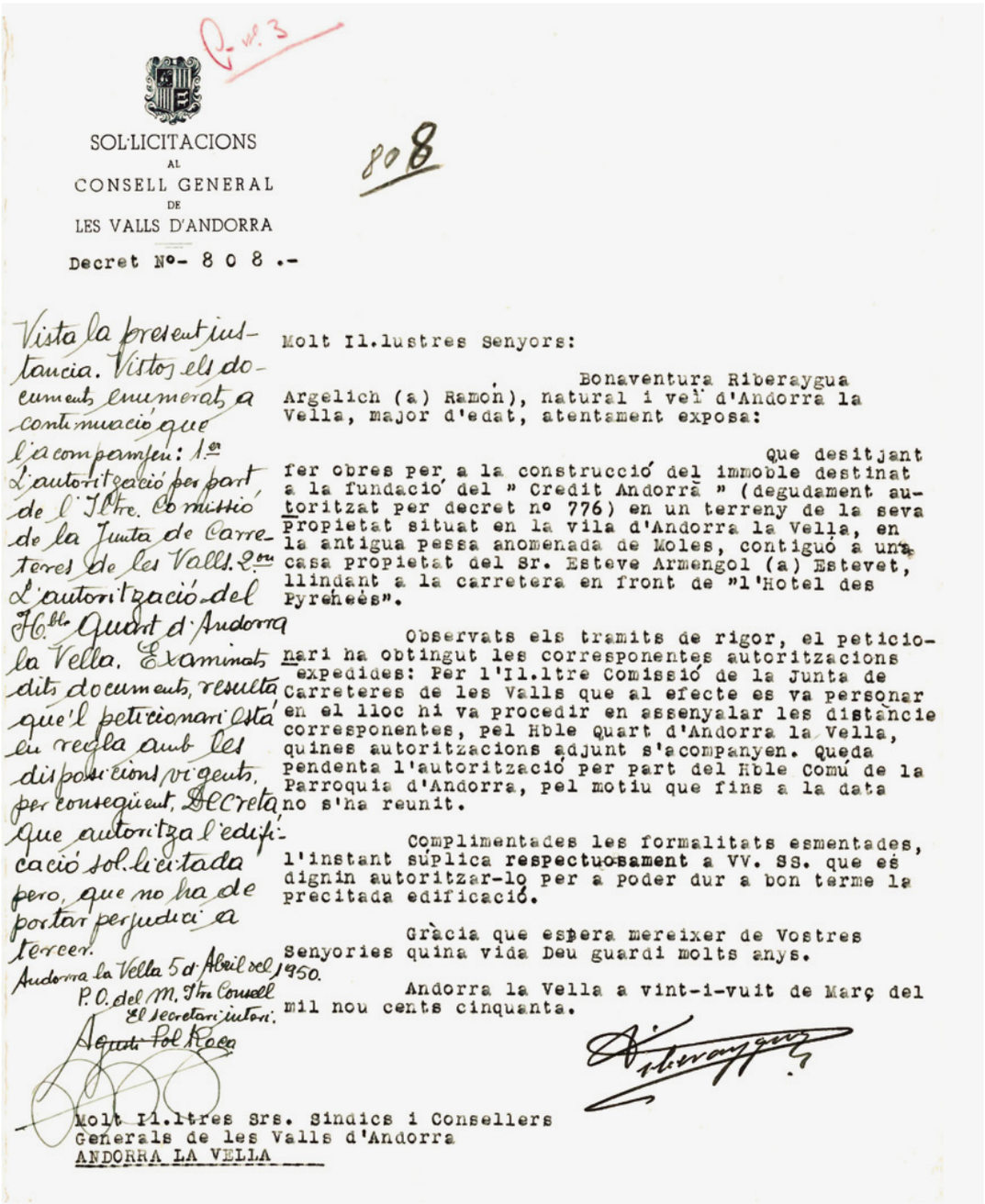

SOL·LICITACIONS
AL
CONSELL GENERAL
DE
LES VALLS D'ANDORRA

Decret Nº- 8 0 8 .-

808

Vista la present instancia. Vistos els documents enumerats a continuació que li acompanyen: 1.er L'autorització per part de l'Il.tre. Comissió de la Junta de Carreteres de les Valls. 2.on L'autorització del Hble. Quart d'Andorra la Vella. Examinats dits documents, resulta que'l peticionari està en regla amb les disposicions vigents, per conseqüent, Decreta que autoritza l'edificació sol·licitada pero, que no ha de portar perjudici a tercer.
Andorra la Vella 5 d'Abril del 1950.
P. O. del M. Il.tre Consell
El Secretari interí:
Agustí Pol Roca

Molt Il.lustres Senyors:

Bonaventura Riberaygua Argelich (a) Ramon), natural i vel d'Andorra la Vella, major d'edat, atentament exposa:

Que desitjant fer obres per a la construcció del immoble destinat a la fundació del " Credit Andorrà " (degudament autoritzat per decret nº 776) en un terreny de la seva propietat situat en la vila d'Andorra la Vella, en la antigua pessa anomenada de Moles, contiguó a una casa propietat del Sr. Esteve Armengol (a) Estevet, llindant a la carretera en front de "l'Hotel des Pyrenées".

Observats els tramits de rigor, el peticionari ha obtingut les corresponentes autoritzacions expedides: Per l'Il.ltre Comissió de la Junta de Carreteres de les Valls que al efecte es va personar en el lloc hi va procedir en assenyalar les distàncie corresponentes, pel Hble Quart d'Andorra la Vella, quines autoritzacions adjunt s'acompanyen. Queda pendenta l'autorització per part del Hble Comú de la Parroquia d'Andorra, pel motiu que fins a la data no s'ha reunit.

Complimentades les formalitats esmentades, l'instant súplica respectuosament a VV. SS. que es dignin autoritzar-lo per a poder dur a bon terme la precitada edificació.

Gràcia que espera mereixer de Vostres Senyories quina vida Deu guardi molts anys.

Andorra la Vella a vint-i-vuit de Març del mil nou cents cinquanta.

Riberaygua

Molt Il.ltres Srs. Síndics i Consellers
Generals de les Valls d'Andorra
ANDORRA LA VELLA

Sol·licitud de Bonaventura Riberaygua Argelich al Consell General en què demana autorització per edificar un immoble destinat a la seu de Crèdit Andorrà.

No podem establir, a partir de la documentació disponible, quins van ser els motius que van empènyer Bonaventura Riberaygua a prendre la decisió de crear un banc. Paradoxalment, poc temps abans (l'abril de 1947), ell i Manuel Cerqueda Escaler havien adquirit 1.300 de les 2.000 accions del Banc Agrícol i Comercial d'Andorra (BACASA); fins a aquell moment, el capital d'aquest banc havia estat totalment en mans espanyoles. Les accions adquirides per Riberaygua van ser 250; la compra també va significar que es convertís en posseïdor de 30 de les 250 parts de fundador del banc. Què va passar durant els dos anys següents perquè Riberaygua decidís crear un nou banc, que havia de fer una competència directa a un altre del qual ell era accionista, no ho sabem. La intuïció que algun motiu determinant, possiblement

relatiu a la gestió del banc, va derivar en una confrontació entre Riberaygua i algun o alguns dels propietaris de BACASA no la tenim documentada, però la successió dels fets ens porta a manifestar que degué existir i que segurament va ser a l'inici de la demanda de creació de Crèdit Andorrà.

La celeritat amb què Riberaygua pretenia portar el projecte a la pràctica es va veure, però, estroncada, essencialment per dos motius: el primer va ser el fet que el Banc Agrícol i Comercial d'Andorra no veiés amb bons ulls la iniciativa de crear Crèdit Andorrà; el segon i decisiu, la seva defunció sobtada el mes d'octubre de 1950. La defunció va comportar que el seu fill, Ramon Riberaygua Esteve (a la sol·licitud inicial, Bonaventura Riberaygua especificava que aquest actuaria en qualitat de director-gerent de la nova entitat), sol·licités al Consell General *ratificar i estimar com a feta a mon favor l'autorització que havia concedit al meu difunt pare*, demanda autoritzada el 9 de novembre mitjançant el decret 859. Quant a l'oposició de BACASA, queda concretada explícitament en el recurs presentat a la Delegació Permanent del Copríncep francès, formalitzat per l'entitat contra la decisió del Consell General d'autoritzar la creació de Crèdit Andorrà.[1] La interposició del recurs va ser notificada pel síndic a Ramon Riberaygua el 7 de desembre del mateix any mitjançant la comunicació de la carta que li havia adreçat el mateix dia el veguer francès, en la qual li manifestava que el recurs *a été accueilli par S.E. le co-Prince Français* i que quedava suspesa la decisió presa pel Consell General, i li demanava que comuniqués al beneficiari que s'abstingués de fer cap activitat en relació amb l'autorització donada.

L'oposició de BACASA ja s'havia manifestat implícitament pocs dies després que Bonaventura Riberaygua rebés l'autorització per crear Crèdit Andorrà, quan el 10 de gener de 1950 el director de l'entitat, Manuel Cerqueda, demanava al Consell General que se li lliurés còpia de la sol·licitud i de l'autorització atorgada a Bonaventura Riberaygua Argelich per obrir un establiment bancari; la demanda es feia *amb l'objecte de poder donar compliment al disposat en el Decret de data 18 d'Abril de 1929*. Aquest document (que en realitat no era un decret, sinó un conveni establert entre el Consell General i Miquel Mateu Pla) deixava constància, bàsicament, que el dia 18 d'abril de 1929 *El Consell General de les Valls d'Andorra, reunit en sessió extraordinària, ha acordat,*[2] *amb caràcter irrevocable, crear un impost de cinc per cent sobre la xifra de negocis bancaris...*; també hi constava que durant setanta-cinc anys s'eximia Miquel Mateu, o la persona o entitat que exercís els seus drets, d'aquest impost *i de tots els que d'avui en*

[1] Crèdit Andorrà no arribarà a conèixer mai el contingut del recurs i, per tant, no se sap per quin motiu es va presentar. Una possible motivació seria que s'adduís l'exclusiva de Miquel Mateu per obrir un banc (que, com veurem més endavant, no va existir); podria reforçar aquesta opinió el fet que, quan el 1935 es va instal·lar a Andorra la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, ho va fer amb l'acord de Miquel Mateu (al decret del Consell General del 19 de desembre de 1934, en el qual s'autoritza l'obertura d'una sucursal de la Caixa de Pensions, hi consta que el dia 12 anterior s'havia signat un conveni entre Francesc Moragas i Miquel Mateu en el qual aquest *fa renúncia dels drets que poguessin correspondrer-li sobre les operacions que realitzi la Caixa de Pensions en Andorra*). Tanmateix, el més probable és que fos presentat pretextant una suposada actuació de Ramon Riberaygua com a prestanoms, una figura implícitament prohibida en un decret del Consell General d'11 de juny de 1939. Avalaria aquesta opinió la interpretació de l'acord adoptat pel Consell d'administració de BACASA el 21 de novembre de 1950 (transcrit per Francesc Cabana a: *Andbanc, 75 anys de banca i d'història andorrana,* Andbanc, 2005), que diu: *Es parla de la situació del Crèdit Andorrà després de la mort de Bonaventura Riberaygua. Constant al Banc Agrícol i Comercial que el Sr. Riberaygua és persona interposada i que el grup interessat en el Crèdit Andorrà ve actuant després de la mort d'aquell senyor obertament, tant a Andorra com fora de les Valls, s'acorda interposar recurs contra el Decret del M.I. Consell General, que havia autoritzat el funcionament del nou banc.* També l'avalaria la redacció d'unes frases contingudes a l'escrit de resposta de Crèdit Andorrà a un requeriment de BACASA, del 1956, on es diu que *l'afirmació que sembla ésser la inspiradora de vostre recurs de que la nostra Entitat no compta amb la deguda participació de capital andorrà no respon a la realitat. Tots els dubtes que tal volta pogueren motivar el vostre recurs han quedat esvaïts: la més àmplia distribució del nostre capital social entre persones i entitats andorranes és un fet públic i notori.*

[2] A l'acta de la reunió no hi consta l'acord detallat al conveni. Només s'hi exposa, quant a aquesta qüestió, que s'acorda *redactar definitivament l'anex que fou firmat per el Consell i els esmentats concessionaris als 27 mars últim, fent-ne un document apart de lo referent al banc, com consta dels dos documents firmats amb fetxa d'avui.*

endavant es puguin crear; i, encara, que Miquel Mateu *vindrà obligat pel compte del Consell General i ostentant la seva plena i absoluta representació, a controlar, revisar i cobrar, l'import d'aquest impost de les persones o entitats que, per a fer operacions bancàries s'estableixin en el país.*[3]

La manifestació d'intencions es va concretar el 21 de març següent, mitjançant una carta adreçada per Manuel Cerqueda (actuant en aquesta ocasió com a vicepresident de BACASA) a Bonaventura Riberaygua en què li comunicava que l'entitat tenia coneixement que havia estat autoritzat a fundar Crèdit Andorrà i que, en aplicació del *conveni* del 18 d'abril de 1929, en nom del Consell d'administració de BACASA (actuant com a representant de Miquel Mateu) li demanava que l'informés de quan pensaven començar les operacions bancàries i del total d'aquestes operacions al final de cada semestre natural, i que posés a disposició de BACASA els llibres de comptabilitat, tot amb la finalitat de poder fer el control i el cobrament de l'impost del 5 per cent. La carta es va respondre uns mesos més tard, segurament a l'agost, i s'hi denegava tant el control dels llibres comptables com l'abonament de l'impost, per dos motius: que l'acord del 18 d'abril de 1929 no revestia caràcter de legalitat perquè no estava ratificat per les autoritats superiors i que, si fos legal, l'impost hauria d'haver estat exigit a BACASA *per totes les operacions bancàries realitzades en les Valls d'Andorra que no fossin a càrrec personal del Sr. Mateu Pla.*

[3] La instal·lació d'un banc a Andorra, lligada com a element complementari a l'atorgament d'alguna concessió, ja havia estat tractada o autoritzada anteriorment pel Consell General en diverses ocasions, per exemple el 1912, quan se li demana que estableixi una concessió per a l'explotació del subsol, que no es va concretar, o el 1926, quan atorga la concessió d'un hotel-sanatori i autoritza *establir una casa de banca.* El conveni establert el 1929 amb Miquel Mateu (en el qual no s'esmenta específicament ni l'autorització per crear un banc ni cap exclusiva, tal com acabem de veure) anava lligat a la concessió de FHASA i tenia com a precedent immediat la concessió de salts d'aigua, l'exclusiva d'un banc i el dret de preferència sobre l'explotació de mines, atorgada el setembre de 1928 a Pierre Forgeot i Lorenzo Gómez Quintero, que no va arribar a bon port per la renúncia de Forgeot; en aquest cas sí que es preveia l'exclusiva d'un banc i també que *en el cas de qu'els concessionaris renunciessin a l'exclusiva del banc, el Consell deurà imposar durant el terme de vinticinc anys a partir desde avui un impost del cinc per cent a qualsevol altra banca que s'instal·li en Andorra, quedant la mitat de dit impost a favor del Consell i l'altra mitat a favor dels concessionaris.*

Per tal d'obtenir finançament per poder portar a la pràctica el projecte, Bonaventura Riberaygua havia signat un contracte,[4] el gener de 1950, amb Miquel Calvet Martí, una persona polifacètica. Possiblement, Riberaygua i Calvet es coneixien des de feia temps gràcies a alguna relació que Calvet devia haver tingut amb el Consell General i al fet que Riberaygua havia estat secretari d'aquesta institució (va ocupar el càrrec des del 1935 fins a la seva mort).[5] Sigui com sigui, tot i que sense poder afirmar que la iniciativa de crear Crèdit Andorrà fos conjunta, Calvet s'implica immediatament en la qüestió i crea una societat, a Barcelona, en la qual participaran alguns coneguts seus.[6]

Tanmateix, el fet d'haver de disposar d'un capital relativament important porta aquesta societat a buscar altres inversors per al projecte de Crèdit Andorrà; serà en aquest moment que es posaran en contacte (sembla que totalment per atzar) amb Javier Méndez de Vigo y del Arco, un lletrat de la presidència del Govern espanyol, que serà qui els introduirà al cercle de l'Opus Dei i, concretament, amb Alberto Ullastres Calvo. El resultat serà l'establiment d'un contracte privat, el juliol de 1950, en el qual es convé la participació de Javier Méndez de Vigo i d'Alberto Ullastres en el projecte que promou a Andorra el Grup Calvet.[7]

---

[4] No disposem d'aquest document, però en coneixem l'existència per la referència que s'hi fa en un altre contracte (establert el novembre de 1950 entre Miquel Calvet i els hereus de Bonaventura Riberaygua, immediatament després de la seva defunció), en el qual s'exposa que el document se signa per regular les relacions que existien entre Bonaventura Riberaygua i Miquel Calvet, i per *llevar a una completa realización la entidad bancaria CREDIT ANDORRA que había sido objeto del contrato privado que fue convenido a treinta de Enero de este año entre los dos señores nombrados Riberaygua y Calvet*.

[5] Tot i no poder-ho afirmar de manera concloent, segurament Riberaygua i Calvet es degueren conèixer el 1936, quan el Consell General estableix una concessió per a l'explotació de la Loteria Nacional d'Andorra: la concessió va ser atorgada a la societat Unió Financera d'Andorra SA, i un dels tres socis era Miquel Calvet Martí.

[6] Encara que en algun document hem pogut llegir que aquesta societat tenia un capital de 5 milions de pessetes, no tenim la certesa que s'arribés a formalitzar legalment. En la documentació la trobem sempre referenciada com a *Grup Calvet*.

[7] Aquest document tampoc s'ha pogut analitzar i, per tant, no en coneixem el contingut precís. Sabem, però, que s'hi detallava la participació dels diferents signants en la futura societat, que, a partir d'altra documentació disponible, es pot establir en un 31% per al Grup Calvet, un 26% per a Alberto Ullastres i un 13% per a Javier Méndez de Vigo; l'altre 30% no sabem a qui estava destinat, tot i que una part o la totalitat d'aquest percentatge havia de correspondre a Riberaygua.

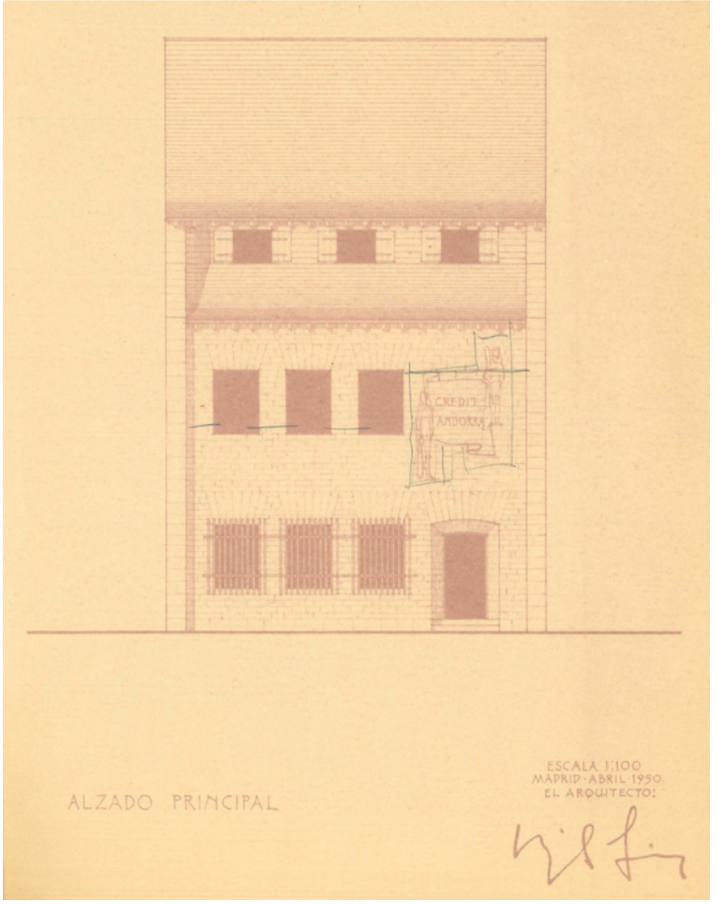

Alçat preliminar de la façana de la seu de Crèdit Andorrà. El document inclou les correccions realitzades per l'arquitecte a l'element decoratiu amb el nom del Banc que havia d'anar situat damunt la porta d'entrada. També s'hi pot veure que la previsió inicial era de situar la porta d'accés a l'edifici a la banda dreta; la modificació de la distribució interior prevista inicialment va implicar la situació a la part esquerra.

Després de l'acord signat el gener de 1950 entre Calvet i Riberaygua, aquest es desentén totalment, almenys formalment, de qualsevol iniciativa lligada a la creació de Crèdit Andorrà. Suposem que els condicionants inherents a l'exercici del seu càrrec de secretari del Consell General el portaran a adoptar una actitud personal prudent i distanciada i que deixarà que el seu fill Ramon i Miquel Calvet siguin els qui portin a la pràctica les decisions que es vagin prenent: Ramon Riberaygua actuaria en les qüestions internes, a Andorra, i Calvet ho faria a l'estranger. Tot i que no sabem amb certesa si hi va intervenir directament, Bonaventura Riberaygua estava al corrent de l'acord de participació de Javier Méndez de Vigo i d'Alberto Ullastres en el projecte; el fet que el primer plànol definitiu de l'edifici que havia d'acollir la seu social de Crèdit Andorrà, obra de Miguel Fisac, dati del juny de 1950 (el mateix mes en què s'obté la darrera de les autoritzacions necessàries per construir-lo), ens fa confirmar aquesta opinió.[8]

[8] Miguel Fisac va ser membre de l'Opus Dei entre 1936 i 1955; segurament, sense aquesta adscripció no s'entendria que s'hagués anat a buscar un arquitecte de Madrid per projectar un edifici a Andorra. Cal anotar que Fisac realitza el primer plànol definitiu (l'abril de 1950 ja havia dibuixat uns plànols preliminars) un mes abans de signar-se el contracte entre el Grup Calvet i Alberto Ullastres, cosa que denota que les converses per arribar a l'acord devien estar molt avançades i, a més, que hi havia una voluntat certa de no demorar les actuacions necessàries per posar en funcionament el Banc. Tot i que la memòria i el pressupost estimatiu de l'obra són del mes de setembre, les incerteses provocades per la mort de Riberaygua degueren aturar un temps el procés de construcció, ja que la majoria dels plànols definitius es van fer el mes de març de 1951, un cop Crèdit Andorrà ja s'havia constituït legalment i el Grup Calvet havia deixat de participar en el projecte.

Els mesos posteriors a la signatura del contracte privat del juliol de 1950, Miquel Calvet es dedicà a la recerca de suports i de corresponsals per al Banc (especialment a França), que adquiriria existència legal uns mesos després. Tanmateix, l'actitud dispendiosa i poc professional que manifestà recurrentment en l'execució d'aquestes iniciatives segurament no va ser gaire ben vista pels seus associats; com a resultat d'aquesta malfiança, el 14 de novembre (Riberaygua feia un mes que havia mort) es va signar un preacord de compravenda (que s'havia d'executar en els dos mesos i mig següents) de la participació que havia de tenir el Grup Calvet a Crèdit Andorrà, segons el contracte privat signat el mes de juliol anterior.[9] El preacord no es va arribar a materialitzar i el resultat final de la qüestió va ser la dissolució, el 15 de febrer de 1951, del Grup Calvet i l'adquisició per part d'Alberto Ullastres dels drets de les persones que hi participaven.[10] Ullastres va establir amb cadascuna d'elles un acord privat en el qual es fixaven les compensacions que haurien de rebre per la cessió dels drets esmentats, en funció del termini temporal en què se superessin les dificultats per posar en funcionament Crèdit Andorrà,[11] que en aquell moment ja eren ben evidents (recordem que el recurs de BACASA havia estat admès un parell de mesos abans). Sigui com sigui, i tenint en compte l'actitud poc seriosa de Calvet, és clar que la defunció de Bonaventura Riberaygua degué suposar un canvi de situació molt significatiu per a Alberto Ullastres i el seu cercle, cosa que els va portar a una reflexió profunda sobre com s'havia d'encarar la continuïtat del projecte i, en darrera instància, a decidir apartar-ne Calvet i el seu Grup.

Mentrestant, el 15 de desembre de 1950 havia tingut lloc la formalització pública del naixement de Crèdit Andorrà mitjançant l'establiment de l'escriptura de constitució; en l'atorgament només hi van intervenir els successors legals de Bonaventura Riberaygua Argelich: la seva vídua Pilar Esteve Grau (que actuava en nom propi i en nom del fill menor, Bonaventura Riberaygua Esteve) i el seu fill Ramon Riberaygua Esteve.[12]

---

[9] Aquest preacord va ser signat entre Miquel Calvet i Antonina Monasterio (esposa de Manuel Méndez de Vigo, un dels germans de Javier Méndez de Vigo), que uns dies abans havia adquirit un 2% de la participació atribuïda al seu cunyat en el contracte privat signat el mes de juliol anterior. Com a anècdota esmentarem que el preacord preveia també, com a objecte accessori, la concessió a Antonina Monasterio de la corresponsalia exclusiva i indefinida de Crèdit Andorrà a Cuba (la signatària era membre d'una família propietària d'un dels *ingenios* (fàbriques de sucre) més importants de Cuba).

[10] Curiosament, entre aquestes persones no hi figura el mateix Calvet, i això ens porta a pensar que no havia fet personalment cap aportació dinerària al Grup o, potser, que es va acordar destinar la seva aportació a saldar les despeses no justificables que havia fet en l'exercici de les gestions que se li havien encomanat.

[11] La darrera liquidació d'aquestes compensacions va tenir lloc el mes de gener de 1963 i la va fer Rafael Termes, que havia assumit els drets i els deures adquirits per Alberto Ullastres en els esmentats acords privats.

[12] Cal recordar que Ramon Riberaygua havia obtingut, un mes abans, la decretació positiva del Consell General en resposta a la seva demanda de *ratificar i estimar com a feta a mon favor l'autorització que havia concedit al meu difunt pare.*

La societat Crèdit Andorrà SA es constitueix per una durada *il·limitada* i el capital social queda fixat en 3 milions de pessetes, representat per 6.000 accions de 500 pessetes cadascuna. L'article 3 estableix que *la Societat té com finalitat de realitzar totes les operacions lícites per compte propi i per compte de tercers a Andorra i a l'estranger, de caràcter financier, industrial i comercial, immobiliari, de segurs i reasegurs, de transports, d'explotació del sol i del subsol, i en general totes les operacions de naturalesa bancària, sense limitació de cap mena, que puguin devenir a benefici de les Valls d'Andorra.* En el mateix acte es designa el primer Consell d'administració, format per Ramon Riberaygua (president) i Pilar Esteve (consellera).

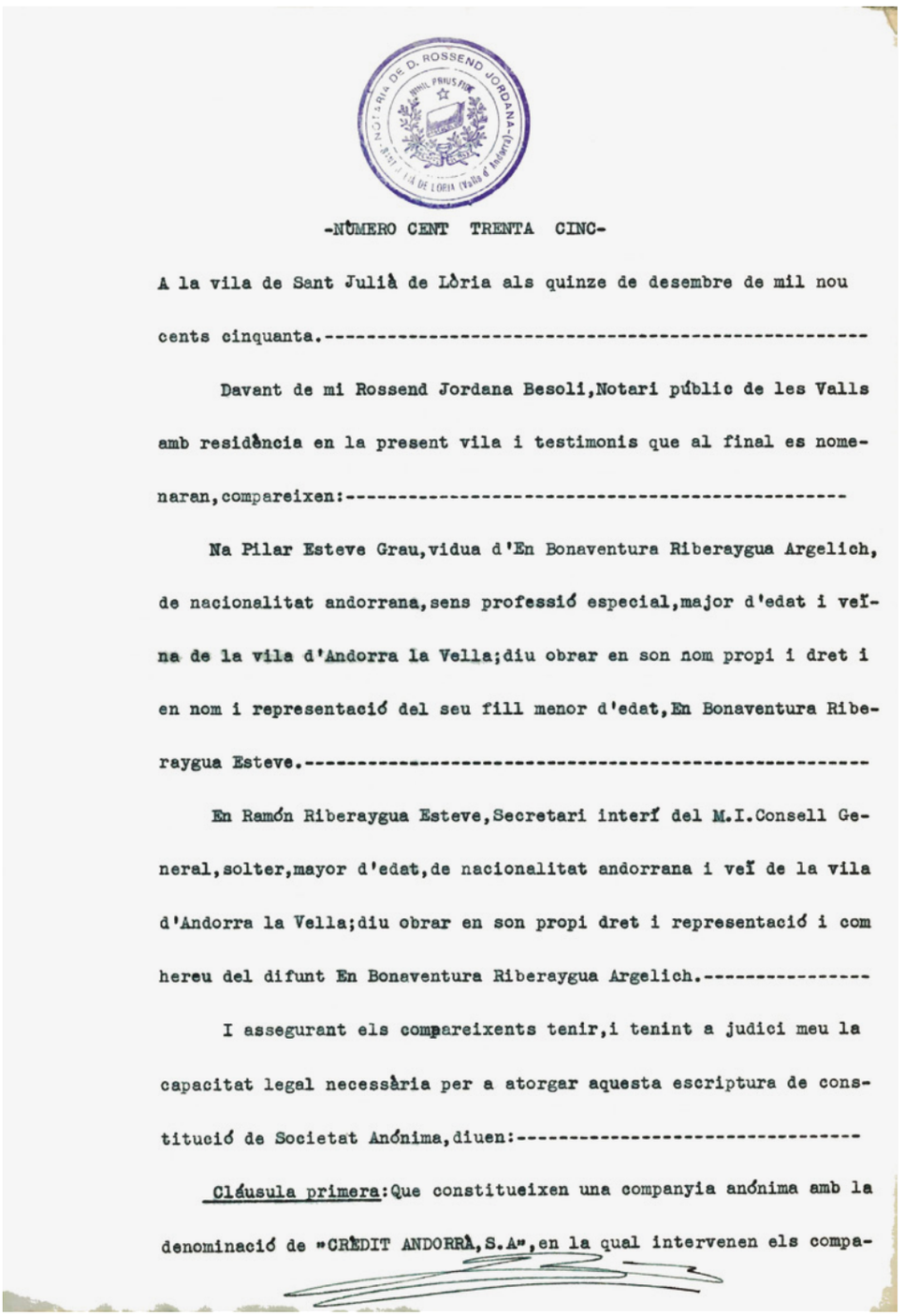

-NÚMERO CENT TRENTA CINC-

A la vila de Sant Julià de Lòria als quinze de desembre de mil nou cents cinquanta.----------

Davant de mi Rossend Jordana Besoli,Notari públic de les Valls amb residència en la present vila i testimonis que al final es nomenaran,compareixen:----------

Na Pilar Esteve Grau,vidua d'En Bonaventura Riberaygua Argelich, de nacionalitat andorrana,sens professió especial,major d'edat i veïna de la vila d'Andorra la Vella;diu obrar en son nom propi i dret i en nom i representació del seu fill menor d'edat,En Bonaventura Riberaygua Esteve.----------

En Ramón Riberaygua Esteve,Secretari interí del M.I.Consell General,solter,mayor d'edat,de nacionalitat andorrana i veí de la vila d'Andorra la Vella;diu obrar en son propi dret i representació i com hereu del difunt En Bonaventura Riberaygua Argelich.----------

I assegurant els compareixents tenir,i tenint a judici meu la capacitat legal necessària per a atorgar aquesta escriptura de constitució de Societat Anónima,diuen:----------

Cláusula primera:Que constitueixen una companyia anónima amb la denominació de "CRÈDIT ANDORRÀ,S.A",en la qual intervenen els compa-

Primera pàgina de l'escriptura de constitució de Crèdit Andorrà SA.

Al contracte signat entre Miquel Calvet i els hereus de Bonaventura Riberaygua (esmentat a la nota 4 anterior) no hi trobem constància fefaent de quina havia de ser la participació de cadascuna de les parts en la societat que s'havia de constituir; només s'hi diu que a l'escriptura de constitució dues terceres parts del capital figuraran a nom de la família Riberaygua, o d'andorrans, i l'altra tercera part a nom de Miquel Calvet[13] (tot i que aquest pacte no es respectarà formalment,[14] ja que a l'escriptura hi consta que el capital social és subscrit en la seva totalitat pels tres membres de la família Riberaygua). Tanmateix, alguns indicis d'aquell document ens porten a pensar que la participació real que Bonaventura Riberaygua havia pactat finalment per a ell era d'un 10 per cent. Sigui com sigui, el que és clar és que després de la cessió de drets dels membres del Grup Calvet a Alberto Ullastres, la seva participació real (tot i no constar com a tal a l'escriptura de constitució), sumada a la de Javier Méndez de Vigo, era àmpliament majoritària i que, per tant, encara que formalment fos Ramon Riberaygua qui quedés al capdavant de l'empresa, a la pràctica havien de ser ells qui assumissin la gestió de la situació per fer-la arribar a bon port.

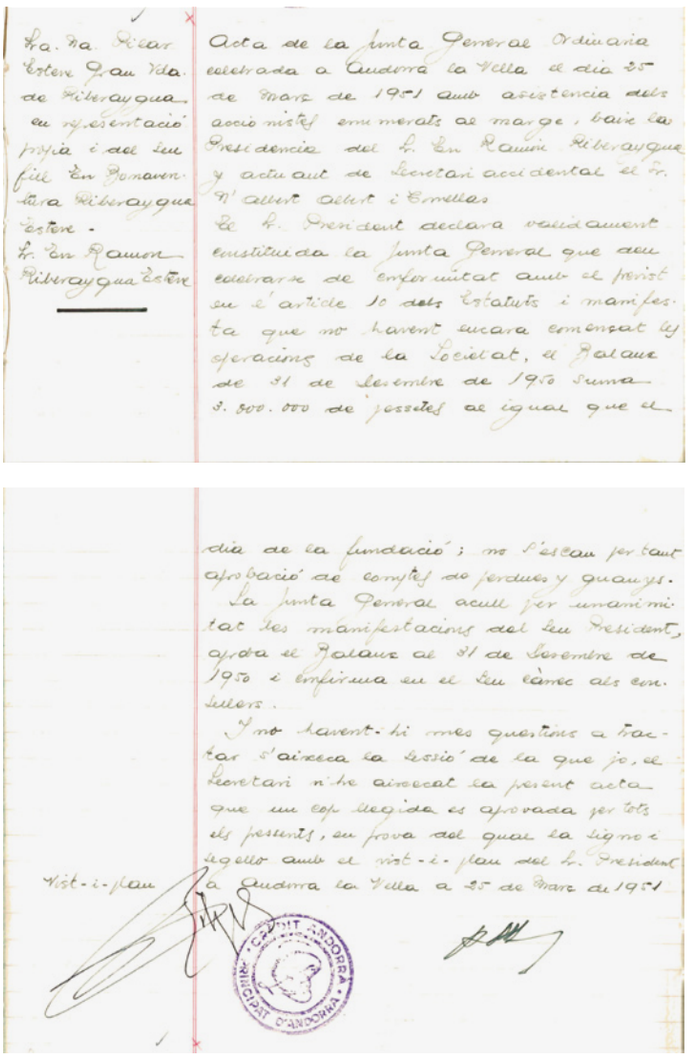
Sra. Na Vicar Esteve Grau Vda. de Riberaygua en representació pròpia i del seu fill En Bonaventura Riberaygua Esteve.
Sr. En Ramon Riberaygua Esteve

Acta de la Junta General Ordinaria celebrada a Andorra la Vella el dia 25 de Març de 1951 amb assistencia dels accionistes enumerats al marge, baix la Presidencia del Sr. En Ramon Riberaygue y actuant de Secretari accidental el Sr. N' Albert Albert i Ermellas
El Sr. President declara validament constituida la Junta General que deu celebrarse de conformitat amb el preist en l'article 10 dels Estatuts i manifesta que no havent encara començat les operacions de la Societat, el Balanc de 31 de Desembre de 1950 suma 3.500.000 de pessetes de igual que el dia de la fundació; no s'escau per tant aprobació de comptes de perdues y guanys.
La Junta General acull per unanimitat les manifestacions del seu President, aprova el Balanc de 31 de Desembre de 1950 i confirma en el seu càrrec als consellers.
I no havent-hi mes questions a tractar s'aixeca la sessió de la que jo, el Secretari n'he aixecat la present acta que un cop llegida es aprovada per tots els presents, en prova del que la signo e segello amb el vist-i-plau del Sr. President
Vist-i-plau
a Andorra la Vella a 25 de Març de 1951
CREDIT ANDORRA
MUNICIPAT D'ANDORRA

Acta de la reunió de la primera Junta general ordinària de Crèdit Andorrà SA.

[13] Hem de tenir en compte que, en aquell moment, la participació de capital estranger en societats andorranes estava limitada legalment a una tercera part del total, per decisió del Consell General de 17 de maig de 1940.
[14] Aquesta circumstància és un indici evident de la pèrdua de confiança d'Alberto Ullastres en Miquel Calvet i de la seva intervenció en la definició del contingut final de l'escriptura de constitució de la Societat.

La presència de l'Opus Dei als inicis de Crèdit Andorrà va ser fruit, com hem dit, de la casualitat.[15] L'acceptació gairebé immediata de formar part del projecte sembla que va venir motivada per unes circumstàncies particulars per les quals passava la institució, que queden detallades en l'exposició que en fa el sociòleg (i exmembre de l'Opus) Alberto Moncada,[16] en referir-se a les necessitats de finançament de l'Opus Dei en aquell moment:

> *El fulminante de la operación* [Esfina][17] *fue la decisión de Escrivá de construir una gran casa en Roma, para sede central de la Obra [...]. La decisión se toma en 1950 y a partir de entonces las peticiones de dinero de Escrivá desde Roma se hacen diarias y obsesivas.*
>
> *[...]*
>
> *El envío del dinero a Roma tropieza con las dificultades legales relativas a la exportación de divisas y el Padre da instrucciones para superarlas, de la manera que sea. Una primera fórmula, tradicional en el mundo civil y eclesiástico, es llevar físicamente el dinero en un viaje, arriesgándose a la consiguiente detención. Animados del buen espíritu de obediencia, algunos socios mayores realizan esos viajes y pronto se encuentra una fórmula habitual, aprovechando la libertad de cambios del vecino país, Portugal.*
>
> *En el primer grupo de los que fueron a Portugal figuraba un joven abogado, Gregorio Ortega Pardo, de origen aragonés y de la confianza de Antonio Pérez,*[18] *que pronto entra en contacto con el mundo bancario. Él arregla el envío a Roma del dinero aunque a tal fin sea necesario que las pesetas atraviesen la frontera portuguesa. Viajes de excursión desde Tuy, algunos bajo la protección del obispo López Ortiz, resuelven el problema.*
>
> *"El envío de dinero a Roma, bajo esos procedimientos tan incómodos, nos lleva a idear una solución más estable –relata Antonio Pérez–. Un amigo mío, Méndez Vigo, me pone en contacto con una autoridad de Andorra que tenía permiso para establecer un banco. Después de algunas negociaciones, llegamos a un acuerdo y el resultado es la creación del "Crédit Andorra", oficina bancaria en territorio andorrano que nos permitiría una mayor flexibilidad en el envío de dinero."*
>
> *"A mí me dijeron –recuerda Miguel Fisac– que hiciera el proyecto y construí ese banco."*
>
> *"Unos cuantos numerarios se hacen cargo del banco –continúa Antonio Pérez–, Tesifonte López, José Meroño, bajo la dirección de Rafael Termes. Pero al poco tiempo las cosas no van bien, los numerarios en cuestión no se entienden, y terminamos congelando esa aventura y volviendo al sistema tradicional."*

Tot i que aquest text no s'hi refereix, segurament algunes de les desavinences internes devien estar motivades per les decisions que calia prendre davant les dificultats per materialitzar la posada en funcionament del Banc, provocades pel recurs acceptat pel copríncep francès. Encara que la funció a què s'havia pensat destinar en un primer moment Crèdit Andorrà quedés descartada per l'Opus, les despeses ja efectuades van afavorir que no s'abandonés l'empresa i que s'intentés portar-la definitivament a terme, almenys per recuperar la inversió. La persona a la qual es confia la tasca és la mateixa que ja havia pilotat el primer intent: Rafael Termes Carreró.

---

[15] En alguna ocasió s'ha dit que el Banco Popular Español havia estat directament implicat en el naixement de Crèdit Andorrà. Aquesta afirmació no és certa, per una raó ben senzilla: l'Opus Dei no entrarà de manera formal i efectiva en l'estructura del Banco Popular fins el 1952. Serà a partir del 1955, quan Rafael Termes és nomenat conseller regional del Popular a Barcelona, que hi començarà a haver una certa relació entre Crèdit Andorrà i el Banco Popular, tot i que encara informal.

[16] Alberto Moncada, *Historia oral del Opus Dei,* Plaza y Janés, Esplugues de Llobregat 1987.

[17] La Sociedad Española Anónima de Estudios Financieros (ESFINA) era una societat hòlding creada formalment per l'Opus Dei el 1956, amb la finalitat inicial d'invertir en empreses dels sectors de la premsa, la distribució cinematogràfica o el llibre, entre altres.

[18] En aquell moment, a principis dels anys cinquanta, Antonio Pérez era el secretari general de l'Opus Dei.

L'elecció de Termes (un enginyer industrial que va desenvolupar tota la seva carrera al món de la banca i les finances) no ha de sorprendre ja que, a més de tenir les capacitats tècniques necessàries per portar a bon port el negoci, devia tenir la plena confiança dels promotors, ja que tant ell com Alberto Ullastres havien entrat a l'Opus el 1940. No sabem en quin moment exacte Rafael Termes agafa les regnes, per bé que si tenim en compte el que afirma Antonio Pérez en la citació anterior, ho fa des del primer moment; tanmateix, trobem esmentada per primer cop la seva presència al Banc a l'acta de la reunió de la Junta general extraordinària de Crèdit Andorrà del 22 de juliol de 1952. Durant l'any llarg que havia transcorregut des de la desvinculació del Grup Calvet del projecte, segurament havia passat gran part del seu temps a Andorra (tenia una autorització del veguer episcopal per residir-hi; el permís de residència definitiu el va obtenir l'1 d'abril de 1953), amb la finalitat de supervisar i administrar les obres de construcció de la seu del Banc, que van acabar a principis del 1952, i també per dirigir les actuacions necessàries per resoldre el conflicte administratiu i aconseguir l'obertura formal del negoci.

Aquesta fotografia de la façana de la seu de Crèdit Andorrà es va ser fer el 1952, tot just acabada la construcció de l'edifici.

L'interès perquè Crèdit Andorrà pogués començar a funcionar de seguida havia portat durant aquest temps a emprendre diferents actuacions, encomanades al president de la Societat, una de les quals va ser la demanda presentada l'1 de febrer de 1951 al delegat permanent del copríncep francès per poder conèixer el contingut del recurs de BACASA i, així, poder-hi presentar les al·legacions oportunes; no ens consta que aquesta demanda obtingués resposta, i, si l'obtingué, no va ser positiva. També havia promogut, tal com hem vist, la constitució formal de la societat mitjançant escriptura pública.

La posició de Ramon Riberaygua com a secretari del Consell General (a la mort del seu pare havia estat designat secretari al seu lloc, interinament) potser també va influir en el fet que a la reunió d'aquesta institució, del 30 de desembre de 1950, es tractés la qüestió del recurs presentat per BACASA. A l'acta de la sessió hi podem llegir: *Referent al decret promulgat pel M.I. Consell a favor del qui fou Secretari del Consell General, Sr. en Bra. Riberaygua Argelich, respecte a la constitució d'una entitat bancària denominada "Crèdit Andorrà", i havent presentat el Banc Agrícol i Comercial d'Andorra S.A. un recurs contra el Decret mencionat, s'entaula un debat per a saber de quina forma s'havia autoritzat l'acord, pres pel M.I. Consell General amb data 18 d'abril de 1929, a l'Exm. Sr. Miquel Mateu Vila* [sic], *resultant que l'autorització donada és en sí una exclusiva i una concessió per un període de setanta cinc anys, per minvar els drets dels andorrans. El M.I. Consell General acorda portar a consulta l'esmentada autorització, per si era reglamentària, si el Consell anterior no complint els preceptes estatuts per el que fa referència a concessions i exclusives tenia suficients poders per a poder-la otorgar.*

Cinc mesos més tard torna a aparèixer la qüestió del recurs a les actes del Consell General, concretament a la de la sessió de l'1 de juny de 1951: en el context de la presentació al ple d'un informe sobre el viatge que una comissió havia fet a Perpinyà *en ocasió de entregar al Delegat Permanent de França el tribut de la Quèstia*, hi consta que *referent a l'autorització concedida al Crèdit Andorrà va manifestar el Conseller Armengol que no hi havia cap entitat que gaudi's de l'aprobació de les Delegacions. Va acordar-se que lo Consell General efectués una reglamentació bancària, sometent-la seguidament a l'aprobació de les MM.II. Delegacions*. El mateix dia s'aproven les Ordinacions de l'any i, mitjançant la cinquena, se suprimeix l'impost a les operacions bancàries. No gaires setmanes després, el dia 20 de juliol, el Consell General acorda modificar l'ordinació de supressió de l'impost, per millorar-ne el redactat, i resol que *la Ordinació quinta redactada en data 1er de Juny 1951, resta definitivament redactada com segueix: El M.I. Consell General vista la relació feta per la Comissió nomenada a l'efecte, ha deliberat respecte la mateixa, acordant per unanimitat suprimir total i íntegrament l'impost que existia damunt de les operacions bancàries*. El mateix dia s'acorda aprovar el Decret d'ordenació bancària,[19] mitjançant el qual es regula la constitució i el funcionament de les entitats bancàries; a l'article onzè s'hi estableix, a més d'exceptuar l'aplicació del Decret a la sucursal que la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis tenia a Andorra, que *el Banc Agrícol i Comercial d'Andorra S.A. deurà, en el terme de dos anys a partir de la publicació d'aquest Decret com a màxim, prendre les disposicions volgudes per adaptar-se a la present reglamentació.*[20]

[19] A l'annex es reprodueix el text complet de l'acord del Consell General i de l'articulat d'aquest Decret.

[20] La legalitat de BACASA se sustentava en aquell moment només en l'escriptura de constitució de la societat: al corresponent Llibre de Decrets del Consell General no hem trobat constància que se n'autoritzés l'obertura. Suposem que, quan el banc es va crear, el Consell General va interpretar que no calia efectuar-ne la demanda formal d'autorització, considerant que el conveni establert amb Miquel Mateu era suficient i que ja s'hi contenia, implícitament, l'acord per a l'obertura del banc.

Sembla que el Consell General dubtava, en el moment d'aprovar el Decret, que els serveis del copríncep francès el confirmessin, i per aquest motiu es va fer constar expressament a l'acta (tot just abans de donar lectura al projecte de reglamentació) que: *El Síndic General manifesta que al tindre coneixament del cumpliment de la Comissió encomanada a presentar la reglamentació bancària, va sol·licitar una audiència al M.I. Sr. Delegat Permanent. Al arribar el M.I. Sr. Veguer francès i tindre coneixament del motiu de l'entrevista sol·licitada per a desplaçar-se la Comissió a Perpinyà per a presentar-li dit projecte, contestà lo Sr. Veguer el remetre-li el document, que en donaria trasllat al M.I. Sr. Delegat Permanent. Seguidament la Comissió efectua la visita al M.I. Sr. Delegat Permanent de la Mitra*. Immediatament després d'aprovar el Decret d'ordenació bancària es donarà trasllat del text a les delegacions permanents, però el Decret no mereixerà, efectivament, l'aprovació formal dels coprínceps i, per tant, quedarà als llimbs.[21] Tanmateix, el mes següent Ramon Riberaygua va comunicar al Consell General que havia estat constituïda mitjançant escriptura pública la societat anònima Crèdit Andorrà, i li demanava que *es digni tenir per comunicada l'expresada escriptura a n'els efectes legals procedents*; la resposta a la sol·licitud, mitjançant el decret 896, va ser la següent: *Vist per el Molt Iltre. Consell General els Estatuts del Banc Credit Andorrà S.A., donantse el Consell per enterat, quedant degudament archivats*.

Com que la demanda que havia fet el mes de febrer anterior a la delegació permanent francesa no havia obtingut resposta, i suposem que també amb la finalitat d'intentar afavorir la implicació en l'assumpte de la delegació permanent episcopal, al setembre Riberaygua fa arribar a ambdues delegacions un document. Les principals consideracions que conté són les següents:

1. Que el seu pare va ser autoritzat a fundar Crèdit Andorrà (es transcriu el Decret 776 del Consell General).
2. Que el Consell General va ratificar aquesta autorització a favor seu amb el Decret 859.
3. Que *confiats en la fermesa dels expressats acords*, ell, la seva mare i el seu germà van constituir Crèdit Andorrà SA.
4. Que al mateix temps van continuar les obres de construcció de la seu de Crèdit Andorrà.

[21] Tot i no haver estat sancionat pels coprínceps, tampoc tenim constància que mereixés per part seva l'adopció d'alguna disposició que l'invalidés formalment. De fet, totes les sol·licituds d'obertura de bancs presentades el 1956 i el 1957 es referiran, d'una manera o d'una altra, a aquest decret com a norma legal en la qual sustenten la demanda.

5. Que fins a la data no havien fet cap operació bancària *per no haver acabat els preparatius d'organització de l'empresa* i que el 7 de desembre de 1950 li fou comunicada la presentació d'un recurs de BACASA al Decret 776 i l'ordre del veguer francès d'abstenir-se d'emprendre qualsevol activitat derivada de l'autorització.

Que aquests fets el porten a formular les manifestacions següents:

I. Els acords presos per les corporacions administratives només són susceptibles de recurs dins un termini legal. En aquest cas cal considerar que només es podia recórrer la decisió del Consell General, tal com marca el costum, *dintre els quinze dies següents de la publicació*.[22]

   BACASA va deixar passar els quinze dies i no va ser fins el 21 de març de 1950 que *es va permetre formular les seves observacions sobre les condicions a les que deuria atendre's el funcionament de la nova empresa bancària*.

   Per conseqüent, i dit sigui guardant els deguts respectes, estimo que el recurs no devia ésser admès per haver estat presentat a 5 de Desembre del 1950, o sigui fora del plaç legal, i estimo que deu ésser refusat o declarat ineficaç.

II. A tot arreu es dona trasllat de qualsevol denúncia o recurs a qualsevol persona que en pugui resultar perjudicada. Malgrat aquest principi jurídic i les seves peticions, *no em fou possible obtenir una còpia de l'escrit ni la seva senzilla lectura [...]. Formulo respectuosament la meva queixa per la irregularitat d'aquest procediment*.

III. Només li consta que ha estat formulat un recurs contra un acord del Consell General en matèria d'una competència pròpia i exclusiva; a continuació també exposa altres consideracions quant al caràcter de l'autorització donada i quant a les competències del Consell General.

IV. Els acords només han de ser suspesos si de la seva execució en poden resultar perjudicis irreparables. Al contrari, l'autorització del Consell General era *més aviat beneficiosa per al país*. La suspensió només redundava en benefici del recurrent. Per tot això, estima que no s'ha de mantenir la suspensió.

V. Tot i desconèixer els termes del recurs, vol manifestar que no es pot referir a un mal ús de l'autorització, ja que l'empresa no ha iniciat les seves activitats i no es pot recórrer *per simples sospites sobre la futura actuació*.

[22] De fet, la regulació del termini de quinze dies per a la interposició del recurs en queixa havia estat establerta formalment els dies 21 i 29 de març de 1933, i les condicions per a la seva acceptació, els dies 8 i 24 de maig de 1934.

VI. Quan es va donar l'autorització al seu pare, aquest va iniciar les obres de construcció de la seu, que els hereus van continuar, amb una despesa considerable. El recurs de BACASA *sols i exclusivament per el seu negoci particular, soposa un atropell per a mí i la meva família, tota vegada que molt injustament s'ens causen grans perjudicis*. Les Delegacions Permanents i el Consell General poden dictar normes *per a l'exercici de les activitats bancàries, però no tractaran d'establir un privilegi per una empresa en greu e injust perjudici per un altre...*

VII. El respecte al Consell General contra les seves decisions *implica el que els recursos interposats no quedin indefinidament per resoldre*; la demora també significa un perjudici notori per als interessats.

Sobre la base d'aquestes consideracions, Riberaygua demana que sigui desestimat el recurs de BACASA i que, mentre no sigui resolt, es deixi sense efecte la suspensió de l'activitat autoritzada al seu pare. La resposta a la demanda li arribarà des de la delegació permanent de França (no ens consta que la delegació permanent episcopal es manifestés) el mes de febrer de l'any següent: a la carta, el delegat permanent li comunica que el document que li va trametre *a été versé au dossier qui fait actuellement l'objet d'un examen par les services compétents* i que, de moment, només pot confirmar-li que *l'introduction d'un recours de queixa per viam querele a pour effet de suspendre la décision prise*.

Els mesos anaven passant i, vist que les dificultats es mantenien i que el sentit de la resolució era totalment incert, els promotors del Banc van valorar quines altres actuacions podien endegar per desencallar l'afer. Aquesta reflexió els va portar a decidir que, com que semblava que les dificultats venien de França, una possible solució podia ser implicar en el projecte un soci d'aquesta nacionalitat, i el soci escollit va ser el banc Lehideux & Cie, de París. Aquest banc familiar tenia un marcat caràcter catòlic, un factor que segurament va ser valorat molt positivament pels principals promotors de Crèdit Andorrà a l'hora de decidir quin soci escollir.[23] La primera acció que es va portar a terme en la nova via d'actuació va ser l'enviament, el mes d'abril de 1952, d'una comunicació al Ministeri de Finances de França en la qual la Banque Lehideux & Cie (actuant com a representant a París de Crèdit Andorrà) anunciava que es volia reprendre (i que ells hi volien participar) la posada en funcionament de Crèdit Andorrà, *ayant naguère rencontré des difficultés*. A la carta de resposta, rebuda el mes següent, el ministeri els comunica que no veu inconvenient a la creació de Crèdit Andorrà i els diu que es posin en contacte amb l'Office des Changes, vist que, tenint en compte les regles de control de canvis, el nou banc no es trobarà a la *Zone Franc*. A principis de juny rebran l'autorització de l'Office des Changes per fer una transferència de 8.100.000 francs, *représentant le premier quart appelé* del capital del nou establiment bancari, en el qual tindran una participació del 45 per cent.

[23] No hem trobat cap element que ens porti a pensar que l'Opus Dei ja mantenia alguna relació amb aquest banc; el fet que la recerca del possible soci es fes a través d'un advocat de París ens referma aquesta opinió.

Per formalitzar la nova situació, el dia 22 de juliol es fan dues reunions de la Junta extraordinària de Crèdit Andorrà SA. A la primera hi són presents, com a representants de la totalitat del capital social, Pilar Esteve, Ramon Riberaygua i Bonaventura Riberaygua, *habilitat de majoria d'edat per escriptura d'emancipació*; també hi assisteixen Jean-Pierre François, en representació de Lehideux & Cie, i Rafael Termes, en nom propi i també *en el del Sr. Xavier Méndez de Vigo i en el de la Sra. Antonina Monasterio de Méndez de Vigo*. A l'acta de la reunió hi consta l'aprovació dels comptes[24] i l'acord d'integrar l'edifici social a l'actiu del Banc, i també que *havent arribat el moment d'imprimir a la Societat el caràcter que's projectà [...] seria convenient d'acceptar la col·laboració oferta, a l'estranger, per dos grups, l'un francès i l'altre hispà-americà*, i que *per tal d'estimular aquesta col·laboració seria interessant de donar entrada a la Societat a ambdós grups esmentats, fins al límit de participació de capital estranger.* Un cop acordat l'augment del capital social fins a nou milions de pessetes, equivalent a setanta-dos milions de francs francesos, la Junta aprova la subscripció pels actuals tenidors de dues terceres parts de les noves accions i la posada en circulació de les altres 3.000, 1.500 de les quals són subscrites per Rafael Termes (505 per compte propi, 145 per compte de Javier Méndez de Vigo i 850 per compte d'Antonina Monasterio) i 1.500 per Jean-Pierre François, per compte de Lehideux & Cie. Ja amb la participació dels nous socis, la Junta aprova la reforma dels estatuts, la ratificació de Ramon Riberaygua com a president i altres disposicions formals. La segona reunió de la Junta extraordinària tindrà per objecte essencial la designació de diversos càrrecs i l'establiment d'altres disposicions relatives al funcionament de l'Entitat.

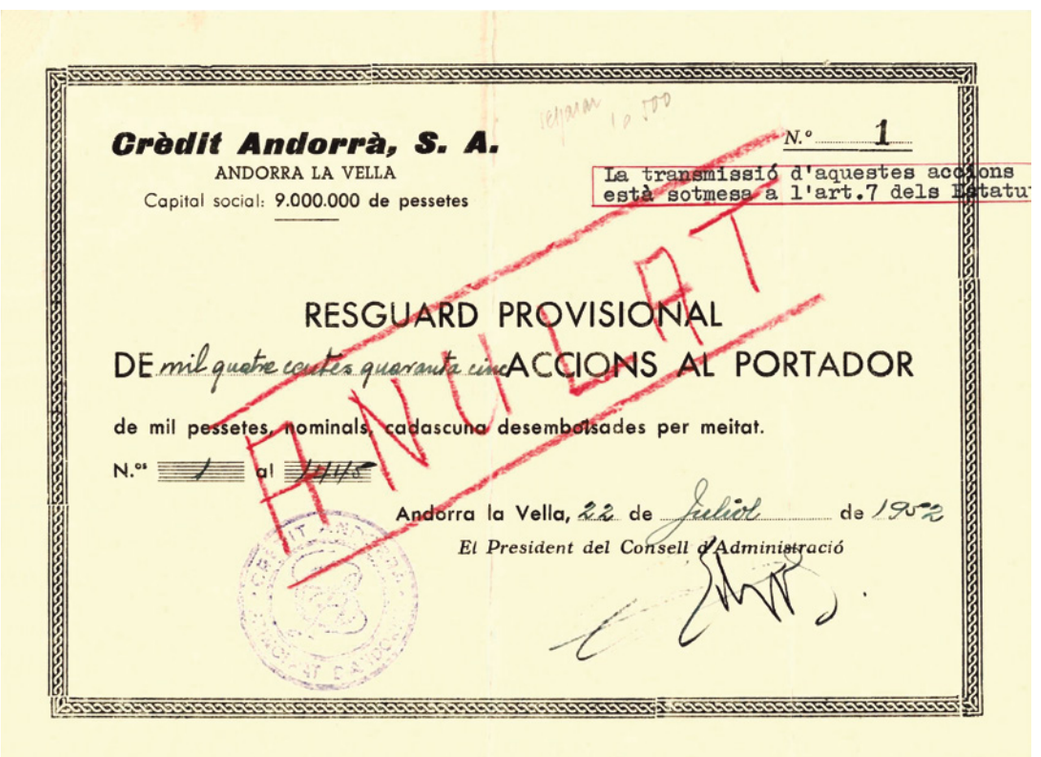
Crèdit Andorrà, S. A.
ANDORRA LA VELLA
Capital social: 9.000.000 de pessetes

N.º 1

La transmissió d'aquestes accions
està sotmesa a l'art.7 dels Estatu

ANULLAT

RESGUARD PROVISIONAL
DE mil quatre centes quarenta cinc ACCIONS AL PORTADOR
de mil pessetes, nominals, cadascuna desembolsades per meitat.
N.os 1 al 1445

Andorra la Vella, 22 de Juliol de 1952
El President del Consell d'Administració

Resguard provisional d'accions al portador de Crèdit Andorrà SA.

[24] A l'acord hi consta que fins a la data no s'ha fet cap operació bancària i que *se sotmet a la consideració de l'Assemblea el balanç tancat en aquest dia, l'esquema del qual és el següent: Valors en cartera 249.999 ptes. Capital 3.000.000 ptes. Despeses de Constitució 15.000 ptes. Caixa 2.735.000 ptes. Fons de comerç 1 pta. Total 3.000.000 ptes.*

Malgrat que l'obertura formal de Crèdit Andorrà semblava ben encaminada i immediata, l'evolució dels esdeveniments va demostrar que les coses no serien tan senzilles. En un informe del coronel Jep (Joseph) Pascot[25] de mitjans d'agost, comunica que a la reunió mantinguda el dia 11 d'aquell mes amb el cap de gabinet del prefecte dels Pirineus Orientals (delegat permanent del copríncep francès), aquest havia informat que les decisions del Ministeri de Finances i de l'Office des Changes no eren suficients per poder obrir el Banc, i que per poder adoptar la decisió definitiva (que es concretaria en un decret) calia, a més, una decisió favorable del Quai d'Orsay (Ministeri d'Afers Exteriors de França). En un nou informe, redactat el dia 20 de setembre, exposa els fets següents:

- El dia 12 de setembre, la delegació permanent rep l'autorització del Quai d'Orsay per a la creació i l'obertura de Crèdit Andorrà.
- El dia 15, el delegat permanent signa dos decrets: el primer dona el vistiplau a la demanda del Sr. Riberaygua de crear un establiment bancari, i el segon regularitza la situació de fet de la *Banque CERQUEDA*. El veguer convocarà el Sr. Cerqueda i, en el cas que el Sr. Cerqueda refusi retirar el recurs, el segon decret no es trametrà per a signatura al copríncep i *La situation de CERQUEDA restera ce qu'elle est ; une situation de fait*. Els documents arriben a mans del veguer el dia 17.
- El dia 18, Ramon Riberaygua demana audiència al veguer. La impressió que en treu és que no ha rebut els documents.
- El dia 19, Jep Pascot es reuneix amb el cap de gabinet del delegat permanent. Aquest l'informa que el veguer no només no ha enviat els documents al copríncep per a la signatura sinó que, per justificar la seva posició, ha enviat un informe al Quai d'Orsay. En aquest informe *L'argumentation de pseudo-justification est lourde. (L'Opus-Dei est représenté comme un épouvantail). In fine, deux lignes révèlent le vrai "fond". L'argument "Opus-Dei" est abandonné au bénéfice d'une suggestion d'entente entre Crédit Andorrà et CERQUEDA, qui "léverait toutes difficultés"*. El cap de gabinet li suggereix d'intervenir prop del Quai d'Orsay.

No sabem si aquesta intervenció suggerida va tenir lloc o no i, en el cas que hagués tingut lloc, a quines conclusions es va arribar, però el resultat final de tot plegat va ser que, vista la situació, Lehideux & Cie decidirà retirar-se del projecte i que la seva participació a Crèdit Andorrà l'adquirirà Rafael Termes.[26]

En el document que acabem de detallar apareix una persona (sense ser esmentada pel seu nom) que serà decisiva en l'allargament de la situació que impedia a Crèdit Andorrà exercir la seva activitat: ens referim al veguer francès Guy Menant. Era un home polític que, després de la Segona Guerra Mundial, va exercir el càrrec d'ambaixador de França a Albània i a Panamà i que va acabar la seva carrera a Andorra, com a veguer francès; va ser nomenat per al càrrec l'11 d'abril de 1952, va prestar jurament davant el Consell General

[25] Jep Pascot i Javier Méndez de Vigo havien estat nomenats encarregats de missió per la Junta extraordinària de Crèdit Andorrà del dia 22 de juliol, entenem que per coordinar les actuacions necessàries per a l'obertura definitiva del Banc. Pascot era originari de Portvendres i havia estat, a més de coronel de l'exèrcit de terra i destacat jugador de rugbi, ministre d'Esports de França durant dos anys.

[26] Possiblement el fet que el soci francès s'apartés del projecte va ser, a la llarga, una sort per a Crèdit Andorrà, perquè poc temps després, el 1956, la Banque Lehideux et Cie va ser posada en liquidació.

el 21 de juny i va cessar en les seves funcions el 31 de maig de 1956. Tot i que la part final de l'informe del coronel Pascot ens n'ofereix alguna pista, no sabem ben bé quins van ser els interessos que mogueren Menant a oposar-se permanentment (en algun moment de manera fins i tot personalment agressiva)[27] a l'obertura i al normal funcionament de Crèdit Andorrà, però cal constatar que va ser just després de la seva partida que la situació es va normalitzar.[28] Tanmateix, si tornem una mica enrere en el temps podem trobar algun indici suplementari, i més concret, del seu posicionament.

Després de la Segona Guerra Mundial, França havia establert diferents reglamentacions relativament estrictes en relació amb el control del canvi de divises, tot i que aquesta situació es va anar liberalitzant progressivament. Andorra (que no disposava de moneda pròpia, però que utilitzava la pesseta com a moneda d'ús corrent) es veurà afectada per aquestes disposicions. Aquesta afectació queda ben il·lustrada a l'acta de la reunió del Consell General del dia 1 de juny de 1950 quan, en acordar els punts que haurien de ser tractats amb el copríncep francès en la trobada que havia de tenir lloc el dia 8 següent, s'hi detalla: *5º Com a base, per a les transaccions, procurar obtenir el millor canvi possible amb relació a la pesseta, això permetria d'amillorar les compres i la vida en les Valls resultaria més barata, a més, demanar un contingent, apoyant-se a les franquícies fa molts anys concedides a Andorra. Que's normalitzi el funcionament de correus, en el sentit que's pugui fer girs postals per a pagar articles comprats a França o a l'estranger així com, que's puguin fer efectius mediant el "Mandat de remborsament"*. Sembla que la gestió va tenir efectivitat, tenint en compte el que explica la historiadora Maria Jesús Lluelles:[29]

> *El mes de juliol de 1950, amb motiu de la nova regulació comercial, les autoritats franceses van decidir suprimir la figura d'interventor exercida per la Vegueria francesa en el pagament de les mercaderies importades pels andorrans des de França.*
> *El Ministeri de Finances francès va utilitzar l'obertura a França de comptes bancaris en francs francesos a nom de persones residents a Andorra. Aquests comptes es van anomenar "comptes estrangers andorrans", en pessetes o francs, a condició que l'ingrés dels diners el fessin exclusivament els mateixos andorrans i fos el resultat d'una operació comercial.*
> *Després de dictar la llei faltava establir el sistema bancari adequat per complir-la. A Andorra hi havia el Banc Agrícol i la Caixa i, tot i que l'Administració francesa volia establir una banca al Principat, les dificultats eren nombroses, a causa del caràcter monopolista de la banca andorrana. Per això es va decidir que les trameses de divises es realitzessin a través del Banc Agrícol i Comercial S.A., amb la qual cosa aquesta entitat es constituïa en un corresponsal de la banca francesa.*
> *El nou sistema va entrar en vigor l'agost de 1950 i va funcionar immediatament a gust de tothom. Andorra va agrair ferventment la decisió.*

---

[27] Sembla que aquesta actitud no era excepcional. A la publicació que ressenyem a la nota 31, Giral escriu (en referir-se a una reunió a la qual Menant havia convocat el síndic, el 10 de desembre de 1952): *En la entrevista, el Veguer trató muy desconsideradamente al Síndico a quién sometió a un interrogatorio, y cuando Cairat le pidió que le formulase las indicaciones por escrito, el Veguer le dijo "espere que aunque Vd. está de pie, y yo sentado, le voy a leer una nota"*. A l'acta de la sessió del Consell General de l'11 de desembre de 1952 també es fa referència a aquesta reunió i al fet que el síndic no havia acceptat sotmetre's a un interrogatori per part del veguer.

[28] Aquest fet queda evidenciat a la memòria del Consell d'administració presentada als socis a la reunió de la Junta ordinària celebrada el 21 de juliol de 1956 (poques setmanes després de la seva partida), quan s'hi manifesta: *Tots són coneixedors de les dificultats que, sobretot en alguns moments de manera exagerada, hem tingut que afrontar. Tenim la satisfacció de dir-vos dues coses: la primera, que en cap moment d'aquests hem trobat a faltar el caliu de l'adhesió de la nostra clientela que –llevat d'algun cas excepcional– ha permanescut fidel al nostre costat com ho prova el ritme creixent de l'apertura de comptes. La segona cosa que volem dir-vos és que avui dia la perspectiva política del nostre futur és més falaguera ja que sense que hagin canviat les qüestions bàsiques, una sèrie de circumstàncies que ens estalviarem d'assenyalar ens porten a creure que avui per avui cap autoritat del país* [s'especifica més endavant que es refereixen tant al Consell General com a les autoritats emanades dels coprínceps] *té interès en obstaculitzar la presència de la nostra Entitat que com és ben palés s'imposa pel fet real de l'ajut i servei que ve prestant al normal desenvolupament de l'economia interior andorrana.*

[29] Maria Jesús Lluelles, *La transformació econòmica d'Andorra*, L'Avenç, Barcelona 1991.

La documentació disponible no ens permet afirmar que l'atorgament d'aquesta exclusiva, entre cometes, a BACASA fos un dels detonants que van motivar la presentació del recurs a l'autorització de crear Crèdit Andorrà, ni que, més endavant, la voluntat de mantenir-la fos el motiu de l'actitud bel·ligerant del veguer Menant. Tanmateix, no podem deixar de remetre'ns al que s'expressa en un document redactat el 1967 (en el moment en què el Banco Popular Español i la Banque de l'Indochine estaven valorant la seva entrada com a accionistes de Crèdit Andorrà), en el qual podem llegir: *En su primera época Crèdit Andorrà encontró la oposición de las autoridades francesas, movidas en aquella época por la Banque A. de Saint-Phalle et Cie que, en acuerdo con el Banc Agricol, detentaba el monopolio del clearing franco-andorrano. Esta oposición se manifestó, a veces de manera violenta, a través de la gestión de M. Georges* [sic] *Menant entonces Veguer del Co-Principe Francés, Presidente V. Auriol.*[30]

També cal esmentar, entre les circumstàncies que segurament van tenir una influència en l'allargament de la qüestió iniciada amb el recurs de BACASA, la situació conflictiva per què passen en aquell moment les relacions entre el copríncep francès i el Consell General, provocades essencialment per l'afer de les ràdios.[31] Des del moment en què el copríncep francès autoritza la concessió d'Andorradio, el febrer de 1952, la situació s'enrareix, tot i que serà el 1953 quan s'arribarà a alguns dels moments àlgids de l'enfrontament, per exemple a finals de maig, quan el veguer Menant publica un avís adreçat als andorrans en el qual comunica que a partir del dia 30 del mateix mes *les facilitats concedidas pel Co-Princep Francès per l'entrada dels turistas a Andorra seran suprimidas i el vistobueno sera obligatori pels Andorrans que voldran anar a França* (cosa que va suposar que aquell estiu la presència de turistes francesos a Andorra fos pràcticament inexistent), o a mitjans de setembre, quan el delegat permanent adreça una carta al síndic Cairat en la qual li comunica que el copríncep francès havia decidit *suspendre toute relation officielle avec la syndicature.*

[30] Tot i que és probable que no tingui res a veure amb la qüestió, podem constatar que el juliol de 1955 dues persones vinculades a la Banque Alexandre de Saint-Phalle eren designades membres del consell d'administració de BACASA, fet que pot, però, portar a suggerir l'existència d'uns lligams estrets entre els dos bancs, en aquella època.

[31] Aquesta és una qüestió força complexa que ens és impossible detallar aquí, però que podem resumir en poques paraules dient que el seu fons era, en un inici, el control que França volia exercir sobre Ràdio Andorra i, posteriorment, la creació per part seva d'una nova emissora de ràdio. Per a qui vulgui una informació exhaustiva sobre aquesta qüestió, recomanem la consulta de la publicació següent, de la qual s'han extret totes les referències que es fan a aquest tema: Eugenio Giral: *La radiodifusión en Andorra. Política, economía y espacio comunicacional en un país dependiente,* Universitat de Barcelona, 1989. http://hdl.handle.net/2445/42617.

No serà fins a mitjans de 1954 (tot i que el conflicte sobre les ràdios encara s'allargarà uns quants anys) que hi haurà un cert relaxament momentani en les males relacions i s'aixecaran les mesures imposades l'any anterior.[32] Per tant, no és d'estranyar que durant l'any 1953 la resolució del recurs contra la decisió d'autoritzar la creació de Crèdit Andorrà fos l'última de les preocupacions de la delegació permanent del copríncep francès[33] (i també de la de l'episcopal, plenament implicada en l'afer de les ràdios)[34] i, alhora, que els promotors de Crèdit Andorrà assumissin, amb una certa resignació, que la resolució de la situació no era imminent. Aquesta absència d'una perspectiva positiva d'obertura immediata del Banc degué ser a l'origen d'una de les poques accions que van tenir lloc aquell any en relació amb el Banc: ens referim a la venda a Rafael Termes, el mes de febrer, de la participació subscrita per Antonina Monasterio el juliol anterior. Amb aquesta adquisició, Termes esdevenia propietari de gairebé tota la participació estrangera a Crèdit Andorrà.

---

[32] Un dels factors que segurament va influir en la millora de les relacions va ser el canvi de copríncep francès, quan el gener anterior Vincent Auriol va ser substituït per René Coty; un rumor insistent, del qual se'n feren ressò alguns diaris francesos (i que, segons Giral, també surt esmentat en una nota redactada per l'ambaixador d'Espanya a París), posava de manifest que la imposició de mesures coercitives per part del copríncep Auriol era deguda al fet que volia resoldre la qüestió abans d'acabar el seu mandat com a president de la República Francesa, perquè la seva pretensió era instal·lar el seu fill Paul al capdavant de Ràdio Andorra. Un altre factor que segurament també hi va influir va ser la renovació del Consell General, el desembre de 1953; encara que el nou Consell era clarament continuista respecte a l'anterior, el mes d'abril havia acceptat diverses propostes del copríncep francès relatives al manteniment de carreteres, la instal·lació de telèfons, la residència de francesos a Andorra o l'establiment d'un pressupost anual del Consell.

[33] Durant aquests dos anys conflictius van ser moltes les decisions preses pels serveis del copríncep francès i pel Consell General. Entre les del Consell hi ha un decret, aprovat el 9 de desembre de 1952, en el qual es manifesta que *de conformitat amb els usos i costums, es tindran per fermes i executives solament les decisions o suspensions ordinàries preses de comú acord per les dues M. Il·lustres Delegacions Permanents i que si algun particular o Corporació es troba afectat per alguna decisió o suspensió unilateral, anterior a aquesta data, podrà dirigir-se al M.I. Consell General, en el termini màxim de 15 dies naturals, a comptar de la data de publicació d'aquest acord pels Hbles. Srs. Cònsols, i es donarà curs a l'expedient...* Possiblement aquest decret no degué arribar a ser publicat i no entrà en vigor, ja que no ens consta que Crèdit Andorrà (que quedava inclòs en la casuística) fes cap actuació en aquest sentit.

[34] Sobre la posició dels serveis del copríncep episcopal (tot i que l'afirmació només compromet l'autor, malauradament desconegut), ens podem referir a un document (sense data, però que pel seu contingut pensem que probablement fou redactat a finals de 1952) en el qual es presenta, de manera succinta, una part dels fets exposats aquí fins ara, i s'argumenta la conveniència que *RIBERAYGUA une fois pour toutes reçoive du Co-Prince Français une negative sollemnelle à l'ouverture de sa banque.* El redactor també hi afirma que *La Mitre bien entendu a des préférences marquées pour l'O.D. elle connait à fond son affaire de banque mais étant donné la nature de cette affaire, purement matérielle, et la position prise par le Conseil et aussi l'influence du Viguier Episcopal sincèrement opposé au dessin de RIBERAYGUA, vu que son frère le Secretaire de la Viguerie Episcopale est l'avocat du Conseil et au même temps, un actionnaire de la seule Banque existente aujourd'hui, la Banque Agricole, la Mitre nous disions, jamais ne prendra une position intransigeante et d'appui à RIBERAYGUA, surtout si la France se montre ferme, mais cette fermeté doit s'exterioriser d'une façon positive, c'est à dire, en desestimant la Banque en question.*

La necessitat de treure un rendiment als diners esmerçats a Crèdit Andorrà (sobretot en la construcció de l'edifici de la seu social) porta els promotors, durant aquest any que cal considerar perdut, a una nova reflexió i a decidir finalment ampliar l'objecte social per poder emprendre, mentre el recurs no quedi resolt, altres activitats comercials al marge de les purament bancàries. La primera actuació que es fa és la reunió d'una Junta extraordinària, el 22 de febrer de 1954, a l'acta de la qual es fa constar que *el millor fora crear un Departament Comercial i Fiduciari, dins del Crèdit Andorrà, per dedicar-se a tota mena d'operacions no bancàries i especialment a les de gestió, representació i administració*; el Departament seria completament autònom, *amb absoluta independència del Crèdit Andorrà*, i seria regentat per la família Riberaygua. Entre les decisions preses per la Junta hi ha la de modificar l'article tercer dels Estatuts (afegint-hi que *La Societat podrà dedicar-se també a tot altre negoci de lícit comerç*), així com la de facultar el president per comunicar al Consell General *les diverses circumstàncies per les quals ha passat la Societat, i les raons de les mateixes, així com també l'actual composició del seu capital i la decisió darrerament presa d'ampliar l'objecte social a tota operació de lícit comerç*.

El mateix dia de la reunió de la Junta extraordinària de Crèdit Andorrà, la família Riberaygua i Rafael Termes signen un contracte privat en el qual es detalla com quedarà regulat, a la pràctica, el funcionament del Departament Comercial i Fiduciari. Al document es convé *un contracte de Compte amb Participació* (al qual la família Riberaygua aporta el 10% del capital) per una durada d'un any i tàcitament renovable, i també s'acorda, entre altres, que *la realització pràctica dels afers mercantils i l'Administració del Compte amb Participació anirà a càrrec del Sr. Bonaventura Riberaygua Esteve i del Sr. Antoni Portell Fernandez de la Hera* (amb caràcter de mandataris), que *els sous fixes* [d'Antoni Portell i Albert Albert] *que en l'actualitat satisfà Crèdit Andorrà S.A., quedaran assumits pel Departament Comercial i Fiduciari*, i que les delegacions, corresponsalies o representacions fora d'Andorra seran considerades *com mers agents intermediaris*.[35] D'altra banda, la comunicació al Consell General acordada per la Junta es materialitzarà el dia 10 d'abril, mitjançant una sol·licitud adreçada a la institució per Ramon Riberaygua, la qual rebé resposta tres dies més tard a través del decret 2.027. Entre les demandes incloses en la sol·licitud hi havia la de prendre coneixement de la creació del Departament Comercial i Fiduciari, a la qual el Consell General va respondre: *En cuant a la creació del negoci mencionat en la present instància, el Molt Iltre. Consell General es dona per enterat*.

També el dia 10 d'abril, i tenint en compte que el negoci es vol domiciliar a l'edifici de Crèdit Andorrà, Riberaygua adreça una altra sol·licitud al Quart d'Andorra la Vella en què li demana, en aquest cas, autorització per obrir un comerç i *registrar a favor meu la denominació DEPARTAMENT COMERCIAL I FIDUCIARI del Crèdit Andorrà S.A.*; mitjançant el decret 188, del dia 23 del mateix mes d'abril, el Quart autoritza l'activitat comercial sol·licitada *sempre i quan el mencionat establiment sigui portat per un mateix o familiar*. D'altra banda, l'endemà de la decretació de la sol·licitud adreçada al Consell General, Rafael Termes envia una carta a Manuel Cerqueda en què l'informa de la creació del Departament Comercial i Fiduciari de Crèdit Andorrà i precisa que *Aquest Departament –completament autònom del Crèdit Andorrà en tant que projectada entitat bancària–*

[35] La majoria dels acords establerts en aquest document seran aprovats formalment el dia 24 d'abril, en una reunió de la Junta extraordinària de Crèdit Andorrà SA.

serà regentat i explotat pels Senyors Riberaygua amb mitjans totalment propis i amb absoluta independència del grup estranger que represento, el qual queda al marge en espera de que sia resolta o liquidada la seva participació. Uns dies més tard, el 26 d'abril, Ramon Riberaygua li n'envia una altra en la qual l'informa que *tenim el propòsit d'efectuar diverses operacions de lícit comerç, en especial les de tipus fiduciari, amb exclusió de les bancàries, i seria el nostre desig realitzar-les a través del vostre Establiment de conformitat amb els oferiments que darrerament vareu fer-me*, i li demana l'obertura a BACASA d'un compte corrent a nom del Departament Comercial i Fiduciari de Crèdit Andorrà.

Mitjançant una comunicació datada el mes de març (però tramesa als possibles clients a finals d'abril o a primers de maig) es va fer pública l'obertura del Departament Comercial i Fiduciari de Crèdit Andorrà. S'hi detallava: *En donar-vos-en coneixement, ens plau oferir-vos els serveis d'aquest Departament, i posem a la vostra disposició les nostres relacions i experiències que ens permeten assegurar-vos la total garantia de la nostra gestió.* La comunicació anava signada pel president de Crèdit Andorrà SA i pels dos apoderats del Departament Comercial i Fiduciari, i a l'encapçalament hi constava que la nova entitat tenia oberts comptes corrents al Banc Agrícol i Comercial d'Andorra i a la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, i que l'adreça telegràfica era CREAND.

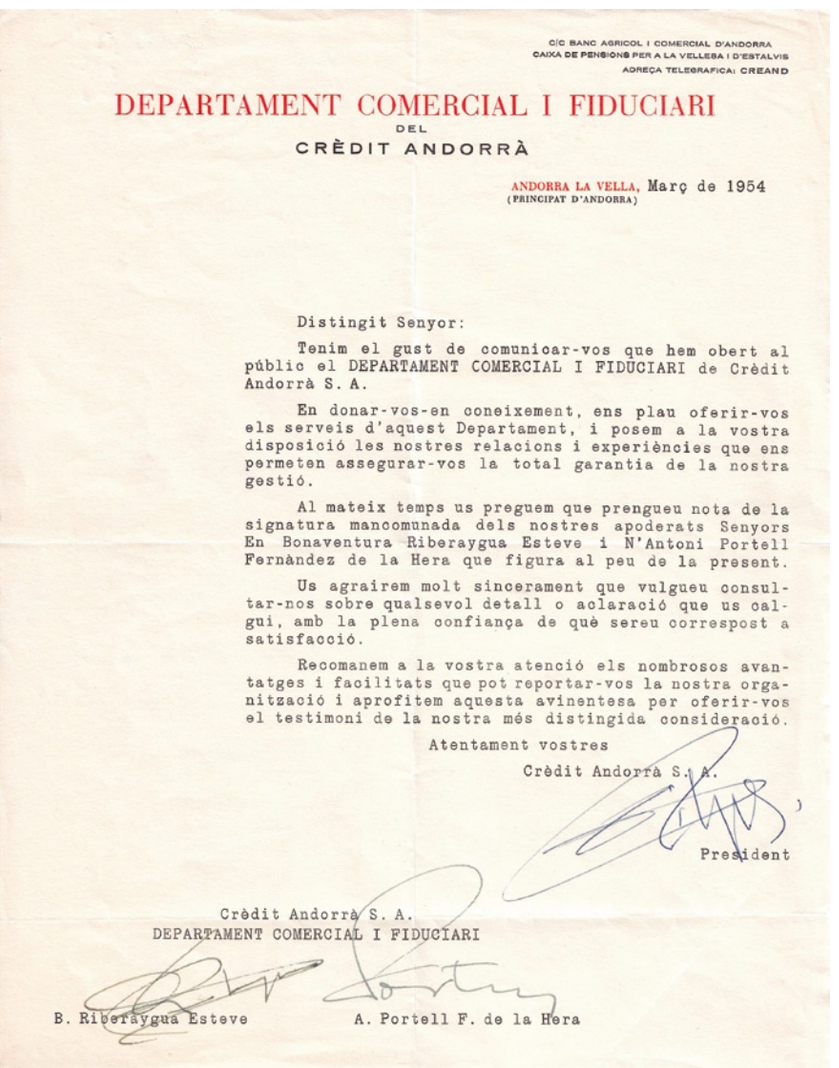

C/C BANC AGRICOL I COMERCIAL D'ANDORRA
CAIXA DE PENSIONS PER A LA VELLESA I D'ESTALVIS
ADREÇA TELEGRAFICA: CREAND

DEPARTAMENT COMERCIAL I FIDUCIARI
DEL
CRÈDIT ANDORRÀ

ANDORRA LA VELLA, Març de 1954
(PRINCIPAT D'ANDORRA)

Distingit Senyor:

Tenim el gust de comunicar-vos que hem obert al públic el DEPARTAMENT COMERCIAL I FIDUCIARI de Crèdit Andorrà S. A.

En donar-vos-en coneixement, ens plau oferir-vos els serveis d'aquest Departament, i posem a la vostra disposició les nostres relacions i experiències que ens permeten assegurar-vos la total garantia de la nostra gestió.

Al mateix temps us preguem que prengueu nota de la signatura mancomunada dels nostres apoderats Senyors En Bonaventura Riberaygua Esteve i N'Antoni Portell Fernàndez de la Hera que figura al peu de la present.

Us agrairem molt sincerament que vulgueu consultar-nos sobre qualsevol detall o aclaració que us calgui, amb la plena confiança de què sereu correspost a satisfacció.

Recomanem a la vostra atenció els nombrosos avantatges i facilitats que pot reportar-vos la nostra organització i aprofitem aquesta avinentesa per oferir-vos el testimoni de la nostra més distingida consideració.

Atentament vostres
Crèdit Andorrà S. A.

President

Crèdit Andorrà S. A.
DEPARTAMENT COMERCIAL I FIDUCIARI

B. Riberaygua Esteve A. Portell F. de la Hera

Comunicació per donar a conèixer l'obertura del Departament Comercial i Fiduciari de Crèdit Andorrà.

L'actitud transigent i positiva dels dirigents de Crèdit Andorrà, manifestada mitjançant la tramesa de les dues cartes referides més amunt, sembla que no va merèixer gaire credibilitat a BACASA. Així cal entendre-ho en saber que, el 15 de maig, Manuel Cerqueda adreça una carta a Ramon Riberaygua en la qual li diu: *Agrairia us servíssiu informar-me de la mena d'operacions de caràcter fiduciari que projecteu realitzar, al objecte d'evitar malentesos i facilitar la meva tasca*; també li diu, però, que *Pel que es refereix a les operacions de tipus comercial* s'ofereix a posar a disposició els serveis de BACASA, *que s'ha vist ja honorat amb l'obertura d'un compte corrent a nom de la vostra Entitat*. Riberaygua el respondrà el 10 de juny i li manifestarà: *Em plau recordar-vos que per Fidúcia s'entén –com vos sabeu bé– aquella relació que neix de la confiança i de la bona fe, i que te per objecte, fundamentalment, la realització d'un comès per compte d'altri sense posar de manifest el mandat rebut*. Tot i la malfiança de BACASA, l'activitat del Departament Comercial i Fiduciari es va anar desenvolupant de manera regular durant la resta de l'any, fins que el 18 de febrer següent Manuel Cerqueda adreça una carta certificada a Ramon Riberaygua en què li demana explicacions sobre les operacions bancàries que, diu, fa el Departament Comercial i Fiduciari. En la seva resposta, del 4 de març, Riberaygua li comunica que pren nota del contingut de la carta rebuda i que *dintre poc comprobarà vostè la meva nova actuació*. Aquesta enigmàtica frase de Riberaygua era plenament justificada, ja que uns dies abans havia deixat de ser soci de Crèdit Andorrà.

La separació de la família Riberaygua de Crèdit Andorrà havia quedat materialitzada el dia 12 de febrer mitjançant un contracte de compravenda (que serà elevat a escriptura pública el dia 24 del mateix mes) signat entre Ramon Riberaygua (en nom propi i en representació de la seva mare i del seu germà) i Rafael Termes (en nom propi i en representació dels altres accionistes de Crèdit Andorrà SA); en el contracte s'hi manifestava que Termes ja havia rebut els venguí de les accions propietat de Pilar Esteve i de Bonaventura Riberaygua, lliurats com a *requisito legal para que éste pueda a su vez hacer la transferencia a favor de persona o personas andorranas, de acuerdo con las disposiciones vigentes en Andorra*, i que Ramon Riberaygua vendria les seves accions a la persona que li indiqués Termes (aquestes accions es van vendre, el dia 23 del mateix mes, a Casa Pintat Argelich SL). També s'hi detallava, entre d'altres, que quedaven incloses a la compravenda les accions números 1.751 a 2.000 i les parts de fundador números 221 a 250 de BACASA, els drets derivats dels decrets del Consell General números 776, 859 i 2.027, i les participacions al Departament Comercial i Fiduciari de Crèdit Andorrà; finalment, també hi constava la renúncia als càrrecs que ocupaven els membres de la família i l'import que havien de rebre pel tracte.

Desconeixem per quin o quins motius es convé la separació total de la família Riberaygua de Crèdit Andorrà, però sí que sabem que Rafael Termes i els seus socis forans (vist que les accions promogudes fins al moment no havien aconseguit l'obertura efectiva del Banc) s'havien proposat involucrar altres persones d'Andorra per intentar desencallar la situació. D'altra banda, l'acceptació positiva que havia tingut la creació del Departament Comercial i Fiduciari els havia fet veure, de manera més concreta, les possibilitats de creixement que els oferiria el negoci bancari; també els havia permès constatar que alguns propietaris de negocis del país estaven treballant només amb entitats bancàries estrangeres pel seu refús (motivat segurament per qüestions personals) de treballar amb l'únic banc andorrà. Semblava, doncs, que la possibilitat de fer participar en el projecte altres persones andorranes havia de ser positiva. Tot i que Termes ja havia tingut ocasió de conèixer alguns dels possibles candidats, va preferir vehicular-ho mitjançant Martí Ribalta, una persona

amb la qual mantenia una relació d'amistat i que era de la seva plena confiança, ja que era també membre de l'Opus Dei.

La decisió de demanar a Ribalta d'assumir les delicades gestions va estar motivada sobretot pel fet que aquest mantenia, des de feia temps, una relació professional amb Andorra i especialment amb Antoni Pintat Argelich, amb qui havia fundat deu anys abans la societat Casa Pintat Argelich. Evidentment, la primera persona a qui en parlà Ribalta fou Antoni Pintat, el qual decidí finalment implicar-se en el projecte. Un resum de la continuació queda ben explicat a les memòries de Pintat:[36]

> *Quan vaig proposar l'ampliació de socis a les meves amistats i coneguts ningú volia saber-ne res. Era difícil vendre la idea a causa del conflicte legal que el Banc Agrícol mantenia per evitar la creació de nous bancs a Andorra. Els grans terratinents, els vells caps grossos, sempre ho van considerar una aventura abocada a un fracàs estrepitós.*
>
> *En aquella operació només em van acompanyar alguns amics de veritat: l'Ivo Fiter, el Josep Mas de ca l'Oros, l'Eduard Tomàs d'Andorra la Vella, els germans Casal i Vall, el Josep Babot de cal Prat d'Escaldes... I no gaires més.*

Un cop mantinguts els contactes i ja amb la implicació assegurada de diverses persones, el dia 12 de març de 1955 tingué lloc una reunió de la Junta extraordinària de Crèdit Andorrà SA a la qual assistiren Rafael Termes i els altres vuit socis que en aquell moment tenien subscrites accions de la Societat.[37] Després d'algunes formalitats, la Junta acordà modificar els estatuts i designar els socis que a partir d'aquell dia serien els administradors de la Societat: Narcís Casal, Ivo Fiter, Josep Mas, Antoni Pintat, Serafí Reig, Martí Ribalta i Rafael Termes, que es constituïren en Consell d'administració i elegiren Ivo Fiter per al càrrec de president i Martí Ribalta per al de vicepresident, deixant vacant el de secretari,[38] i designaren Rafael Termes com a conseller delegat. Amb la celebració d'aquesta Junta s'inicià una nova etapa en la gestió del Banc que tindrà continuïtat fins a l'actualitat.

Només quatre dies després de formalitzada la reorganització accionarial i directiva, el nou Consell d'administració haurà de fer front a una primera dificultat: la presentació d'un requeriment notarial per part de Manuel Cerqueda, mitjançant el qual insta el director o apoderat del Departament Comercial i Fiduciari de Crèdit Andorrà a facilitar a BACASA l'examen dels llibres de comptabilitat de 1954 i a posar a la seva disposició, semestralment i a partir del dia 1 de juliol següent, els llibres de comptabilitat, tot això tenint en compte que BACASA *ha pogut comprovar que el Departament Comercial i Fiduciari del Crèdit Andorrà es dedica a operacions típicament bancàries* i que *sense perjudici de la resolució que en el seu dia puguin prendre les M.I. Delegacions Permanents sobre legalitat o il·legalitat del funcionament del Crèdit Andorrà, en ordre al recurs que motivà la suspensió de les activitats d'aquesta Entitat, el Banc per mi representat com a dret havent de D. Miquel Mateu i Pla, ha de donar compliment a allò previst en el conveni Decret de data divuit d'abril de mil nou cents*

[36] *Camins de bast. Memòries d'Antoni Pintat Argelich,* Toni, Albert i Rosa Pintat Santolària, Andorra 2001.

[37] Durant els mesos d'abril i maig següents hi haurà la incorporació de vuit nous socis fins a arribar a la xifra final de disset accionistes. Aquest nombre no variarà fins el 1965, quan s'emeten 1.000 accions noves destinades als empleats del Banc, alguns dels quals en subscriuen.

[38] La reunió de la Junta va ser presidida per Martí Ribalta, com a soci de més edat, i va actuar com a secretari Narcís Casal, que seria confirmat formalment en el càrrec el maig de 1956.

vint i nou... La resposta de Crèdit Andorrà no es farà esperar: el dia 25 del mateix mes de març, el president de l'entitat manifesta al director de BACASA, també mitjançant conducte notarial, el següent:

- *Que el Departament Comercial i Fiduciari de la nostra entitat Crèdit Andorrà S.A., ni pels seus propis límits, ni per la seva finalitat, ni per la situació jurídica creada es dedica a operacions típicament bancàries...*
- *Que ningú està més interessat que nosaltres en que les M.M.I.I. Delegacions Permanents resolguin l'extemporani i al nostre entendre injust recurs [...] que sempre hem considerat nul de plé dret per haver sigut interposat fora de termini legal...*
  Per altra banda, ni el Banc que vos representeu té cap exclussiva bancària ni la pot pretendre en bona lògica, ja que no exerceix cap funció de Banca Nacional.
  A més, com vós sabeu bé, l'afirmació que sembla ésser la inspiradora de vostre recurs de que la nostra Entitat no compta amb la deguda participació de capital andorrà no respon a la realitat. Tots els dubtes que tal volta pogueren motivar el vostre recurs han quedat esvaïts: la més àmplia distribució del nostre capital social entre persones i entitats andorranes és un fet públic i notori. No sabem si hi pot haver connexió de causa a efecte entre aquest més ampli repartiment i el vostre requeriment, sobrevingut precisament en el moment en què, seguint la nostra orientació, la distribució s'ha portat a terme...
- *Que sense perjudici del que diem en la manifestació primera, l'impost sobre les operacions bancàries que ens preteneu cobrar [...] ha estat derogat pel M.I. Consell General de les Valls per l'ordinació quinta del Consell d'Ordinacions de l'any mil nou-cents cinquanta-u, reformada pel Consell Extraordinari de vint de juliol del mateix any...*
- ...
- *Que per totes les raons exposades, ens és totalment impossible poder accedir a la anòmala petició continguda en vostre requeriment...*

Aquesta comunicació no tindrà resposta i durant un any no hi haurà altres fets notables que pertorbin el normal funcionament del Departament Comercial i Fiduciari. Entre les accions destacables d'aquest període hi haurà l'enviament d'una comunicació als clients per informar-los sobre el primer any d'existència de l'entitat i oferir-los un nou servei: la participació en uns fons d'inversió de nova creació.[39] Encara que és el Departament qui fa aquesta comunicació, el fullet explicatiu que s'hi adjunta l'edita Crèdit Andorrà SA, i s'hi fa constar que és aquesta societat qui en farà la gerència fiduciària i que la direcció dels fons anirà a càrrec de la Societat Andorrana per a la Gestió d'Inversions Mutuals (SAGIM). La prudència, però, porta el Banc a fer constar a la coberta del fullet que el producte que es presenta *No és una operació bancària, ni té res a veure amb el compte corrent*. Fins que no es resolgui el recurs que impedeix la realització formal d'operacions de caràcter bancari, qualsevol precaució és poca.

El període de relativa tranquil·litat es veurà trencat el 1956, quan tenen lloc les darreres actuacions destinades a dificultar la implantació de Crèdit Andorrà com a banc. La primera serà protagonitzada per Guy Menant: el dia 5 d'abril (poques setmanes abans del seu cessament com a veguer) convoca el president de Crèdit Andorrà al seu despatx i, amb les habituals formes destemperades, li demana per què s'estan fent al Departament Comercial i Fiduciari activitats bancàries sense autorització; Fiter li manifesta que, si li sembla bé, tornarà a veure'l l'endemà acompanyat d'altres membres del Consell d'administració perquè, malgrat ser ell el president, no disposa en detall de tots els aclariments que li demana. A desgrat, Menant accepta la proposta i l'endemà rep la visita d'Ivo Fiter, Narcís Casal i Josep Mas; possiblement, el fet que conegués personalment Josep Mas va fer que el tracte fos més correcte, tot i que els amenaçà de clausurar l'edifici on desenvolupava la seva activitat el Departament si, en un termini breu, no se li donaven les oportunes explicacions.

[39] A l'annex es pot trobar una referència detallada de la composició d'aquests fons.

Amb la finalitat d'oferir *une explication satisfaisante sur le litige qui nous oppose*, quatre dies més tard Fiter, Casal i Mas adrecen al veguer, en nom del Consell d'administració, un memorial[40] en el qual fan una detallada i exhaustiva exposició dels esdeveniments relatius a la creació de Crèdit Andorrà (des del moment de l'aprovació de la súplica presentada per Bonaventura Riberaygua, el 1949, fins al 1955), i argumenten també amb detall el tipus d'operacions[41] que es fan al Departament Comercial i Fiduciari i la justificació que no poden ser considerades activitats bancàries (tot i reconèixer que *És possible que la multiplicitat dels encàrrecs comercials i fiduciaris que hem rebut de la nostra clientela sempre en augment, hagi donat la impressió, en algun moment, que ens sortíem dels límits proposats en obrir el Departament*, i que *És possible també que en algun cas, pressionats per les necessitats dels nostres clients i a llur demanda, ens haguem trobat barrejats en alguna operació que més clarament pugui qualificar-se de bancària, però això haurà estat de manera esporàdica*). Després d'aquesta part expositiva, manifesten que *vista la situació real de la nostra empresa en el dia d'avui, fàcilment es comprèn que el tancament de la mateixa o tota paralització de les nostres activitats provocaria sense remei un col·lapse econòmic en un gran sector del país* i que *acceptaríem gustosament el deixar de fer totes aquelles operacions que a criteri de les MM.II. Delegacions Permanents fossin motiu d'induir a sospita de trencament de la suspensió del Decret nº 776 del M.I. Consell General*. Un cop donada una resposta argumentada a l'amenaça expressada pel veguer, els signants, també en nom del Consell d'administració, aprofiten l'ocasió per exposar, en el mateix document, *el dret que creiem ens assisteix a actuar plenament com a Banc*, així com els arguments en els quals fonamenten aquest dret, i acaben demanant *Que vulguin resoldre el recurs contra el Decret nº 776 del M.I. Consell General, aixecant la suspensió que pesa sobre el Crèdit Andorrà i l'autoritzin al ple exercici de la funció bancària*.

Coneixent el tarannà i les actuacions de Menant, el Consell d'administració pren en aquest cas dues decisions que, pensem, influiran de manera determinant en l'evolució de la situació. La primera és no limitar-se a contestar en l'escrit exclusivament la demanda del veguer de justificar-li la no realització d'activitats bancàries, tot afegint-hi l'argumentari relatiu al dret que empara Crèdit Andorrà per poder exercir com a banc, i també la demanda que sigui resolt el recurs. La segona concerneix el destinatari i la tramitació de l'escrit: si bé al redactat ja queda clar que està adreçat a les delegacions permanents, comuniquen formalment a Menant, mitjançant una carta que li adrecen, el memorial *des faits sur lesquels vous nous avez demandé des explications*, però *avec Requête adressée au T.I. Délégué Permanent du Co-Prince Français*, que li demanen que tramiti. Hi podríem afegir una tercera decisió: l'enviament d'una carta directament al delegat permanent francès[42] (el mateix dia de la tramesa del memorial) en la qual li comuniquen que *nous avons l'honneur de vous confirmer notre formelle decision de ne réaliser dans notre Departament Comercial i Fiduciari, aucune opération qui puisse porter ateinte à la suspension*

[40] Pel seu interès, a l'annex es reprodueix el text complet d'aquest document.

[41] Les activitats que s'hi detallen són: compra de crèdits a comerciants andorrans sobre altres comerciants de les Valls; pagament de lletres i rebuts per compte de tercers; gerència d'havers per ser invertits en moneda estrangera o en valors; compra de divises i de mitjans de pagament sobre l'estranger, per compte de clients; cessió de saldos en moneda estrangera per compte de clients; operacions de canvi de moneda; compra de valors i cobrament dels rendiments, per compte de clients; préstec de diners per a operacions de comerç; dipòsit de fons com a provisió dels clients, i retorn dels sobrants.

[42] Una carta amb el mateix contingut (evidentment, redactada en aquest cas en català) serà adreçada al delegat permanent episcopal; tant el memorial com aquesta carta es lliuraran personalment al delegat, Pere Viladàs, el mateix dia 10 d'abril.

du Décret nº 776 ordonnée par Son Excellence le Co-Prince Français, i que *Dans l'attente qu'une solution soit apportée au recours en instance, nous prions aux T.I. Délégations Permanentes de bien vouloir nous préciser les opérations qui doivent être écartées de notre activité.*

La segona i darrera actuació obstructiva de l'any 1956 serà el requeriment notarial del dia 25 de juliol presentat per Manuel Cerqueda Escaler, en qualitat de director i representant de BACASA, per comunicar al director o apoderat del Departament Comercial i Fiduciari de Crèdit Andorrà que BACASA *ha pogut comprovar que tant el Departament Comercial i Fiduciari del Crèdit Andorrà, com aquesta mateixa Entitat quan opera baix el nom esmentat de Crèdit Andorrà, s'ha vingut dedicant a operacions típicament bancàries* i que *en conseqüència, en compliment de les obligacions i en exercici dels drets dimanants del Decret-Conveni de divuit d'Abril de mil nou cents vint i nou, requereix formalment, tant al Departament Comercial i Fiduciari del Crèdit Andorrà, com al Crèdit Andorrà...*; el requeriment té un redactat similar al del 16 de març de 1955 i és pels mateixos motius: conèixer la xifra de negoci i examinar els llibres de comptabilitat de 1954 (s'hi afegeixen en aquest cas les dades i els documents relatius al 1955 i al primer semestre de 1956), i posar a disposició de BACASA, semestralment i a partir del gener de 1957, els llibres de comptabilitat, per poder comprovar l'activitat i cobrar l'impost del 5% previst al conveni del 18 d'abril de 1929.

La resposta a la manifestació del *President-Director* de BACASA l'hi comunicarà (també mitjançant requeriment notarial) el dia 21 d'agost Ivo Fiter Mallol, en representació de Crèdit Andorrà SA. Resumint-la, hi podem llegir:

- Que la *situació i actuació actual de Crèdit Andorrà S.A.* és la mateixa que tenia el 25 de març de 1955.
- Que des d'aquella data no ha estat reposat, *a coneixement del requirent*, l'impost del 5% derogat pel Consell General el 20 de juliol de 1951.
- Que es dona per reproduït tot el que es va al·legar a la resposta presentada el dia 25 de març de 1955.
- Que Crèdit Andorrà es nega novament a posar a disposició de BACASA els llibres de comptabilitat.
- Que *requereix formalment a Banc Agricol i Comercial d'Andorra S.A. perquè en endavant s'abstingui de pretendre assumir funcions públiques que no li estan atribuïdes i sols corresponen als òrgans jurisdiccionals, fent-li saber, a tal efecte, que Crèdit Andorrà S.A. es reserva, en tot cas, l'exercici de les accions penals que li puguin correspondre.*

Amb aquesta comunicació (que no va merèixer resposta), feta poques setmanes després de la partida del veguer Guy Menant el dia 31 de maig anterior, i just un mes després de la presentació de la memòria anual del Consell d'administració de Crèdit Andorrà SA a la Junta de la Societat (ressenyada a la nota 28), podem considerar que va quedar tancada, a la pràctica, l'època de turbulències que van comportar el naixement i els primers anys de vida del Banc.[43] Tanmateix, possiblement caldria afirmar que, formalment, la resolució del conflicte motivat per la presentació del recurs contra la decisió d'autoritzar la creació de Crèdit Andorrà va perdurar en el temps: no hem trobat constància documental que el recurs contra el Decret 776 del Consell General, interposat davant la Delegació Permanent del copríncep francès, hagi estat mai resolt.

[43] Tot i que Crèdit Andorrà no en tingué constància –almenys de manera formal–, BACASA encara va intentar alguna altra acció per arribar a cobrar a Crèdit Andorrà l'impost del 5%. En una sol·licitud adreçada al Consell General el 29 de desembre de 1956, el director i president de l'entitat demana a la institució *Que mantenint i confirmant la plèna vigencia del Decret-Conveni de 18 d'abril de 1929, en tots i cadascun dels seus extrems, vulgui donar al Banc Agricol i Comercial d'Andorra S.A. l'ajut necessari per a que pugui procedir al control, revisió i cobrament de l'impost del 5% sobre les operacions bancàries, i a tal efecte, manar a CREDIT ANDORRA S.A., baix la pena de COT de la Terra, que posi a disposició del B.A.C.A.S.A., els llibres de comptabilitat corresponents...* Aquesta sol·licitud sembla que no va arribar a ser decretada, si tenim en compte el contingut de dues sol·licituds més adreçades per BACASA al Consell General, el juny de 1957 i el gener de 1958, en les quals es demana i reitera que es doni resposta a aquella. Aquestes tres sol·licituds es conserven a l'arxiu del Consell General.

Evolució i entorn. Setanta anys creant (1955-2024)

1955

- El dia 12 de març es reuneix la Junta general extraordinària de socis de Crèdit Andorrà SA, la qual confirma una composició accionarial totalment renovada i designa un nou Consell d'administració, que serà presidit per Ivo Fiter.
- Rafael Termes és nomenat conseller delegat de Crèdit Andorrà.
- Antoni Portell és nomenat director de Crèdit Andorrà.
- Manuel Ingla és nomenat apoderat de Crèdit Andorrà.
- Són designats els primers comissaris de comptes (Eduard Tomàs i Jaume Casal), que, en compliment dels Estatuts socials, es renovaran anualment fins a l'any 2006, quan deixa d'existir aquesta figura.
- Crèdit Andorrà assumeix directament l'activitat i la gestió del Departament Comercial i Fiduciari.
- Mitjançant la Societat Andorrana per a la Gestió d'Inversions Mutuals (SAGIM) s'ofereixen al públic dos fons mutus d'inversió, un servei destinat *a proporcionar al més modest estalviador del nostre poble la possibilitat de participar, amb garantia de seguretat i bons rendiments, a les economies més floreixents del món*, segons la comunicació de presentació publicada pel Banc. Els dos fons seran gestionats per Crèdit Andorrà i reben el nom d'AMFONS (emès en dòlars US i format per valors nord-americans) i d'EUFONS (emès en francs suïssos i format per valors europeus).
- Es creen 500 títols al portador, amb la designació de *Bons de caixa*, amb un preu de rescat de 800 pessetes cadascun.
- S'acorda amortitzar totes les pèrdues d'exercicis anteriors.
- El nombre de clients, al tancament de l'exercici 1955, supera els 700.
- El número de telèfon de l'entitat és el 26 i l'adreça telegràfica, CREAND.

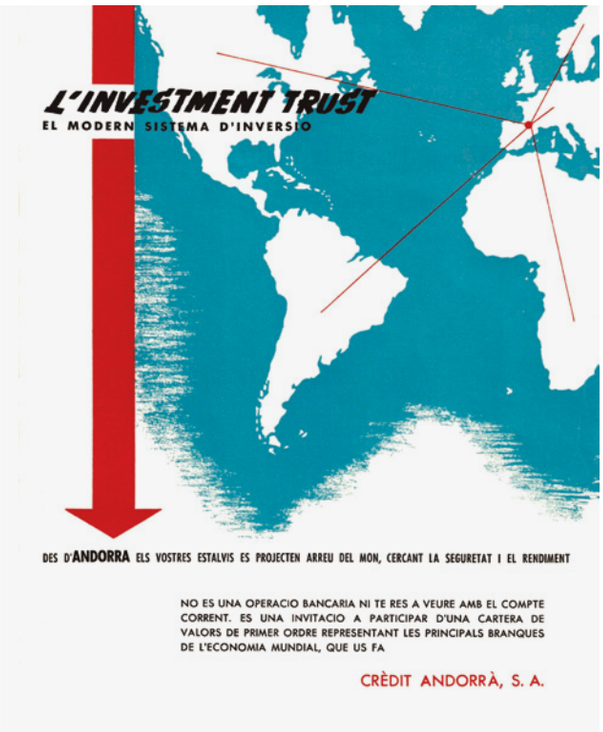

Portada del fullet informatiu relatiu als primers fons d'inversió de Crèdit Andorrà. La previsió inicial de crear, a més d'AMFONS i d'EUFONS, un tercer fons d'inversió (SUFONS, amb valors africans i emès en lliures sud-africanes), finalment no es va portar a terme.

1956

- El mes de maig, el Consell d'administració decideix tancar l'admissió de nous socis. En aquell moment el nombre de socis és de disset.
- Es decideix retribuir els membres del Consell d'administració.

+ Autorització de constitució de Banca Reig.

+ Autorització de constitució de Banca Coma.

+ Autorització de constitució de Banca Mora.

+ En accedir el Marroc a la independència, desapareix el protectorat de la Zona Internacional de Tànger i una part de l'activitat del mercat lliure de divises que es desenvolupava en aquella ciutat es trasllada a Andorra.

CRÈDIT ANDORRA
PRINCIPAT D'ANDORRA

N.º Ptes.

a de de 19

Sr.

He cedit el crèdit de Ptes.

que a càrrec vostre tenia per rao de (1)
de les meves factures (2)
al CRÈDIT ANDORRÀ
a qui us prego volgueu satisfer la dita quantitat per tot el dia de de 19
La possessió d'aquest document proveït del corresponent REBUT us deslliurarà del deute esmentat.
Atentament vostre,

PAGARÉ
en la data assenyalada i en el domicili del CREDIT ANDORRA, la quantitat objecte d'aquesta cessió de crèdit, per éser conformes l'import i el venciment.
a de de 19

(1) Import total, 1.er, 2.on... acompte, saldo.
(2) Números i dates de les factures.

DEPARTAMENT COMERCIAL I FIDUCIARI

Mod. 1502 - 1256 - 5.000

Tot i que ja hi ha incorporat el logotip de Crèdit Andorrà, en aquest pagaré del 1956 podem veure que en aquell moment el Banc encara operava amb el nom comercial de Departament Comercial i Fiduciari.

1957

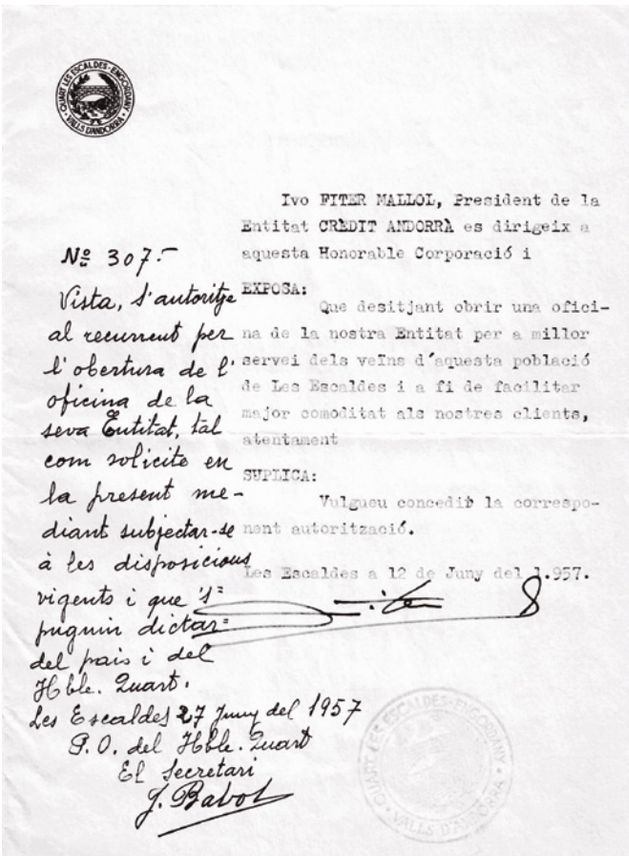

Ivo FITER MALLOL, President de la Entitat CRÈDIT ANDORRÀ es dirigeix a aquesta Honorable Corporació i

EXPOSA:

Que desitjant obrir una oficina de la nostra Entitat per a millor servei dels veïns d'aquesta població de Les Escaldes i a fi de facilitar major comoditat als nostres clients,

atentament

SUPLICA:

Vulgueu concedir la corresponent autorització.

Les Escaldes a 12 de Juny del 1.957.

Nº 307.-
Vista, s'autoritza al recurrent per l'obertura de l'oficina de la seva Entitat, tal com solicita en la present mediant subjectar-se à les disposicions vigents i que s'puguin dictar del país i del Hble. Quart.
Les Escaldes 27 Juny del 1957
P.O. del Hble. Quart
El Secretari
J. Babot

La primera sucursal de Crèdit Andorrà que es va obrir va ser la d'Escaldes. Encara que la sol·licitud al Comú de Sant Julià per obrir-hi una sucursal es tramitaria només tres dies després, l'obertura efectiva de la segona sucursal tindrà lloc uns mesos més tard que la d'Escaldes.

- S'amortitza la totalitat del romanent corresponent a les despeses de constitució i primer establiment.
- S'obre a Escaldes la primera sucursal de Crèdit Andorrà.
- El nombre de clients, al tancament de l'exercici 1957, supera els 1.800.

+ Instal·lació al Pas de la Casa del primer teleesquí del país, amb arribada al coll Blanc.

+ Autorització de constitució de Banca Cassany.

+ Autorització de constitució de Banc Immobiliari i Mercantil d'Andorra. El 1960 adoptarà el nom de Societat de Banca Andorrana (SOBANCA).

+ Els veguers comuniquen al síndic, mitjançant sengles cartes, que el Consell General no pot autoritzar noves entitats bancàries *fins i tant que sigui aprovada la reglamentació en estudi*. En la carta del veguer francès es convida el Consell General a suspendre els efectes de les autoritzacions acordades després del mes d'octubre de l'any anterior, quan els veguers havien comunicat verbalment al Consell General que no podien atorgar noves autoritzacions; aquesta suspensió no es va portar a terme. El 1970 es reiterarà la decisió de no poder autoritzar noves entitats bancàries, mitjançant recordatori de la tramesa d'aquestes cartes.

+ Signatura dels Tractats de Roma, mitjançant el primer dels quals s'estableix la Comunitat Econòmica Europea.

1958

- A partir de l'exercici 1958 s'assigna una part dels beneficis a l'amortització tant de l'edifici de la seu social com de les instal·lacions.
- S'obre una sucursal a Sant Julià de Lòria.

+ Aprovació a França del Plan Pinay-Rueff, que entre altres mesures comportarà la conversió de cada 100 antics francs en un nou franc. El nou franc es posarà en circulació l'1 de gener de 1960.

+ Els sis països de la Comunitat Econòmica Europea, la Gran Bretanya i els tres països escandinaus decideixen la convertibilitat de les monedes respectives.

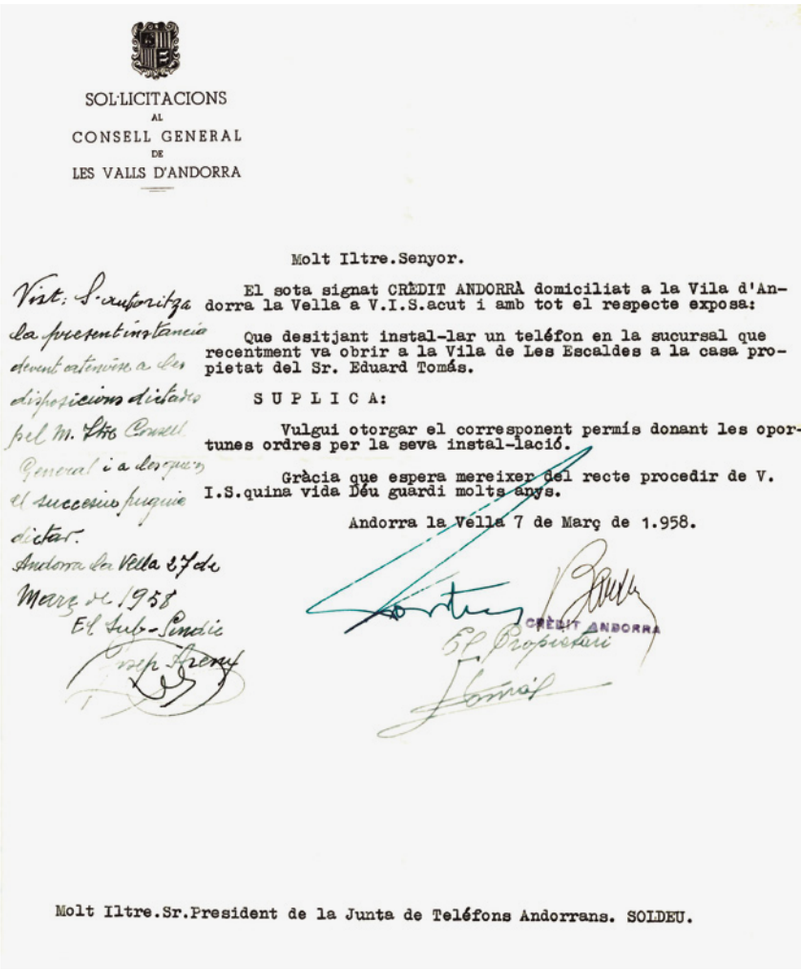

SOL·LICITACIONS
AL
CONSELL GENERAL
DE
LES VALLS D'ANDORRA

Molt Iltre.Senyor.

El sota signat CRÈDIT ANDORRÀ domiciliat a la Vila d'Andorra la Vella a V.I.S.acut i amb tot el respecte exposa:

Que desitjant instal-lar un teléfon en la sucursal que recentment va obrir a la Vila de Les Escaldes a la casa propietat del Sr. Eduard Tomás.

S U P L I C A:

Vulgui otorgar el corresponent permís donant les oportunes ordres per la seva instal-lació.

Gràcia que espera mereixer del recte procedir de V. I.S.quina vida Déu guardi molts anys.

Andorra la Vella 7 de Març de 1.958.

CRÈDIT ANDORRA

El Propietari

Molt Iltre.Sr.President de la Junta de Teléfons Andorrans. SOLDEU.

Durant els primers mesos de funcionament, la sucursal d'Escaldes no tenia servei telefònic; l'oficina va obrir a finals del 1957, però la sol·licitud per instal·lar-hi un telèfon no es va tramitar fins al març de l'any següent.

1959

- Es completa el rescat dels bons de caixa creats el 1955.
- El Banc interposa un recurs de queixa contra les disposicions del Consell General del 16 d'abril de 1959, comunicades a Crèdit Andorrà l'endemà, i contra la modificació de la segona d'aquestes disposicions, aprovada el dia 21 del mateix mes i comunicada també l'endemà al Banc. Aquestes disposicions comportaven, entre altres, la prohibició d'obrir comptes a nom de persones no residents i la cancel·lació de comptes a nom de persones estrangeres no residents, així com l'obligació per part dels establiments bancaris d'Andorra de presentar una declaració jurada en què s'establís el detall del nom dels accionistes i la respectiva participació en el capital social de l'entitat. [A l'annex documental es reprodueix el text de l'Avís publicat pel Consell General en aquest sentit.]
- L'accionista Benvinguda Sangrà és la primera dona designada comissària de comptes.

+ Acabament de la millora i condicionament de la carretera general entre les dues fronteres, amb l'asfaltat del tram del port d'Envalira.

+ Els bancs d'Andorra deixen d'estar oberts el diumenge al matí.

+ Tancament per part del Govern espanyol de la frontera hispanoandorrana, des del gener fins a l'octubre, com a mesura de pressió per posar fre a l'evasió de capitals des d'Espanya cap a Andorra, provocada essencialment per una anunciada devaluació de la pesseta.

+ Aprovació, a Espanya, del Plan Nacional de Estabilización Económica. Entre altres mesures, s'unifiquen els tipus de canvi de la pesseta i se n'estableix la convertibilitat, i es passa d'una economia autàrquica a una de lliure mercat.

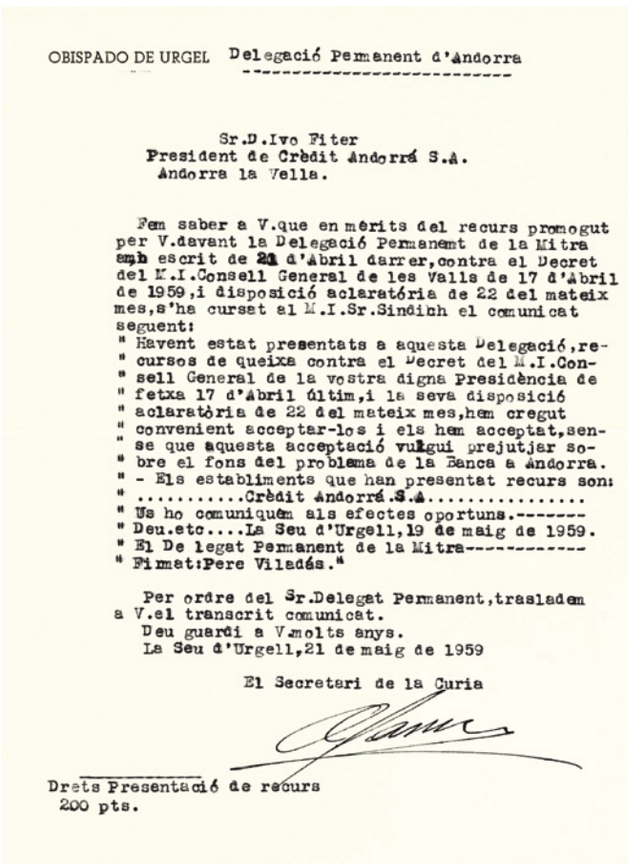

OBISPADO DE URGEL Delegació Permanent d'Andorra

Sr.D.Ivo Fiter
President de Crèdit Andorrá S.A.
Andorra la Vella.

Fem saber a V.que en mèrits del recurs promogut per V.davant la Delegació Permanent de la Mitra amb escrit de 21 d'Abril darrer,contra el Decret del M.I.Consell General de les Valls de 17 d'Abril de 1959,i disposició aclaratòria de 22 del mateix mes,s'ha cursat el M.I.Sr.Síndich el comunicat seguent:
" Havent estat presentats a aquesta Delegació,re-
" cursos de queixa contra el Decret del M.I.Con-
" sell General de la vostra digna Presidència de
" fetxa 17 d'Abril últim,i la seva disposició
" aclaratòria de 22 del mateix mes,hem cregut
" convenient acceptar-los i els hem acceptat,sen-
" se que aquesta acceptació vulgui prejutjar so-
" bre el fons del problema de la Banca a Andorra.
" - Els establiments que han presentat recurs son:
" .....Crèdit Andorrá.S.A.....
" Us ho comuniquem als efectes oportuns.-------
" Deu.etc....La Seu d'Urgell,19 de maig de 1959.
" El De legat Permanent de la Mitra----------
" Firmat:Pere Viladés."

Per ordre del Sr.Delegat Permanent,traslademem a V.el transcrit comunicat.
Deu guardi a V.molts anys.
La Seu d'Urgell,21 de maig de 1959

El Secretari de la Curia

Drets Presentació de recurs
200 pts.

El contingut de les disposicions dictades pel Consell General, l'abril de 1959, per intentar solucionar els problemes inherents al tancament de la frontera hispano-andorrana va motivar que diverses entitats del país presentessin recurs de queixa en contra davant les delegacions permanents del coprínceps. En el document que es reprodueix es notifica a Crèdit Andorrà l'acceptació del seu recurs.

1960

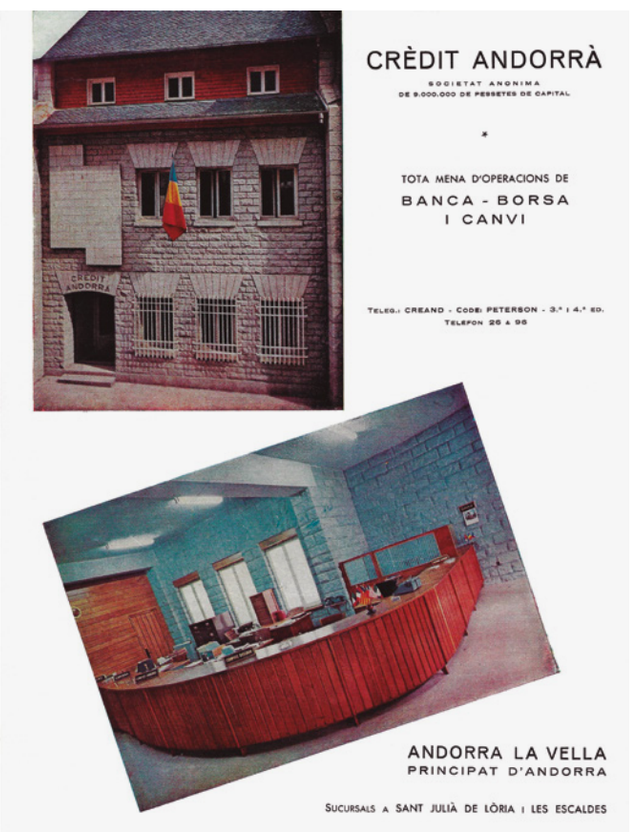

En aquest anunci publicat a l'edició de 1960 de la revista *Andorra. Miscel·lània cultural, actualitat, turisme, esport* hi podem veure la façana de l'edifici de la seu social de Crèdit Andorrà i l'interior de l'oficina al públic de la planta baixa.

• S'acorda destinar una part dels beneficis de l'exercici (50.000 pessetes) a la creació del Fons de previsió i ajuda pels empleats. En els exercicis posteriors s'aprovarà, anualment, una assignació per aquest concepte.

+ Signatura d'un *Gentelmen's Agreement* entre Banc Agrícol i Comercial d'Andorra, Banca Cassany, Banca Coma, Banca Mora, Banca Reig, Crèdit Andorrà i Societat de Banca Andorrana, que porta a la creació de la Convenció de Bancs i Banquers, embrió de l'Agrupació de Bancs Andorrans (ABA) nascuda el 1973. Els acords inicials van ser limitats i es van centrar essencialment a establir els dies i els horaris d'obertura de les oficines i a fixar uns canvis de moneda mínims i màxims comuns; també es van fixar unes tarifes per l'oferta de diferents serveis que havien de ser comunes, tot i que alguns dels signants no les van respectar (i de manera reiterada).

1961

• Queda alliberat, amb càrrec a reserves voluntàries, el 50% encara no desemborsat del valor nominal de les accions del Banc.

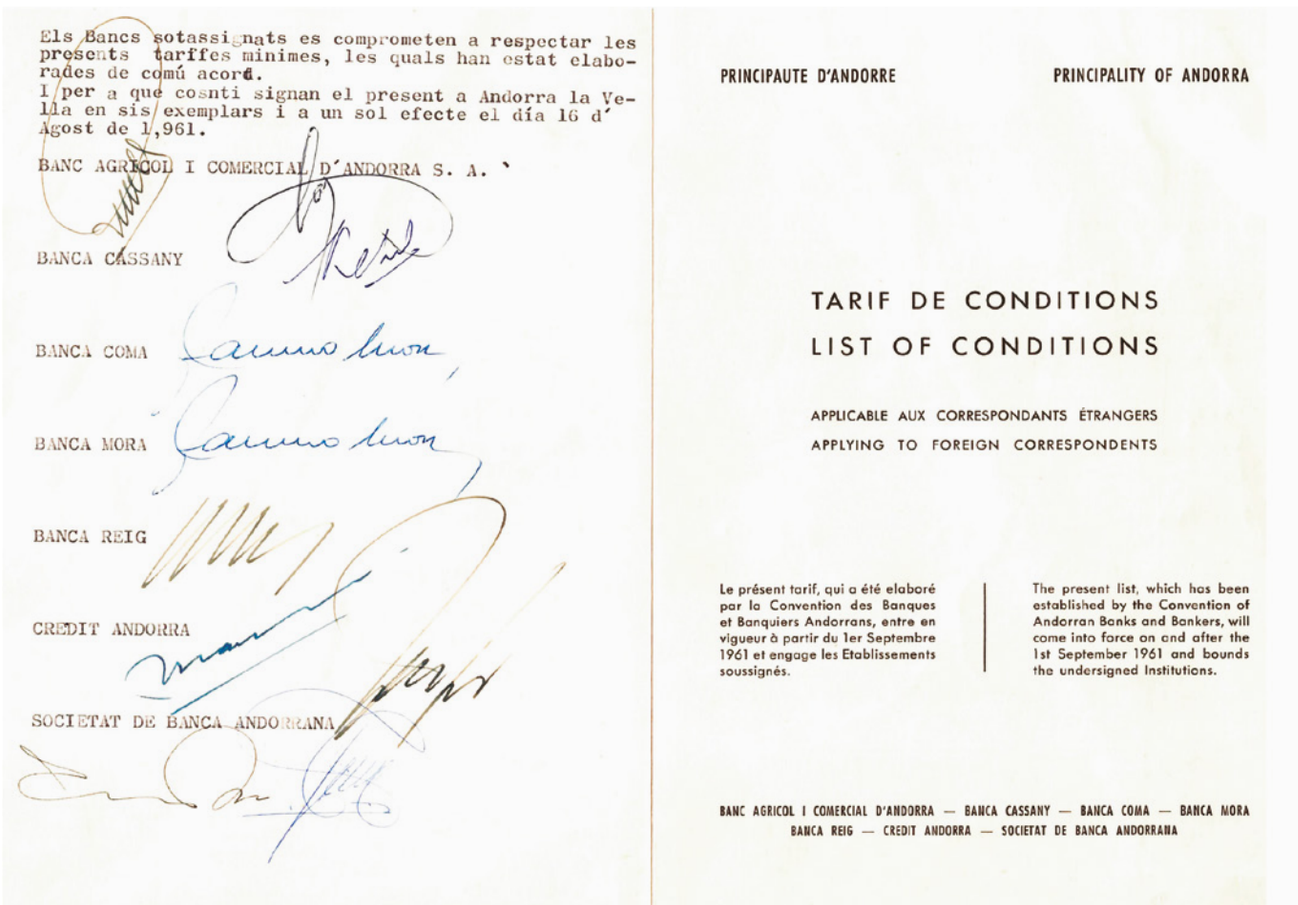

Els Bancs sotassignats es comprometen a respectar les presents tarifes minimes, les quals han estat elaborades de comú acord.
I per a que cosnti signan el present a Andorra la Vella en sis exemplars i a un sol efecte el día 16 d' Agost de 1,961.

BANC AGRICOL I COMERCIAL D'ANDORRA S. A.

BANCA CASSANY

BANCA COMA

BANCA MORA

BANCA REIG

CREDIT ANDORRA

SOCIETAT DE BANCA ANDORRANA

PRINCIPAUTE D'ANDORRE — PRINCIPALITY OF ANDORRA

TARIF DE CONDITIONS
LIST OF CONDITIONS

APPLICABLE AUX CORRESPONDANTS ÉTRANGERS
APPLYING TO FOREIGN CORRESPONDENTS

Le présent tarif, qui a été elaboré par la Convention des Banques et Banquiers Andorrans, entre en vigueur à partir du 1er Septembre 1961 et engage les Etablissements soussignés.

The present list, which has been established by the Convention of Andorran Banks and Bankers, will come into force on and after the 1st September 1961 and bounds the undersigned Institutions.

BANC AGRICOL I COMERCIAL D'ANDORRA — BANCA CASSANY — BANCA COMA — BANCA MORA
BANCA REIG — CREDIT ANDORRA — SOCIETAT DE BANCA ANDORRANA

L'incompliment per part de diversos membres dels acords presos per la Convenció de Bancs i Banquers, creada l'any anterior, va portar el 1961 a la signatura d'un document específic relatiu a les tarifes mínimes que s'havien d'aplicar en diferents serveis. Tot i el document signat, alguns establiments van continuar sense respectar-les.

1962

- Rafael Termes dimiteix del càrrec de conseller delegat (degut a la dedicació creixent que li representa l'exercici d'un alt càrrec directiu al Banco Popular Español), tot i que continuarà com a membre del Consell d'administració.
- Es reestructura funcionalment l'organització del Banc, amb la creació de cinc serveis: Estranger, Comercial, Financer i fiduciari, Control i Personal.
- Es crea un Comitè de direcció, format inicialment per Joan Bansell, Lluís Bardají, Manuel Ingla, Antoni Portell i Joan Rosanas. El Comitè de direcció, de manera col·legiada, exercirà formalment la direcció general del Banc durant quinze anys, fins al nomenament d'un director general l'any 1977.

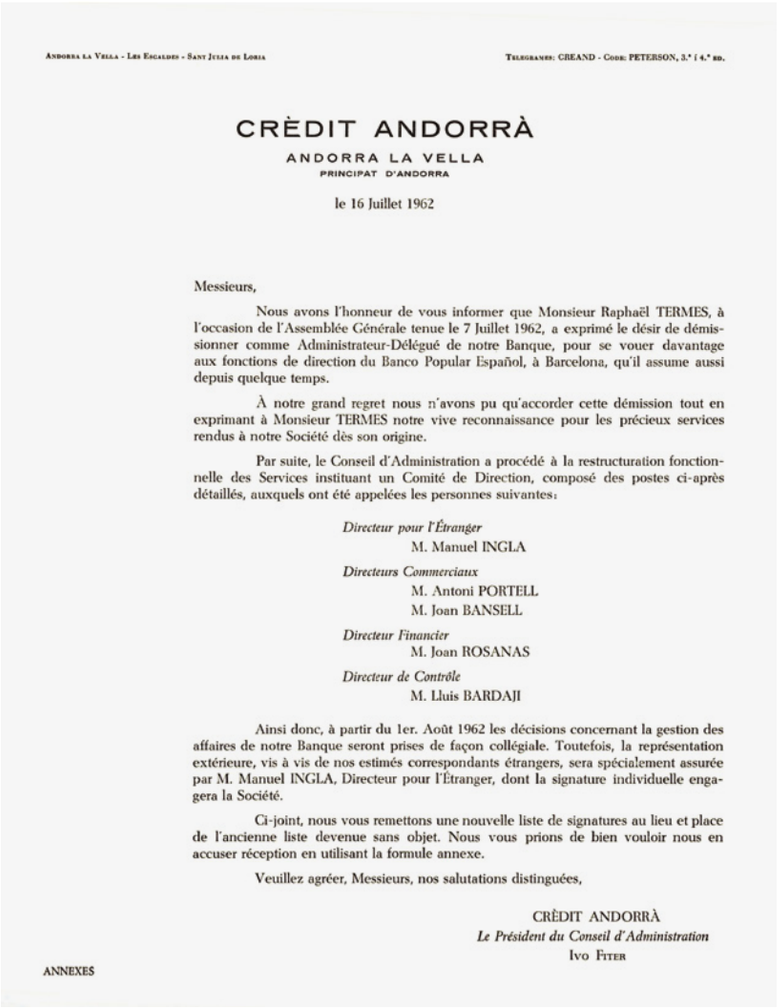

Andorra la Vella - Les Escaldes - Sant Julià de Lòria

Telegrames: CREAND - Code: PETERSON, 3.ª i 4.ª ed.

CRÈDIT ANDORRÀ
ANDORRA LA VELLA
PRINCIPAT D'ANDORRA

le 16 Juillet 1962

Messieurs,

Nous avons l'honneur de vous informer que Monsieur Raphaël TERMES, à l'occasion de l'Assemblée Générale tenue le 7 Juillet 1962, a exprimé le désir de démissionner comme Administrateur-Délégué de notre Banque, pour se vouer davantage aux fonctions de direction du Banco Popular Español, à Barcelona, qu'il assume aussi depuis quelque temps.

À notre grand regret nous n'avons pu qu'accorder cette démission tout en exprimant à Monsieur TERMES notre vive reconnaissance pour les précieux services rendus à notre Société dès son origine.

Par suite, le Conseil d'Administration a procédé à la restructuration fonctionnelle des Services instituant un Comité de Direction, composé des postes ci-après détaillés, auxquels ont été appelées les personnes suivantes:

Directeur pour l'Étranger
M. Manuel INGLA

Directeurs Commerciaux
M. Antoni PORTELL
M. Joan BANSELL

Directeur Financier
M. Joan ROSANAS

Directeur de Contrôle
M. Lluis BARDAJI

Ainsi donc, à partir du 1er. Août 1962 les décisions concernant la gestion des affaires de notre Banque seront prises de façon collégiale. Toutefois, la représentation extérieure, vis à vis de nos estimés correspondants étrangers, sera spécialement assurée par M. Manuel INGLA, Directeur pour l'Étranger, dont la signature individuelle engagera la Société.

Ci-joint, nous vous remettons une nouvelle liste de signatures au lieu et place de l'ancienne liste devenue sans objet. Nous vous prions de bien vouloir nous en accuser réception en utilisant la formule annexe.

Veuillez agréer, Messieurs, nos salutations distinguées,

CRÈDIT ANDORRÀ
Le Président du Conseil d'Administration
Ivo Fiter

ANNEXES

Amb l'enviament d'aquest document es van comunicar als corresponsals estrangers els canvis en l'organització de Crèdit Andorrà, la creació del Comitè de direcció i el nom dels responsables dels diferents departaments.

1963

- El valor de les reserves de capital arriba als 10 milions de pessetes. L'import de les reserves voluntàries ja és superior al del capital social.
- A la memòria anual de l'exercici s'hi detalla: *Hem anat incorporant a la Memòria anyal un comentari sobre les relacions interbancàries andorranes. El millor que en podem dir és que subsisteix la Convenció que les governa. I que no s'han agreujat les irregularitats de procediment d'alguns dels nostres col·legues. Nosaltres ens mantenim en una línia de serietat absoluta, reconeguda inclús per la mateixa competència. Aquesta posició és de vegades incòmoda però a la llarga paga bons dividends.*

* Crèdit Andorrà participa en la creació d'ENSISA i esdevé propietari d'una petita part de les accions de fundador.

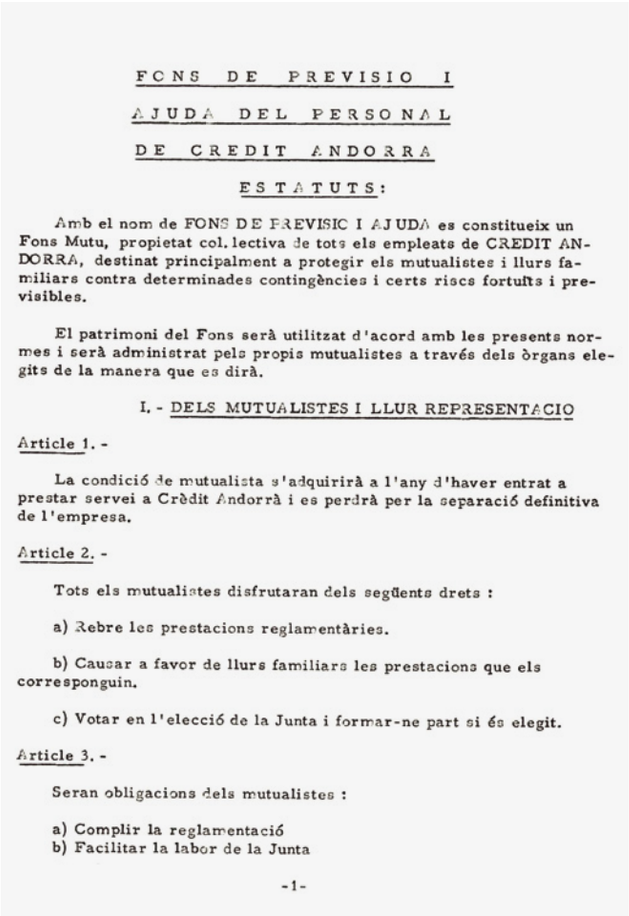

FONS DE PREVISIO I
AJUDA DEL PERSONAL
DE CREDIT ANDORRA

ESTATUTS:

Amb el nom de FONS DE PREVISIO I AJUDA es constitueix un Fons Mutu, propietat col.lectiva de tots els empleats de CREDIT ANDORRA, destinat principalment a protegir els mutualistes i llurs familiars contra determinades contingències i certs riscs fortuïts i previsibles.

El patrimoni del Fons serà utilitzat d'acord amb les presents normes i serà administrat pels propis mutualistes a través dels òrgans elegits de la manera que es dirà.

I. - DELS MUTUALISTES I LLUR REPRESENTACIO

Article 1. -

La condició de mutualista s'adquirirà a l'any d'haver entrat a prestar servei a Crèdit Andorrà i es perdrà per la separació definitiva de l'empresa.

Article 2. -

Tots els mutualistes disfrutaran dels següents drets :

a) Rebre les prestacions reglamentàries.

b) Causar a favor de llurs familiars les prestacions que els corresponguin.

c) Votar en l'elecció de la Junta i formar-ne part si és elegit.

Article 3. -

Seran obligacions dels mutualistes :

a) Complir la reglamentació
b) Facilitar la labor de la Junta

-1-

Tot i que el Fons de previsió i ajuda pels empleats s'havia instituït tres anys abans, va ser el 1963 quan es van aprovar els estatuts que n'havien de regir el funcionament. Aquí se'n reprodueix la primera pàgina.

1964

• Els principals bancs amb els quals Crèdit Andorrà manté relacions comercials són Société Générale, Bank of America, Westminster Bank Ltd, Union de Banques Suisses, Société de Banque Suisse, De Neuflize Schlumberger et Cie i Banco Popular Español.

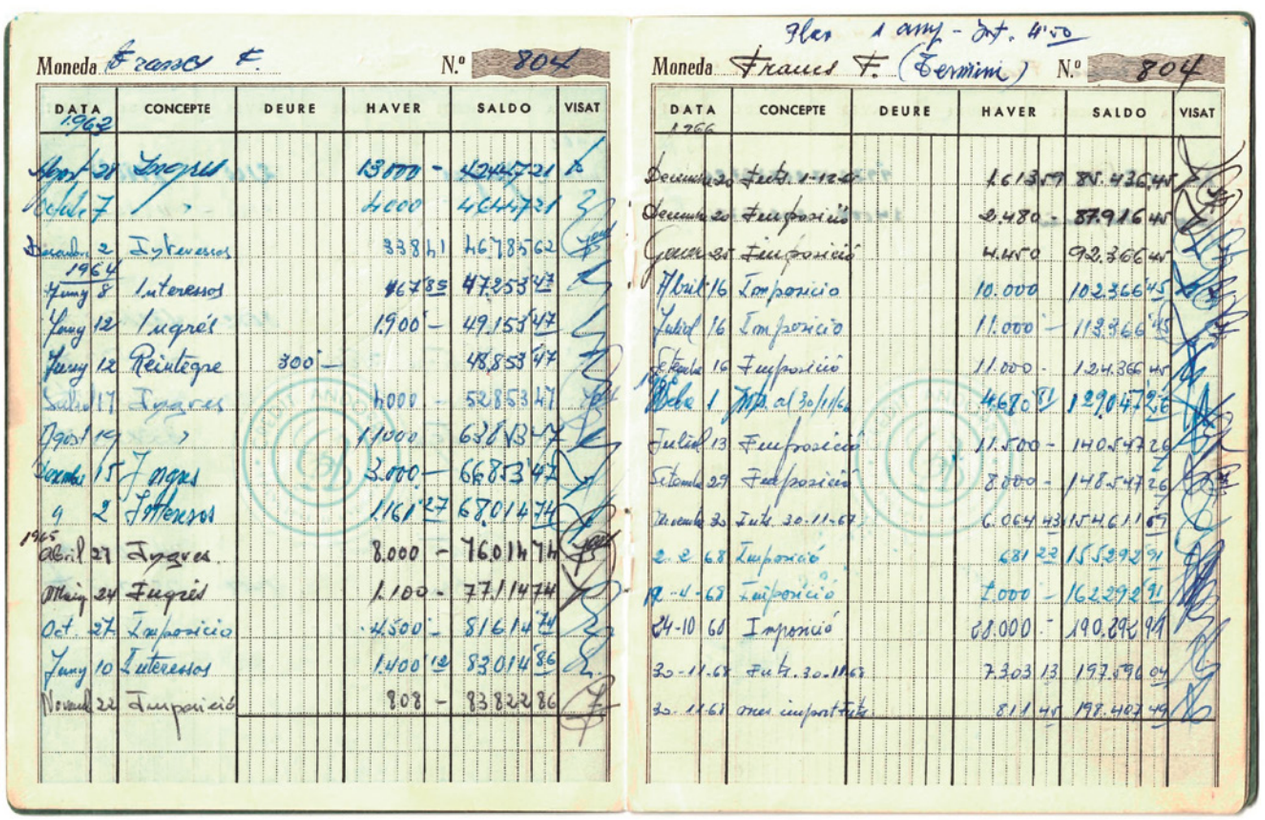

Des de l'inici de l'activitat del Banc, les llibretes d'estalvi es podien establir a la vista o a termini, i en diferents divises. En aquest cas, i com a exemple, podem veure els moviments, realitzats entre el 1962 i el 1968, d'una llibreta d'estalvi a termini, en francs francesos, i amb un interès anual del 4,5%.

1965

- S'emeten 1.000 accions noves, destinades a ser ofertes als empleats del banc i identificades com a accions de la classe E. El nombre total d'accions queda fixat en 10.000, de les quals 9.000 són de la classe A i 1.000 de la classe E.
- S'aprova el Pla opcional per a l'adquisició d'accions de Crèdit Andorrà per part dels seus empleats, amb efectes a partir del dia 1 de gener de 1965.
- Es fa la primera ampliació del capital social des del 1952; el nou capital de l'Entitat queda establert en quinze milions de pessetes.

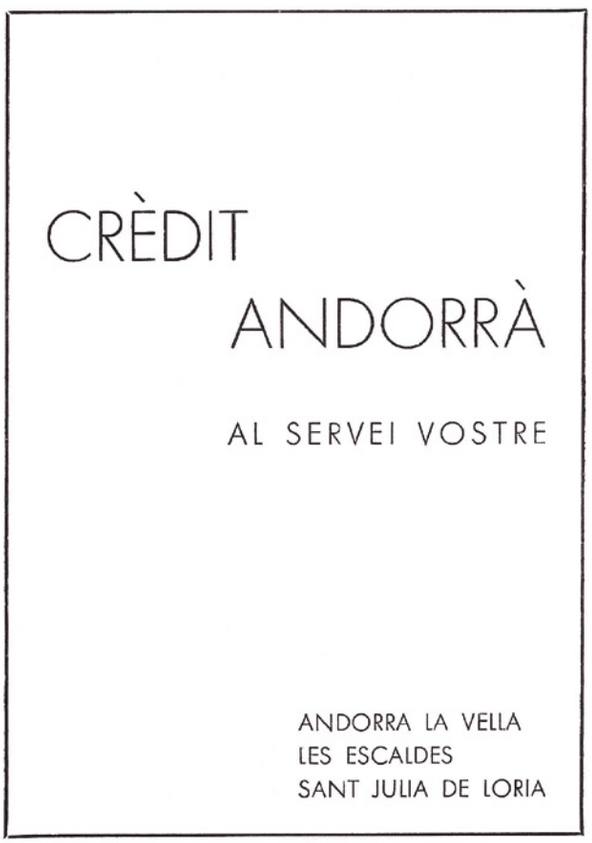

Durant els anys seixanta, la publicitat en revistes no sempre es feia per necessitats comunicatives, sinó sovint per un compromís amb l'editor o per l'interès d'aparèixer en una publicació en la qual també hi serien els altres bancs del país. En aquesta senzilla publicitat a la revista *Neu*, del febrer de 1965, es prefereix posar al davant la voluntat de servei que l'oferta dels serveis propis, prou coneguda per tothom.

1966

- La cartera de valors i participacions augmenta durant l'exercici 1966 uns set milions de pessetes, cinc dels quals corresponen a la inversió destinada a la promoció de la Urbanització Sa Calma, a Engordany, iniciada l'any anterior.
- A la memòria anual de l'exercici hi podem llegir: *D'aquest grup de partides que per antonomàsia anomenem el passiu, n'hi ha una que requereix uns comentaris específics perquè, tot i que és relativament nova, aquest any ha assolit ja unes proporcions considerables. Ens referim a les Obligacions de Caixa, les quals han passat de 26 a 69 milions de pessetes. Com sabeu es tracta d'uns títols emesos pel nostre Banc, representatius de dipòsits a termini fixe de 2 a 5 anys...*

+ Rafael Termes és nomenat conseller delegat del Banco Popular Español.

+ S'estableix l'obligatorietat per als empresaris d'atorgar als seus empleats un dia de descans setmanal i 15 dies de vacances anuals retribuïdes.

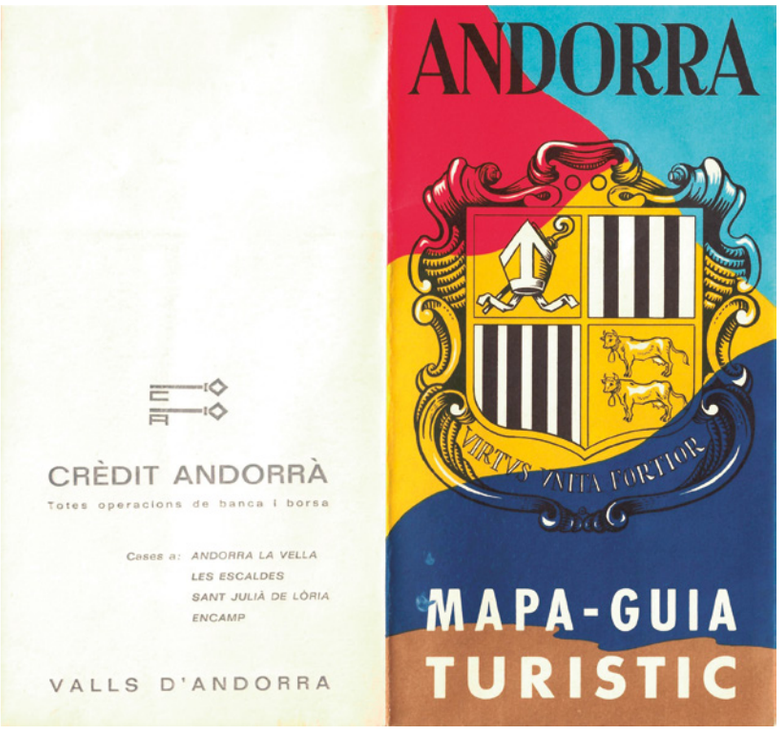

Durant anys, el mapa turístic editat el 1965 per Crèdit Andorrà va servir de referència no només per a turistes, sinó també per a la gent del país, per la seva qualitat i pel rigor del contingut. Es va reeditar en diferents formats i amb portades diverses durant dues dècades. Al seu origen cal veure-hi la mà de Rafael Termes, gran excursionista i admirador de les muntanyes andorranes.

1967

A finals dels anys seixanta s'accelera l'expansió i el creixement de Crèdit Andorrà, però la seu social conserva l'espai i la configuració inicials. Serà el 1974 quan s'ampliaran les instal·lacions a l'edifici adjacent, en espera de la construcció d'una nova seu, que trigarà més de vint anys a arribar.

- S'acorda autoritzar la participació en l'accionariat de Crèdit Andorrà del Banco Popular Español i de la Banque de l'Indochine. La participació es concretarà amb l'adquisició per part de cadascun dels dos futurs nous socis d'un 16,7% de les accions de la classe A.
- S'obre una sucursal a Encamp.

+ Posada en funcionament de la Central de Telecomunicacions automàtica d'Andorra la Vella.
+ Andorra rep per primera vegada la visita oficial d'un copríncep francès, Charles de Gaulle.

1968

- Joan Rosanas és designat formalment cap del Comitè de direcció.
- Es fa efectiva l'entrada a l'accionariat de Crèdit Andorrà del Banco Popular Español i de la Banque de l'Indochine, així com la presència dels seus representants al Consell d'administració.
- Davant la manca dels *necessaris instruments estadístics al País*, s'acorda la realització de diversos treballs destinats a *conèixer millor el desenvolupament dels diversos sectors de la nostra economia i, sobretot, ser d'una gran utilitat per a establir objectius i els programes per aconseguir-los*.
- S'adquireixen *dues de les parcel·les posades a la venda per la Vegueria Francesa* [a l'avinguda Meritxell, vora la Poste Française]. *El centre comercial d'Andorra s'ha desplaçat a aquell indret: cal doncs pensar en la possibilitat que, en un futur indeterminat, ens pugui convenir d'anar-hi*.

+ Entrada en funcionament de la Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS).

+ Declaració de fallida de SOBANCA. Per evitar el deteriorament d'imatge de la plaça financera andorrana, els altres bancs es faran càrrec tant de l'actiu com del passiu de l'entitat, amb un cost final de liquidació d'uns 34 milions de pessetes. La clausura del procediment de fallida no tindrà lloc fins el 1991.

INVITACIÓ
al
GRAN CONCERT DE GALA
de
l'ORFEÓ CATALÀ
dirigit pel
Mestre LLUÍS MARIA MILLET
que sota el patronatge de
CRÈDIT ANDORRÀ
tindrà lloc al
TEATRE CRISTALL CINEMA de LES ESCALDES
el dia 6 de juliol de 1968
a dos quarts d'onze de la nit
Dintre del cicle d'actes organitzats en commemoració
del Centenari de Pompeu Fabra

La implicació de Crèdit Andorrà en la vida social del país és constant des de la seva implantació. L'organització d'activitats culturals, com el concert de l'Orfeó Català promogut en el marc dels actes commemoratius del centenari de Pompeu Fabra, en va ser un dels aspectes més destacats en aquell temps.

1969

- Es crea el Fons Educacional i Cultural, destinat a *l'aplicació, en l'àmbit de l'Empresa, del principi d'igualtat d'oportunitats en el camp de l'educació.*
- Es posa en funcionament un centre de càlcul, que comporta la introducció de l'ordinador electrònic com a eina comptable. L'equip tècnic inicial va ser un ordinador 360-20, d'IBM, amb 8 KB de memòria.

+ La fallida de SOBANCA provoca que els veguers aprovin el Decret de suspensió de pagaments i fallida.

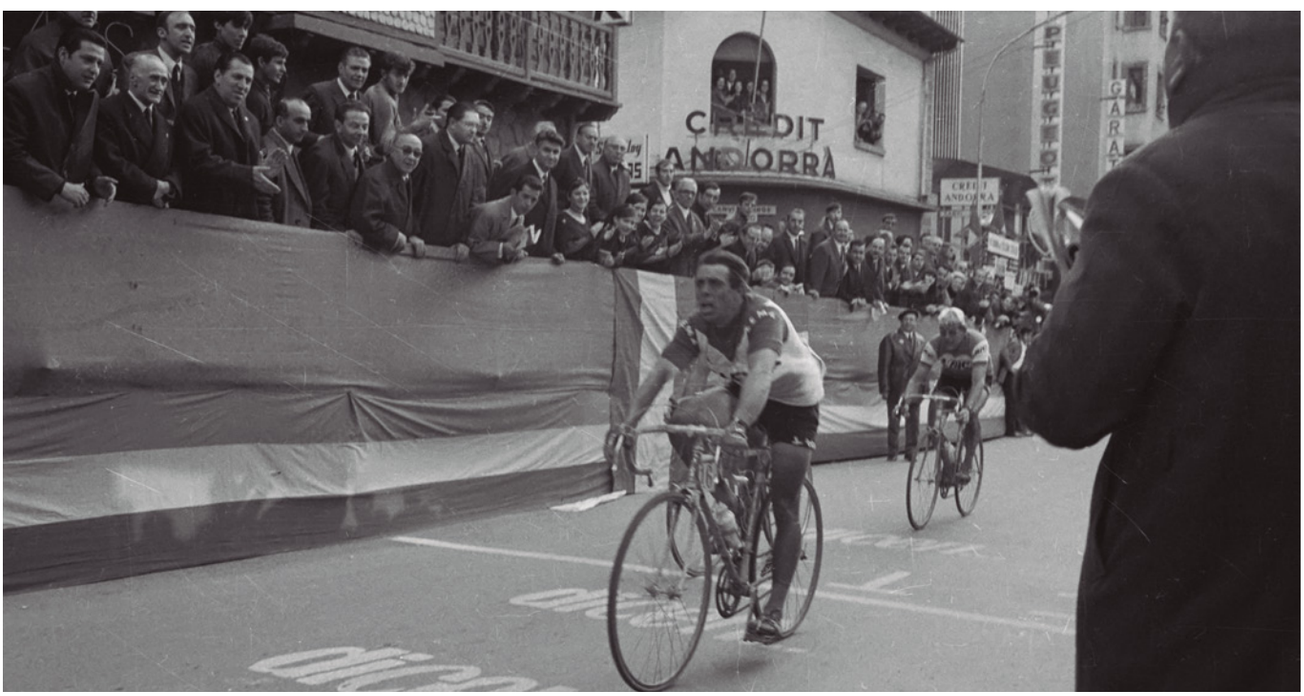

L'oficina de Crèdit Andorrà a Escaldes ocupà des del principi un espai estratègic a l'avinguda Carlemany. Els empleats del Banc, agrupats als finestrals del primer pis, no es van voler perdre l'acabament de l'etapa de la Setmana Catalana de Ciclisme del 1969, amb arribada a Escaldes.

1970

- Després de constatar que *els crèdits pugen amb menys força que els dipòsits [...] i després d'intentar valorar, amb els escassos instruments de què el País disposa, els diversos factors que hi intervenen, sembla que es pot ja afirmar que avui per avui, i en la perspectiva més immediata, Andorra ofereix majors possibilitats d'estalvi que d'inversió local*; per aquest motiu *el nostre Comitè* [directiu] *des de fa temps s'està ocupant de l'estudi i el llançament de nous serveis que poden comportar l'expansió de les nostres operacions actives.*

- Es fa una modificació substancial dels estatuts socials, tant de fons com de forma; els canvis es protocol·litzen notarialment, l'any següent, com a *Estatuts refosos*.

- El mes de novembre, Crèdit Andorrà SA queda inscrita al Registre de Comerç i Indústria del Consell General.

* Es crea la Societat Andorrana de Gestió, Informàtica i Mecanografia (SAGIM), promoguda per Crèdit Andorrà per gestionar el seu centre de càlcul, però constituïda com a societat *de règim econòmic i jurídic independent [...] oberta a la prestació de serveis a qualsevol empresa o entitat andorrana, pública o privada.*

\+ Banca Coma canvia el nom pel de Banc Internacional.

\+ El Consell General (arran de la fallida de SOBANCA i després de rebre un recordatori per part dels veguers de la seva comunicació del 1957) decideix establir *una Reglamentació Bancària amb tota urgència*; a aquest efecte, durant el 1971 rebrà l'assessorament de Ricard Fornesa, però no s'arribarà a concretar cap proposta. No es tornarà a parlar d'aquesta qüestió fins el 1980, quan s'acorda *prosseguir els estudis iniciats* i continuar el projecte de crear una *Caixa Central i d'Estalvi* (iniciativa que tampoc es concretarà).

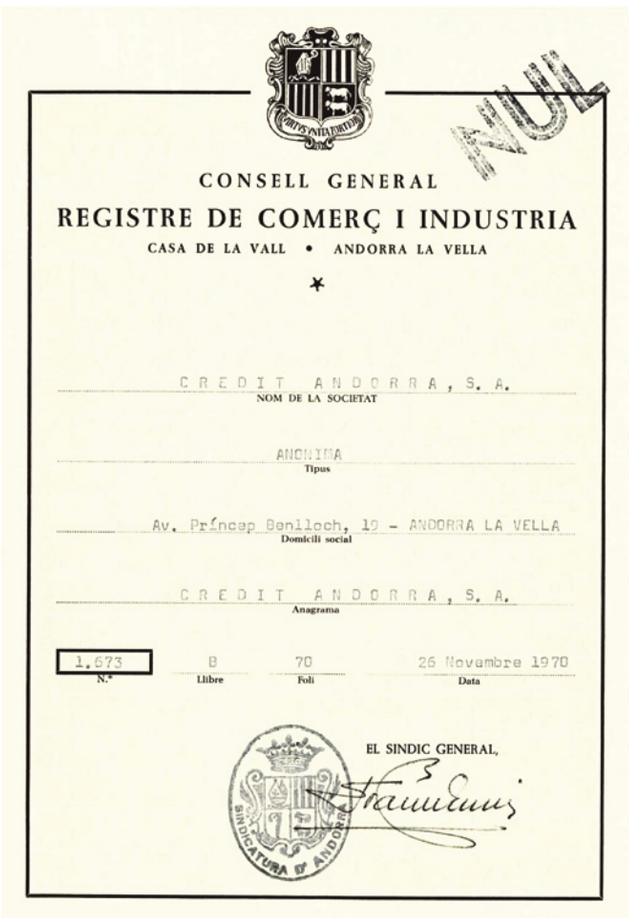
NUL

CONSELL GENERAL

REGISTRE DE COMERÇ I INDUSTRIA

CASA DE LA VALL • ANDORRA LA VELLA

*

CREDIT ANDORRA, S. A.
NOM DE LA SOCIETAT

ANONIMA
Tipus

Av. Príncep Benlloch, 19 - ANDORRA LA VELLA
Domicili social

CREDIT ANDORRA, S. A.
Anagrama

1.673	B	70	26 Novembre 1970
N.º	Llibre	Foli	Data

EL SINDIC GENERAL,

SINDICATURA D'ANDORRA

La inscripció de Crèdit Andorrà SA al Registre de Comerç i Indústria del Consell General es va materialitzar el 26 de novembre de 1970. Degut a un canvi en la numeració dels edificis de l'avinguda Príncep Benlloch, més endavant el domicili social va passar a ser al número 25 en lloc del 19.

1971

- S'efectua la segona ampliació del capital social des del 1952; el nou capital queda establert en trenta milions de pessetes. A partir del 1971 i fins el 1985 es faran, anualment o biennalment, noves ampliacions del capital fins a assolir, el 1985, la xifra de 5.000 milions de pessetes.
- S'incrementa l'oferta de productes i serveis de crèdit *encaminats a desplegar la capacitat de crèdit del client personal*, com ara els destinats a finançar l'adquisició de l'habitatge o de l'automòbil, o per a estudis superiors.
- Es realitzen els estudis per construir una nova seu social, *a edificar en les parcel·les propietat de Crèdit Andorrà veïnes a la Poste Française*. Per motius diversos (essencialment per la demora i els condicionants en el moment d'establir un pla viari definitiu per a la zona), la construcció d'aquest edifici no es portarà a terme.

+ Els Estats Units suspenen la convertibilitat del dòlar US. Aquesta decisió deixarà sense efecte a la pràctica els acords de Bretton Woods i serà a la base d'una crisi monetària internacional i de la primera crisi del petroli, el 1973.

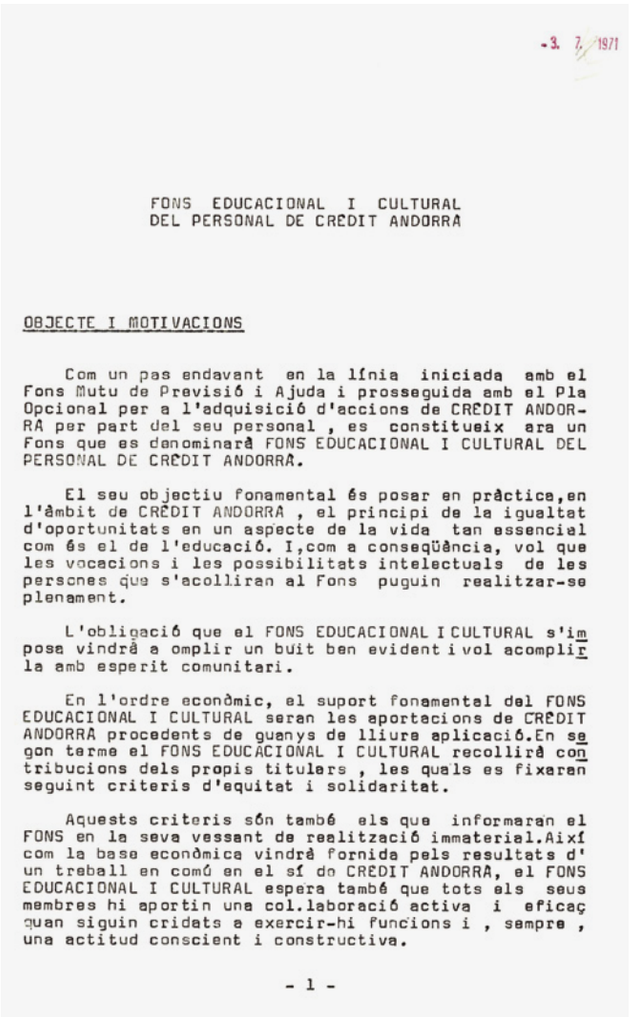

-3. 7. 1971

FONS EDUCACIONAL I CULTURAL
DEL PERSONAL DE CRÈDIT ANDORRA

OBJECTE I MOTIVACIONS

Com un pas endavant en la línia iniciada amb el Fons Mutu de Previsió i Ajuda i prosseguida amb el Pla Opcional per a l'adquisició d'accions de CRÈDIT ANDORRA per part del seu personal , es constitueix ara un Fons que es denominarà FONS EDUCACIONAL I CULTURAL DEL PERSONAL DE CRÈDIT ANDORRA.

El seu objectiu fonamental és posar en pràctica,en l'àmbit de CRÈDIT ANDORRA , el principi de la igualtat d'oportunitats en un aspecte de la vida tan essencial com és el de l'educació. I,com a conseqüència, vol que les vocacions i les possibilitats intelectuals de les persones que s'acolliran al Fons puguin realitzar-se plenament.

L'obligació que el FONS EDUCACIONAL I CULTURAL s'imposa vindrà a omplir un buit ben evident i vol acomplir la amb esperit comunitari.

En l'ordre econòmic, el suport fonamental del FONS EDUCACIONAL I CULTURAL seran les aportacions de CRÈDIT ANDORRA procedents de guanys de lliure aplicació.En segon terme el FONS EDUCACIONAL I CULTURAL recollirà contribucions dels propis titulars , les quals es fixaran seguint criteris d'equitat i solidaritat.

Aquests criteris són també els que informaran el FONS en la seva vessant de realització immaterial.Així com la base econòmica vindrà fornida pels resultats d' un treball en comú en el sí de CRÈDIT ANDORRA, el FONS EDUCACIONAL I CULTURAL espera també que tots els seus membres hi aportin una col.laboració activa i eficaç quan siguin cridats a exercir-hi funcions i , sempre , una actitud conscient i constructiva.

- 1 -

El 1969 es va crear el Fons Educacional i Cultural de Crèdit Andorrà. Al preàmbul de les normes de funcionament, aprovades el 1971, queden ben especificats els objectius perseguits amb la seva creació.

1972

- L'assoliment de més de 500 milions de pessetes en dipòsits de valors porta el Banc a *prestar una atenció creixent a aquesta branca de l'activitat bancària*, amb el propòsit de *reforçar aquest servei i, amb la cooperació dels nostres corresponsals estrangers, poder oferir una autèntica especialització.*
- La cartera de títols i participacions, formada essencialment per títols de valors estrangers, supera els 100 milions de pessetes.
- La Junta acorda autoritzar el Consell d'administració per poder decidir, en endavant, el pagament d'un dividend a compte dels resultats de l'exercici.
- S'obre una sucursal a la Massana.

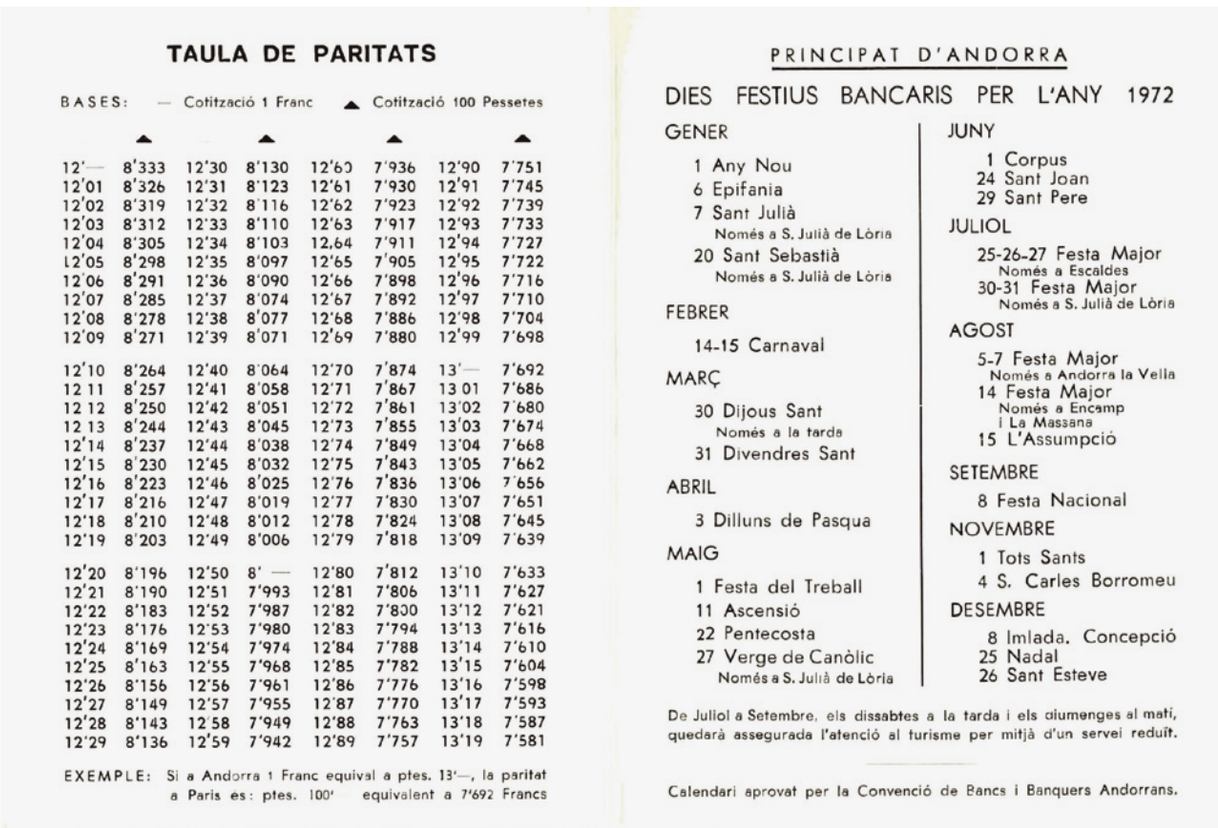

TAULA DE PARITATS

BASES: — Cotització 1 Franc ▲ Cotització 100 Pessetes

	▲		▲		▲		▲
12'—	8'333	12'30	8'130	12'60	7'936	12'90	7'751
12'01	8'326	12'31	8'123	12'61	7'930	12'91	7'745
12'02	8'319	12'32	8'116	12'62	7'923	12'92	7'739
12'03	8'312	12'33	8'110	12'63	7'917	12'93	7'733
12'04	8'305	12'34	8'103	12,64	7'911	12'94	7'727
12'05	8'298	12'35	8'097	12'65	7'905	12'95	7'722
12'06	8'291	12'36	8'090	12'66	7'898	12'96	7'716
12'07	8'285	12'37	8'074	12'67	7'892	12'97	7'710
12'08	8'278	12'38	8'077	12'68	7'886	12'98	7'704
12'09	8'271	12'39	8'071	12'69	7'880	12'99	7'698
12'10	8'264	12'40	8'064	12'70	7'874	13'—	7'692
12 11	8'257	12'41	8'058	12'71	7'867	13 01	7'686
12 12	8'250	12'42	8'051	12'72	7'861	13'02	7'680
12 13	8'244	12'43	8'045	12'73	7'855	13'03	7'674
12'14	8'237	12'44	8'038	12'74	7'849	13'04	7'668
12'15	8'230	12'45	8'032	12'75	7'843	13'05	7'662
12'16	8'223	12'46	8'025	12'76	7'836	13'06	7'656
12'17	8'216	12'47	8'019	12'77	7'830	13'07	7'651
12'18	8'210	12'48	8'012	12'78	7'824	13'08	7'645
12'19	8'203	12'49	8'006	12'79	7'818	13'09	7'639
12'20	8'196	12'50	8' —	12'80	7'812	13'10	7'633
12'21	8'190	12'51	7'993	12'81	7'806	13'11	7'627
12'22	8'183	12'52	7'987	12'82	7'800	13'12	7'621
12'23	8'176	12'53	7'980	12'83	7'794	13'13	7'616
12'24	8'169	12'54	7'974	12'84	7'788	13'14	7'610
12'25	8'163	12'55	7'968	12'85	7'782	13'15	7'604
12'26	8'156	12'56	7'961	12'86	7'776	13'16	7'598
12'27	8'149	12'57	7'955	12'87	7'770	13'17	7'593
12'28	8'143	12'58	7'949	12'88	7'763	13'18	7'587
12'29	8'136	12'59	7'942	12'89	7'757	13'19	7'581

EXEMPLE: Si a Andorra 1 Franc equival a ptes. 13'—, la paritat a Paris es: ptes. 100' equivalent a 7'692 Francs

PRINCIPAT D'ANDORRA

DIES FESTIUS BANCARIS PER L'ANY 1972

GENER
1 Any Nou
6 Epifania
7 Sant Julià
Només a S. Julià de Lòria
20 Sant Sebastià
Només a S. Julià de Lòria

FEBRER
14-15 Carnaval

MARÇ
30 Dijous Sant
Només a la tarda
31 Divendres Sant

ABRIL
3 Dilluns de Pasqua

MAIG
1 Festa del Treball
11 Ascensió
22 Pentecosta
27 Verge de Canòlic
Només a S. Julià de Lòria

JUNY
1 Corpus
24 Sant Joan
29 Sant Pere

JULIOL
25-26-27 Festa Major
Només a Escaldes
30-31 Festa Major
Només a S. Julià de Lòria

AGOST
5-7 Festa Major
Només a Andorra la Vella
14 Festa Major
Només a Encamp i La Massana
15 L'Assumpció

SETEMBRE
8 Festa Nacional

NOVEMBRE
1 Tots Sants
4 S. Carles Borromeu

DESEMBRE
8 Imlada. Concepció
25 Nadal
26 Sant Esteve

De Juliol a Setembre, els dissabtes a la tarda i els diumenges al matí, quedarà assegurada l'atenció al turisme per mitjà d'un servei reduït.

Calendari aprovat per la Convenció de Bancs i Banquers Andorrans.

Durant molts anys, Crèdit Andorrà va editar un petit fullet amb el calendari anual de festes bancàries; com que anava destinat especialment als comerciants, s'aprofitava per presentar-hi d'altra informació del seu interès, com la relació dels serveis que es prestaven o la taula de paritats entre el franc i la pesseta. A l'exemplar que es reprodueix, del 1972, es pot constatar també que, encara que el 1959 els bancs havien decidit tancar al públic el diumenge al matí, a mitjans dels anys setanta Crèdit Andorrà encara obria les oficines per oferir, si bé reduït, un servei al turisme.

1973

- Es crea el Fons d'Inversió Col·lectiva del Personal de Crèdit Andorrà (inicialment rep el nom de Fons d'Estalvi Col·lectiu), dirigit i administrat pel personal del Banc, en substitució del Pla opcional per a l'adquisició d'accions de Crèdit Andorrà per part dels seus empleats, que havia quedat sense objecte l'any anterior, un cop assolida la distribució de les 1.000 accions de la classe E.

+ Primera trobada personal dels dos coprínceps (Georges Pompidou i Joan Martí) de l'època moderna.

+ Suspensió provisional d'admissió de sol·licituds per a la constitució de societats mercantils i aprovació del Decret que regula provisionalment el règim d'autoritzacions sobre societats mercantils, que no entrarà en vigor.

+ Un nombre significatiu de països deixen la respectiva moneda en règim de lliure flotació.

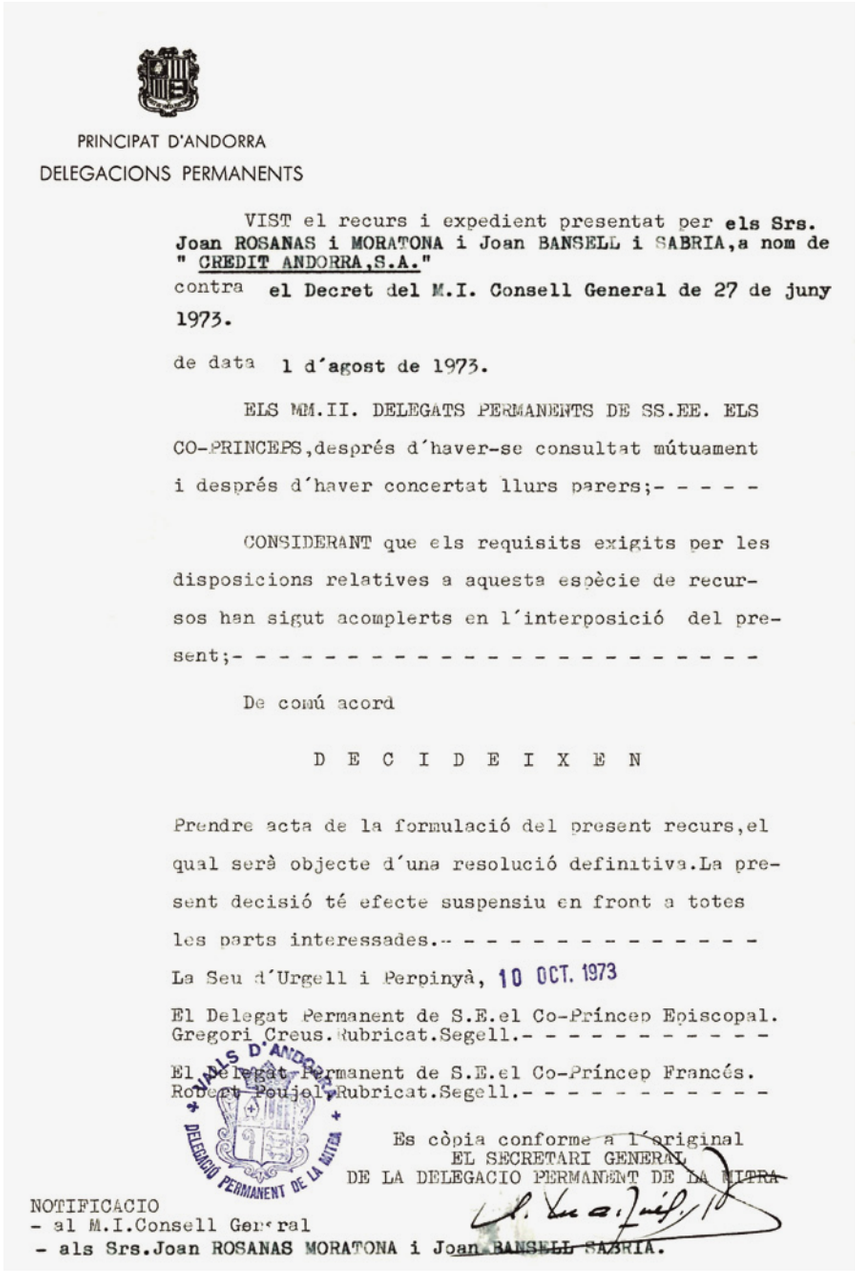

PRINCIPAT D'ANDORRA
DELEGACIONS PERMANENTS

VIST el recurs i expedient presentat per **els Srs. Joan ROSANAS i MORATONA i Joan BANSELL i SABRIA, a nom de " CREDIT ANDORRA, S.A."**
contra **el Decret del M.I. Consell General de 27 de juny 1973.**

de data **1 d'agost de 1973.**

ELS MM.II. DELEGATS PERMANENTS DE SS.EE. ELS CO-PRINCEPS, després d'haver-se consultat mútuament i després d'haver concertat llurs parers;- - - -

CONSIDERANT que els requisits exigits per les disposicions relatives a aquesta espècie de recursos han sigut acomplerts en l'interposició del present;- -

De comú acord

D E C I D E I X E N

Prendre acta de la formulació del present recurs, el qual serà objecte d'una resolució definitiva. La present decisió té efecte suspensiu en front a totes les parts interessades.- - - - - - - - - - - - - -

La Seu d'Urgell i Perpinyà, 10 OCT. 1973

El Delegat Permanent de S.E. el Co-Príncep Episcopal.
Gregori Creus. Rubricat. Segell.- - - - - - - - - - -

El Delegat Permanent de S.E. el Co-Príncep Francés.
Robert Poujol. Rubricat. Segell.- - - - - - - - - - -

VALLS D'ANDORRA
DELEGACIÓ PERMANENT DE LA MITRA

Es còpia conforme a l'original
EL SECRETARI GENERAL
DE LA DELEGACIO PERMANENT DE LA MITRA

NOTIFICACIO
- al M.I. Consell General
- als Srs. Joan ROSANAS MORATONA i Joan BANSELL SABRIA.

L'aprovació pel Consell General del Decret que regula provisionalment el règim d'autoritzacions sobre societats mercantils va portar Crèdit Andorrà a presentar un recurs de queixa. L'argument essencial per a la interposició del recurs va ser la manca de seguretat jurídica que podia comportar l'aplicació d'un decret que deixava moltes portes obertes a la seva interpretació.

1974

- S'acorda acceptar el canvi en la titularitat de les accions del Banc que estan en possessió de la Banque de l'Indochine, a causa de l'absorció d'aquesta per la Banque de Suez et de l'Union des Mines i la posterior creació del banc Indosuez.
- S'introdueix la targeta com a mitjà de pagament.

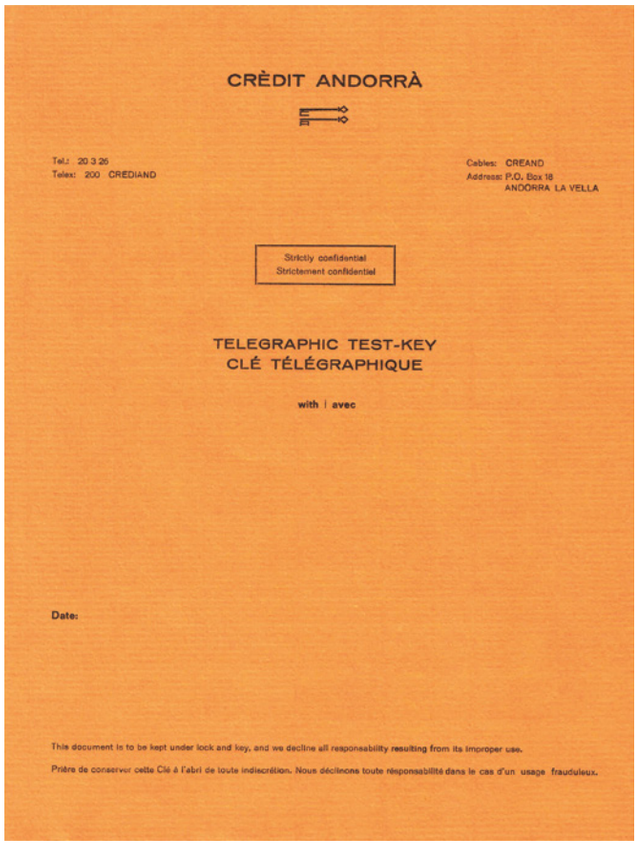
CRÈDIT ANDORRÀ

Tel.: 20 3 26
Telex: 200 CREDIAND

Cables: CREAND
Address: P.O. Box 18
ANDORRA LA VELLA

Strictly confidential
Strictement confidentiel

TELEGRAPHIC TEST-KEY
CLÉ TÉLÉGRAPHIQUE

with / avec

Date:

This document is to be kept under lock and key, and we decline all responsability resulting from its improper use.

Prière de conserver cette Clé à l'abri de toute indiscrétion. Nous déclinons toute résponsabilité dans le cas d'un usage frauduleux.

La seguretat i el rigor en les comunicacions interbancàries, així com la necessitat d'adaptació al tractament informàtic de les dades, que s'havia iniciat el 1969, van portar Crèdit Andorrà a establir un codi numèric destinat a les comunicacions telegràfiques amb els corresponsals, mitjançant la utilització del qual quedaven detallats aspectes com la identitat de l'interlocutor, la data o l'import de la transacció.

- Les perspectives desfavorables de construcció immediata d'una nova seu social porten a ampliar l'espai disponible a l'edifici de l'avinguda Príncep Benlloch, amb la incorporació a les instal·lacions de la planta baixa i del primer pis de l'edifici adjacent.

+ Banc Internacional adquireix Banca Mora i es crea el grup BIBM. Els dos bancs mantenen la respectiva marca comercial.

+ Degut al suposat suport als exiliats catalans a Andorra, durant uns mesos Espanya limita a 3.000 pessetes l'import que els turistes espanyols poden portar en accedir al Principat.

+ Publicació de l'estudi *Estructura i perspectives de l'economia andorrana*, realitzat l'any anterior (per encàrrec del Consell General) pel Centre d'Estudis de Planificació i conegut popularment com a *Informe Bricall*.

1975

- Ivo Fiter renuncia al càrrec de president de Crèdit Andorrà; el Consell d'administració decideix designar Narcís Casal com a nou president.
- S'obre una sucursal a Ordino.

+ Acord del Consell General en què s'estableix que *Totes les entitats bancàries de les Valls presentaran al M. I. Consell General cada any el seu balanç amb una memòria explicativa de les activitats portades a terme durant l'exercici econòmic corresponent.*

+ Creació de la institució del Ministeri fiscal.

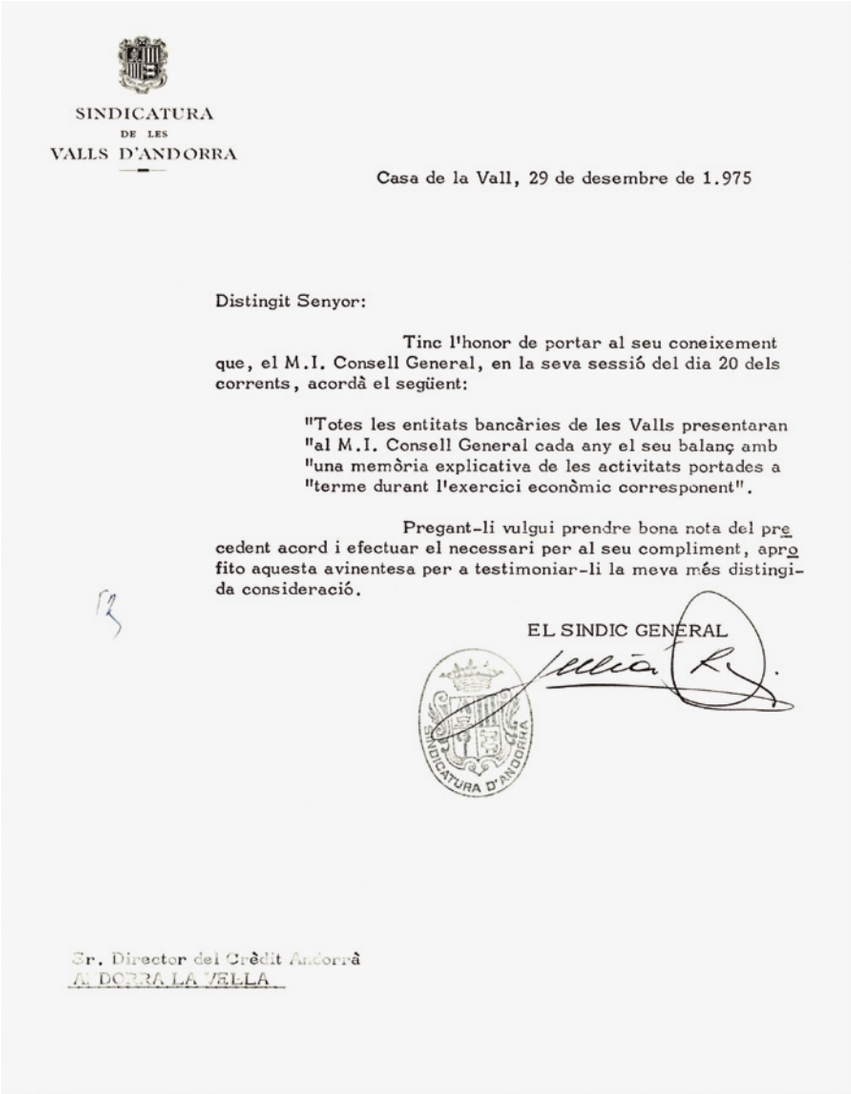

SINDICATURA
DE LES
VALLS D'ANDORRA

Casa de la Vall, 29 de desembre de 1.975

Distingit Senyor:

Tinc l'honor de portar al seu coneixement que, el M.I. Consell General, en la seva sessió del dia 20 dels corrents, acordà el següent:

"Totes les entitats bancàries de les Valls presentaran "al M.I. Consell General cada any el seu balanç amb "una memòria explicativa de les activitats portades a "terme durant l'exercici econòmic corresponent".

Pregant-li vulgui prendre bona nota del precedent acord i efectuar el necessari per al seu compliment, aprofito aquesta avinentesa per a testimoniar-li la meva més distingida consideració.

EL SINDIC GENERAL

SINDICATURA D'ANDORRA

Sr. Director del Crèdit Andorrà
ANDORRA LA VELLA

L'obligació de trametre al Consell General, anualment, el balanç i la memòria d'activitats es va comunicar personalment a cadascuna de les entitats bancàries d'Andorra mitjançant una carta del síndic general.

1976

- Degut a *la tendència cada dia més clara per part de la clientela de confiar-nos llurs dipòsits en altres monedes que la que utilitzem per a establir el nostre balanç*, es promou i s'accentua l'atorgament de crèdits en altres monedes que la pesseta, tot i que aquest fet *la clientela no acaba d'entendre'l quan recorre a nosaltres en demanda de finançaments*.
- S'inicia l'aplicació del principi *Lower of cost or market* en la valoració de la cartera de valors, l'import global de la qual es duplica respecte a l'exercici anterior.
- Es decideix *comprar el terreny de Sant Julià pertanyent a la família Valls, on es pensa edificar-hi l'oficina de Crèdit Andorrà*.

* S'acorda la venda a Manuel Cerqueda Escaler de la participació accionarial que Crèdit Andorrà té al Banc Agrícol i Comercial d'Andorra SA. Les parts de fundador adquirides a la família Riberaygua el 1955, en el mateix moment d'adquirir la participació accionarial, havien estat rescatades per BACASA el 1956.

* S'acorda la venda de les accions que Crèdit Andorrà posseeix a la Cooperativa Andorrana de Tabacs (CATSA), creada el 1961.

L'esport va ser inclòs també des de ben aviat entre les activitats que havien de merèixer el suport social de Crèdit Andorrà. Entre aquestes activitats patrocinades pel Banc va destacar durant molt temps l'organització dels campionats escolars d'esquí, aquí en l'edició del 1976.

1977

Durant força anys, la utilització dels euroxecs va representar un mitjà segur i fàcil per abonar despeses en els desplaçaments a l'estranger. L'adhesió d'Andorra a aquest sistema de pagament va permetre a Crèdit Andorrà proposar als seus clients un servei que ja feia anys que s'estava utilitzant i que fins a aquell moment no havia estat possible oferir.

- Pere Roquet és nomenat director general de Crèdit Andorrà; a partir d'aquest moment assumeix també la presidència del Comitè de direcció, *que continuarà existint com fins ara*.
- S'inicia l'increment del percentatge de provisions destinades a la cobertura de riscos de mora o impagament, establert fins a aquest moment en un 2% del total de crèdits pendents, descomptes i riscos per crèdits documentaris, avals i garanties. Tres anys més tard, aquest percentatge arribarà al 6%.
- Andorra queda integrada al Sistema Internacional Eurocheque. Crèdit Andorrà s'hi adhereix immediatament.
- Gairebé un 90% dels dipòsits de tercers són en monedes altres que la pesseta.
- S'obre una sucursal a Canillo.

+ Devaluació de la pesseta d'un 20% respecte al dòlar US.

1978

- La xarxa de corresponsals ja abasta 103 països i arriba a 776 institucions.
- A la memòria anual de l'exercici es constata *la creixença en nombre i xifres de dipòsits de la clientela particular que no té cap mena d'activitat comercial o industrial*.
- Es comercialitza el producte Crèdit Sou Domiciliat.
- S'acorda la compra, a l'avinguda Carlemany, *d'unes unitats immobiliàries en propietat horitzontal i en lloc molt cèntric, d'una superfície total de 1.650 m²*, amb la finalitat de destinar-les a la instal·lació de la nova oficina d'Escaldes i d'alguns serveis generals del Banc.
- S'obre la nova oficina de Sant Julià de Lòria, en un edifici de nova planta.

El producte Crèdit Sou Domiciliat va tenir un impacte significatiu per al Banc. El 1980 es van recollir en un únic document (la portada del qual reproduïm en aquesta il·lustració) tots els avantatges inherents a la domiciliació del sou a Crèdit Andorrà.

1979

- S'informa el Consell d'administració que, tenint en compte que els locals adquirits a Escaldes *poden quedar disponibles a finals de l'any que som, es pensa que els nostres Serveis Centrals podran ésser traslladats a Escaldes i descongestionar així les oficines d'Andorra la Vella*. La urgència per poder fer el trasllat va significar que els serveis traslladats ocupessin, en un primer moment, els espais de l'antiga oficina escaldenca.

+ Creació de l'ECU (European Currency Unit), utilitzat sobretot com a unitat de compte a la Comunitat Europea (tot i que també serà present al mercat monetari i en operacions financeres) fins que va ser substituït, el 1999, per l'euro.

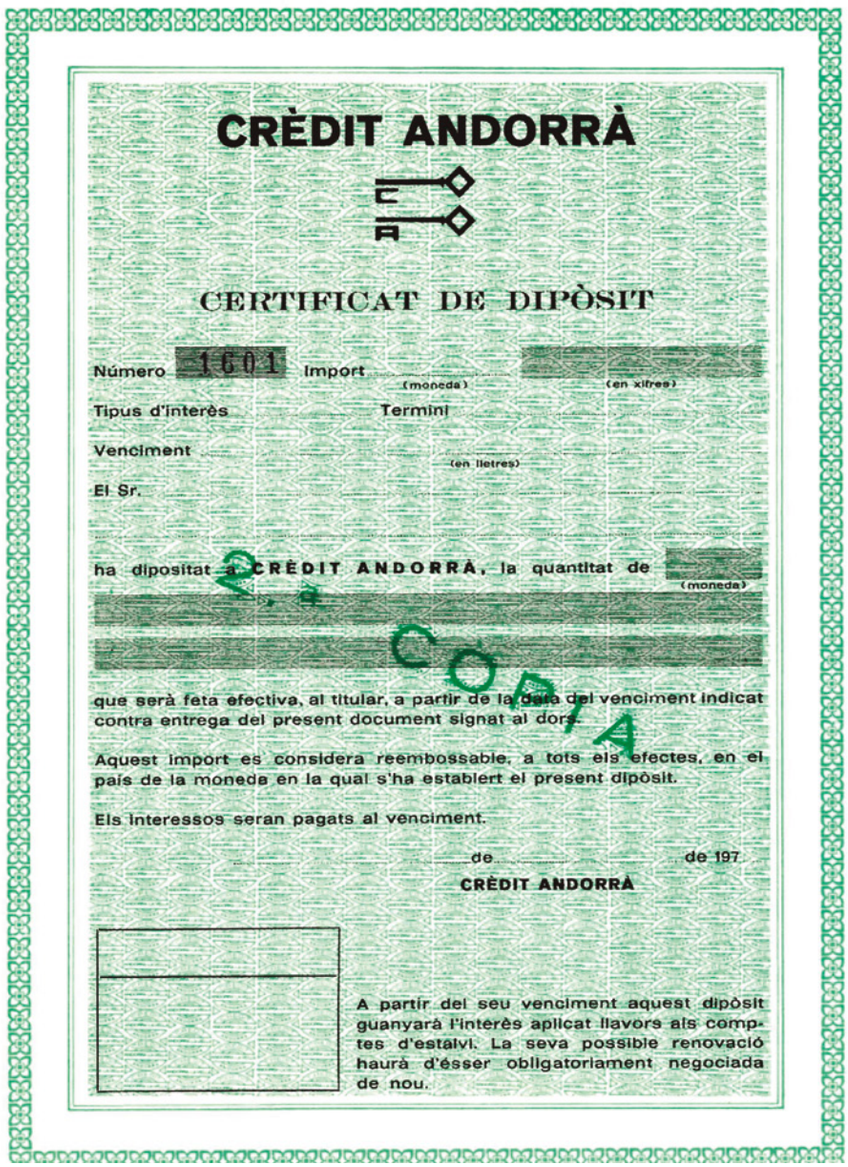

CRÈDIT ANDORRÀ

CERTIFICAT DE DIPÒSIT

Número 1601 Import (moneda) (en xifres)

Tipus d'interès Termini

Venciment (en lletres)

El Sr.

ha dipositat a CRÈDIT ANDORRÀ, la quantitat de (moneda)

que serà feta efectiva, al titular, a partir de la data del venciment indicat contra entrega del present document signat al dors.

Aquest import es considera reembossable, a tots els efectes, en el país de la moneda en la qual s'ha establert el present dipòsit.

Els interessos seran pagats al venciment.

de de 197

CRÈDIT ANDORRÀ

A partir del seu venciment aquest dipòsit guanyarà l'interès aplicat llavors als comptes d'estalvi. La seva possible renovació haurà d'ésser obligatoriament negociada de nou.

COPIA

Aquest model de certificat de dipòsit era el que s'utilitzava a Crèdit Andorrà durant els anys setanta. El canvi de logotip del Banc va significar que el disseny del certificat es veiés modificat el 1980.

1980

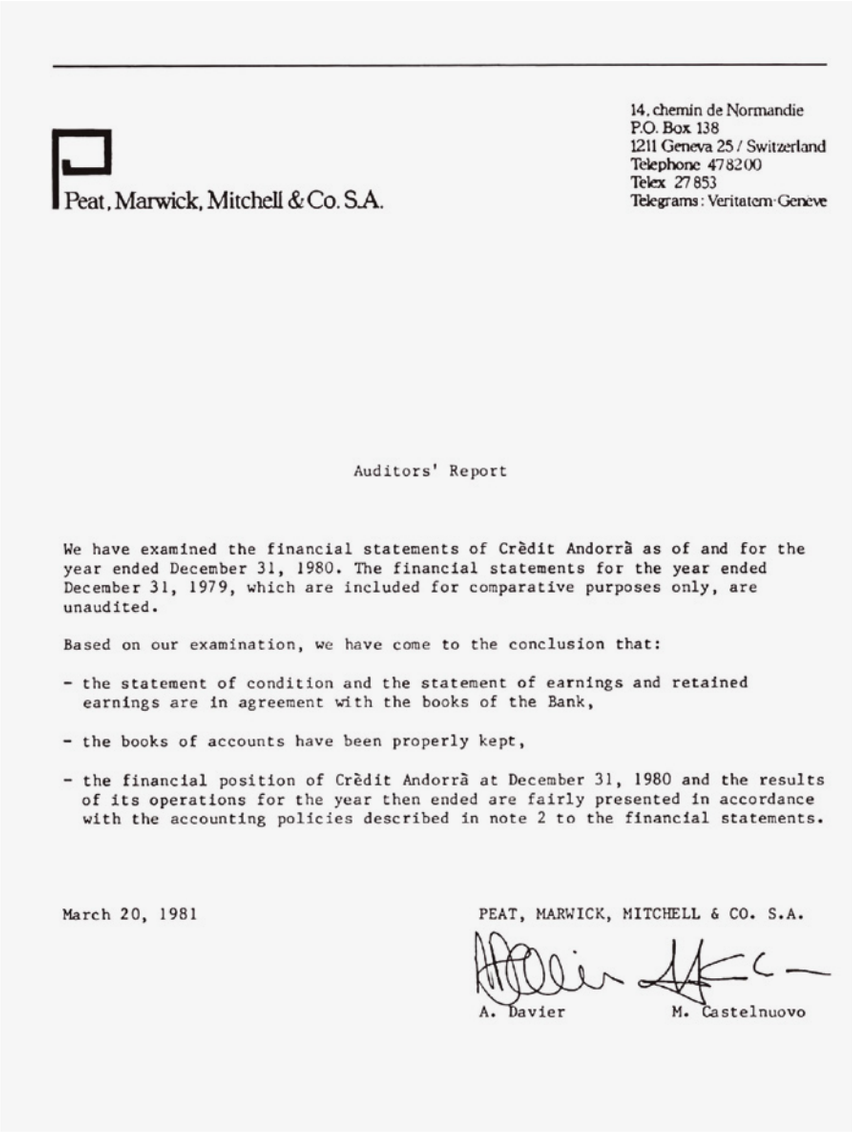

Peat, Marwick, Mitchell & Co. S.A.

14, chemin de Normandie
P.O. Box 138
1211 Geneva 25 / Switzerland
Telephone 478200
Telex 27853
Telegrams: Veritatem-Genève

Auditors' Report

We have examined the financial statements of Crèdit Andorrà as of and for the year ended December 31, 1980. The financial statements for the year ended December 31, 1979, which are included for comparative purposes only, are unaudited.

Based on our examination, we have come to the conclusion that:

- the statement of condition and the statement of earnings and retained earnings are in agreement with the books of the Bank,
- the books of accounts have been properly kept,
- the financial position of Crèdit Andorrà at December 31, 1980 and the results of its operations for the year then ended are fairly presented in accordance with the accounting policies described in note 2 to the financial statements.

March 20, 1981

PEAT, MARWICK, MITCHELL & CO. S.A.

A. Davier M. Castelnuovo

La primera auditoria externa dels estats financers de Crèdit Andorrà SA la van fer, sobre els comptes de l'exercici 1980, Peat, Marwick, Mitchell & Co. S.A.

- Per poder disposar d'una imatge fidel de la situació del Banc, es promou una auditoria d'activitats, de llibres i de documents; l'estudi el porta a terme la secció ginebrina de Peat, Marwick, Mitchell & Co (actual KPMG). En el marc d'aquesta actuació també es fa la primera auditoria dels comptes de l'exercici a càrrec d'una empresa independent (Crèdit Andorrà va ser la primera entitat bancària andorrana a adoptar aquesta iniciativa), acció que ja no tindrà discontinuïtat.
- Fruit de la decisió de desinversió de les participacions accionarials en bancs estrangers, el Banco Popular Español deixa de ser accionista de Crèdit Andorrà; la seva participació del 16,7% de les accions de la classe A l'adquireix directament el Banc, que la guardarà en autocartera fins el 1986, quan la vendrà als altres accionistes de l'entitat.
- S'incorpora el servei de pantalles Reuter en la gestió ordinària del Banc.
- Es posa en funcionament un servidor informàtic IBM-34, amb la instal·lació de terminals d'interrogació a les oficines d'Andorra la Vella i d'Escaldes.

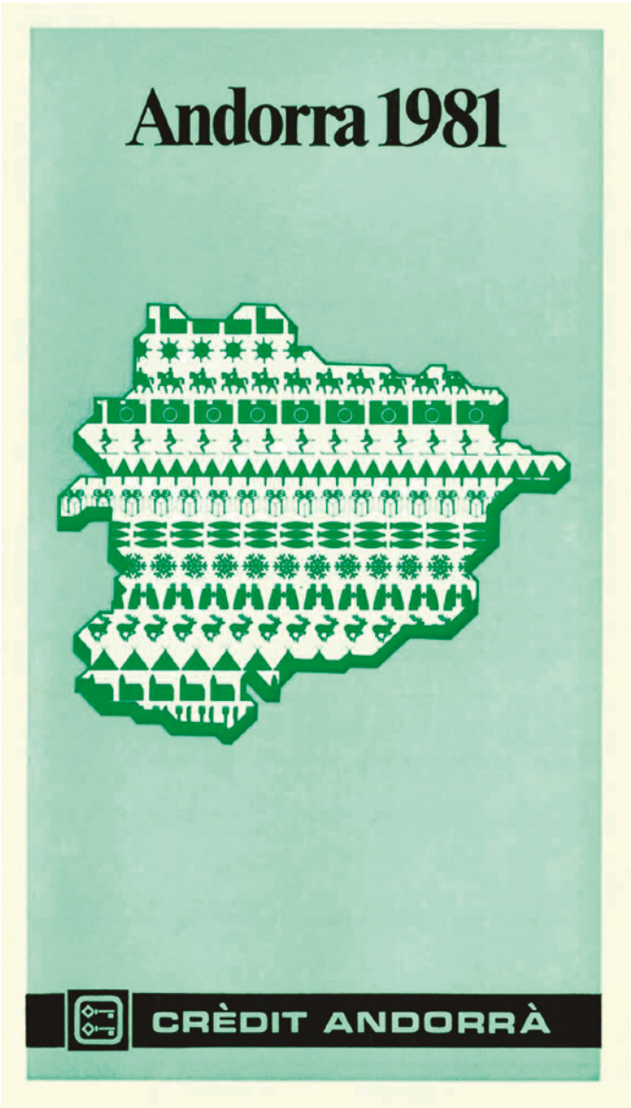

1981

El 1982 Crèdit Andorrà va editar per primera vegada, amb dades corresponents a l'any 1981, un fullet plegable amb format de butxaca que recollia informació institucional sobre Andorra, a més d'altres dades de caràcter històric i comercial relatives al país. A manca d'un servei estadístic oficial, durant molt temps va servir com a referent anual de les principals dades socioeconòmiques del país.

- Es crea el Servei de Mitjans de Pagament, destinat específicament a la gestió de les targetes de crèdit i de l'Eurocheque.
- S'amplien i reformen l'oficina i les instal·lacions de la seu social, a Andorra la Vella.

+ Els coprínceps aproven el Decret sobre el procés de reforma de les institucions, que el gener del 1982 portarà al nomenament del primer Govern d'Andorra (designat oficialment com a Consell Executiu).

1982

- Les 10.000 accions del capital social es converteixen en 100.000 accions, el valor nominal de cadascuna de les quals passa de 100.000 pessetes a 10.000 pessetes.
- S'ofereix el producte Crèdit Vivenda en pessetes; habitualment, aquest tipus de crèdit s'oferia, fins a aquest moment, en altres divises.
- S'estableix un pla de formació per a tots els empleats del Banc.
- S'obre una sucursal al Pas de la Casa.

* Es crea un club esportiu destinat als empleats del Banc.

* S'edita la publicació *Andorra 1981*. Aquest fullet, que conté informació institucional i històrica sobre el país, així com diferents dades socioeconòmiques actualitzades, es publicarà anualment, en quatre llengües, durant més de trenta anys.

\+ El mes de novembre té lloc un aiguat que afectarà en gran manera la vida social i econòmica del país.

L'aiguat del 1982 va deixar un impacte important en la societat andorrana. A la fotografia que es reprodueix podem veure com l'aigua va afectar de ple l'edifici que actualment acull la seu social de Crèdit Andorrà.

1983

- El Banc s'adhereix al sistema interbancari de comunicació SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication).
- Es posa en funcionament, amb tecnologia NCR, el tractament informatitzat en temps real de les operacions dels comptes d'estalvi i la gestió de les llibretes d'estalvi.

* El Banc edita *Andorra en el context de la CEE*, un estudi realitzat pel Centre d'Estudis de Planificació sobre les repercussions que podria tenir per a Andorra l'entrada d'Espanya al Mercat Comú. Espanya es va integrar a la Comunitat Econòmica Europea el 1986.

\+ Es publica l'estudi *Andorra vers el futur. Pla de desenvolupament turístic del Principat d'Andorra*, realitzat a iniciativa del Govern per la consultora suïssa Prognos AG.

\+ Aprovació del Reglament de Societats Mercantils.

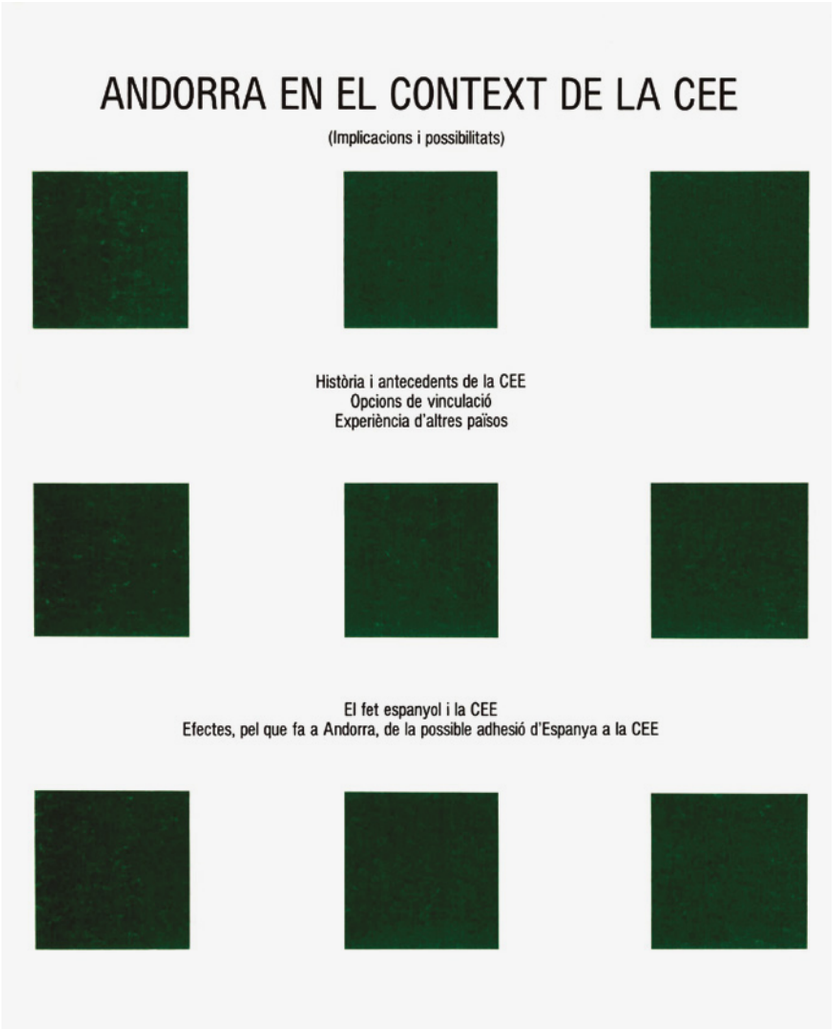

Com a complement de l'estudi *Estructura i perspectives de l'economia andorrana*, realitzat el 1973 a iniciativa del Consell General, Crèdit Andorrà va encarregar al Centre d'Estudis de Planificació, de Barcelona, el treball *Andorra en el context de la CEE*, el primer d'una llarga sèrie de treballs, de diversos autors, publicats pel Banc sobre les perspectives en les relacions d'Andorra amb la Comunitat Europea.

1984

- S'ofereixen els serveis Xec factura, destinat a facilitar els pagaments als clients comercials, i Xec garantit, destinat a promoure la utilització del xec entre els clients particulars.
- Es complementa la iniciativa formativa del personal (estructurada formalment des del 1982) amb la designació d'un director de formació i l'establiment del Pla de formació permanent per al personal, un dels objectius prioritaris del qual serà la preparació per possibilitar l'accés a les innovacions tecnològiques en les millors condicions.
- S'efectua un canvi substancial en la presentació dels Estats financers i la Memòria anual del Banc, tant de continguts com de forma, *en la idea d'oferir als nostres amics i corresponsals de tot el món, conjuntament amb les nostres dades financeres i amb afany purament divulgador, una petita mostra o tast del que és i representa el nostre país.*

El xec garantit va ser una innovació important, destinada a promoure el pagament amb mitjans diferents del diner en efectiu en un moment en què la utilització de les targetes de crèdit encara trigaria temps a adquirir la rellevància que tindria posteriorment.

1985

- Davant la impossibilitat de poder prendre una participació de control sobre Crèdit Andorrà, Indosuez deixa de ser accionista del Banc; la seva participació del 16,7% de les accions de la classe A l'adquireix la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis de Catalunya i Balears (La Caixa). Per qüestions formals, La Caixa obtindrà oficialment la condició d'accionista de Crèdit Andorrà durant els primers mesos del 1986.

- En el mateix moment d'autoritzar la compra de les accions d'Indosuez, el Consell d'administració del Banc també autoritza La Caixa a adquirir a altres accionistes un 17,3% suplementari de les accions de la classe A.

- S'emprèn una actuació significativa en l'adequació de les tecnologies informàtiques, amb la instal·lació d'un ordinador central IBM 4361 (amb més capacitat i potència que l'anterior), la substitució dels terminals NCR per terminals IBM 4700 (que permeten unificar els serveis d'estalvi utilitzats pels clients), i la instal·lació al Servei de Mitjans de Pagament d'un ordinador de telecomunicacions Tandem (amb arquitectura NonStop, que assegura una connexió immediata i permanent amb els sistemes i les xarxes internacionals).

- Es trasllada l'oficina de la Massana a un edifici propi de nova construcció.

* S'institueix, en el marc del Cartell de premis de la Nit Literària Andorrana, el premi El futur de les Valls, dotat per Crèdit Andorrà.

La informatització ha estat un element essencial en el creixement de Crèdit Andorrà. La segona meitat dels anys vuitanta va ser un moment especialment actiu en aquest aspecte (per exemple, entre el 1985 i el 1990 es va canviar tres vegades l'ordinador central), cosa que va comportar una millora significativa de les prestacions informàtiques. Les instal·lacions que es veuen a la fotografia són ja dels anys noranta.

1986

- Es crea la targeta CLAU, pròpia de Crèdit Andorrà i única d'un banc del país. En un primer moment permet l'accés i la realització d'operacions als caixers automàtics del Banc, així com el pagament de les compres als establiments comercials d'Andorra, sense cost per al comerciant.
- Es llança el nou producte Crèdit Renovació Llar.
- S'inicia la instal·lació de caixers automàtics amb tecnologia NCR que permeten, entre altres serveis, disposar d'efectiu, fer ingressos o obtenir informació sobre el compte bancari.
- Nou impuls de l'acció destinada a la formació del personal: dels aproximadament 200 empleats del Banc, 160 assisteixen a formacions internes i 129 a cursos o seminaris (a l'estranger o a Andorra) amb formadors externs. En el marc d'aquesta acció es publica el llibre *Glossari de termes d'informàtica*, destinat als empleats, però que també es distribuirà a totes les escoles del país.

* Es publica el llibre de Víctor Pou *Negociacions Andorra-Mercat Comú Europeu*.

\+ A la Memòria social del Banc corresponent a l'exercici 1986 es destaca que *les incerteses inherents a les relacions d'Andorra amb la Comunitat Econòmica Europea no han pertorbat el clima de confiança*, en referència a l'entrada d'Espanya, l'1 de gener de 1986, en aquest organisme. Per als bancs andorrans, la incorporació d'Espanya va comportar la finalització del règim especial «Cuenta bancaria de pesetas con Andorra» (actiu des del 1972) i, conseqüentment, que a partir d'aquest moment les operacions amb Espanya es fessin en pessetes convertibles.

La targeta Clau, pròpia de Crèdit Andorrà, va tenir una gran acceptació pels múltiples avantatges que oferia, sobretot pel que fa a la realització d'operacions als caixers propis, però també per la possibilitat de ser utilitzada en caixers automàtics de diferents xarxes d'Espanya.

1987

- Mor Narcís Casal, president de Crèdit Andorrà; el Consell d'administració decideix designar Antoni Pintat Argelich com a nou president.
- Es crea el Departament de Promoció de la Qualitat de Servei i d'Atenció al Client.
- S'ofereix el nou producte Assegurança Doble C.
- S'adquireix un ordinador IBM 4381-P.13, el més potent dels instal·lats en aquell moment a Andorra.
- S'implanta un sistema informàtic transaccional en temps real, amb capacitat per *enregistrar automàticament al compte del client la majoria de les operacions corrents i tenir els saldos constantment actualitzats.*
- S'instal·la una central telefònica Alcatel 2600, amb sistema digital.
- S'obre la sucursal Prada Ramon.
- Entra en funcionament l'edifici administratiu de Sant Julià de Lòria, al qual es traslladaran alguns dels serveis centrals del Banc.
- Tots els empleats amb una antiguitat mínima de tres anys són accionistes del Banc.
- S'afegeix als avantatges socials per als empleats una assegurança complementària que cobreix les despeses mèdiques i de farmàcia.

* Es constitueix la Fundació Crèdit Andorrà.

Davant les limitacions físiques de la seu social i la necessitat de poder disposar d'un espai propi per poder-hi situar alguns dels serveis centrals del Banc (sobretot el departament d'informàtica), Crèdit Andorrà va promoure la construcció d'un nou edifici institucional a Sant Julià de Lòria, que va entrar en funcionament el 1987.

1988

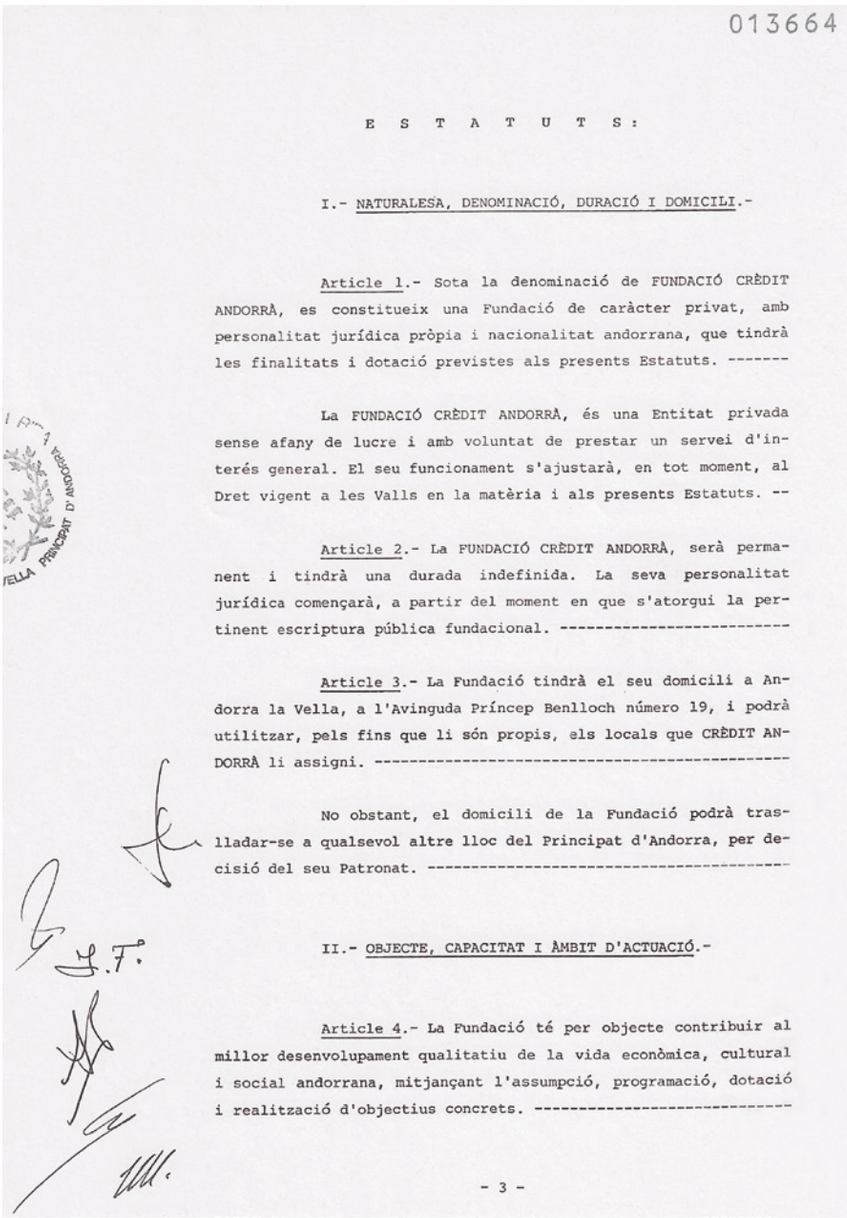

013664

E S T A T U T S:

I.- NATURALESA, DENOMINACIÓ, DURACIÓ I DOMICILI.-

Article 1.- Sota la denominació de FUNDACIÓ CRÈDIT ANDORRÀ, es constitueix una Fundació de caràcter privat, amb personalitat jurídica pròpia i nacionalitat andorrana, que tindrà les finalitats i dotació previstes als presents Estatuts. -------

La FUNDACIÓ CRÈDIT ANDORRÀ, és una Entitat privada sense afany de lucre i amb voluntat de prestar un servei d'interés general. El seu funcionament s'ajustarà, en tot moment, al Dret vigent a les Valls en la matèria i als presents Estatuts. --

Article 2.- La FUNDACIÓ CRÈDIT ANDORRÀ, serà permanent i tindrà una durada indefinida. La seva personalitat jurídica començarà, a partir del moment en que s'atorgui la pertinent escriptura pública fundacional. ----------

Article 3.- La Fundació tindrà el seu domicili a Andorra la Vella, a l'Avinguda Príncep Benlloch número 19, i podrà utilitzar, pels fins que li són propis, els locals que CRÈDIT ANDORRÀ li assigni. ----------

No obstant, el domicili de la Fundació podrà traslladar-se a qualsevol altre lloc del Principat d'Andorra, per decisió del seu Patronat. ----------

II.- OBJECTE, CAPACITAT I ÀMBIT D'ACTUACIÓ.-

Article 4.- La Fundació té per objecte contribuir al millor desenvolupament qualitatiu de la vida econòmica, cultural i social andorrana, mitjançant l'assumpció, programació, dotació i realització d'objectius concrets. ----------

- 3 -

La Fundació Crèdit Andorrà va ser creada el 1987 i va començar les seves activitats l'any següent. La compra de CaixaBank per part de Crèdit Andorrà, el 2005, va significar que tots els programes desenvolupats per la Fundació CaixaBank fossin assumits, en aquell moment, per la Fundació Crèdit Andorrà.

- Surt al mercat el producte Crèdit Hoteler, *destinat a la reforma i modernització dels hotels de les Valls.*
- La targeta CLAU dona accés als caixers de la xarxa 4B d'Espanya i al pagament del peatge del Túnel del Cadí.
- Els dipòsits de Crèdit Andorrà en bancs arriben a representar un 84% del total dels dipòsits de clients.
- S'elabora i es publica un Balanç Social Individual per a cada empleat.

* S'inicien les activitats de la Fundació Crèdit Andorrà, amb l'atorgament de cinc beques d'ampliació d'estudis universitaris.

* Per commemorar el 40è aniversari de la creació del Banc, que tindria lloc l'any següent, es promou l'edició del *Diccionari trilingüe* de Josep Miracle.

1989

- S'amplien els serveis que ofereix la targeta CLAU, amb l'accés al pagament del peatge a les autopistes de Catalunya i d'Aragó, i amb l'accés als caixers de la xarxa Multibanco de Portugal.
- S'adopten, a iniciativa pròpia, mesures destinades a la lluita contra el blanqueig de diners *procedents de la droga*.
- El Departament d'Estranger posa en funcionament una Sala de canvis i mercats internacionals, *que ens permet connectar directament i instantàniament amb qualsevol mercat internacional*.
- S'assoleix la informatització del 95% dels llocs de treball del Banc.
- Totes les sucursals queden equipades amb caixer automàtic per a targetes; en algunes s'hi instal·la també un caixer automàtic apte per a llibretes d'estalvi.
- D'acord amb els altres bancs andorrans, s'inicia la instal·lació de terminals POS (*point of sale*, punt de venda) als establiments comercials d'Andorra.
- Crèdit Andorra apareix a la llista dels 1.000 primers bancs del món, establerta per *The Banker*; el Banc *surt classificat amb el número 885 i hi figura com a primer banc andorrà. I quant al ràtio de solidesa, en el qual es comparen els fons propis amb els actius, Crèdit Andorrà hi ocupa un lloc envejable: el 181*.
- S'actualitza, amb l'assessorament d'una empresa especialitzada i independent, el valor dels béns immobles propietat del Banc, i s'estableix que el període d'amortització dels edificis serà de trenta anys.
- Obre la sucursal Engordany.

* S'adquireixen les primeres pintures destinades a la creació de la pinacoteca del Fons d'art de Crèdit Andorrà.

\+ Neix el *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

\+ Aprovació de la Llei de creació de l'Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF). Entre les diverses modificacions que ha merescut la Llei amb el pas dels anys podem destacar la del 1993, que li atorgà el caràcter d'òrgan tècnic executiu de l'autoritat financera del país; la del 2003, en la qual es defineix l'organisme com a autoritat del sistema financer andorrà; la del 2013, que renovà la llei *in extenso*, i la del 2018, que inclou la disposició que va portar al canvi del nom de la institució per l'actual, Autoritat Financera Andorrana (AFA).

El 1989 va veure el naixement del Fons d'art de Crèdit Andorrà, que el 2006 incorporaria la predel·la del retaule de Sant Miquel de Prats, del segle XVI.

1990

- S'ofereix a les empreses el servei Tradelink-Tradecom, que permet la tramesa via satèl·lit d'informació comercial arreu del món.
- Es crea el producte Pla d'estalvi previsió, destinat als clients particulars.
- S'introdueixen els Bons de tresoreria al catàleg de productes oferts als clients.
- Es crea Credi-Invest SA, amb la finalitat que actuï com a gestora dels fons d'inversió del Banc.
- S'estableix un acord entre el Banc i La Caixa mitjançant el qual Crèdit Andorrà assumeix la direcció de les sucursals que La Caixa té a Andorra.
- L'agència de classificació bancària IBCA (fusionada el 1997 amb Fitch Investors Service) atorga a Crèdit Andorrà el ràting A/B; és la primera vegada que una entitat financera andorrana és avaluada i classificada per IBCA.
- Al balanç de l'exercici 1990 hi figuren *separadament, per primera vegada, el total de préstecs concedits al sector públic andorrà.*
- S'adquireix un nou ordinador central IBM 9121/260 ES9000.
- S'instal·la una màquina per expedir xavalla a la sucursal Prada Ramon.
- S'adquireixen, a l'avinguda Meritxell, l'antic edifici Prisunic i un terreny adjacent amb la finalitat de construir-hi una nova seu social.
- S'obre una sucursal a Santa Coloma, que incorpora el servei d'autobanc.
- S'obre una segona oficina a Sant Julià de Lòria.

* Es crea Patrigest SA, societat instrumental destinada a la prestació de serveis a Crèdit Andorrà SA i a la gestió d'actius de la societat.

CRÈDIT ANDORRÀ

BON DE TRESORERIA

nº 0001 Ptes.: 500.000

CRÈDIT ANDORRÀ reconeix a favor de: .....

.....

la quantitat de CINC-CENTES MIL PESSETES reemborsable en les caixes de qualsevol oficina de CRÈDIT ANDORRÀ, el dia .....

Aquest BON DE TRESORERIA guanyarà interessos al 12% anual. L'import total a cobrar anualment s'expressa en cada un dels corresponents venciments relacionats al dors.

CRÈDIT ANDORRÀ

Andorra la Vella,

El 1990 va tenir lloc una emissió de bons de tresoreria de Crèdit Andorrà, d'un import de 500.000 pessetes i amb un interès anual del 12%.

+ Els membres de l'ABA signen, a iniciativa pròpia, el Conveni relatiu a l'obligació de diligència per part dels establiments bancaris i d'estalvi d'Andorra, en el qual s'estableixen uns acords destinats a evitar el blanqueig de *diners d'origen criminal i, més particularment, els que provenen del tràfic de droga*. Els signants també es comprometen a aplicar els criteris sobre regulació bancària i les pràctiques de supervisió establertes pel Comitè de Basilea (BCBS).

+ Esclata una crisi borsària provocada per la guerra del Golf, després de la invasió de Kuwait per part de l'Iraq.

+ Signatura de l'Acord entre Andorra i la Comunitat Econòmica Europea, que estableix una unió duanera, excepte per als productes agrícoles. L'acord entrarà en vigor el juliol de 1991.

+ Aprovació del primer Codi penal d'Andorra.

1991

- S'acorda augmentar el capital social fins a 10.000 milions de pessetes; també s'acorda convertir les 100.000 accions existents fins a aquell moment en un milió d'accions i reduir el valor nominal de cadascuna fixant-lo en 10.000 pessetes.
- Es posa en funcionament el servei InfoCrèdit, mitjançant la utilització de videotext. Es tracta d'un servei de banca electrònica que, a més d'oferir el lliure accés a informació relativa als productes i serveis de Crèdit Andorrà i a altra informació financera de caràcter general, mitjançant un codi permet la consulta d'informació diversa sobre el propi compte.
- S'introdueix al mercat el fons d'inversió propi Forex Fons, amb abonament trimestral dels rendiments.
- S'ofereix el servei Paga Plus, destinat a promoure la domiciliació de sous i de pensions.
- S'introdueix la targeta Visa Or en l'oferta de mitjans de pagament.
- S'estableix un acord amb la CECA (Confederación Española de Cajas de Ahorros) per poder utilitzar la targeta CLAU als caixers dels seus membres a Espanya.
- Fruit d'un acord de l'ABA, s'estableix una nova normativa sobre la domiciliació bancària d'efectes comercials i de rebuts. Entre els canvis consegüents, aplicats en la gestió del Departament de Cartera del Banc, hi haurà la creació de la Targeta de domiciliació bancària i la desaparició de la figura del cobrador.

- S'instal·la una màquina automàtica per canviar diverses classes de moneda a l'oficina de la futura seu social.
- Es fa una auditoria externa sobre els recursos tècnics i humans del Banc.
- Es posa en marxa l'edició del butlletí d'informació FLASH destinat als empleats del Banc, una de les accions previstes a l'auditoria de comunicació interna de l'any anterior.
- S'obre una sucursal a l'avinguda Meritxell, situada a l'edifici de la futura nova seu social.
- S'obre una oficina a Soldeu.

* Crèdit Andorrà és el patrocinador oficial únic dels IV Jocs dels Petits Estats d'Europa.

\+ Entra en vigor la nova jornada legal ordinària de treball, que passa de 44 a 40 hores setmanals. L'any anterior, en el moment d'aprovar-se la Llei de modificació del Reglament Laboral, havia entrat en vigor la disposició que instituïa els 30 dies obligatoris de vacances.

El 1991 Andorra va acollir per primera vegada els Jocs dels Petits Estats d'Europa, en la seva quarta edició. Crèdit Andorrà en va ser el patrocinador oficial únic.

1992

- Pere Roquet és nomenat conseller delegat.
- S'amplien les funcionalitats de la targeta CLAU, entre altres per poder efectuar el pagament del peatge al Túnel de Vallvidrera i a l'Autopista del Garraf.
- S'incorporen noves funcionalitats a l'InfoCrèdit, entre les quals el servei Tradescan per conèixer en temps real oportunitats de negoci arreu del món.

* S'acorda participar en l'accionariat del futur centre termolúdic (Caldea); la subscripció d'accions de SEMTEESA es farà l'any següent. L'obertura al públic de Caldea tindrà lloc el 1994.

* Inici de la publicació de periodicitat mensual *L'estudiant*, editada conjuntament amb el *Diari d'Andorra*.

\+ La Llei del Pressupost per al 1992 crea la Taxa sobre el registre d'activitats comercials, mercantils i de serveis. Els establiments que fan operacions de banca, *ateses les limitacions provisionals a les quals estan sotmeses les autoritzacions per operar en aquestes activitats*, hauran de pagar globalment la quantitat de 1.200 milions de pessetes. La quota de participació de cada banc es fixa d'acord amb els dipòsits de clients; la de Crèdit Andorrà és del 28,93%.

CRÈDIT ANDORRÀ

N.º

PAGARÉ

JO major d'edat, d'estat civil

i amb domicili a

carrer o casa

PAGARÉ a l'ordre de CRÈDIT ANDORRÀ, S. A., per tot el dia la quantitat de

RECONEC: Haver rebut l'esmentada quantitat en concepte de préstec, en aquest mateix acte i a la meva completa satisfacció per haver-se'm abonat en compte i, en conseqüència, m'obligo expressament i formal a retornar-la, al venciment i en la moneda expressada al legítim tenidor del present document i en el seu domicili, així com també a pagar-li, en el mateix domicili, per venciments anticipats i fins a la cancel·lació del préstec, l'interès del per cent anyal i el per cent de comissió trimestral.

Així mateix reconec des d'ara caràcter executiu a aquest document, sense més requisit que la justificació d'haver-se'm protestat per manca de pagament i m'obligo a abonar tots els danys, perjudicis i despeses que s'ocasionen al legítim tenidor del document per conseqüència de l'incompliment de les obligacions que hi són expressades.

A tots els efectes, renuncio al meu propi fur i em sotmeto, a elecció del legítim tenidor, a la jurisdicció dels Tribunals Andorrans o a la dels de qualsevol altre País en què, al moment de la demanda, tingui el meu domicili o radiquin tots o part dels meus béns.

, de de 199

SÓN

Mod. 216 - 5.000 - 4 - 92

Aquest és el model de pagaré utilitzat per Crèdit Andorrà l'any 1992. El model habitualment variava cada any, tant perquè pogués ser identificat més fàcilment, com perquè el redactat mereixia sovint modificacions, encara que fossin d'estil.

1993

• Es llancen cinc nous fons d'inversió (Crèdit Fons, fons de capitalització), dels quals dos són en marcs alemanys, dos en francs suïssos i un en lliures esterlines. L'import invertit pels clients en fons d'inversió de Crèdit Andorrà passa aquest any d'uns 2.000 milions de pessetes a més de 23.000 milions.

• Es llança el producte Borsa Bons, que ofereix la inversió en borsa amb garantia del capital invertit.

• S'estableix un acord amb la xarxa espanyola de sistemes de pagament 4B per poder utilitzar la targeta CLAU als terminals de punt de venda connectats a aquesta xarxa.

• Es posa en funcionament, mitjançant el número de telèfon 43900, el servei automatitzat de consulta FonoCrèdit, amb operativitat permanent i universal, i en quatre idiomes.

• Les transformacions previstes en el model de negoci del Banc fan que 28 empleats (un 11% del total) rebin una formació específica en borsa, mercat de deute públic i valors mobiliaris.

* S'inicia l'edició de la publicació periòdica *Crèdit Avui*. Fins a l'any 1999 tindrà una periodicitat semestral i entre aquest any i el 2005, quadrimestral; a partir del número 2 inclourà un suplement econòmic, inicialment amb dades relatives a l'activitat econòmica del país i posteriorment amb l'addició d'informació sobre els fons comercialitzats pel Banc i sobre els mercats monetaris i financers. Des de l'octubre del 2005 la periodicitat serà mensual.

+ El dia 14 de març s'aprova en referèndum la primera Constitució escrita del Principat d'Andorra.

+ Signatura del Tractat de bon veïnatge, d'amistat i de cooperació entre el Principat d'Andorra, la República Francesa i el Regne d'Espanya.

+ Andorra esdevé membre de l'Organització de les Nacions Unides (ONU).

+ El Govern encomana la realització d'un treball destinat a definir les grans línies estratègiques de futur per al país; el resultat queda detallat al document *Andorra: Pla estratègic*. Les accions per assolir el resultat establert es van concretar i definir l'any següent al document *Andorra: Pla d'accions*.

+ Institucionalització de l'Agrupació de Bancs Andorrans (ABA), que adquireix personalitat jurídica i es converteix en l'Associació de Bancs Andorrans (avui Andorra Banking).

+ Creació de la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra. L'entitat començarà les seves activitats l'any següent.

+ Aprovació de la Llei de mesures provisionals per a l'ordenació i regulació del sector financer.

+ Aprovació de la Llei d'ordenació del sistema financer. Les disposicions de la Llei inclouen la creació de la Comissió Superior de Finances.

CRÈDIT avui

Any I Nº 1 novembre de 1993
Publicació del CRÈDIT ANDORRÀ

Preservar els recursos naturals i recuperar les condicions de medi ambient és un repte que empeny tots els homes que han pres consciència que el que està en joc és el futur del planeta

■ La informàtica al servei dels clients

■ Buenos Aires, al país de les meravelles

■ Vibracions a dos, els germans Claret

Reproducció de la portada del primer número de la publicació *Crèdit Avui*, nascuda el novembre de 1993.

1994

Facilitar la comunicació no presencial del client amb Crèdit Andorrà ha estat un repte permanent. Les primeres actuacions en aquest sentit van ser la posada en funcionament dels serveis InfoCrèdit, el 1991, FonoCrèdit, el 1993, i Línia Directa Crèdit, el 1994, que el 1995 es van agrupar sota el nom comercial Banc Directe.

- S'estableix un acord amb la companyia Lloyd's per promoure una assegurança de vida lligada als comptes de crèdit.
- Es llança el producte Dipòsit d'Interès Creixent, amb uns interessos prefixats en funció de l'import i la durada de la imposició.
- Es crea el producte Pla d'estalvi habitatge.
- Es posa en funcionament el servei de banca telefònica Línia Directa Crèdit.
- Per acord de l'ABA, s'estableix el cobrament de comissions per serveis bancaris, entre les quals la de manteniment del compte.

* Es constitueix Crèdit Assegurances SA. El negoci assegurador començarà a funcionar el 1996.

* Se signa un conveni de col·laboració entre la Fundació Crèdit Andorrà i l'Orquestra Nacional de Cambra d'Andorra.

* S'edita, conjuntament amb Arthur Andersen, la publicació *Andorra: A Business Guide*; s'edita en anglès i en català i el 1996 se'n farà una nova edició revisada.

\+ Andorra esdevé membre del Consell d'Europa.

\+ Banca Cassany modifica la denominació social i esdevé Banca Privada d'Andorra.

\+ Primera emissió de deute públic del Govern; la subscripció queda limitada a les entitats subjectes a l'obligació de mantenir un coeficient d'inversions en fons públics andorrans.

\+ Aprovació de la Llei de regulació del coeficient d'inversions obligatòries. La modificació, l'any 2009, del decret de reglamentació d'aquesta Llei obligarà les entitats bancàries a mantenir al seu actiu un coeficient d'inversió en fons públics del 2%.

1995

- S'inaugura la nova seu social, a l'avinguda Meritxell 80 d'Andorra la Vella; les obres s'havien iniciat dos anys abans. El mateix any s'inaugurarà la plaça de la Rotonda, contigua a la seu social.
- Resolució favorable del Govern a l'expedient d'adequació de l'autorització a Crèdit Andorrà SA per operar, en l'àmbit financer andorrà, en el grup Entitats Bancàries.
- Surt al mercat el producte financer d'inversió a llarg termini Doble Bons.
- Es posa en funcionament el servei Cartera Electrònica, amb la finalitat principal d'eliminar els treballs de manipulació de lletres.
- Es posa en funcionament el Banc Directe, que engloba els serveis InfoCrèdit, FonoCrèdit i Línia Directa Crèdit.
- S'adapta l'accés a totes les oficines del Banc per a les persones amb discapacitat.

+ Aprovació de la Llei de regulació de reserves en garantia de dipòsits i d'altres obligacions operacionals a mantenir i dipositar per les entitats enquadrades en el sistema financer.

+ Aprovació de la Llei de protecció del secret bancari i de prevenció del blanqueig de diner o valors productes del crim.

La construcció d'una nova seu social va suposar l'assoliment d'una necessitat manifestada reiteradament pels òrgans de govern de Crèdit Andorrà des dels anys setanta, sobretot per la manca d'espai a l'edifici de l'antiga seu. En aquesta sala de l'edifici de l'avinguda Meritxell 80, fotografiada just abans de l'arribada de les persones convidades, va tenir lloc el 29 de maig del 1995 l'acte institucional d'inauguració.

1996

- El domicili social de Crèdit Andorrà SA es trasllada formalment de l'avinguda Príncep Benlloch 25 a l'avinguda Meritxell 80.
- Es posa en circulació la targeta CLAU electrònica, que no té relleu i que, per tant, no pot ser utilitzada en les màquines manuals, popularment conegudes com a *bacallaneres*.
- Presa de participació, amb l'adquisició d'un 25% de les accions, en la Société Monégasque de Banque Privée (antiga Caixa-Bank Mònaco).
- Es desenvolupen els productes Borsa Bons (inversions amb rendiments que depenen de l'evolució de diferents índexs de la borsa, amb devolució garantida del capital), Multi Bons i Dipòsits d'Interès Creixent en divises.

* Crèdit Assegurances llança els productes d'assegurança lligats a productes bancaris Pla Integral d'Assistència Mèdica (PIAM), Assegurança Professionals, i Complement Salarial Garantit.

\+ Aprovació de la Llei de regulació dels criteris de solvència i de liquiditat de les entitats financeres.

\+ Aprovació de la Llei de regulació de les facultats operatives dels diversos components del sistema financer.

En aquesta fotografia del 1996 podem veure el rètol anunciador del Crèdit Centre, un centre de negoci al qual es pensava destinar l'edifici adjunt al de la nova seu social. Tanmateix, les necessitats d'espai per al desenvolupament de l'activitat pròpia de Crèdit Andorrà van fer abandonar gairebé immediatament aquesta iniciativa.

1997

- Antoni Pintat Argelich renuncia al càrrec de president de Crèdit Andorrà; el Consell d'administració decideix designar Jaume Casal i Vall com a nou president.
- S'ofereix el servei d'extracte de compte amb periodicitat i idioma personalitzats (català, castellà, francès i anglès).
- Es comercialitzen tres nous fons d'inversió i es colloquen cinc noves emissions de Borsa Bons.
- Es duen a terme tres campanyes de promoció de crèdits destinats a sectors concrets, les principals de les quals són Servei Construcció i Servei Estudiant.
- S'ofereix el servei Gestió Integral de Pagaments (GIP), un servei administratiu i financer destinat a gestionar i assegurar els pagaments de les empreses importadores andorranes als seus proveïdors estrangers (servei conegut com a *confirming*).
- En el marc de la reestructuració dels serveis oferts pel Banc, i amb l'assessorament de la consultora McKinsey, es posen en funcionament els serveis especialitzats de banca personal i de banca comercial.
- Es constitueix una provisió especial en previsió de l'impacte per la instauració de l'euro.
- Se substitueix l'ordinador central del Banc amb la finalitat, entre altres, de poder instal·lar una nova plataforma PACS (Plataforma d'Agències Client/Servidor).

* Neix Crèdit Iniciatives SA, una societat de capital-desenvolupament destinada a donar suport a la diversificació de l'economia andorrana mitjançant la potenciació i la participació en empreses de diversos àmbits, principalment de sectors innovadors.

* Crèdit Assegurances comercialitza a través de les oficines de Crèdit Andorrà dos nous productes: Assegurança Assistència Sanitària (assegurança d'assistència mèdica adreçada als residents passius als quals se'ls exigeix aquest requisit en sollicitar la residència) i l'assegurança de vida Crèdit Vida.

Amb la multiplicació i la diversificació dels productes i dels serveis oferts, Crèdit Andorrà va haver-ne de renovar relativament sovint la informació que posava a disposició del públic.

* Es publica el llibre de Joan Elias *Andorra i l'euro*.

\+ La Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, establerta a Andorra des del 1935, és substituïda per CaixaBank, un nou banc de dret andorrà que assumeix la seva estructura empresarial; la presidència del nou banc és assumida pel també conseller delegat de Crèdit Andorrà Pere Roquet. En el mateix moment es constitueix també la Fundació CaixaBank.

\+ Aprovació de la Llei de regulació del règim disciplinari del sistema financer.

1998

- Pere Roquet renuncia al càrrec de conseller delegat.
- Surt al mercat el producte Euro-Crèdit, orientat a finançar les despeses d'adaptació a la instauració de l'euro i al canvi de mil·lenni.
- Es comercialitzen les dues primeres emissions de BoraBons, bons amb opció, al venciment, de ser reemborsats per l'emissor amb accions (coneguts com a *reverse convertibles*). Aquestes emissions tindran continuïtat els anys següents.
- Crèdit Andorrà deixa de ser entitat emissora d'Eurocheque.
- Es posa en funcionament el servei GSM Crèdit, que permet al client obtenir informació del seu compte, en temps real, mitjançant missatges de text a través del telèfon mòbil.
- Es posa en funcionament el servei de gestió de patrimonis mitjançant mandat de gestió.
- S'assigna un gestor personal a tots els clients de Crèdit Andorrà.
- Es comunica als corresponsals del Banc que a partir del dia 1 de gener de 1999 Crèdit Andorrà farà les transaccions en euros.
- Es posa en funcionament la web corporativa de Crèdit Andorrà.
- Es crea una xarxa privada virtual de telefonia, gestionada mitjançant una central Hicom 300E de Siemens, amb 30 canals de comunicació simultanis i amb més de 500 aparells terminals, els números dels quals comencen tots per 888. El 1994 s'havia assignat a Andorra l'indicatiu internacional 376 i, des d'aquell moment, els números de telèfon del país havien passat a tenir sis xifres, en lloc de les cinc que tenien anteriorment.

El 1998 es va estrenar la web corporativa de Crèdit Andorrà, anunciada, com es pot veure a la imatge, a la portada del *Crèdit Avui*. Al mateix exemplar de la publicació també s'anunciava el servei GSM Crèdit, un nou canal de comunicació mitjançant el telèfon mòbil que també es va posar en funcionament el 1998.

- Com a annex de la publicació *Crèdit Avui*, s'inicia l'edició de *Crèdit Fons*, amb informació detallada de les característiques i l'evolució dels fons d'inversió de Crèdit Andorrà.
- El Banc signa amb la UNEP (organisme de l'ONU dedicat a la protecció del medi ambient) el Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient (PNUMA), una declaració d'institucions financeres sobre el medi ambient i el desenvolupament sostenible. És la primera vegada que aquesta declaració se signa en català.

* Es crea l'Associació Festivals d'Ordino, amb participació de Crèdit Andorrà.

* Després de diverses ampliacions, el capital de la Fundació Crèdit Andorrà queda fixat en 1.000 milions de pessetes.

\+ Aprovació de la Llei de regulació de la creació de noves entitats bancàries de dret andorrà.

\+ Aprovació de la Llei de regulació del règim administratiu bàsic de les entitats bancàries.

\+ Aprovació de la Llei de regulació del capital social mínim de les entitats bancàries de dret andorrà.

1999

- A partir de l'1 de gener de 1999 es deixen de fer operacions en pessetes convertibles i en francs convertibles.
- Es crea el producte Crèdit Habitatge Mixt.
- Es creen quatre fons d'inversió mixtos, dos de denominats en euros i dos en dòlars US; els actius que els componen són parts d'altres fons de renda fixa i de renda variable de Crèdit Andorrà.
- Surten al mercat els fons d'abast geogràfic delimitat Crèdit Fons Asian Emerging Markets i Crèdit Fons Japan Equities.
- Credi-Invest, societat participada al 100% per Crèdit Andorrà, gestiona un total de vint fons d'inversió comercialitzats pel Banc, per un import al final de l'exercici de 131.500 milions de pessetes.
- Es posa en funcionament la Taula de Mercats per tal de facilitar als clients la possibilitat d'efectuar operacions de compravenda d'actius financers telefònicament i en temps real.

5 1949-1999 ANIVERSARI

El 1999 es complien cinquanta anys de l'autorització atorgada pel Consell General per constituir Crèdit Andorrà. Amb aquest motiu, durant l'any es van organitzar diferents activitats per commemorar l'aniversari.

- S'ofereix als clients de banca personal la possibilitat de contractar un Mandat de gestió a través de títols.
- S'inicia una transformació del negoci en la qual va prenent una importància creixent el traspàs de recursos de clients cap a productes de fora de balanç.
- Per poder superar en condicions òptimes l'Efecte 2000, es revisen uns 7.500 programes i es fan modificacions en més de 300.
- Les sessions de formació i sensibilització sobre la prevenció del blanqueig de diners se sistematitzen.
- S'adopta una nova imatge corporativa, coincidint amb la celebració del cinquantenari de Crèdit Andorrà.
- S'obren dues noves sucursals, Arinsal i Fiter i Rossell.

* Crèdit Assegurances comercialitza el producte Pla Personal Jubilació. Dos anys més tard comercialitzarà el producte Pla Jubilació Empreses.

* Se signa un conveni de col·laboració per a la lluita contra la leucèmia entre la Fundació Internacional Josep Carreras, la Generalitat de Catalunya, el Govern d'Andorra i la Fundació Crèdit Andorrà, que suposa la incorporació dels donants de medul·la òssia residents a Andorra a aquesta tasca mundial de solidaritat.

* S'instal·la a la plaça de la Rotonda l'escultura oferta a la parròquia d'Andorra la Vella *El meu univers*, de Judit Gaset, obra guanyadora del concurs Cinquantenari de Crèdit Andorrà.

* Es crea la Fundació Amics dels Orgues de les Valls d'Andorra, amb participació de Crèdit Andorrà.

* Amb motiu de la celebració del cinquantenari del Banc s'organitza l'exposició *50 anys, 50 obres*, amb pintures procedents del Fons d'art de Crèdit Andorrà. Altres activitats destacades d'aquesta commemoració són la reedició ampliada del llibre en format còmic *Breu història d'Andorra* (publicat pel Banc el 1983), l'organització del Primer cicle de conferències sobre l'empresa familiar (en aquesta primera edició, que tindrà continuïtat els anys següents, el tema tractat és «L'empresa familiar a les portes del segle xxi»), la conferència de Daniel Goleman «La intel·ligència emocional», la conferència de Luis Rojas Marcos «Els ingredients de la felicitat en la societat d'avui», o el concert de Josep Carreras *Música per viure*.

2000

- Es posa en funcionament el servei de banca electrònica e-Crèdit, que utilitza tècniques de seguretat avançades com el certificat i la signatura digitals, que s'empren per primera vegada a Andorra.
- Surt al mercat el Crèdit Fons Tecnològic, denominat en euros i especialitzat en fons i empreses del sector de la tecnologia d'àmbit mundial.
- Surt al mercat el Crèdit Fons Llatinoamèrica, denominat en dòlars US i que inverteix en fons i actius del mercat sud-americà.
- Es creen tres nous fons d'inversió: Fons Borsa Mundial, Fons Small Companies i Fons Internet, els dos primers denominats en euros i el tercer, en dòlars US.
- Es posa en funcionament un nou sistema de numeració dels comptes.
- Es promou la posada en funcionament d'un portal d'assessorament en fons d'inversió del mercat espanyol i del mercat offshore. La participació de Crèdit Andorrà en la iniciativa és del 85%, mentre que el 15% correspon a Tecnocapital.
- L'aprovació i la conseqüent aplicació del nou Pla comptable del sistema financer implica, a partir d'aquest exercici, la consolidació en els estats financers de Crèdit Andorrà dels resultats de les societats participades.
- S'elabora un *Estudi de Clima i Opinió* mitjançant l'empresa HAY.
- Es posa en funcionament una aplicació d'Intranet.

- Primeres actuacions destinades a valorar i promoure l'expansió internacional de Crèdit Andorrà. La crisi del *corralito* a l'Argentina, a finals del 2001, posarà fre a les accions engegades i deixarà la qüestió en suspens *sine die*.

* S'edita el vídeo *Andorra 1949-1999, cinquanta anys creixent junts*, com a cloenda de la celebració del cinquantenari.

+ Nova presència a la plaça bancària andorrana, amb l'obertura de BancSabadell d'Andorra.

+ Aprovació i entrada en vigor del Decret pel qual s'aprova el Pla comptable normalitzat que han d'implantar tots els components operatius del sistema financer.

+ Aprovació de la Llei de regulació dels mòduls aplicables a les entitats bancàries en el marc de la Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis.

+ Aprovació de la Llei reguladora de les mesures per garantir la transició cap a l'euro al Principat d'Andorra.

+ Aprovació de la Llei de cooperació penal internacional i de lluita contra el blanqueig de diners o valors producte de la delinqüència internacional, que substitueix la Llei de protecció del secret bancari i de prevenció del blanqueig de diner o valors productes del crim, del 1995. La Llei, que entre altres disposicions crea la Unitat de Prevenció del Blanqueig (UPB), entrarà en vigor el juliol del 2001 i posteriorment es modificarà diverses vegades fins a l'aprovació, el 2017, d'una nova llei. En una d'aquestes modificacions, el 2008, la UPB passà a denominar-se UIF, i en una altra, el 2015, adquirirà el seu nom actual: Unitat d'Intel·ligència Financera d'Andorra (UIFAND).

2001

- Es nomena Josep Peralba com a conseller delegat.
- S'amplia el capital social i es converteix a euros; queda fixat en 70 milions d'euros.
- Amb l'establiment d'acords (tant amb VISA com amb Mastercard) perquè la targeta CLAU sigui operativa arreu del món, el client de Crèdit Andorrà té a la seva disposició les targetes internacionals Clau Maestro, Clau Mastercard, Clau Visa i Visa Premier.
- Es llancen al mercat nous productes: Cartera de Fons Doble Garantia, Dipòsit Garantit de Rendiment Variable, opcions sobre accions *boosters*, Capital Protected Portfolio (CPP), Option/Fixed Income Portfolio (OFIP) i noves emissions de Crèdit Fons Multibons i de *reverse* convertibles.
- Es posa en funcionament TPVCrèdit, un servei de TPV virtual.
- Es llança la segona generació de l'aplicació de banca per internet e-Crèdit i es crea l'e-Crèdit Empreses.
- Es posa en explotació l'e-Crèdit Mòbil, un servei basat en una plataforma tecnològica multicanal a través de la qual els usuaris de banca electrònica poden connectar-se des de qualsevol dispositiu mòbil.
- Es posa en funcionament l'Aplicatiu de Reserves, destinat a les empreses turístiques.
- Es llança (mitjançant un acord amb British Telecom) el servei Canalcrèdit.ad, que ofereix als comerços andorrans la possibilitat d'aprofitar els avantatges del comerç electrònic per comercialitzar els seus productes.

* S'edita la publicació *Guia de l'euro* per facilitar l'adaptació a l'ús de la moneda que es posarà físicament en circulació l'1 de gener de 2002.
* Es decideix l'entrada de Crèdit Andorrà en el sector de les assegurances no vida.
* El Govern i la Fundació Crèdit Andorrà creen la Fundació ONCA, que té per objecte gestionar l'ONCA i la Jove Orquestra Nacional de Cambra d'Andorra.

+ Aprovació de la Llei sobre la remuneració de les reserves en garantia de dipòsits i d'altres obligacions operacionals que han de mantenir i dipositar les entitats enquadrades en el sistema financer.

2002

- Jaume Casal i Vall renuncia al càrrec de president de Crèdit Andorrà; el Consell d'administració decideix designar Antoni Pintat Santolària com a nou president.
- Es treu al mercat el producte Bo Garantit en Matèries Primeres.
- Es treuen al mercat dues emissions del CPP II (*Capital Protected Portfolio*), un producte de gestió alternativa.
- Surten al mercat els fons Crèdit Fons Immobiliari, Crèdit Fons Dipòsit 18 i Crèdit Fons Multibons EUR 4.10.
- Es llança el producte Dipòsit Garantit de Rendiment Variable.
- Es llança el producte Hipoteca Flexible.
- La targeta VISA Platinum s'incorpora a l'oferta de targetes del Banc.
- Es fa una valoració dels diferents llocs de treball i s'adopta un nou model de classificació professional.
- Crèdit Andorrà rep per primer cop el guardó Bank of the Year Andorra, atorgat per *The Banker*, del grup Financial Times; és la primera vegada que el guardó es concedeix a una entitat bancària andorrana.

* Es posa en funcionament el TicketCrèdit, un servei que permet adquirir per Internet entrades d'esdeveniments culturals i esportius.

* Augmenta la participació del Banc a la SEMTEE, fins a arribar a un 15% del capital social.

* S'edita el llibre de Víctor Pou *Andorra Unió Europea. Opcions de futur*.

+ Inauguració del Túnel d'Envalira.

+ Creació d'Andorra Banc Agrícol Reig, mitjançant la fusió del Banc Agrícol i Comercial d'Andorra i la Banca Reig; la nova entitat utilitzarà com a nom comercial Andbanc, que més endavant es transformarà en Andbank.

+ Aprovació de la Llei de l'impost indirecte sobre la prestació de serveis bancaris i de serveis financers. L'any 2005 es modificarà la disposició de la llei relativa al tipus de gravamen, que passarà del 7% al 12%. La llei quedarà derogada amb l'aprovació, el 2012, de la Llei de l'impost general indirecte.

El 2002 la publicació *The Banker*, del grup Financial Times, atorga per primera vegada la distinció *Bank of the Year* (banc de l'any) a un banc andorrà, essent Crèdit Andorrà l'entitat guardonada. Aquest premi també ha estat atorgat a Crèdit Andorrà en onze ocasions més, els anys 2003, 2004, 2006, 2007, 2008, 2010, 2016, 2017, 2022, 2023 i 2024.

2003

- La formulació dels estats financers de Crèdit Andorrà inclou, per primera vegada, un Informe de Responsabilitat Social Corporativa (RSC).
- Es crea el producte Crèdit Ràpid.
- Es crea el producte Hipoteca Segura.
- S'emeten set nous fons d'inversió.
- Surten al mercat diferents productes estructurats de producció pròpia, com el Contracte de Lliure Elecció o el Bo Rendiment Superior.
- Per adaptació a la nova normativa legal, KPMG Genève deixa d'auditar els comptes del Banc i Ernst & Young SA Genève passa a ser la nova auditora, per un període de cinc anys.
- S'adquireix a La Caixa la societat gestora de patrimonis de dret suís, amb seu a Ginebra, Private Management Company SA (PMC); el seu nom es modificarà per adoptar el de Private Investment Management (PIM).
- S'obre la sucursal Prat de la Creu.

+ Entrada en vigor a totes les parròquies dels plans d'urbanisme.
+ Unió comercial de les estacions d'esquí Pas de la Casa-Grau Roig i Soldeu El Tarter mitjançant la marca Grandvalira. Crèdit Andorrà participa en el projecte com a patrocinador.

2004

- El fons d'inversió CF Verd amplia el seu abast i passa a denominar-se CF Sostenibilitat. Més endavant serà substituït pel fons Crediinvest Sicav Sustainability.
- S'ofereix el producte de telepagament de peatges *Via T*.
- S'ofereix el producte Tax Free Shopping a través de l'empresa Global Refund.
- Es posa en funcionament el servei de micropagaments mitjançant correu electrònic Paga Clic.
- Es llança el producte Crèdit Targeta, un préstec al consum que permet ajornar el pagament de les compres.
- S'impulsa un programa de finançament destinat a les obres de rehabilitació de façanes.
- Surt al mercat la targeta CLAU VISA Unicef.
- S'implanta la tecnologia xip a tota la gamma de targetes de crèdit del Banc, basada en l'estàndard EMV. Crèdit Andorrà és el primer banc del sud d'Europa que la introdueix a tot el parc de targetes.
- Entra en funcionament la nova web de Crèdit Andorrà.
- Crèdit Andorrà obté la certificació ISO 14001:96, que avala la seva gestió mediambiental.
- Les oficines Sant Julià II, Engordany, Fiter i Rossell i Santa Coloma deixen d'estar obertes els dissabtes.
- Es ven al grup BNP Paribas la participació de Crèdit Andorrà a la Société Monégasque de Banque Privée.
- La Commission de Surveillance du Secteur Financier de Luxembourg aprova la inscripció de Crediinvest SICAV a la llista dels organismes d'inversions col·lectives de Luxemburg. El 2007 s'obtindrà l'autorització per crear una altra societat d'inversió col·lectiva, Investcredit SICAV, per a la gamma de fons d'inversió lliure (*hedge funds*).
- Es comença a aplicar el Codi ètic i de conducta del Grup Crèdit Andorrà, aprovat l'any anterior.
- La publicació *Crèdit Fons* passa a tenir un format digital i la periodicitat passa de quadrimestral a mensual.

* Signatura d'un conveni amb l'Agència de Treball amb Suport (AGENTAS), del Patronat de l'Escola Especialitzada de Meritxell, per incorporar al Banc persones amb discapacitat per al desenvolupament de tasques de suport.

* Primera participació del Banc a la Fira d'Andorra la Vella.

\+ Unió comercial de les estacions d'esquí Pal, Arinsal i Ordino-Arcalís amb la marca Vallnord. Crèdit Andorrà participa en el projecte com a patrocinador.

\+ L'Associació de Bancs Andorrans edita *Andorra i el seu sistema financer*. Aquesta publicació, en la qual es recullen les magnituds principals del conjunt i de cadascun dels bancs andorrans, tindrà una periodicitat anual i s'editarà fins el 2015; a partir del 2016 serà substituïda per l'*Informe anual* de l'Associació.

\+ Signatura de l'Acord de cooperació entre el Principat d'Andorra i la Comunitat Europea i de l'Acord entre el Principat d'Andorra i la Comunitat Europea relatiu a l'establiment de mesures equivalents a les previstes a la Directiva 2003/48/CE del Consell en matèria de fiscalitat dels rendiments de l'estalvi en forma de pagament d'interessos, que entraran en vigor l'1 de juliol de 2005.

2005

- Crèdit Andorrà adquireix per 356 milions d'euros el 100% del capital de l'entitat bancària de dret andorrà CaixaBank, SA.
- S'emeten 100 milions d'euros d'accions preferents mitjançant la societat filial Crèdit Andorrà Preference Ltd, amb un valor de 100 euros cada títol i comptabilitzats com a capital regulador del tipus Tier 1 (fons propis de primera categoria).
- Es llança el «Programa 16PUNT30», adreçat al públic jove; un element destacat del programa és l'oferta de la targeta VISA Electron 16punt30.
- Mitjançant un acord amb FinConsum, es fa el llançament del producte Crediturista, un préstec consum fins a un màxim de 1.200 euros per finançar directament, des dels comerços d'Andorra, les compres realitzades per turistes residents a Espanya.
- Es crea el nou portal interactiu borsari i financer BorsaCrèdit.
- S'aprova el reglament de seguretat informàtica del Banc, que es revisarà anualment.
- S'adapta el sistema de gestió mediambiental a la certificació ISO 14001:2004.
- L'adquisició de CaixaBank porta Crèdit Andorrà a assumir l'oferta de la targeta ACA Master, destinada als socis de l'Automòbil Club d'Andorra.
- Les set sucursals de CaixaBank s'incorporen a la xarxa d'oficines de Crèdit Andorrà. Amb aquesta incorporació, el nombre total d'oficines del Banc arriba a vint-i-cinc.
- Nou format de la revista *Crèdit Avui*, amb diversificació dels continguts. La periodicitat passa de quadrimestral a mensual.

* Amb motiu de la dissolució de la Fundació CaixaBank, tots els actius i els passius que componen el seu patrimoni són traspassats a la Fundació Crèdit Andorrà. De la mateixa manera, els programes de la Fundació CaixaBank queden integrats en els de la Fundació Crèdit Andorrà.

2006

- S'efectua una nova emissió d'accions preferents, en aquesta ocasió per un import de 50 milions d'euros.
- S'ofereix el nou fons d'inversió de renda variable Crèditfons Global Total Return, que l'any següent es convertirà en el fons CF Global Value.
- Es posa en funcionament el servei TPV–PC, una passarel·la de pagament que permet efectuar cobraments utilitzant un ordinador i una connexió a Internet.
- La societat gestora de fons Credi-Invest és acceptada com a membre de l'AIMA (Alternative Investment Management Association); és la primera entitat andorrana que forma part d'aquesta associació mundial d'entitats amb productes de gestió alternativa (*hedge funds*).
- Credi-Invest adopta formalment el compliment de les normes Global Investment Performance Standards (GIPS) i n'obté la certificació.
- La Caixa deixa de formar part de l'accionariat del Banc; les accions de la seva propietat, que representen un 46,35% del capital de Crèdit Andorrà, les adquireixen altres accionistes.
- Fruit de la possibilitat oferta als antics empleats de La Caixa d'adquirir accions del Banc, i en el marc del procés d'integració, la participació dels empleats en l'accionariat de Crèdit Andorrà arriba al 21%.
- El procés de racionalització de la presència del Banc al país porta al tancament de tres antigues oficines de CaixaBank: Escaldes-Engordany, Pas de la Casa i Sant Julià de Lòria.

* Establiment d'un acord amb l'IESE (Institut d'Estudis Superiors de l'Empresa) per la creació d'una càtedra de direcció d'empreses, que portarà per nom Càtedra Crèdit Andorrà de Mercats, Organitzacions i Humanisme.
* Crèdit Andorrà (juntament amb La Caixa, Telefónica i Endesa) patrocina per primera vegada la Trobada Empresarial al Pirineu.
* Edició del llibre de Víctor Pou *Els nous acords Andorra-Unió Europea*.
* La Fundació Crèdit Andorra participa en la creació de la Fundació Escena Nacional d'Andorra.

2007

- El negoci bancari de CaixaBank queda definitivament integrat a Crèdit Andorrà l'1 de gener de 2007.
- La renovació de la gamma de la cartera de fons oferta pel Banc comporta que el nombre de fons de renda variable es redueixi de 17 a 10.
- Es llança al mercat el producte Dipòsit Garantit Energies Renovables.
- Es crea la targeta Mastercard virtual *Cybertargeta*, destinada a fer compres per Internet de manera més segura, i la targeta CLAU VISA Electron.
- S'obté l'autorització i la constitució, a Madrid, de la gestora de fons d'inversió Valira Capital Asset Management, SGIIC, SA, en la qual Crèdit Andorrà participa amb un 60% del capital. És la primera vegada que la Comisión Nacional del Mercado de Valores (CNMV) espanyola autoritza una operació d'aquesta naturalesa a una entitat financera andorrana.
- Credi-Invest obté el certificat ISO 9001:2000 pel sistema de gestió de la qualitat en els processos de creació, gestió i administració dels fons d'inversió de l'entitat.
- KPMG Genève és designada nova societat auditora dels comptes de Crèdit Andorrà.
- S'actualitza la imatge corporativa de Crèdit Andorrà i es crea la marca Crèdit Andorrà Private Bankers.
- Se subscriu un conveni de col·laboració amb l'Associació Carnet Jove Andorra.

* La Fundació Crèdit Andorrà inaugura les noves instal·lacions de l'Espai, el centre social de formació i d'activitats per a la gent gran, i edita el *Diccionari Enciclopèdic d'Andorra*.

\+ Fusió fallida de Banc Internacional d'Andorra/Banca Mora (BIBM) i Andorra Banc Agrícol Reig (Andbanc).

2008

- Es llancen els productes Crèdit Ràpid i Crèdit Targeta.
- S'ofereixen els productes Crèditbaixa, Crèditsalut i Pla Personal de Jubilació Garantit.
- Es presenta l'oferta financera Nòminamiga.
- Crèdit Andorrà obté el certificat ISO 9001:2000 per la gestió dels departaments de Tresoreria i Mercat de Capitals i d'Administració de Mercats i Control.
- El Govern accepta la renúncia a la llicència bancària adquirida per Crèdit Andorrà amb la compra de CaixaBank SA.
- La Superintendencia de Bancos de Panamá atorga al Banc una llicència bancària offshore i s'obre el Banco Crèdit Andorrà (Panamá), amb 14 empleats.
- S'obté una llicència del Banco Central de l'Uruguai i s'obre una oficina de representació en aquest país, amb 4 empleats.
- Els bancs d'Andorra adopten el format IBAN de número de compte. El procés d'adaptació finalitzarà el 31 de gener de 2011.
- Tot i que a Andorra no seran obligatoris fins el 2013, Credi-Invest adopta els principis establerts a la directiva comunitària MiFID, que regula els aspectes relacionats amb la prestació de serveis d'inversió i el funcionament dels mercats.
- S'adopta el Reglament del Consell d'Administració.

* Inici de la internacionalització en l'àmbit de les assegurances, amb l'adquisició d'una participació del 76% del hòlding ERM (Enterprise Risk Management), amb seu a Barcelona.

\+ Crisi financera mundial provocada en gran part per l'esclat als Estats Units, l'any anterior, de la bombolla especulativa immobiliària i per l'absència de regulació de les hipoteques *subprime*. La fallida de Lehman Brothers acaba provocant una crisi bancària generalitzada.

\+ Aprovació de la Llei de regulació dels organismes d'inversió col·lectiva de dret andorrà.

2009

- S'obren nous organismes d'inversió a Luxemburg mitjançant Credi-Invest SA.
- S'incorporen a l'assegurança d'assistència en viatge de les targetes del Banc les cobertures de pèrdua d'equipatge i d'atracament en caixer.
- S'ofereixen els productes Crèdit Vida Capital i Crèdit Vida Previsió.
- Es crea a Panamà la societat de valors Crèdit Andorrà Panamá Securities SA.
- Valira Capital Asset Management obté el certificat de qualitat ISO 9001:2008.
- KPMG SL, de Barcelona, és designada nova societat auditora dels comptes del Banc.
- S'aprova un nou manual d'identitat corporativa.
- S'amplia l'horari d'atenció al públic a les oficines durant els migdies.
- Per acord de l'ABA, les oficines bancàries deixen d'estar obertes els dissabtes.
- Es tanquen les oficines Príncep Benlloch i Baixada del Molí.
- Cessa l'atenció personal a les oficines de Soldeu i Arinsal, que passen a ser oficines automàtiques (Arinsal el 2010); s'obre també una oficina automàtica a Illa Carlemany.
- Es crea un Consell Assessor com a òrgan consultiu del Consell d'administració.

* Crèdit Andorrà participa en la publicació del *Manual pràctic del pla de comptabilitat d'Andorra*, editat per la Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra.

\+ Andorra surt de la llista de paradisos fiscals de l'OCDE.

\+ Aprovació de la Llei qualificada d'intercanvi d'informació en matèria fiscal amb sol·licitud prèvia.

2010

- Credi-Invest passa a operar comercialment amb el nou nom Crèdit Andorrà Asset Management.
- S'obre CA México Asesores Patrimoniales, entitat amb 18 empleats dedicada al negoci de gestió d'actius domèstics, de la qual Crèdit Andorrà té, inicialment, un 51% del capital.
- S'obté l'autorització de la Comisión Nacional del Mercado de Valores espanyola per modificar el programa d'activitats de la societat Valira Capital Asset Management, que incorpora, a més de la gestió de *hedge funds*, la gestió de fons d'inversió tradicionals i SICAV.
- La part del negoci internacional de Crèdit Andorrà representa el 9% del seu volum total.
- Culmina la implantació, iniciada el 2008, de la plataforma internacional de programari bancari Avaloq, amb l'adaptació, de manera interna, per a l'activitat de banca comercial, tant de particulars com d'empreses.
- Es renova el servei de banca telefònica Línia Directa Crèdit.
- Es crea un nou portal web, amb la finalitat de reflectir adequadament l'estructura global del Grup Crèdit Andorrà.

+ El Govern signa els primers convenis bilaterals d'intercanvi d'informació en matèria fiscal.
+ Primera emissió de deute públic del Govern en la modalitat de lletres del tresor.
+ Aprovació de la Llei sobre el règim jurídic de les entitats financeres d'inversió i de les societats gestores d'organismes d'inversió col·lectiva.
+ Aprovació de la Llei de règim jurídic de les entitats bancàries i de règim administratiu bàsic de les entitats operatives del sistema financer.
+ Aprovació de la Llei de l'impost sobre la renda dels no residents fiscals.
+ Aprovació de la Llei de l'impost sobre societats, que es modificarà un any més tard.

2011

- L'INAF autoritza l'ampliació de l'objecte social del Banc amb la inclusió dels serveis d'inversió i auxiliars, segons les disposicions de la Llei sobre el règim jurídic de les entitats financeres d'inversió i de les societats gestores d'organismes d'inversió col·lectiva.
- Es llança el producte Crèdit Ecoeficiència.
- Es llança el producte Piotargeta, mitjançant un conveni amb Ràdio i Televisió d'Andorra, amb la finalitat de promocionar l'hàbit de l'estalvi entre els infants.
- Es posa en funcionament el servei d'alertes SMS-Crèdit, amb la voluntat de minimitzar el risc de frau en les operacions fetes amb targetes de crèdit i de dèbit.
- S'amplia l'abast del servei de banca telefònica Línia Directa Crèdit, amb la modalitat per a empreses.
- Es posa en servei una nova aplicació, e-Crèdit Mòbil, per a dispositius electrònics mòbils.
- Credi-Invest SA obté l'autorització d'ampliació d'activitats per poder fer-se càrrec de la gestió discrecional i individual de carteres i prestar serveis d'assessorament en matèria d'inversió.
- Crèdit Andorrà Asset Management és admesa com a membre de la Junta directiva de l'Associació espanyola de presentació de resultats de gestió, que promou els estàndards GIPS.
- S'adquireix la Banque BPP SA de Luxemburg, que desenvolupa activitat bancària i financera; l'any següent se'n canviarà la denominació i es convertirà en la Banque de Patrimoines Privés.
- S'adquireix a Madrid una participació del 85% de Banco Alcalá. La seva activitat principal és bancària i financera, tot i que també desenvolupa activitats de gestió de fons.
- S'adquireix a Miami una participació del 80% de Beta Capital Management LP, que actua com a *broker dealer*, i de Beta Capital Management LLC. El 2015, Beta Capital Management LP passarà a denominar-se Beta Capital Securities LLC.
- L'accés als terminals per ingressar efectiu, a les oficines automàtiques i a les zones de serveis automàtics de les altres oficines es pot fer mitjançant qualsevol targeta del Banc.
- S'adopta l'Estratègia web 2.0, sobre l'ús de *social media*, i s'obre un blog corporatiu, WeCrèdit.
- Es crea el canal YouTube de Crèdit Andorrà.
- Tanquen les oficines Encamp II, La Massana II, Sant Julià II i Engordany.

* Es constitueix la societat Informàtica Crèdit Andorrà SLU, destinada essencialment a la prestació de tot tipus de serveis relacionats amb la informàtica, tant a Crèdit Andorrà SA com a les altres societats del Grup.

+ Banc Internacional d'Andorra i Banca Mora (BIBM) queden unificats sota la marca Mora-Banc.

+ Signatura de l'Acord monetari entre el Principat d'Andorra i la Unió Europea, mitjançant el qual, entre altres aspectes, Andorra es compromet a adaptar la seva legislació interna a la regulació de la Unió Europea pel que fa a la legislació financera i bancària; es reconeix l'euro com a moneda oficial de curs legal al Principat i s'atorga al país el dret d'encunyació de monedes.

+ Aprovació de la Llei de creació d'un sistema de garantia de dipòsits per a les entitats bancàries.

2012

- Es llança el producte Bo Combinat International Value.
- S'instaura una targeta de coordenades per accedir a l'e-Crèdit i a la Línia Directa Crèdit.
- Deixen de ser operatives les llibretes d'estalvi del Banc.
- Banco Crèdit Andorrà (Panamá) SA absorbeix la societat de valors Crèdit Andorrà Panamá Securities.
- S'adquireix el 51% del capital de la societat peruana Krese Sociedad Intermediaria de Valores S.A.C.; s'amplia el seu objecte social i s'estableix com a nou nom comercial el de CA Perú Agente de Valores de Bolsa. L'any següent, la participació de Crèdit Andorrà SA passa a ser del 100%.
- S'adquireix el 70% del capital social de la societat paraguaiana Valores Casa de Bolsa S.A.
- Crèdit Andorrà adopta l'aplicació del règim de consolidació tributària previst a la Llei de l'impost sobre societats.
- S'obre a Facebook una pàgina corporativa de Crèdit Andorrà.
- Es transforma el sistema de capitalització col·lectiva denominat Fons Mutu de Previsió i Ajuda als Empleats de Crèdit Andorrà, amb l'adopció d'un sistema de capitalització individual per a cadascuna de les persones concernides.
- Tanca la sucursal Prat de la Creu.

* Crèdit Andorrà dona suport a l'organització de la primera prova de la Copa del Món d'esquí alpí a Andorra. La col·laboració en l'organització de competicions internacionals d'esquí alpí (entre les quals cal destacar les finals de la Copa del Món del 2019 i del 2023) continuarà de manera permanent.

* Organització de dos seminaris de caràcter pràctic, juntament amb la consultora Strategos Business Bureau, sobre els nous impostos directes a Andorra i sobre l'impost general indirecte i el seu reglament.

\+ El Govern inicia la signatura de convenis de no doble imposició.

\+ Aprovació de la Llei de l'impost general indirecte, que es modificarà dos anys més tard pel que fa a disposicions relatives al sector financer.

2013

- Antoni Pintat Santolària renuncia al càrrec de president de Crèdit Andorrà; el Consell d'administració decideix designar Jaume Casal Mor com a nou president.
- S'adquireix el 9,9% de la Banque Genevoise de Gestion, amb el compromís d'arribar a una participació d'un mínim del 60%. La manca d'autorització del regulador suís (FINMA) perquè el Banc pogués esdevenir soci majoritari (adduint una manca de reciprocitat per part d'Andorra) va portar el soci majoritari a decidir, el 2017, el cessament de l'activitat bancària de BGG i el canvi de nom i d'objecte social, cosa que va comportar la sortida de Crèdit Andorrà de l'accionariat.
- S'ofereixen els nous fons d'inversió Proactive Protection.
- S'unifica l'activitat de banca privada i de gestió de patrimonis sota la marca Crèdit Andorrà Wealth Management.
- Tanca la sucursal Fiter i Rossell.

+ Andorra signa el Protocol d'acord multilateral de l'IOSCO, relatiu a la consulta, cooperació i intercanvi d'informacions en el mercat de valors.

+ Aprovació de la Llei sobre la introducció de l'euro en el marc de l'Acord monetari signat entre el Principat d'Andorra i la Unió Europea.

+ Aprovació de la Llei sobre els requisits organitzatius i les condicions de funcionament de les entitats operatives del sistema financer, la protecció de l'inversor, l'abús de mercats i els acords de garantia financera.

El 2013 Crèdit Andorrà rep el guardó *Best Private Bank Andorra* per partida doble, ja que li és atorgat, d'una banda, per *The Banker* i *PWM* (que li tornaran a lliurar els anys 2017, 2018, 2019, 2021, 2022 i 2024) i, d'altra banda, per *Global Banking & Finance Review* (que el tornaran a distingir amb el premi els anys 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 i 2023).

2014

- Crèdit Andorrà esdevé propietari únic de Beta Capital Management LP i de Beta Capital Management LLC.
- Obre a Luxemburg la gestora de fons Crèdit Andorrà Asset Management Luxembourg SA.
- Es renoven els portals web de Crèdit Andorrà i s'adapten als diferents tipus de dispositius mòbils.
- Es crea la Comissió delegada del Consell d'administració.

* Crèdit Andorrà situa la seu corporativa del grup assegurador de l'Entitat a l'edifici de l'avinguda Fiter i Rossell 22, d'Escaldes-Engordany.

* Edició del llibre *Andorra i la Unió Europea* de Víctor Pou.

+ Aprovació de la Llei de l'impost sobre la renda de les persones físiques.

2015

- Es ven la participació de Crèdit Andorrà en el capital de la gestora de fons d'inversió Valira Capital Asset Management, SGIIC, SA.
- Es ven la participació en el capital social de la societat paraguaiana Valores Casa de Bolsa S.A.
- Es materialitza una operació de *sale and leaseback* sobre l'edifici de l'avinguda Meritxell 80 / Bonaventura Armengol 6-8.
- Banque de Patrimoines Privés confirma l'aplicació dels nivells de control de la norma de custòdia i dipositaria ISAE 3402 (International Standard on Assurance Engagements).

+ Banca Privada d'Andorra (BPA) és intervinguda per l'Institut Nacional Andorrà de Finances. Com a continuació d'aquesta decisió, l'AREB adjudicarà els actius de BPA a Vall Banc, un banc de nova creació.

+ Aprovació de la Llei de mesures urgents per implantar mecanismes de reestructuració i resolució d'entitats bancàries, mitjançant la qual es creen l'Agència Estatal de Resolució d'Entitats Bancàries (AREB) com a autoritat competent en matèria de resolució, i el Fons Andorrà de Resolució d'Entitats Bancàries (FAREB), una entitat sense personalitat jurídica gestionada per l'AREB.

El 2015 Crèdit Andorrà rep per primera vegada el guardó *Best CSR Bank Andorra*, atorgat per *Global Banking & Finance Review* en reconeixement de la labor del banc en matèria de sostenibilitat. Aquest guardó li serà lliurat novament els anys 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023 i 2024.

2016

- Jaume Casal Mor renuncia al càrrec de president de Crèdit Andorrà; el Consell d'administració decideix designar Antoni Pintat Mas com a nou president.
- Es crea el producte Crèdit Cotxe Verd.
- Es posa en funcionament la nova tipologia de targetes *contactless*.
- Es posa en funcionament el servei de pagament per mòbil, amb tecnologia HCE.
- S'estableix una nova operativa e-Crèdit de comerç electrònic segur.
- Es renova el servei de banca electrònica e-Crèdit.
- Es renova l'app de Crèdit Andorrà amb l'adopció d'una nova imatge i amb una millora substancial de l'operativitat.
- Es constitueix Private Investment Management Advisors Panamá, S.A., per desenvolupar les activitats pròpies d'un assessor d'inversions.
- Es crea un disseny específic per a Crèdit Andorrà i es posa en funcionament una plataforma en línia de formació en matèria de prevenció del blanqueig per a tots els empleats.
- Es designa com a nova auditora PricewaterhouseCoopers Auditores SL.

+ Aprovació de la Llei d'intercanvi automàtic d'informació en matèria fiscal.

+ Aprovació del Decret pel qual s'aprova el marc comptable aplicable a les entitats operatives del sistema financer andorrà i als organismes d'inversió col·lectiva de dret andorrà de conformitat amb les Normes internacionals d'informació financera adoptades a la Unió Europea (NIIF-UE) que han estat alhora adoptades per Andorra (NIIF-Andorra). El contingut del decret s'ampliarà i modificarà diverses vegades.

2017

- Crèdit Andorrà Asset Management Luxembourg, SA obté l'autorització de la Commission de Surveillance du Secteur Financier (CSSF), de Luxemburg, per disposar d'una llicència de gestió de fons d'inversió alternativa (AIFM).
- Tanca l'estructura del Banc desenvolupada a l'Uruguai.
- Amb la implementació a Andorra de les noves normes comptables NIIF-UE (que s'apliquen per primera vegada aquest exercici), Crèdit Andorrà decideix suprimir les accions de la classe E, mitjançant la seva conversió en accions de la classe A. Una part considerable de les accions de la classe E serà amortitzada (amb la corresponent disminució del capital social) immediatament; l'any següent s'aprovarà una nova amortització d'accions de la classe E i el capital social, després d'aquesta segona amortització, passarà a ser de 63.102.130 euros.
- S'implanta Salesforce, la nova plataforma de CRM (gestió de la relació amb els clients).
- Es posa en funcionament Merkaat, un assessor digital en fons d'inversió.
- Es posa en funcionament una plataforma d'aprenentatge en línia en matèria de compliment normatiu.
- Crèdit Andorrà és la primera entitat andorrana que subscriu el compromís envers els Objectius de Desenvolupament Sostenible de l'ONU. Dels 17 objectius se'n subscriuen 6: salut i benestar; educació de qualitat; treball decent i creixement econòmic; indústria, innovació i infraestructura; producció i consum responsables, i acció pel clima.

+ Aprovació de la Llei d'intercanvi d'informació mitjançant sol·licitud prèvia i d'intercanvi d'informació espontani en matèria fiscal.

+ Aprovació de la Llei d'ordenació i supervisió d'assegurances i reassegurances del Principat d'Andorra.

+ Aprovació de la Llei de prevenció i lluita contra el blanqueig de diners o valors i el finançament del terrorisme. La llei es modificarà posteriorment diverses vegades.

Efma & accenture
Distribution&Marketing
Innovation Awards 2018
CREDIT ANDORRA
Innovation
of the month

Encara que el premi es va lliurar el 2018, el mes de desembre del 2017 *EFMA & Accenture* van atorgar el guardó *Innovation of the Month* a Merkaat, l'assessor digital en fons d'inversió de Crèdit Andorrà.

2018

- Josep Peralba renuncia al càrrec de conseller delegat.
- Xavier Cornella és nomenat conseller executiu.
- S'incorporen alguns consellers independents al Consell d'administració de Crèdit Andorrà SA.
- Es creen dues comissions delegades del Consell d'administració (d'Auditoria i Riscos, i de Nomenaments i Retribucions), liderades per consellers independents.
- Es llança Crèdit Wallet, l'app de pagament per telèfon mòbil de Crèdit Andorrà.
- Beta Capital Securities LLC obté una llicència per efectuar operacions de *self-clearing*, una activitat que iniciarà l'any següent.
- Tot i que l'aplicació efectiva a Andorra no tindrà lloc fins el 2021, s'inicia el procés d'adaptació a la normativa europea MiFID II.
- S'introdueix a les oficines la firma biomètrica per a la signatura electrònica de les transaccions habituals.
- Es creen nous sistemes d'accés a l'e-Crèdit, a través de l'empremta dactilar i el reconeixement facial.
- S'estableix una activitat de corresponsalia en banca andorrana amb Banco Santander i CaixaBank.
- Crèdit Andorrà és la primera entitat financera del país que integra al servei de banca electrònica el nou certificat digital del Govern.
- Es posa en funcionament el portal web intern Espai de l'Accionista.
- Es crea Supporting, un canal exclusiu de comunicació relatiu als patrocinis esportius.

+ Andorra surt de la llista de països no cooperants de la UE.
+ Andorra adopta les normes NIIF 9, de la UE, amb efectes des de l'1 de gener de 2018.
+ Aprovació de la Llei reguladora del Fons andorrà de garantia de dipòsits i del Sistema andorrà de garantia d'inversions.
+ Aprovació de la Llei de solvència, liquiditat i supervisió prudencial d'entitats bancàries i empreses d'inversió, amb l'objectiu de transposar a Andorra les normes prudencials de Basilea III. L'aplicació efectiva tindrà lloc el gener del 2019.

2019

- Es fa l'amortització anticipada de les accions preferents emeses el 2005 i el 2006.
- S'efectua l'emissió d'instruments de capital (Fixed Rate Resettable Callable Subordinated Securities), computables com a Tier 2, per un import de 50 milions d'euros i amb venciment a deu anys.
- S'inclou a la gamma de targetes del Banc la VISA Infinite.
- Es llança el programa d'hiperacceleració empresarial Scale Lab Andorra, adreçat a start-ups i a empreses innovadores i de base tecnològica en sectors estratègics per al país.
- S'acorda el tancament de l'activitat duta a terme mitjançant l'estructura desenvolupada al Perú (CA Perú Sociedad Agente de Valores de Bolsa S.A.C.).
- S'acorda el tancament de la societat gestora de dret suís Private Investment Management SA.
- S'acorda la renúncia a la llicència bancària de Banco Crèdit Andorrà (Panamá) SA, però es manté la llicència de valors Crèdit Andorrà Panamà Securities SA. Degut a les dificultats logístiques provocades per la crisi de la covid-19, el tancament efectiu no ha pogut culminar abans del 2025.
- El nivell de l'activitat desenvolupada mitjançant l'e-Crèdit fa que es converteixi en l'oficina més gran del Banc.
- Es desenvolupa CrèditBroker, un portal d'inversions que s'incorporarà als serveis de banca en línia.
- S'implementa l'aplicació d'intel·ligència financera NiceActimize, destinada a fer un millor seguiment de les operacions de risc de blanqueig de diner i de finançament del terrorisme.
- Per acord de l'Associació de Bancs Andorrans, les oficines bancàries deixen d'estar obertes els divendres a la tarda.
- El butlletí mensual d'informació *Crèdit Avui* es digitalitza, amb format de blog de notícies i *newsletter*.
- S'instal·la a WhatsApp un nou canal d'atenció al client (320888).
- Es crea a Twitter un nou perfil corporatiu del Grup Crèdit Andorrà.
- S'adopta Creand, la nova marca del Grup Crèdit Andorrà. La presentació pública es farà l'any següent i la implantació tindrà lloc progressivament entre el 2021 i el 2023, donant prioritat a les ubicacions internacionals.

2020

Crèdit Andorrà és designat el 2020 per primera vegada *Best Digital Bank Andorra*, un guardó lliurat per *Global Banking & Finance Review*, distinció que tornarà a rebre els anys 2021, 2022, 2023 i 2024.

- S'acorda discontinuar l'activitat de Crèdit Andorrà Asset Management Luxembourg SA i continuar realitzant l'activitat de gestió/assessorament que desenvolupa a través de Credi-Invest SA.
- Es crea a Luxemburg la gamma d'organismes d'inversió col·lectiva Active Allocation.
- European Value i Global Dividend es fusionen amb el fons Active Allocation Equity.
- Es crea la Càtedra Creand d'Emprenedoria i Banca, a l'IESE Business School, en substitució de la Càtedra Crèdit Andorrà de Mercats, Organitzacions i Humanisme.
- S'habilita la signatura digital per contractar productes i serveis.
- S'incorpora la intel·ligència artificial en eines digitals del Banc destinades al control i la prevenció del blanqueig de capitals.
- Es publica el llibre de Víctor Pou *Andorra-Unió Europea. El procés d'acostament del Principat a la Unió Europea. Cap a un acord d'associació.*
- Tanca la sucursal Prada Ramon.
- Amb motiu de la covid-19, Crèdit Andorrà vehicula el 67% de les sollicituds d'ajuda de finançament i el 68% de l'import total de crèdits tous avalats pel Govern.

+ Pandèmia de la covid-19, amb greus conseqüències a escala mundial.

+ Com a conseqüència de la crisi de la covid-19, durant l'any 2020 (també el 2021 i, encara, el 2022) el Consell General, el Govern i l'AFA aproven diferents normatives i altres disposicions que afecten l'activitat bancària, en general, i la pròpia de Crèdit Andorrà.

+ Aprovació de la Llei d'adhesió del Principat d'Andorra al Fons Monetari Internacional (FMI).

2021

- S'acorda l'adquisició de Vall Banc SA. La formalització de l'operació, finançada amb fons propis i que comportarà inicialment el canvi de nom de la societat adquirida pel de Vall Banc SAU, tindrà lloc el febrer de 2022.
- Surt al mercat el fons Scale Lab Andorra.
- Es llança el fons Rendibilitat Objectiu 6.
- Creand Asset Management (Gesalcalá) obté l'autorització de la Comisión Nacional del Mercado de Valores espanyola per ampliar la seva activitat amb la gestió de vehicles d'inversió alternativa.
- Crèdit Andorrà signa i inicia el pla d'implantació dels Principis de banca responsable del Programa de les Nacions Unides per al Medi Ambient (UNEP FI); és la primera entitat financera d'Andorra que s'hi adhereix.
- Es renova tota la xarxa de caixers automàtics, amb incorporació de pantalles tàctils i de la tecnologia *contactless*.
- El Banc estableix un acord amb l'empresa Espic per externalitzar i ampliar l'horari del servei d'atenció telemàtica al client mitjançant un centre d'atenció multicanal.

* Crèdit Andorrà patrocina el tretzè Encuentro Empresarial Iberoamericano, que té lloc a Andorra.

\+ Constitució de la societat SETAP 365 SA, fruit de la unió d'ENSISA (Soldeu-El Tarter) i EMAP (Arinsal-Pal), amb la voluntat d'unificar el negoci de la neu al país. Participen en la nova societat els comuns de Canillo i la Massana, i Crèdit Andorrà.

\+ MoraBanc adquireix la majoria de BancSabadell d'Andorra i l'integra a la seva marca.

\+ Aprovació de la Llei de recuperació i de resolució d'entitats bancàries i d'empreses d'inversió, que substitueix la Llei de mesures urgents per implantar mecanismes de reestructuració i resolució d'entitats bancàries, aprovada el 2015.

2022

- Xavier Cornella és nomenat conseller delegat.
- Crèdit Andorrà i Vall Banc es fusionen, després de la compra de Vall Banc SAU per part de Crèdit Andorrà SA.
- S'adquireix, mitjançant Banco Alcalá SA, GBS Finanzas Investcapital AV, divisió de *family office* i assessorament per a alts patrimonis de GBS Finance.
- S'ofereix el producte Préstec Il·lusió.
- Mitjançant un acord de col·laboració amb Uniq Ventures, té lloc el llançament de Vesto, una plataforma digital d'inversions que permet a l'usuari fer inversions fraccionàries nord-americanes a partir de 5 euros.
- Mitjançant Creand Wealth Management, es llança Fondos, una plataforma digital de fons d'inversió.
- S'implanta el projecte «Fast Track Onboarding», que permet donar-se d'alta com a client a través de canals digitals.
- Es posa en funcionament l'Innovation Hub, que permet compartir coneixement i negoci entre empreses i start-ups.
- S'estableix un acord amb B Free Tax Back per facilitar als clients de Crèdit Andorrà que compren a l'estranger la gestió del retorn dels impostos de la factura.
- Prenent com a estàndards de referència les recomanacions del Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) i l'Acord de París, s'identifiquen els riscos i les oportunitats per al Banc derivats del canvi climàtic.
- Crèdit Andorrà és el primer banc d'Andorra que obté el segell Llum Verda, que certifica que tota l'energia elèctrica consumida és d'origen renovable.
- S'aprova la nova política de compliment normatiu per adaptar-la al model descentralitzat del Grup.

+ Es materialitza l'Andorra Pass, un forfet únic per a totes les estacions d'esquí alpí d'Andorra que dona accés a més de 300 quilòmetres de pistes.
+ Aprovació de la Llei de creació de reserves internacionals i accés del sistema financer a assistència en forma de provisió urgent de liquiditat.
+ Aprovació de la Llei de mesures per a la seguretat de les xarxes i dels sistemes d'informació.
+ Aprovació de la Llei d'aplicació de sancions internacionals.
+ Aprovació del Decret pel qual s'aprova el Reglament de la declaració de transport transfronterer de diners en efectiu.

2023

- Es presenta i s'implanta a Andorra la nova marca del Grup Crèdit Andorrà, Creand. Un cop acabada la implantació global, les marques del Grup a Andorra són les següents: Creand Crèdit Andorrà (el banc), Creand Asset Management (la gestora), Creand Assegurances Estalvi (l'asseguradora) i Creand Fundació (la fundació). Les filials del Grup a l'exterior queden agrupades sota el nom Creand Wealth Management (Creand Wealth Management Espanya, Creand Wealth & Securities Luxemburg, Creand Wealth Management EUA).
- Es llança el fons Rendibilitat Objectiu 8.
- Surt al mercat el Creand Bo Sostenible, el primer bo d'una entitat andorrana destinat a finançar projectes d'impacte ambiental i social al país.
- Es presenta Teens Creand, el primer paquet de productes i serveis bancaris per a joves de 12 a 17 anys a Andorra.
- Amb la incorporació de Bizum, s'amplia l'oferta de serveis de pagament digitals del Banc.
- S'utilitza per primera vegada la IA (intel·ligència artificial) en les campanyes de màrqueting i comunicació.
- S'amplia l'activitat de Creand Asset Management (Gesalcalá) en l'àmbit de la gestió de capitals risc FCR/SCR, la gestió discrecional de carteres i l'assessorament financer.
- Creand Crèdit Andorrà confirma l'aplicació dels nivells de control de la norma de custòdia i dipositaria ISAE 3402 (International Standard on Assurance Engagements).
- S'amplia l'abast de la certificació de qualitat ISO 9001 a tots els departaments de l'àrea d'inversions.
- Es ven CA México Asesores Patrimoniales a Inversiones Independientes, SA de CV.
- KPMG SLU és designada nova societat auditora dels comptes del banc.
- Es presenta *News*, el nou butlletí de Creand.
- S'estrena Creand Mercats, un canal de Telegram amb informació financera en temps real.
- S'obre un canal corporatiu a Instagram.
- S'aprova la política de sostenibilitat del Banc i es reforça la seva estructura organitzativa amb la creació de la Unitat de Sostenibilitat.

+ Aprovació de la Llei de mesures per a la reforma de la imposició directa i de modificació d'altres normes tributàries i duaneres, amb entrada en vigor l'1 de gener de 2024, que implica una revisió global del sistema tributari d'Andorra.

2024

- La nova Comissió Delegada de Tecnologia i Ciberseguretat, creada l'any anterior, inicia la seva activitat.
- Es renova l'app Creand Banca Online, amb la finalitat d'oferir un canal digital amb el disseny, l'experiència i noves funcionalitats pensats per a mòbil (*mobile first*).
- S'incorpora el servei de pagament Google Pay, que es pot utilitzar tant en comerços físics com en línia.
- Es posa en funcionament el servei *contactless* de pagament Garmin Pay.
- S'obre una oficina de Creand Wealth Management a la Seu d'Urgell amb activitat de banca comercial.
- S'aprova el Pla d'Igualtat de l'Entitat, en el qual s'estructuren les mesures de promoció de la igualtat de gènere i de la diversitat.
- El dia 21 de desembre es compleixen 75 anys de l'aprovació pel Consell General del decret número 776, mitjançant el qual autoritzava a fundar *una casa de crèdit que's titularà CRÈDIT ANDORRÀ*.

+ Aprovació de la Llei sobre organització i funcionament de les entitats operatives del sistema financer i l'abús de mercats, amb l'objectiu bàsic d'actualitzar i adaptar la normativa andorrana a la directiva europea relativa als mercats d'instruments financers (MiFID II).

Creand Asset Management (Credi-Invest)

La primera gestora de fons de Crèdit Andorrà va ser creada el 1955; portava per nom Societat Andorrana per a la Gestió d'Inversions Mutuals (SAGIM) i durant més de trenta anys, quan la gestió de fons encara no era una de les principals branques d'activitat de la banca andorrana, mantingué dos fons d'inversió, l'AMFONS i l'EUFONS. Durant la segona meitat dels anys vuitanta, el Banc veu una bona oportunitat de negoci en la promoció de nous fons d'inversió i, individualment o en col·laboració amb altres entitats i organismes, hi dedica uns esforços creixents. La necessitat de canalitzar adequadament l'augment d'aquesta àrea del negoci, així com l'evolució viscuda en el sector d'activitat de gestió de fons durant els més de trenta anys passats des de la creació de SAGIM, empenyen el Banc a crear, el 1990, Credi-Invest SA; al final d'aquesta dècada, Credi-Invest gestiona una vintena de fons d'inversió.

Mitjançant la societat es crearà a Luxemburg, el 2004, l'organisme d'inversió col·lectiva Crediinvest Sicav. Dos anys més tard, Credi-Invest és la primera gestora andorrana de fons d'inversió admesa a l'Alternative Investment Management Association (AIMA), l'associació mundial més important d'entitats que gestionen productes de gestió alternativa (*hedge funds*); també el 2006 adopta les normes GIPS (Global Investment Performance Standards). El 2007 obté el certificat ISO 9001:2000 pel sistema de gestió de la qualitat en els processos de creació, gestió i administració dels fons d'inversió de l'entitat, i crea a Luxemburg Investcredit Sicav per a la gamma de *hedge funds*.

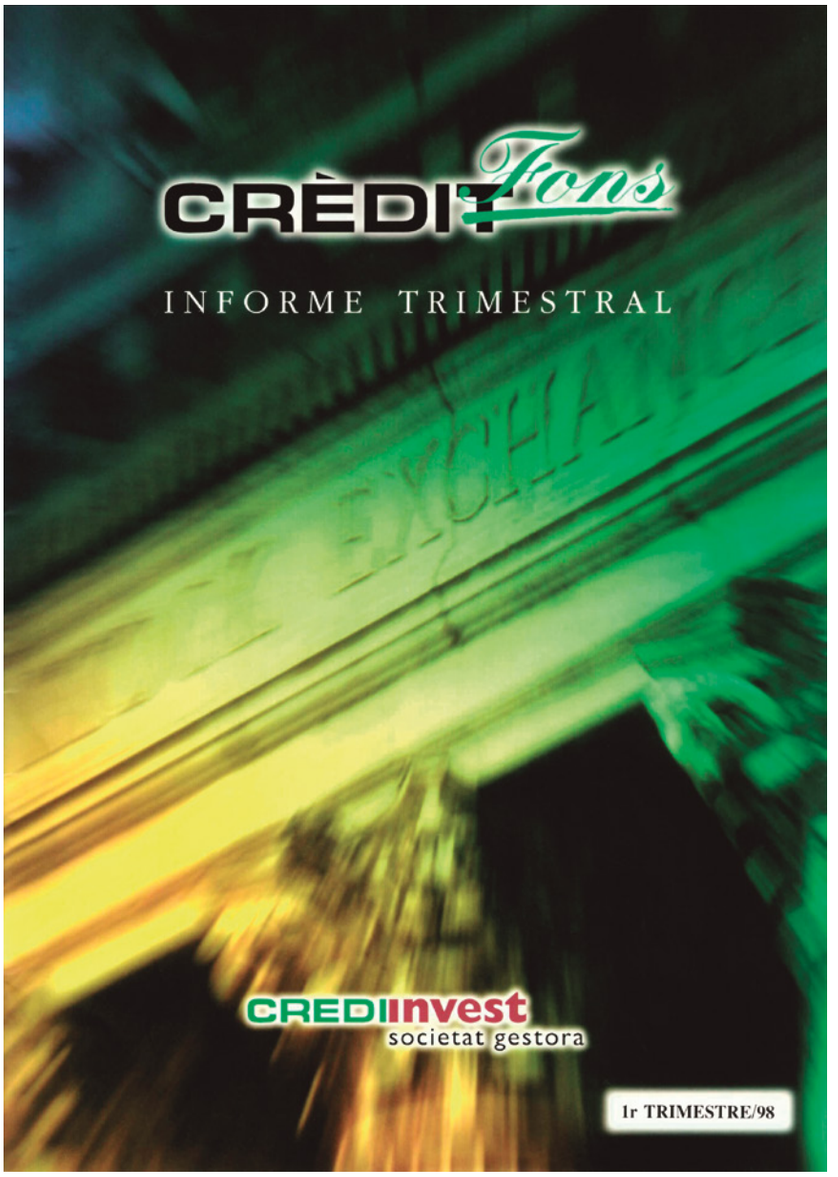

Un any més tard, Credi-Invest adopta els principis establerts a la directiva comunitària MiFID, que regula els aspectes relacionats amb la prestació de serveis d'inversió i el funcionament dels mercats, tot i que aquests principis no serien d'obligat compliment a Andorra fins el 2013; també el 2008 crea a Luxemburg la gestora Crèdit Andorrà Asset Management, per gestionar les dues sicavs de Crèdit Andorrà en aquesta plaça financera.[44] [45] El 2010 Credi-Invest adoptarà aquest mateix nom (Crèdit Andorrà Asset Management) per operar comercialment i l'any següent obtindrà de l'INAF l'autorització d'ampliació d'activitats, amb la finalitat de poder dur a terme la gestió discrecional i individual de carteres i prestar serveis d'assessorament en matèria d'inversió. L'any 2020 crearà a Luxemburg una gamma d'organismes d'inversió col·lectiva del tipus *active allocation*.

El 2025 es compleixen els 35 anys de la creació de Credi-Invest SA, que des del 2023 opera amb la denominació comercial Creand Asset Management.

---

[44] A partir de l'any 2014, la gestió dels organismes d'inversió col·lectiva de Luxemburg es farà mitjançant Crèdit Andorrà Asset Management Luxembourg SA (filial de Crèdit Andorrà Holding Luxembourg SARL), estructura que el 2017 ampliarà l'objecte social per poder gestionar també fons d'inversió alternativa (*alternative investment funds*). La situació perdurarà fins el 2020, quan es decideix discontinuar Crèdit Andorrà Asset Management Luxembourg SA i realitzar l'activitat de gestió i assessorament desenvolupada per aquesta gestora a través de Credi-Invest SA.

[45] Crèdit Andorrà ja havia creat a Madrid, el 2007, la societat Valira Asset Management, amb la finalitat de poder realitzar l'activitat de gestió de *hedge funds*; el 2010 la gestora Valira Capital Asset Management SGIIC SAU va ampliar la seva activitat amb la gamma de fons d'inversió tradicionals i de sicavs. Tanmateix, l'adquisició el 2011 de Banco Alcalá i de la seva gestora, Gesalcalá, van portar Crèdit Andorrà a vendre, el 2015, la seva participació en la gestora Valira Capital Asset Management SGIIC SAU. El 2017 es va dissoldre Valira Asset Management SL.

Creand Wealth & Securities Luxemburg (Banque de Patrimoines Privés)

L'interès per impulsar la seva implantació en el negoci bancari *on-shore* a Europa va portar el Banc a adquirir, el 2011, la societat Banque BPP SA, de Luxemburg; l'experiència de Crèdit Andorrà en aquest país, sobretot mitjançant la gestió de diversos organismes de gestió col·lectiva, i l'oportunitat de poder comprar la totalitat del capital de la societat, van afavorir l'operació. L'any següent es va portar a terme la modificació de la denominació de l'entitat, que va passar a ser Banque de Patrimoines Privés.

L'estructura empresarial de Crèdit Andorrà a Luxemburg ha anat variant al llarg dels anys; per gestionar-la millor es va crear, el mateix 2011, Crèdit Andorrà Holding Luxembourg. Avui, la gran varietat de productes i de serveis que s'han anat afegint a l'oferta inicial de BPP (entre els quals destaquen la diversitat de fons, tant regulats com no regulats, i diferents serveis especialitzats, com els de gestora de patrimoni familiar (*family office*), així com les característiques de Luxemburg (primer centre financer de la Unió Europea), han situat Banque de Patrimoines Privés com el principal motor de creixement de l'activitat internacional de Crèdit Andorrà SA.

El 2024 s'han complert els 25 anys d'existència de Banque de Patrimoines Privés, que actualment opera sota el nom comercial Creand Wealth & Securities.

Creand Wealth Management Espanya
(Banco Alcalá)

Quan Crèdit Andorrà decideix emprendre l'expansió internacional i es plantegen les opcions possibles, els dirigents del Banc assumeixen plenament que, a més d'una presència a les places comercialment més interessants a escala mundial, també haurien de ser a Espanya i a França. Malgrat aquesta voluntat, els condicionants comercials fan que es descarti ben aviat l'expansió cap a França, mentre que es decideix ajornar l'arribada a Espanya fins que aparegui l'oportunitat de ser-hi a través d'una estructura ja existent. Aquesta oportunitat arribarà uns anys després, el 2011, amb l'adquisició del 85% de Banco Alcalá, un banc nascut a Madrid que es dedica principalment a l'activitat bancària i financera, tot i que també gestiona fons. Fruit de diferents operacions de compravenda d'accions o d'ampliació de capital, la participació de Crèdit Andorrà a Banco Alcalá S.A. ha anat variant amb el pas dels anys entre el 80% i el 91% actual.

En el moment de la presa de participació a Banco Alcalá S.A., aquesta societat tenia dues filials: Gesalcalá SGIIC S.A. i Alcalá de Pensiones EGFP S.A. Aquesta darrera, que es dedicava a la gestió del fons de pensions Alcalá Futuro FP, va ser dissolta el 2017, després de traspassar la gestió d'aquest fons, mitjançant una operació de substitució, a favor de CA Life Insurance Experts, companyia del Grup Crèdit Andorrà. Per la seva banda, des del moment d'implantació de la nova marca Creand Asset Management, Gesalcalá ha anat creixent quant a l'abast de la seva activitat, amb la incorporació de la gestió de vehicles d'inversió alternativa, el 2021, i de la gestió de capitals risc FCR/SCR, la gestió discrecional de carteres i l'assessorament financer, el 2023; finalment, el 2024 ha ampliat novament les activitats amb l'obtenció del Passaport Europeu.

El 2022, amb l'adquisició de GBS Finanzas Investcapital AV, Banco Alcalá S.A. va ampliar la seva activitat a l'àrea de *family office* i assessorament per a alts patrimonis. L'any següent, la fusió per absorció de GBS Finanzas Investcapital AV per part de Gesalcalá (Creand Asset Management) va significar l'assoliment de l'actual estructura empresarial de la societat.

El 2024 s'ha celebrat el 35è aniversari de la creació de Banco Alcalá (Creand Wealth Management). Actualment, el banc té oficines a Madrid (on hi ha la seu social de Banco Alcalá S.A.), a Barcelona, a València, a Màlaga i a la Seu d'Urgell.

Creand Wealth Management EUA
(Beta Capital Securities)

Tot i que entre les accions previstes al pla d'internacionalització del Banc, establert el 2007, ja hi figurava l'adquisició d'una societat d'inversió a Miami, i que a mitjans del 2008 l'adquisició de Beta Capital estava ben encaminada, la crisi financera provocada als Estats Units per les hipoteques *subprime* i la fallida de Lehman Brothers va comportar un retard en la materialització de l'operació fins el 2011, quan s'adquireix el 80% de la societat de valors Beta Capital Management LP (que més endavant passarà a denominar-se Beta Capital Securities LLC) i de l'assessora d'inversions Beta Capital Management LLC. Al cap de tres anys, la participació de Crèdit Andorrà arribarà fins al 100% de les dues societats.

Des del 2017, Crèdit Andorrà US GP LLC actua com a hòlding de Beta Capital Management LLC i de Beta Capital Securities LLC. Aquesta darrera va obtenir, el 2018, l'ampliació de la seva llicència per poder realitzar l'activitat de *self-clearing*. Amb el pas dels anys, Beta Capital Securities s'ha convertit en la figura central de l'activitat de banca privada i gestora d'inversions de Crèdit Andorrà a Amèrica.[46]

El 2025 celebrem el 30è aniversari de la creació de Beta Capital Securities, que des del 2021 actua comercialment sota el nom Creand Whealth Management.

[46] L'expansió de Crèdit Andorrà a Amèrica va significar una presència destacable en altres places, com Panamà i Mèxic. De fet, Panamà va ser el primer lloc on es va implantar Crèdit Andorrà en aquella geografia, amb l'obertura, a finals de l'any 2008, de Banco Crèdit Andorrà (Panamá); el 2016 s'hi va constituir la filial Private Investment Management Advisors Panamá SA, per desenvolupar les activitats d'assessoria d'inversions. El canvi de model estratègic en el negoci de banca privada i la inclusió de Panamà a les llistes grises de l'OCDE i del GAFI van portar, el 2019, a decidir el tancament del banc, però la crisi de la covid-19 va tenir com a conseqüència que l'acabament de la tramitació d'aquesta actuació no hagi estat possible abans del 2025.

Pel que fa a Mèxic, el 2010 es va obrir en aquest país CA México Asesores Patrimoniales, per realitzar essencialment activitat de banca *on-shore*. El canvi de model estratègic en el negoci de banca privada a què acabem d'al·ludir va portar a decidir la venda de CA México Asesores Patrimoniales a Inversiones Independientes, SA de CV, que va tenir lloc el 2023.

Creand Assegurances Estalvi
(Crèdit Assegurances)

A finals de la dècada dels vuitanta, Crèdit Andorrà es planteja ampliar la seves activitats en el camp de les assegurances. Diferents motius desaconsellen, en aquell moment, de fer el pas i no serà fins el 1994 que es demanarà i s'obtindrà del Govern l'aprovació per crear una companyia d'assegurances i es portarà a la pràctica la diversificació del negoci en el sector de les assegurances de salut i de vida, ja que aquell mateix any es promourà la creació de Crèdit Assegurances SA, que començarà a funcionar el 1996. Un dels primers productes que es traurà al mercat és el Pla Integral d'Assistència Mèdica (PIAM), que encara avui és una de les principals ofertes, i el 1998 es posarà a l'abast dels clients l'assegurança de vida Crèdit Vida.[47]

[47] En relació amb el sector de les assegurances vida a Andorra, cal deixar constància que mitjançant Crèdit Assegurances el Banc també va crear la societat CA Vida Assegurances, per assumir el negoci de CaixaBank Vida en el moment de la compra de CaixaBank, el 2006. Després que Crèdit Assegurances assumís íntegrament el negoci de la seva filial i d'haver quedat extingits els compromisos amb tercers que en prescrivien la conservació no operativa, la societat CA Vida Assegurances SAU va ser dissolta l'any 2017. Cal no confondre aquesta societat amb la del mateix nom creada el 2019.

L'any 2001 es decideix fer un nou pas i s'acorda l'entrada en el sector de les assegurances no vida. Com a millor opció per portar-la a la pràctica es considera la participació en una companyia ja establerta al mercat andorrà. Tot i que l'any següent es va arribar a un acord per adquirir una part significativa de Financera d'Assegurances SA[48] (mitjançant una ampliació del seu capital social), la normativa legal que limitava la participació de les entitats del sector financer en altres societats (fixada en un màxim del 25%) no va permetre materialitzar l'acord de manera prou adequada per al Banc fins el 2003, després de la creació de la societat Actiu Assegurances (que serà la nova accionista de Financera d'Assegurances, amb un 44% de les accions), societat participada en un 55% per Crèdit Assegurances i en un 45% per diversos accionistes individuals, que també ho eren de Crèdit Andorrà.[49]

El següent graó de la diversificació en el sector assegurador arribarà el 2008, quan es farà el pas cap a la internacionalització amb l'adquisició per part de Crèdit Assegurances d'una participació del 76% (que amb el pas dels anys arribarà al 100%) del hòlding ERM (Enterprise Risk Management SA), amb seu a Barcelona, del qual depenien ERM Consultoría, ERM Reaseguros i ERM Correduría. Més endavant, el 2017, les societats ERM i RSM (Risk Special Management SL) decideixen unir esforços i creen el hòlding ERMS, al qual s'incorporarà el negoci assegurador d'ambdues. Des del 2021, ERM té el 49% d'ERMS.

També en l'àmbit internacional, el 2012 es crea a Madrid la companyia CA Life Insurance Experts, que l'any següent iniciarà les activitats d'assegurança de vida risc i estalvi a Espanya. Després de diferents vendes i reestructuracions accionarials efectuades el 2020 i el 2024, la participació de Crèdit Andorrà en aquesta societat (que actualment també té activitat a Portugal) mitjançant Crèdit Assegurances és del 25%.

[48] La possibilitat de participar en Financera d'Assegurances venia de lluny: quan el 1993 el Banc decideix entrar en el negoci de les assegurances, ja va rebre una proposta per adquirir la companyia, que es va desestimar perquè es volia iniciar l'activitat essencialment en el sector vida, mentre que en aquell moment Financera d'Assegurances desenvolupava la seva activitat principalment (en un 60%) en el ram de l'automòbil.

[49] Després de l'entrada, el 2021, de Caser Seguros com a accionista d'Actiu Assegurances SA i d'altres moviments accionarials, actualment Crèdit Andorrà té una participació en la societat del 24,9% dels drets de vot.

L'evolució del negoci a Andorra comportarà amb el pas dels anys diferents adquisicions i vendes de participacions en altres companyies, a més de diversos moviments accionarials a Actiu Assegurances i a Crèdit Assegurances, en alguns casos motivats pel canvi en la normativa legal sobre la participació d'entitats bancàries en altres societats, i en altres per aconseguir una millor organització i gestió del negoci assegurador de Crèdit Andorrà. En aquest sentit, el 2019 es va crear CA Vida Assegurances SAU (una part accionarial d'aquesta companyia l'adquirirà l'any 2020 Caser Seguros), que va assumir la part del negoci de vida risc i de salut de Crèdit Assegurances. Crèdit Assegurances va conservar la part corresponent a vida estalvi i plans de pensions, i actua a través de la marca Creand Assegurances Estalvi.

Des de l'any 2014, la seu corporativa de Crèdit Assegurances SAU està situada a l'avinguda Fiter i Rossell 22, d'Escaldes-Engordany.

Integració de CaixaBank a Crèdit Andorrà

Fruit de la decisió d'Indosuez de deixar de formar part de l'accionariat de Crèdit Andorrà SA, l'agost de 1985 el Consell d'administració del Banc autoritza la venda de la seva participació (un 16,7% de les accions de la classe A) a la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis de Catalunya i Balears; el mateix mes també autoritza la venda a La Caixa d'un 17,3% addicional de les accions de la classe A, propietat d'altres accionistes. Quan La Caixa adquireix formalment la condició d'accionista de Crèdit Andorrà SA, durant els primers mesos de 1986, la seva participació accionarial és del 30,57% del total de les accions del Banc, una participació que durant els vint anys següents anirà augmentat, de manera directa o indirecta, fins a representar el 46,35% a finals del 2006, quan decideix deixar l'accionariat de Crèdit Andorrà SA i ven la seva participació a altres accionistes del Banc.

Tot i l'adquisició d'una participació accionarial rellevant a Crèdit Andorrà, La Caixa decideix continuar a Andorra, on s'havia instal·lat cinquanta-un anys abans. Tanmateix, el 1990 s'estableix un contracte de direcció entre les dues entitats mitjançant el qual Crèdit Andorrà assumeix la direcció del conjunt d'oficines que La Caixa té a Andorra. Aquesta situació perdurarà fins el 1997, quan La Caixa i el Govern formalitzen un acord mitjançant el qual es crea CaixaBank, un nou banc de dret andorrà que es fa càrrec de l'estructura bancària de La Caixa a Andorra, mentre que l'estructura d'acció social l'assumeix la Fundació CaixaBank, creada al mateix moment. Tot i que Pere Roquet (en aquell moment conseller delegat de Crèdit Andorrà) és designat president de CaixaBank, tots dos bancs mantenen la seva independència.

A mitjans del 2005, després de la culminació *de les negociacions mantingudes durant les darreres setmanes amb els responsables de La Caixa*, el Consell d'administració de Crèdit Andorrà SA acorda *adquirir el 100% del capital de l'entitat bancària de dret andorrà CaixaBank SA*. A l'acta de l'òrgan de govern del Banc també hi consta que *l'adquisició de dita entitat bancària i futura integració del seu negoci en el de Crèdit Andorrà, persegueix com a finalitat essencial la consolidació de la nostra entitat com a primer banc del país, així com enfortir la posició del nostre banc dins del sistema financer internacional*. L'execució de l'acord comporta immediatament que el conseller delegat de Crèdit Andorrà (en aquell moment Josep Peralba) assumeixi la direcció general de CaixaBank i que el Consell d'administració de CaixaBank SA passi a estar format pels mateixos membres que el de Crèdit Andorrà SA, unes decisions que es materialitzen uns mesos més tard, després de rebre l'acord de l'INAF. El 23 de desembre de 2005 es formalitza, a favor de Crèdit Andorrà, la transmissió d'actius i passius, drets i obligacions, que componen el negoci bancari de CaixaBank.

Davant els condicionants tècnics i, sobretot, atesa la voluntat d'integració dels dos ne-

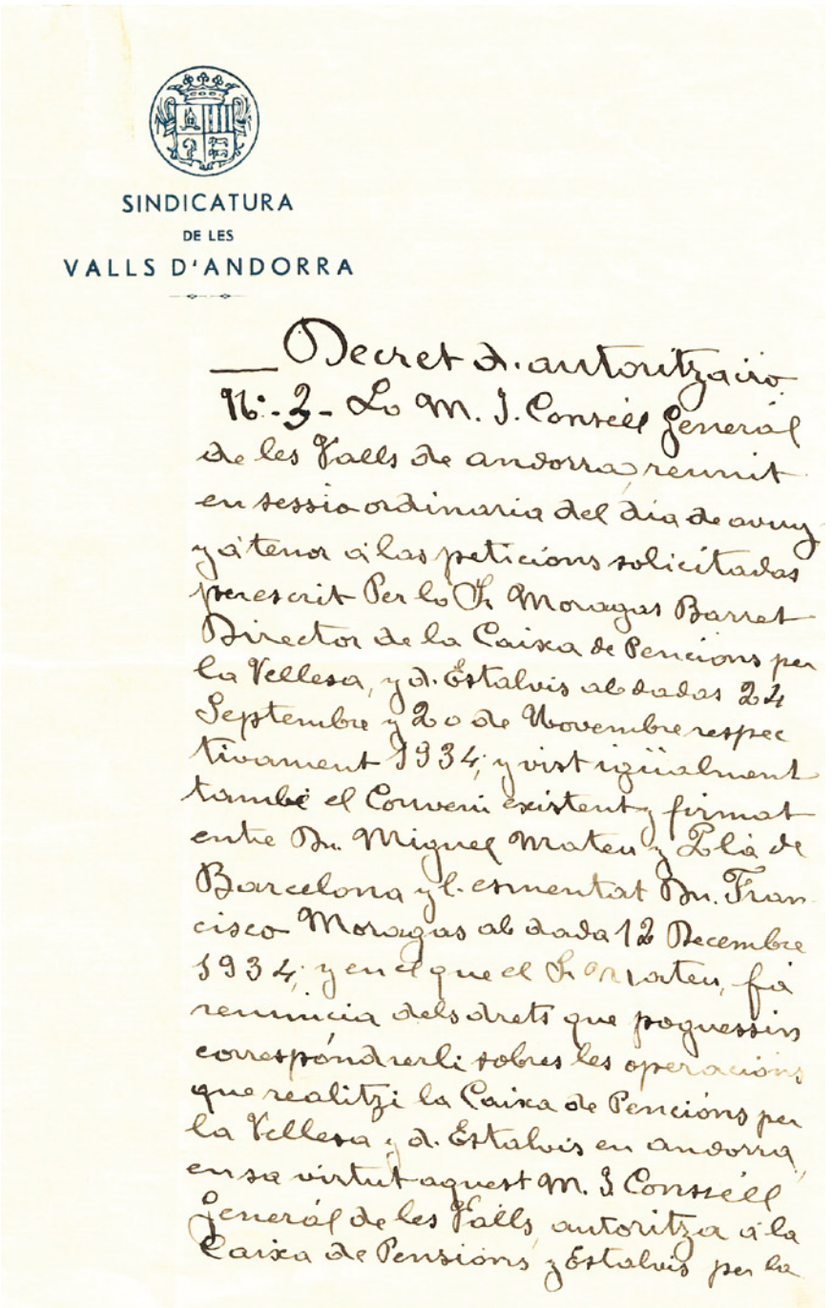

SINDICATURA
DE LES
VALLS D'ANDORRA

Decret d. autorització
Nº. 3 - Lo M. I. Consell General de les Valls de Andorra, reunit en sessió ordinaria del dia de avui y à tenor à las peticions solicitadas per escrit per lo Sr. Moragas Barret Director de la Caixa de Pensions per la Vellesa, y d. Estalvis al dadas 24 Septembre y 20 de Novembre respectivament 1934, y vist igualment també el Conveni existent y firmat entre Dn. Miguel Mateu y Pla de Barcelona y l. esmentat Dn. Francisco Moragas al dada 12 Decembre 1934, y en el que el Sr. Mateu, fa renuncia dels drets que poguessin correspóndrerli sobre les operacions que realitzi la Caixa de Pensions per la Vellesa, y d. Estalvis en Andorra, en sa virtut aquest M. I. Consell General de les Valls autoritza à la Caixa de Pensions y Estalvis per la

gocis, es decideix no mantenir la llicència bancària de CaixaBank. Durant el 2006 es fa la integració operativa i l'1 de gener de 2007 el negoci bancari de CaixaBank queda definitivament integrat a Crèdit Andorrà, amb una comptabilitat única i uns sols estats financers, i amb la desaparició simultània de la marca CaixaBank. A mitjans del mateix any tenen lloc la renúncia a la llicència bancària i el canvi de l'objecte social i de la denominació de CaixaBank SA, que passa a ser Crèdit Capital Immobiliari SA; també té lloc el canvi de denominació de la filial CaixaBank Vida SA, que passa a ser Vincles SA,[50] i la dissolució de CaixaBank Gestió SA. Finalment, el 3 de gener de 2008 es donen per resoltes les diferències que havien quedat pendents (relatives als passius contingents apareguts durant el procés d'integració i als immobles propietat de CaixaBank SA) i queda tancada definitivament la compravenda. La compra de CaixaBank SA per part de Crèdit Andorrà va suposar per al Banc un fons de comerç de 195.668 milers d'euros.

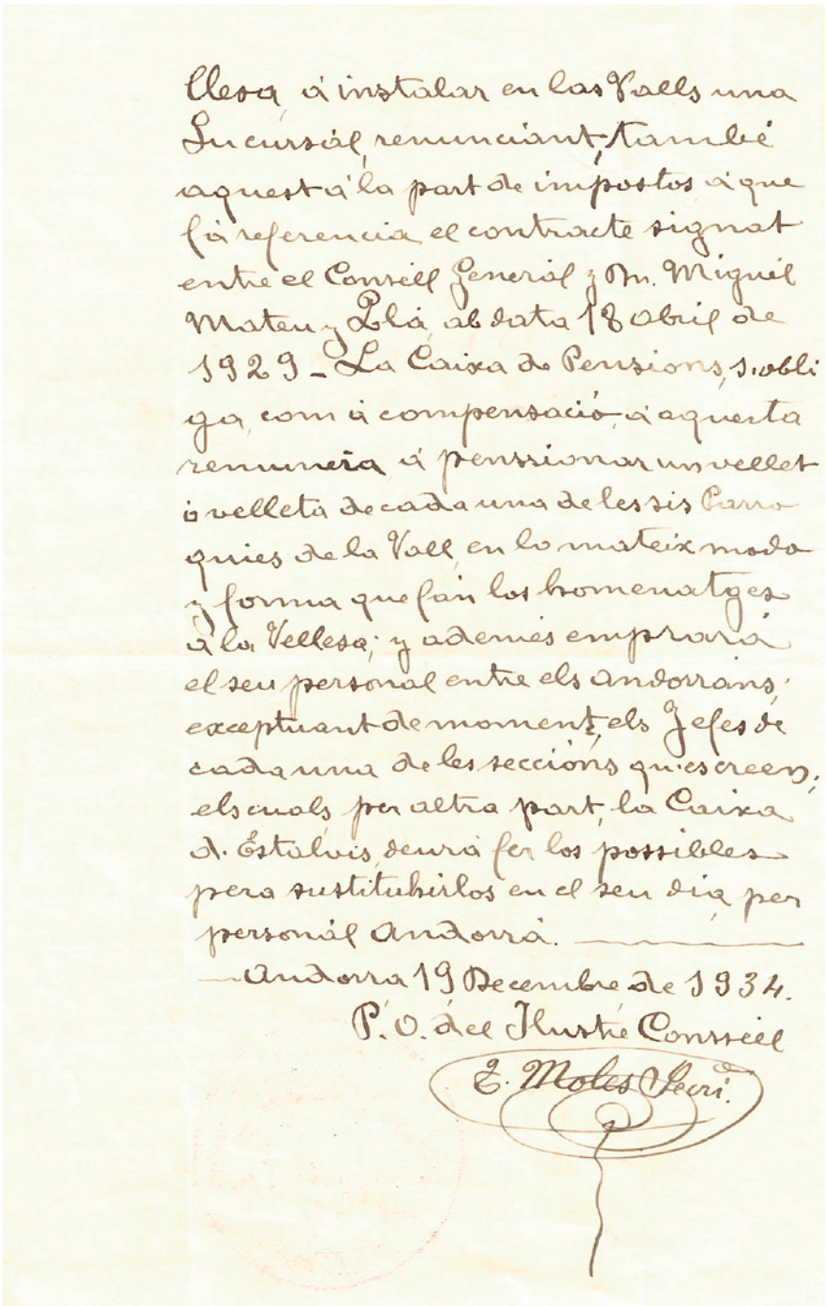
Clesa á instalar en las Valls una
Sucursál, renunciant, també
aquest á la part de impostos á que
fá referencia el contracte signat
entre el Conseil General y Dn. Miguel
Mateu y Plá, ab data 18 abril de
1929 _ La Caixa de Pensions, s'obli
ga, com á compensació, á aquesta
renuncia á penssionar un vellet
ó velleta de cada una de les sis Parro
quies de la Vall, en lo mateix modo
y forma que fan los homenatges
á la Vellesa; y ademés emprará
el seu personal entre els Andorrans;
exceptuant de moment, els Jefes de
cada una de les seccions qu'es creen;
els cuals per altra part, la Caixa
d'Estalvis deurá fer los possibles
pera sustituhirlos en el seu dia per
personál Andorrá.
Andorra 19 Decembre de 1934.
P. O. del Ilustre Conseil
E. Moles Secri.

[50] Aquesta societat es dedicarà a la prestació de serveis actuarials, mentre que el negoci assegurador de CaixaBank Vida es transferirà a CA Vida Assegurances, una filial de Crèdit Assegurances. Més endavant, Vincles SA canviarà el nom pel de CA Vincles Actuarial SLU.

Fusió entre Crèdit Andorrà i Vall Banc

L'acord d'adquisició de Vall Banc SA per part de Crèdit Andorrà va ser anunciat el setembre de 2021 i l'adquisició efectiva va tenir lloc l'11 de febrer de 2022; la compra es va fer a J. C. Flowers & Co i el preu que se'n va pagar va ser de 58,5 milions d'euros. Abans s'havia dut a terme l'escissió de les posicions de deute de clients de Vall Banc en situació de risc dubtós i fallit, i dels actius immobiliaris adjudicats o rebuts en pagament de deutes, així com la seva transmissió a la societat de nova creació Pleyade 21 SL, propietat dels accionistes de Vall Banc SA. L'entitat, que passà a denominar-se Vall Banc SAU en el moment de l'adquisició, era la societat matriu del Grup Vall Banc, el qual, a la data de l'adquisició, tenia per participades Vall Banc Fons SAU (100%), Vall Banc Assegurances SAU (100%), Serveis i Mitjans de Pagament XXI SA (20%) i Argenta Patrimonios EAF SL (90%); al cap d'un temps de l'adquisició, Vall Banc Fons i Vall Banc Assegurances van ser dissoltes, després de passar els respectius negocis a altres societats del Grup Crèdit Andorrà.

Dos mesos després de l'adquisició, l'11 d'abril de 2022, es va subscriure el projecte de fusió entre Vall Banc i Crèdit Andorrà, que consistia en una fusió per absorció que causava la dissolució i l'extinció de la societat absorbida; a efectes comptables, la data de fusió es va establir el 31 de gener de 2022. Després que el projecte de fusió fos aprovat per les juntes generals de les dues societats el 19 de maig següent, de rebre l'autorització de fusió de l'Autoritat Financera Andorrana el 21 de juny, i de signar l'endemà l'escriptura de fusió mercantil, el 30 de juny va quedar inscrita al Registre de Societats la dissolució de Vall Banc SAU. La fusió operativa es donà també per tancada en la mateixa data. Així quedava completada la integració de Vall Banc a Crèdit Andorrà.

Creand Fundació (Fundació Crèdit Andorrà)

La Fundació Crèdit Andorrà es va constituir el 1987 i va iniciar les activitats l'any següent. La constitució de la Fundació va venir motivada per la voluntat de contribuir al desenvolupament social i econòmic del país, essencialment mitjançant iniciatives centrades en els àmbits educatiu, social i cultural, i amb la formació com a eix al voltant del qual s'estructurarien les actuacions.

Els primers programes instaurats per la Fundació es van orientar sobretot a l'àmbit educatiu, concretats mitjançant les convocatòries de beques destinades a la realització d'estudis universitaris de postgrau i a la formació professional en el ram de l'hoteleria (que més endavant es farien extensives a la formació professional en turisme); aquestes iniciatives portaran ben aviat, el 1995, al naixement de l'Associació de Becaris de la Fundació Crèdit Andorrà. També en el sector educatiu podem destacar la creació, juntament amb el Govern, de les beques Fulbright per a estudis de postgrau en universitats nord-americanes, la institució (amb la Barcelona Graduate School of Economics i el Govern) del Premi Internacional Calvó Armengol, destinat a joves investigadors socials en el camp de l'economia, i l'establiment d'un conveni marc amb la Universitat d'Andorra pel qual es donaria suport, entre altres, a la realització del postgrau de Dret Andorrà i del Cicle de Perfeccionament Professional. En aquest àmbit també cal fer esment del conveni de col·laboració, signat el 2022, entre la Fundació i la Universitat Internacional de Catalunya (UIC), mitjançant el qual s'està oferint a Andorra el Campus de l'Experiència, una iniciativa de formació universitària sobre nous àmbits del saber adreçada a persones més grans de cinquanta anys.

El primer programa social desenvolupat per la Fundació i d'una certa entitat va ser el relatiu als cursos d'informàtica adreçats a la gent gran, iniciat el 1999. Una fita destacable en l'àmbit de la promoció d'iniciatives destinades a la gent gran seria la inauguració de les actuals instal·lacions de L'espai, el centre social d'activitats de la gent gran creat per la Fundació i on té la seu social l'Associació de Gent Gran Voluntària (AVIM), nascuda el 2003. Altres iniciatives de caràcter social en les quals ha participat la Fundació són l'impuls del Banc d'Aliments de Càritas Andorrana i de la botiga solidària de Creu Roja Andorrana, el desenvolupament de la iniciativa d'inserció laboral de l'Agència de Treball amb Suport (Agentas) o l'esponsorització de la Federació Special Olympics Andorra.

Un altre aspecte social que ha merescut un interès destacat per part de la Fundació ha estat el de la salut. Una de les primeres accions en aquest camp va ser l'impuls, amb el Govern i la Fundació Internacional Josep Carreras, del registre de donants de medul·la òssia a Andorra; al cap d'uns anys s'iniciaria, amb aquests i altres promotors, el programa d'obtenció d'unitats de cordó umbilical. El 2003 veuria néixer el programa «La salut al dia», per afavorir la millora de la salut i de la qualitat de vida de persones afectades de diabetis, esclerosi múltiple, Parkinson, Alzheimer, càncer, celiaquia, fibromiàlgia, síndrome de la fatiga crònica, al·lèrgies, intoleràncies, o malalties mentals. La signatura d'acords de col·laboració amb les diverses associacions de malalts d'aquest programa ha estat un factor essencial per al seu desenvolupament. La Fundació també participarà, mitjançant un conveni amb el Govern, en l'impuls de les activitats de l'Estratègia nacional per la nutrició, l'esport i la salut.

El 1994 es va concretar una de les primeres accions significatives en l'àmbit cultural, amb la signatura d'un conveni mitjançant el qual el Govern i la Fundació es convertien en els patrocinadors oficials de l'Orquestra Nacional de Cambra d'Andorra (avui Orquestra Nacional Clàssica d'Andorra), creada dos anys abans, una acció que més endavant derivaria en l'establiment de la Fundació ONCA, la qual assumiria, a més de la gestió de l'ONCA, la de la Jove Orquestra Nacional de Cambra d'Andorra i la dels Solistes de la JONCA. També en el camp musical cal destacar la constitució, amb el Comú d'Ordino, de l'Associació Festivals d'Ordino, per promoure iniciatives com el Festival Internacional Narciso Yepes o el Concert de Cap d'Any, i el conveni de col·laboració amb l'Arxiprestat d'Andorra per promocionar l'orgue. Una altra acció de caràcter cultural destacable és la constitució de la Fundació Escena Nacional d'Andorra (ENA), amb el Govern i el Comú de la Massana, per impulsar la producció i la difusió teatral, cinematogràfica i circense.

Un any significatiu en la història de la Fundació Crèdit Andorrà va ser el 2006, quan, amb motiu de la compra de CaixaBank per part de Crèdit Andorrà l'any anterior i la conseqüent dissolució de la Fundació CaixaBank, tots els seus actius i passius li van ser traspassats; de la mateixa manera, els programes de la Fundació CaixaBank van quedar integrats en els de la Fundació Crèdit Andorrà.

Des del 2023, després de 35 anys d'existència, la Fundació Crèdit Andorrà és coneguda amb el nom de Creand Fundació.

Participació de Crèdit Andorrà a ENSISA

Quan el 1963 Miquel Baró, Martí Salvans i Josep Torrallardona decideixen crear Esports de Neu Soldeu-Incles Societat Anònima (ENSISA) i promoure una estació d'esports hivernals a Soldeu, Crèdit Andorrà els aportarà el suport financer necessari. La visió del negoci de la neu com una de les fonts de progrés per al país va afavorir que el Banc adoptés aquesta decisió, que es va veure refermada amb una participació directa en la societat mitjançant la subscripció d'un 10% de les accions de fundador.

Quan el 1981 ENSISA decideix ampliar l'estació amb la incorporació del sector del Tarter, la societat torna a rebre el suport de Crèdit Andorrà, un suport que es mantindrà durant tota la dècada davant les necessàries accions de millora de l'estació. Després d'unes temporades de neu adverses, a principis dels anys noranta, i davant les necessitats d'ampliació del domini esquiable i de renovació de les instal·lacions, el 1993 es va fer una important ampliació del capital d'ENSISA després de la qual el Comú de Canillo va quedar com a accionista majoritari i Crèdit Andorrà com a segon accionista. La participació del Banc encara augmentaria el 1995, després d'adquirir una part de les accions d'un dels socis fundadors. Crèdit Andorrà acudirà també a les successives ampliacions del capital d'ENSISA, i mantindrà el 49,6% de participació en la societat assolit amb l'adquisició d'accions del 1995.

Amb la voluntat de racionalitzar i unificar el negoci de la neu al país, els comuns de la Massana i Canillo i Crèdit Andorrà SA van decidir, el 2021, constituir SETAP 365 SA, en el cas del primer amb l'aportació de gairebé totes les accions d'EMAP (Estacions de Muntanya Arinsal-Pal SAU) i en el cas dels altres dos socis amb l'aportació de les respectives participacions a ENSISA. Com a resultat d'aquesta decisió, actualment Crèdit Andorrà SA és el titular del 38,79% de les accions de SETAP 365 SA, i aquesta societat té el 99,68% d'ENSISA i el 99,99% d'EMAP.

Participació de Crèdit Andorrà a SEMTEE

Crèdit Andorrà és actualment, tenint en compte el nombre d'accions de les quals és titular, el segon soci de la Societat d'Economia Mixta Termolúdic d'Escaldes-Engordany SA (SEMTEE), després del Comú d'Escaldes-Engordany. L'aposta del Banc per la construcció de l'equipament que el 1994 s'inauguraria amb el nom de Caldea va ser decidida, tot i les incerteses manifestades per altres institucions bancàries quan Caldea encara era un projecte. Aquesta posició va significar la impossibilitat de crear una aliança d'empreses (*joint venture*) entre tots els bancs per invertir en el projecte, tot i el pacte de recompra que el Comú estava disposat a convenir. La certesa que la implementació d'aquesta iniciativa significaria per a Andorra un nou element generador de progrés va portar el nostre Consell d'administració a decidir que, si es constituïa l'aliança d'empreses i el Comú acceptava la recompra d'accions, Crèdit Andorrà hi seria present si se li reservava el dret de mantenir permanentment la seva participació en el capital social del termolúdic.

A més de la subscripció inicial d'accions del 1993, al llarg dels anys Crèdit Andorrà ha anat adquirint accions de SEMTEE fins a assolir l'actual 18,04% de participació.

Fons d’art Creand

Amb la voluntat de dotar d'una certa entitat el fons d'obres d'art de Crèdit Andorrà, el desembre de 1988 es va prendre la decisió de promoure la creació d'una pinacoteca. L'adquisició de la primera de les pintures destinades a la formació de la col·lecció (l'oli *Camps de blat a l'estiu*, de Ramon Martí Alsina) va tenir lloc l'any següent i al llarg dels anys s'anirà ampliant amb noves adquisicions, de manera regular, fins a arribar a les més de 200 obres que actualment en formen part. El fons de la pinacoteca inclou, essencialment, pintura catalana realitzada en un període que abasta més d'un segle (des de mitjans del XIX fins a mitjans del XX, deixant de banda, però, les avantguardes), tot i que també incorpora algunes pintures d'època anterior, concretament del segle XVIII. Així mateix, també formen part del Fons d'art Creand obres representatives de l'escultura, el dibuix i el gravat, la majoria de les quals emmarcades, temporalment, en la mateixa època i, estilísticament, en els mateixos corrents artístics que els de la pinacoteca.

Al llarg dels anys, el Fons també ha incorporat dues col·leccions especialitzades: un conjunt de monedes d'or de l'antiguitat, datades del segle IV aC al segle VII dC, i una mostra representativa de rellotges catalans, del segle XVIII. L'any 2006, Crèdit Andorrà va adquirir i va adscriure al Fons la predel·la del retaule del segle XVI de Sant Miquel de Prats, i el 2011 la taula del mateix retaule, que evoca el miracle al mont Gargano. El contingut més rellevant del Fons d'art Creand és accessible des de la pàgina web https://fonsartcreand.com/.

De CA a Creand

1950 — 1964 — 1980

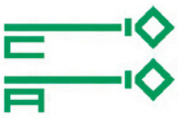

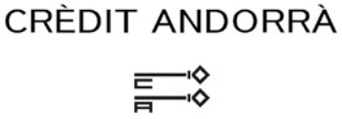

1999

Crèdit Andorrà

Crèdit Andorrà

al vostre servei i al servei del país

2023

Creand©

Creand©

Crèdit Andorrà

La primera imatge gràfica associada a Crèdit Andorrà la trobem ja documentada el novembre de 1950, un mes abans de la constitució formal del Banc. El que podríem considerar el primer logotip de l'Entitat ens recorda un segell d'estampació rodó, amb una C i una A entrellaçades al centre i amb els textos *Crèdit Andorrà* i *Principat d'Andorra* inscrits al voltant; no existeix encara un codi tipogràfic (de fet, s'hi utilitzen tres tipografies diferents, totes de caixa alta) i en les diferents aplicacions les paraules *Crèdit Andorrà* les podem trobar accentuades o no. Aquesta imatge, senzilla però ben adequada a la funcionalitat de distinció i amb uns codis gràfics que combinen classicisme i modernitat, perdurarà uns quinze anys.

En un moment imprecís, que cal situar a finals del 1964 o a principis del 1965, apareix el signe que durant més de cinquanta anys serà l'emblema del Banc: les dues claus. L'adopció d'aquest símbol es fa per denotar clarament l'activitat bancària de l'Entitat (amb la referència a les dues claus, una en poder del client i l'altra custodiada pel banc, necessàries per poder obrir una caixa de seguretat), mentre que la identificació particular es concreta mitjançant el manteniment de les inicials majúscules C i A, que substitueixen cada una el dentat d'una de les claus. Aquest símbol serà utilitzat molt sovint sense cap text identificador annex, ja que la C i la A incorporades a les claus es consideren suficients per distingir l'Entitat.

A principi del 1980 s'aplica una primera evolució a la marca. Respecte al grafisme, les claus mantenen la posició horitzontal però ara canvien de sentit i adopten l'orientació d'esquerra a dreta, i queden realçades mitjançant un quadrat amb els angles arrodonits; alhora, perden les lletres C i A que en conformaven els dentats, cosa que comportarà que vagin sempre acompanyades de la llegenda CRÈDIT ANDORRÀ. Es mantindrà tant la utilització d'una tipografia de pal sec com la caixa alta de les lletres, unes característiques adoptades en fer el canvi anterior, tot i que ara la lletra serà en negreta.

La segona evolució arribarà el 1999, aprofitant la celebració del 50è aniversari. Se simplificarà el grafisme i s'entrellaçarà el cap de les dues claus, amb la voluntat de significar la unió entre els clients i el Banc. Es reprendrà el fons rodó dels inicis i la tipografia del text que acompanya el símbol continuarà sent de pal sec i negreta, tot i que ara utilitzada amb caixa alta i caixa baixa. També es regularà la utilització de l'eslògan *Al vostre servei i al servei del país*, que ja feia temps que s'estava utilitzant en la comunicació del Banc.

Després que el 2007 s'aprovés un *refresh* de la imatge corporativa, el 2011 es redissenyaran les marques de la línia de negoci de banca privada i s'incorporarà a la majoria de les marques de Crèdit Andorrà una referència al Grup (Crèdit Andorrà Financial Group). Aquests canvis, motivats per la necessitat de racionalitzar, homogeneïtzar i posicionar les diferents marques i denominacions que van anar apareixent durant el procés de diversificació i internacionalització del negoci de Crèdit Andorrà, culminaran el 2013 amb l'aprovació d'un nou manual d'imatge corporativa i amb l'elaboració de la Norma de comunicació i imatge corporativa.

L'evolució dels mercats i la necessitat d'estructurar d'una manera més clara i precisa l'univers de marques del Grup, que encara oferia un mapa de notòria dispersió, porten el 2018 a decidir l'adopció d'una marca única que pugui abastar tota l'activitat de Crèdit Andorrà SA. El projecte s'inicia l'any següent i culmina a finals del 2020, amb la presentació interna de la marca Creand i del nou eslògan *Creure, Crear, Creand*. La implementació operativa de la nova marca a escala internacional tindrà lloc entre el març del 2021 i el març del 2022, mentre que a Andorra arribarà el maig del 2023, portant a la memòria de les persones més grans del país que, setanta anys abans, la identitat telegràfica de Crèdit Andorrà ja era CREAND.

Respecte al color verd distintiu, bé que ja el trobem en diferents aplicacions a partir dels anys seixanta, no s'institucionalitzarà fins el 1980, quan s'adopta el canvi de disseny de la marca. La voluntat d'adaptació a les noves necessitats i tendències comportarà que la tonalitat fosca inicial canviï en les dues modificacions de marca posteriors, tant el 1999 com el 2020.

Dades rellevants

Presidència de Crèdit Andorrà, SA

Ramon Riberaygua Esteve	15/12/1950 – 12/03/1955
Ivo Fiter Mallol	12/03/1955 – 05/07/1975
Narcís Casal i Vall (†)	05/07/1975 – 12/07/1987
Antoni Pintat Argelich	20/07/1987 – 09/01/1998
Jaume Casal i Vall	09/01/1998 – 15/03/2002
Antoni Pintat Santolària	15/03/2002 – 07/10/2013
Jaume Casal Mor	07/10/2013 – 01/07/2016
Antoni Pintat Mas	01/07/2016 – actualitat

(†) Defunció durant l'exercici del càrrec

Membres del Consell d'administració de Crèdit Andorrà, SA[51]

	Període	Càrrec o càrrecs
Andorrana d'Inversions SA[52]	03/07/1970 – 20/07/1987	Consellera, vicepresidenta
Ramon Aznar Pascua	01/07/2022 – actualitat	Conseller
Banco Popular Español[53]	05/07/1968 – 19/07/1980	Conseller
La Caixa[54]	23/04/1986 – 14/12/2006	Consellera
CaixaCorp[55]	15/09/1997 – 14/12/2006	Consellera
Caixa Holding[56]	22/10/2003 – 14/12/2006	Consellera
Jaume Casal Mor	30/08/2002 – actualitat	Conseller, vicepresident, president
Jaume Casal i Vall (†)	20/07/1987 – 06/08/2002	Conseller, secretari, president
Narcís Casal i Vall (†)	12/03/1955 – 12/07/1987	Conseller, secretari, president
Alfons Casanova Martí	26/04/2018 – actualitat	Conseller
Xavier Cornella Castel	26/04/2018 – actualitat	Conseller executiu, conseller delegat
Gilles Dregi de Fontcuberta	26/04/2018 – 31/12/2019	Conseller
Pilar Esteve Grau	15/12/1950 – 12/03/1955	Consellera, presidenta honorària

[51] A més de les persones que es relacionen en aquesta llista, també han tingut un càrrec al Consell d'administració (tot i no haver exercit mai el càrrec de conseller) Albert Albert Torrellas (secretari, 22/07/1952 – 12/03/1955), Daniel Arqués Tomàs (secretari, 24/01/2008 – 18/12/2019), Àngel Cadena Falip (secretari, 22/01/2020 – actualitat) i Jordi Junyer Ricart (vicesecretari, 26/06/2018 – 13/01/2020).
[52] Representada per Martí Ribalta Urpí († 23/06/1987).
[53] Representat per Rafael Termes Carreró.
[54] Representada per Josep Vilarasau Salat (del 23/04/1986 al 15/09/1997), Joan Antoni Samaranch Torelló (de l'11/07/1987 al 22/10/2003), Joaquim Vilar Barrabeig (del 21/07/2005 al 23/01/2006) i Josep Francesc de Conrado Villalonga (del 23/01/2006 al 14/12/2006).
[55] Representada per Josep Vilarasau Salat (del 15/09/1997 al 18/12/2000) i Joaquim Vilar Barrabeig (del 15/01/2004 al 21/07/2005, i del 28/04/2006 al 22/09/2006).
[56] Representada per Marcel·lí Armenter Vidal (del 21/07/2005 al 14/12/2006).

	Període	Càrrec o càrrecs
Alain Félix[57]	05/07/1968 – 23/04/1986	Conseller
Ivo Fiter Mallol	12/03/1955 – 16/03/1998	Conseller, vicepresident, president
Robert Lehideux[58]	22/07/1952 – 23/09/1953	Conseller, vicepresident
Josep Mas Font (†)	12/03/1955 – 21/04/1995	Conseller, secretari
Manuel Méndez de Vigo y del Arco	22/07/1952 – 23/09/1953	Conseller, vicepresident
Josep Peralba Duró	01/01/1999 – 26/04/2018	Conseller, conseller delegat, secretari
Antoni Pintat Argelich (†)	12/03/1955 – 07/04/2007	Conseller, secretari, vicepresident, president
Antoni Pintat Mas	07/10/2013 – actualitat	Conseller, vicepresident, president
Antoni Pintat Santolària	29/05/1995 – 07/10/2013	Conseller, secretari, president
Rosa Pintat Santolària	26/04/2007 – actualitat	Consellera
Maria Reig Moles	30/08/2002 – 26/04/2018	Consellera
Serafí Reig Ribó[59]	12/03/1955 – 21/07/1956	Conseller
Martí Ribalta Urpí (†)	12/03/1955 – 03/07/1970	Conseller, vicepresident
Ramon Riberaygua Esteve	15/12/1950 – 12/03/1955	Conseller, president
André Roelants	26/04/2018 – 25/04/2024	Conseller
Pere Roquet Ribó	04/07/1981 – 07/07/2003	Conseller, conseller delegat
Sandra Sieber	01/05/2023 – actualitat	Consellera
Rafael Termes Carreró	12/03/1955 – 05/07/1968	Conseller, conseller delegat
Josep Vidal Martí (†)	26/04/2007 – 14/12/2015	Conseller

(†) Defunció essent membre del Consell d'administració

[57] En representació pròpia i en representació de Banque de l'Indochine (del 05/07/1968 al 31/12/1974), d'Indosuez (de l'01/01/1975 al 28/02/86) i d'Estudis i Promoció d'Inversions SA (del 28/02/1986 al 23/04/1986).
[58] En representació de Banque Lehideux et Cie.
[59] Serafí Reig és rellevat del càrrec de conseller per la Junta general ordinària del 1956, *considerant que la vostra abstenció en l'exercici del mandat que* [la Junta] *us va confiar el dia 12 de març de 1955 equival a la pràctica dimissió del mateix.*

Primers executius de Crèdit Andorrà

	Període	Càrrec
Rafael Termes Carreró	12/03/1955 – 06/07/1962	Conseller delegat
Comitè de direcció[60]	01/08/1962 – 01/07/1977	
Pere Roquet Ribó	01/07/1977 – 04/07/1981	Director general
	04/07/1981 – 10/01/1992	Conseller–Director general
	10/01/1992 – 16/04/1998	Conseller delegat
Josep Peralba Duró	16/04/1998 – 31/12/1998	Director general
	01/01/1999 – 29/05/2001	Conseller–Director general
	29/05/2001 – 26/04/2018	Conseller delegat
Xavier Cornella Castel	26/04/2018 – 28/06/2022	Conseller executiu–Director general
	28/06/2022 – actualitat	Conseller delegat

[60] El Comitè de direcció va exercir la direcció col·legiada de Crèdit Andorrà fins al nomenament d'un director general, el 1977; els membres inicials del Comitè de direcció van ser Joan Bansell, Lluís Bardají, Manuel Ingla, Antoni Portell i Joan Rosanas. El juliol de 1968, Joan Rosanas Moratona va ser designat formalment cap del Comitè de direcció, una funció que ja exercia a la pràctica.

Evolució del capital social i del nombre i el valor de les accions[61]

Data acord	Capital social	Nombre accions	Valor nominal
15/12/1950	18.030	6.000	3,01
22/07/1952[62]	54.091	9.000	6,01
07/08/1965	90.152	10.000	9,02
03/07/1971	180.304	10.000	18,03
07/07/1973	360.607	10.000	36,06
05/07/1975	901.518	10.000	90,15
02/07/1977	1.803.036	10.000	180,30
07/07/1979	3.606.073	10.000	360,61
04/07/1981	6.010.121	10.000	601,01
17/02/1982	6.010.121	100.000	60,10
14/04/1982	9.015.182	100.000	90,15
22/04/1983	15.025.303	100.000	150,25
25/04/1984	21.035.424	100.000	210,35
23/04/1985	30.050.605	100.000	300,51
07/10/1991	60.101.210	1.000.000	60,10
15/02/2001	70.000.000	1.000.000	70,00
03/03/2017	63.462.070	906.601	70,00
12/12/2018	63.102.130	901.459	70,00

[61] Fins l'any 1991, els valors dineraris estaven establerts en pessetes; a efectes comparatius amb els valors posteriors a aquesta data, aquí queden expressats en euros (amb arrodoniment de la conversió a la unitat més propera en el cas del capital social, i al cèntim més proper en el cas del valor nominal de l'acció).

[62] El capital social establert en l'ampliació del 22/07/1952 va ser desemborsat per meitat; l'altra meitat va ser desemborsada l'01/07/1961, amb càrrec a reserves. Totes les successives ampliacions del capital social s'han fet amb càrrec a reserves i amb desemborsament total en el moment de fer l'ampliació.

Evolució dels fons propis[63]

Exercici	Import	Exercici	Import	Exercici	Import
1950	18	1968	355	1986	62.364
1951	18	1969	503	1987	75.728
1952	27	1970	627	1988	88.289
1953	27	1971	775	1989	117.342
1954	27	1972	945	1990	141.186
1955	28	1973	1.195	1991	162.298
1956	29	1974	1.579	1992	183.819
1957	34	1975	1.986	1993	210.027
1958	45	1976	2.840	1994	250.719
1959	58	1977	3.619	1995	275.915
1960	71	1978	4.664	1996	310.386
1961	83	1979	7.196	1997	331.354
1962	103	1980	9.994	1998	352.851
1963	128	1981	14.874	1999	376.801
1964	163	1982	21.163	2000[64]	384.262
1965	185	1983	28.084	2001	413.444
1966	230	1984	38.256	2002	435.052
1967	287	1985	50.209	2003	460.055

[63] Fins l'any 2001, els valors dineraris estaven establerts en pessetes; a efectes comparatius, en aquesta taula tots els valors queden expressats en milers d'euros, amb arrodoniment a la unitat de miler més propera.

[64] Des de l'exercici 2000, els estats financers es van establir d'acord amb el Pla Comptable del Sistema Financer Andorrà (PCSFA), la qual cosa va implicar (a més de la consolidació dels resultats de les societats participades) l'aplicació de modificacions relatives a criteris comptables específics; així doncs, a partir d'aquest any l'import que es detalla no és comparable amb el dels exercicis anteriors. Una situació similar la tornem a trobar a partir de l'exercici 2017, quan es comencen a implantar a Andorra les Normes Internacionals d'Informació Financera (NIIF-Andorra); conseqüentment, els imports detallats des d'aquest any tampoc són comparables amb els dels exercicis anteriors. D'altra banda, com que la implantació de les NIIF-Andorra s'ha fet de manera progressiva, els imports relatius als tres darrers exercicis tampoc són comparables entre si.

Exercici	Import	Exercici	Import	Exercici	Import
2004	484.376	2011	516.163	2018	425.368
2005	517.480	2012	546.078	2019	469.665
2006	563.330	2013	574.588	2020	503.894
2007	594.234	2014	589.470	2021	523.052
2008	685.395	2015	622.863	2022	559.408
2009	584.910	2016	654.258	2023	606.529
2010	517.340	2017	421.098	2024	654.331

Fons propis (milers d'euros)

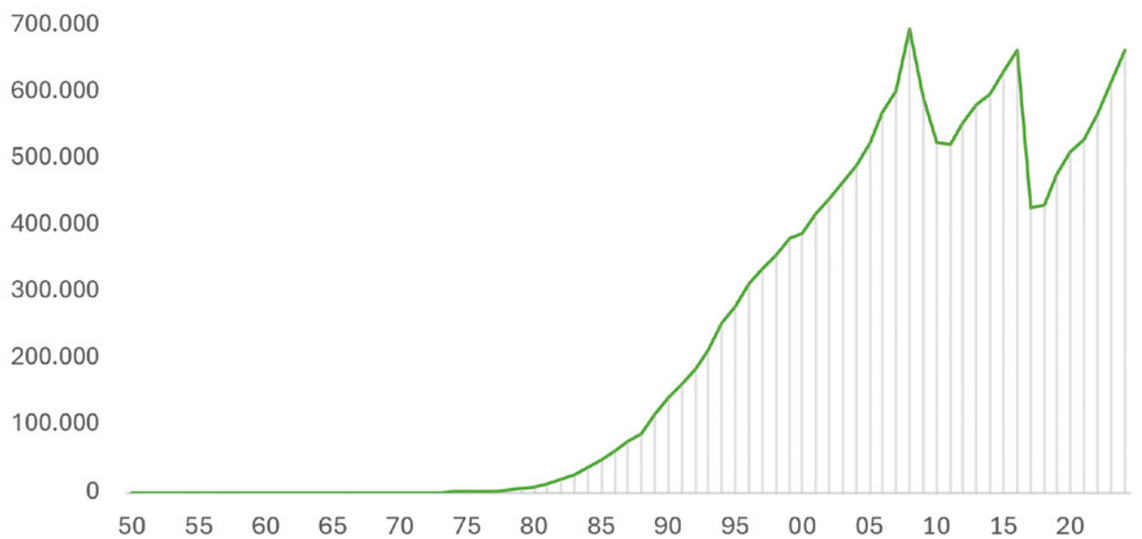

Evolució dels dipòsits de clients[65]

Exercici	Import	Exercici	Import	Exercici	Import
1950	–	1968	5.972	1986	688.473
1951	–	1969	7.013	1987	756.784
1952	–	1970	8.608	1988	883.441
1953	–	1971	10.166	1989	1.058.084
1954	8	1972	13.705	1990	1.244.135
1955	47	1973	17.939	1991	1.450.635
1956	31	1974	23.175	1992	1.768.898
1957	316	1975	30.473	1993	2.134.765
1958	463	1976	46.084	1994	2.231.257
1959	567	1977	81.974	1995	2.502.266
1960	592	1978	99.253	1996	2.734.256
1961	725	1979	132.624	1997	2.980.878
1962	899	1980	179.395	1998	2.917.341
1963	1.234	1981	260.069	1999	2.840.613
1964	1.723	1982	386.481	2000[66]	3.190.712
1965	2.186	1983	484.950	2001	2.711.906
1966	2.730	1984	559.614	2002	2.517.434
1967	4.195	1985	630.654	2003	2.244.446

[65] Vegeu nota 63.
[66] Vegeu nota 64.

Dipòsits de clients (milers d'euros)

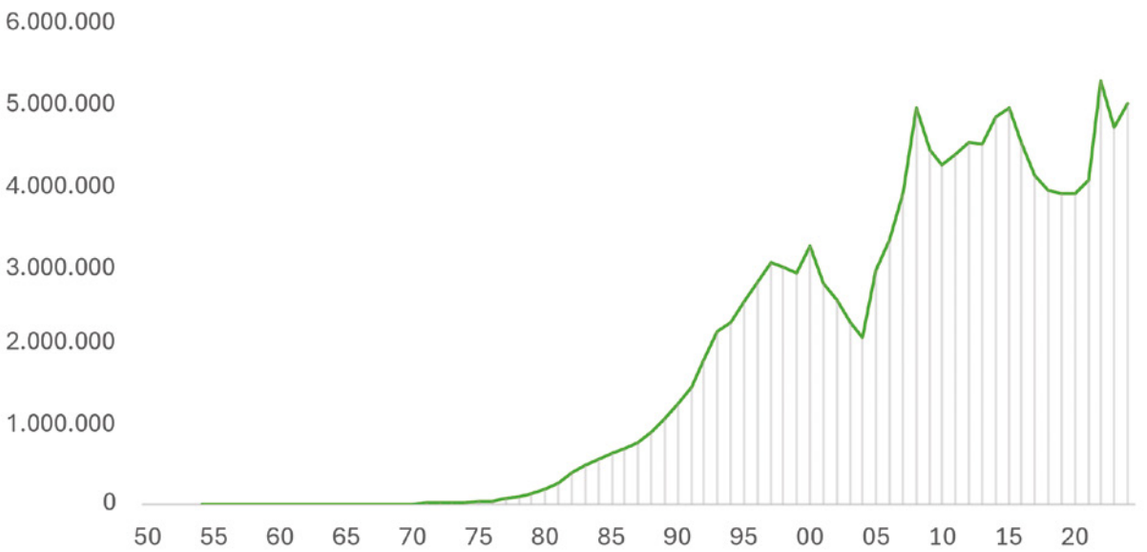

Exercici	Import	Exercici	Import	Exercici	Import
2004	2.060.498	2011	4.315.606	2018	3.869.164
2005	2.879.458	2012	4.454.875	2019	3.830.248
2006	3.258.707	2013	4.447.272	2020	3.822.744
2007	3.821.540	2014	4.775.752	2021	4.001.096
2008	4.879.467	2015	4.883.694	2022	5.219.871
2009	4.373.749	2016	4.454.616	2023	4.652.491
2010	4.181.704	2017	4.042.706	2024	4.943.113

Evolució de l'actiu[67]

Exercici	Import	Exercici	Import	Exercici	Import
1950	–	1968	7.287	1986	802.569
1951	–	1969	8.576	1987	887.366
1952	–	1970	10.639	1988	1.034.936
1953	–	1971	12.449	1989	1.270.669
1954	79	1972	15.884	1990	1.521.742
1955	112	1973	20.722	1991	1.778.675
1956	248	1974	27.598	1992	2.146.045
1957	416	1975	35.396	1993	2.544.633
1958	540	1976	53.557	1994	2.695.768
1959	635	1977	95.613	1995	3.047.512
1960	702	1978	114.305	1996	3.351.706
1961	910	1979	160.298	1997	3.642.495
1962	1.124	1980[68]	212.097	1998	3.654.333
1963	1.551	1981	303.469	1999	3.681.572
1964	2.128	1982	442.886	2000[69]	3.826.789
1965	2.824	1983	559.927	2001	3.367.839
1966	3.382	1984	649.109	2002	3.193.959
1967	5.062	1985	735.657	2003	2.964.426

[67] Vegeu nota 63.

[68] El estats financers del 1980 van ser els primers a ser auditats i, per tant, a partir d'aquesta data els imports són comparables. Abans d'aquesta data, els criteris comptables aplicats eren els generalment admesos, que podien evolucionar al llarg dels anys i que, tot i ser vàlids, en algun moment podien no correspondre's totalment amb els criteris d'auditoria. Com a exemple il·lustratiu d'aquest fet podem anotar que, si tinguéssim en compte els criteris aplicats pels auditors l'exercici 1980, l'actiu corresponent a l'exercici 1979 (160.298 milers d'euros) seria de 158.715 milers d'euros.

[69] Vegeu nota 64.

Exercici	Import	Exercici	Import	Exercici	Import
2004	2.795.137	2011	5.418.095	2018	5.182.231
2005	3.962.783	2012	5.898.529	2019	5.255.033
2006	4.366.140	2013	5.678.239	2020	5.045.358
2007	4.910.128	2014	6.197.229	2021	5.299.721
2008	6.017.980	2015	6.106.620	2022	6.601.220
2009	5.363.080	2016	5.721.772	2023	6.185.450
2010	5.224.880	2017	5.459.917	2024	6.709.855

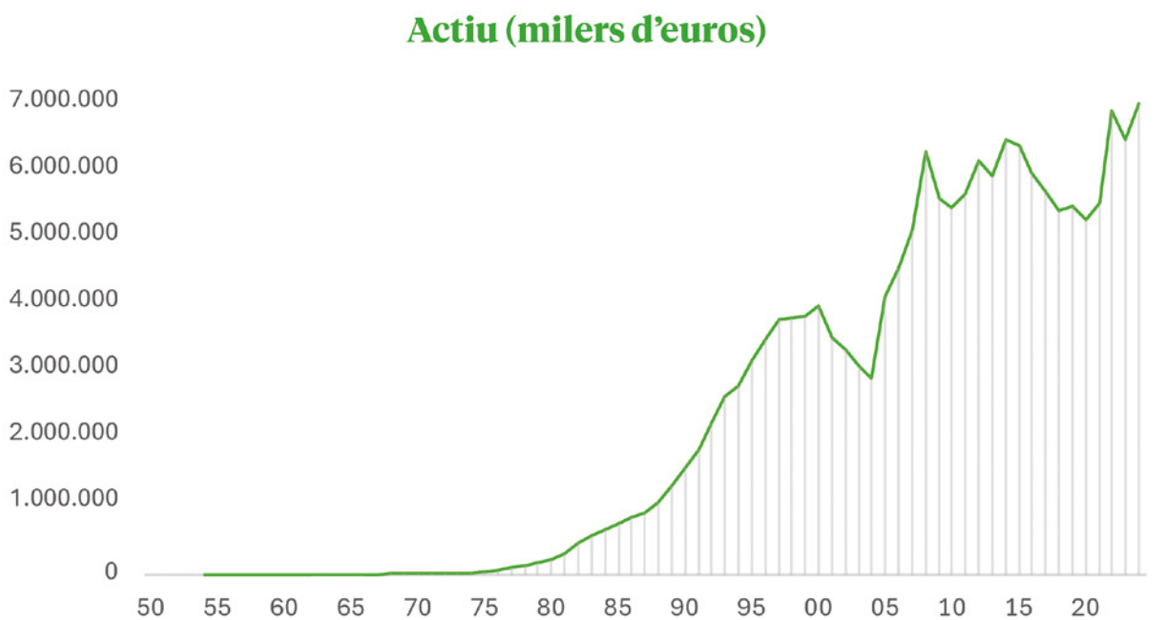

Evolució dels guanys o pèrdues[70]

Exercici	Import	Exercici	Import	Exercici	Import
1950	–	1968	107	1986	15.869
1951	–	1969	140	1987	19.679
1952	–	1970	173	1988	20.147
1953	–	1971	209	1989	22.295
1954	- 0,9	1972	251	1990	25.316
1955	2	1973	348	1991	29.695
1956	7	1974	453	1992	31.948
1957	12	1975	575	1993	36.858
1958	15	1976	739	1994	36.360
1959	17	1977	1.068	1995	39.851
1960	21	1978	1.429	1996	43.718
1961	23	1979	2.019	1997	47.413
1962	31	1980	2.849	1998	51.547
1963	38	1981	4.102	1999	57.006
1964	48	1982	5.719	2000[71]	75.583
1965	61	1983	7.503	2001	78.711
1966	75	1984	10.039	2002	75.690
1967	91	1985	12.856	2003	79.037

[70] Vegeu nota 63.
[71] Vegeu nota 64.

Exercici	Import	Exercici	Import
2004	80.731	2015	72.005
2005	101.275	2016	65.044
2006	121.371	2017	50.194
2007	128.001	2018	36.001
2008	85.005	2019	46.244
2009	76.655	2020	30.040
2010	77.816	2021	32.978
2011	70.628	2022	43.036
2012	70.862	2023	71.256
2013	71.241	2024	70.884
2014	71.544		

Guanys o pèrdues (milers d'euros)

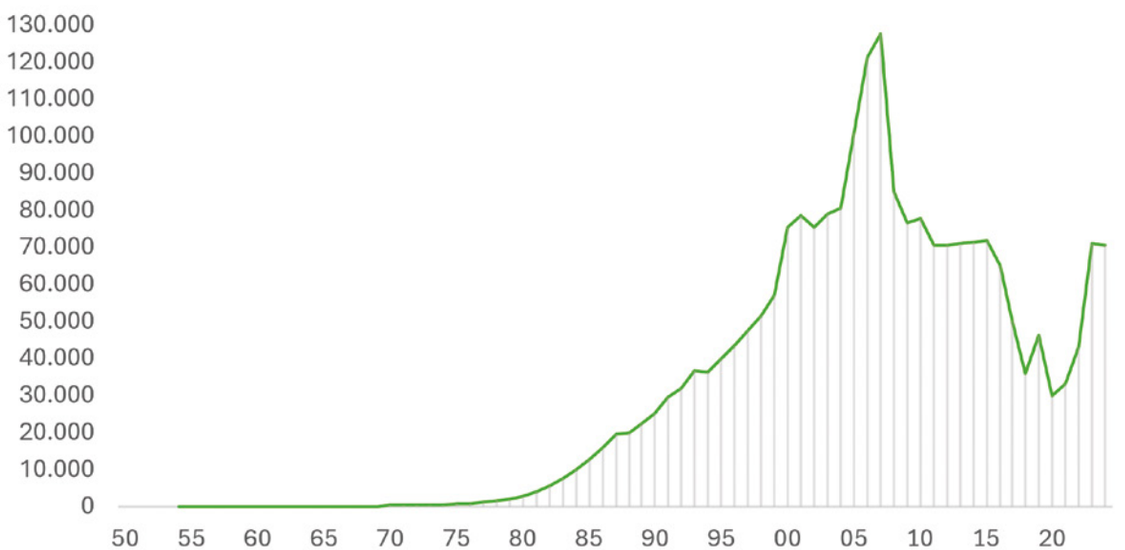

Evolució del nombre d'empleats[72]

Any	Crèdit Andorrà	Creand	Any	Crèdit Andorrà	Creand
1950	–		1976	118	
1951	–		1977	131	
1952	–		1978	140	
1953	–		1979	150	
1954	7		1980	158	
1955	9		1981	177	
1956	11		1982	182	
1957	22		1983	195	
1958	22		1984	194	
1959	26		1985	199	
1960	–		1986	206	
1961	26		1987	213	
1962	38		1988	224	
1963	–		1989	237	
1964	42		1990	262	
1965	41		1991	258	
1966	56		1992	259	
1967	55		1993	253	
1968	68		1994	247	
1969	69		1995	247	
1970	70		1996	253	
1971	73		1997	255	
1972	80		1998	257	
1973	84		1999	255	
1974	107		2000	268	
1975	112		2001	279	

[72] Fins l'any 1995, la columna Crèdit Andorrà només inclou els empleats del Banc; a partir del 1996 inclou tots els empleats del Grup a Andorra. La columna Creand inclou tots els empleats del Grup, tant a Andorra com a l'estranger.

Empleats

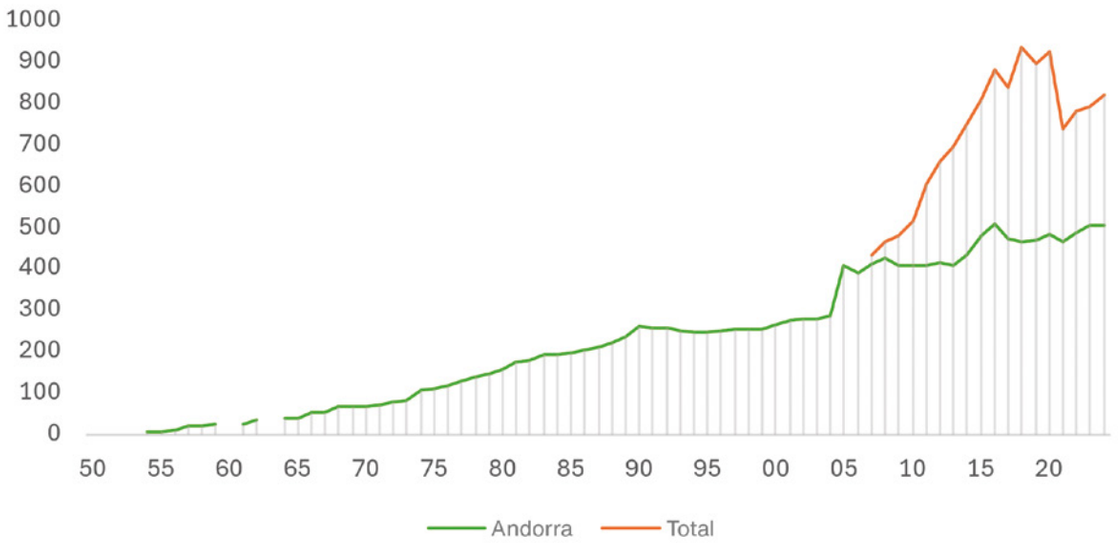

Any	Crèdit Andorrà	Creand
2002	281	
2003	280	
2004	289	
2005	411	
2006	392	
2007	415	437
2008	428	468
2009	409	482
2010	411	517
2011	411	609
2012	418	662
2013	412	696

Any	Crèdit Andorrà	Creand
2014	437	750
2015	481	813
2016	510	883
2017	475	840
2018	469	939
2019	471	900
2020	485	929
2021	467	742
2022	491	782
2023	507	796
2024	508	823

Evolució del nombre de sucursals i d'oficines del Banc a Andorra

Any	Sucursals	Oficines	Actuacions
1954	1	1	Obertura de la sucursal Príncep Benlloch (seu social)
1957	2	2	Obertura de la sucursal Escaldes
1958	3	3	Obertura de la sucursal Sant Julià
1967	4	4	Obertura de la sucursal Encamp
1972	5	5	Obertura de la sucursal La Massana
1975	6	6	Obertura de la sucursal Ordino
1977	7	7	Obertura de la sucursal Canillo
1982	8	8	Obertura de la sucursal Pas de la Casa
1987	9	9	Obertura de la sucursal Prada Ramon
1989	10	10	Obertura de la sucursal Engordany
1990	12	12	Obertura de la sucursal Santa Coloma
			Obertura de la sucursal Sant Julià II
1991	14	14	Obertura de la sucursal Seu Social (Meritxell 80)
			Obertura de la sucursal Soldeu
1999	16	16	Obertura de la sucursal Arinsal
			Obertura de la sucursal Fiter i Rossell
2000	16	17	Obertura de l'oficina de banca en línia e-Crèdit
2003	17	18	Obertura de la sucursal Prat de la Creu

Any	Sucursals	Oficines	Actuacions
2005	24	25	Incorporació de les set sucursals de CaixaBank (Plaça Rebés, Baixada del Molí, Encamp, Escaldes-Engordany, La Massana, Pas de la Casa i Sant Julià de Lòria)
2006	21	22	Tancament de les antigues sucursals de CaixaBank a Escaldes-Engordany, Pas de la Casa i Sant Julià de Lòria
2009	17	21	Tancament de les sucursals Príncep Benlloch i Baixada del Molí Les sucursals Soldeu i Arinsal passen a ser oficina automàtica Obertura de l'oficina automàtica Illa Carlemany
2011	13	17	Tancament de les sucursals Encamp II, La Massana II, Engordany i Sant Julià II
2012	12	16	Tancament de la sucursal Prat de la Creu
2014	11	17	La sucursal Fiter i Rossell passa a ser oficina automàtica Obertura de l'oficina automàtica Canillo
2015	11	18	Obertura de l'oficina automàtica Encamp
2021	10	19	La sucursal Prada Ramon passa a ser oficina automàtica
2022	10	20	Obertura de l'oficina de banca privada Sant Antoni

Evolució de la qualificació IBCA-FITCH

Data	Qualificació individual	Qualificació a llarg termini
01/11/1990	A/B	
1991	A/B	
1992	A/B	
1993	A/B	
1994	A/B	
1995	A/B	
1996	A/B	
1997	A/B	
1998	A/B	
1999	A/B	
26/07/2000	A/B	
21/12/2001	A/B	
10/10/2002	A/B	
20/10/2003	A/B	A+
03/09/2004	A/B	A+
22/07/2005	A/B	A+
02/12/2005	A/B	A+
18/09/2006	A/B	A
30/11/2006	A/B	A

Data	Qualificació individual	Qualificació a llarg termini
30/01/2008	B	A
22/12/2008	B	A
19/04/2010	B	A
17/06/2011	B/C	A-
13/06/2012		A-
07/06/2013		A-
02/06/2014		A-
23/03/2015		A-
02/07/2015		BBB
22/06/2016		BBB
13/06/2017		BBB
31/05/2018		BBB
17/05/2019		BBB
20/04/2020		BBB-
09/04/2021		BBB-
08/10/2021		BBB-
28/09/2022		BBB-
15/09/2023		BBB-
23/07/2024		BBB-

Reconeixements destacats

2002

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*, del grup Financial Times). És la primera vegada que el guardó es concedeix a una entitat bancària andorrana.

2003

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).

2004

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).

2006

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).

2007

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).

2008

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).

2010

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).

2013

- Best Private Bank Andorra (*The Banker* i *PWM*). És la primera vegada que el guardó es concedeix a una entitat bancària andorrana.
- Best Private Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

2014

- Best Private Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

2015

- Best Private Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*). És la primera vegada que el guardó es concedeix a una entitat bancària andorrana.

2016

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).
- Best Private Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

2017

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).
- Best Private Bank Andorra (*The Banker* i *PWM*).
- Best Private Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Innovation of the Month (desembre) – Merkaat. Digital Advisory (*EFMA & Accenture*).

2018

- Best Private Bank Andorra (*The Banker* i *PWM*).
- Best Private Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

2019

- Best Private Bank Andorra (*The Banker* i *PWM*).
- Best Private Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

2020

- Best Digital Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

2021

- Best Private Bank Andorra (*The Banker* i *PWM*).
- Best Bank Andorra (*Global Finance*).
- Best Digital Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

2022

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).
- Best Bank Andorra (*Global Finance*).
- Best Private Bank Andorra (*The Banker* i *PWM*).
- Best Digital Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

2023

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).
- Best Bank Andorra (*Global Finance*).
- Best Private Bank Andorra (*Global Finance*).
- Best Digital Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

2024

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).
- Best Private Bank Andorra (*The Banker* i *PWM*).
- Best Digital Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

Participacions qualificades de Crèdit Andorrà SA el 31/12/2024 (directes o indirectes)

Entitats bancàries	Domicili	Drets de vot
Banco Alcalá SA	Espanya	91,0%
Banque de Patrimoines Privés SA	Luxemburg	100,0%
Entitats financeres		
Beta Capital Management LLC	Estats Units	100,0%
Beta Capital Securities LLC	Estats Units	100,0%
Creand Securities Panama SA	Panamà	100,0%
Credi-Invest SA	Andorra	100,0%
Gesalcalá SA	Espanya	91,0%
Private Investment Management Advisors Panama SA	Panamà	100,0%
Entitats asseguradores		
Actiu Assegurances SA	Andorra	25,0%
CA Life Insurance Experts, Compañía de Seguros SAU	Espanya	25,0%
CA Vida Assegurances SAU	Andorra	49,0%
CA Vincles Actuarial SLU	Andorra	100,0%
Crèdit Assegurances SAU	Andorra	100,0%
Enterprise Risk Management SA	Espanya	100,0%
Financera d'Assegurances SA	Andorra	13,0%

Altres entitats	Domicili	Drets de vot
Clíniques Geriàtriques SA	Andorra	25,0%
Crèdit Andorrà Panamá Holding SA	Panamà	100,0%
Crèdit Andorrà Panamá Patrimonial SA	Panamà	100,0%
Crèdit Andorrà US GP LLC	Estats Units	100,0%
Crèdit Capital Immobiliari SA	Andorra	100,0%
Crèdit Iniciatives SA	Andorra	100,0%
Ensisa Patrimonis 365 SL	Andorra	49,6%
Informàtica Crèdit Andorrà SLU	Andorra	100,0%
Patrigest SAU	Andorra	100,0%
SEMTEE SA	Andorra	18,0%
Serveis i Mitjans de Pagament XXI SA	Andorra	33,3%
SETAP 365 SA	Andorra	38,8%
Societat Pirenaica d'Aparcaments SA	Andorra	25,0%

Annexos

Sol·licitud d'obertura de Crèdit Andorrà i Decret d'autorització (13 i 21 de desembre de 1949)[73]

MOLT IL·LUSTRES SENYORS:

Bonaventura Riberaygua Argelich, major d'edat, natural i veí d'Andorra la Vella, Secretari d'aquesta M.I. Corporació, competent en coneixaments bancaris, per haver desempenyat càrrecs importants i de confiança per espai de dinou anys i sis mesos, en la Societat Anònima Bancària El CRÉDIT LYONNAIS, Central de Barcelona, (conforme s'acredita per la còpia notarial que al efecte adjunt s'acompanya) amb el major respecte EXPOSA:

Que desitjant fundar una casa de crèdit, defensora dels interessos andorrans, en el sentit de fomentar el desenvolupament de l'Indústria, del Comerç i de l'Agricultura, amb el propòsit de sempre facilitar als andorrans laboriosos i honrats mitjans econòmics i monetaris a un interès mòdic, i això, constantment de conformitat amb les lleis en vigor i sota el control de les Autoritats competentes andorranes,

DEMANA amb sumissió al Molt Il·lustre Consell General de les Valls, que es digni autoritzar-lo per a domiciliar en un immoble de la seva propietat situat a Andorra la Vella, una casa de crèdit que's titularà CRÈDIT ANDORRÀ.

Al front del Crèdit Andorrà actuarà en qualitat de Director-gerent, el fill del peticionari En Ramon Riberaygua. Per ésser Bonaventura Riberaygua instant l'únic propietari del mencionat establiment de crèdit, el capital que's dediqui al mateix serà genuïnament andorrà.

El sol·licitant es complau en fer constar que es troba en el ple ús dels seus drets civils i polítics, a més, que en vida de la seva mare, (A.C.S.) la "Casa Ramon" efectuava operacions de canvis i operacions de préstecs, havent-hi encara en aquesta data un romanent de compte deudors i, considera finalment, que no creu que avui pugui haver-hi cap impediment legal.

Per lo exposat anteriorment, SUPLICA atentament a VV. SS. Vulguin atendre i decretar la present demanda.

Gràcia justa que espera merèixer de les Vostres Senyories, quina vida Deu guardi molts anys.

Andorra la Vella a Tretze de Desembre del Mil nou cents quaranta-nou.

[Signat: Riberaygua]

M.I. SRS. SÍNDICS I CONSELLERS DEL CONSELL GENERAL DE LES VALLS D'ANDORRA

Andorra la Vella

Nº 776

Vista la present demanda.

Vist el certificat favorable que l'acompanya. Considerant que no hi ha cap llei que prohibeixi als andorrans d'exercir i de practicar en les Valls d'Andorra els actes propis d'algun ofici, d'alguna facultat o professió, ja siguin de la índole que siguin, mentres, com és ben natural que'l peticionari reuneixi les condicions necessàries d'aptitud, de moralitat i de reconeguda solvència.

Atès que, l'instant és súbdit andorrà, i, tenint en compte els antecedents al·legats a més de la competència evident, el M.I. Consell General Decreta

Que, autoritza l'exercici de les activitats sol·licitades sota la denominació de Crèdit Andorrà, amb precisa condició però que deurà observar constantment les lleis i les disposicions vigents, i les que's puguin dictar en endavant.

Casa de les Valls a 21 de Desembre de 1949

P.O. del M.I. Consell General

El Secretari interí

[Signat: Gresa E.]

[73] Transcripció literal de la sol·licitud i del decret.

Decret del Consell General d'activitats bancàries (20 de juliol de 1951)[74]

Es dona lectura del projecte presentat per la Comissió encarregada aprobant-se el text que's transcriu a continuació, i donant-ne tot seguit coneixement a les dos Il·lustres Delegacions.

'Anul·lada pel M. I. Consell General la decisió presa el 18 d'abril de 1929 respecte la creació d'un impost sobre les operacions bancàries, que de fet creava el monopoli de la funció bancària a les Valls a favor d'una entitat determinada, amb detriment del règim de llibertat que en aquest domini com en tots els altres de les activitats del país –salvaguardant els valors intangibles de la vida pública i de la persona– deu imperar;

Existint una evident necessitat, en l'etapa que s'inicia, de delimitar de manera adient i precisa les línies generals dintre de les quals s'exercirà l'activitat bancària;

Desitjosos que, en aquest ram específic de l'activitat comercial, el nostre país pugui assolir una plenitut que ens capaciti per a fonamentar i garantitzar alhora la vida econòmica de la colectivitat andorrana i forjar noves fonts de prosperitat i de riquesa, eliminant a la vegada la pluïja massa sovint demostrada per grups forasters que, amb la connivència de conciutadans nostres poc o gens escrupolosos, han intentat aprofitar-se de les singularitats de la conjuntura econòmica i financiera de les Valls per a instal·lar una base d'operacions, sinó del tot anormals sí força sospitosa i susceptible de crear-nos dificultats que fins ara jamay hem tingut, però que no obstant la nostra vigilant atenció deu preveure i refusar;

El M. I. Consell General de les Valls decreta:

1er.- Tot establiment que vulgui dedicar-se a activitats bancàries o de canvi de monedes haurà de subjectar-se a les disposicions del present Decret.

Segon.- Prèviament a la seva obertura presentarà, al M. I. Consell General, els Estatuts que regiran la vida de l'entitat, si es tracta d'una persona jurídica; si es tracta d'una natural, presentarà una declaració jurada comprensiva dels extrems que segons aquest Decret han d'ésser observats en tot afer bancari. En ambdós casos la intervenció notarial en la redacció i establiment dels documents referits és imprescindible.

El M. I. Consell General portarà un llibre Registre de comerços bancaris establerts a les Valls; igualment, constituirà un expedient per a cadascun, que s'obrirà amb els documents referits en l'apartat primer d'aquest article, segons els casos, i anirà guardant tota la documentació que l'afecti. De no ajustar-se a les prescripcions del present Decret, el M. I. Consell General li ho farà saber, prohibint-li el dret d'actuar.

Tercer.- És imprescindible que tant les persones que individualment es dediquin a la Banca, com les societats que per aquest objecte es constitueixin, siguin ciutadans andorrans i estiguin formades per capital pertanyent a súbdits de les Valls en la seva totalitat.

El M. I. Consell General, en el cas de que hi hagin fundats dubtes respecte la procedència dels capitals afectats al negoci bancari, podrà realitzar les investigacions que cregui convenients i oportunes per a discernir-ne llur origen. Aquesta investigació, conduïda sempre per personal idoni, tindrà la més àmplia llibertat en quant als mitjans i àmbit d'actuació. Donada la naturalesa d'aquesta investigació, serà sempre reservada i confidencial, essent però escoltades en tot moment les persones o entitats afectades.

Contra la resolució del M. I. Consell general es donaran els recursos ordinaris. Mentres estigui pendent de recurs l'acord del M. I. Consell General, l'entitat o persona interessades no podrà consagrar-se a l'activitat bancària.

Quart.- Tot establiment bancari deurà operar amb un capital mínim d'un mil·lió de pessetes o el seu equivalent en francs, totalment desembolsat en el moment d'iniciar les seves activitats. En el futur el M. I. Consell General podrà variar el tipus mínim del capital fundacional a exigir.

[74] Transcripció literal de l'acord, extret de l'acta de la sessió del Consell General del 20 de juliol de 1951.

El total del capital afectat a les operacions bancàries no podrà mai ésser inferior a un dos per cent dels dipòsits que accepti dels seus clients.

Cinquè.- Un deu per cent dels beneficis que les entitats bancàries o els particulars realitzin, serà destinat a la constitució d'un fons de reserva obligatori fins a igualar el capital escripturat, en les societats, i de l'afectat al negoci, en els particulars.

Sisè.- Cada establiment, en finalitzar son exercici econòmic, haurà de comunicar al M. I. Consell General, dintre de dos mesos a la seva conclusió, el seu Balanç ajustat al model que es publica com a apèndix del present Decret, i el M. I. Consell General, si ho creu convenient, podrà realitzar les comprovacions que estimi necessàries.

Setè.- Les societats que es consagrin a l'activitat bancària podran revestir qualsevol de les modalitats existents en dret comercial. En les anònimes, les accions seran sempre nominals i inscrites en un Registre especial.

Tota transferència d'accions serà realitzada davant Notari. I la mateixa constatació deurà ésser feta per tota variació que sofreixi el capital social o l'afectat al negoci bancari.

Vuitè.- L'adopció dels següents Llibres, prèviament diligenciats per una de les Batllies, serà obligatòria: Llibre Major General, Llibre Diari General i Llibre d'Inventaris. I per les societats: Llibre d'actes i Registre d'accions, amb expressió dels canvis de titular que aquestes sofreixin.

Novè.- L'incompliment de qualsevulla de les prescripcions d'aquest Decret serà sancionada, prèvia l'instrucció del corresponent expedient en el qual serà part l'establiment afectat.

Les sancions podran variar des de la senzilla amonestació privada i confidencial, l'amonestació pública, la suspensió d'activitats per un període de tres mesos a un any, i finalment la suspensió definitiva. Aquesta sanció portarà aparellada la interdicció de dedicar-se més al negoci bancari, interdicció que en el cas de les Societats compendrà tots els membres del Consell d'Administració o de l'òrgan rector de l'entitat i de l'alt personal director de la mateixa. Tot això sense perjudici de la responsabilitat civil i penal que escaigui, i que serà del domini estricte dels Tribunals.

El M. I. Consell General aplicarà, com a sanció mínima, el doble de l'import de la quantitat defraudada.

Desè.- En finalitzar les seves operacions, ja sigui per voluntat pròpia, ja sigui per contingències del negoci, tot establiment bancari deurà presentar al M. I. Consell General una Memòria explicativa i justificativa de les causes que motiven la cessació, no poguent donar fi a les operacions liquidadores fins i tant que el M. I. Consell General hagi aprovat la Memòria dita, poguent intervenir si ho creu necessari en aquestes operacions.

Onzè.- Atesa la especial constitució, finalitats i règim de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, la Sucursal que té establerta a les Valls resta exceptuada del règim establert en aquest Decret, mentres i tant no es dediqui a altres operacions que les d'estalvi i la constitució actual de l'entitat matriu resti incanviada.

El Banc Agrícol i Comercial d'Andorra S. A. deurà, en el terme de dos anys a partir de la publicació d'aquest Decret com a màxim, prendre les disposicions volgudes per adaptar-se a la present reglamentació.

Dotzè.- El M. I. Consell general, en el pervindre, podrà dictar les ordinacions complementàries que siguin necessàries per a la millor efectivitat d'aquest Decret, ja sigui respecte qüestions orgàniques, ja sigui respecte tot altre extrem econòmic o tributari.

Tretzè.- El present Decret deroga tota disposició anterior que s'oposi al seu contingut.

Casa de les Valls, a 20 de juliol del 1951. El Síndic General, signat: F. Cairat. P.O. del M. I. Consell General, el Secretari interí, signat: R. Riberaygua.'

S'acorda el enviar-ne una còpia a cada una de les M. I. Delegacions Permanents, donant-los-hi coneixement de l'acord del M. I. Consell.

Composició dels fons d'inversió EUFONS i AMFONS (3 d'abril de 1956)[75]

EUFONS
Fonds mutuel d'investissements européens
Prélevé du portefeuille au 3 Avril 1956

ITALIAN PUBLIC UTILITY CREDIT INSTITUTE	11,25%
CIE. FRANÇAISE DES PÉTROLES	8,64%
FONCIPARS (Parts de copropriété foncière)	12,01%
S.A. POUR L'INDUSTRIE DE L'ALUMINIUM	11,62%
NESTLÉ ALIMENTARIA S.A.	10,35%
PHILIPS GLOEILAMPEN	10,05%
ROYAL DUTCH	13,18%
UNILEVER N.V.	11,32%
BADISCHE ANILIN & SODA-FABRIK [BASF]	9,58%
Parts en circulation	9.300
Prix d'émission	Fr. S. 10,34

AMFONS
Fonds mutuel d'investissements américains
Prélevé du portefeuille au 3 Avril 1956

EASTMAN KODAK	10,34%
CANADA IMMOBIL (Fonds de placement pour valeurs immobilières au Canada)	12,91%
SOUTHERN RAILWAY	8,49%
KENNECOT COPPER	9,54%
U.S. GYPSUM	12,91%
STANDARD OIL CO. OF NEW JERSEY	12,70%
GENERAL MOTORS CORP	8,48%
INTERNATIONAL PAPER	9,47%
AMERICAN TELEPHON & TELEGRAPH [ATT]	12,63%
Parts en circulation	21.000
Prix d'émission	$ USA 1,06

[75] Detall de la composició dels fons d'inversió EUFONS i AMFONS l'abril de 1956. Els valors complementaris fins a arribar al 100% de les participacions (2,00% en el cas d'Eufons i 2,53% en el d'Amfons) no queden detallats al document original.

Memorial adreçat als delegats permanents dels coprínceps (10 d'abril de 1956)[76]

Molt Il·lustre Senyor,
El dia 5 d'abril corrent, el M.I. Veguer Francès va convocar al seu despatx al Sr. Ivo Fiter i Mallol, a fi de demanar-li explicacions sobre les activitats que el Departament Comercial i Fiduciari del Crèdit Andorrà realitza en el seu immoble d'Andorra la Vella, manifestant-li entre altres coses que constant-li positivament que la dita empresa havia realitzat activitats de tipus bancari, en contra de la suspensió dictada per la M.I. Delegació Permanent de França, es veuria en la precisió de clausurar l'immoble si en un breu termini no li eren donades les degudes satisfaccions.

Davant aquest cas d'urgència, els signants, en representació del Consell d'Administració de la nostra Entitat, respectuosament adrecen a les MM.II. Delegacions Permanents el present MEMORIAL dels fets ocorreguts i llur justificació, amb SÚPLICA que a la vista dels mateixos les MM.II. Delegacions puguin resoldre una situació que podria desencadenar perjudicis notables a l'economia del país.

1er.- El dia 21 de desembre de 1949, el M.I. Consell General, per Decret nº 776, va autoritzar al Sr. Bonaventura Riberaygua Argelich per a dedicar-se al negoci bancari en les Valls d'Andorra, sota el nom de Crèdit Andorrà.

2on.- El Sr. Bonaventura Riberaygua Argelich morí el 12 d'octubre del 1950 deixant la seva empresa tot just començada. El seu fill Sr. Ramon Riberaygua Esteve va sol·licitar del M.I. Consell General la ratificació a favor seu de l'autorització concedida per l'esmentat Decret nº 776; ratificació que li fou atorgada pel Decret nº 859, de data 9 de novembre del 1950.

3er.- Per a utilitzar aquesta autorització, la Sra. Pilar Esteve Grau Vda. de Riberaygua i els seus dos fills, Sr. Ramon i Sr. Bonaventura Riberaygua Argelich [sic], varen constituir el dia 15 de desembre de 1950 una Societat Anònima totalment andorrana entre ells tres, donant trasllat en data oportuna al M.I. Consell General dels estatuts pels quals es regia la Societat.

4rt.- El Decret nº 776 del dia 21 de desembre del 1949 va ésser ferm i inapel·lable a partir dels quinze dies de la seva publicació i va transcórrer gairebé un any sense que ningú hi fes cap mena d'oposició. És més: el dia 21 de març del 1950, el Banc Agrícol i Comercial d'Andorra S.A. es va dirigir per carta al Sr. Bonaventura Riberaygua Argelich reconeixent-lo com a beneficiari de l'autorització continguda en el Decret nº 776. Fou solament el dia 5 de desembre de 1950, i per tant fora del termini previst en el Decret de 21 de març de 1933, que el Banc Agrícol i Comercial d'Andorra S.A. va interposar davant les MM.II. Delegacions Permanents recurs contra el Decret nº 776 del M.I. Consell General.

5é.- És de notar que el Sr. Bonaventura Riberaygua Argelich, primerament, i després els seus hereus, transcorregut el termini durant el qual els Decrets del M.I. Consell General poden ésser recorreguts, i en el període d'aquest any en el qual ningú no va fer-li cap objecció, varen construir un edifici destinat a albergar l'Entitat per la qual estaven autoritzats, invertint en el mateix un quantiós capital.

6é.- El dia 7 de desembre del 1950, el Sr. Ramon Riberaygua Esteve va rebre una notificació del M.I. Sr. Síndic en la qual li donava trasllat de la comunicació del M.I. Veguer Francès segons la qual havent estat acollit per l'Exm. Sr. Co-Príncep Francès el dit recurs, se li ordenava d'abstenir-se de tota activitat que es desprengués del Decret recorregut.

[76] Transcripció literal del document.

7é.- El dia 10 d'abril del 1954, el Sr. Ramon Riberaygua Esteve va sol·licitar i obtenir per Decret nº 2.027 del M.I. Consell General l'autorització d'obrir un Departament Comercial i Fiduciari del Crèdit Andorrà, per dedicar-se a les activitats que es desprenen del nom del dit Departament. Començades aquestes activitats el dia 14 següent, el Sr. Ramon Riberaygua Esteve les va desenrotllar sense interrupció ni oposició de ningú fins el mes de mars [corregit a mà: a l'escrit mecanografiat hi diu *d'abril*] del 1955.

8é.- En aquesta data, els Srs. Riberaygua varen vendre a un grup d'andorrans totes les accions que posseïen de Crèdit Andorrà que eren els dos terços del capital, quedant el terç restant en mans espanyoles que ja n'eren posseïdores en aquell moment. L'Assemblea General dels nous accionistes va decidir continuar les operacions del Departament Comercial i Fiduciari i va nomenar el Consell d'Administració que encara avui governa la Societat.

9é.- Pocs dies després de l'entrada dels nous accionistes o sia el dia 16 de mars de 1955[77] el Banc Agrícol i Comercial d'Andorra S.A. va requerir-nos amb un pretès dret d'inspecció i recaudació d'un suposat impost sobre operacions bancàries, al·legant que el Departament Comercial i Fiduciari del Crèdit Andorrà realitzava aquesta mena d'operacions. Còpia d'aquest requeriment pot veure's en l'anexe nº 1. Nosaltres vàrem contestar per mitjà del requeriment la còpia del qual s'acompanya com anexe nº 2. Des d'aleshores fins avui hem seguit desenrotllant les activitats pròpies del Departament Comercial i Fiduciari en mig de la general aprovació de particulars i entitats que, cada dia més, ens han anat encarregant de llurs afers.

10é.- És possible que la multiplicitat dels encàrrecs comercials i fiduciaris que hem rebut de la nostra clientela sempre en augment, hagi donat la impressió, en algun moment, que ens sortíem dels límits proposats en obrir el Departament, però això neix de la dificultat de precisar les diferències entre les activitats bancàries i les merament comercials, financieres i fiduciàries. A aquest respecte és convenient tenir present que contràriament al que succeeix en altres països on la funció bancària és ben delimitada, en les Valls d'Andorra l'únic Banc existent en el moment de la nostra arribada, igualment com els Bancs espanyols en els quals està inspirat, s'ocupa també d'operacions comercials i financieres. Aquesta circumstància contribueix a crear una idea excessivament extensiva del concepte de banca i és la causa de què pel fet de realitzar nosaltres operacions financieres i fiduciàries que són també acomplertes pel Banc Agrícol i Comercial d'Andorra S.A. se'ns hagi pogut dir que fem operacions bancàries. Però de fet, la gran majoria de les operacions que hem realitzat entren dintre d'alguna de les següents:

a). Compra de crèdits a comerciants andorrans sobre altres comerciants de les Valls, mitjançant el document que s'adjunta (anexe nº 3) del text del qual es dedueix clarament que es tracta d'una simple operació mercantil.
b). Pagament de lletres i rebuts per compte de tercers que és una operació de comissió o mandat.
c). Gerència dels havers confiats pels nostres clients per a ésser invertits, ja sigui en moneda estrangera ja sigui en valors, la qual cosa constitueix una operació d'administració.
d). Compra al nostre nom, però per compte dels nostres clients, de divises i mitjans de pagament sobre l'estranger, que constitueix una típica operació fiduciària.
e). Cessió de saldos en moneda estrangera, propietat dels nostres clients però figurant al nostre nom, per compte dels mateixos clients i a l'ordre de tercers, que és també una operació fiduciària.
f). Operacions de canvi de moneda que són de general exercici en les Valls.
g). Compra de valors per compte dels nostres clients i cobrament de les rendes dels mateixos que és una mera operació de comissió mercantil.

[77] A la còpia de l'original català consultada, el text *16 de mars de 1955* està escrit a mà en un espai que en el text mecanografiat es va deixar en blanc. Tanmateix, a la còpia de la traducció en francès que es va adreçar a la delegació permanent de Perpinyà, aquest fragment de text ja apareix mecanografiat.

h). Préstec de diners per operacions de comerç o industrials que no és altra cosa que una operació financiera.

i). Dipòsit de fons com a provisió dels nostres clients per l'acompliment dels encàrrecs confiats i retorn dels sobrants dels mateixos, ja sigui a compte o com a liquidació definitiva.

És possible també que en algun cas, pressionats per les necessitats dels nostres clients i a llur demanda, ens haguem trobat barrejats en alguna operació que més clarament pugui qualificar-se de bancària, però això haurà estat de manera esporàdica i mai amb la intenció de faltar a l'obediència que devem als nostres Excms. Senyors Co-Prínceps.

11.- Tota la nostra gestió ha donat com a conseqüència, en primer lloc a l'ordenació econòmica dintre de les Valls, sobretot pel que fa referència al règim de pagaments i cobraments, de la qual el país estava molt faltat. En segon lloc, les facilitats donades als nostres clients ens han portat al dia d'avui, per la raó natural de les coses, al fet evident de comptar aprop de mil clients amb un total de més de quinze milions de pessetes confiades a la nostra gestió, en gran part, com és natural, invertides.

Exposats cronològicament els fets esdevinguts i vista la situació real de la nostra empresa en el dia d'avui, fàcilment es compren que el tancament de la mateixa o tota paralització de les nostres activitats provocaria sense remei un col·lapse econòmic en un gran sector del país, ocasionant un enorme perjudici als comerciants andorrans que durant aquests dos anys de treball ens han dipositat la seva confiança en mig de la general satisfacció.

Per això, encara que siguem conscients de la nostra bona fe i d'haver obrat sempre amb la major rectitud, a fi d'evitar el desastre, no ja dels components de la Societat sinó de tots els clients que depenen de la mateixa, supliquem del recte sentit de justícia de les MM.II. Delegacions Permanents i esperem de llur magnànima preocupació pel benestar del país, tota altra solució diferent del tancament que tan greus repercussions tindria.

Dins d'aquest ordre d'idees i sens perjudici de tot el que hem exposat en ordre a la justificació de la nostra actuació, acceptaríem gustosament el deixar de fer totes aquelles operacions que a criteri de les MM.II. Delegacions Permanents fossin motiu d'induir a sospita de trencament de la suspensió del Decret nº 776 del M.I. Consell General, dictada per l'Excm. Sr. Co-Príncep Francès, la submissió i respecte que tenim envers el qual ens impedeix ni tan sols intentar.

No obstant, preguem respectuosament a les MM.II. Delegacions Permanents vulguin tenir en compte que el nostre bon desig es troba limitat per la realitat de les coses ja que no veiem com paralitzar d'una manera immediata moltes de les operacions en curs sense produir perjudicis molt greus als nostres clients. Esperem doncs del bon zel i alt criteri de les MM.II. Delegacions Permanents la tolerància i flexibilitat necessària per a procedir al reajust que desitgin d'una manera progressiva, oferint per la nostra banda la col·laboració necessària per arribar-hi en el termini més breu possible.

Això dit i sense que signifiqui rectificació de res del que acabem de manifestar ni de la promesa de submissió que precedeix, volem aprofitar l'avinentesa de dirigir-nos als MM.II. Delegats Permanents dels Excms. Srs. Co-Prínceps per a exposar el dret que creiem ens assisteix a actuar plenament com a Banc ja que aquesta és la meta a que desitgen arribar tots els actuals accionistes de la Societat puix amb aquesta idea varen comprar les accions que posseeixen.

Fonamentem aquest dret en els següents punts:

A). Dret que assisteix a tota persona andorrana ja sigui física o jurídica d'exercir tota mena de professió sense exclusió de cap d'elles.

B). Decret nº 776 del M.I. Consell General concedint al Sr. Bonaventura Riberaygua Argelich, a major abundament del dit en l'apartat A), l'autorització per a exercir l'activitat bancària a les Valls sota la denominació de Crèdit Andorrà.

C). Dret que assisteix als andorrans a associar-se lliurement entre sí i amb persones estrangeres, amb les condicions requerides i en la proporció de dos andorrans per cada estranger.

D). Traspàs de l'autorització continguda en el dit Decret nº 776, a favor de la Societat Anònima Crèdit Andorrà, legalment constituïda davant el Notari de les Valls, com estem disposats a provar, en el seus dos terços són avui dia propietat de persones andorranes.

E). El fet de no existir cap monopoli ni concessió especial per a exercir l'activitat bancària a les Valls que pugui impedir l'exercici de la nostra, ja que el pretès monopoli de fet creat per l'import [en lloc d'*impost*] sobre les operacions bancàries regulat en el Decret del M.I. Consell General del dia 18 d'abril del 1929, fou suprimit totalment per l'Ordinació del M.I. Consell General de data 20 de juliol del 1951 (anexes nº 1 i 2 [sic]).

F). L'increment i el desenrotllament econòmic de les Valls d'Andorra que permet perfectament la coexistència de més d'una entitat bancària amb els beneficis evidents que aquest fet produeix als comerciants de les Valls com a resultat del joc de la lliure competència.

G). El fet evident de la general simpatia amb que ha estat acollida la nostra actuació i l'afluència de clients que hem experimentat, i que corrobora el que hem dit en l'apartat anterior, puix en dos anys cursts [sic] ens ha estat confiada una xifra equivalent a gairebé la meitat de la que té dipositada al cap de 25 anys el Banc Agrícol i Comercial d'Andorra S.A.

H). L'esforç que durant aquests temps hem realitzat en pro de l'economia de les Valls creant a base del nostre treball i dedicació nous sistemes de pagament i cobrament que donant una major rapidesa de circulació al diner redunden en augment de riquesa pel nostre país.

Per tot el què hem exposat, a VV.MM.II.SS.

SUPLIQUEM:

Que vulguin resoldre el recurs contra el Decret nº 776 del M.I. Consell General, aixecant la suspensió que pesa sobre el Crèdit Andorrà i l'autoritzin al ple exercici de la funció bancària.

És gràcia que esperem obtenir del recte procedir dels M.I. Delegats Permanents, als quals Déu guardi la vida molts anys.

Avís del Consell General (21 d'abril de 1959)[78]

Mesures per a protegir l'economia andorrana.

Per evitar possibles greus perjudicis a l'economia andorrana i a la moneda dels països veïns, el M. I. Consell General desitjós de servir al bé comú, es veu obligat a adoptar les mesures següents:

1ª Queda rigorosament prohibit efectuar pagaments de mercaderies que no siguin destinades a la importació a les Valls.

2ª Queda prohibida l'obertura de cap compte a nom de persona que no estigui legalment autoritzada per a residir a les Valls, i s'ordena la cancel·lació de tots els comptes que hi puguin haver actualment a nom dels estrangers no residents a les Valls, dintre el plaç màxim d'un mes a comptar de la data d'avui.

No obstant el M. I. Consell podrà autoritzar l'obertura de comptes a súbdits o entitats espanyoles i franceses prèvia autorització dels organismes competents dels seus respectius països i en la seva moneda.

Queda prohibit efectuar qualsevol operació sobre moviment de comptes de canvi de moneda estrangera, de girs, transferències, dipòsits i totes les altres operacions que directa o indirectament representin, en quantitats o acumulació de quantitats, una evasió de capitals afectant els dos països veïns (França i Espanya) d'acord amb les disposicions prohibitives en ells vigents.

Es consideren estrangers als efectes d'aquest article els espanyols i francesos.

3ª S'ordena a tots els establiments bancaris de les Valls que presentin una declaració firmada del nom dels accionistes, i la respectiva participació al Capital Social de l'Empresa bancària.

4ª Pel compliment d'aquestes disposicions el M. I. Consell ha decidit nomenar Interventors-Inspectors.

Tota infracció de les presents disposicions serà castigada amb una multa de cinc a deu vegades l'import de l'operació il·legal efectuada, sense perjudici de la responsabilitat civil i penal que escaigui i que serà del domini estricte dels Tribunals.

Sobre la investigació dels presta-noms s'acorda utilitzar les llistes facilitades pel Servei d'Ordre, que les examini la Comissió del Control i informi al M. I. Consell.

Francesc Cairat, Síndic General
Marc Vila, Secretari General

[78] Transcripció literal de l'avís.

Fonts documentals i bibliografia

Al llarg d'aquest treball s'ha referenciat a peu de pàgina la font documental dels textos que s'han reproduït. En els casos en què no es detalla la font és perquè es tracta de documentació original procedent de l'arxiu històric de Creand o bé perquè la procedència es dedueix clarament tenint en compte el context, per exemple en el cas de les actes de les sessions del Consell General. La documentació procedent d'aquesta institució (bàsicament els Llibres d'actes i els Llibres de decrets) s'ha consultat a l'Arxiu Nacional d'Andorra.

Es detalla tot seguit la relació dels principals documents bibliogràfics consultats, així com algunes referències que poden ajudar a contextualitzar els continguts de la publicació:

- Amigó, Elidà; Morell, Antoni. *693 anys després*. Andorra: Casal i Vall, 1971.
- Bricall, Josep M. (dir.). *Estructura i perspectives de l'economia andorrana*. Barcelona: Edicions 62, 1975.
- Cabana, Francesc. *Andbanc: 75 anys de banca i d'història andorrana*. Andorra: Andbanc, 2005.
- *Camins de bast: Memòries d'Antoni Pintat Argelich*. Andorra: Toni, Albert i Rosa Pintat Santolària, 2001.
- Fiter, Ricard. *Legislació administrativa andorrana*. Andorra: Casal i Vall, 1973.
- Galabert, Marc. *Desenvolupament econòmic als Pirineus: el clúster bancari andorrà en perspectiva històrica, 1930-2007*. Universitat de Barcelona, 2018. [http://hdl.handle.net/10803/587222] [Última consulta: 11 octubre 2024].
- Giral, Eugenio. *La radiodifusión en Andorra. Política, economía y espacio comunicacional en un país dependiente*. Universitat de Barcelona, 1989. [http://hdl.handle.net/2445/42617] [Última consulta: 11 setembre 2024].
- Gurdó, Glòria. *Banc Internacional-Banca Mora 1952-2002. Cinquantè aniversari*. Andorra: BIBM, 2002.
- Lluelles, Maria Jesús (coord.). *El segle xx: la modernització d'Andorra*. Lleida: Pagès Editors; Andorra: Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra, 2004.
- Lluelles, Maria Jesús. *La transformació econòmica d'Andorra*. Barcelona: L'Avenç, 1991.
- Marqués, Nemesi. *Lleis i resolucions dels coprínceps i dels seus delegats (1900-1979)*. Andorra: Casal i Vall, 1980.
- Moncada, Alberto. *Historia oral del Opus Dei*. Esplugues de Llobregat: Plaza y Janés, 1987.
- Valls, Àlvar. *Diccionari enciclopèdic d'Andorra*. Andorra: Fundació Crèdit Andorrà, 2006.
- Ynfante, Jesús. *La prodigiosa aventura del Opus Dei*. París: Ruedo Ibérico, 1970.

Durant la realització del treball també s'han consultat diferents llocs i bases de dades a Internet; les principals bases de dades consultades han estat les següents:

- Biblioteca digital de la Bibliothèque nationale de France: https://gallica.bnf.fr/
- Butlletí Oficial del Principat d'Andorra: https://www.bopa.ad/
- Departament d'Estadística: https://estadistica.ad.portal/apps/sites/#/estadistica-ca/
- Portal jurídic del Principat d'Andorra: https://portaljuridicandorra.ad/

Castellano

1950

2025

de Crèdit Andorrà
a Creand

© Ilustraciones

Fotografías
Página 223: Arxiu Nacional d'Andorra. Autor: Francesc Pantebre.
Página 255: archivo de Creand. Autor: Delfí Xandri.
Página 257: Arxiu Nacional d'Andorra. Autor: Fèlix Peig.
Página 264: Arxiu Nacional d'Andorra. Autor: Fèlix Peig.
Página 270: Arxiu Nacional d'Andorra. Autor: Fèlix Peig.
Página 277: archivo de Creand. Autor: Jaume Blassi.
Página 340: archivo de Creand Fundació. Autor: Agència de Notícies Andorrana.
Página 343: Arxiu Nacional d'Andorra. Autor: Fèlix Peig.
Página 347: archivo de Creand. Autor: Jaume Blassi.
Otras fotografías: archivo de Creand (no consta la identidad del autor).

Documentos
Página 218: Fundación Miguel Fisac.
Otros documentos: archivo de Creand.

1ª edición: Octubre de 2025

1950-2025 de Crèdit Andorrà a Creand
© del autor: Francesc Rodriguez Rossa

© de la traducción al castellano: ATLS Global, SL, 2025
Corrección del catalán: Pites Roure, 2025
© de esta edición: Creand Crèdit Andorrà
ISBN: 978-99920-80-22-1
Depósito legal: AND.654-2025

Diseño y maquetación: Casasayas Studio
Impresión: Impremta Envalira

Quedan rigurosamente prohibidas, bajo las sanciones previstas por las leyes, sin la autorización expresa y por escrito de los titulares del copyright, la reproducción total o parcial de esta obra por cualquier medio o procedimiento —comprendiendo la reprografía y el tratamiento informático— y la distribución de ejemplares de esta edición mediante venta, alquiler o préstamo público.

ISBN 978-99920-80-21-4
9 789992 080214

Sumario

204 Un propósito y un legado
206 75 años de creer y crear
208 Introducción
210 Un nuevo banco en Andorra.
Los primeros años (1949-1955)
242 Evolución y entorno.
Setenta años creando (1955-2024)
318 Hitos en el camino
352 Datos relevantes
376 Anexos
386 Bibliografía

Diríamos que el riesgo es absolutamente consustancial a la profesión bancaria y que la palabra 'crédito' viene de la palabra latina 'credo', es decir 'creo'. La política inversora de Crèdit Andorrà ha sido, y es, fundamentalmente, un acto de fe en el País y en las personas que han hecho posible el desarrollo de la economía andorrana.

Memoria del ejercicio 1972

Desde Crèdit Andorrà siempre hemos mostrado nuestra voluntad de colaborar en las iniciativas internacionales relativas a la estabilidad financiera, la transparencia y la lucha contra las actividades delictivas. Ante todos estos retos, pensamos que Andorra debe ser capaz de rediseñar un nuevo modelo económico para hacer frente a los retos de futuro y determinar cuál debe ser el acercamiento a la Unión Europea y, por extensión, al resto de organismos e instituciones internacionales influyentes en el futuro de nuestro país, con el convencimiento de que las autoridades llegarán a acuerdos favorables que garantizarán nuestra competitividad.

Carta a los accionistas 2008

Un propósito y un legado

Antoni Pintat Mas
Presidente de Creand

Cada página de este libro llenará de recuerdos vividos a más de una generación. Conmemora una historia. Una historia de determinación, de valores y de visión compartida por aquellos que creyeron en ella desde el primer día. Nuestro banco es fruto de esta visión: la de unos accionistas andorranos que, desde el inicio, apostaron por un proyecto que trascendía los intereses particulares. Lo recuerdo con emoción porque, entre ellos, se encontraban mis abuelos, tanto el materno como el paterno. Personas que entendieron que construir un banco no era solo levantar una institución financiera, sino sentar las bases de un país, de una comunidad y de un futuro más próspero para todos.

Y es que un banco no es solo de sus propietarios. Es de los clientes, de los trabajadores, de todos aquellos que confían en él cada día. Crea comunidad. No es solo una entidad económica, sino una organización con alma, con un propósito y con un legado, que se va construyendo con cada decisión tomada, con cada servicio o producto ofrecido, con cada familia y con cada empresa a la que hemos ayudado a prosperar. Porque detrás de cada cifra, de cada operación, hay personas con proyectos de vida, cuyos sueños han encontrado apoyo en nuestra institución.

Durante estos 75 años, hemos visto cambios profundos en la economía, en la sociedad y en la forma de relacionarnos con el mundo. Nos hemos adaptado a los tiempos y hemos evolucionado para ofrecer el mejor servicio, sin perder nunca de vista nuestros principios fundacionales. Porque, más allá del éxito financiero, lo que nos define es la confianza que generamos. Es esa confianza, construida con esfuerzo y responsabilidad, la que nos ha permitido ser parte activa del crecimiento de Andorra y de la evolución de sus instituciones.

Esta celebración no es solo un recuerdo del pasado, sino una reafirmación de nuestro compromiso con el futuro. En un mundo donde lo efímero a menudo se confunde con lo importante, 75 años representan la solidez de un proyecto a largo plazo, la voluntad firme de dejar una huella positiva y de seguir siendo un referente de confianza, de innovación y de servicio. Esto no habría sido posible sin el esfuerzo y la dedicación de generaciones de accionistas, directivos, empleados y colaboradores que han trabajado con un mismo objetivo: hacer crecer nuestro banco, consolidarlo y garantizar su continuidad.

Este libro conmemorativo lo explica muy bien. Es el testimonio más completo de todo este recorrido, desde los primeros pasos de Crèdit Andorrà hasta la consolidación de Creand. No solo cuenta nuestra historia, sino que nos impulsa hacia el futuro, con el convencimiento de que lo mejor aún está por venir. Los próximos años nos traerán nuevos retos, nuevas oportunidades y, sin duda, nuevas formas de entender las finanzas y el servicio a la sociedad. Pero, pase lo que pase, seguiremos siendo una entidad al servicio de las personas y del país.

Hoy, pues, Creand se proyecta hacia el futuro, fruto de ese propósito nacido hace 75 años, con un legado permanente que estoy convencido de que irá creciendo aún más en el tiempo. A todos los que lo habéis hecho posible, desde los accionistas hasta la sociedad andorrana en su conjunto, quiero trasladaros mi más sincera enhorabuena.

75 años de creer y crear

Xavier Cornella Castel
Consejero delegado de Creand

Cuando una empresa como la nuestra llega a los 75 años, no solo celebra una cifra, sino una trayectoria de trabajo, esfuerzo, retos superados y de haber sabido adaptarse a unos tiempos cambiantes. Y siendo fiel a una visión que se ha mantenido firme a lo largo de tres cuartos de siglo. Crèdit Andorrà, ahora Creand, llega a este aniversario con la satisfacción de haber sido un actor fundamental en el desarrollo del país, acompañando a personas, familias, empresas y emprendedores en su crecimiento.

Hoy miramos atrás para proyectarnos hacia el futuro. Y nos situamos en 1950 como punto de referencia. Fue entonces cuando un grupo de visionarios andorranos decidió impulsar un proyecto bancario con una misión clara: ofrecer, en el Principado de Andorra, un servicio financiero moderno y accesible, en sintonía con las necesidades de una sociedad en constante evolución. Aquella nuestra primera oficina, sencilla, pero llena de ambición, fue el punto de partida de un viaje apasionante que nos ha llevado a ser un referente indiscutible en todas las parroquias de nuestro país.

Si alguna característica ha definido nuestra forma de hacer banca, desde sus inicios, ha sido la proximidad con los clientes y la adaptación continuada a las transformaciones del sector financiero y de la sociedad misma. Es verdad que los avances tecnológicos han transformado la forma en la que ahora operamos, pero nunca han sustituido la esencia que nos define: el trato personalizado y la voluntad de estar junto a las personas en cada etapa de su vida.

Pero, más allá de la actividad bancaria, nuestra responsabilidad ha sido contribuir al progreso de Andorra. Hemos participado en el desarrollo de sectores clave del país, como el turismo, el comercio y el emprendimiento. Hemos apoyado múltiples iniciativas impulsoras de crecimiento. Hemos estado presentes en momentos decisivos para el país, hemos generado estabilidad y confianza en tiempos de incertidumbre y hemos impulsado nuevas oportunidades cuando era necesario avanzar hacia el futuro. No podemos olvidar que, a través de nuestra Fundación, también hemos aportado valor real a nuestra comunidad, tomando parte en proyectos sociales, educativos, culturales y deportivos, desde hace casi 40 años.

Hoy, bajo la marca Creand, hemos entrado en una nueva etapa, con una clara estrategia de expansión internacional, sin perder nuestras raíces. Y con una clara apuesta por la innovación, la sostenibilidad y la digitalización. Todo esto, sin renunciar a los valores que nos han hecho crecer y que siguen siendo la base de nuestro compromiso con accionistas, clientes y empleados y, en definitiva, con el país.

Este aniversario es una ocasión especial para expresar mi sincero agradecimiento a todas las personas que han formado parte de este camino, un camino de éxito gracias a su confianza y dedicación. Las empresas son, en esencia, las personas que trabajan en ellas. Y en estos 75 años hemos tenido la suerte de contar con equipos excepcionales que han hecho de nuestro modelo de banca una experiencia profesional y personal única.

Este libro que tenéis en las manos recoge, con todo lujo de detalles, el camino recorrido desde los inicios hasta hoy: de Crèdit Andorrà a Creand. Como podréis comprobar, es una historia de Creer en el país, de Crear oportunidades y de avanzar juntos hacia nuevos retos.

Así pues, solo me queda daros las gracias por estos 75 años de historias compartidas. Por creer en nosotros y por permitirnos crecer a vuestro lado.

Introducción

El discurso narrativo que debe permitir establecer el hilo de una historia puede emprenderse de muchas maneras. En el caso de esta publicación, en la que se pretende trazar el recorrido de Creand a lo largo del tiempo, se ha optado por la diversidad. Con esta decisión se ha querido evitar el peligro de dispersión (y, consecuentemente, de una posible falta de precisión y de comprensión) que podría haber resultado de la gran diversidad de los temas a tratar, además de la concatenación entre ellos, que no siempre era evidente. Por eso, cada uno de los capítulos ha merecido un tratamiento formalmente diferenciado, característica que, pensamos, facilitará la lectura del conjunto de la obra y ayudará a hacer más comprensible su contenido.

En el capítulo que inicia la narración, **Un nuevo banco en Andorra. Los primeros años (1949-1955)**, se exponen con profusión de detalles y de referencias el nacimiento de Crèdit Andorrà SA y sus primeros cinco años de vida, un período temporal marcado por la incertidumbre y las dificultades provocadas por una diversidad de factores.

El segundo, **Evolución y entorno. Setenta años creando (1955-2024)**, dividido correlativamente por años y mucho más esquemático y con una redacción escueta, abarca esencialmente los hechos y acciones más relevantes que han marcado la historia del Banco en los últimos setenta años. También incluye (señaladas con *) las referencias a algunas acciones o decisiones relativas a actuaciones ajenas al negocio bancario y financiero de Crèdit Andorrà SA, esencialmente respecto a las actividades aseguradora y social. Por último, también se detallan (señaladas con +) ciertas decisiones legislativas o normativas que han afectado la actividad empresarial de Creand Crèdit Andorrà, así como otros hechos (la gran mayoría de ámbito nacional) relacionados con el sector bancario o que han tenido para Andorra un impacto político, económico o social destacable. Sin embargo, no se ha reflejado en el capítulo la inmensa mayoría de las acciones desarrolladas por el Banco al margen de su actividad principal (en gran parte, actuaciones de apoyo a actividades culturales, deportivas o sociales), debido a su gran número y diversidad.

En el tercer capítulo se presentan, de forma resumida, pero suficientemente detallada, doce de los **Hitos en el camino** que han marcado la evolución empresarial de la Entidad en sus setenta y cinco años de existencia, o que han sido momentos significativos de su desarrollo.

Por último, se detallan una serie de **Datos relevantes** que deberían reflejar de forma visual y concreta la evolución de diferentes parámetros cuantitativos que han definido la historia de Creand, así como poner al alcance del lector datos diversos relativos a los órganos de gobierno de la Entidad. También se presenta, en varios **Anexos**, la transcripción de algunos documentos (tanto de carácter particular de Creand como de carácter público) que, por su contenido o por ser poco o nada conocidos, nos ha parecido que merecían estar en esta publicación.

Esperamos, después de estas sucintas aclaraciones introductorias, que la lectura de los textos le sea amena.

Un nuevo banco en Andorra. Los primeros años (1949-1955)

El nombre *Crèdit Andorrà* aparece por primera vez en la solicitud dirigida al Consell General de Andorra por Bonaventura Riberaygua Argelich, el 13 de diciembre de 1949, en la que expone que desea *fundar una casa de crédito, defensora de los intereses andorranos, en el sentido de fomentar el desarrollo de la industria, el comercio y la agricultura, con el propósito de facilitar siempre a los andorranos laboriosos y honrados los medios económicos y monetarios a un interés módico*, y pide a la institución que *se digne a autorizarlo para domiciliar la casa de crédito en un inmueble de su propiedad, situado en Andorra la Vella, y darle el nombre de CRÈDIT ANDORRÀ*. El Decreto (con fecha del 21 del mismo mes y número de orden 776) autoriza *el ejercicio de las actividades solicitadas bajo la denominación de Crèdit Andorrà*. Riberaygua justifica documentalmente ser *competente en conocimientos bancarios, por haber desempeñado cargos importantes y de confianza, durante diecinueve años y seis meses, en la sociedad anónima bancaria El CREDIT LYONNAIS, Central de Barcelona*, y aporta como argumento suplementario para que sea tomada en consideración su petición que *cuando aún vivía su madre, que en gloria esté, la "Casa Ramon" efectuaba operaciones de cambios y operaciones de préstamos*.

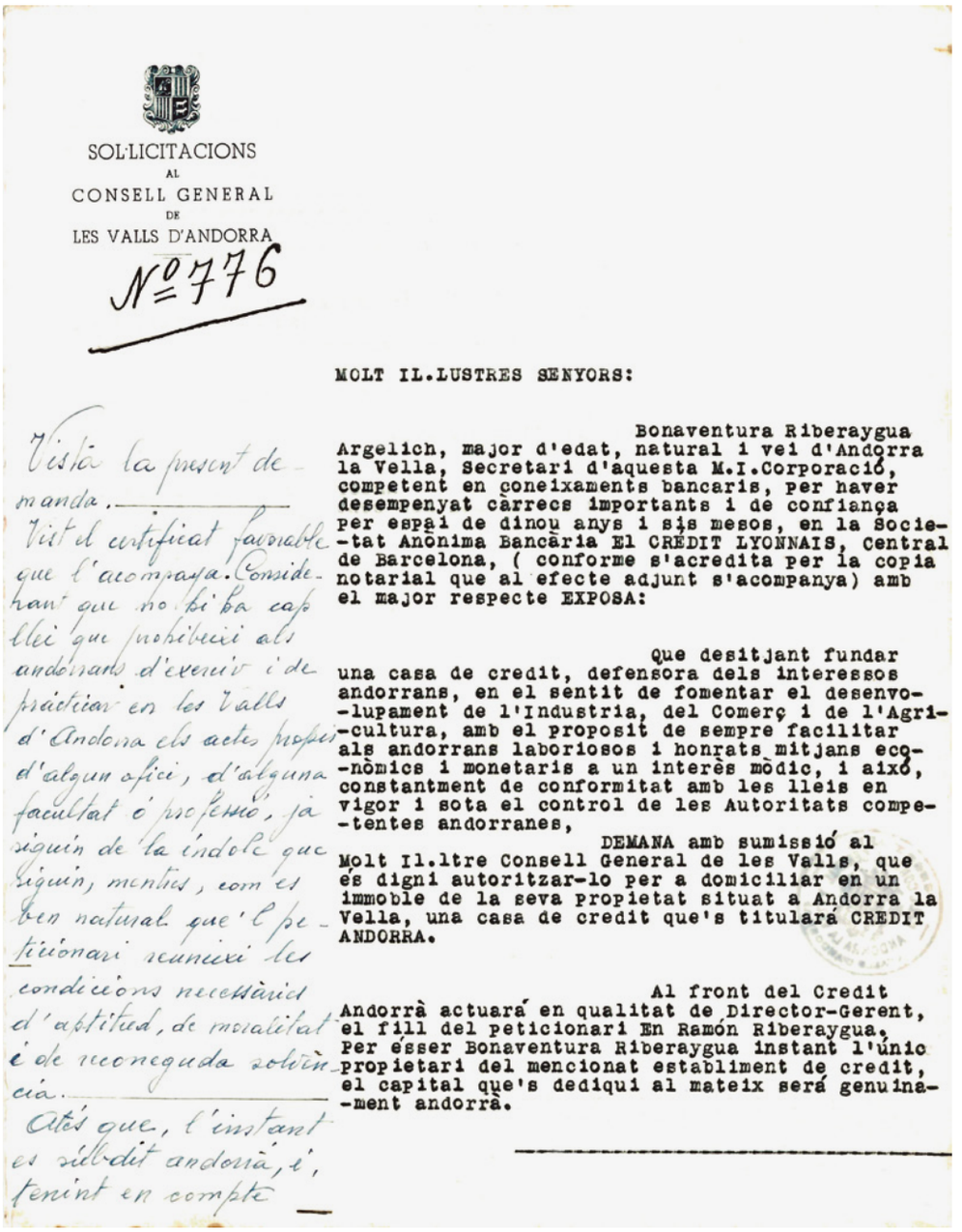

SOL·LICITACIONS
AL
CONSELL GENERAL
DE
LES VALLS D'ANDORRA

Nº 776

MOLT IL.LUSTRES SENYORS:

Bonaventura Riberaygua Argelich, major d'edat, natural i vei d'Andorra la Vella, Secretari d'aquesta M.I.Corporació, competent en coneixaments bancaris, per haver desempenyat càrrecs importants i de confiança per espai de dinou anys i sis mesos, en la Societat Anònima Bancària El CRÈDIT LYONNAIS, Central de Barcelona, (conforme s'acredita per la copia notarial que al efecte adjunt s'acompanya) amb el major respecte EXPOSA:

Que desitjant fundar una casa de credit, defensora dels interessos andorrans, en el sentit de fomentar el desenvolupament de l'Industria, del Comerç i de l'Agricultura, amb el proposit de sempre facilitar als andorrans laboriosos i honrats mitjans econòmics i monetaris a un interès mòdic, i això, constantment de conformitat amb les lleis en vigor i sota el control de les Autoritats competentes andorranes,

DEMANA amb sumissió al Molt Il.ltre Consell General de les Valls, que és digni autoritzar-lo per a domiciliar en un immoble de la seva propietat situat a Andorra la Vella, una casa de credit que's titularà CREDIT ANDORRA.

Al front del Credit Andorrà actuarà en qualitat de Director-Gerent, el fill del peticionari En Ramón Riberaygua, Per ésser Bonaventura Riberaygua instant l'únic propietari del mencionat establiment de credit, el capital que's dediqui al mateix serà genuinament andorrà.

Vista la present demanda.
Vist el certificat favorable que l'acompanya. Considerant que no hi ha cap llei que prohibeixi als andorrans d'exercir i de practicar en les Valls d'Andorra els actes propis d'algun ofici, d'alguna facultat o professió, ja siguin de la índole que siguin, mentres, com es ben natural que'l peticionari reuneixi les condicions necessàries d'aptitud, de moralitat i de reconeguda solvència.
Atès que, l'instant es súbdit andorrà, i, tenint en compte

Solicitud de creación de Crèdit Andorrà, dirigida al Consell General de Andorra por Bonaventura Riberaygua Argelich, y decreto de autorización.

Parece que ya hacía cierto tiempo que Bonaventura Riberaygua había decidido sacar adelante esta iniciativa, afirmación que se ve avalada por el hecho de que, unos meses antes (el 29 de octubre se había escriturado la compraventa), ya había decidido comprar a Felip Riberaygua Ribot una parcela de terreno *que formaba parte de la finca llamada Peça de Moles de Baix*, de una superficie de *doscientos treinta y cinco metros cuadrados y medio*, en la que el año siguiente se iniciaría la construcción de la sede social del Banco: el 18 de marzo, la Junta de carreteras del Consell General definió la línea de fachada; el 23 del mismo mes, el Quart de Andorra la Vella autorizó la edificación; el 5 de abril el Consell General dio la autorización para edificar el inmueble *destinado a la fundación de Crèdit Andorrà* y, finalmente, el 9 de junio, el Comú de Andorra autorizó la construcción del edificio.

---

els antecedents al. legats à més de la competència evident, el M. I. Consell General Secreta

Que, autoritza l'exercici de les activitats sol. licitades sota la "dominació" de Credit Andorrà, amb precisa condició però, que deurà observar constantment les lleis i les disposicions vigents i les que's puguin dictar en endavant.

El sol.licitant és complau en fer constar, que és troba en el ple ús dels seus drets civils i polítics, a més, que en vida de la seva mare, (A.C.S.) la "Casa Ramon" efectuava operacions de canvis i operacions de prés-tecs, havent-hi encara en aquesta data un roma-nent de comptes deudors i, considerá finalment, que no creu que avui pugui haver-hi cap impedi-ment legal.

Per lo exposat anteriorment, SUPLICA atentament a VV. SS. vulguin atendre i decretar la present demanda.

Gràcia justa que espera merèixer de les Vostres Senyories, quina vida Deu guardi molts anys.

Andorra la Vella a Tretze de Desembre del Mil nou cents quaranta-nou.

Viberayguer

Casa de les Valls à 21 de Desembre de 1949.

P. O. del M. I. Consell General

El Secretari interí

Gresa. E.

SECRETARIA DEL I. CONSELL GENERAL ANDORRA LA VELLA (VALLS D'ANDORRA)

La esmena es valida, llegir «denominació»

Gresa. E.

M.I.SRS.SINDICS I CONSELLERS DEL
CONSELL GENERAL DE LES VALLS D'ANDORRA
A n d o r r a - l a - V e l l a

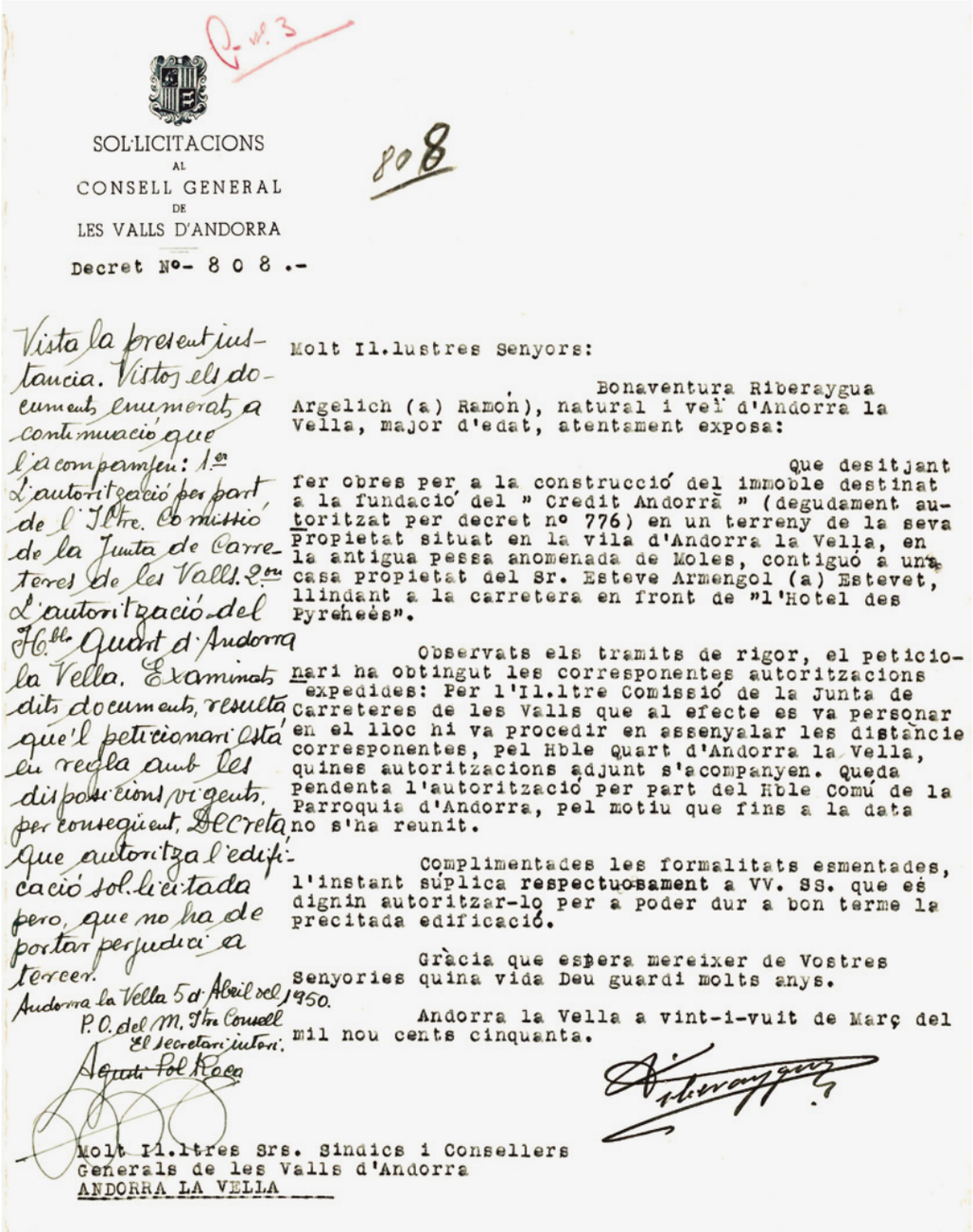

SOL·LICITACIONS
AL
CONSELL GENERAL
DE
LES VALLS D'ANDORRA

Decret Nº- 8 0 8 .-

808

Vista la present instancia. Vistos els documents enumerats a continuació que l'acompanyen: 1.er L'autorització per part de l'Il.tre. Comissió de la Junta de Carreteres de les Valls. 2.on L'autorització del Hble. Quart d'Andorra la Vella. Examinats dits documents, resulta que'l peticionari està en regla amb les disposicions vigents, per conseqüent, Decreta que autoritza l'edificació sol·licitada pero, que no ha de portar perjudici a tercer.
Andorra la Vella 5 d'Abril del 1950.
P.O. del M. Il.tre Consell
El Secretari interí:
Agustí Pol Roca

Molt Il.lustres Senyors:

Bonaventura Riberaygua Argelich (a) Ramon), natural i vel d'Andorra la Vella, major d'edat, atentament exposa:

Que desitjant fer obres per a la construcció del immoble destinat a la fundació del " Credit Andorrà " (degudament autoritzat per decret nº 776) en un terreny de la seva propietat situat en la vila d'Andorra la Vella, en la antigua pessa anomenada de Moles, contiguó a una casa propietat del Sr. Esteve Armengol (a) Estevet, llindant a la carretera en front de "l'Hotel des Pyrenées".

Observats els tramits de rigor, el peticionari ha obtingut les corresponentes autoritzacions expedides: Per l'Il.ltre Comissió de la Junta de Carreteres de les Valls que al efecte es va personar en el lloc hi va procedir en assenyalar les distàncie corresponentes, pel Hble Quart d'Andorra la Vella, quines autoritzacions adjunt s'acompanyen. Queda pendenta l'autorització per part del Hble Comú de la Parroquia d'Andorra, pel motiu que fins a la data no s'ha reunit.

Complimentades les formalitats esmentades, l'instant súplica respectuosament a VV. SS. que és dignin autoritzar-lo per a poder dur a bon terme la precitada edificació.

Gràcia que espera mereixer de Vostres Senyories quina vida Deu guardi molts anys.

Andorra la Vella a vint-i-vuit de Març del mil nou cents cinquanta.

Riberaygua

Molt Il.ltres Srs. Síndics i Consellers
Generals de les Valls d'Andorra
ANDORRA LA VELLA

Solicitud de Bonaventura Riberaygua Argelich al Consell General de Andorra, pidiendo autorización para edificar un inmueble destinado a ser la sede de Crèdit Andorrà.

No podemos establecer, a partir de la documentación disponible, cuáles fueron los motivos que llevaron a Bonaventura Riberaygua a tomar la decisión de crear un banco. Paradójicamente, poco tiempo antes (abril de 1947), él y Manuel Cerqueda Escaler habían adquirido 1 300 de las 2 000 acciones del Banc Agrícol i Comercial d'Andorra (BACASA); cuando, hasta ese momento, el capital de ese banco había estado totalmente en manos españolas. Las acciones adquiridas por Riberaygua fueron 250; la compra también lo hizo poseedor de 30 de las 250 partes de fundador del banco. ¿Qué ocurrió durante los dos años siguientes para que Riberaygua decidiera crear un nuevo banco, que debía hacer competencia directa a otro del que él era accionista? No lo sabemos. La intuición de que algún motivo determinante, posible-

mente relativo a la gestión del banco, llevó a una confrontación entre Riberaygua y alguno o algunos de los propietarios de BACASA no está documentada, pero la sucesión de los hechos nos lleva a manifestar que debió existir y que seguramente desencadenó la solicitud de creación de Crèdit Andorrà.

La celeridad con la que Riberaygua pretendía llevar el proyecto a la práctica se vio, sin embargo, interrumpida, esencialmente por dos motivos: el primero fue que el Banc Agrícol i Comercial d'Andorra no veía con buenos ojos la iniciativa de crear Crèdit Andorrà; el segundo, y decisivo, fue su fallecimiento repentino en octubre de 1950. El fallecimiento comportó que su hijo, Ramon Riberaygua Esteve (en la solicitud inicial, Bonaventura Riberaygua especificaba que Ramon actuaría en calidad de director-gerente de la nueva entidad), solicitara al Consell General *ratificar y estimar como hecha a mi favor la autorización que había concedido a mi difunto padre*, demanda autorizada el 9 de noviembre mediante el Decreto 859. En cuanto a la oposición de BACASA, queda concretada explícitamente en el recurso presentado a la delegación permanente del copríncipe francés, formalizado por la entidad contra la decisión del Consell General de autorizar la creación de Crèdit Andorrà.[1] La interposición del recurso fue notificada por el Síndic a Ramon Riberaygua el 7 de diciembre del mismo año, mediante la comunicación de la carta que le había dirigido el mismo día el veguer francés, en la que el veguer le manifestaba que el recurso *ha sido aceptado por su excelencia el copríncipe francés (cita original en francés)* y que quedaba suspendida la decisión tomada por el Consell General, y le pedía que comunicara al beneficiario que se abstuviera de realizar ninguna actividad en relación con la autorización dada.

La oposición de BACASA ya se había manifestado de forma implícita pocos días después de que Bonaventura Riberaygua recibiera la autorización para crear Crèdit Andorrà, cuando, el 10 de enero de 1950, el director de la entidad, Manuel Cerqueda, pidió al Consell General que se le entregara una copia de la solicitud y de la autorización; la demanda se hacía *con el objeto de poder dar cumplimiento a lo dispuesto en el Decreto de fecha del 18 de abril de 1929*. Este documento (que en realidad no era un decreto, sino un convenio establecido entre el Consell General y Miquel Mateu Pla) dejaba constancia, básicamente, de que, el día 18 de abril de 1929, *el Consell General de los Valles de Andorra, reunido en sesión extraordinaria, ha acordado,*[2] *con carácter irrevocable, crear un impuesto del cinco por ciento sobre la cifra de negocios bancarios...*; también constaba que se eximía durante 75 años a Miquel Mateu, o a la persona o entidad que ostentara sus derechos, de este impuesto *y de todos los que de ese día en adelante se pudiesen*

[1] Crèdit Andorrà nunca llegó a conocer el contenido del recurso y, por tanto, no se sabe por qué motivo fue presentado. Una posible motivación sería que se adujera la exclusiva de Miquel Mateu para abrir un banco (que, como veremos más adelante, no existió); podría respaldar esta opinión el hecho de que, cuando en 1935 se instaló en Andorra la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis (Caja de pensiones para la vejez y de ahorros), lo hizo con el acuerdo de Miquel Mateu (en el Decreto del Consell General del 19 de diciembre de 1934, en el que se autoriza la apertura de una sucursal de la Caixa de Pensions, consta que el día 12 anterior se había firmado un convenio entre Francesc Moragas y Miquel Mateu, en el que Mateu *renuncia a los derechos que pudieran corresponderle sobre las operaciones que realizase la Caixa de Pensions en Andorra)*. Sin embargo, lo más probable es que se pretextase una supuesta actuación de Ramon Riberaygua como testaferro ("prestanoms", en Andorra), acto implícitamente prohibido según un Decreto del Consell General del 11 de junio de 1939. Avalaría esta opinión la interpretación del acuerdo adoptado por el Consejo de administración de BACASA el 21 de noviembre de 1950 (transcrito por Francesc Cabana en *Andbanc, 75 anys de banca i d'història andorrana*, Andbanc, 2005), que dice: *Se habla de la situación de Crèdit Andorrà tras la muerte de Bonaventura Riberaygua. Constándole al Banc Agrícol i Comercial que el Sr. Riberaygua es persona interpuesta y que el grupo interesado en Crèdit Andorrà viene actuando después de la muerte de aquel señor abiertamente, tanto en Andorra como fuera de los Valles, se acuerda interponer recurso contra el Decreto del M. I. Consell General, que había autorizado el funcionamiento del nuevo banco.* También lo avalarían unas frases contenidas en el escrito de respuesta de Crèdit Andorrà a un requerimiento de BACASA, de 1956, donde se dice que *la afirmación que parece ser la inspiradora de su recurso de que nuestra Entidad no cuenta con la debida participación de capital andorrano no se corresponde con la realidad. Todas las dudas que tal vez pudieron motivar su recurso se han desvanecido: la más amplia distribución de nuestro capital social entre personas y entidades andorranas es un hecho público y notorio.*

[2] En el acta de la reunión no consta el acuerdo detallado en el convenio. Solo se expone, en cuanto a esta cuestión, que se acuerda *redactar definitivamente el anexo que fue firmado por el Consell y los mencionados concesionarios el 27 de marzo anterior, haciendo un documento aparte de lo referente al banco, como consta según los dos documentos firmados con fecha de hoy.*

crear; y, además, que Miquel Mateu *estará obligado, por cuenta del Consell General y ostentando su plena y absoluta representación, a controlar, revisar y cobrar el importe de este impuesto de las personas o entidades que, para realizar operaciones bancarias se establezcan en el país.* [3]

La manifestación de intenciones se concretó el 21 de marzo siguiente, mediante una carta redactada por Manuel Cerqueda (actuando, en esta ocasión, como vicepresidente de BACASA) y dirigida a Bonaventura Riberaygua, en la que le comunicaba que la entidad tenía conocimiento de que había sido autorizado para fundar Crèdit Andorrà y que, aplicando el *convenio* del 18 de abril de 1929, en nombre del Consejo de administración de BACASA (actuando como representante de Miquel Mateu), le pedía que le informara de cuándo pensaban empezar las operaciones bancarias y del total de estas al final de cada semestre natural, y también que pusiera a disposición de BACASA los libros de contabilidad, todo con el fin de realizar el control y el cobro del impuesto del 5 por ciento. La carta obtuvo respuesta unos meses más tarde, seguramente en agosto, con una denegación tanto del control de los libros contables como del abono del impuesto, por dos motivos: que el acuerdo del 18 de abril de 1929 no tenía carácter legal por no estar ratificado por las autoridades superiores y que, si fuera legal, el impuesto debería haber sido exigido a BACASA *por todas las operaciones bancarias realizadas en los Valles de Andorra que no fueran a cargo personal del Sr. Mateu Pla.*

[3] La instalación de un banco en Andorra, ligada como elemento complementario al otorgamiento de alguna concesión, ya había sido anteriormente tratada o autorizada por el Consell General en varias ocasiones, por ejemplo, en 1912 (cuando se le pide establecer una concesión para la explotación del subsuelo, que no se concretó), o en 1926, cuando otorga la concesión de un hotel-sanatorio y autoriza *establecer una casa de banca*. El convenio establecido en 1929 con Miquel Mateu (en el que no se menciona de forma específica ni la autorización para crear un banco ni ninguna exclusiva, tal y como acabamos de ver) iba ligado a la concesión de FHASA y tenía como precedente inmediato la concesión de saltos de agua, la exclusiva de un banco y el derecho de preferencia sobre la explotación de minas, otorgados en septiembre de 1928 a Pierre Forgeot y Lorenzo Gómez Quintero, que no llegó a buen puerto por la renuncia de Forgeot; en esta ocasión sí que se preveía la exclusiva de un banco y también que, *en el caso de que los concesionarios renunciaran a la exclusiva del banco, el Consell deberá imponer durante un periodo de veinticinco años a partir de hoy, un impuesto del cinco por ciento a cualquier otra banca que se instale en Andorra, quedando la mitad de dicho impuesto a favor del Consell y la otra mitad, a favor de los concesionarios.*

Con el fin de obtener financiación para llevar a la práctica el proyecto, Bonaventura Riberaygua había firmado un contrato,[4] en enero de 1950, junto a Miquel Calvet Martí, una persona polifacética. Posiblemente, Riberaygua y Calvet se conocían desde hacía tiempo, debido a alguna relación que Calvet habría tenido con el Consell General y al hecho de que Riberaygua había sido secretario de esta institución (ocupó el cargo desde 1935 hasta su muerte).[5] Sea como fuere, aunque sin poder afirmar que la iniciativa de crear Crèdit Andorrà fue conjunta, Calvet se implica de inmediato en la cuestión y crea una sociedad, en Barcelona, en la que participarán algunos conocidos suyos.[6]

Sin embargo, la necesidad de disponer de un capital relativamente importante lleva a esta sociedad a buscar otros inversores para el proyecto de Crèdit Andorrà; es en ese momento cuando se ponen en contacto (parece que totalmente por azar) con Javier Méndez de Vigo y del Arco, un letrado de la presidencia del gobierno español, que los introdujo en el círculo del Opus Dei y, concretamente, los puso en contacto con Alberto Ullastres Calvo. Estas actuaciones tuvieron como resultado el establecimiento de un contrato privado, en julio de 1950, en el que se acuerda la participación de Javier Méndez de Vigo y de Alberto Ullastres en el proyecto que promueve en Andorra el Grup Calvet.[7]

[4] No disponemos de este documento, pero sabemos que existe por la referencia que se hace a él en otro contrato (establecido en noviembre de 1950 entre Miquel Calvet y los herederos de Bonaventura Riberaygua, inmediatamente después del fallecimiento de éste), en el que se expone que el documento se firma para regular las relaciones que existían entre Bonaventura Riberaygua y Miquel Calvet, y para *llevar a una completa realización la entidad bancaria CREDIT ANDORRA que había sido objeto del contrato privado que fue convenido a treinta de Enero de este año entre los dos señores nombrados Riberaygua y Calvet (cita original en castellano)*.

[5] A pesar de no poder afirmarlo de manera concluyente, seguramente Riberaygua y Calvet se conocieron en 1936, cuando el Consell General estableció una concesión para la explotación de la *lotería nacional de Andorra*: la concesión fue otorgada a la sociedad *Unió Financera d'Andorra SA*, y uno de los tres socios de la cual era Miquel Calvet Martí.

[6] Aunque en algún documento hemos podido leer que esta sociedad tenía un capital de 5 millones de pesetas, no tenemos la certeza de que llegara a formalizarse legalmente. En la documentación la encontramos siempre referenciada como *Grup Calvet*.

[7] Este documento tampoco ha podido ser analizado y, por tanto, no conocemos su contenido exacto. Sin embargo, sabemos que detallaba la participación de los diferentes firmantes en la futura sociedad; esta puede suponerse, a partir de otra documentación disponible, como de un 31% para el Grup Calvet, un 26% para Alberto Ullastres y un 13% para Javier Méndez de Vigo; el otro 30% no sabemos a quién estaba destinado, aunque una parte o la totalidad de ese porcentaje debía corresponder a Riberaygua.

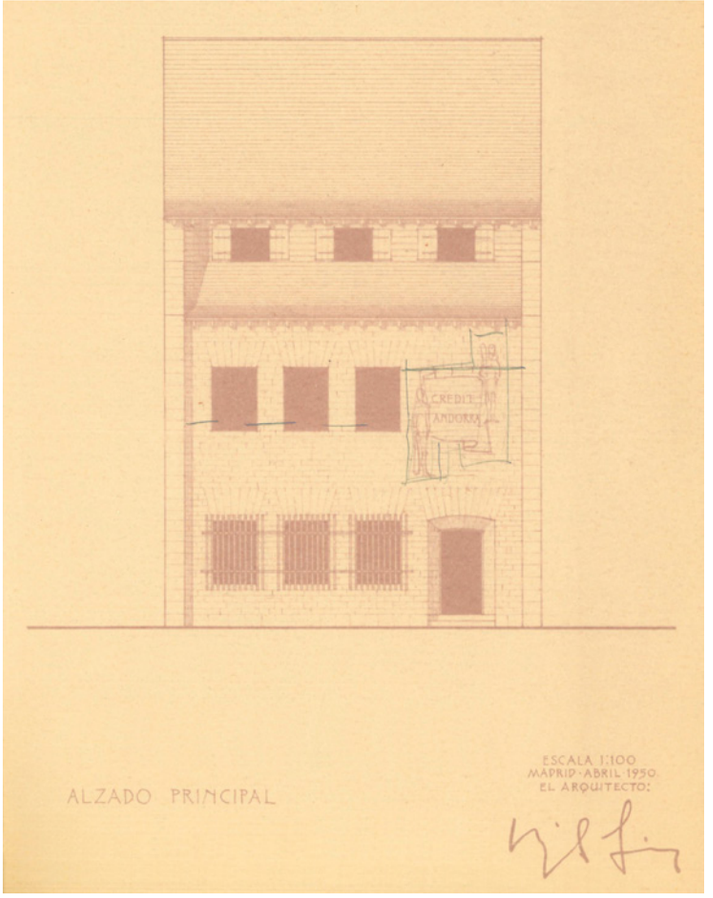

Alzado preliminar de la fachada de la sede de Crèdit Andorrà. El documento incluye las correcciones realizadas por el arquitecto al elemento decorativo con el nombre del Banco que debía estar situado sobre la puerta de entrada. También se puede constatar que la previsión inicial había sido situar la puerta de acceso al edificio en el lado derecho; la modificación de la distribución interior prevista inicialmente trasladó la puerta a la parte izquierda.

Tras el acuerdo firmado en enero de 1950 entre Calvet y Riberaygua, este último se desentiende totalmente, al menos formalmente, de cualquier iniciativa ligada a la creación de Crèdit Andorrà. Suponemos que los condicionantes inherentes al ejercicio de su cargo de secretario del Consell General le llevó a adoptar una actitud personal prudente y distanciada, dejando en manos de su hijo Ramon y de Miquel Calvet la implementación de las decisiones que se fueran tomando: Ramon Riberaygua actuaría en las cuestiones internas, en Andorra, y Calvet lo haría en el extranjero. Aunque no sabemos de forma cierta si intervino directamente, Bonaventura Riberaygua estaba al corriente del acuerdo de participación de Javier Méndez de Vigo y de Alberto Ullastres en el proyecto; el hecho de que el primero de los planos definitivos del edificio que debía acoger la sede social de Crèdit Andorrà, obra de Miguel Fisac, sea de junio de 1950 (el mismo mes en que se obtiene la última de las autorizaciones necesarias para construirlo), refuerza esta opinión.[8]

[8] Miguel Fisac fue miembro del Opus Dei entre 1936 y 1955; seguramente sin esta adscripción no se entendería que se hubiera ido a buscar a un arquitecto de Madrid para diseñar un edificio en Andorra. Cabe indicar que Fisac realizó el primero de los planos definitivos (en abril de 1950 ya había dibujado unos planos preliminares) un mes antes de firmarse el contrato entre el Grup Calvet y Alberto Ullastres, lo que denota que las conversaciones para llegar al acuerdo debían estar muy avanzadas y, además, que había una voluntad firme de no demorar las actuaciones necesarias para poner en funcionamiento el banco. Aunque la memoria y el presupuesto estimativo de la obra son de septiembre, las incertidumbres provocadas por la muerte de Riberaygua debieron detener durante un tiempo el proceso de construcción, ya que la mayoría de los planos definitivos fueron realizados en marzo de 1951, una vez Crèdit Andorrà ya se había constituido legalmente y el Grup Calvet había dejado de participar en el proyecto.

En los meses posteriores a la firma del contrato privado de julio de 1950, Miquel Calvet se dedicó a la búsqueda de apoyos y corresponsales para el Banco (especialmente en Francia), que adquiriría existencia legal unos meses después. Sin embargo, la actitud dispendiosa y poco profesional que manifestó recurrentemente en la ejecución de estas iniciativas seguramente no fue muy bien vista por sus asociados; como resultado de esta desconfianza tuvo lugar, el 14 de noviembre (Riberaygua había muerto hacía un mes), la firma de un preacuerdo de compraventa (que debía ser ejecutado en los dos meses y medio siguientes) de la participación que debía tener el Grup Calvet en Crèdit Andorrà, según el contrato privado firmado el mes de julio anterior.[9] El preacuerdo no llegó a materializarse y el resultado final de la cuestión fue la disolución, el 15 de febrero de 1951, del Grup Calvet y la adquisición por parte de Alberto Ullastres de los derechos de las personas que participaban en él;[10] este último estableció con cada una de estas personas un acuerdo privado en el que se fijaban las compensaciones que deberían recibir por la cesión de dichos derechos, en función del plazo temporal en el que se superasen las dificultades para poner en funcionamiento Crèdit Andorrà,[11] que en ese momento ya eran evidentes (recordemos que el recurso de BACASA había sido admitido un par de meses antes). De cualquier modo, y teniendo en cuenta la actitud poco seria de Calvet, está claro que el fallecimiento de Bonaventura Riberaygua, en el mes de octubre anterior, debió de suponer un cambio de situación muy significativo para Alberto Ullastres y su círculo, lo que les llevó a realizar una reflexión profunda sobre cómo debía ser encarada la continuidad del proyecto y, en última instancia, a decidir apartar a Calvet y a su grupo.

Mientras, el 15 de diciembre de 1950, había tenido lugar la formalización pública del nacimiento de Crèdit Andorrà, mediante el establecimiento de la escritura de constitución; en el otorgamiento solo intervinieron los sucesores legales de Bonaventura Riberaygua Argelich, personificados en su viuda Pilar Esteve Grau (que actúa en nombre propio y en nombre del hijo menor, Bonaventura Riberaygua Esteve) y en su hijo Ramon Riberaygua Esteve.[12]

---

[9] Este preacuerdo fue firmado entre Miquel Calvet y Antonina Monasterio (esposa de Manuel Méndez de Vigo, uno de los hermanos de Javier Méndez de Vigo), que unos días antes había adquirido un 2% de la participación atribuida a su cuñado en el contrato privado firmado el julio anterior. Como anécdota, mencionaremos que el preacuerdo preveía también, como objeto accesorio, la concesión a Antonina Monasterio de la corresponsalía exclusiva e indefinida de Crèdit Andorrà en Cuba; hay que saber que la firmante era miembro de la familia propietaria de uno de los *"ingenios"* (fábricas de azúcar) más importantes de Cuba.

[10] Curiosamente, entre estas personas no figura el propio Calvet, lo que nos lleva a pensar que este no había efectuado personalmente ninguna aportación dineraria al grupo o, tal vez, que se acordó destinar su aportación a saldar los gastos no justificables que había realizado en el ejercicio de las gestiones que se le habían encomendado.

[11] La última liquidación de estas compensaciones tuvo lugar en enero de 1963 y fue efectuada por Rafael Termes, que había asumido los derechos y deberes adquiridos por Alberto Ullastres en dichos acuerdos privados.

[12] Cabe recordar que Ramon Riberaygua había obtenido, un mes antes, la decretación positiva del Consell General en respuesta a su demanda de *ratificar y estimar como hecha a mi favor la autorización que se había concedido a mi difunto padre.*

La sociedad *Crèdit Andorrà SA* se constituye por una duración *ilimitada* y el capital social queda fijado en 3 millones de pesetas, representado por 6 000 acciones de 500 pesetas cada una. El artículo 3 establece que *La Sociedad tiene como finalidad realizar todas las operaciones lícitas, por cuenta propia y por cuenta de terceros, en Andorra y en el extranjero, de carácter financiero, industrial y comercial, inmobiliario, de seguros y reaseguros, de transportes, de explotación del suelo y del subsuelo y, en general todas las operaciones de naturaleza bancaria, sin limitación de ningún tipo, que puedan ser beneficiosas para los Valles de Andorra.* En el mismo acto se designó el primer Consejo de administración, formado por Ramon Riberaygua (Presidente) y Pilar Esteve (Consejera).

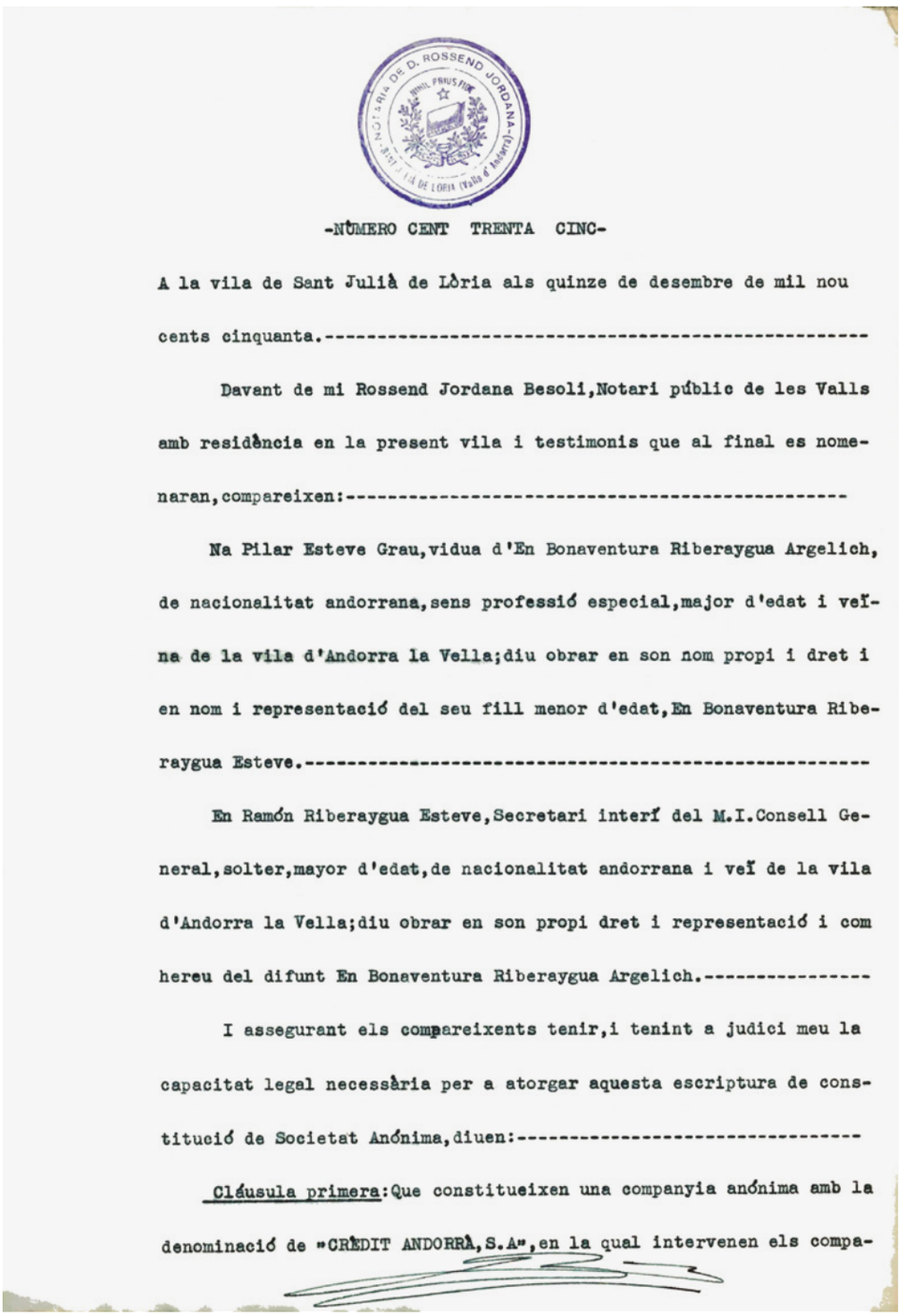

-NÚMERO CENT TRENTA CINC-

A la vila de Sant Julià de Lòria als quinze de desembre de mil nou cents cinquanta.----------

Davant de mi Rossend Jordana Besoli,Notari públic de les Valls amb residència en la present vila i testimonis que al final es nomenaran,compareixen:----------

Na Pilar Esteve Grau,vidua d'En Bonaventura Riberaygua Argelich, de nacionalitat andorrana,sens professió especial,major d'edat i veïna de la vila d'Andorra la Vella;diu obrar en son nom propi i dret i en nom i representació del seu fill menor d'edat,En Bonaventura Riberaygua Esteve.----------

En Ramón Riberaygua Esteve,Secretari interí del M.I.Consell General,solter,mayor d'edat,de nacionalitat andorrana i veí de la vila d'Andorra la Vella;diu obrar en son propi dret i representació i com hereu del difunt En Bonaventura Riberaygua Argelich.----------

I assegurant els compareixents tenir,i tenint a judici meu la capacitat legal necessària per a atorgar aquesta escriptura de constitució de Societat Anónima,diuen:----------

Cláusula primera:Que constitueixen una companyia anónima amb la denominació de "CRÈDIT ANDORRÀ,S.A",en la qual intervenen els compa-

Primera página de la escritura de constitución de Crèdit Andorrà, SA.

En el contrato firmado entre Miquel Calvet y los herederos de Bonaventura Riberaygua (mencionado en la nota 4 anterior) no encontramos constancia fehaciente de cuál debía ser la participación de cada una de las partes en la sociedad a constituir; solo se dice que, en la escritura de constitución, dos terceras partes del capital figurarían a nombre de la familia Riberaygua, o de andorranos, y la otra tercera parte a nombre de Miquel Calvet[13] (aunque este pacto no fue formalmente respetado,[14] ya que en la escritura consta que el capital social es suscrito en su totalidad por los tres miembros de la familia Riberaygua). Sin embargo, algunos indicios presentes en ese documento nos llevan a pensar que la participación real que Bonaventura Riberaygua había pactado finalmente para él era de un 10 por ciento. Sea como fuere, lo que está claro es que, después de la cesión de derechos de los miembros del Grup Calvet a Alberto Ullastres, la participación real de Ullastres (a pesar de no constar como tal en la escritura de constitución), sumada a la de Javier Méndez de Vigo, era ampliamente mayoritaria y que, por tanto, aunque formalmente fuera Ramon Riberaygua quien quedase a cargo de la empresa, en la práctica eran ellos los que asumirían la gestión de la situación para hacerla llegar a buen puerto.

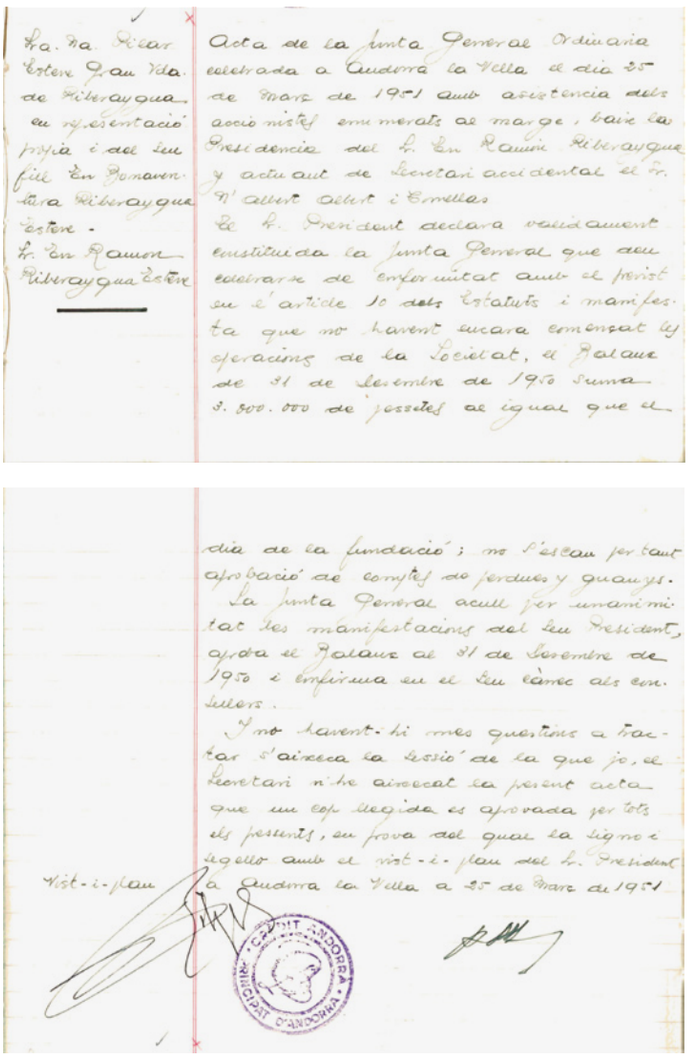

Acta de la reunión de la primera junta general ordinaria de Crèdit Andorrà, SA.

[13] Debemos tener en cuenta que, en ese momento, la participación de capital extranjero en sociedades andorranas estaba limitada legalmente a una tercera parte del total, por decisión del Consell General del 17 de mayo de 1940.

[14] Esta circunstancia es un indicio evidente de la pérdida de confianza de Alberto Ullastres en Miquel Calvet, y de su intervención en la definición del contenido final de la escritura de constitución de la Sociedad.

La presencia del Opus Dei en los inicios de Crèdit Andorrà fue fruto, como hemos dicho, de la casualidad.[15] La aceptación casi inmediata para formar parte del proyecto parece que vino motivada por unas circunstancias particulares por las que pasaba la institución, que quedan detalladas en la exposición que hace el sociólogo (y exmiembro del Opus) Alberto Moncada,[16] al referirse a las necesidades de financiación del Opus Dei en ese momento:

> *El fulminante de la operación* [Esfina][17] *fue la decisión de Escrivá de construir una gran casa en Roma, para sede central de la Obra... La decisión se toma en 1950 y a partir de entonces las peticiones de dinero de Escrivá desde Roma se hacen diarias y obsesivas.*
>
> ...
>
> *El envío del dinero a Roma tropieza con las dificultades legales relativas a la exportación de divisas y el Padre da instrucciones para superarlas, de la manera que sea. Una primera fórmula, tradicional en el mundo civil y eclesiástico, es llevar físicamente el dinero en un viaje, arriesgándose a la consiguiente detención. Animados del buen espíritu de obediencia, algunos socios mayores realizan esos viajes y pronto se encuentra una fórmula habitual, aprovechando la libertad de cambios del vecino país, Portugal.*
>
> *En el primer grupo de los que fueron a Portugal figuraba un joven abogado, Gregorio Ortega Pardo, de origen aragonés y de la confianza de Antonio Pérez,*[18] *que pronto entra en contacto con el mundo bancario. Él arregla el envío a Roma del dinero aunque a tal fin sea necesario que las pesetas atraviesen la frontera portuguesa. Viajes de excursión desde Tuy, algunos bajo la protección del obispo López Ortiz, resuelven el problema.*
>
> *"El envío de dinero a Roma, bajo estos procedimientos tan incómodos, nos lleva a idear una solución más estable –relata Antonio Pérez–. Un amigo mío, Méndez Vigo, me pone en contacto con una autoridad de Andorra que tenía permiso para establecer un banco. Después de algunas negociaciones, llegamos a un acuerdo y el resultado es la creación del "Crèdit Andorrà", oficina bancaria en territorio andorrano que nos permitiría una mayor flexibilidad en el envío de dinero."*
>
> *"A mí me dijeron –recuerda Miguel Fisac– que hiciera el proyecto y construí ese banco."*
>
> *"Unos cuantos numerarios se hacen cargo del banco –continúa Antonio Pérez–, Tesifonte López, José Meroño, bajo la dirección de Rafael Termes. Pero al poco tiempo las cosas no van bien, los numerarios en cuestión no se entienden, y terminamos congelando esa aventura y volviendo al sistema tradicional." (cita original en castellano)*

Aunque este texto no lo menciona, seguramente algunas de las desavenencias internas estaban motivadas por las decisiones a tomar ante las dificultades para materializar la puesta en funcionamiento del Banco, provocadas por el recurso aceptado por el copríncipe francés. Aunque la función a la que se había pensado destinar en un primer momento Crèdit Andorrà quedara descartada por el Opus, los gastos ya efectuados favorecieron que no se abandonara la empresa y que se intentara llevarla definitivamente a cabo, al menos para recuperar la inversión realizada. La persona a la que se confía la tarea es la misma que ya había pilotado el primer intento: Rafael Termes Carreró.

---

[15] En alguna ocasión se ha dicho que el Banco Popular Español había estado directamente implicado en el nacimiento de Crèdit Andorrà. Esta afirmación no es cierta, por una sencilla razón: el Opus Dei no entró de forma formal y efectiva en la estructura del Banco Popular hasta 1952. Es a partir de 1955, una vez Rafael Termes es nombrado consejero regional del Popular en Barcelona, cuando empieza a haber una cierta relación entre Crèdit Andorrà y el Banco Popular, aunque todavía informal.

[16] Alberto Moncada: *Historia oral del Opus Dei*, Plaza y Janés, Esplugues de Llobregat 1987.

[17] La Sociedad Española Anónima de Estudios Financieros (ESFINA) era una sociedad holding creada formalmente por el Opus Dei en 1956, con la finalidad inicial de invertir en empresas de los sectores de la prensa, la distribución cinematográfica y el libro, entre otros.

[18] En ese momento, a principios de los años 50, Antonio Pérez era el secretario general del Opus Dei.

La elección de Termes (un ingeniero industrial que desarrollaría toda su carrera en el mundo de la banca y las finanzas) no debe sorprender, ya que, además de disponer de las capacidades técnicas necesarias para llevar a buen puerto el negocio, debía de tener la plena confianza de los promotores, dado que tanto él como Alberto Ullastres habían entrado en el Opus en 1940. No sabemos en qué momento exacto Rafael Termes toma las riendas para materializar la puesta en funcionamiento de Crèdit Andorrà, aunque, si tenemos en cuenta lo que afirma Antonio Pérez en el testimonio anterior, lo hace desde el primer momento; sin embargo, encontramos mencionada por primera vez su presencia en el Banco en el acta de la reunión de la Junta general extraordinaria de Crèdit Andorrà del 22 de julio de 1952. Durante el largo año que había transcurrido desde la desvinculación del Grup Calvet del proyecto, seguramente había pasado gran parte de su tiempo en Andorra (disponía de una autorización del veguer episcopal para su residencia; el permiso de residencia definitivo lo obtuvo el 1 de abril de 1953), con el fin de supervisar y administrar las obras de construcción de la sede del Banco, que finalizaron a principios de 1952, así como para dirigir las actuaciones necesarias para resolver el conflicto administrativo y conseguir la apertura formal del negocio.

Esta fotografía de la fachada de la sede de Crèdit Andorrà fue realizada en 1952, recién terminada la construcción del edificio.

El interés por que Crèdit Andorrà pudiera entrar en funcionamiento de forma rápida había llevado durante este tiempo a la realización de diferentes actuaciones, encomendadas al presidente de la Sociedad, una de las cuales fue la solicitud efectuada el 1 de febrero de 1951 al delegado permanente del copríncipe francés para conocer el contenido del recurso de BACASA y, así, poder presentar las alegaciones correspondientes; no nos consta que esta solicitud obtuviera respuesta y, si la obtuvo, no fue positiva. También había promovido, tal y como hemos visto, la constitución formal de la sociedad mediante escritura pública.

La posición de Ramon Riberaygua como secretario del Consell General (tras la muerte de su padre había sido designado secretario en su puesto, de forma interina) quizás también influyó en que en la reunión de esta institución, el 30 de diciembre de 1950, se tratara la cuestión del recurso presentado por BACASA. En el acta de la sesión podemos leer: *Referente al Decreto promulgado por el M. I. Consell a favor de quien fue secretario del Consell General, el Sr. Bra. Riberaygua Argelich, respecto a la constitución de una entidad bancaria denominada "Crèdit Andorrà", y habiendo presentado el Banc Agrícol i Comercial d'Andorra SA un recurso contra el mencionado Decreto, se entabla un debate para saber de qué forma se había autorizado el acuerdo, tomado por el M. I. Consell General con fecha del 18 de abril de 1929, al Exmo. Sr. Miquel Mateu Vila* [sic], *resultando en que la autorización dada es en sí una exclusiva y una concesión por un período de setenta y cinco años, para mermar los derechos de los andorranos. El M. I. Consell General acuerda llevar a consulta la mencionada autorización, para comprobar si es reglamentaria, y si el Consell anterior, no cumpliendo los preceptos estatutos en cuanto a concesiones y exclusivas, tenía suficientes poderes para poder otorgarla.*

Cinco meses más tarde vuelve a aparecer la cuestión del recurso en las actas del Consell General, concretamente, en la de la sesión del 1 de junio de 1951: en el contexto de la presentación, en el pleno de un informe sobre el viaje que una comisión había realizado a Perpiñán *con ocasión de entregar al delegado permanente de Francia el tributo de la Quèstia*, consta que, *en lo referente a la autorización concedida a Crèdit Andorrà, el Conseller Armengol manifestó que no había ninguna entidad que tuviese la aprobación de las Delegaciones. Se acordó que el Consell General efectuara una reglamentación bancaria, sometiéndola a continuación a la aprobación de las MM. II. Delegaciones*; el mismo día se aprueban las Ordenaciones del año y, mediante la quinta, se suprime el impuesto a las operaciones bancarias. No muchas semanas después, el día 20 de julio, el Consell General acuerda modificar la ordenación de supresión del impuesto, para mejorar su redacción, y resuelve que *la Ordenación quinta redactada el 1 de junio 1951 quede definitivamente redactada como sigue: El M. I. Consell General, vista la relación hecha por la Comisión nombrada al efecto, ha deliberado respecto a la misma, acordando por unanimidad suprimir total e íntegramente el impuesto que existía sobre las operaciones bancarias*. El mismo día se acordó aprobar el *Decreto de ordenación bancaria*,[19] mediante el cual se regulaba la constitución y el funcionamiento de las entidades bancarias; en el artículo undécimo se establecía, además de exceptuar la aplicación del Decreto a la sucursal que la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis tenía en Andorra, que *El Banc Agrícol i Comercial d'Andorra SA deberá, en el plazo de dos años a partir de la publicación del presente Decreto como máximo, establecer las disposiciones deseadas para adaptarse a la presente reglamentación*.[20]

[19] En el anexo se reproduce el texto completo del acuerdo del Consell General y del articulado de este Decreto.

[20] La legalidad de BACASA se sustentaba en ese momento únicamente en la escritura de constitución de la sociedad: en el correspondiente Libro de decretos del Consell General no hemos encontrado constancia de que se autorizase su apertura. Suponemos que, cuando el banco se creó, el Consell General interpretó que no era necesario efectuar la demanda formal de autorización, considerando que el convenio establecido con Miquel Mateu era suficiente y que ya contenía, implícitamente, el acuerdo para la apertura del banco.

Parece que el Consell General tenía dudas, en el momento de aprobar el Decreto, sobre la confirmación del mismo por parte de los servicios del copríncipe francés, y por este motivo se hace constar expresamente en el acta (apenas antes de dar lectura al proyecto de reglamentación) que *el Síndic General manifiesta que, al tener conocimiento del cumplimiento de la Comisión encargada de presentar la reglamentación bancaria, solicitó una audiencia al M. I. Sr. Delegado Permanente. Al llegar el M. I. Sr. Veguer francés y tener conocimiento del motivo de la entrevista solicitada para desplazarse la Comisión a Perpiñán para presentarle dicho proyecto, contestó el Sr. Veguer que se le remitiese el documento, que lo comunicaría al M. I. Sr. delegado permanente. Seguidamente, la Comisión efectuó la visita al M. I. Sr. Delegado Permanente de la Mitra*. Inmediatamente después de aprobar el Decreto de ordenación bancaria se transmitió el texto a las delegaciones permanentes, pero el Decreto no mereció, efectivamente, la aprobación formal de los copríncipes y, por tanto, quedó en el limbo.[21] Sin embargo, el mes siguiente, Ramon Riberaygua comunica al Consell General que había sido constituida mediante escritura pública la sociedad anónima Crèdit Andorrà, y le pide que *se digne a dar por comunicada la expresada escritura a los efectos legales procedentes*; la respuesta a la solicitud, mediante el Decreto 896, fue la siguiente: *Vistos por el M. I. Consell General los Estatutos del banco Credit Andorrà SA, dándose el Consejo por enterado, quedando debidamente archivados*.

Puesto que la demanda que había hecho el mes de febrero anterior a la delegación permanente francesa no había obtenido respuesta, y suponemos que también con el fin de intentar favorecer la implicación en el asunto de la delegación permanente episcopal, en septiembre, Riberaygua transmite a ambas delegaciones un documento. Las principales consideraciones contenidas en este son las siguientes:

1. Que su padre fue autorizado a fundar Crèdit Andorrà (se transcribe el Decreto 776 del Consell General).
2. Que el Consell General ratificó esta autorización a su favor con el Decreto 859.
3. Que, *confiando en la firmeza de los expresados acuerdos*, él, su madre y su hermano constituyeron Crèdit Andorrà SA.
4. Que, al mismo tiempo continuaron las obras de construcción de la sede de Crèdit Andorrà.

[21] A pesar de no haber sido sancionado por los copríncipes, tampoco tenemos constancia de que mereciera por su parte la adopción de alguna disposición que lo invalidase formalmente. De hecho, todas las solicitudes de apertura de bancos presentadas en 1956 y 1957 se refieren, de una u otra forma, a este Decreto como norma legal en la que sustentan la solicitud.

5. Que hasta la fecha no han realizado ninguna operación bancaria *por no haber terminado los preparativos de organización de la empresa* y que el 7 de diciembre de 1950 le fue comunicada la presentación de un recurso de BACASA al Decreto 776 y la orden del veguer francés de abstenerse de realizar cualquier actividad.

Que estos hechos le llevan a formular las siguientes manifestaciones:

I. Los acuerdos tomados por las corporaciones administrativas solo son susceptibles de recurso dentro de un plazo legal. En este caso debe considerarse que sólo se podía recurrir la decisión del Consell General, tal y como marca la costumbre, *dentro de los quince días siguientes a la publicación*.[22]

   BACASA dejó pasar los quince días y no fue hasta el 21 de marzo de 1950 cuando *se permitió formular sus observaciones sobre las condiciones a las que debería atenderse el funcionamiento de la nueva empresa bancaria*.

   Por consiguiente y, dicho sea, guardando los debidos respetos, estimo que el recurso no debía ser admitido por haber sido presentado a 5 de diciembre de 1950, o sea, fuera del plazo legal, y considero que debe ser rechazado o declarado ineficaz.

II. En todas partes se comunica cualquier denuncia o recurso a cualquier persona que pudiera resultar perjudicada. A pesar de este principio jurídico y sus peticiones al respecto, *no me fue posible obtener una copia del escrito, ni siquiera leerlo [...]. Formulo respetuosamente mi queja por la irregularidad de este procedimiento*.

III. Solo le consta que ha sido formulado un recurso contra un acuerdo del Consell General en materia de una competencia propia y exclusiva; a continuación también expone otras consideraciones en cuanto al carácter de la autorización dada y en cuanto a las competencias del Consell General.

IV. Los acuerdos solo pueden ser suspendidos si de su ejecución pudieran resultar perjuicios irreparables. En cambio, la autorización del Consell General era *más bien beneficiosa para el país*. La suspensión solo redundaba en beneficio del recurrente. Por todo ello, estima que la suspensión no debe mantenerse.

V. A pesar de desconocer los términos del recurso, quiere manifestar que no puede referirse a un mal uso de la autorización, ya que la empresa no ha iniciado sus actividades y no se puede recurrir *por simples sospechas sobre la futura actuación*.

[22] De hecho, la regulación del plazo de quince días para la interposición del recurso en queja había sido establecida formalmente los días 21 y 29 de marzo de 1933, y las condiciones para la aceptación del mismo, los días 8 y 24 de mayo de 1934.

VI. Cuando se dio la autorización a su padre, este inició las obras de construcción de la sede, que los herederos han continuado, con un gasto considerable. El recurso de BACASA, *única y exclusivamente para su negocio particular, supone un atropello para mí y mi familia, ya que muy injustamente se nos causan grandes perjuicios*.

Las Delegaciones Permanentes y el Consell General pueden dictar normas *para el ejercicio de las actividades bancarias, pero no pueden tratar de establecer un privilegio para una empresa en grave e injusto perjuicio hacia otra...*

VII. El respeto al Consell General contra sus decisiones *implica que los recursos interpuestos no queden indefinidamente por resolver*; la demora significa también un perjuicio notorio para los interesados.

Con base en estas consideraciones, Riberaygua pide que sea desestimado el recurso de BACASA y que, mientras no esté resuelto, se deje sin efecto la suspensión de la actividad autorizada a su padre. La respuesta a la demanda le llega desde la delegación permanente de Francia (no nos consta que la delegación permanente episcopal se manifestara) el mes de febrero del año siguiente: en la carta, el delegado permanente le comunica que el documento que le envió *ha sido incluido en un dosier que está siendo sometido actualmente a un examen por parte de los servicios competentes (cita original en francés)* y que, de momento, solo puede que confirmarle que *la introducción de un recurso de queja "per viam querele" comporta en la suspensión de la decisión tomada (cita original en francés)*.

Los meses iban pasando y, puesto que las dificultades para materializar la puesta en funcionamiento de Crèdit Andorrà se mantenían y que el sentido de la resolución era totalmente incierto, los promotores del Banco valoran qué otras actuaciones pueden emprender para desatascar el asunto. Esta reflexión los llevó a decidir que, como parecía que las dificultades venían de Francia, una posible solución podría ser implicar en el proyecto a un socio de esta nacionalidad; el socio escogido fue el banco Lehideux & Cie, de París. Este banco familiar tenía un marcado carácter católico, factor que seguramente fue valorado de forma muy positiva por los principales promotores de Crèdit Andorrà, en ese momento, a la hora de decidir qué socio elegir.[23] La primera acción que se lleva a cabo en la nueva vía de actuación es el envío, en abril de 1952, de una comunicación al ministerio de finanzas de Francia, en la que la Banque Lehideux & Cie (actuando como representante en París de Crèdit Andorrà) anuncia que se quiere reanudar la puesta en funcionamiento de Crèdit Andorrà (y que ellos quieren participar en la reanudación), *habiendo encontrado dificultades en el pasado (cita original en francés)*. En la carta de respuesta, recibida al mes siguiente, el ministerio les comunica que no hay inconveniente en la creación de Crèdit Andorrà y les dice que se pongan en contacto con el Office des Changes, ya que, teniendo en cuenta las reglas de control de cambios, el nuevo banco no se encontrará en la *Zone Franc*. A principios de junio reciben la autorización del Office des Changes para realizar una transferencia de 8 100 000 francos, *que representan el premier cuarto requerido (cita original en francés)* del capital del nuevo establecimiento bancario, en el que tendrán una participación del 45 por ciento.

[23] No hemos encontrado ningún elemento que nos lleve a pensar que el Opus Dei ya mantenía alguna relación con ese banco; el hecho de que la búsqueda del posible socio se realizara a través de un abogado de París nos lleva a afianzar esta opinión.

Para formalizar la nueva situación, el día 22 de julio tienen lugar dos reuniones de la Junta extraordinaria de Crèdit Andorrà SA. En la primera están presentes, como representantes de la totalidad del capital social, Pilar Esteve, Ramon Riberaygua y Bonaventura Riberaygua, *habilitado como mayor de edad por escritura de emancipación*; también asisten Jean-Pierre François, en representación de Lehideux & Cie, y Rafael Termes, en nombre propio y, también, *en el del Sr. Xavier Méndez de Vigo y en el de la Sra. Antonina Monasterio de Méndez de Vigo*. En el acta de la reunión consta la aprobación de las cuentas[24] y el acuerdo de integrar el edificio social en el activo del Banco, y también que, *habiendo llegado el momento de otorgar a la Sociedad el carácter con el que se proyectó ... sería conveniente aceptar la colaboración ofrecida, en el extranjero, por dos grupos, uno francés y otro hispanoamericano*, y que *para estimular esta colaboración sería interesante dar entrada a la Sociedad a ambos grupos mencionados, hasta el límite de participación de capital extranjero*; una vez acordado el aumento del capital social hasta nueve millones de pesetas, equivalente a 72 millones de francos franceses, la Junta aprueba la suscripción por parte de los actuales tenedores de dos terceras partes de las nuevas acciones y la puesta en circulación de las otras 3 000, 1 500 de las cuales son suscritas por Rafael Termes (505 por cuenta propia, 145 por cuenta de Javier Méndez de Vigo y 850 por cuenta de Antonina Monasterio) y 1 500 por Jean-Pierre François, por cuenta de Lehideux & Cie. Ya con la participación de los nuevos socios, la Junta aprueba la reforma de los estatutos, la ratificación de Ramon Riberaygua como presidente y otras disposiciones formales; la segunda reunión de la Junta extraordinaria tiene por objeto esencial la designación de varios cargos y el establecimiento de otras disposiciones relativas al funcionamiento de la Entidad.

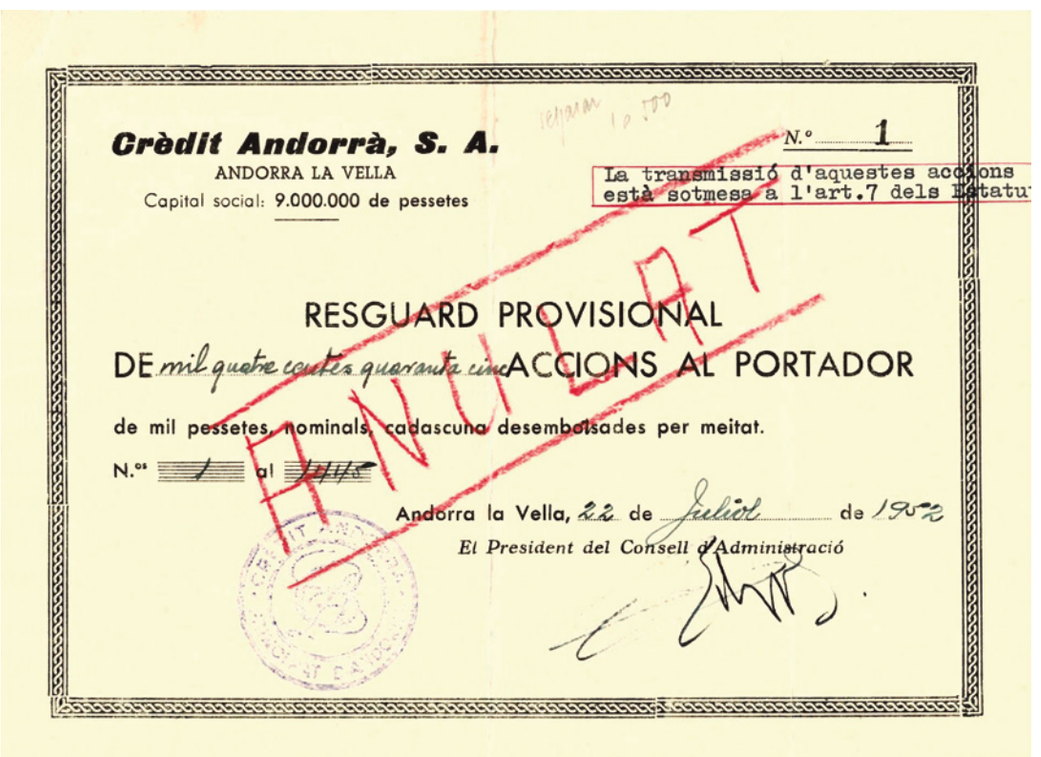
Crèdit Andorrà, S. A.
ANDORRA LA VELLA
Capital social: 9.000.000 de pessetes
N.º 1
La transmissió d'aquestes accions està sotmesa a l'art.7 dels Estatu
ANULLAT
RESGUARD PROVISIONAL
DE mil quatre centes quarenta cinc ACCIONS AL PORTADOR
de mil pessetes nominals cadascuna desembolsades per meitat.
N.os 1 al 1445
Andorra la Vella, 22 de Juliol de 1952
El President del Consell d'Administració

Resguardo provisional de acciones al portador de Crèdit Andorrà SA.

[24] En el acuerdo consta que hasta la fecha no se ha realizado ninguna operación bancaria y que *se somete a la consideración de la Asamblea el balance cerrado ese día, cuyo esquema es el siguiente: Valores en cartera 249 999 ptas. Capital 3 000 000 ptas. Gastos de constitución 15 000 ptas. Caja 2 735 000 ptas. Fondo de comercio 1 pta. Total 3 000 000 ptas.*

Pese a que la apertura formal de Crèdit Andorrà parecía bien encaminada e inmediata, la evolución de los acontecimientos demostró que las cosas no serían tan sencillas. En un informe redactado por el coronel Jep (Joseph) Pascot[25] a mediados de agosto, comunica que en la reunión mantenida el día 11 de ese mes con el jefe de gabinete del prefecto de los Pirineos Orientales (delegado permanente del copríncipe francés), dicho jefe había informado de que las decisiones del Ministerio de finanzas y del Office des Changes no eran suficientes para abrir el Banco, y que para poder adoptar la decisión definitiva (que se concretaría en un decreto) era necesario, además, una decisión favorable del Quai d'Orsay (Ministerio de asuntos exteriores de Francia). En un nuevo informe, redactado el día 20 de septiembre, expone los siguientes hechos:

- El día 12 de septiembre la delegación permanente recibe la autorización del Quai d'Orsay para la creación y apertura de Crèdit Andorrà.
- El día 15 el delegado permanente firma dos decretos: el primero da el visto bueno a la demanda del Sr. Riberaygua para crear un establecimiento bancario, y el segundo regulariza la situación de hecho de la *Banque CERQUEDA*. El veguer convocará al Sr. Cerqueda y, en caso de que el Sr. Cerqueda se niegue a retirar el recurso, el segundo decreto no se enviará para ser firmado por el copríncipe y *La situación de CERQUEDA se quedará tal y como está; una situación de hecho (cita original en francés)*. Los documentos llegan a manos del veguer el día 17.
- El día 18, Ramon Riberaygua pide audiencia con el veguer. La impresión que tiene es que el veguer no ha recibido los documentos.
- El día 19, Jep Pascot se reúne con el jefe de gabinete del delegado permanente. Este le informa de que el veguer no solo no ha enviado los documentos al copríncipe para que los firme, sino que, para justificar su posición, ha enviado un informe al Quai d'Orsay. En este informe *La argumentación de pseudojustificación es fuerte. (El Opus Dei es representado como un espantapájaros). In fine, dos líneas revelan el verdadero "fondo". El argumento "Opus Dei" se ha abandonado en pro de una sugerencia de entendimiento entre Crédit Andorrà y CERQUEDA, que "resolvería todas las dificultades" (cita original en francés)*. El jefe de gabinete le sugiere intervenir cerca del Quai d'Orsay.

No sabemos si la intervención cerca del Quai d'Orsay sugerida tuvo lugar o no y, en caso de que tuviera lugar, a qué conclusiones se llegó, pero el resultado final fue que, vista la situación, Lehideux & Cie decidió retirarse del proyecto y que su participación en Crèdit Andorrà fue adquirida por Rafael Termes.[26]

En el documento que acabamos de detallar aparece una persona (sin ser mencionada por su nombre) que será decisiva en el alargamiento de la situación que impedía a Crèdit Andorrà ejercer su actividad: nos referimos al veguer francés Guy Menant. Era un hombre político que, después de la segunda guerra mundial, ejerció el cargo de embajador de Francia en Albania y en Panamá, y que acabó su carrera en Andorra, como veguer francés; fue nombrado al cargo el 11 de abril de 1952, prestó juramento ante el Consell

[25] Jep Pascot y Javier Méndez de Vigo habían sido nombrados *Encargados de misión* por la Junta extraordinaria de Crèdit Andorrà del día 22 de julio, entendemos que para coordinar las actuaciones necesarias para lograr la apertura definitiva del Banco. Pascot era originario de Port-Vendres y había sido, además de coronel del ejército de tierra y destacado jugador de rugby, ministro de deportes de Francia durante dos años.

[26] Posiblemente, el hecho de que el socio francés se apartara del proyecto fue, a largo plazo, una suerte para Crèdit Andorrà, porque poco tiempo después, en 1956, la Banque Lehideux et Cie fue puesta en liquidación.

General el 21 de junio y cesó sus funciones el 31 de mayo de 1956. Aunque la parte final del informe del coronel Pascot nos ofrece alguna pista al respecto, no sabemos de forma evidente cuáles fueron los intereses que movieron a Menant a oponerse permanentemente (en algún momento de forma incluso personalmente agresiva)[27] a la apertura y al normal funcionamiento de Crèdit Andorrà, pero hay que constatar que justo después de su partida es cuando la situación se normalizó.[28] Sin embargo, si volvemos un poco atrás en el tiempo, podemos encontrar algún indicio suplementario, y más concreto, sobre su posicionamiento.

Después de la segunda guerra mundial, Francia había establecido diferentes reglamentaciones relativamente estrictas en relación con el control del cambio de divisas, aunque esta situación se fue liberalizando de forma progresiva; Andorra (que no disponía de moneda propia, pero que utilizaba la peseta como moneda de uso corriente), se vio afectada por estas disposiciones. Esta afectación queda bien ilustrada en el acta de la reunión del Consell General del día 1 de junio de 1950, cuando, al acordar los puntos que debían ser tratados con el copríncipe francés en el encuentro que debía tener lugar el día 8 siguiente, se detalla: *5º Como base, para las transacciones, procurar obtener el mejor cambio posible en relación con la peseta, esto permitiría mejorar las compras y la vida en los Valles resultaría más barata, además, pedir un contingente, apoyándose en las franquicias hace muchos años concedidas a Andorra. Que se normalice el funcionamiento de correos, en el sentido de que se puedan realizar giros postales para pagar artículos comprados en Francia o en el extranjero, así como que se puedan hacer efectivos mediante el "Mandato de reembolso"*. Parece que la gestión fue efectiva, teniendo en cuenta lo que explica la historiadora Maria Jesús Lluelles:[29]

> *En julio de 1950, con motivo de la nueva regulación comercial, las autoridades francesas decidieron suprimir la figura de interventor ejercida por la Veguería francesa en el pago de las mercancías importadas por los andorranos desde Francia.*
>
> *El ministerio de finanzas francés utilizó la apertura en Francia de cuentas bancarias en francos franceses a nombre de personas residentes en Andorra. Estas cuentas se llamaron "cuentas extranjeras andorranas", en pesetas o francos, a condición de que el ingreso del dinero lo hicieran exclusivamente los propios andorranos y fuera el resultado de una operación comercial.*
>
> *Tras dictar la ley, faltaba establecer el sistema bancario adecuado para su cumplimiento. En Andorra estaban el Banc Agrícol y la Caixa y, aunque la administración francesa quería establecer una banca en el Principado, las dificultades eran numerosas, debido al carácter monopolista de la banca andorrana. Por eso se decidió que los envíos de divisas se realizaran a través del Banc Agrícol i Comercial SA, con lo que esta entidad se constituía como corresponsal de la banca francesa.*
>
> *El nuevo sistema entró en vigor en agosto de 1950 y funcionó de inmediato a gusto de todos. Andorra agradeció fervientemente la decisión.*

---

[27] Esta actitud parece no ser excepcional. En la publicación que reseñamos en la nota 31, Giral escribe (refiriéndose a una reunión a la que Menant había convocado al Síndic, el 10 de diciembre de 1952) que *En la entrevista, el Veguer trató muy desconsideradamente al Síndico a quien sometió a un interrogatorio, y cuando Cairat le pidió que le formulase las indicaciones por escrito, el Veguer le dijo "espere que aunque Vd. está de pie, y yo sentado, le voy a leer una nota" (cita original en castellano)*. En el acta de la sesión del Consell General del 11 de diciembre de 1952 también se hace referencia a esta reunión y al hecho de que el Síndic no había aceptado someterse a un interrogatorio por parte del veguer.

[28] Este hecho queda evidenciado en la memoria del Consejo de administración presentada a los socios en la reunión de la Junta ordinaria celebrada el 21 de julio de 1956 (pocas semanas después de su partida), cuando se manifiesta que *Todos son conocedores de las dificultades que, sobre todo en algunos momentos de manera exagerada, hemos tenido que afrontar. Tenemos la satisfacción de deciros dos cosas: la primera, que en ningún momento de estos hemos echado de menos el calor de la adhesión de nuestra clientela, que –salvo en algún caso excepcional– ha permanecido fiel a nuestro lado como lo prueba el ritmo creciente de la apertura de cuentas. Lo segundo que queremos deciros es que, hoy en día, la perspectiva política de nuestro futuro es más halagüeña, ya que, sin que hayan cambiado las cuestiones básicas, una serie de circunstancias que nos ahorraremos de señalar nos llevan a creer que, hoy por hoy, ninguna autoridad del país* [se especifica más adelante que se refieren tanto al Consell General como a las autoridades emanadas de los copríncipes] *tiene interés en obstaculizar la presencia de nuestra Entidad, que, como es evidente, se impone por el hecho real de la ayuda y servicio que viene prestando al normal desarrollo de la economía interior andorrana*.

[29] María Jesús Lluelles: *La transformació econòmica d'Andorra*, L'Avenç, Barcelona 1991.

La documentación disponible no nos permite afirmar que el otorgamiento de esta exclusiva, entre comillas, a BACASA fuese uno de los detonantes que motivaron la presentación del recurso a la autorización de crear Crèdit Andorrà, ni que, más adelante, la voluntad de mantenerla fuera el motivo de la actitud beligerante del veguer Menant. Sin embargo, no podemos dejar de remitirnos a lo expresado en un documento redactado en 1967 (en el momento en que el Banco Popular Español y la Banque d'Indochine estaban valorando su entrada como accionistas de Crèdit Andorrà), en el que podemos leer: *En su primera época Crèdit Andorrà encontró la oposición de las autoridades francesas, movidas en aquella época por la Banque A. de Saint-Phalle et Cie que, en acuerdo con el Banc Agrícol, detentaba el monopolio del clearing franco-andorrano. Esta oposición se manifestó, a veces de manera violenta, a través de la gestión de M. Georges* [sic] *Menant entonces Veguer del Co-Príncipe Francés, Presidente V. Auriol (cita original en castellano)*.[30]

También cabe mencionar entre las circunstancias que, seguramente, tuvieron una influencia cierta en el alargamiento de la cuestión iniciada con el recurso de BACASA, la situación conflictiva por la que pasan en ese momento las relaciones entre el copríncipe francés y el Consell General, provocadas esencialmente por el asunto de las radios.[31] Desde el momento en que el copríncipe francés autoriza la concesión de Andorradio, en febrero de 1952, la situación se vuelve enrarecida, aunque es en 1953 cuando se producen algunos de los momentos más álgidos del enfrentamiento, por ejemplo, a finales de mayo, cuando el veguer Menant publica un aviso dirigido a los andorranos en el que comunica que, a partir del día 30 del mismo mes, *las facilidades concedidas por el copríncipe francés para la entrada de los turistas en Andorra serán suprimidas y el vistobueno será obligatorio para los andorranos que quieran ir a Francia*, (lo que supuso que aquel verano la presencia de turistas franceses en Andorra fuera prácticamente inexistente), o a mediados de septiembre, cuando el delegado permanente dirige una carta al síndic Cairat en la que le comunica que el copríncipe francés ha decidido *suspender toda relación oficial con la sindicatura (cita original en francés)*. No fue

[30] Aunque probablemente no tenga nada que ver con la cuestión, podemos constatar que en julio de 1955 dos personas vinculadas a la Banque Alexandre de Saint-Phalle fueron designadas miembros del consejo de administración de BACASA, lo que puede llevar a sugerir la existencia de lazos estrechos entre ambos bancos en aquella época.

[31] Esta es una cuestión bastante compleja que nos es imposible detallar aquí, pero que podemos resumir en pocas palabras diciendo que el tema principal era, en un inicio, el control que Francia quería ejercer sobre Ràdio Andorra y, posteriormente, la creación por su parte de una nueva emisora de radio. Para quien desee una información exhaustiva al respecto, recomendamos la consulta de la siguiente publicación, de la que se han extraído todas las referencias que se hacen a este tema: Eugenio Giral: *La radiodifusión en Andorra. Política, economía y espacio comunicacional en un país dependiente*, Universitat de Barcelona, 1989. http://hdl.handle.net/2445/42617

hasta mediados de 1954 (aunque el conflicto sobre las radios todavía se alargó varios años) cuando hubo un relajamiento momentáneo en las malas relaciones y se levantaron las medidas impuestas el año anterior;[32] por tanto, no es de extrañar que, durante el año 1953, la resolución del recurso contra la decisión de autorizar la creación de Crèdit Andorrà fuera la última de las preocupaciones de la delegación permanente del copríncipe francés[33] (y también de la del episcopal, plenamente implicada en el asunto de las radios)[34] y, al mismo tiempo, que los promotores de Crèdit Andorrà asumieran, con cierta resignación, que la resolución de la situación no era inminente. Esta ausencia de una perspectiva positiva de puesta en funcionamiento del Banco de inmediato debió estar, posiblemente, en el origen de una de las pocas acciones que tuvieron lugar este

[32] Uno de los factores que seguramente influyó en la mejora de las relaciones fue el cambio de copríncipe francés, ya que Vincent Auriol había sido sustituido el mes de enero anterior por René Coty; un rumor insistente, del que se hicieron eco algunos diarios franceses (y que, según Giral, también se menciona en una nota redactada por el embajador de España en París), ponía de manifiesto que la imposición de medidas coercitivas por parte del copríncipe Auriol era debida a que quería resolver la cuestión antes de la finalización de su mandato como presidente de la República Francesa, porque su pretensión era instalar a su hijo Paul al frente de Ràdio Andorra. Otro factor que seguramente también influyó fue la renovación del Consell General, en diciembre de 1953; aunque el nuevo Consell era claramente continuista respecto al anterior, en abril había aceptado varias propuestas del copríncipe francés relativas al mantenimiento de carreteras, la instalación de teléfonos, la residencia de franceses en Andorra y el establecimiento de un presupuesto anual del Consell.

[33] Durante estos dos años conflictivos fueron muchas las decisiones tomadas por los servicios del copríncipe francés y por el Consell General. Entre las que tomó el Consell General está un decreto, aprobado el 9 de diciembre de 1952, en el que se manifiesta que *de conformidad con los usos y costumbres, se tendrán por firmes y ejecutivas solamente las decisiones o suspensiones ordinarias tomadas de común acuerdo por las dos MM. II. Delegaciones Permanentes y que, si algún particular o corporación resulta afectado por alguna decisión o suspensión unilateral anterior a esta fecha, podrá dirigirse al M. I. Consell General, en el plazo máximo de 15 días naturales, a contar desde la fecha de publicación de este acuerdo por parte de los honorables Sres. cónsules, y se dará curso al expediente...* Posiblemente, este decreto no llegó a ser publicado y no entró en vigor, ya que no nos consta que Crèdit Andorrà (que quedaba incluido en la casuística) realizara ninguna actuación al respecto.

[34] Sobre la posición de los servicios del copríncipe episcopal (aunque la afirmación solo compromete al autor, desgraciadamente desconocido), podemos referirnos a un documento (sin fecha, pero que por su contenido probablemente fue redactado a finales de 1952) en el que se presenta, de manera sucinta, una parte de los hechos expuestos aquí hasta ahora, y se argumenta la conveniencia de que *RIBERAYGUA reciba de una vez por todas del copríncipe francés una negativa solemne a la apertura de su banco.* En dicho documento, el redactor afirma que *La Mitra tiene claras preferencias por el "O.D." conoce a fondo su negocio bancario, pero dada la naturaleza de este negocio, puramente material, y la posición adoptada por el Consell y también la influencia del veguer episcopal, que se opone al designio de RIBERAYGUA, dado que su hermano, el secretario de la veguería episcopal, es el abogado del Consell y, al mismo tiempo, accionista del único banco existente en la actualidad, el Banque Agricole, la Mitra, como decíamos, nunca adoptará una posición intransigente ni apoyará a RIBERAYGUA, sobre todo si Francia se muestra firme, pero esta firmeza debe exteriorizarse de forma positiva, es decir, desestimando el Banco en cuestión (cita original en francés).*

año en relación con el Banco: nos referimos a la venta a Rafael Termes, en febrero, de la participación suscrita por Antonina Monasterio el mes de julio anterior. Con esta adquisición, Termes se convertía en propietario de casi toda la participación extranjera en Crèdit Andorrà.

La necesidad de obtener un rendimiento del dinero empleado en Crèdit Andorrà (sobre todo para la construcción del edificio de la sede social) lleva a los promotores, durante este año que hay que considerar perdido, a una nueva reflexión y a decidir finalmente ampliar el objeto social para poder emprender, mientras el recurso no quede resuelto, otras actividades comerciales al margen de las puramente bancarias. La primera de las actuaciones que se hacen para lograr la materialización del proyecto es la reunión de una Junta extraordinaria, el 22 de febrero de 1954, en cuya acta se hace constar que *lo mejor sería crear un Departamento Comercial y Fiduciario, dentro de Crèdit Andorrà, para dedicarlo a todo tipo de operaciones no bancarias y, especialmente, a operaciones de gestión, representación y administración*; el Departamento sería completamente autónomo, *con absoluta independencia de Crèdit Andorrà*, y estaría regentado por la familia Riberaygua. Entre las decisiones tomadas por la Junta se encuentra la de modificar el artículo tercero de los Estatutos (añadiendo que *La Sociedad podrá dedicarse también a cualquier otro negocio de lícito comercio*), así como la de facultar al presidente para comunicar al Consell General *las diversas circunstancias por las que ha pasado la Sociedad, y las razones de las mismas, así como también la actual composición de su capital y la decisión tomada recientemente de ampliar el objeto social a toda operación de lícito comercio*.

El mismo día de la reunión de la Junta extraordinaria de Crèdit Andorrà, la familia Riberaygua y Rafael Termes firman un contrato privado en el que se detalla cómo quedará regulado, en la práctica, el funcionamiento del Departament Comercial i Fiduciari. En el documento se conviene *un contrato de Cuenta con Participación* (a la que la familia Riberaygua aporta el 10% del capital) por una duración de un año y tácitamente renovable, y también se acuerda, entre otras cosas, que *La realización práctica de los asuntos mercantiles y la Administración de la Cuenta con Participación irán a cargo del Sr. Bonaventura Riberaygua Esteve y del Sr. Antoni Portell Fernandez de la Hera* (con carácter de mandatarios), que *Los sueldos fijos* [de Antoni Portell y Albert Albert] *que en la actualidad satisface Crèdit Andorrà SA quedarán asumidos por el Departament Comercial i Fiduciari,* y que las delegaciones, corresponsalías o representaciones fuera de Andorra serán consideradas *como meros agentes intermediarios*.[35] Por otra parte, la comunicación al Consell General acordada por la Junta se materializó el día 10 de abril, mediante una solicitud dirigida a la institución por Ramon Riberaygua, que recibió respuesta tres días más tarde mediante el Decreto 2.027. Entre las demandas incluidas en la solicitud estaba la de tomar conocimiento de la creación del Departament Comercial i Fiduciari, a la que el Consell General respondió que *En cuanto a la creación del negocio mencionado en la presente instancia, el M. I. Consell General se da por enterado*.

También el día 10 de abril, y teniendo en cuenta que el negocio se quiere domiciliar en el edificio de Crèdit Andorrà, Riberaygua dirige otra solicitud al Quart de Andorra la Vella, pidiendo en este caso autorización para abrir un comercio y *registrar a mi favor la denominación DEPARTAMENT COMERCIAL I FIDUCIARI del Crèdit Andorrà SA*; mediante el Decreto 188, del día 23 del mismo mes de abril, el Quart autoriza la actividad comercial solicitada *siempre y cuando el mencionado establecimiento sea llevado por uno mismo o por un familiar*. Por otra parte, al día siguiente de la decretación de la solicitud dirigida al Consell General, Rafael Termes envía una carta a Manuel Cerqueda informándole de la creación del Departament Comercial i Fiduciari de Crèdit Andorrà, en la que precisa que *Este Departament –completamente autónomo de Crèdit Andorrà como entidad bancaria proyectada– será regentado y explotado por los señores Riberaygua con medios totalmente propios y con absoluta independencia*

[35] La mayoría de los acuerdos establecidos en este documento fueron aprobados formalmente el día 24 de abril, en una reunión de la Junta extraordinaria de Crèdit Andorrà SA.

del grupo extranjero que represento, el cual queda al margen, a la espera de que sea resuelta o liquidada su participación; unos días más tarde, el 26 de abril, Ramon Riberaygua le envía otra carta, en la que le informa de que *Tenemos el propósito de efectuar varias operaciones de lícito comercio, en especial las de tipo fiduciario, y excluyendo las bancarias, y sería nuestro deseo realizarlas a través de su Establecimiento, de conformidad con las ofertas que me realizó recientemente*, y le pide la apertura en BACASA de una cuenta corriente a nombre del Departament Comercial i Fiduciari de Crèdit Andorrà.

Mediante comunicación fechada en marzo (pero enviada a los posibles clientes a finales de abril o a primeros de mayo) se hizo pública la apertura del Departament Comercial i Fiduciari de Crèdit Andorrà. En esta se detalla que *Informándole de ello, nos complace ofrecerle los servicios de este Departament, y ponemos a su disposición nuestras relaciones y experiencias que nos permiten asegurarle la total garantía de nuestra gestión*. La comunicación iba firmada por el presidente de Crèdit Andorrà SA y por los dos apoderados del Departament Comercial i Fiduciari, y en el encabezamiento constaba que la nueva entidad tenía abiertas cuentas corrientes en el Banc Agrícol i Comercial d'Andorra y en la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, y que la dirección telegráfica era CREAND.

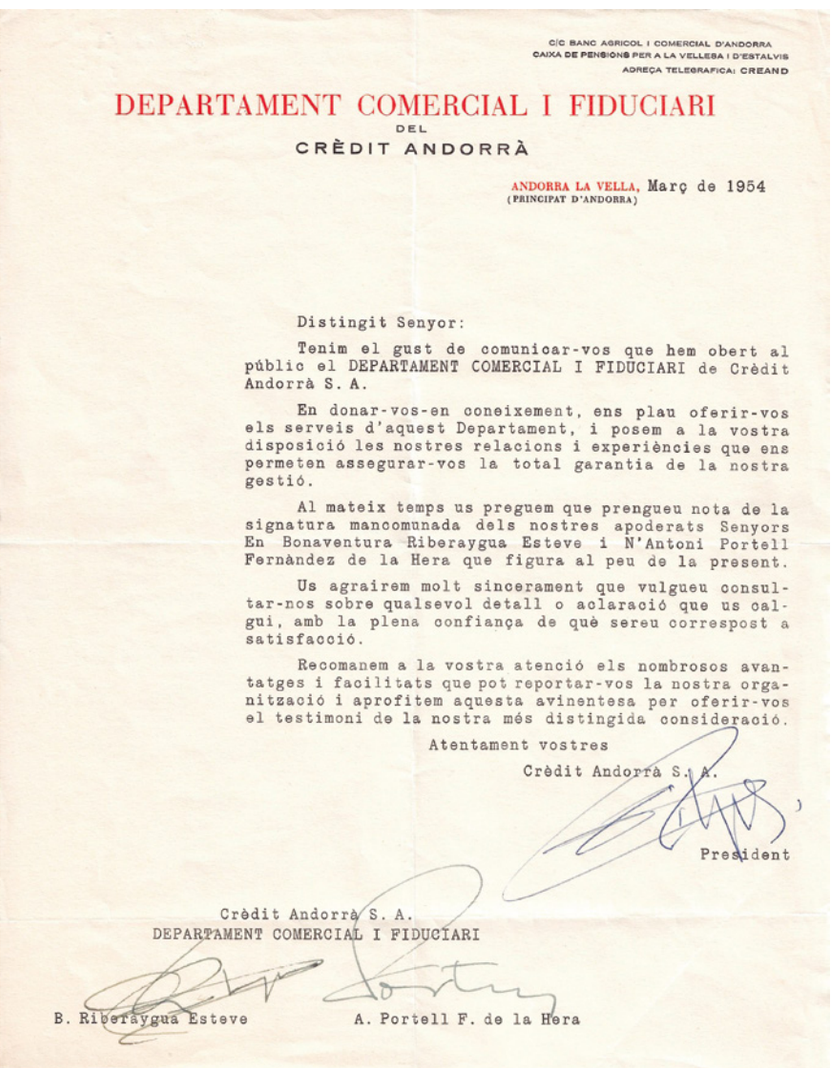

C/C BANC AGRICOL I COMERCIAL D'ANDORRA
CAIXA DE PENSIONS PER A LA VELLESA I D'ESTALVIS
ADREÇA TELEGRAFICA: CREAND

DEPARTAMENT COMERCIAL I FIDUCIARI
DEL
CRÈDIT ANDORRÀ

ANDORRA LA VELLA, Març de 1954
(PRINCIPAT D'ANDORRA)

Distingit Senyor:

Tenim el gust de comunicar-vos que hem obert al públic el DEPARTAMENT COMERCIAL I FIDUCIARI de Crèdit Andorrà S. A.

En donar-vos-en coneixement, ens plau oferir-vos els serveis d'aquest Departament, i posem a la vostra disposició les nostres relacions i experiències que ens permeten assegurar-vos la total garantia de la nostra gestió.

Al mateix temps us preguem que prengueu nota de la signatura mancomunada dels nostres apoderats Senyors En Bonaventura Riberaygua Esteve i N'Antoni Portell Fernàndez de la Hera que figura al peu de la present.

Us agrairem molt sincerament que vulgueu consultar-nos sobre qualsevol detall o aclaració que us calgui, amb la plena confiança de què sereu correspost a satisfacció.

Recomanem a la vostra atenció els nombrosos avantatges i facilitats que pot reportar-vos la nostra organització i aprofitem aquesta avinentesa per oferir-vos el testimoni de la nostra més distingida consideració.

Atentament vostres
Crèdit Andorrà S. A.

President

Crèdit Andorrà S. A.
DEPARTAMENT COMERCIAL I FIDUCIARI

B. Riberaygua Esteve A. Portell F. de la Hera

Comunicación establecida para dar a conocer la apertura del Departament Comercial i Fiduciari de Crèdit Andorrà.

La actitud transigente y positiva de los dirigentes de Crèdit Andorrà, manifestada mediante el envío de las dos cartas mencionadas anteriormente, parece que no fue acogida con demasiada credibilidad en BACASA. Así se desprende del hecho de que, el 15 de mayo, Manuel Cerqueda dirige una carta a Ramon Riberaygua en la que le dice que *agradecería que me informara del tipo de operaciones de carácter fiduciario que piensa realizar, a fin de evitar malentendidos y facilitar mi tarea*; también le dice, sin embargo, que *Por lo que se refiere a las operaciones de tipo comercial* se ofrece a poner a disposición los servicios de BACASA, *que se ha visto ya honrado con la apertura de una cuenta corriente a nombre de su Entidad*. La respuesta de Riberaygua tendrá lugar el 10 de junio; en ella, comunica a Cerqueda que *me complace recordaros que por Fiducia se entiende –como usted bien sabe– la relación que nace de la confianza y de la buena fe, y que tiene por objeto, fundamentalmente, la realización de un cometido por cuenta ajena sin poner de manifiesto el mandato recibido*. A pesar de la desconfianza de BACASA, la actividad del Departament Comercial i Fiduciari se fue desarrollando de forma regular durante el resto del año, hasta que el 18 de febrero siguiente Manuel Cerqueda dirige una carta certificada a Ramon Riberaygua, pidiéndole explicaciones sobre las operaciones bancarias que, dice, realiza el Departament Comercial i Fiduciari. En su respuesta, del 4 de marzo, Riberaygua le comunica que toma nota del contenido de la carta recibida y que *dentro de poco comprobará usted mi nueva actuación*. Esta enigmática frase de Riberaygua estaba plenamente justificada, ya que unos días antes había dejado de ser socio de Crèdit Andorrà.

La separación de la familia Riberaygua de Crèdit Andorrà había quedado materializada el día 12 de febrero mediante un contrato de compraventa (que fue elevado a escritura pública el día 24 del mismo mes) firmado entre Ramon Riberaygua (en nombre propio y en representación de su madre y de su hermano) y Rafael Termes; en dicho contrato se manifestaba que Termes ya había recibido los justificantes de compra de las acciones propiedad de Pilar Esteve y de Bonaventura Riberaygua, entregados como *requisito legal para que este pueda a su vez hacer la transferencia a favor de persona o personas andorranas, de acuerdo con las disposiciones vigentes en Andorra (cita original en castellano)*, y que Ramon Riberaygua vendería sus acciones a la persona que le indicara Termes (estas acciones serían vendidas, el día 23 del mismo mes, a Casa Pintat Argelich SL). También se detallaba, entre otras cosas, que quedaban incluidas en la compraventa las acciones con los números de 1751 a 2000 y las partes de fundador con los números de 221 a 250 de BACASA, los derechos derivados de los Decretos del Consell General con los números 776, 859 y 2027, y las participaciones en el Departament Comercial i Fiduciari de Crèdit Andorrà; finalmente, también constaba la renuncia a los cargos que ostentaban los miembros de la familia y el importe que debían recibir por el trato.

Desconocemos por qué motivos se conviene la separación total de la familia Riberaygua de Crèdit Andorrà, pero sí sabemos que Rafael Termes y sus socios extranjeros (dado que las acciones promovidas hasta el momento no habían llevado a la apertura efectiva del Banco) se habían propuesto involucrar a otras personas de Andorra para intentar desatascar la situación. Por otra parte, la aceptación positiva que había tenido la puesta en funcionamiento del Departament Comercial i Fiduciari les había llevado a conocer, de forma más concreta, las posibilidades de crecimiento que les ofrecería la puesta en funcionamiento del negocio bancario; también les había permitido constatar que algunos propietarios de negocios del país estaban trabajando solo con entidades bancarias extranjeras debido a su rechazo (motivado seguramente por cuestiones personales) de trabajar con el único banco andorrano. Parecía, pues que la posibilidad de hacer participar en el proyecto a otras

personas andorranas resultaría positiva. Aunque Termes ya había tenido ocasión de conocer a algunos de los posibles candidatos, prefirió vehicular el tema mediante Martí Ribalta, una persona con la que mantenía una relación de amistad y que era de su plena confianza, ya que era también miembro del Opus Dei.

La decisión de pedir a Ribalta asumir las delicadas gestiones vino motivada, sobre todo, por que Ribalta mantenía, desde hacía tiempo, una relación profesional con Andorra y especialmente con Antoni Pintat Argelich, con quien había fundado diez años antes la sociedad Casa Pintat Argelich. Evidentemente, la primera persona a la que habló Ribalta del tema fue Antoni Pintat, que decidió finalmente implicarse en el proyecto. Un resumen de lo que ocurrió después queda bien explicitado en las memorias de Pintat:[36]

> *Cuando propuse la ampliación de socios a mis amistades y conocidos, nadie quería saber nada. Era difícil vender la idea debido al conflicto legal que el Banc Agrícol mantenía para evitar la creación de nuevos bancos en Andorra. Los grandes terratenientes, los viejos peces gordos, siempre lo consideraron una aventura abocada a un fracaso estrepitoso.*
>
> *En esa operación solo me acompañaron algunos amigos de verdad: Ivo Fiter, Josep Mas de casa Oros, Eduard Tomàs de Andorra la Vella, los hermanos Casal i Vall, Josep Babot de casa Prat de Escaldes... Y no muchos más.*

Una vez realizados los contactos y ya con la implicación asegurada de varias personas, el 12 de marzo de 1955 tuvo lugar una reunión de la Junta extraordinaria de Crèdit Andorrà SA, en la que estuvieron presentes Rafael Termes y los otros ocho socios que en ese momento tenían suscritas acciones de la Sociedad.[37] Después de algunas formalidades, la Junta acordó modificar los estatutos y designar a los socios que, a partir de ese día, serían los administradores de la Sociedad: Narcís Casal, Ivo Fiter, Josep Mas, Antoni Pintat, Serafí Reig, Martí Ribalta y Rafael Termes; estos se constituyeron en Consejo de administración y eligieron a Ivo Fiter para el cargo de presidente y a Martí Ribalta para el de vicepresidente, dejando vacante el de secretario,[38] y designaron a Rafael Termes como consejero delegado. Con la celebración de esta Junta se inició una nueva etapa en la gestión del Banco, que continúa hasta la actualidad.

Solo cuatro días después de haber formalizado la reorganización accionarial y directiva, el nuevo Consejo de administración debía hacer frente a una primera dificultad: la presentación de un requerimiento notarial por parte de Manuel Cerqueda, mediante el cual insta al *Director o Apoderado del Departament Comercial i Fiduciari de Crèdit Andorrà* a que facilite a BACASA el examen de los libros de contabilidad de 1954 y pide que se pongan a su disposición, semestralmente y a partir del día 1 de julio siguiente, los libros de contabilidad, todo eso teniendo en cuenta que BACASA *ha podido comprobar que el Departament Comercial i Fiduciari de Crèdit Andorrà se dedica a operaciones típicamente bancarias* y que, *sin perjuicio de la resolución que en su día pudieran tomar las M. I. Delegaciones Permanentes sobre la legalidad o ilegalidad del funcionamiento de Crèdit Andorrà, en orden al recurso que motivó la suspensión de las actividades de esta Entidad, el Banco representado por mí como derechohabiente de D. Miquel Mateu i Pla, debe dar cumplimiento a lo previsto en el Convenio Decreto de fecha del dieciocho de abril de mil novecientos veintinueve...* La respuesta de Crèdit Andorrà no se hace esperar: el día 25 del mismo mes de marzo, el presidente de la Entidad manifiesta al director de BACASA, también mediante conducto notarial, lo siguiente:

---

[36] *Camins de bast. Memòries d'Antoni Pintat Argelich,* Toni, Albert i Rosa Pintat Santolària, Andorra 2001.

[37] Durante los meses de abril y mayo siguientes se incorporaron ocho nuevos socios, de manera que la cifra final llegó a diecisiete accionistas. Este número no varió hasta 1965, cuando se emiten 1000 acciones nuevas destinadas a los empleados del Banco y algunos de ellos las suscriben.

[38] La reunión de la Junta fue presidida por Martí Ribalta, como socio de mayor edad, y actuó como secretario Narcís Casal, que fue confirmado formalmente en el cargo en mayo de 1956.

- *Que el Departament Comercial i Fiduciari de nuestra Entidad, Crèdit Andorrà SA, ni por sus propios límites, ni por su finalidad, ni por la situación jurídica creada se dedica a operaciones típicamente bancarias...*
- *Que nadie está más interesado que nosotros en que las MM. II. Delegaciones Permanentes resuelvan el extemporáneo y, a nuestro entender, injusto recurso... que siempre hemos considerado nulo de pleno derecho por haber sido interpuesto fuera de plazo legal...*

  Por otra parte, ni el Banco que usted representa tiene ninguna exclusiva bancaria, ni puede pretenderla en buena lógica, ya que no ejerce ninguna función de banca nacional.

  Además, como usted bien sabe, la afirmación que parece ser la inspiradora de su recurso de que nuestra Entidad no cuenta con la debida participación de capital andorrano no responde a la realidad. Todas las dudas que tal vez pudieran motivar su recurso se han desvanecido: la más amplia distribución de nuestro capital social entre personas y entidades andorranas es algo público y notorio. No sabemos si puede haber conexión de causa y efecto entre este más amplio reparto y su requerimiento, sobrevenido precisamente en el momento en que, siguiendo nuestra orientación, la distribución se ha llevado a cabo...
- *Que sin perjuicio de lo que decimos en la manifestación primera, el impuesto sobre las operaciones bancarias que nos pretende cobrar... ha sido derogado por el M. I. Consell General de los Valles de Andorra por la ordenación quinta del Consell d'Ordinacions del año mil novecientos cincuenta y uno, reformada por el Consell Extraordinari del veinte de julio del mismo año...*
- ...
- *Que, por todas las razones expuestas, nos es totalmente imposible poder acceder a la anómala petición contenida en su requerimiento...*

Esta comunicación no obtuvo respuesta y durante un año no hubo otros eventos notables que perturbasen el normal funcionamiento del Departament Comercial i Fiduciari. Entre las acciones destacables de este período está el envío de una comunicación a la clientela, informando sobre el primer año de existencia de la entidad y ofreciendo un nuevo servicio: la participación en unos fondos de inversión de nueva creación.[39] Aunque es el Departament quien hace esta comunicación, el folleto explicativo que se adjunta es editado por Crèdit Andorrà SA, y se hace constar que es esta sociedad la encargada de su gerencia fiduciaria y que la dirección de los fondos va a cargo de la Societat Andorrana per a la Gestió d'Inversions Mutuals (SAGIM). Sin embargo, la prudencia lleva al Banco a hacer constar en la cubierta del folleto que el producto que se presenta *No es una operación bancaria, ni tiene nada que ver con la cuenta corriente*. Mientras no se resuelva el recurso que impide la realización formal de operaciones de carácter bancario, cualquier precaución es poca.

El período de relativa tranquilidad se rompe en 1956, cuando tienen lugar las últimas actuaciones destinadas a dificultar la implantación de Crèdit Andorrà como banco. La primera está protagonizada por Guy Menant: el día 5 de abril (pocas semanas antes de su cese como veguer) convoca al presidente de Crèdit Andorrà en su despacho y, con las habituales formas destempladas, le pregunta por qué se están realizando en el Departament Comercial i Fiduciari actividades bancarias sin autorización; Fiter le manifiesta que, si le parece bien, volverá a verle al día siguiente acompañado de otros miembros del Consejo de administración, porque, pese a ser él el presidente, no dispone en detalle de todas las aclaraciones que le pide. A regañadientes, Menant acepta la propuesta y al día siguiente recibe la visita de Ivo Fiter, Narcís Casal y Josep Mas; posiblemente, el hecho de que conociera personalmente a Josep Mas supuso un trato más correcto, aunque les amenaza con clausurar el edificio donde desarrolla su actividad el Departament Comercial i Fiduciari si, en un breve plazo, no le son ofrecidas las oportunas explicaciones.

[39] En el anexo se puede encontrar una referencia detallada sobre la composición de estos fondos.

Con el fin de ofrecer *una explicación satisfactoria sobre el litigio que nos opone (cita original en francés)*, cuatro días más tarde, Fiter, Casal y Mas dirigen al veguer, en nombre del Consejo de administración, un memorial[40] en el que realizan una detallada y exhaustiva exposición de los acontecimientos relativos a la creación de Crèdit Andorrà (desde el momento de la aprobación de la súplica presentada por Bonaventura Riberaygua, en 1949, hasta 1955), argumentando también de forma detallada el tipo de operaciones[41] que se realizan en el Departament Comercial i Fiduciari y la justificación de que no pueden ser consideradas actividades bancarias (a pesar de reconocer que *Es posible que la multiplicidad de los encargos comerciales y fiduciarios que hemos recibido de nuestra clientela, siempre en aumento, haya dado la impresión, en algún momento, de que nos salíamos de los límites propuestos al abrir el Departament*, y que *Es posible también que, en algún caso, presionados por las necesidades de nuestros clientes y a su demanda, nos hayamos encontrado envueltos en alguna operación que más claramente pueda calificarse de bancaria, pero esto habrá sido de manera esporádica*). Después de esta parte expositiva, manifiestan que, *vista la situación real de nuestra empresa a día de hoy, fácilmente se comprende que el cierre de la misma o cualquier paralización de nuestras actividades provocaría, sin remedio, un colapso económico en un gran sector del país*, y que *aceptaríamos con gusto dejar de realizar todas las operaciones que, a criterio de las MM.II. Delegaciones Permanentes, fueran motivo de sospecha de incumplimiento de la suspensión del Decreto 776 del M. I. Consell General*. Una vez dada una respuesta argumentada a la amenaza expresada por el veguer, los firmantes, también en nombre del Consejo de administración, aprovechan la ocasión para exponer, en el mismo documento, *el derecho que creemos nos asiste a actuar plenamente como Banco*, así como los argumentos en los que se basa dicho derecho, y acaban por pedir *Que quieran resolver el recurso contra el Decreto 776 del M. I. Consell General, levantando la suspensión que pesa sobre Crèdit Andorrà, y lo autoricen en el pleno ejercicio de la función bancaria*.

Conociendo el talante y las actuaciones de Menant, el Consejo de administración toma en este caso dos decisiones que, pensamos, influirán de forma determinante en la evolución de la situación. La primera es no limitarse a contestar en el escrito exclusivamente la demanda del veguer de justificarle la no realización de actividades bancarias, sino añadir también el argumentario relativo al derecho que ampara a Crèdit Andorrà para poder ejercer como banco, así como la demanda de que sea resuelto el recurso. La segunda concierne al destinatario y la tramitación del escrito: si bien en dicho escrito ya queda claro que está dirigido a las Delegaciones Permanentes, comunican formalmente a Menant, mediante una carta, que le hacen llegar el memorial *de los hechos sobre los cuales nos ha pedido explicaciones*, pero *con Requerimiento dirigido al M. I. Delegado Permanente del Copríncipe Francés (cita original en francés)*, el cual le piden que tramite. Podríamos añadir una tercera decisión: el envío de una carta directamente al delegado permanente francés[42] (el mismo día del envío del memorial) en la que le comunican que *tenemos el honor de confirmar nuestra decisión formal de no realizar en nuestro Departament Comercial i Fiduciari ninguna operación que pueda menoscabar la suspensión del Decreto 776,*

[40] Por su interés, en el anexo se reproduce el texto completo de este documento.

[41] Las actividades que se detallan son las siguientes: compra de créditos a comerciantes andorranos sobre otros comerciantes de los Valles; pago de letras y recibos por cuenta de terceros; gerencia de haberes para ser invertidos en moneda extranjera o en valores; compra de divisas y medios de pago sobre el extranjero, por cuenta de clientes; cesión de saldos en moneda extranjera por cuenta de clientes; operaciones de cambio de moneda; compra de valores y cobro de los rendimientos, por cuenta de clientes; préstamo de dinero por operaciones de comercio; depósito de fondos como provisión de los clientes; y retorno de los sobrantes.

[42] Una carta con el mismo contenido (evidentemente, redactada en este caso en catalán) es dirigida al delegado permanente episcopal; tanto el memorial como esta carta son entregados personalmente al delegado, Pere Viladàs, el mismo día 10 de abril.

ordenado por su excelencia el copríncipe francés, y que *a la espera de una solución al recurso pendiente, pedimos a las MM. II. Delegaciones Permanentes que nos precisen qué operaciones deben ser excluidas de nuestra actividad (cita original en francés)*.

La segunda y última actuación obstructiva del año 1956 fue la manifestación efectuada (mediante requerimiento notarial) el día 25 de julio por Manuel Cerqueda Escaler, en calidad de director y representante de BACASA, para comunicar al director o apoderado del Departament Comercial i Fiduciari de Crèdit Andorrà que BACASA *ha podido comprobar que tanto el Departament Comercial i Fiduciari de Crèdit Andorrà, como esta misma Entidad cuando opera bajo el nombre mencionado de Crèdit Andorrà, se ha estado dedicando a operaciones típicamente bancarias* y que, *en consecuencia, en cumplimiento de las obligaciones y en ejercicio de los derechos dimanantes del Decreto-Convenio del dieciocho de abril de mil novecientos veintinueve, requiere formalmente, tanto al Departament Comercial i Fiduciari de Crèdit Andorrà, como a Crèdit Andorrà ...*; el requerimiento tiene una redacción similar a la del 16 de marzo de 1955 y se redacta por los mismos motivos: conocer la cifra de negocio y examinar los libros de contabilidad de 1954 (se añaden en este caso los datos y documentos relativos a 1955 y al primer semestre de 1956), y poner a disposición de BACASA, semestralmente y a partir de enero de 1957, los libros de contabilidad, para comprobar y cobrar el impuesto del 5% previsto en el convenio del 18 de abril de 1929.

La respuesta a la manifestación efectuada por el *presidente-director* de BACASA se le comunica (también mediante requerimiento notarial) el día 21 de agosto por parte de Ivo Fiter Mallol, en representación de Crèdit Andorrà SA. Resumiendo dicha respuesta, podemos leer lo siguiente:

- Que la *situación y actuación actual de Crèdit Andorrà SA* es la misma que tenía el 25 de marzo de 1955.
- Que desde esa fecha no ha sido restablecido, *a conocimiento del requirente*, el impuesto del 5% derogado por el Consell General el 20 de julio de 1951.
- Que se da por reproducido todo lo que se alegó en la respuesta efectuada el día 25 de marzo de 1955.
- Que Crèdit Andorrà se niega nuevamente a poner a disposición de BACASA los libros de contabilidad.
- Que *requiere formalmente a Banc Agricol i Comercial d'Andorra SA que, en lo sucesivo, se abstenga de pretender asumir funciones públicas que no le están atribuidas y solo corresponden a los órganos jurisdiccionales haciéndole saber, a tal efecto, que Crèdit Andorrà SA se reserva, en todo caso, el ejercicio de las acciones penales que pudieran corresponderle*.

Con esta comunicación (que no obtuvo respuesta), efectuada pocas semanas después de la partida del veguer Guy Menant el día 31 de mayo anterior, y justo un mes después de la presentación de la memoria anual del Consejo de administración de Crèdit Andorrà SA en la Junta de la Sociedad (reseñada en la nota 28), podemos considerar que quedó cerrada, en la práctica, la época de turbulencias que supusieron el nacimiento y los primeros años de vida del Banco.[43] Sin embargo, posiblemente habría que afirmar que, formalmente, la resolución del conflicto motivado por la presentación del recurso contra la decisión de autorizar la creación de Crèdit Andorrà perduró en el tiempo: no hemos encontrado constancia documental de que el recurso contra el Decreto 776 del Consell General, interpuesto ante la delegación permanente del copríncipe francés, haya sido nunca resuelto.

[43] Aunque Crèdit Andorrà no tuvo constancia de ello —al menos de forma formal—, BACASA aún intentó alguna acción para reclamar a Crèdit Andorrà el cobro del impuesto del 5 %. En una solicitud dirigida al Consell General el 29 de diciembre de 1956, el director y presidente de la entidad pedía a la institución *que, manteniendo y confirmando la plena vigencia del Decreto-Convenio de 18 de abril de 1929 en todos y cada uno de sus extremos, quiera dar al Banc Agrícol i Comercial d'Andorra S. A. la ayuda necesaria para que pueda proceder al control, revisión y cobro del impuesto del 5 % sobre las operaciones bancarias. Para tal efecto, que se ordene a CREDIT ANDORRA S. A., bajo pena de COT de la Terra, que ponga a disposición del B. A. C. A. S. A. los libros de contabilidad correspondientes...* Esta solicitud parece que no llegó a ser decretada, si tenemos en cuenta el contenido de otras dos solicitudes dirigidas por BACASA al Consell General, en junio de 1957 y enero de 1958, en las que se pide y reitera que se dé respuesta a aquella. Las tres solicitudes mencionadas se conservan en el archivo del Consell General.

Evolución y entorno. Setenta años creando (1955-2024)

1955

- El día 12 de marzo se reúne la Junta general extraordinaria de socios de Crèdit Andorrà SA, que confirma una composición accionarial totalmente renovada y designa un nuevo Consejo de administración, presidido por Ivo Fiter.
- Rafael Termes es nombrado consejero delegado de Crèdit Andorrà.
- Antoni Portell es nombrado director de Crèdit Andorrà.
- Manuel Ingla es nombrado apoderado de Crèdit Andorrà.
- Son designados los primeros comisarios de cuentas (Eduard Tomàs y Jaume Casal), que, en cumplimiento de los estatutos sociales, son renovados anualmente hasta el año 2006, cuando deja de existir esta figura.
- Crèdit Andorrà asume directamente la actividad y la gestión del *Departament Comercial i Fiduciari*.
- Mediante la Societat Andorrana per a la Gestió d'Inversions Mutuals (SAGIM) se ofrecen al público dos fondos mutuos de inversión, un servicio destinado *a proporcionar al más modesto ahorrador de nuestro pueblo la posibilidad de participar, con garantía de seguridad y buenos rendimientos, en las economías más florecientes del mundo*, según la comunicación de presentación publicada por el Banco. Ambos fondos son gestionados por Crèdit Andorrà y reciben el nombre de *AMFONS* (emitido en dólares estadounidenses y formado por valores norteamericanos) y de *EUFONS* (emitido en francos suizos y formado por valores europeos).
- Se crean 500 títulos al portador, con la designación de *"bonos de caja"*, con un precio de rescate de 800 pesetas cada uno.
- Se acuerda amortizar todas las pérdidas de ejercicios anteriores.
- El número de clientes, a cierre del ejercicio 1955, supera los 700.
- El número de teléfono de la Entidad es el 26 y la dirección telegráfica, CREAND.

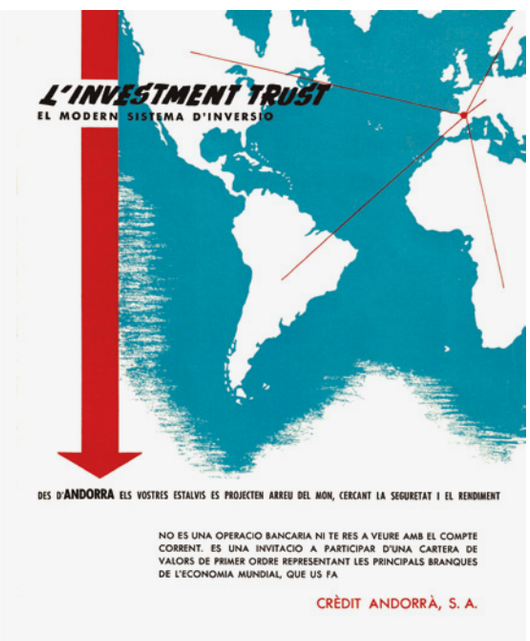

Portada del folleto informativo relativo a los primeros fondos de inversión de Crèdit Andorrà. La previsión inicial de crear, además de AMFONS y EUFONS, un tercer fondo de inversión (SUFONS, con valores africanos y emitido en libras sudafricanas) no se llevó finalmente a cabo.

1956

- En mayo, el Consejo de administración decide cerrar la admisión de nuevos socios. En ese momento, el número de socios es de diecisiete.
- Se decide retribuir a los miembros del Consejo de administración.

+ Autorización de constitución de Banca Reig.

+ Autorización de constitución de Banca Coma.

+ Autorización de constitución de Banca Mora.

+ Al acceder Marruecos a la independencia, desaparece el protectorado de la Zona Internacional de Tánger y una parte de la actividad del mercado libre de divisas que se desarrollaba en esa ciudad se traslada a Andorra.

CRÈDIT ANDORRA
PRINCIPAT D'ANDORRA

N.º Ptes.

a de de 19

Sr.

He cedit el crèdit de Ptes.

que a càrrec vostre tenia per rao de (1)
de les meves factures (2)
al CRÈDIT ANDORRÀ
a qui us prego volgueu satisfer la dita quantitat per tot el dia de de 19
La possessió d'aquest document proveït del corresponent REBUT us deslliurarà del deute esmentat.
Atentament vostre,

PAGARÉ
en la data assenyalada i en el domicili del CREDIT ANDORRA, la quantitat objecte d'aquesta cessió de crèdit, per ésser conformes l'import i el venciment.
a de de 19

(1) Import total, 1.er, 2.on... acompte, saldo.
(2) Números i dates de les factures.

DEPARTAMENT COMERCIAL I FIDUCIARI

Mod. 1502 - 1256 - 5.000

Aunque ya haya incorporado el logotipo de Crèdit Andorrà, en este pagaré de 1956 podemos constatar que en ese momento el Banco todavía operaba con el nombre comercial de Departament Comercial i Fiduciari.

1957

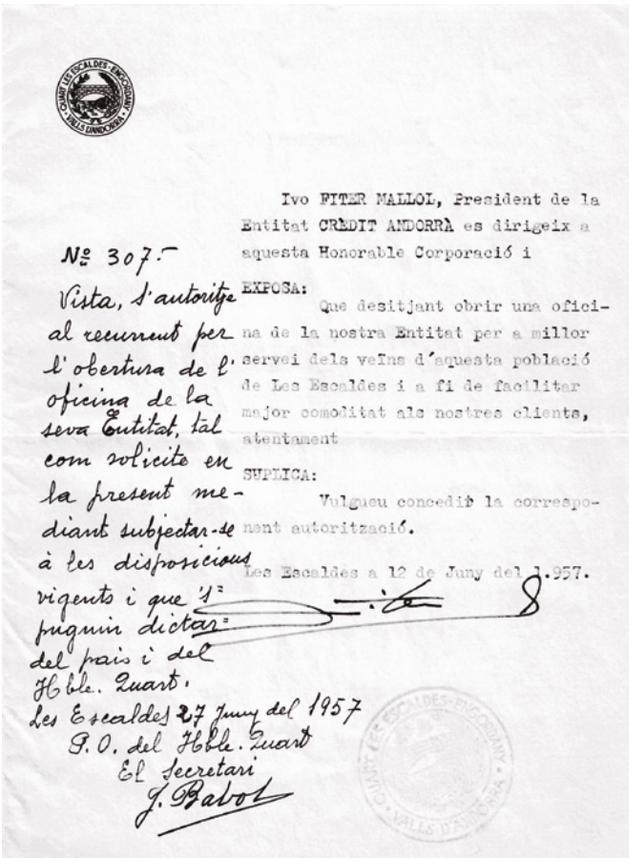

Ivo FITER MALLOL, President de la Entitat CRÈDIT ANDORRÀ es dirigeix a aquesta Honorable Corporació i

EXPOSA:

Que desitjant obrir una oficina de la nostra Entitat per a millor servei dels veïns d'aquesta població de Les Escaldes i a fi de facilitar major comoditat als nostres clients, atentament

SUPLICA:

Vulgueu concedir la corresponent autorització.

Les Escaldes a 12 de Juny del 1.957.

Nº 307.-

Vista, s'autoritza al recurrent per l'obertura de l'oficina de la seva Entitat, tal com solicita en la present mediant subjectar-se à les disposicions vigents i que s'puguin dictar del país i del Hble. Quart.

Les Escaldes 27 Juny del 1957

P.O. del Hble. Quart

El Secretari

J. Babot

La primera sucursal de Crèdit Andorrà que se abrió fue la de Escaldes. Aunque la solicitud al Comú para abrir una sucursal en Sant Julià de Lòria se tramitaría solo tres días después, la apertura efectiva de la segunda sucursal tendrá lugar unos meses más tarde que la de Escaldes.

- Se amortiza la totalidad del remanente correspondiente a los gastos de constitución y primer establecimiento.
- Apertura en Escaldes de la primera sucursal de Crèdit Andorrà.
- El número de clientes, a cierre del ejercicio 1957, supera los 1800.

+ Instalación en el Pas de la Casa del primer telesquí del país, con llegada al Coll Blanc.

+ Autorización de constitución de Banca Cassany.

+ Autorización de constitución de Banc Immobiliari y Mercantil d'Andorra. En 1960 adopta el nombre de Societat de Banca Andorrana (SOBANCA).

+ Los veguers comunican al síndic, mediante sendas cartas, que el Consell General no puede autorizar nuevas entidades bancarias *mientras no se apruebe la reglamentación en estudio*. En la carta del veguer francés se invita al Consell General a suspender los efectos de las autorizaciones acordadas después del mes de octubre del año anterior, cuando los veguers habían comunicado verbalmente al Consell General que no podían otorgar nuevas autorizaciones; esa suspensión no se llevó a cabo. En 1970 se reitera la decisión de no poder autorizar nuevas entidades bancarias, mediante recordatorio del envío de estas cartas.

+ Firma de los Tratados de Roma, mediante el primero de los cuales se establece la Comunidad Económica Europea.

1958

- A partir del ejercicio 1958 se asigna una parte de los beneficios a la amortización tanto del edificio de la sede social como de las instalaciones.
- Apertura de una sucursal en Sant Julià de Lòria.

+ Aprobación en Francia del Plan Pinay-Rueff, que entre otras medidas comporta la conversión de cada 100 "antiguos francos" en un "nuevo franco". El "nuevo franco" es puesto en circulación el 1 de enero de 1960.

+ Los seis países de la Comunidad Económica Europea, Gran Bretaña y los tres países escandinavos deciden la convertibilidad de las respectivas monedas.

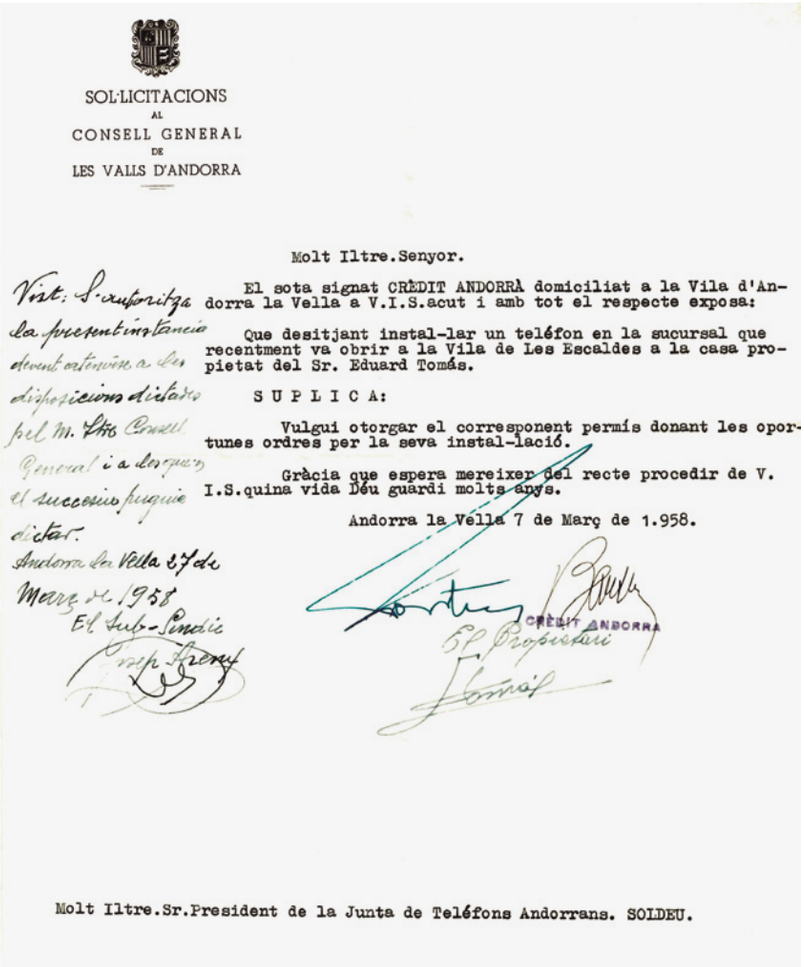

SOL·LICITACIONS
AL
CONSELL GENERAL
DE
LES VALLS D'ANDORRA

Molt Iltre.Senyor.

El sota signat CRÈDIT ANDORRÀ domiciliat a la Vila d'Andorra la Vella a V.I.S.acut i amb tot el respecte exposa:

Que desitjant instal-lar un teléfon en la sucursal que recentment va obrir a la Vila de Les Escaldes a la casa propietat del Sr. Eduard Tomás.

S U P L I C A:

Vulgui otorgar el corresponent permís donant les oportunes ordres per la seva instal-lació.

Gràcia que espera mereixer del recte procedir de V. I.S.quina vida Déu guardi molts anys.

Andorra la Vella 7 de Març de 1.958.

Vist: S'autoritza la present instancia devent atenvise a les disposicions dictades pel M. Ltre Consell General i a les quals el successiu perquie dictar.
Andorra la Vella 27 de Març de 1958
El Sub-Síndic

CRÈDIT ANDORRA
El Propietari

Molt Iltre.Sr.President de la Junta de Teléfons Andorrans. SOLDEU.

Durante los primeros meses de funcionamiento, la sucursal de Escaldes no dispuso de servicio telefónico; la oficina abrió a finales de 1957, pero la tramitación para solicitar la instalación de un teléfono no se realizó hasta marzo del año siguiente.

1959

- Se completa el rescate de los bonos de caja creados en 1955.
- El Banco interpone un *recurso de queja* contra las disposiciones del Consell General del 16 de abril de 1959, comunicadas a Crèdit Andorrà al día siguiente, y contra la modificación de la segunda, aprobada el día 21 del mismo mes y comunicada también al día siguiente al Banco. Estas disposiciones suponían, entre otras cosas, la prohibición de abrir cuentas a nombre de personas no residentes y la cancelación de cuentas a nombre de personas extranjeras no residentes, así como la obligación por parte de los establecimientos bancarios de Andorra de presentar una declaración jurada en la que se estableciese el detalle del nombre de los accionistas y la respectiva participación en el capital social de la entidad. [En el anexo documental se reproduce el texto del aviso publicado por el Consell General al respecto.]
- La accionista Benvinguda Sangrà es la primera mujer designada comisaria de cuentas.

+ Finalización de la mejora y acondicionamiento de la carretera general entre las dos fronteras, con el asfaltado del tramo del Port d'Envalira.

+ Los bancos de Andorra dejan de estar abiertos el domingo por la mañana.

+ Cierre por parte del gobierno español de la frontera hispano-andorrana, desde enero hasta octubre, como medida de presión para poner freno a la evasión de capitales desde España hacia Andorra, provocada esencialmente por una anunciada devaluación de la peseta.

+ Aprobación, en España, del Plan Nacional de Estabilización Económica. Entre otras medidas, se unifican los tipos de cambio de la peseta y se establece su convertibilidad, pasando de una economía autárquica a una de libre mercado.

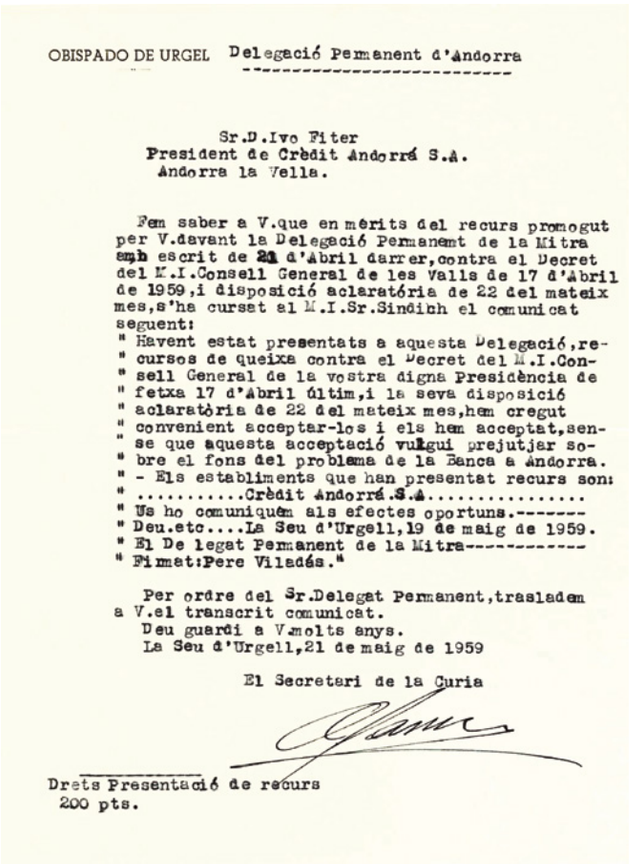

OBISPADO DE URGEL Delegació Permanent d'Andorra

Sr.D.Ivo Fiter
President de Crèdit Andorrá S.A.
Andorra la Vella.

Fem saber a V.que en mèrits del recurs promogut per V.davant la Delegació Permanent de la Mitra amb escrit de 21 d'Abril darrer,contra el Decret del M.I.Consell General de les Valls de 17 d'Abril de 1959,i disposició aclaratòria de 22 del mateix mes,s'ha cursat al M.I.Sr.Síndich el comunicat seguent:
" Havent estat presentats a aquesta Delegació,re-
" cursos de queixa contra el Decret del M.I.Con-
" sell General de la vostra digna Presidència de
" fetxa 17 d'Abril últim,i la seva disposició
" aclaratòria de 22 del mateix mes,hem cregut
" convenient acceptar-los i els hem acceptat,sen-
" se que aquesta acceptació vulgui prejutjar so-
" bre el fons del problema de la Banca a Andorra.
" - Els establiments que han presentat recurs son:
" .....Crèdit Andorrá.S.A.....
" Us ho comuniquem als efectes oportuns.-------
" Deu.etc....La Seu d'Urgell,19 de maig de 1959.
" El De legat Permanent de la Mitra----------
" Firmat:Pere Viladés."

Per ordre del Sr.Delegat Permanent,traslademem a V.el transcrit comunicat.
Deu guardi a V.molts anys.
La Seu d'Urgell,21 de maig de 1959

El Secretari de la Curia

Drets Presentació de recurs
200 pts.

El contenido de las disposiciones dictadas por el Consell General, en abril de 1959, para intentar solucionar los problemas inherentes al cierre de la frontera hispano-andorrana motivó que varias entidades del país presentaran recurso de queja en contra, ante las delegaciones permanentes de los copríncipes. En el documento que se reproduce se notifica a Crèdit Andorrà la aceptación de su recurso.

1960

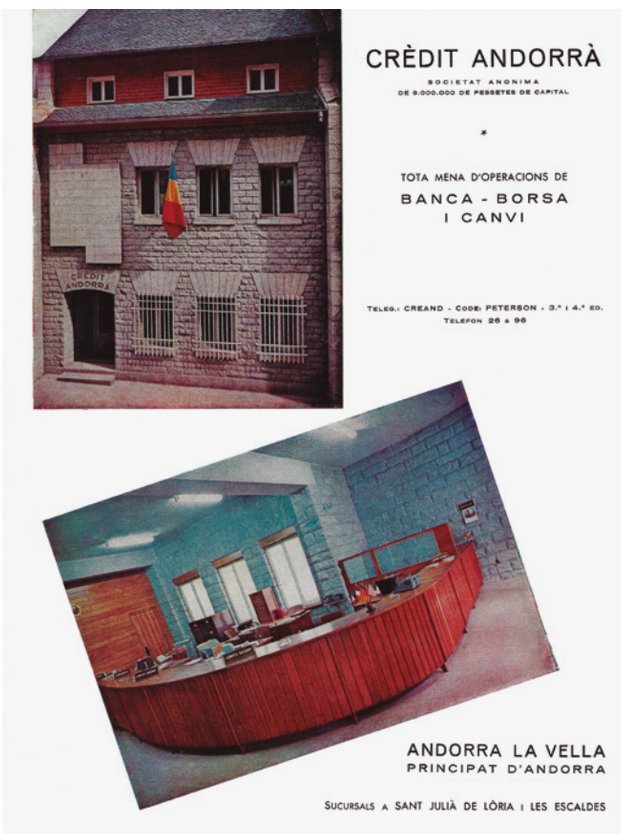

En este anuncio publicado en la edición de 1960 de la revista *Andorra. Miscel·lània cultural, actualitat, turisme, esport* podemos ver la fachada del edificio de la sede social de Crèdit Andorrà y el interior de la oficina al público de la planta baja.

- Se acuerda destinar parte de los beneficios del ejercicio (50 000 pesetas) a la creación del *Fons de previsió i ajuda pels empleats*. En los ejercicios posteriores se aprueba anualmente una asignación para este concepto.

+ Firma de un *Gentlemen's Agreement* entre el Banc Agrícol i Comercial d'Andorra, Banca Cassany, Banca Coma, Banca Mora, Banca Reig, Crèdit Andorrà y Societat de Banca Andorrana, que lleva a la creación de la *Convenció de Bancs i Banquers*, embrión de la Agrupació de Bancs Andorrans (ABA) nacida en 1973. Los acuerdos iniciales fueron limitados, centrándose esencialmente en establecer los días y horarios de apertura de las oficinas, así como en fijar unos cambios de moneda mínimos y máximos comunes; también se fijaron tarifas para la oferta de diferentes servicios que debían ser comunes, aunque no fueron respetadas (y de forma reiterada) por algunos de los firmantes.

1961

- Queda liberado, con cargo a reservas voluntarias, el 50% aún no desembolsado del valor nominal de las acciones del Banco.

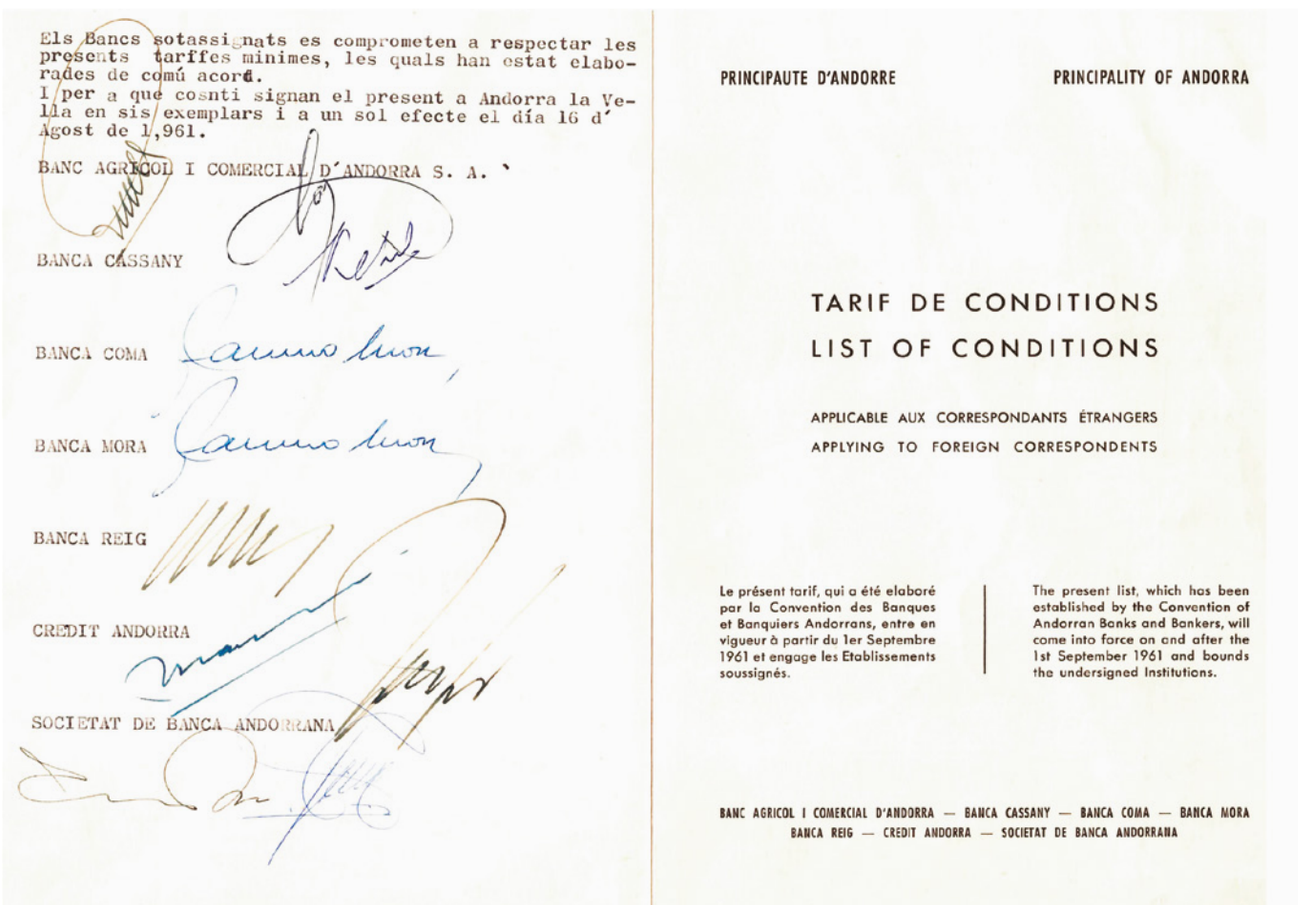

Els Bancs sotassignats es comprometen a respectar les presents tarifes minimes, les quals han estat elaborades de comú acord.
I per a que cosnti signan el present a Andorra la Vella en sis exemplars i a un sol efecte el día 16 d' Agost de 1,961.

BANC AGRICOL I COMERCIAL D'ANDORRA S. A.

BANCA CASSANY

BANCA COMA

BANCA MORA

BANCA REIG

CREDIT ANDORRA

SOCIETAT DE BANCA ANDORRANA

PRINCIPAUTE D'ANDORRE — PRINCIPALITY OF ANDORRA

TARIF DE CONDITIONS
LIST OF CONDITIONS

APPLICABLE AUX CORRESPONDANTS ÉTRANGERS
APPLYING TO FOREIGN CORRESPONDENTS

Le présent tarif, qui a été elaboré par la Convention des Banques et Banquiers Andorrans, entre en vigueur à partir du 1er Septembre 1961 et engage les Etablissements soussignés.

The present list, which has been established by the Convention of Andorran Banks and Bankers, will come into force on and after the 1st September 1961 and bounds the undersigned Institutions.

BANC AGRICOL I COMERCIAL D'ANDORRA — BANCA CASSANY — BANCA COMA — BANCA MORA
BANCA REIG — CREDIT ANDORRA — SOCIETAT DE BANCA ANDORRANA

El incumplimiento por parte de varios miembros de los acuerdos tomados por la *Convenció de Bancs i Banquers*, creada en el año anterior, llevó en 1961 a la firma de un documento específico relativo a las tarifas mínimas a aplicar en distintos servicios. Pese al documento firmado, algunos de los establecimientos siguieron sin respetarlas.

1962

- Rafael Termes dimite del cargo de consejero delegado (debido a la creciente dedicación que le supone el ejercicio de un alto cargo directivo en el Banco Popular Español), aunque continúa como miembro del Consejo de administración.
- Se reestructura funcionalmente la organización del Banco, con la creación de cinco servicios: Extranjero, Comercial, Financiero y fiduciario, Control y Personal.
- Se crea un *Comité de dirección*, formado inicialmente por Joan Bansell, Lluís Bardají, Manuel Ingla, Antoni Portell y Joan Rosanas. El Comité de dirección, de forma colegiada, ejerce formalmente la dirección general del Banco durante quince años, hasta el nombramiento de un director general en 1977.

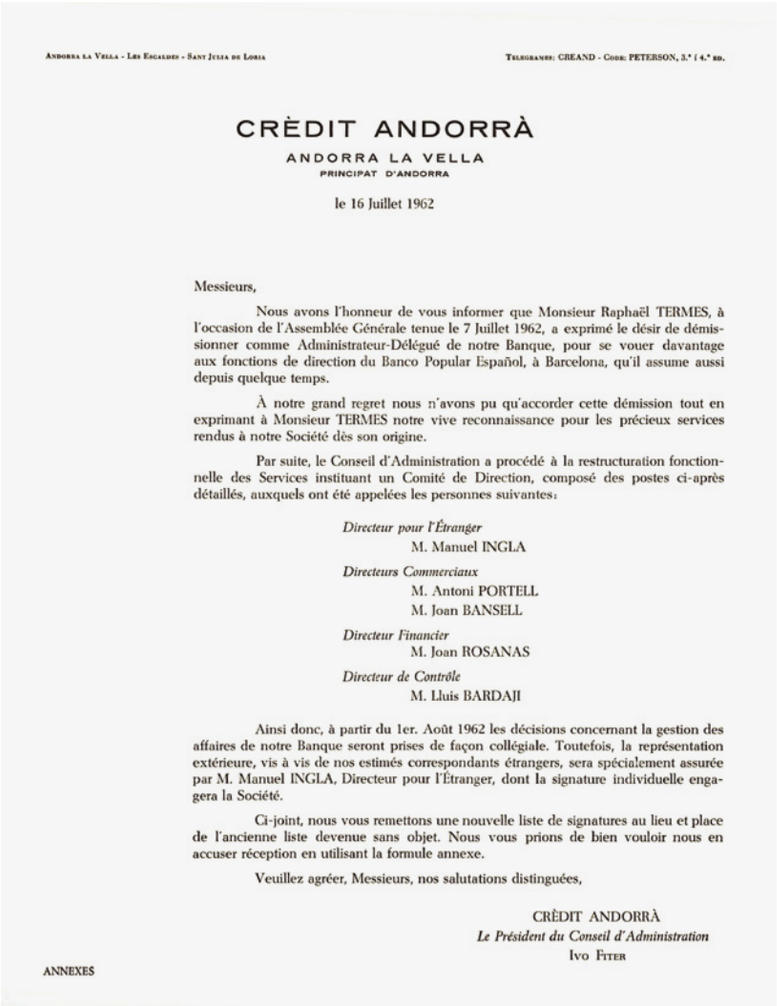

Andorra la Vella - Les Escaldes - Sant Julia de Loria

Telegrames: CREAND - Code: PETERSON, 3.ª i 4.ª ed.

CRÈDIT ANDORRÀ
ANDORRA LA VELLA
PRINCIPAT D'ANDORRA

le 16 Juillet 1962

Messieurs,

Nous avons l'honneur de vous informer que Monsieur Raphaël TERMES, à l'occasion de l'Assemblée Générale tenue le 7 Juillet 1962, a exprimé le désir de démissionner comme Administrateur-Délégué de notre Banque, pour se vouer davantage aux fonctions de direction du Banco Popular Español, à Barcelona, qu'il assume aussi depuis quelque temps.

À notre grand regret nous n'avons pu qu'accorder cette démission tout en exprimant à Monsieur TERMES notre vive reconnaissance pour les précieux services rendus à notre Société dès son origine.

Par suite, le Conseil d'Administration a procédé à la restructuration fonctionnelle des Services instituant un Comité de Direction, composé des postes ci-après détaillés, auxquels ont été appelées les personnes suivantes:

Directeur pour l'Étranger
M. Manuel INGLA

Directeurs Commerciaux
M. Antoni PORTELL
M. Joan BANSELL

Directeur Financier
M. Joan ROSANAS

Directeur de Contrôle
M. Lluis BARDAJI

Ainsi donc, à partir du 1er. Août 1962 les décisions concernant la gestion des affaires de notre Banque seront prises de façon collégiale. Toutefois, la représentation extérieure, vis à vis de nos estimés correspondants étrangers, sera spécialement assurée par M. Manuel INGLA, Directeur pour l'Étranger, dont la signature individuelle engagera la Société.

Ci-joint, nous vous remettons une nouvelle liste de signatures au lieu et place de l'ancienne liste devenue sans objet. Nous vous prions de bien vouloir nous en accuser réception en utilisant la formule annexe.

Veuillez agréer, Messieurs, nos salutations distinguées,

CRÈDIT ANDORRÀ
Le Président du Conseil d'Administration
Ivo Fiter

ANNEXES

Con el envío de este documento se comunicó a los corresponsales extranjeros los cambios en la organización de Crèdit Andorrà, la creación del Comité de Dirección y el nombre de los responsables de los distintos departamentos.

1963

- El valor de las reservas de capital alcanza los 10 millones de pesetas. El importe de las reservas voluntarias es ya superior al del capital social.
- En la memoria anual del ejercicio se detalla que *Hemos ido incorporando a la memoria anual un comentario sobre las relaciones interbancarias andorranas. Lo mejor que podemos decir es que subsiste la Convención que las gobierna. Y que no se han agravado las irregularidades de procedimiento de algunos de nuestros colegas. Nosotros nos mantenemos en una línea de seriedad absoluta, reconocida incluso por la propia competencia. Esta posición es a veces incómoda pero, a la larga, aporta buenos dividendos.*

* Crèdit Andorrà participa en la creación de ENSISA y se convierte en propietario de una pequeña parte de las acciones de fundador.

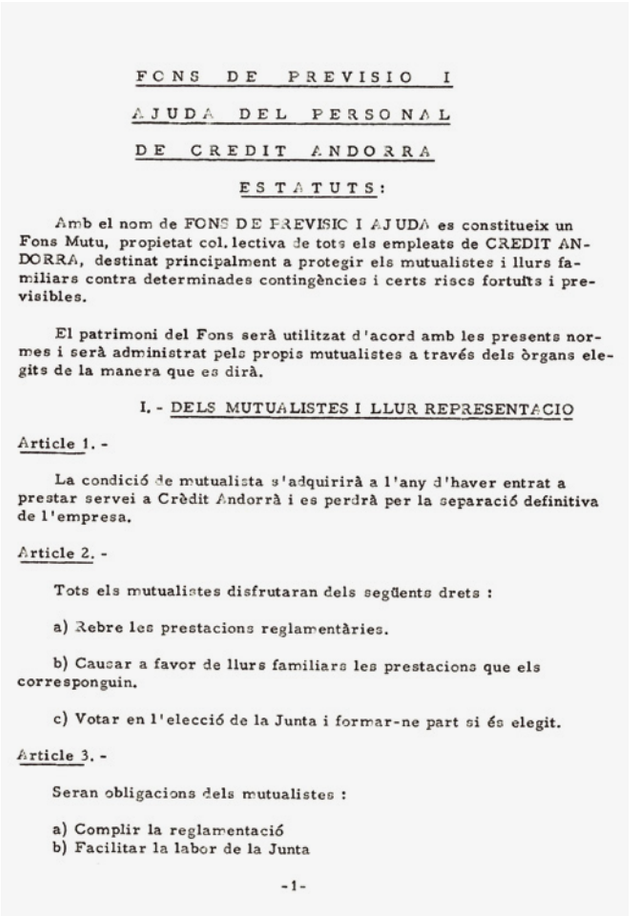

FONS DE PREVISIO I AJUDA DEL PERSONAL DE CREDIT ANDORRA

ESTATUTS:

Amb el nom de FONS DE PREVISIO I AJUDA es constitueix un Fons Mutu, propietat col.lectiva de tots els empleats de CREDIT ANDORRA, destinat principalment a protegir els mutualistes i llurs familiars contra determinades contingències i certs riscs fortuïts i previsibles.

El patrimoni del Fons serà utilitzat d'acord amb les presents normes i serà administrat pels propis mutualistes a través dels òrgans elegits de la manera que es dirà.

I. - DELS MUTUALISTES I LLUR REPRESENTACIO

Article 1. -

La condició de mutualista s'adquirirà a l'any d'haver entrat a prestar servei a Crèdit Andorrà i es perdrà per la separació definitiva de l'empresa.

Article 2. -

Tots els mutualistes disfrutaran dels següents drets :

a) Rebre les prestacions reglamentàries.

b) Causar a favor de llurs familiars les prestacions que els corresponguin.

c) Votar en l'elecció de la Junta i formar-ne part si és elegit.

Article 3. -

Seran obligacions dels mutualistes :

a) Complir la reglamentació
b) Facilitar la labor de la Junta

-1-

Aunque el *Fons de previsió i ajuda pels empleats* se había instituido tres años antes, fue en 1963 cuando se aprobaron los estatutos que debían regir su funcionamiento. Aquí se reproduce la primera página de la transcripción de los mismos.

1964

- Los principales bancos con los que Crèdit Andorrà mantiene relaciones comerciales son Société Générale, Bank of America, Westminster Bank Ltd, Union de Banques Suisses, Société de Banque Suisse, De Neuflize Schlumberger et Cie, y Banco Popular Español.

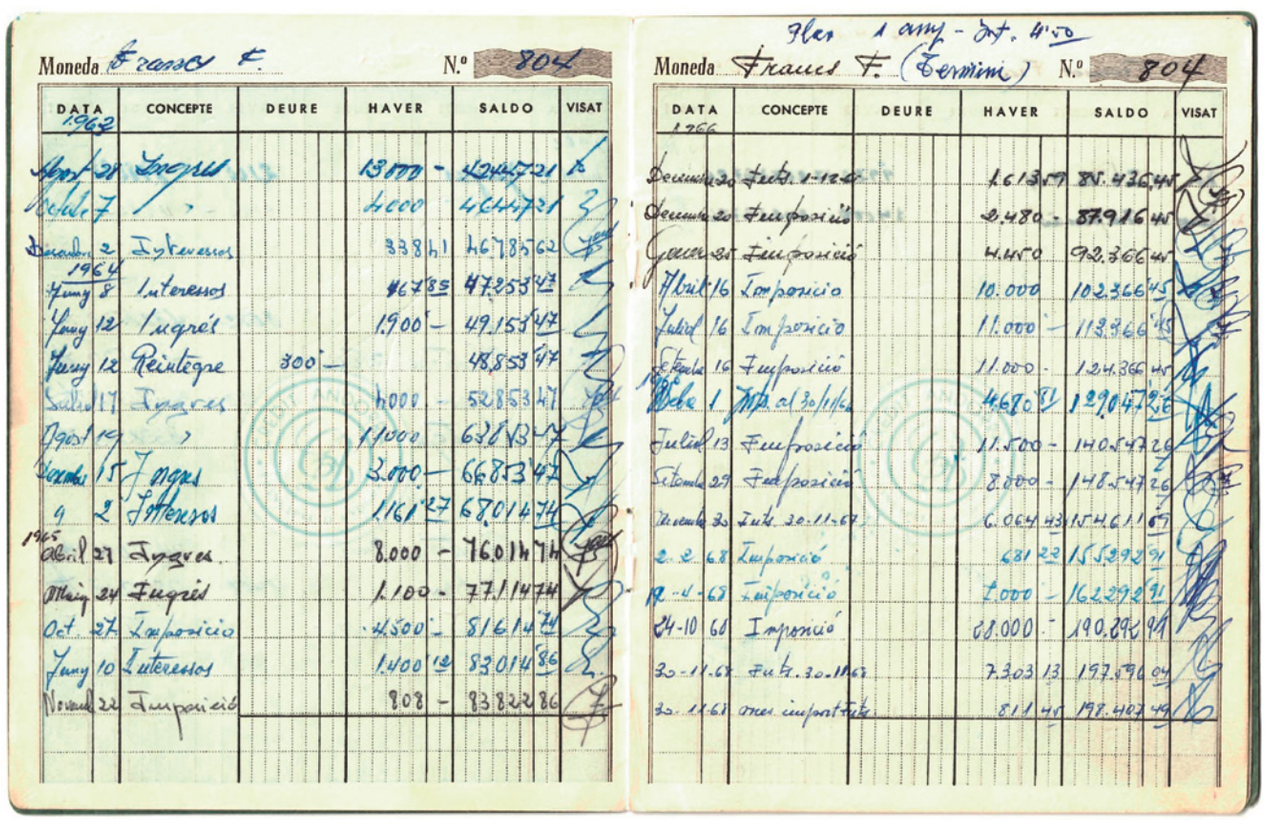

Desde el inicio de la actividad del Banco, las libretas de ahorro podían establecerse a la vista o a plazo, y en distintas divisas. En este caso, y como ejemplo, podemos ver los movimientos, realizados entre 1962 y 1968, de una libreta de ahorro a plazo, en francos franceses y con un interés anual del 4,5%.

1965

- Se emiten 1000 nuevas acciones, destinadas a ser ofertadas a los empleados del banco e identificadas como acciones de clase E. El número total de acciones queda fijado en 10 000, de las cuales 9000 son de clase A y 1000 de clase E.
- Se aprueba el *Pla opcional per l'adquisició d'accions de Crèdit Andorrà per part dels seus empleats*, con efectos a partir del 1 de enero de 1965.
- Se efectúa la primera ampliación del capital social desde 1952; el nuevo capital de la Entidad se establece en quince millones de pesetas.

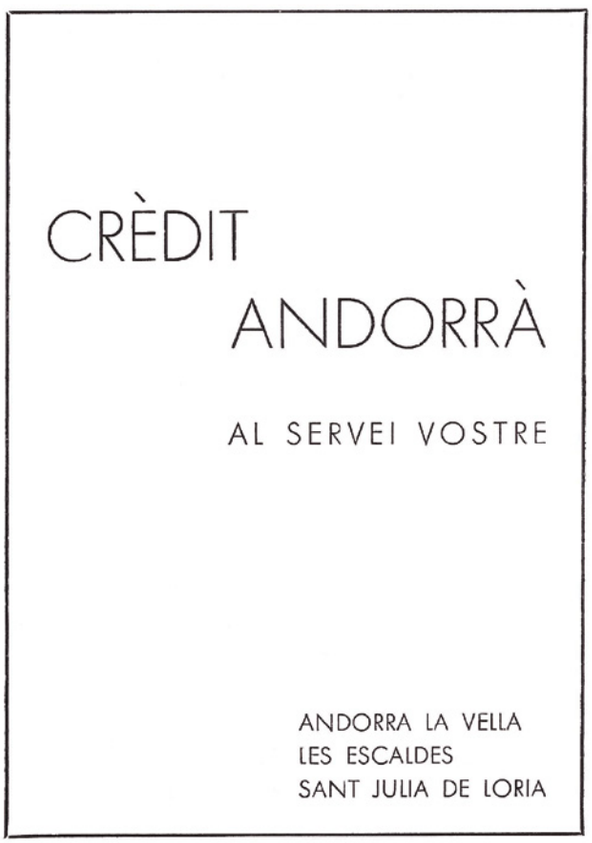

Durante los años sesenta, las publicidades en revistas no siempre se realizaban por necesidades comunicativas; a menudo estaban motivadas por el compromiso con el editor o por el interés de aparecer en una publicación en la que estaban presentes los otros bancos del país. En esta sencilla publicidad en la revista *Neu*, de febrero de 1965, se prefiere anteponer la voluntad de servicio y no la oferta de los propios servicios, suficientemente conocida por todos.

1966

- La cartera de valores y participaciones aumenta durante el ejercicio 1966 en unos siete millones de pesetas, cinco de los cuales corresponden a la inversión destinada a la promoción de la urbanización Sa Calma, en Engordany, iniciada el año anterior.
- En la memoria anual del ejercicio podemos leer lo siguiente: *De este grupo de partidas que, por antonomasia, llamamos el pasivo, hay una que requiere comentarios específicos porque, aunque es relativamente nueva, este año ha alcanzado ya unas proporciones considerables. Nos referimos a las obligaciones de caja, que han pasado de 26 a 69 millones de pesetas. Como saben, se trata de unos títulos emitidos por nuestro Banco, representativos de depósitos a plazo fijo de 2 a 5 años...*

+ Rafael Termes es nombrado consejero delegado del Banco Popular Español.

+ Se establece la obligatoriedad para los empresarios de otorgar a sus empleados un día de descanso semanal y 15 días de vacaciones anuales retribuidas.

Durante años, el mapa turístico editado en 1965 por Crèdit Andorrà sirvió de referencia no solo para turistas, sino también para la gente del país, por su calidad y por el rigor del contenido; fue reeditado en distintos formatos y con diversas portadas durante dos décadas. En su origen debe verse la mano de Rafael Termes, gran excursionista y admirador de las montañas andorranas.

1967

A finales de los años 60 se acelera la expansión y el crecimiento de Crèdit Andorrà, pero la sede social conserva el espacio y la configuración iniciales. Será en 1974 cuando se realizará una ampliación de las instalaciones en el edificio adyacente, a la espera de la construcción de una nueva sede que tardará más de veinte años en llegar.

- Se acuerda autorizar la participación en el accionariado de Crèdit Andorrà del *Banco Popular Español* y de la *Banque de l'Indochine*. La participación se concreta con la adquisición por cada uno de los dos futuros nuevos socios de un 16,7% de las acciones de clase A.
- Apertura de una sucursal en Encamp.

+ Puesta en funcionamiento de la Central de Telecomunicaciones automática de Andorra la Vella.

+ Andorra recibe por primera vez la visita oficial de un copríncipe francés, Charles de Gaulle.

1968

- Joan Rosanas es designado formalmente jefe del Comité de dirección.
- Se hace efectiva la entrada en el accionariado de Crèdit Andorrà del Banco Popular Español y de la Banque de l'Indochine, así como la presencia de sus representantes en el Consejo de administración.
- Ante la falta de los *necesarios instrumentos estadísticos en el País*, se acuerda la realización de diversos trabajos destinados a *conocer mejor el desarrollo de los diversos sectores de nuestra economía y, sobre todo, a ser de gran utilidad para establecer objetivos y los programas para conseguirlos*.
- Se adquieren *dos de las parcelas puestas en venta por la Veguería francesa* [en la avenida Meritxell, junto a la Poste Française]. *El centro comercial de Andorra se ha desplazado a ese lugar: hace falta pensar en la posibilidad de que, en un futuro indeterminado, nos pueda convenir desplazarnos allí.*

+ Entra en funcionamiento la Caixa Andorrana de Seguretat Social (CASS).

+ Declaración de quiebra de SOBANCA. Para evitar el deterioro de imagen de la plaza financiera andorrana, los demás bancos se hacen cargo tanto del activo como del pasivo de la entidad, con un coste final de liquidación de unos 34 millones de pesetas. La clausura del procedimiento de quiebra no tendrá lugar hasta 1991.

INVITACIÓ
al
GRAN CONCERT DE GALA
de
l'ORFEÓ CATALÀ
dirigit pel
Mestre LLUÍS MARIA MILLET
que sota el patronatge de
CRÈDIT ANDORRÀ
tindrà lloc al
TEATRE CRISTALL CINEMA de LES ESCALDES
el dia 6 de juliol de 1968
a dos quarts d'onze de la nit
Dintre del cicle d'actes organitzats en commemoració
del Centenari de Pompeu Fabra

La implicación de Crèdit Andorrà en la vida social del país es constante desde el inicio de su implantación. La organización de actividades culturales, como el concierto del Orfeó Català promovido en el marco de los actos conmemorativos del centenario de Pompeu Fabra, fue uno de los aspectos más desarrollados en este sentido en aquel tiempo.

1969

- Se crea el *Fons Educacional i Cultural*, destinado a *la aplicación, en el ámbito de la Empresa, del principio de igualdad de oportunidades en el campo de la educación.*
- Se pone en funcionamiento un centro de cálculo, que comporta la introducción del ordenador electrónico como herramienta contable. El equipo técnico inicial fue un ordenador 360-20 de IBM con 8 KB de memoria.

+ La quiebra de SOBANCA provoca que los veguers aprueben el *Decreto de suspensión de pagos y quiebra.*

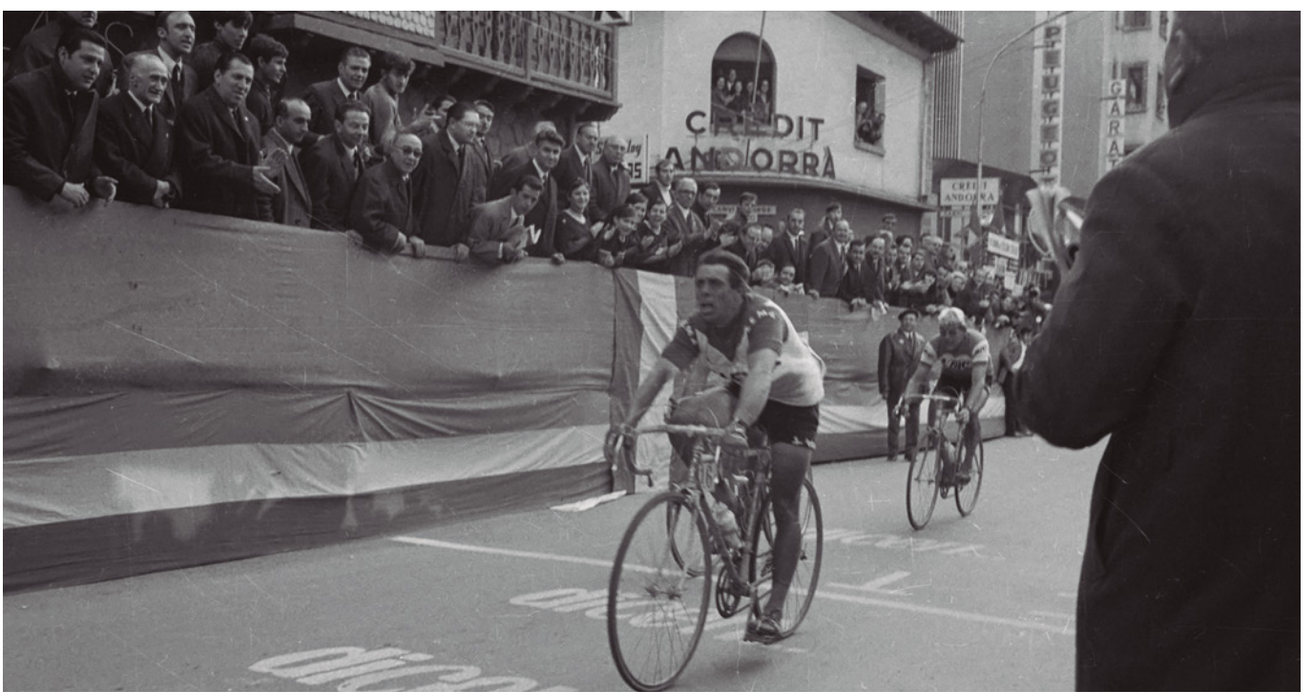

La oficina de Crèdit Andorrà en Escaldes ocupó desde el principio un espacio estratégico en la avenida Carlemany. Los empleados del Banco, agrupados en los ventanales del primer piso de la sucursal, no quisieron perderse la finalización de la etapa de la Semana Catalana de Ciclismo de 1969, con llegada a Escaldes.

1970

- Después de constatar que *los créditos suben con menos fuerza que los depósitos... y después de intentar valorar, con los escasos instrumentos de que el País dispone, los diversos factores que intervienen en ese proceso, parece que ya se puede afirmar que hoy por hoy, y en la perspectiva más inmediata, Andorra ofrece mayores posibilidades de ahorro que de inversión local*; por este motivo, *nuestro Comité* [directivo] *desde hace tiempo se está ocupando del estudio y el lanzamiento de nuevos servicios que pueden comportar la expansión de nuestras operaciones activas.*

- Se realiza una modificación sustancial de los estatutos sociales, tanto de fondo como de forma; los cambios se protocolizan notarialmente el año siguiente, como *Estatutos refundidos*.

- En noviembre Crèdit Andorrà SA queda inscrita en el Registro de Comercio e Industria del Consell General.

* Se crea la *Societat Andorrana de Gestió, Informàtica i Mecanografia* (SAGIM), promovida por Crèdit Andorrà para gestionar su centro de cálculo, pero constituida como sociedad *de régimen económico y jurídico independiente... abierta a la prestación de servicios a cualquier empresa o entidad andorrana, pública o privada*.

\+ Banca Coma cambia su nombre por el de Banc Internacional.

\+ El Consell General (a raíz de la quiebra de SOBANCA y tras recibir un recordatorio por parte de los veguers de su comunicación de 1957) decide realizar *una Reglamentación bancaria con gran urgencia*; a tal efecto, durante 1971, recibe asesoramiento de Ricard Fornesa, pero no llega a concretarse ninguna propuesta. No se vuelve a hablar de esta cuestión hasta 1980, cuando se acuerda *proseguir los estudios iniciados*, así como continuar el proyecto de crear una *Caixa Central i d'Estalvi* (caja central y de ahorro), iniciativa que tampoco se concretó.

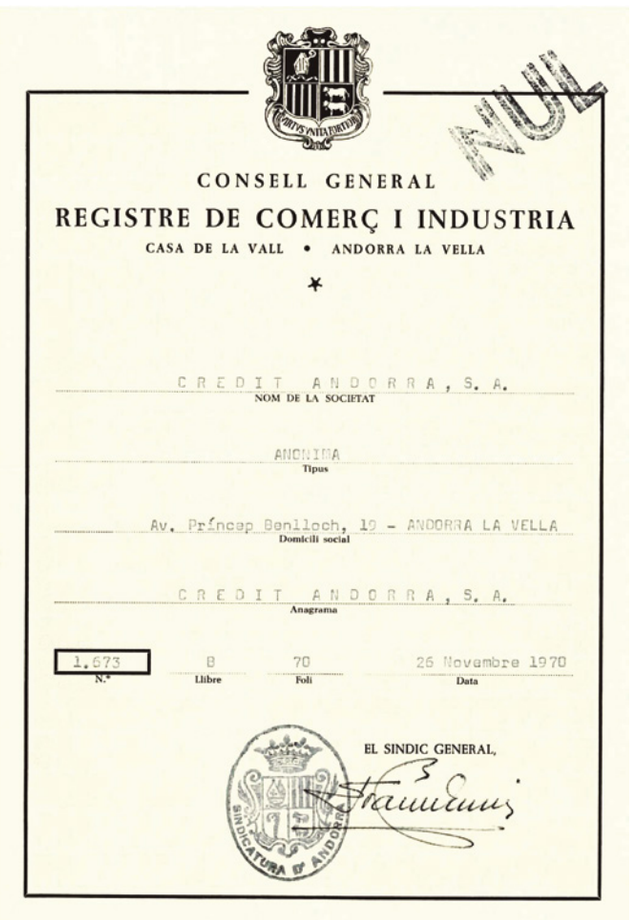
CONSELL GENERAL
REGISTRE DE COMERÇ I INDUSTRIA
CASA DE LA VALL • ANDORRA LA VELLA

NUL

CREDIT ANDORRA, S. A.
NOM DE LA SOCIETAT

ANONIMA
Tipus

Av. Príncep Benlloch, 19 - ANDORRA LA VELLA
Domicili social

CREDIT ANDORRA, S. A.
Anagrama

1.673 N.º | B Llibre | 70 Foli | 26 Novembre 1970 Data

EL SINDIC GENERAL,

La inscripción de Crèdit Andorrà, SA en el Registro de Comercio e Industria del Consell General se materializó el 26 de noviembre de 1970. Debido a un cambio en la numeración de los edificios de la avenida Príncep Benlloch, más adelante el domicilio social pasó a estar en el número 25, en lugar de en el 19.

1971

- Se efectúa la segunda ampliación del capital social desde 1952; el nuevo capital queda establecido en treinta millones de pesetas. A partir de 1971 y hasta 1985 se realizan, anual o bienalmente, nuevas ampliaciones del capital hasta alcanzar, en el último año mencionado, la cifra de 5000 millones de pesetas.

- Se incrementa la oferta de productos y servicios de crédito *encaminados a desplegar la capacidad de crédito del cliente personal*, como son los destinados a la financiación para la adquisición de vivienda o automóvil, o para la realización de estudios superiores.

- Se realizan los estudios para construir una nueva sede social, *a edificar en las parcelas propiedad de Crèdit Andorrà vecinas a la Poste Française*. Por motivos diversos (esencialmente por la demora y los condicionantes en el momento de establecer un plan viario definitivo para la zona), la construcción de este edificio no se llevó a cabo.

+ Estados Unidos suspende la convertibilidad del dólar estadounidense. Esta decisión deja sin efecto en la práctica los acuerdos de Bretton Woods y es la base de una crisis monetaria internacional y de la primera crisis del petróleo, en 1973.

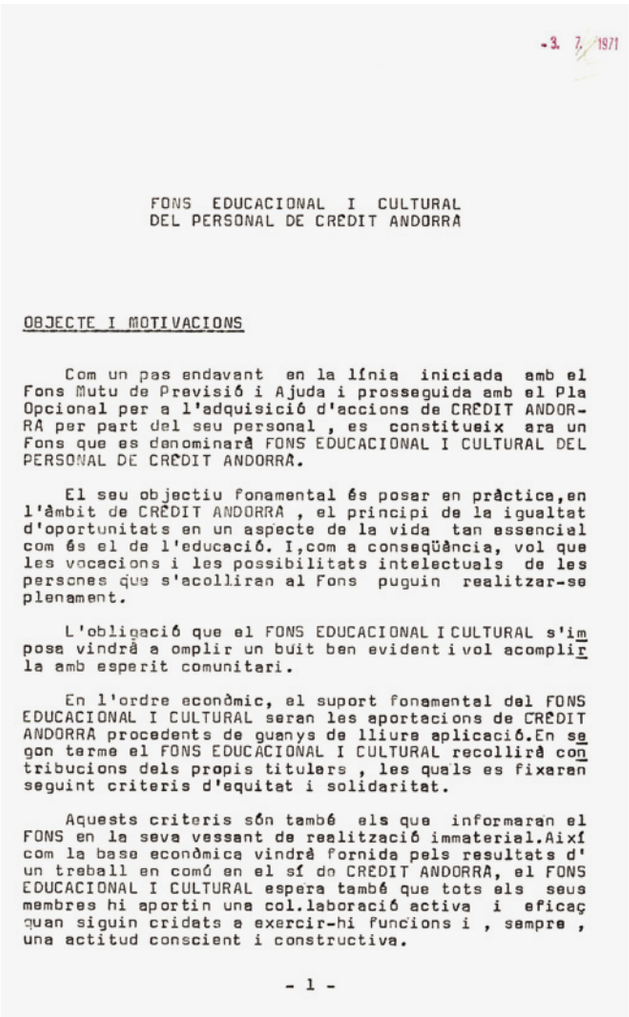

-3. 7. 1971

FONS EDUCACIONAL I CULTURAL
DEL PERSONAL DE CRÈDIT ANDORRA

OBJECTE I MOTIVACIONS

Com un pas endavant en la línia iniciada amb el Fons Mutu de Previsió i Ajuda i prosseguida amb el Pla Opcional per a l'adquisició d'accions de CRÈDIT ANDORRA per part del seu personal , es constitueix ara un Fons que es denominarà FONS EDUCACIONAL I CULTURAL DEL PERSONAL DE CRÈDIT ANDORRA.

El seu objectiu fonamental és posar en pràctica,en l'àmbit de CRÈDIT ANDORRA , el principi de la igualtat d'oportunitats en un aspecte de la vida tan essencial com és el de l'educació. I,com a conseqüència, vol que les vocacions i les possibilitats intelectuals de les persones que s'acolliran al Fons puguin realitzar-se plenament.

L'obligació que el FONS EDUCACIONAL I CULTURAL s'imposa vindrà a omplir un buit ben evident i vol acomplir la amb esperit comunitari.

En l'ordre econòmic, el suport fonamental del FONS EDUCACIONAL I CULTURAL seran les aportacions de CRÈDIT ANDORRA procedents de guanys de lliure aplicació.En segon terme el FONS EDUCACIONAL I CULTURAL recollirà contribucions dels propis titulars , les quals es fixaran seguint criteris d'equitat i solidaritat.

Aquests criteris són també els que informaran el FONS en la seva vessant de realització immaterial.Així com la base econòmica vindrà fornida pels resultats d' un treball en comú en el sí de CRÈDIT ANDORRA, el FONS EDUCACIONAL I CULTURAL espera també que tots els seus membres hi aportin una col.laboració activa i eficaç quan siguin cridats a exercir-hi funcions i , sempre , una actitud conscient i constructiva.

- 1 -

En 1969 se creó el Fons Educacional i Cultural de Crèdit Andorrà. En el preámbulo de las normas de funcionamiento, aprobadas en 1971, quedan bien especificados los objetivos perseguidos con la creación del fondo.

1972

- La consecución de más de 500 millones de pesetas en depósitos de valores lleva al Banco a *prestar una atención creciente a esta rama de la actividad bancaria*, con el propósito de *reforzar este servicio y, con la cooperación de nuestros corresponsales extranjeros, poder ofrecer una auténtica especialización.*
- La cartera de títulos y participaciones, formada esencialmente por títulos de valores extranjeros, supera los 100 millones de pesetas.
- La Junta acuerda autorizar al Consejo de administración para que decida, en lo sucesivo, el pago de un dividendo a cuenta de los resultados del ejercicio.
- Apertura de una sucursal en La Massana.

TAULA DE PARITATS

BASES: — Cotització 1 Franc ▲ Cotització 100 Pessetes

▲		▲		▲		▲	
12'—	8'333	12'30	8'130	12'60	7'936	12'90	7'751
12'01	8'326	12'31	8'123	12'61	7'930	12'91	7'745
12'02	8'319	12'32	8'116	12'62	7'923	12'92	7'739
12'03	8'312	12'33	8'110	12'63	7'917	12'93	7'733
12'04	8'305	12'34	8'103	12,64	7'911	12'94	7'727
12'05	8'298	12'35	8'097	12'65	7'905	12'95	7'722
12'06	8'291	12'36	8'090	12'66	7'898	12'96	7'716
12'07	8'285	12'37	8'074	12'67	7'892	12'97	7'710
12'08	8'278	12'38	8'077	12'68	7'886	12'98	7'704
12'09	8'271	12'39	8'071	12'69	7'880	12'99	7'698
12'10	8'264	12'40	8'064	12'70	7'874	13'—	7'692
12 11	8'257	12'41	8'058	12'71	7'867	13 01	7'686
12 12	8'250	12'42	8'051	12'72	7'861	13'02	7'680
12 13	8'244	12'43	8'045	12'73	7'855	13'03	7'674
12'14	8'237	12'44	8'038	12'74	7'849	13'04	7'668
12'15	8'230	12'45	8'032	12'75	7'843	13'05	7'662
12'16	8'223	12'46	8'025	12'76	7'836	13'06	7'656
12'17	8'216	12'47	8'019	12'77	7'830	13'07	7'651
12'18	8'210	12'48	8'012	12'78	7'824	13'08	7'645
12'19	8'203	12'49	8'006	12'79	7'818	13'09	7'639
12'20	8'196	12'50	8' —	12'80	7'812	13'10	7'633
12'21	8'190	12'51	7'993	12'81	7'806	13'11	7'627
12'22	8'183	12'52	7'987	12'82	7'800	13'12	7'621
12'23	8'176	12'53	7'980	12'83	7'794	13'13	7'616
12'24	8'169	12'54	7'974	12'84	7'788	13'14	7'610
12'25	8'163	12'55	7'968	12'85	7'782	13'15	7'604
12'26	8'156	12'56	7'961	12'86	7'776	13'16	7'598
12'27	8'149	12'57	7'955	12'87	7'770	13'17	7'593
12'28	8'143	12'58	7'949	12'88	7'763	13'18	7'587
12'29	8'136	12'59	7'942	12'89	7'757	13'19	7'581

EXEMPLE: Si a Andorra 1 Franc equival a ptes. 13'—, la paritat a París es: ptes. 100' equivalent a 7'692 Francs

PRINCIPAT D'ANDORRA

DIES FESTIUS BANCARIS PER L'ANY 1972

GENER
1 Any Nou
6 Epifania
7 Sant Julià
Només a S. Julià de Lòria
20 Sant Sebastià
Només a S. Julià de Lòria

FEBRER
14-15 Carnaval

MARÇ
30 Dijous Sant
Només a la tarda
31 Divendres Sant

ABRIL
3 Dilluns de Pasqua

MAIG
1 Festa del Treball
11 Ascensió
22 Pentecosta
27 Verge de Canòlic
Només a S. Julià de Lòria

JUNY
1 Corpus
24 Sant Joan
29 Sant Pere

JULIOL
25-26-27 Festa Major
Només a Escaldes
30-31 Festa Major
Només a S. Julià de Lòria

AGOST
5-7 Festa Major
Només a Andorra la Vella
14 Festa Major
Només a Encamp i La Massana
15 L'Assumpció

SETEMBRE
8 Festa Nacional

NOVEMBRE
1 Tots Sants
4 S. Carles Borromeu

DESEMBRE
8 Imlada. Concepció
25 Nadal
26 Sant Esteve

De Juliol a Setembre, els dissabtes a la tarda i els diumenges al matí, quedarà assegurada l'atenció al turisme per mitjà d'un servei reduït.

Calendari aprovat per la Convenció de Bancs i Banquers Andorrans.

Durante muchos años, Crèdit Andorrà editó un pequeño folleto con el calendario anual de fiestas bancarias; al ir especialmente destinado a los comerciantes, se aprovechaba para presentar otra información de su interés, como la relación de los servicios que se prestaban o la tabla de paridades entre el franco y la peseta. En el ejemplar que se reproduce, de 1972, se puede constatar también que, aunque en 1959 los bancos habían decidido cerrar al público el domingo por la mañana, a mediados de los años 70 Crèdit Andorrà aún abría las oficinas para ofrecer, aunque reducido, un servicio al turismo.

1973

- Se crea el *Fons d'Inversió Col·lectiva del Personal de Crèdit Andorrà* (que inicialmente se llamaba Fons d'Estalvi Col·lectiu), dirigido y administrado por el personal del Banco, en sustitución del *Pla opcional per l'adquisició d'accions de Crèdit Andorrà per part dels seus empleats*, que había quedado sin objeto el año anterior, una vez alcanzada la distribución de las 1000 acciones de clase E.

+ Primer encuentro personal de los dos copríncipes (Georges Pompidou y Joan Martí) de la época moderna.

+ Suspensión provisional de admisión de solicitudes para la constitución de sociedades mercantiles y aprobación del *Decreto que regula provisionalmente el régimen de autorizaciones sobre sociedades mercantiles*, que no llega a entrar en vigor.

+ Un número significativo de países dejan la respectiva moneda en régimen de libre flotación.

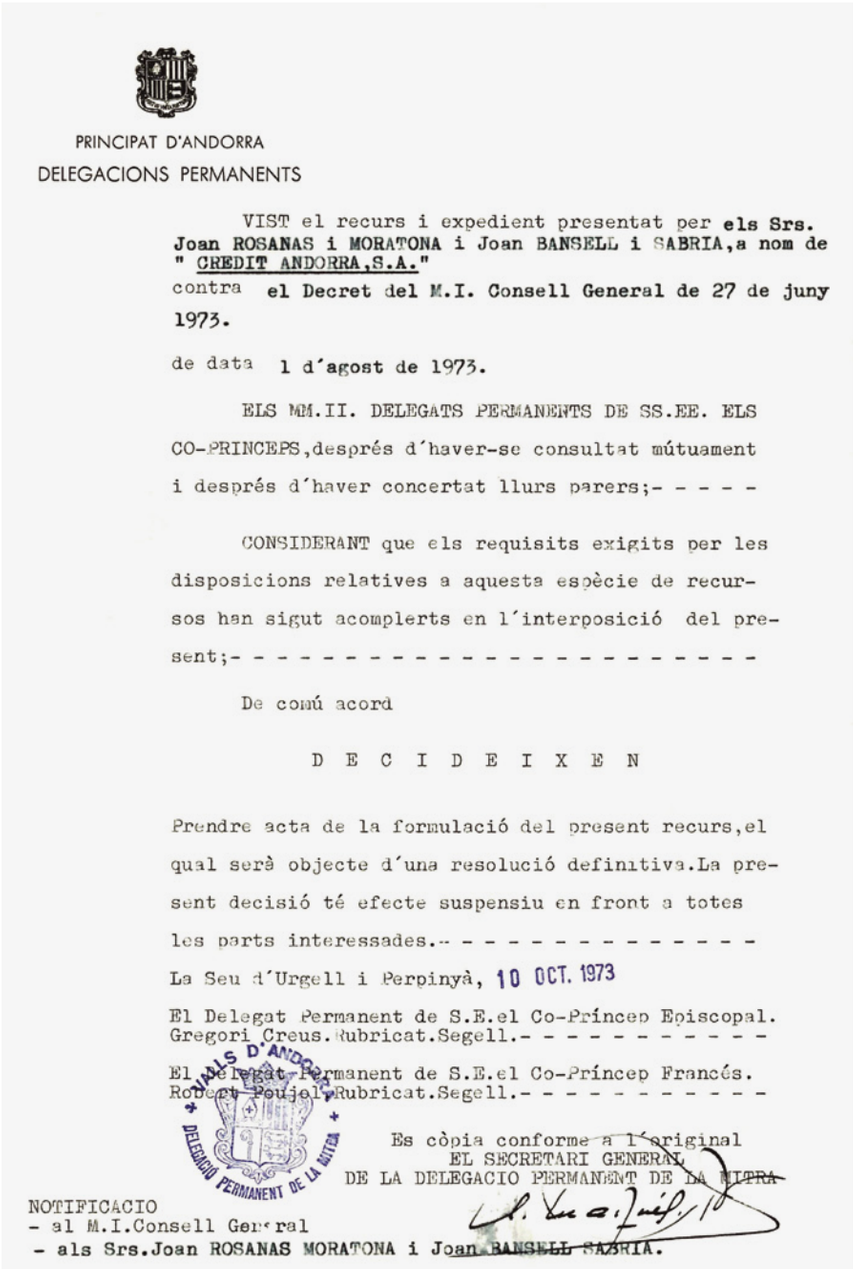

PRINCIPAT D'ANDORRA
DELEGACIONS PERMANENTS

VIST el recurs i expedient presentat per **els Srs. Joan ROSANAS i MORATONA i Joan BANSELL i SABRIA, a nom de " CREDIT ANDORRA, S.A."**
contra **el Decret del M.I. Consell General de 27 de juny 1973.**

de data **1 d'agost de 1973.**

ELS MM.II. DELEGATS PERMANENTS DE SS.EE. ELS CO-PRINCEPS, després d'haver-se consultat mútuament i després d'haver concertat llurs parers;- - - - -

CONSIDERANT que els requisits exigits per les disposicions relatives a aquesta espècie de recursos han sigut acomplerts en l'interposició del present;- -

De comú acord

D E C I D E I X E N

Prendre acta de la formulació del present recurs, el qual serà objecte d'una resolució definitiva. La present decisió té efecte suspensiu en front a totes les parts interessades.- - - - - - - - - - - - - -

La Seu d'Urgell i Perpinyà, 10 OCT. 1973

El Delegat Permanent de S.E. el Co-Príncep Episcopal.
Gregori Creus. Rubricat. Segell.- - - - - - - - - - -

El Delegat Permanent de S.E. el Co-Príncep Francés.
Robert Poujol. Rubricat. Segell.- - - - - - - - - - -

Es còpia conforme a l'original
EL SECRETARI GENERAL
DE LA DELEGACIO PERMANENT DE LA MITRA

NOTIFICACIO
- al M.I. Consell General
- als Srs. Joan ROSANAS MORATONA i Joan BANSELL SABRIA.

La aprobación por parte del Consell General del decreto que regulaba provisionalmente el régimen de autorizaciones sobre sociedades mercantiles llevó a Crèdit Andorrà a la presentación de un recurso de queja. El argumento esencial para la interposición del recurso fue la falta de seguridad jurídica que podía suponer la aplicación de un decreto que dejaba muchas puertas abiertas a su interpretación.

1974

- Se acuerda aceptar el cambio en la titularidad de las acciones del Banco que están en posesión de la Banque de l'Indochine, debido a la absorción de esta por la Banque de Suez & de l'Union des mines y la posterior creación del banco *Indosuez*.
- Introducción de la tarjeta como medio de pago.

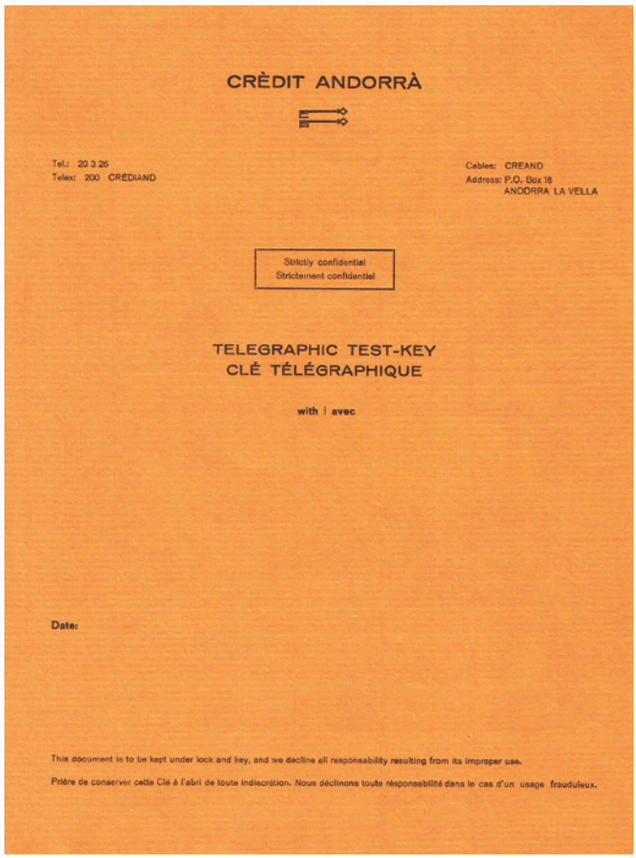

CRÈDIT ANDORRÀ

Tel.: 20 3 26
Telex: 200 CREDIAND

Cables: CREAND
Address: P.O. Box 18
ANDORRA LA VELLA

Strictly confidential
Strictement confidentiel

TELEGRAPHIC TEST-KEY
CLÉ TÉLÉGRAPHIQUE

with / avec

Date:

This document is to be kept under lock and key, and we decline all responsability resulting from its improper use.

Prière de conserver cette Clé à l'abri de toute indiscrétion. Nous déclinons toute résponsabilité dans le cas d'un usage frauduleux.

La seguridad y el rigor en las comunicaciones interbancarias, así como las necesidades de adaptación al tratamiento informático de los datos, que se había iniciado en 1969, llevaron a Crèdit Andorrà a establecer un código numérico destinado a las comunicaciones telegráficas con los corresponsales, mediante cuya utilización quedaban detallados aspectos como la identidad del interlocutor, la fecha o el importe de la transacción.

- Las perspectivas desfavorables de construcción inmediata de una nueva sede social llevan a efectuar una ampliación del espacio disponible en el edificio de la avenida Príncep Benlloch, con la incorporación a las instalaciones de la planta baja y del primer piso del edificio adyacente.

+ Banc Internacional adquiere Banca Mora y se crea el grupo BIBM. Ambos bancos mantienen la respectiva marca comercial.

+ Debido al supuesto apoyo a los exiliados catalanes en Andorra, durante unos meses España limita a 3000 pesetas el importe que los turistas españoles pueden llevar al acceder al Principado.

+ Publicación del estudio *Estructura i perspectives de l'economia andorrana*, realizado el año anterior (por encargo del Consell General) por el Centre d'Estudis de Planificació y conocido popularmente como *Informe Bricall*.

1975

- Ivo Fiter renuncia al cargo de presidente de Crèdit Andorrà; el Consejo de administración decide designar a Narcís Casal como nuevo presidente.
- Apertura de una sucursal en Ordino.

+ Acuerdo del Consell General estableciendo que *Todas las entidades bancarias de los Valles han de presentar al M. I. Consell General cada año su balance con una memoria explicativa de las actividades llevadas a cabo durante el ejercicio económico correspondiente.*

+ Creación de la institución del Ministerio fiscal.

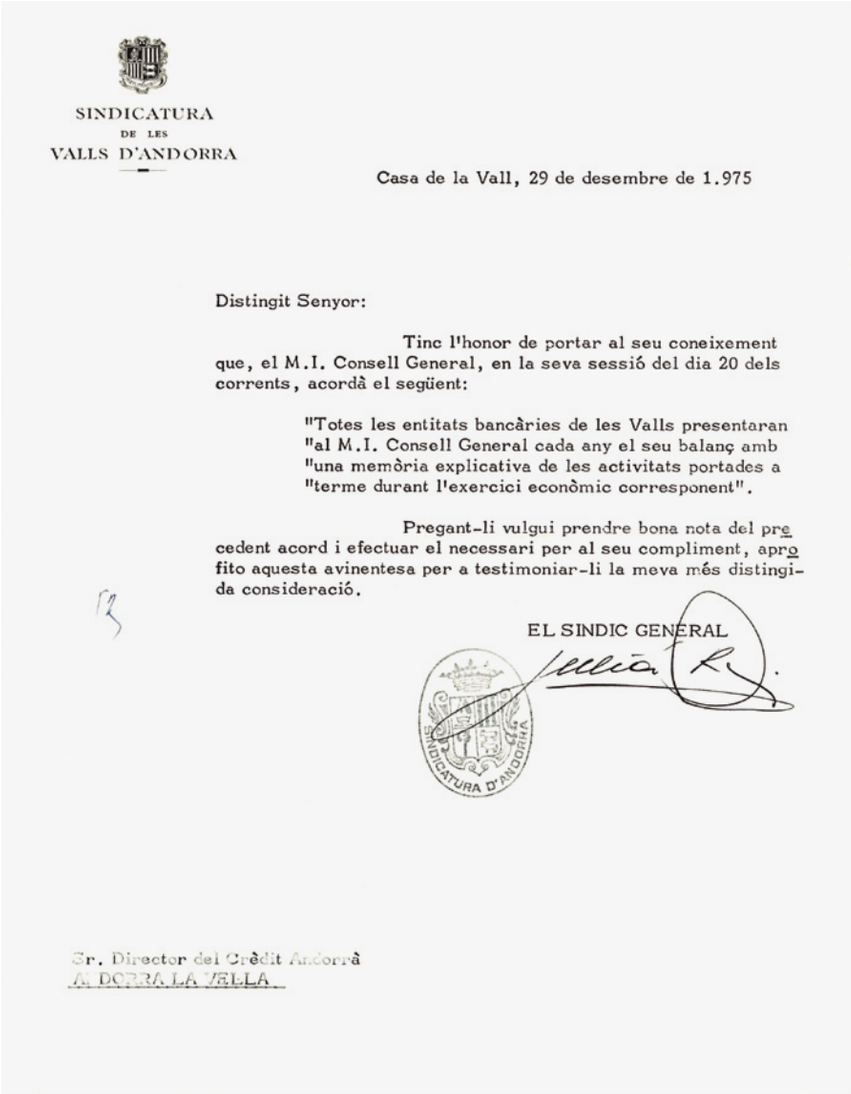

SINDICATURA
DE LES
VALLS D'ANDORRA

Casa de la Vall, 29 de desembre de 1.975

Distingit Senyor:

Tinc l'honor de portar al seu coneixement que, el M.I. Consell General, en la seva sessió del dia 20 dels corrents, acordà el següent:

"Totes les entitats bancàries de les Valls presentaran "al M.I. Consell General cada any el seu balanç amb "una memòria explicativa de les activitats portades a "terme durant l'exercici econòmic corresponent".

Pregant-li vulgui prendre bona nota del precedent acord i efectuar el necessari per al seu compliment, aprofito aquesta avinentesa per a testimoniar-li la meva més distingida consideració.

EL SINDIC GENERAL

SINDICATURA D'ANDORRA

Sr. Director del Crèdit Andorrà
ANDORRA LA VELLA

La obligación de enviar al Consell General, anualmente, el balance y la memoria de actividades fue comunicada personalmente a cada una de las entidades bancarias de Andorra mediante una carta del síndico general.

1976

- Debido a *la tendencia cada día más clara por parte de la clientela de confiarnos sus depósitos en monedas distintas de la que utilizamos para establecer nuestro balance*, se promueve y se acentúa el otorgamiento de créditos en monedas diferentes de la peseta, a pesar de que este hecho *no acaba de ser comprendido por la clientela cuando recurre a nosotros para solicitar financiación*.
- Se inicia la aplicación del principio *Lower of cost or market* en la valoración de la cartera de valores, cuyo importe global se duplica en relación al ejercicio anterior.
- Se decide *comprar el terreno de Sant Julià perteneciente a la familia Valls, donde se piensa edificar la oficina de Crèdit Andorrà*.

* Se acuerda la venta a Manuel Cerqueda Escaler de la participación accionarial que Crèdit Andorrà tiene en el Banc Agrícol i Comercial d'Andorra SA. Las partes de fundador compradas a la familia Riberaygua en 1955, en el mismo momento de adquirir la participación accionarial, habían sido rescatadas por BACASA en 1956.

* Se acuerda la venta de las acciones que Crèdit Andorrà posee en la Cooperativa Andorrana de Tabacs (CATSA), creada en 1961.

El deporte fue incluido también desde muy pronto entre las actividades que debían merecer el apoyo social de Crèdit Andorrà. Entre estas actividades patrocinadas por el Banco destacó durante mucho tiempo la organización de los campeonatos escolares de esquí, aquí en la edición de 1976.

1977

Durante bastantes años el uso de los eurocheques representó un medio seguro y fácil para abonar gastos en los desplazamientos al extranjero. La adhesión de Andorra a este sistema de pago permitió a Crèdit Andorrà proponer a sus clientes un servicio que ya hacía años que se utilizaba y que hasta ese momento no había sido posible ofrecer.

- Pere Roquet es nombrado director general de Crèdit Andorrà; a partir de ese momento asume también la presidencia del Comité de dirección, *que continúa existiendo como hasta ahora*.
- Se inicia el incremento del porcentaje de provisiones destinadas a la cobertura de riesgos de mora o impago, establecido hasta ese momento en un 2% del total de créditos pendientes, descuentos y riesgos por créditos documentarios, avales y garantías; tres años más tarde, el porcentaje alcanza el 6%.
- Andorra queda integrada en el *Sistema Internacional Eurocheque*. Crèdit Andorrà se adhiere de forma inmediata.
- Casi un 90% de los depósitos de terceros están en monedas diferentes de la peseta.
- Apertura de una sucursal en Canillo.

\+ Devaluación de la peseta en un 20% frente al dólar estadounidense.

1978

- La red de corresponsales abarca ya 103 países y llega a 776 instituciones.
- En la memoria anual del ejercicio se constata *el crecimiento, en número y cifras, de depósitos de la clientela particular que no tiene ningún tipo de actividad comercial o industrial.*
- Comercialización del producto *Crèdit Sou Domiciliat* (crédito sueldo domiciliado).
- Se acuerda la compra, en la avenida Carlemany, *de unas unidades inmobiliarias en propiedad horizontal y en un lugar muy céntrico, de una superficie total de 1650 m2*, con el fin de destinarlas a la instalación de la nueva oficina de Escaldes y de algunos servicios generales del Banco.
- Apertura de la nueva oficina de Sant Julià de Lòria, en un edificio de nueva planta.

El producto *Crèdit Sou Domiciliat* tuvo un impacto significativo para el Banco. En 1980 se recogieron en un único documento (cuya portada reproducimos en esta ilustración) todas las ventajas inherentes a la domiciliación del sueldo en Crèdit Andorrà.

1979

- Se informa al Consejo de administración de que, teniendo en cuenta que los locales adquiridos en Escaldes *pueden quedar disponibles a finales del año en curso, se piensa que nuestros Servicios Centrales podrán ser trasladados a Escaldes para descongestionar así las oficinas de Andorra la Vella*. La urgencia para realizar el traslado significó que los servicios trasladados ocuparon, en un primer momento, los espacios de la antigua oficina de Escaldes.

+ Creación de la ECU (European Currency Unit), utilizada sobre todo como unidad de cuenta en la Comunidad Europea (aunque también está presente en el mercado monetario y en operaciones financieras) hasta que fue sustituida, en 1999, por el Euro.

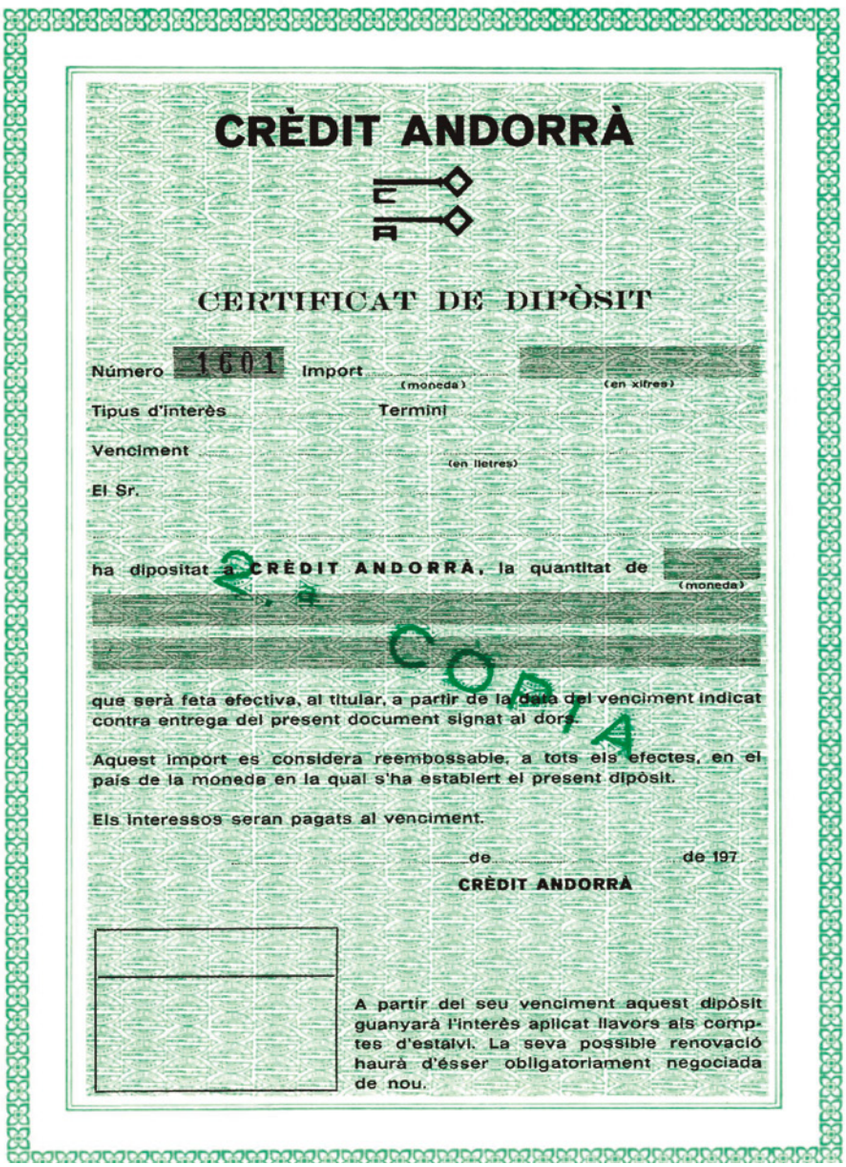

CRÈDIT ANDORRÀ

CERTIFICAT DE DIPÒSIT

Número 1601 Import (moneda) (en xifres)

Tipus d'interès Termini

Venciment (en lletres)

El Sr.

ha dipositat a CRÈDIT ANDORRÀ, la quantitat de (moneda)

que serà feta efectiva, al titular, a partir de la data del venciment indicat contra entrega del present document signat al dors.

Aquest import es considera reembossable, a tots els efectes, en el país de la moneda en la qual s'ha establert el present dipòsit.

Els interessos seran pagats al venciment.

de de 197

CRÈDIT ANDORRÀ

A partir del seu venciment aquest dipòsit guanyarà l'interès aplicat llavors als comptes d'estalvi. La seva possible renovació haurà d'ésser obligatoriament negociada de nou.

COPIA

Este modelo de certificado de depósito era el que se utilizaba en Crèdit Andorrà durante los años 70. El cambio de logotipo del Banco significó que el diseño del certificado se viera modificado en 1980.

1980

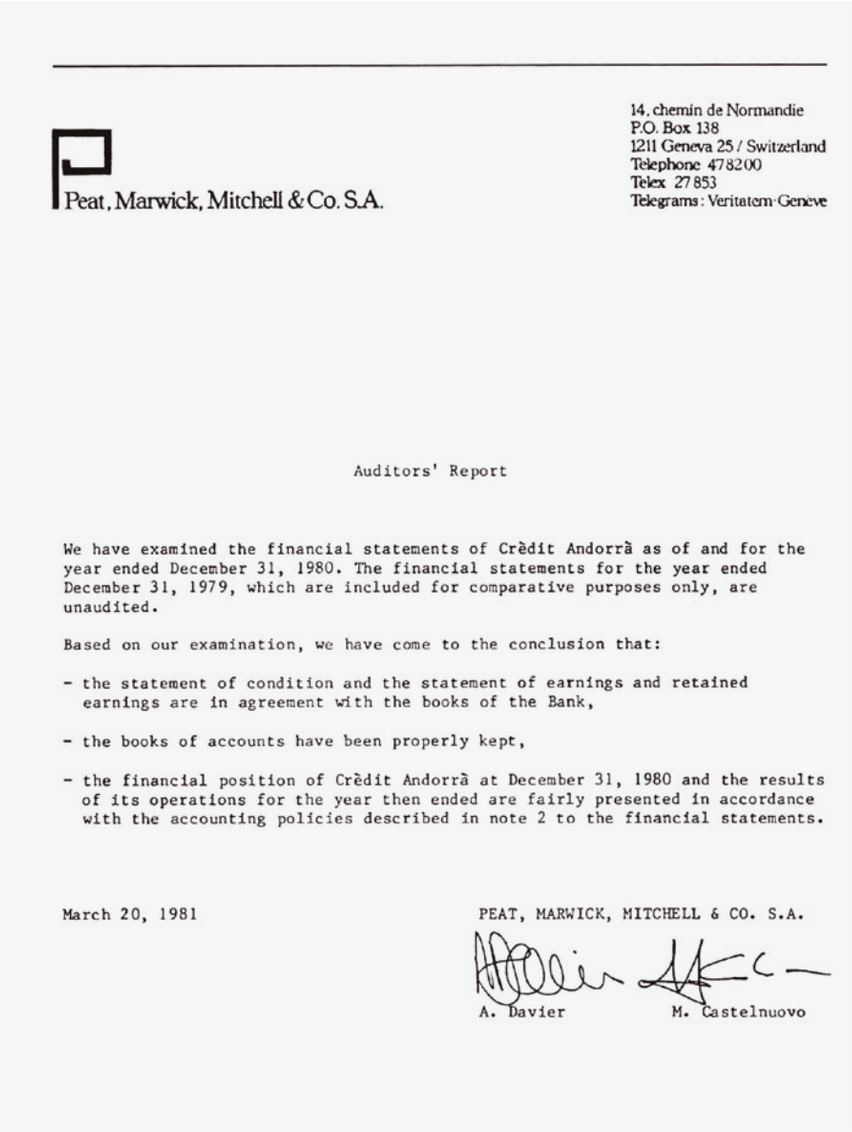

Peat, Marwick, Mitchell & Co. S.A.

14, chemin de Normandie
P.O. Box 138
1211 Geneva 25 / Switzerland
Telephone 478200
Telex 27853
Telegrams: Veritatem-Genève

Auditors' Report

We have examined the financial statements of Crèdit Andorrà as of and for the year ended December 31, 1980. The financial statements for the year ended December 31, 1979, which are included for comparative purposes only, are unaudited.

Based on our examination, we have come to the conclusion that:

- the statement of condition and the statement of earnings and retained earnings are in agreement with the books of the Bank,
- the books of accounts have been properly kept,
- the financial position of Crèdit Andorrà at December 31, 1980 and the results of its operations for the year then ended are fairly presented in accordance with the accounting policies described in note 2 to the financial statements.

March 20, 1981

PEAT, MARWICK, MITCHELL & CO. S.A.

A. Davier M. Castelnuovo

La primera auditoría externa de los estados financieros de Crèdit Andorrà, SA fue realizada, sobre las cuentas del ejercicio 1980, por Peat, Marwick, Mitchell & Co. S.A.

- Para poder disponer de una imagen fiel de la situación del Banco, se promueve una auditoría de actividades, libros y documentos; el estudio es llevado a cabo por la sección de Ginebra de Peat, Marwick, Mitchell & Co (actual KPMG). En el marco de esta actuación también se realizó la primera auditoría de las cuentas del ejercicio, a cargo de una empresa independiente (Crèdit Andorrà fue la primera entidad bancaria andorrana en adoptar esta iniciativa), acción que ha continuado haciéndose desde entonces.
- Fruto de la decisión de desinvertir las participaciones accionariales en bancos extranjeros, el Banco Popular Español deja de ser accionista de Crèdit Andorrà; su participación del 16,7% de las acciones de clase A es adquirida directamente por el Banco, que la guarda en autocartera hasta 1986, cuando es vendida a otros accionistas de la entidad.
- Se incorpora el servicio de pantallas Reuter en la gestión ordinaria del Banco.
- Se pone en funcionamiento un servidor informático IBM-34, con la instalación de terminales de interrogación en las oficinas de Andorra la Vella y de Escaldes.

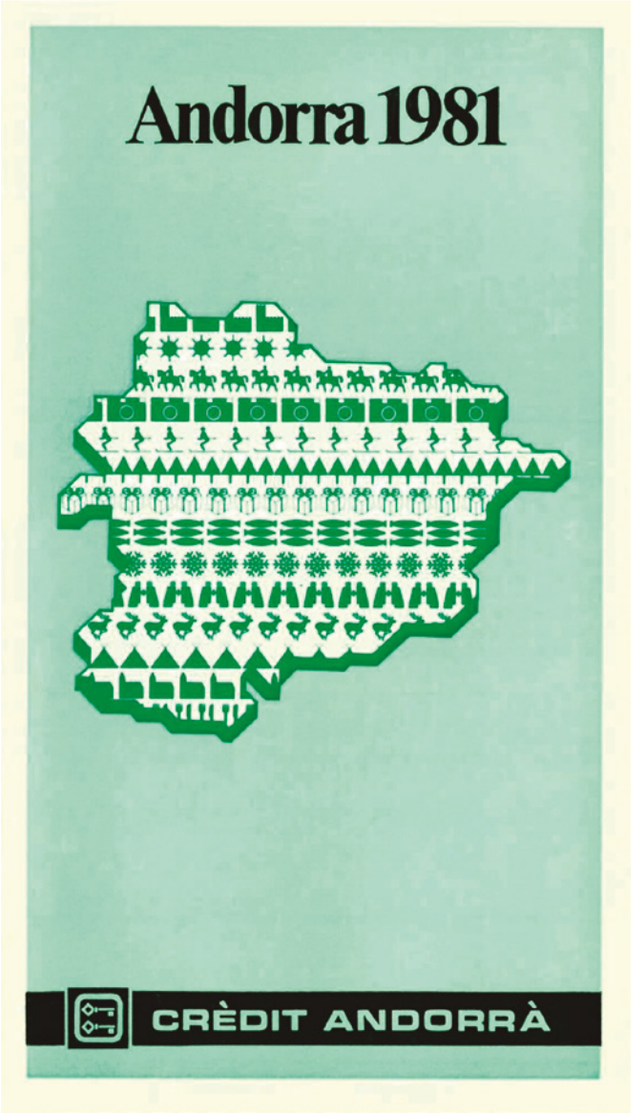

1981

En 1982, Crèdit Andorrà editó por primera vez, con datos correspondientes al año 1981, un folleto plegable con formato de bolsillo que recogía información institucional sobre Andorra, así como otros datos de carácter histórico y comercial relativos al país. A falta de un servicio estadístico oficial, durante mucho tiempo sirvió como referente anual en cuanto a los principales datos socioeconómicos del país.

- Creación del Servei de Mitjans de Pagament (servicio de medios de pago), destinado específicamente a la gestión de las tarjetas de crédito y del Eurocheque.
- Ampliación y reforma de la oficina y de las instalaciones de la sede social en Andorra la Vella.

+ Los copríncipes aprueban el *Decreto sobre el proceso de reforma de las instituciones*, que en enero de 1982 lleva al nombramiento del primer gobierno andorrano (designado oficialmente como Consell Executiu).

1982

- Conversión de las 10 000 acciones del capital social en 100 000 acciones, pasando el valor nominal de cada una de 100 000 a 10 000 pesetas.
- Oferta del producto *Crèdit Vivenda* en pesetas; hasta ese momento, este tipo de crédito era ofrecido habitualmente en otras divisas.
- Establecimiento de un plan de formación para todos los empleados del banco.
- Apertura de una sucursal en el Pas de la Casa.

* Creación de un club deportivo para los empleados del Banco.

* Edición de la publicación *Andorra 1981*. Este folleto, que contiene información institucional e histórica sobre el país, así como distintos datos socioeconómicos actualizados, fue publicado anualmente, en cuatro lenguas, durante más de treinta años.

\+ En el mes de noviembre, lluvias torrenciales e inundaciones afectan en gran medida la vida social y económica del país.

La riada de 1982 dejó un impacto importante en la sociedad andorrana. En la fotografía que se reproduce podemos ver cómo el agua afectó de lleno al edificio que actualmente acoge la sede social de Crèdit Andorrà.

1983

- Adhesión al sistema interbancario de comunicación SWIFT (Society for Worldwide Interbank Financial Telecommunication).
- Se pone en funcionamiento, con tecnología NCR, el tratamiento informatizado en tiempo real de las operaciones de las cuentas de ahorro y la gestión de las libretas de ahorro.

* El Banco edita *Andorra en el context de la CEE*, estudio realizado por el Centre d'Estudis de Planificació *sobre las repercusiones que podría tener para Andorra la entrada de España en el Mercado Común*. España se integró en la Comunidad Económica Europea en 1986.

+ Se hace público el estudio *Andorra vers el futur, Pla de desenvolupament turístic del Principat d'Andorra*, realizado a iniciativa del gobierno andorrano por la consultora suiza Prognos AG.

+ Aprobación del *Reglamento de sociedades mercantiles*.

Como complemento del estudio Estructura i perspectives de l'economia andorrana, elaborado en 1973 a iniciativa del Consell General, Crèdit Andorrà encargó al Centro de Estudios de Planificación, de Barcelona, el trabajo Andorra en el context de la CEE, el primero de una larga serie de trabajos, de varios autores, publicados por el Banco sobre las perspectivas en las relaciones de Andorra con la Comunidad Europea.

1984

- Se ofrecen los servicios *"cheque-factura"*, destinado a facilitar los pagos a los clientes comerciales, y *"cheque garantizado"*, destinado a promover la utilización del cheque entre los clientes particulares.
- Se complementa la iniciativa formativa del personal (estructurada formalmente desde 1982), designando un director de formación y estableciendo el *Pla de formació permanent per al personal*, uno de cuyos objetivos prioritarios es la preparación para permitir el acceso a las innovaciones tecnológicas en las mejores condiciones.
- Se efectúa un cambio sustancial en la presentación de los Estados financieros y la Memoria anual del Banco, tanto de contenidos como de forma, *con la idea de ofrecer a nuestros amigos y corresponsales de todo el mundo, junto con nuestros datos financieros y con afán puramente divulgador, una pequeña muestra o cata de lo que es y representa nuestro país.*

El cheque garantizado fue una innovación importante efectuada por Crèdit Andorrà, destinada a promover el pago con medios distintos al dinero en efectivo en un momento en el que el uso de las tarjetas de crédito aún tardaría tiempo en adquirir la relevancia que tendría posteriormente.

1985

- Ante la imposibilidad de tomar una participación de control sobre Crèdit Andorrà, Indosuez deja de ser accionista del Banco; su participación del 16,7% de las acciones de clase A es adquirida por la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis de Catalunya i Balears (La Caixa). Por cuestiones formales, La Caixa adquiere oficialmente la condición de accionista de Crèdit Andorrà durante los primeros meses de 1986.

- En el mismo momento de autorizar la compra de las acciones de Indosuez, el Consejo de administración del Banco también autoriza a La Caixa a comprar a otros accionistas un 17,3% suplementario de las acciones de clase A.

- Se realiza una actuación significativa en la adecuación de las tecnologías informáticas, con la instalación de un ordenador central IBM 4361 (con mayor capacidad y potencia que el anterior), la sustitución de los terminales NCR por terminales IBM 4700 (que permiten unificar los servicios de ahorro utilizados por los clientes) y la instalación en el Servei de Mitjans de Pagament (servicio de medios de pago) de un ordenador de telecomunicaciones Tandem (con arquitectura NonStop, que asegura una conexión inmediata y permanente con los sistemas y redes internacionales).

- Traslado de la oficina de La Massana a un edificio propio de nueva construcción.

* Institución, en el marco del cartel de premios de la Nit Literària Andorrana, del premio *El futur de les Valls*, dotado por Crèdit Andorrà.

La informatización ha sido un elemento esencial en el crecimiento de Crèdit Andorrà. La segunda mitad de los años 80 fue un momento especialmente activo en este aspecto (por ejemplo, entre 1985 y 1990 se cambió tres veces el ordenador central), lo que supuso una mejora significativa de las prestaciones informáticas. Las instalaciones que se ven en la fotografía son ya de los años 90.

1986

- Lanzamiento de la tarjeta *CLAU*, propia de Crèdit Andorrà y única de un banco del país. En un primer momento, permite el acceso y realización de operaciones en los cajeros automáticos del Banco, así como el pago de las compras en establecimientos comerciales de Andorra, sin coste para el comerciante.
- Lanzamiento del nuevo producto *Crèdit Renovació Llar* (crédito renovación hogar).
- Se inicia la instalación de cajeros automáticos con tecnología NCR, que permiten, entre otros servicios, disponer de efectivo, realizar ingresos y obtener información sobre la cuenta bancaria.
- Nuevo impulso de la acción destinada a la formación del personal: de los aproximadamente 200 empleados del Banco, 160 asisten a formaciones internas y 129 a cursos o seminarios (en el extranjero o en Andorra) con formadores externos. En el marco de esta acción se publica el libro *Glossari de termes d'informàtica*, destinado a los empleados, pero que también es distribuido en todas las escuelas del país.

* Publicación del libro de Víctor Pou *Negociacions Andorra – Mercat Comú Europeu*.

\+ En la Memoria social del Banco correspondiente al ejercicio 1986 se destaca que *las incertidumbres inherentes a las relaciones de Andorra con la Comunidad Económica Europea no han perturbado el clima de confianza*, en referencia a la entrada de España, el 1 de enero de 1986, en dicho organismo. Para los bancos andorranos, la incorporación de España comportó la finalización del régimen especial "Cuenta bancaria de pesetas con Andorra" (activo desde 1972) y, consecuentemente, que a partir de ese momento las operaciones con España se realizaran en pesetas convertibles.

La tarjeta *Clau*, propia de Crèdit Andorrà, tuvo una gran aceptación por las múltiples ventajas que ofrecía, sobre todo en lo que se refiere a la realización de operaciones en los cajeros propios, pero también por la posibilidad de ser utilizada en los cajeros automáticos de diferentes redes en España.

1987

- Fallecimiento de Narcís Casal, presidente de Crèdit Andorrà; el Consejo de administración decide designar a Antoni Pintat Argelich como nuevo Presidente.
- Creación del Departamento de Promoción de la Calidad de Servicio y Atención al Cliente.
- Oferta del nuevo producto *Assegurança Doble C* (seguro doble C).
- Adquisición de un ordenador IBM 4381-P.13, el más potente de los instalados en ese momento en Andorra.
- Implantación de un sistema informático transaccional en tiempo real, con capacidad para *registrar automáticamente en la cuenta del cliente la mayoría de las operaciones corrientes y tener los saldos constantemente actualizados*.
- Instalación de una central telefónica Alcatel 2600, con sistema digital.
- Apertura de la sucursal Prada Ramon.
- Entra en funcionamiento el edificio administrativo de Sant Julià de Lòria, al que se trasladan algunos de los servicios centrales del Banco.
- Todos los empleados con una antigüedad mínima de 3 años pasan a ser accionistas del Banco.
- Se añade a las ventajas sociales para los empleados un seguro complementario que cubre los gastos médicos y de farmacia.

* Se constituye la *Fundació Crèdit Andorrà*.

Las limitaciones físicas de la sede social y la necesidad de poder disponer de un espacio propio donde poder situar algunos de los servicios centrales del Banco (sobre todo el Departamento de Informática) llevaron a Crèdit Andorrà a promover la construcción de un nuevo edificio institucional en Sant Julià de Lòria, que entró en funcionamiento en 1987.

1988

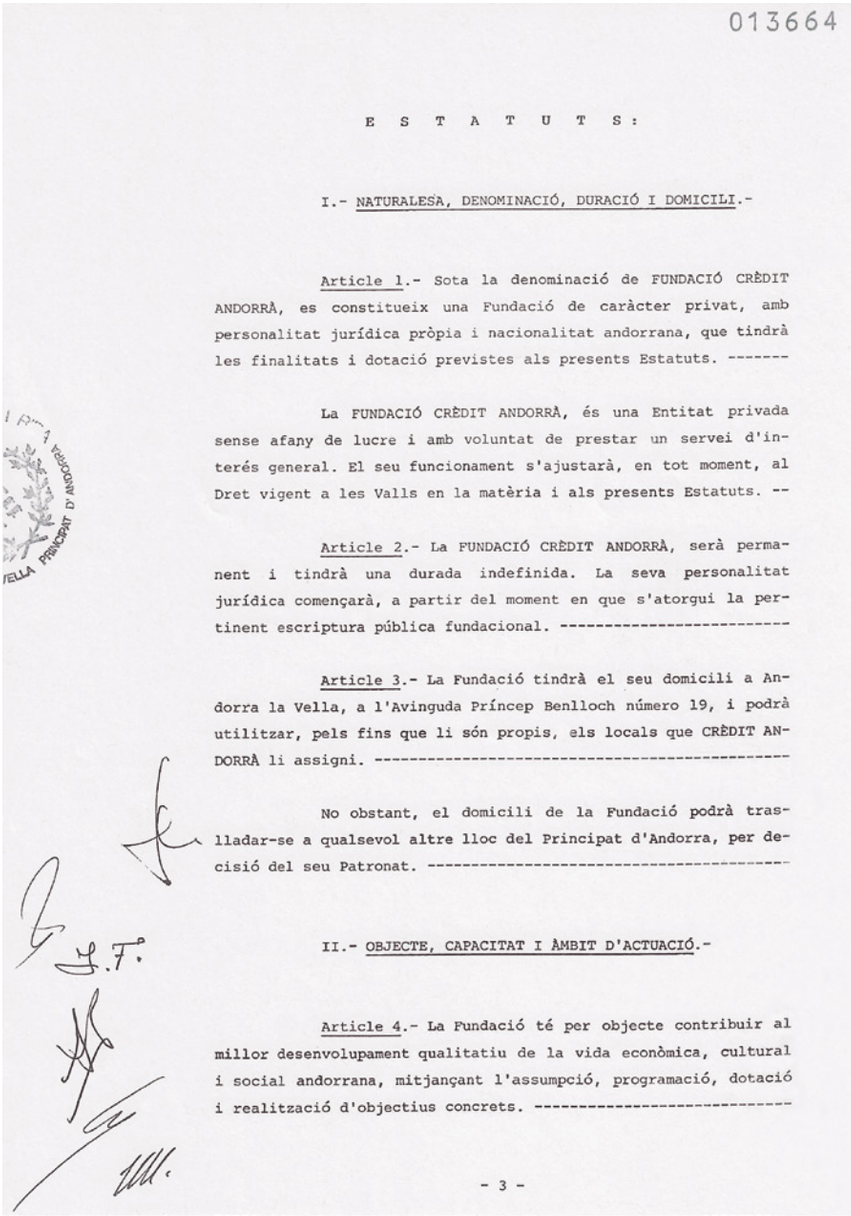

013664

E S T A T U T S :

I.- NATURALESA, DENOMINACIÓ, DURACIÓ I DOMICILI.-

Article 1.- Sota la denominació de FUNDACIÓ CRÈDIT ANDORRÀ, es constitueix una Fundació de caràcter privat, amb personalitat jurídica pròpia i nacionalitat andorrana, que tindrà les finalitats i dotació previstes als presents Estatuts. -------

La FUNDACIÓ CRÈDIT ANDORRÀ, és una Entitat privada sense afany de lucre i amb voluntat de prestar un servei d'interés general. El seu funcionament s'ajustarà, en tot moment, al Dret vigent a les Valls en la matèria i als presents Estatuts. --

Article 2.- La FUNDACIÓ CRÈDIT ANDORRÀ, serà permanent i tindrà una durada indefinida. La seva personalitat jurídica començarà, a partir del moment en que s'atorgui la pertinent escriptura pública fundacional. ----------

Article 3.- La Fundació tindrà el seu domicili a Andorra la Vella, a l'Avinguda Príncep Benlloch número 19, i podrà utilitzar, pels fins que li són propis, els locals que CRÈDIT ANDORRÀ li assigni. ----------

No obstant, el domicili de la Fundació podrà traslladar-se a qualsevol altre lloc del Principat d'Andorra, per decisió del seu Patronat. ----------

II.- OBJECTE, CAPACITAT I ÀMBIT D'ACTUACIÓ.-

Article 4.- La Fundació té per objecte contribuir al millor desenvolupament qualitatiu de la vida econòmica, cultural i social andorrana, mitjançant l'assumpció, programació, dotació i realització d'objectius concrets. ----------

- 3 -

La Fundació Crèdit Andorrà fue creada en 1987 y comenzó sus actividades al año siguiente. La compra de CaixaBank por parte de Crèdit Andorrà, en 2005, significó que todos los programas desarrollados por la Fundació CaixaBank fueran asumidos, en ese momento, por la Fundació Crèdit Andorrà.

- Sale al mercado el producto *Crèdit Hoteler, destinado a la reforma y modernización de los hoteles de los Valles.*
- La tarjeta CLAU da acceso a los cajeros de la red *4B* de España y al pago del peaje del Túnel del Cadí.
- Los depósitos de Crèdit Andorrà en bancos llegan a representar un 84% del total de los depósitos de clientes.
- Realización y publicación de un Balance Social Individual para cada empleado.

* Inicio de las actividades de la Fundació Crèdit Andorrà, con el otorgamiento de cinco becas de ampliación de estudios universitarios.

* Para conmemorar el 40 aniversario de la creación del Banco, que tendría lugar el año siguiente, se promueve la edición del *Diccionari trilingüe*, de Josep Miracle.

1989

- Se amplían los servicios que ofrece la tarjeta CLAU, con el acceso al pago del peaje en las autopistas de Cataluña y Aragón, y con el acceso a los cajeros de la red *Multibanco* de Portugal.
- Se adoptan, a iniciativa propia, medidas destinadas a la lucha contra el blanqueo de dinero *procedente de la droga*.
- El Departamento de extranjería pone en funcionamiento una Sala de cambios y mercados internacionales, *que nos permite conectar directa e instantáneamente con cualquier mercado internacional.*
- Se alcanza la informatización del 95% de los puestos de trabajo del Banco.
- Todas las sucursales quedan equipadas con cajero automático para tarjetas; en algunas se instala también un cajero automático apto para libretas de ahorro.
- De acuerdo con los demás bancos andorranos, se inicia la instalación de terminales POS ("point of sale", punto de venta) en los establecimientos comerciales de Andorra.
- Crèdit Andorrà aparece en la lista de los 1000 primeros bancos del mundo, establecida por The Banker; el Banco *sale clasificado con el número 885 y figura como primer banco andorrano. Y en cuanto al ratio de solidez, en el que se comparan los fondos propios con los activos, Crèdit Andorrà ocupa un lugar envidiable: el 181.*
- Se lleva a cabo, con el asesoramiento de una empresa especializada e independiente, una actualización del valor de los bienes inmuebles propiedad del Banco, estableciéndose que el período de amortización de los edificios será de 30 años.
- Apertura de la sucursal Engordany.

* Se adquieren las primeras pinturas destinadas a la creación de la pinacoteca del *Fons d'art de Crèdit Andorrà*.

\+ Puesta en funcionamiento del *Boletín Oficial del Principado de Andorra*.

\+ Aprobación de la *Ley de creación del Institut Nacional Andorrà de Finances (INAF)*. Entre las diversas modificaciones que se han hecho a esta ley con el paso de los años, podemos destacar la de 1993, que otorgó a la institución el carácter de órgano técnico ejecutivo de la autoridad financiera del país; la de 2003, en la que se define al organismo como autoridad del sistema financiero andorrano; la del 2013, que renovó la ley in extenso; y la de 2018, que incluye la disposición que llevó al cambio del nombre de la institución por el actual, *Autoritat Financera Andorrana* (AFA).

En 1989 nació el fondo de arte de Crèdit Andorrà, que en 2006 incorporaría la predela del retablo de Sant Miquel de Prats, del siglo XVI.

1990

- Ofrecimiento a las empresas del servicio *Tradelink-Tradecom*, que permite el envío vía satélite de información comercial en todo el mundo.
- Creación del producto *Pla d'estalvi previsió* (plan de ahorro previsión), destinado a clientes particulares.
- Introducción de los *bonos de tesorería* en el catálogo de productos ofrecidos a los clientes.
- Creación de *Credi-Invest SA*, con el fin de que actúe como gestora de los fondos de inversión del Banco.
- Se establece un acuerdo entre el Banco y La Caixa mediante el cual Crèdit Andorrà asume la dirección de las sucursales que La Caixa tiene en Andorra.
- La agencia de clasificación bancaria IBCA (fusionada en 1997 con Fitch Investors Service) otorga a Crèdit Andorrà el rating A/B; es la primera vez que una entidad financiera andorrana es evaluada y clasificada por IBCA.
- En el balance del ejercicio 1990 figura *separadamente, por primera vez, el total de préstamos concedidos al sector público andorrano*.
- Adquisición de un nuevo ordenador central IBM 9121/260 ES9000.
- Se instala una máquina para expedir cambio en monedas en la sucursal Prada Ramon.
- Adquisición, en la avenida Meritxell, del antiguo edificio Prisunic y de un terreno adyacente, con el fin de construir una nueva sede social.
- Apertura de una sucursal en Santa Coloma, que incorpora el servicio de autobanco.
- Apertura de una segunda oficina en Sant Julià de Lòria.

CRÈDIT ANDORRÀ

BON DE TRESORERIA

nº 0001 Ptes.: 500.000

CRÈDIT ANDORRÀ reconeix a favor de: .....

.....

la quantitat de CINC-CENTES MIL PESSETES reemborsable en les caixes de qualsevol oficina de CRÈDIT ANDORRÀ, el dia .....

Aquest BON DE TRESORERIA guanyarà interessos al 12% anual. L'import total a cobrar anualment s'expressa en cada un dels corresponents venciments relacionats al dors.

CRÈDIT ANDORRÀ

Andorra la Vella,

En 1990 tuvo lugar una emisión de bonos de tesorería de Crèdit Andorrà, de un importe de 500.000 pesetas y con un interés anual del 12%.

* Creación de *Patrigest SA*, sociedad instrumental destinada a la prestación de servicios a Crèdit Andorrà SA y a la gestión de activos de la sociedad.

+ Los miembros de la ABA firman, a iniciativa propia, el *Convenio relativo a la obligación de diligencia por parte de los establecimientos bancarios y de ahorro de Andorra*, en el que se establecieron unos acuerdos destinados a evitar el blanqueo de *dinero de origen criminal y, más particularmente, del proveniente del tráfico de droga*. Los firmantes también se comprometían a aplicar los criterios sobre regulación bancaria y las prácticas de supervisión establecidas por el Comité de Basilea (BCBS).

+ Estalla una crisis bursátil provocada por la guerra del Golfo, tras la invasión de Kuwait por parte de Irak.

+ Firma del *Acuerdo entre Andorra y la Comunidad Económica Europea*, que establece una unión aduanera, excepto para los productos agrícolas. El acuerdo entra en vigor en julio de 1991.

+ Aprobación del primer *Código penal* de Andorra.

1991

- Se acuerda aumentar el capital social a 10 000 millones de pesetas; también se acuerda convertir las 100 000 acciones existentes hasta ese momento en un millón de acciones, reduciendo el valor nominal de cada una y fijándolo en 10 000 pesetas.
- Puesta en funcionamiento del servicio *InfoCrèdit* mediante la utilización de videotexto. Se trata de un servicio de banca electrónica que, además de ofrecer libre acceso a información relativa a los productos y servicios de Crèdit Andorrà y a otra información financiera de carácter general, mediante un código permite la consulta de información diversa sobre la propia cuenta.
- Introducción al mercado del fondo de inversión propio *Forex Fons*, con abono trimestral de los rendimientos.
- Oferta del servicio *Paga Plus*, destinado a promover la domiciliación de sueldos y pensiones.
- Introducción de la tarjeta Visa Oro en la oferta de medios de pago.
- Establecimiento de un acuerdo con la CECA (Confederación Española de Cajas de Ahorros) para utilizar la tarjeta CLAU en los cajeros de sus miembros en España.
- Fruto de un acuerdo de la ABA, se establece una nueva normativa sobre la domiciliación bancaria de efectos comerciales y recibos. Entre los consiguientes cambios, aplicados en la gestión del departamento de Cartera del Banco, está la creación de la *tarjeta de domiciliación bancaria*, así como la desaparición de la figura del cobrador.

- Instalación *de una máquina automática para cambiar varias clases de moneda*, en la oficina de la futura sede social.
- Realización de una auditoría externa sobre los recursos técnicos y humanos del Banco.
- Se pone en marcha la edición del boletín de información FLASH, destinado a los empleados del Banco, una de las acciones previstas en la auditoría de comunicación interna realizada el año anterior.
- Apertura de una sucursal en la avenida Meritxell, ubicada en el edificio de la futura nueva sede social.
- Apertura de una oficina en Soldeu.

* Crèdit Andorrà es el patrocinador oficial único de los IV Juegos de los Pequeños Estados de Europa.

\+ Entra en vigor la nueva jornada legal ordinaria de trabajo, que pasa de 44 a 40 horas semanales. El año anterior, en el momento de aprobarse la Ley de modificación del Reglamento laboral, había entrado en vigor la disposición que instituía los 30 días obligatorios de vacaciones.

En 1991, Andorra acogió por primera vez los Juegos de los Pequeños Estados de Europa, en su cuarta edición; Crèdit Andorrà fue el patrocinador oficial único del evento.

1992

- Pere Roquet es nombrado consejero delegado.
- Se amplían las funcionalidades de la tarjeta CLAU, entre otros motivos para poder efectuar el pago del peaje en el túnel de Vallvidrera y en la autopista del Garraf.
- Se incorporan nuevas funcionalidades a InfoCrèdit, entre ellas el servicio *Tradescan* para ver en tiempo real oportunidades de negocio en todo el mundo.

* Se acuerda participar en el accionariado del futuro centro termolúdico (Caldea); la suscripción de acciones de SEMTEESA tiene lugar al año siguiente. La apertura al público de Caldea tiene lugar en 1994.

* Inicio de la publicación de periodicidad mensual *L'estudiant*, editada conjuntamente con el Diari d'Andorra.

\+ La Ley del presupuesto para 1992 crea la *Tasa sobre el registro de actividades comerciales, mercantiles y de servicios*. Los establecimientos que realizan operaciones de banca, *dadas las limitaciones provisionales a las que están sometidas las autorizaciones para operar en estas actividades*, tendrán que pagar globalmente la cantidad de 1200 millones de pesetas. La cuota de participación de cada banco se fija según los depósitos de clientes, siendo la de Crèdit Andorrà del 28,93%.

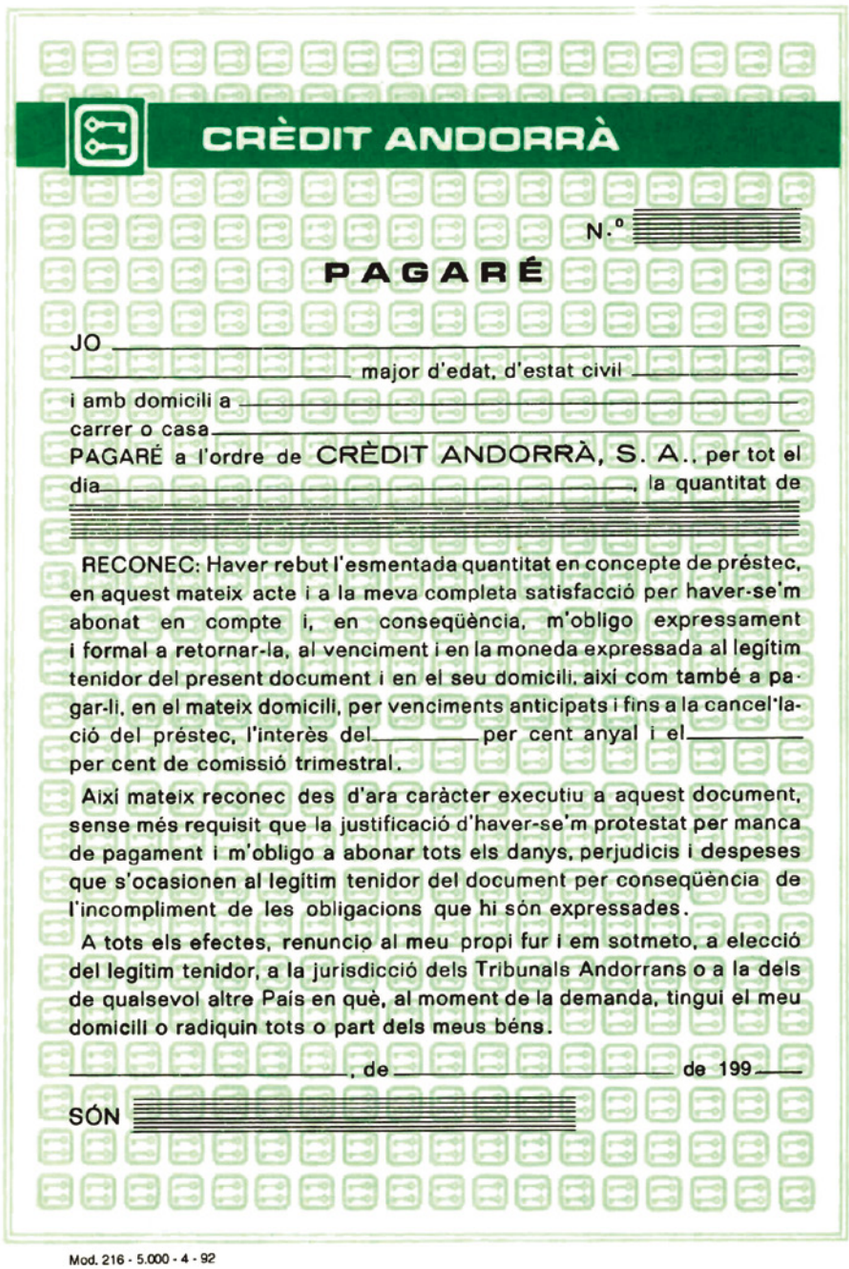

CRÈDIT ANDORRÀ

N.º

PAGARÉ

JO major d'edat, d'estat civil

i amb domicili a

carrer o casa

PAGARÉ a l'ordre de CRÈDIT ANDORRÀ, S. A., per tot el dia, la quantitat de

RECONEC: Haver rebut l'esmentada quantitat en concepte de préstec, en aquest mateix acte i a la meva completa satisfacció per haver-se'm abonat en compte i, en conseqüència, m'obligo expressament i formal a retornar-la, al venciment i en la moneda expressada al legítim tenidor del present document i en el seu domicili, així com també a pagar-li, en el mateix domicili, per venciments anticipats i fins a la cancel·lació del préstec, l'interès del per cent anyal i el per cent de comissió trimestral.

Així mateix reconec des d'ara caràcter executiu a aquest document, sense més requisit que la justificació d'haver-se'm protestat per manca de pagament i m'obligo a abonar tots els danys, perjudicis i despeses que s'ocasionen al legítim tenidor del document per conseqüència de l'incompliment de les obligacions que hi són expressades.

A tots els efectes, renuncio al meu propi fur i em sotmeto, a elecció del legítim tenidor, a la jurisdicció dels Tribunals Andorrans o a la dels de qualsevol altre País en què, al moment de la demanda, tingui el meu domicili o radiquin tots o part dels meus béns.

, de de 199

SÓN

Mod. 216 - 5.000 - 4 - 92

Este es el modelo de pagaré utilizado por Crèdit Andorrà en 1992. Habitualmente, el modelo variaba todos los años para poder ser identificado más fácilmente y porque el redactado necesitaba a menudo modificaciones, aunque fueran de estilo.

1993

- Lanzamiento de cinco nuevos fondos de inversión (*Crèdit Fons*, fondos de capitalización), de los cuales dos son en marcos alemanes, dos en francos suizos y uno en libras esterlinas. El importe invertido por los clientes en fondos de inversión de Crèdit Andorrà pasa este año de unos 2000 millones de pesetas a más de 23 000 millones.
- Lanzamiento del producto *Borsa Bons*, que ofrece la inversión en bolsa con garantía del capital invertido.
- Establecimiento de un acuerdo con la red española de sistemas de pago *4B* para poder utilizar la tarjeta CLAU en los terminales de punto de venta conectados a esta red.
- Puesta en funcionamiento, mediante el número de teléfono 43900, del servicio automatizado de consulta *FonoCrèdit*, con operatividad permanente y universal, y en cuatro idiomas.
- Las transformaciones contempladas en el modelo de negocio del Banco hacen que 28 empleados (un 11% del total) reciban una formación específica en bolsa, mercado de deuda pública y valores mobiliarios.

* Se inicia la edición de la publicación periódica *Crèdit Avui*. Hasta 1999 tiene una periodicidad semestral, y entre este año y 2005, cuatrimestral; a partir del número 2 incluye un suplemento económico, inicialmente con datos relativos a la actividad económica del país y, posteriormente, con la adición de información sobre los fondos comercializados por el Banco y sobre los mercados monetarios y financieros. Desde octubre de 2005 la periodicidad es mensual.

+ El día 14 de marzo se aprueba en referéndum la primera Constitución escrita del Principado de Andorra.

+ Firma del *Tratado de buena vecindad, de amistad y de cooperación entre el Principado de Andorra, la República Francesa y el Reino de España*.

+ Andorra se convierte en miembro de la Organización de las Naciones Unidas (ONU).

+ El gobierno andorrano encomienda la realización de un trabajo destinado a definir las grandes líneas estratégicas de futuro para el país; el resultado queda detallado en el documento *Andorra: Pla estratègic*. Las acciones para alcanzar el resultado establecido fueron concretadas y definidas el año siguiente en el documento *Andorra: Pla d'accions*.

+ Institucionalización de la Agrupación de bancos andorranos (ABA), que adquiere personalidad jurídica y se convierte en la Asociación de bancos andorranos (hoy Andorra Banking).

+ Creación de la *Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra*. La entidad empieza sus actividades el año siguiente.

+ Aprobación de la *Ley de medidas provisionales para la ordenación y regulación del sector financiero*.

+ Aprobación de la *Ley de ordenación del sistema financiero*. Las disposiciones de esta ley incluyen la creación de la Comisión Superior de Finanzas.

CRÈDIT avui
Any I Nº 1 novembre de 1993
Publicació del CRÈDIT ANDORRÀ
Preservar els recursos naturals i recuperar les condicions de medi ambient es un repte que empeny tots els homes que han pres consciencia que el que està en joc es el futur del planeta
La informàtica al servei dels clients
Buenos Aires, al país de les meravelles
Vibracions a dos, els germans Claret

Reproducción de la portada del primer número de la publicación Crèdit Avui, nacida en noviembre de 1993.

1994

- Se establece un acuerdo con la compañía Lloyds para promover un seguro de vida ligado a las cuentas de crédito.
- Lanzamiento del producto *Dipòsit d'Interès Creixent* (depósito de interés creciente) con unos intereses prefijados en función del importe y la duración de la imposición.
- Creación del producto *Pla d'estalvi habitatge* (plan de ahorro vivienda).
- Puesta en funcionamiento del servicio de banca telefónica *Línia Directa Crèdit*.
- Por acuerdo de la ABA, se establece el cobro de comisiones por servicios bancarios, entre ellas, la de mantenimiento de la cuenta.

* Constitución de *Crèdit Assegurances SA*. La puesta en funcionamiento del negocio asegurador tiene lugar en 1996.

* Firma de un convenio de colaboración entre la Fundació Crèdit Andorrà y la Orquesta Nacional de Cámara de Andorra.

* Edición, junto con Arthur Andersen, de la publicación *Andorra: A Business Guide*; se edita en inglés y en catalán, y en 1996 se realiza una nueva edición revisada.

+ Andorra se convierte en miembro del Consejo de Europa.

+ Banca Cassany modifica la denominación social y se convierte en Banca Privada d'Andorra.

+ Primera emisión de deuda pública del gobierno andorrano; la suscripción queda limitada a las entidades sujetas a la obligación de mantener un coeficiente de inversiones en fondos públicos andorranos.

+ Aprobación de la *Ley de regulación del coeficiente de inversiones obligatorias*. La modificación, en 2009, del Decreto de reglamentación de esta Ley, obliga a las entidades bancarias a mantener en su activo un coeficiente de inversión en fondos públicos del 2%.

Facilitar de forma no presencial la comunicación del cliente con Crèdit Andorrà ha sido un reto permanente. Las primeras actuaciones realizadas en este sentido fueron la puesta en funcionamiento de los servicios InfoCrèdit, en 1991, FonoCrèdit, en 1993, y Línia Directa Crèdit, en 1994, que en 1995 se agruparon bajo el nombre comercial *Banc Directe*.

1995

- Inauguración de la nueva sede social, en la avenida Meritxell, núm. 80, de Andorra la Vella; las obras se habían iniciado dos años antes. El mismo año tiene lugar la inauguración de la plaza de la Rotonda, contigua a la sede social.
- Resolución favorable del gobierno andorrano al expediente de adecuación de la autorización a Crèdit Andorrà SA para operar en el ámbito financiero andorrano, en el grupo "Entidades bancarias".
- Lanzamiento al mercado del producto financiero de inversión a largo plazo *Doble Bons*.
- Puesta en funcionamiento del servicio *Cartera Electrònica*, con la finalidad principal de eliminar los trabajos de manipulación de letras.
- Puesta en funcionamiento del *Banc Directe*, que engloba los servicios InfoCrèdit, FonoCrèdit y Línia Directa Crèdit.
- Adaptación para personas con discapacidad del acceso a todas las oficinas del Banco.

+ Aprobación de la *Ley de regulación de reservas en garantía de depósitos y otras obligaciones operacionales a mantener y depositar por las entidades encuadradas en el sistema financiero*.

+ Aprobación de la *Ley de protección del secreto bancario y de prevención del blanqueo de dinero o valores provenientes del crimen*.

La construcción de una nueva sede social supuso la consecución de una necesidad reiteradamente manifestada por los órganos de gobierno de Crèdit Andorrà desde los años 70, sobre todo por la falta de espacio en el edificio de la antigua sede. En esta sala del edificio de la avenida Meritxell, 80, fotografiada justo antes de la llegada de las personas invitadas, tuvo lugar el 29 de mayo de 1995 el acto institucional de inauguración.

1996

- Traslado formal del domicilio social de Crèdit Andorrà SA, de la avenida Príncep Benlloch, núm. 25, a la avenida Meritxell, núm. 80.
- Se pone en circulación la tarjeta CLAU electrónica, que no tiene relieve y que, por tanto, no puede ser utilizada en las máquinas manuales, popularmente conocidas como "bacallaneres".
- Toma de participación, con la adquisición de un 25% de las acciones, de la *Société Monégasque de Banque Privée* (antigua Caixa-Bank Mónaco).
- Desarrollo de los productos *Borsa Bons*, (inversiones con rendimientos que dependen de la evolución de diferentes índices de la bolsa, con devolución garantizada del capital), *Multi Bons,* y *Dipòsits d'Interès Creixent* en divisas.

* Lanzamiento mediante Crèdit Assegurances de los productos de seguro ligados a productos bancarios *Pla Integral d'Assistència Mèdica (PIAM), Assegurança Professionals* i *Complement Salarial Garantit*.

\+ Aprobación de la *Ley de regulación de los criterios de solvencia y de liquidez de las entidades financieras*.

\+ Aprobación de la *Ley de regulación de las facultades operativas de los diversos componentes del sistema financiero*.

En esta fotografía de 1996 podemos ver el rótulo anunciador de Crèdit Centre, un centro de negocio al que se pensaba destinar el edificio adjunto al de la nueva sede social. Sin embargo, las necesidades de espacio para el desarrollo de la propia actividad de Crèdit Andorrà hicieron abandonar de forma casi inmediata esta iniciativa.

1997

- Antoni Pintat Argelich renuncia al cargo de presidente de Crèdit Andorrà; el Consejo de administración decide designar a Jaume Casal i Vall como nuevo presidente.
- Oferta del servicio de extracto de cuenta con periodicidad e idioma personalizados (catalán, castellano, francés e inglés).
- Comercialización de tres nuevos fondos de inversión y colocación de cinco nuevas emisiones de Borsa Bons.
- Realización de tres campañas de promoción de créditos destinados a sectores concretos, siendo las principales *Servei Construcció* y *Servei Estudiant*.
- Oferta del servicio *Gestió Integral de Pagaments* (GIP), servicio administrativo y financiero destinado a gestionar y asegurar los pagos de las empresas importadoras andorranas a sus proveedores extranjeros (servicio conocido como *confirming*).
- En el marco de la reestructuración de los servicios ofrecidos por el Banco, y con el asesoramiento de la consultora McKinsey, se ponen en funcionamiento los servicios especializados de banca personal y banca comercial.
- Constitución de una provisión especial en previsión del impacto por la instauración del euro.
- Sustitución del ordenador central del Banco, con el fin, entre otros, de poder instalar una nueva plataforma PACS (Plataforma de Agencias Cliente/Servidor).

* Creación de *Crèdit Iniciatives SA*, una sociedad de capital-desarrollo destinada a apoyar la diversificación de la economía andorrana mediante la potenciación y la participación en empresas de diversos ámbitos, principalmente de sectores innovadores.

* Crèdit Assegurances comercializa a través de las oficinas de Crèdit Andorrà dos nuevos productos: *Assegurança Assistència Sanitària* (seguro de asistencia médica dirigido a los residentes pasivos a los que se les exige este requisito al solicitar la residencia) y el seguro de vida *Crèdit Vida*.

La multiplicación y la diversificación de los productos y servicios ofrecidos por Crèdit Andorrà llevaron a tener que renovar de forma relativamente frecuente la información sobre los mismos puesta a disposición del público.

* Publicación del libro de Joan Elias *Andorra i l'Euro*.

+ La Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis (Caja de pensiones para la vejez y de ahorros), establecida en Andorra desde 1935, deja de estar presente en el país y es sustituida por CaixaBank, nuevo banco de derecho andorrano que asume su estructura empresarial; la presidencia del nuevo banco es asumida por el también consejero delegado de Crèdit Andorrà, Pere Roquet. En el mismo momento, se constituye también la Fundación CaixaBank.

+ Aprobación de la *Ley de regulación del régimen disciplinario del sistema financiero*.

1998

- Pere Roquet renuncia al cargo de consejero delegado.
- Lanzamiento al mercado del producto *Euro-Crèdit*, orientado a financiar los gastos de adaptación a la instauración del euro y al cambio de milenio.
- Comercialización de las dos primeras emisiones de *BoraBons*, bonos con opción, al vencimiento, de ser reembolsados por el emisor con acciones (conocidos como "reverse convertibles"). Estas emisiones tienen continuidad en los años siguientes.
- Crèdit Andorrà deja de ser entidad emisora de Eurocheque.
- Se pone en funcionamiento el servicio *GSM Crèdit*, que permite al cliente obtener información de su cuenta, en tiempo real, mediante mensajes de texto a través del teléfono móvil.
- Puesta en funcionamiento del servicio de gestión de patrimonios mediante mandato de gestión.
- Asignación individualizada de un gestor personal a todos los clientes de Crèdit Andorrà.
- Se comunica a los corresponsales del Banco que a partir del 01/01/1999 Crèdit Andorrà realizará las transacciones en euros.
- Se pone en funcionamiento la web corporativa de Crèdit Andorrà.
- Se crea una red privada virtual de telefonía, gestionada mediante una central Hicom 300E de Siemens, con 30 canales de comunicación simultáneos y con más de 500 aparatos terminales, cuyos números comienzan todos por 888. En 1994 se le había asignado a Andorra el indicativo internacional 376 y, desde ese momento, los números de teléfono del país habían pasado a tener seis cifras, en lugar de las cinco que tenían anteriormente.
- Como anexo de la publicación Crèdit Avui, se inicia la edición de *Crèdit Fons*, con información detallada de las características y la evolución de los fondos de inversión de Crèdit Andorrà.

En 1998 tuvo lugar la puesta en funcionamiento de la web corporativa de Crèdit Andorrà, anunciada, como puede verse en la imagen, en la portada de Crèdit Avui. En el mismo ejemplar de la publicación también se anunciaba la puesta en funcionamiento del servicio GSM Crèdit, un nuevo canal de comunicación mediante el teléfono móvil, puesto también en funcionamiento en 1998.

- El Banco firma con la UNEP (organismo de la ONU dedicado a la protección del medio ambiente) el Programa de Naciones Unidas para el Medio Ambiente (PNUMA), declaración de instituciones financieras sobre el medio ambiente y el desarrollo sostenible. Es la primera vez que esta declaración se firma en catalán.

* Creación de la asociación Festivals d'Ordino, con participación de Crèdit Andorrà.

* Tras varias ampliaciones, el capital de la Fundació Crèdit Andorrà queda fijado en 1000 millones de pesetas.

+ Aprobación de la *Ley de regulación de la creación de nuevas entidades bancarias de derecho andorrano.*

+ Aprobación de la *Ley de regulación del régimen administrativo básico de las entidades bancarias.*

+ Aprobación de la *Ley de regulación del capital social mínimo de las entidades bancarias de derecho andorrano.*

1999

- A partir de 01/01/1999 se dejan de realizar operaciones en pesetas convertibles y en francos convertibles.
- Creación del producto *Crèdit Habitatge Mixt* (crédito vivienda mixto).
- Creación de cuatro fondos de inversión mixtos, dos denominados en euros y dos en dólares estadounidenses; los activos que los componen son partes de otros fondos de renta fija y de renta variable de Crèdit Andorrà.
- Salida al mercado de los fondos de alcance geográfico delimitado *Crèdit Fons Asian Emerging Markets* y *Crèdit Fons Japan Equities*.
- *CrediInvest*, sociedad participada al 100% por Crèdit Andorrà, gestiona un total de veinte fondos de inversión comercializados por el Banco, por un importe al final del ejercicio de 131 500 millones de pesetas.
- Puesta en funcionamiento de la *Taula de Mercats* (mesa de mercados), a fin de facilitar a los clientes la posibilidad de efectuar operaciones de compraventa de activos financieros telefónicamente y en tiempo real.

En 1999 se cumplían cincuenta años de la autorización otorgada por el Consell General para constituir Crèdit Andorrà. Con ese motivo, a lo largo del año tuvo lugar la organización de diferentes actividades para celebrar el aniversario.

- Se ofrece a los clientes de banca personal la posibilidad de contratar un *mandato de gestión* a través de títulos.
- Se inicia una transformación del negocio en la que va cobrando una importancia creciente el traspaso de recursos de clientes hacia productos de fuera de balance.
- Para poder superar en condiciones óptimas el *Efecto 2000*, se revisan unos 7500 programas y se realizan modificaciones en más de 300.
- Sistematización de las sesiones de formación y sensibilización sobre la prevención del blanqueo de dinero.
- Adopción de una nueva imagen corporativa, coincidiendo con la celebración del cincuentenario de Crèdit Andorrà.
- Apertura de dos nuevas sucursales, Arinsal y Fiter i Rossell.

* Crèdit Assegurances comercializa el producto *Pla Personal Jubilació*. Dos años más tarde comercializa el producto *Pla Jubilació Empreses*.

* Firma de un convenio de colaboración para la lucha contra la leucemia entre la Fundación Internacional Josep Carreras, la Generalitat de Cataluña, el gobierno de Andorra y la Fundació Crèdit Andorrà, que supuso la incorporación de los donantes de médula ósea residentes en Andorra a esta labor mundial de solidaridad.

* Instalación en la plaza de la Rotonda de la escultura ofrecida a la parroquia de Andorra la Vella "El meu univers", de Judit Gaset, obra ganadora del concurso *Cinquantenari de Crèdit Andorrà*.

* Entra en funcionamiento la fundación Amics dels Orgues de les Valls d'Andorra (amigos de los órganos –musicales), con participación de Crèdit Andorrà.

* Con motivo de la celebración del cincuentenario del Banco se organiza la exposición *50 anys, 50 obres*, con pinturas procedentes del Fondo de arte de Crèdit Andorrà. Otras actividades destacadas de esta celebración fueron la reedición ampliada del libro en formato cómic *Breu Història d'Andorra* (publicado por el Banco en 1983), la organización del primer ciclo de conferencias sobre la empresa familiar (en esta primera edición, que tuvo continuidad en los años siguientes, el tema tratado fue *La empresa familiar a las puertas del siglo XXI*), la conferencia de Daniel Goleman *La inteligencia emocional*, la conferencia de Luís Rojas Marcos *Los ingredientes de la felicidad en la sociedad de hoy*, o el concierto de Josep Carreras *Música para vivir*.

2000

- Puesta en funcionamiento del servicio de banca electrónica *e-Crèdit*, utilizando técnicas de seguridad avanzadas como el certificado y la firma digitales, que se emplean por primera vez en Andorra.
- Salida al mercado del *Crèdit Fons Tecnològic*, denominado en euros y especializado en fondos y empresas del sector de la tecnología de ámbito mundial.
- Salida al mercado del *Crèdit Fons Llatinoamèrica*, denominado en dólares estadounidenses y que invierte en fondos y activos del mercado sudamericano.
- Creación de tres nuevos fondos de inversión: *Fons Borsa Mundial*, *Fons Small Companies* y *Fons Internet*, los dos primeros denominados en euros y el último en dólares estadounidenses.
- Puesta en funcionamiento de un nuevo sistema de numeración de las cuentas.
- Se promueve la puesta en funcionamiento de un portal de asesoramiento en fondos de inversión del mercado español y del mercado off-shore. La participación de Crèdit Andorrà en la iniciativa es del 85%, mientras que el 15% corresponde a Tecnocapital.
- La aprobación y consiguiente aplicación del nuevo Plan contable del sistema financiero implica, a partir de este ejercicio, la consolidación en los estados financieros de Crèdit Andorrà de los resultados de las sociedades participadas.
- Realización del *Estudi de Clima i Opinió* mediante la empresa HAY.
- Puesta en funcionamiento de una aplicación de Intranet.

- Primeras actuaciones destinadas a valorar y promover la expansión internacional de Crèdit Andorrà. La crisis del corralito en Argentina, a finales del 2001, pone freno a las acciones puestas en marcha y deja la cuestión en suspenso sine die.

* Edición del vídeo *Andorra 1949-1999, cinquanta anys creixent junts*, como clausura de la celebración del cincuentenario.

+ Nueva presencia en la plaza bancaria andorrana, con la apertura de BancSabadell d'Andorra.

+ Aprobación y entrada en vigor del *Decreto por el que se aprueba el Plan contable normalizado que deben implementar todos los componentes operativos del sistema financiero*.

+ Aprobación de la *Ley de regulación de los módulos aplicables a las entidades bancarias en el marco de la Ley del impuesto indirecto sobre la prestación de servicios*.

+ Aprobación de la *Ley reguladora de las medidas para garantizar la transición hacia el euro en el Principado de Andorra*.

+ Aprobación de la *Ley de cooperación penal internacional y de lucha contra el blanqueo de dinero o valores provenientes de la delincuencia internacional*, que sustituye a la Ley de protección del secreto bancario y de prevención del blanqueo de dinero o valores provenientes del crimen, de 1995. La Ley, que entre otras disposiciones crea la unidad andorrana de prevención del blanqueo (UPB), entra en vigor en julio de 2001 y posteriormente es modificada en varias ocasiones, hasta la aprobación, en 2017, de una nueva ley. En una de estas modificaciones, en 2008, la UPB pasó a denominarse UIF, y en otra, en 2015, adquirió su nombre actual: *Unitat d'Intel·ligència Financera d'Andorra* (UIFAND).

2001

- Nombramiento de Josep Peralba como consejero delegado.
- Ampliación y conversión del capital social a euros; el capital social queda fijado en 70 millones de euros.
- Con el establecimiento de acuerdos (tanto con VISA como con Mastercard) para que la tarjeta CLAU sea operativa en todo el mundo, el cliente de Crèdit Andorrà tiene a su disposición las tarjetas internacionales Clau Maestro, Clau Mastercard, Clau Visa y Visa Premier.
- Lanzamiento en el mercado de nuevos productos: *Cartera de Fons Doble Garantia*, *Dipòsit Garantit de Rendiment Variable*, opciones sobre acciones *boosters*, *Capital Protected Portfolio (CPP)*, *Option/Fixed Income Portfolio (OFIP)* y nuevas emisiones de Crèdit Fons Multibons y de *reverse convertibles*.
- Puesta en funcionamiento de *TPVCrèdit*, servicio de TPV virtual.
- Lanzamiento de la segunda generación de la aplicación de banca por internet e-Crèdit y puesta en funcionamiento del *e-Crèdit Empreses*.
- Puesta en explotación de *e-Crèdit Mòbil*, servicio basado en una plataforma tecnológica multicanal a través de la cual los usuarios de banca electrónica pueden conectarse desde cualquier dispositivo móvil.
- Puesta en funcionamiento del *Aplicatiu de Reserves*, destinado a las empresas turísticas.
- Lanzamiento (mediante un acuerdo con British Telecom) del servicio *Canalcrèdit.ad*, que ofrece a los comercios andorranos la posibilidad de aprovechar las ventajas del e-comercio para comercializar sus productos.

* Edición de la publicación *Guia de l'euro*, para facilitar la adaptación al uso de la moneda que se pondría físicamente en circulación el 1 de enero de 2002.

* Se decide la entrada de Crèdit Andorrà en el sector de los seguros no vida.

* El gobierno andorrano y la Fundació Crèdit Andorrà crean la Fundació ONCA, que tiene por objeto gestionar la ONCA y la Jove Orquestra Nacional de Cambra d'Andorra.

\+ Aprobación de la *Ley sobre la remuneración de las reservas en garantía de depósitos y otras obligaciones operacionales que deben mantener y depositar las entidades encuadradas en el sistema financiero*.

2002

- Jaume Casal i Vall renuncia al cargo de presidente de Crèdit Andorrà; el Consejo de administración decide designar a Antoni Pintat Santolària como nuevo presidente.
- Lanzamiento al mercado del producto *Bo Garantit en Matèries Primeres*.
- Lanzamiento al mercado de dos emisiones del *CPP II (Capital Protected Portfolio)*, producto de gestión alternativa.
- Lanzamiento al mercado de los fondos *Crèdit Fons Inmobiliari*, *Crèdit Fons Dipòsit 18* y *Crèdit Fons Multibons EUR 4.10*.
- Lanzamiento del producto *Dipòsit Garantit de Rendiment Variable*.
- Lanzamiento del producto *Hipoteca Flexible*.
- Incorporación de la tarjeta VISA Platinum a la oferta de tarjetas del Banco.
- Valoración de los distintos puestos de trabajo y adopción de un nuevo modelo de clasificación profesional.
- Crèdit Andorrà recibe por primera vez el galardón *Bank of the Year Andorra*, otorgado por The Banker, del grupo Financial Times; es la primera vez que el galardón es concedido a una entidad bancaria andorrana.

* Puesta en funcionamiento del *TicketCrèdit*, servicio que permite adquirir por Internet entradas de eventos culturales y deportivos.

* Aumento de la participación del Banco en la SEMTEE, hasta llegar a un 15% del capital social.

* Edición del libro de Víctor Pou *Andorra Unió Europea. Opcions de futur*.

+ Inauguración del túnel de Envalira.

+ Creación de Andorra Banc Agrícol Reig, mediante la fusión de Banc Agrícol i Comercial d'Andorra y Banca Reig; la nueva entidad utiliza como nombre comercial Andbanc, que más adelante se transformará en Andbank.

+ Aprobación de la *Ley del impuesto indirecto sobre la prestación de servicios bancarios y de servicios financieros*; en 2005 se modifica la disposición de la Ley relativa al tipo de gravamen, que pasa del 7% al 12%. La Ley queda derogada con la aprobación, en 2012, de la Ley del impuesto general indirecto.

En 2002, la publicación The Banker, del grupo Financial Times, otorga por primera vez la distinción Bank of the Year (banco del año) a un banco andorrano: Crèdit Andorrà fue la entidad galardonada. Este premio también ha sido otorgado a Crèdit Andorrà en otras once ocasiones, en los años 2003, 2004, 2006, 2007, 2008, 2010, 2016, 2017, 2022, 2023 y 2024.

2003

- La formulación de los estados financieros de Crèdit Andorrà incluye, por primera vez, un Informe de Responsabilidad Social Corporativa (RSC).
- Lanzamiento del producto *Crèdit Ràpid*.
- Lanzamiento del producto *Hipoteca Segura*.
- Emisión de siete nuevos fondos de inversión.
- Lanzamiento de diferentes productos estructurados de producción propia, como el *Contracte de Lliure Elecció* o el *Bo Rendiment Superior*.
- Por adaptación a la nueva normativa legal, KPMG Genève deja de auditar las cuentas del Banco y Ernst & Young SA Genève pasa a ser la nueva auditora, por un período de cinco años.
- Adquisición a La Caixa de la sociedad gestora de patrimonios de derecho suizo, con sede en Ginebra, Private Management Company SA (PMC); su nombre será modificado para adoptar el de *Private Investment Management* (PIM).
- Apertura de la sucursal Prat de la Creu.

+ Entrada en vigor en todas las parroquias de los planes de urbanismo.
+ Unión comercial de las estaciones de esquí Pas de la Casa-Grau Roig y Soldeu El Tarter mediante la marca Grandvalira. Crèdit Andorrà participa en el proyecto como patrocinador.

2004

- El fondo de inversión CF Verd amplía su alcance y pasa a denominarse *CF Sostenibilitat*. Más adelante será sustituido por el fondo *Crediinvest Sicav Sustainability*.
- Oferta del producto de telepago de peajes *Via T*.
- Oferta del producto *Tax Free Shopping* mediante la empresa Global Refund.
- Se pone en funcionamiento el servicio de micropagos mediante correo electrónico *Paga Clic*.
- Lanzamiento del producto *Crèdit Targeta*, préstamo al consumo que permite aplazar el pago de las compras.
- Impulso de un programa de financiación destinado a obras de rehabilitación de fachadas.
- Lanzamiento al mercado de la tarjeta CLAU VISA Unicef.
- Implantación de la tecnología chip en toda la gama de tarjetas de crédito del Banco, basada en el estándar EMV. Crèdit Andorrà es el primer banco del sur de Europa que la introduce de forma global en todo el parque de tarjetas.
- Entra en funcionamiento la nueva web de Crèdit Andorrà.
- Crèdit Andorrà obtiene la certificación ISO 14001:96, que avala su gestión medioambiental.
- Las oficinas Sant Julià II, Engordany, Fiter i Rossell y Santa Coloma dejan de estar abiertas los sábados.
- Venta al grupo BNP Paribas de la participación de Crèdit Andorrà en la Société Monégasque de Banque Privée.
- La Comission de Surveillance du Secteur Financier de Luxembourg aprueba la inscripción de *Crediinvest SICAV* en la lista de los organismos de inversiones colectivas de Luxemburgo. En 2007 se obtiene la autorización para crear otra sociedad de inversión colectiva, *Investcredit SICAV*, en la gama de "hedge funds".
- Inicio de la aplicación del Código ético y de conducta del Grup Crèdit Andorrà, aprobado el año anterior.
- La publicación *Crèdit Fons* pasa a tener un formato digital y la periodicidad pasa de cuatrimestral a mensual.

* Firma de un convenio con la Agència de Treball amb Suport (AGENTAS, agencia de trabajo con apoyo), del patronato de la Escuela Especializada de Meritxell, para incorporar al Banco personas con discapacidad para el desarrollo de tareas de apoyo.

* Primera participación del Banco en la Feria de Andorra la Vella.

\+ Unión comercial de las estaciones de esquí Pal, Arinsal y Ordino-Arcalís mediante la marca Vallnord. Crèdit Andorrà participa en el proyecto como patrocinador.

\+ La Asociación de bancos andorranos edita *Andorra i el seu sistema financer*. Esta publicación, en la que se recogen las principales magnitudes del conjunto y de cada uno de los bancos andorranos, tiene una periodicidad anual y se edita hasta 2015; a partir de 2016 es sustituida por el *Informe anual* de la Asociación.

\+ Firma del *Acuerdo de cooperación entre el Principado de Andorra y la Comunidad Europea* y del *Acuerdo entre el Principado de Andorra y la Comunidad Europea relativo al establecimiento de medidas equivalentes a las previstas en la Directiva 2003/48/CE del Consejo en materia de fiscalidad de los rendimientos del ahorro en forma de pago de intereses*, que entran en vigor el 1 de julio de 2005.

2005

- Crèdit Andorrà adquiere por 356 millones de euros el 100% del capital de la Entidad bancaria de derecho andorrano CaixaBank, SA.
- Se emiten 100 millones de euros de acciones preferentes mediante la sociedad filial Crèdit Andorrà Preference Ltd, con un valor de 100 euros cada título y contabilizados como capital regulador del tipo Tier 1 (fondos propios de primera categoría).
- Lanzamiento del *Programa 16PUNT30*, dirigido al público joven; un elemento destacado del programa es la oferta de la tarjeta VISA Electron 16punt30.
- Mediante un acuerdo con FinConsum, se realiza el lanzamiento del producto *Crediturista*, un préstamo para consumo de hasta un máximo de 1200 euros para financiar directamente, desde los comercios de Andorra, las compras realizadas por turistas residentes en España.
- Creación del nuevo portal interactivo bursátil y financiero *BorsaCrèdit*.
- Se aprueba el reglamento de seguridad informática del Banco, que es revisado anualmente.
- Adaptación del sistema de gestión medioambiental a la certificación ISO 14001:2004.
- La adquisición de CaixaBank lleva a Crèdit Andorrà a asumir la oferta de la tarjeta ACA Master, destinada a los socios del Automòbil Club d'Andorra.
- Incorporación de las siete sucursales de CaixaBank en la red de oficinas de Crèdit Andorrà. Con esta incorporación, el número total de oficinas del Banco alcanza las veinticinco.
- Nuevo formato de la revista Crèdit Avui, con diversificación de los contenidos. La periodicidad pasa de cuatrimestral a mensual.

* Con motivo de la disolución de la Fundació CaixaBank, todos los activos y pasivos que componen su patrimonio son traspasados a la Fundació Crèdit Andorrà. Del mismo modo, los programas de la Fundació CaixaBank quedan integrados en los de la Fundació Crèdit Andorrà.

2006

- Se efectúa una nueva emisión de acciones preferentes, en esta ocasión por importe de 50 millones de euros.
- Oferta del nuevo fondo de inversión de renta variable Crèditfons Global Total Return, que el año siguiente se convierte en el fondo *CF Global Value*.
- Puesta en funcionamiento del servicio *TPV–PC*, pasarela de pago que permite efectuar cobros utilizando un ordenador y una conexión a Internet.
- La sociedad gestora de fondos CrediInvest es aceptada como miembro de la AIMA (Alternative Investment Management Association); es la primera entidad andorrana que forma parte de esta asociación mundial de entidades con productos de gestión alternativa (hedge funds).
- CrediInvest adopta formalmente el cumplimiento de las normas Global Investment Performance Standards (GIPS) y obtiene su certificación.
- La Caixa deja de formar parte del accionariado del Banco; las acciones de su propiedad, que representan un 46,35% del capital de Crèdit Andorrà, son adquiridas por otros accionistas.
- Fruto de la posibilidad ofrecida a los antiguos empleados de La Caixa de adquirir acciones del Banco, y en el marco del proceso de integración, la participación de los empleados en el accionariado de Crèdit Andorrà alcanza el 21%.
- El proceso de racionalización de la presencia del Banco en el país lleva al cierre de tres antiguas oficinas de CaixaBank: Escaldes-Engordany, Pas de la Casa y Sant Julià de Lòria.

* Establecimiento de un acuerdo con el IESE (Instituto de Estudios Superiores de la Empresa) para la creación de una cátedra de dirección de empresas, que llevará por nombre Cátedra Crèdit Andorrà de Mercados, Organizaciones y Humanismo.

* Crèdit Andorrà (junto con La Caixa, Telefónica y Endesa) patrocina por primera vez el encuentro Trobada Empresarial al Pirineu.

* Edición del libro de Víctor Pou *Els nous acords Andorra–Unió Europea*.

* La Fundació Crèdit Andorra participa en la creación de la Fundació Escena Nacional d'Andorra.

2007

- El negocio bancario de CaixaBank queda definitivamente integrado en Crèdit Andorrà el 1 de enero de 2007.
- La renovación de la gama de la cartera de fondos ofrecida por el Banco supone que el número de fondos de renta variable se reduzca de 17 a 10.
- Lanzamiento en el mercado del producto *Dipòsit Garantit Energies Renovables*.
- Lanzamiento de la tarjeta Mastercard virtual *Cybertargeta*, destinada a hacer compras por Internet de forma más segura, y de la tarjeta *CLAU VISA Electron*.
- Obtención de la autorización y constitución, en Madrid, de la gestora de fondos de inversión *Valira Capital Asset Management, SGIIC, SA*, en la que Crèdit Andorrà participa con un 60% del capital. Es la primera vez que la Comisión Nacional del Mercado de Valores (CNMV) española autoriza una operación de esa naturaleza a una entidad financiera andorrana.
- CrediInvest obtiene el certificado ISO 9001:2000 para el sistema de gestión de la calidad en los procesos de creación, gestión y administración de los fondos de inversión de la entidad.
- KPMG Genève es designada como nueva sociedad auditora de las cuentas de Crèdit Andorrà.
- Actualización de la imagen corporativa de Crèdit Andorrà y creación de la marca Crèdit Andorrà Private Bankers.
- Suscripción de un convenio de colaboración con la asociación Carnet Jove Andorra.

* La Fundació Crèdit Andorrà inaugura las nuevas instalaciones del Espai, el centro social de formación y de actividades para la gente mayor de la Fundació, y edita el Diccionari Enciclopèdic d'Andorra.

\+ Fusión fallida de Banc Internacional d'Andorra/Banca Mora (BIBM) y Andorra Banc Agrícol Reig (Andbanc).

2008

- Lanzamiento de los productos *Crèdit Ràpid* y *Crèdit Targeta*.
- Oferta de los productos *Crèditbaixa*, *Crèditsalut* y *Pla Personal de Jubilació Garantit*.
- Presentación de la oferta financiera *Nòminamiga*.
- Crèdit Andorrà obtiene el certificado ISO 9001:2000 para la gestión de los departamentos de Tesorería y Mercado de Capitales, y de Administración de Mercados y Control.
- El gobierno andorrano acepta la renuncia a la licencia bancaria adquirida por Crèdit Andorrà con la compra de CaixaBank SA.
- Obtención de la Superintendencia de Bancos de Panamá de una licencia bancaria offshore y apertura del *Banco Crèdit Andorrà (Panamá)*, con 14 empleados.
- Obtención de una licencia del Banco Central del Uruguay y apertura de una oficina de representación en ese país, con 4 empleados.
- Adopción por parte de los bancos de Andorra del formato IBAN de número de cuenta. El proceso de adaptación finaliza el 31 de enero de 2011.
- Aunque en Andorra no son obligatorios hasta 2013, CrediInvest adopta los principios establecidos en la directiva comunitaria MiFID, que regula los aspectos relacionados con la prestación de servicios de inversión y el funcionamiento de los mercados.
- Adopción del Reglamento del Consejo de administración.

* Inicio de la internacionalización en el ámbito de los seguros, con la adquisición de una participación del 76% del holding ERM (Enterprise Risk Management), con sede en Barcelona.

\+ Crisis financiera mundial provocada en gran parte por el estallido en Estados Unidos, el año anterior, de la burbuja especulativa inmobiliaria, y por la ausencia de regulación de las hipotecas *subprime*. La quiebra de Lehman Brothers provoca una crisis bancaria generalizada.

\+ Aprobación de la *Ley de regulación de los organismos de inversión colectiva de derecho andorrano*.

2009

- Apertura de nuevos organismos de inversión en Luxemburgo mediante Credi-Invest SA.
- Se incorporan al seguro de asistencia en viaje de las tarjetas del Banco las coberturas de pérdida de equipaje y atraco en cajero automático.
- Oferta de los productos *Crèdit Vida Capital* y *Crèdit Vida Previsió*.
- Creación en Panamá de la sociedad de valores *Crèdit Andorrà Panamá Securities SA*.
- Valira Capital Asset Management obtiene el certificado de calidad ISO 9001:2008.
- KPMG SL, de Barcelona, es designada nueva sociedad auditora de las cuentas del Banco.
- Aprobación de un nuevo manual de identidad corporativa.
- Ampliación del horario de atención al público en las oficinas durante el mediodía.
- Por acuerdo de la ABA, las oficinas bancarias dejan de estar abiertas los sábados.
- Cierre de las oficinas Príncep Benlloch y Baixada del Molí.
- Cese de la atención personal en las oficinas de Soldeu y Arinsal, que pasan a ser oficinas automáticas (Arinsal en 2010); se abre también una oficina automática en el centro comercial Illa Carlemany.
- Creación de un Consejo asesor, como órgano consultivo del Consejo de administración.

* Crèdit Andorrà participa en la publicación del *Manual pràctic del pla de comptabilitat d'Andorra*, editado por la Cámara de comercio, industria y servicios de Andorra.

\+ Andorra sale de la lista de paraísos fiscales de la OCDE.

\+ Aprobación de la *Ley calificada de intercambio de información en materia fiscal previa solicitud*.

2010

- Credi-Invest pasa a operar comercialmente con el nuevo nombre *Crèdit Andorrà Asset Management*.
- Apertura de *CA México Asesores Patrimoniales*, entidad con 18 empleados dedicada al negocio de gestión de activos domésticos, de la que Crèdit Andorrà tiene, inicialmente, un 51% del capital.
- Se obtiene la autorización de la Comisión Nacional del Mercado de Valores española para modificar el programa de actividades de la sociedad Valira Capital Asset Management, incorporando, además de la gestión de hedge funds, la gestión de fondos de inversión tradicionales y SICAV.
- La parte del negocio internacional de Crèdit Andorrà representa el 9% del volumen total.
- Culminación de la implantación, iniciada en 2008, de la plataforma internacional de software bancario Avaloq, realizando, de forma interna, la adaptación para la actividad de banca comercial, tanto de particulares como de empresas.
- Renovación del servicio de banca telefónica Línia Directa Crèdit.
- Creación de un nuevo portal web, con el fin de reflejar adecuadamente la estructura global del grupo Crèdit Andorrà.

+ El gobierno andorrano firma los primeros convenios bilaterales de intercambio de información en materia fiscal.
+ Primera emisión de deuda pública del gobierno andorrano en la modalidad de letras del tesoro.
+ Aprobación de la *Ley sobre el régimen jurídico de las entidades financieras de inversión y de las sociedades gestoras de organismos de inversión colectiva*.
+ Aprobación de la *Ley de régimen jurídico de las entidades bancarias y de régimen administrativo básico de las entidades operativas del sistema financiero*.
+ Aprobación de la *Ley del impuesto sobre la renta de los no residentes fiscales*.
+ Aprobación de la *Ley del impuesto sobre sociedades*, que será modificada un año más tarde.

2011

- El INAF autoriza la ampliación del objeto social del Banco con la inclusión de los servicios de inversión y auxiliares, según las disposiciones de la Ley sobre el régimen jurídico de las entidades financieras de inversión y de las sociedades gestoras de organismos de inversión colectiva.
- Lanzamiento del producto *Crèdit Ecoeficiència*.
- Lanzamiento del producto *Piotargeta*, mediante un convenio con Ràdio i Televisió d'Andorra, con el fin de promocionar el hábito del ahorro entre los niños.
- Puesta en funcionamiento del servicio de alertas *SMSCrèdit*, con la voluntad de minimizar el riesgo de fraude en las operaciones realizadas con tarjetas de crédito y de débito.
- Se amplía el alcance del servicio de banca telefónica Línia Directa Crèdit, con la modalidad para empresas.
- Puesta en servicio de la nueva aplicación *e-Crèdit Mòbil* para dispositivos electrónicos móviles.
- Credi-Invest SA obtiene la autorización de ampliación de actividades para poder realizar la gestión discrecional e individual de carteras y prestar servicios de asesoramiento en materia de inversión.
- Crèdit Andorrà Asset Management es admitida como miembro de la Junta directiva de la Asociación española de presentación de resultados de gestión, el organismo español de los GIPS.
- Adquisición de la Banque BPP SA de Luxemburgo, que desarrolla actividad bancaria y financiera; el año siguiente se cambia su denominación y se convierte en la *Banque de Patrimoines Privés*.
- Adquisición en Madrid de una participación del 85% de *Banco Alcalá*. Su principal actividad es bancaria y financiera, aunque también desarrolla actividades de gestión de fondos.
- Adquisición en Miami de una participación del 80% de *Beta Capital Management LP*, que actúa como broker dealer, y de *Beta Capital Management LLC*. En 2015, Beta Capital Management LP pasa a denominarse *Beta Capital Securities LLC*.
- El acceso a los terminales para realizar el ingreso de efectivo, en las oficinas automáticas y en las zonas de servicios automáticos de las demás oficinas, puede efectuarse entonces mediante cualquier tarjeta del Banco.
- Adopción de la estrategia web 2.0 sobre el uso de redes sociales, y puesta en funcionamiento de un blog corporativo, WeCrèdit.
- Creación del canal YouTube de Crèdit Andorrà.
- Cierre de las oficinas Encamp II, La Massana II, Sant Julià II y Engordany.

* Constitución de la sociedad *Informática Crèdit Andorrà SLU*, destinada esencialmente a la prestación de todo tipo de servicios relacionados con la informática, tanto en Crèdit Andorrà SA como en las demás sociedades del grupo.

\+ Banc Internacional d'Andorra y Banca Mora (BIBM) quedan unificados bajo la marca MoraBanc.

\+ Firma del *Acuerdo monetario entre el Principado de Andorra y la Unión Europea*, mediante el cual, entre otros, Andorra se compromete a adaptar su legislación interna a la regulación de la Unión Europea en cuanto a la legislación financiera y bancaria, se reconoce el euro como moneda oficial de curso legal en el Principado, y se otorga al Principado el derecho de acuñación de moneda.

\+ Aprobación de la *Ley de creación de un sistema de garantía de depósitos para las entidades bancarias*.

2012

- Lanzamiento del producto *Bo Combinat International Value*.
- Instauración de una tarjeta de coordenadas para acceder al e-Crèdit y a la Línia Directa Crèdit.
- Dejan de ser operativas las libretas de ahorro del Banco.
- Banco Crèdit Andorrà (Panamá) SA absorbe la sociedad de valores Crèdit Andorrà Panamá Securities.
- Adquisición del 51% del capital de la sociedad peruana Krese Sociedad Intermediaria de Valores SAC; se realiza una ampliación de su objeto social y se establece como nuevo nombre comercial el de *CA Perú Agente de Valores de Bolsa*. Al año siguiente la participación de Crèdit Andorrà SA pasa a ser del 100%.
- Adquisición del 70% del capital social de la sociedad paraguaya *Valores Casa de Bolsa SA*.
- Crèdit Andorrà adopta la aplicación del régimen de consolidación tributaria previsto en la Ley del impuesto sobre sociedades.
- Apertura en Facebook de una página corporativa de Crèdit Andorrà.
- Transformación del sistema de capitalización colectiva denominado Fons Mutu de Previsió i Ajuda als Empleats de Crèdit Andorrà, con la adopción de un sistema de capitalización individual para cada una de las personas concernidas.
- Cierre de la sucursal Prat de la Creu.

* Crèdit Andorrà apoya la organización de la primera prueba de la copa del mundo de esquí alpino en Andorra. La colaboración en la organización de competiciones internacionales de esquí alpino (entre las que cabe destacar las finales de la copa del mundo de 2019 y 2023) continúa de forma permanente.

* Organización de dos seminarios de carácter práctico, junto con la consultora Strategos Business Bureau, sobre los nuevos impuestos directos en Andorra y sobre el impuesto general indirecto y su reglamento.

\+ El gobierno andorrano inicia la firma de convenios de no doble imposición.

\+ Aprobación de la *Ley del impuesto general indirecto*, que será modificada dos años más tarde en cuanto a disposiciones relativas al sector financiero.

2013

- Antoni Pintat Santolària renuncia al cargo de presidente de Crèdit Andorrà; el Consejo de administración decide designar a Jaume Casal Mor como nuevo presidente.
- Adquisición del 9,9% de la Banque Genevoise de Gestion, con el compromiso de alcanzar una participación de un mínimo del 60%. La falta de autorización del regulador suizo (FINMA) para que el Banco pueda convertirse en socio mayoritario (aduciendo una falta de reciprocidad por parte de Andorra) llevan al socio mayoritario a decidir, en 2017, el cese de la actividad bancaria de BGG y el cambio de nombre y de objeto social, lo que supuso la salida de Crèdit Andorrà del accionariado.
- Oferta de los nuevos fondos de inversión *Proactive Protection*.
- Unificación de la actividad de banca privada y de gestión de patrimonios bajo la marca *Crèdit Andorrà Wealth Management*.
- Cierre de la sucursal Fiter i Rossell.

+ Andorra firma el Protocolo de acuerdo multilateral del IOSCO, relativo a la consulta, cooperación e intercambio de informaciones en el mercado de valores.

+ Aprobación de la *Ley sobre la introducción del euro en el marco del Acuerdo monetario firmado entre el Principado de Andorra y la Unión Europea*.

+ Aprobación de la *Ley sobre los requisitos organizativos y las condiciones de funcionamiento de las entidades operativas del sistema financiero, la protección del inversor, el abuso de mercados y los acuerdos de garantía financiera*.

En 2013 Crèdit Andorrà recibe el galardón Best Private Bank Andorra por partida doble, ya que le es otorgado, por un lado, por *The Banker* y *PWM* (que se lo volverán a entregar en los años 2017, 2018, 2019, 2021, 2022 y 2024) y, por otra parte, por *Global Banking & Finance Review* (que lo volverá a distinguir con el premio en los años 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 y 2023).

2014

- Crèdit Andorrà se convierte en propietario único de Beta Capital Management LP y de Beta Capital Management LLC.
- Apertura en Luxemburgo de la gestora de fondos *Crèdit Andorrà Asset Management Luxembourg SA*.
- Renovación de los portales web de Crèdit Andorrà y adaptación a los diferentes tipos de dispositivos móviles.
- Creación de la Comisión delegada del Consejo de administración.

* Crèdit Andorrà sitúa la sede corporativa del grupo asegurador de la Entidad en el edificio de la avenida Fiter i Rossell 22, en Escaldes-Engordany.

* Edición del libro *Andorra i la Unió Europea* de Víctor Pou.

\+ Aprobación de la *Ley del impuesto sobre la renta de las personas físicas*.

2015

- Venta de la participación de Crèdit Andorrà en el capital de la gestora de fondos de inversión Valira Capital Asset Management, SGIIC, SA.
- Venta de la participación en el capital social de la sociedad paraguaya Valores Casa de Bolsa SA.
- Se materializa una operación de *sale and leaseback* sobre el edificio de la avenida Meritxell, 80 / Bonaventura Armengol, 6-8.
- Banque de Patrimoines Privés confirma la aplicación de los niveles de control de la norma de custodia y depositaría ISAE 3402 (International Standard on Assurance Engagements).

+ Banca Privada d'Andorra (BPA) es intervenida por el Instituto Nacional Andorrano de Finanzas. Como continuación de esta decisión, la AREB adjudica los activos de BPA a Vall Banc, un banco de nueva creación.

+ Aprobación de la *Ley de medidas urgentes para implantar mecanismos de reestructuración y resolución de entidades bancarias*, mediante la cual se crean la Agencia estatal de resolución de entidades bancarias (AREB) como autoridad competente en materia de resolución, y el Fondo andorrano de resolución de entidades bancarias (FAREB), una entidad sin personalidad jurídica gestionada por la AREB.

En 2015, Crèdit Andorrà recibe por primera vez el galardón *Best CSR Bank Andorra*, otorgado por *Global Banking & Finance Review*, con el que se reconoce la labor del banco en materia de sostenibilidad. Este galardón le será entregado de nuevo en los años 2016, 2017, 2018, 2019, 2020, 2021, 2022, 2023 y 2024.

2016

- Jaume Casal Mor renuncia al cargo de presidente de Crèdit Andorrà; el Consejo de administración decide designar a Antoni Pintat Mas como nuevo presidente.
- Creación del producto *Crèdit Cotxe Verd*.
- Puesta en funcionamiento de la nueva tipología de tarjetas *contactless*.
- Puesta en funcionamiento del servicio de pago por móvil, con tecnología HCE.
- Establecimiento de una nueva operativa e-Crèdit de comercio electrónico seguro.
- Renovación del servicio de banca electrónica e-Crèdit.
- Renovación de la app de Crèdit Andorrà, con la adopción de una nueva imagen y con una mejora sustancial de la operatividad.
- Constitución de *Private Investment Management Advisors Panamá, SA*, para desarrollar las actividades propias de un asesor de inversiones.
- Diseño específico para Crèdit Andorrà y puesta en funcionamiento de una plataforma *online* de formación en materia de prevención del blanqueo, para todos los empleados.
- Se designa como nueva auditora a PricewaterhouseCoopers Auditores SL.

+ Aprobación de la *Ley de intercambio automático de información en materia fiscal*.

+ Aprobación del *Decreto por el que se aprueba el marco contable aplicable a las entidades operativas del sistema financiero andorrano y a los organismos de inversión colectiva de derecho andorrano de conformidad con las normas internacionales de información financiera adoptadas en la Unión Europea (NIIF-UE), que han sido a su vez adoptadas por Andorra (NIIF-Andorra)*. El contenido del Decreto es ampliado y modificado en varias ocasiones.

2017

- Crèdit Andorrà Asset Management Luxembourg, SA obtiene la autorización de la Comission de Surveillance du Secteur Financier (CSSF), de Luxemburgo, para disponer de una licencia de gestión de fondos de inversión alternativa (AIFM).
- Cierre de la estructura del Banco desarrollada en Uruguay.
- La implementación en Andorra de las nuevas normas contables NIIF-UE (que se aplican por primera vez este ejercicio) llevan a Crèdit Andorrà a tomar la decisión de suprimir las acciones de clase E mediante su conversión en acciones de clase A. Una parte considerable de las acciones de clase E se amortiza (con la correspondiente disminución del capital social) de forma inmediata; el año siguiente se aprueba una nueva amortización de acciones de clase E y el capital social, después de esta segunda amortización, pasa a ser de 63 102 130 euros.
- Implementación de Salesforce, la nueva plataforma de CRM (gestión de relación con los clientes).
- Puesta en funcionamiento de *Merkaat*, un asesor digital en fondos de inversión.
- Puesta en funcionamiento de una plataforma *e-learning* en materia de cumplimiento normativo.
- Crèdit Andorrà es la primera entidad andorrana que suscribe el compromiso hacia los Objetivos de Desarrollo Sostenible de la ONU. De los 17 objetivos se suscriben 6: salud y bienestar; educación de calidad; trabajo digno y crecimiento económico; industria, innovación e infraestructura; producción y consumo responsables; acción por el clima.

+ Aprobación de la *Ley de intercambio de información mediante solicitud previa y de intercambio de información espontáneo en materia fiscal.*

+ Aprobación de la *Ley de ordenación y supervisión de seguros y reaseguros del Principado de Andorra.*

+ Aprobación de la *Ley de prevención y lucha contra el blanqueo de dinero o valores y la financiación del terrorismo,* modificada posteriormente en varias ocasiones.

Efma & accenture
Distribution&Marketing
Innovation Awards 2018
CREDIT ANDORRA
Innovation
of the month

Aunque el premio fue entregado en 2018, en diciembre de 2017 *EFMA & Accenture* otorgaron el galardón *Innovation of the Month* a Merkaat, el asesor digital en fondos de inversión de Crèdit Andorrà.

2018

- Josep Peralba renuncia al cargo de consejero delegado.
- Xavier Cornella es nombrado consejero ejecutivo.
- Incorporación de consejeros independientes al Consejo de administración de Crèdit Andorrà SA.
- Creación de dos comisiones delegadas del Consejo de administración (de Auditoría y Riesgos, y de Nombramientos y Retribuciones), lideradas por consejeros independientes.
- Lanzamiento de *Crèdit Wallet*, la app de pago por teléfono móvil de Crèdit Andorrà.
- Beta Capital Securities LLC obtiene una licencia para efectuar operaciones de self-clearing, actividad que inicia el año siguiente.
- Aunque la aplicación efectiva en Andorra no ocurre hasta 2021, se inicia el proceso de adaptación a la normativa europea MiFID II.
- Introducción en las oficinas de la firma biométrica para la firma electrónica de las transacciones habituales.
- Se crean nuevas funcionalidades de acceso a e-Crèdit, a través de la huella dactilar y el reconocimiento facial.
- Se establece una actividad de corresponsalía en banca andorrana con Banco Santander y Caixabank.
- Crèdit Andorrà es la primera entidad financiera del país en integrar al servicio de banca electrónica el nuevo certificado digital del gobierno andorrano.
- Puesta en funcionamiento del portal web interno *Espai de l'Accionista*.
- Creación de *Supporting*, un canal exclusivo de comunicación relativo a los patrocinios deportivos.

+ Salida de Andorra de la lista de países no cooperantes de la UE.

+ Adopción por parte de Andorra de las normas NIIF 9, de la UE, con efecto desde el 1 de enero de 2018.

+ Aprobación de la *Ley reguladora del Fondo andorrano de garantía de depósitos y del Sistema andorrano de garantía de inversiones*.

+ Aprobación de la *Ley de solvencia, liquidez y supervisión prudencial de entidades bancarias y empresas de inversión*, con el objetivo de transponer a Andorra las normas prudenciales de Basilea III; la aplicación efectiva tiene lugar en enero de 2019.

2019

- Se realiza la amortización anticipada de las acciones preferentes emitidas en 2005 y 2006.
- Se efectúa la emisión de instrumentos de capital (Fixed Rate Resettable Callable Subordinated Securities), computables como Tier 2, por importe de 50 millones de euros y con vencimiento a diez años.
- Se incluye en la gama de tarjetas del Banco la VISA Infinite.
- Lanzamiento del programa de hiperaceleración empresarial *Scale Lab Andorra*, dirigido a startups y a empresas innovadoras y de base tecnológica en sectores estratégicos para el país.
- Se acuerda el cierre de la actividad realizada mediante la estructura desarrollada en Perú (CA Perú Sociedad Agente de Valores de Bolsa SAC).
- Se acuerda el cierre de la sociedad gestora de derecho suizo Private Investment Management SA.
- Se acuerda la renuncia a la licencia bancaria de Banco Crèdit Andorrà (Panamá) SA, manteniendo la licencia de valores Crèdit Andorrà Panamà Securities SA. Debido a las dificultades logísticas provocadas por la crisis del Covid-19, el cierre efectivo no ha podido producirse antes de 2025.
- El nivel de la actividad desarrollada mediante e-Crèdit hace que se convierta en la mayor oficina del Banco.
- Desarrollo de *CrèditBroker*, un portal de inversiones que se incorpora a los servicios de banca online.
- Implementación de la aplicación de inteligencia financiera NiceActimize, destinada a efectuar un mejor seguimiento de las operativas de riesgo de blanqueo de dinero y financiación del terrorismo.
- Por acuerdo de la Asociación de bancos andorranos, las oficinas bancarias dejan de estar abiertas los viernes por la tarde.
- El boletín mensual de información Crèdit Avui se digitaliza, con formato de blog de noticias y newsletter.
- Se instala en WhatsApp un nuevo canal de atención al cliente (320888).
- Se crea en Twitter un nuevo perfil corporativo del Grup Crèdit Andorrà.
- Adopción de Creand, la nueva marca del Grup Crèdit Andorrà. La presentación pública se hace al año siguiente y la implantación tiene lugar de forma progresiva entre 2021 y 2023, dando prioridad a las ubicaciones internacionales.

2020

Crèdit Andorrà es designado en 2020 por primera vez *Best Digital Bank Andorra*, un galardón entregado por *Global Banking & Finance Review*, distinción que volverá a recibir en los años 2021, 2022, 2023 y 2024.

- Se acuerda discontinuar la actividad de Crèdit Andorrà Asset Management Luxembourg SA y continuar realizando la actividad de gestión/asesoramiento desarrollada por esta a través de Credi-Invest SA.
- Creación en Luxemburgo de la gama de organismos de inversión colectiva *Active Allocation*.
- Fusión de European Value y de Global Dividend con el fondo Active Allocation Equity.
- Creación de la Cátedra Creand de emprendimiento y banca, en el IESE Business School, en sustitución de la Cátedra Crèdit Andorrà de mercados, organizaciones y humanismo.
- Habilitación de la firma digital para contratar productos y servicios.
- Incorporación de la inteligencia artificial en herramientas digitales del Banco destinadas al control y prevención del blanqueo de capitales.
- Publicación del libro de Víctor Pou *Andorra-Unió Europea. El procés d'acostament del Principat a la Unió Europea. Cap a un acord d'associació (El proceso de acercamiento del Principado a la Unión Europea. Hacia un acuerdo de asociación)*.
- Cierre de la sucursal Prada Ramon.
- Con motivo de la crisis del Covid-19, Crèdit Andorrà vehicula el 67% de las solicitudes de ayuda de financiación, así como el 68% del importe total de créditos blandos avalados por el gobierno andorrano.

+ Contingencia del Covid-19, con graves consecuencias a nivel global y a escala mundial.

+ Como consecuencia de la crisis del Covid-19, durante el año 2020 (también en 2021 y, aún, en 2022) el Consell General, el gobierno andorrano y la AFA aprueban diferentes normativas y otras disposiciones que afectan a la actividad bancaria, en general, y a la de Crèdit Andorrà.

+ Aprobación de la *Ley de adhesión del Principado de Andorra al Fondo Monetario Internacional (FMI)*.

2021

- Se acuerda la adquisición de Vall Banc SA. La formalización de la operación, financiada con fondos propios y que comporta inicialmente el cambio de nombre de la sociedad adquirida por el de Vall Banc SAU, tiene lugar en febrero de 2022.
- Lanzamiento comercial del fondo *Scale Lab Andorra*.
- Lanzamiento del fondo *Rentabilitat Objectiu 6*.
- Creand Asset Management (Gesalcalá) obtiene la autorización de la Comisión Nacional del Mercado de Valores española para ampliar su actividad con la gestión de vehículos de inversión alternativa.
- Crèdit Andorrà firma e inicia el plan de implantación de los Principios de banca responsable del Programa de las Naciones Unidas para el Medio Ambiente (UNEP FI); es la primera entidad financiera de Andorra que se adhiere al plan.
- Renovación de toda la red de cajeros automáticos, con incorporación de pantallas táctiles y de la tecnología contactless.
- El Banco establece un acuerdo con la empresa Espic para externalizar y ampliar el horario del servicio de atención telemática al cliente mediante un contact center.

* Crèdit Andorrà patrocina el 13º Encuentro Empresarial Iberoamericano, que tiene lugar en Andorra.

\+ Constitución de la sociedad SETAP 365 SA, fruto de la unión de ENSISA (Soldeu-El Tarter) y EMAP (Arinsal-Pal), con la voluntad de unificar el negocio de la nieve en el país. Participan en la nueva sociedad los comuns de Canillo y La Massana, y Crèdit Andorrà.

\+ MoraBanc adquiere la mayoría de BancSabadell d'Andorra y lo integra en su marca.

\+ Aprobación de la *Ley de recuperación y resolución de entidades bancarias y de empresas de inversión*, que sustituye a la Ley de medidas urgentes para implantar mecanismos de reestructuración y resolución de entidades bancarias, aprobada en 2015.

2022

- Xavier Cornella es nombrado consejero delegado.
- Fusión de Crèdit Andorrà y Vall Banc, después de la compra de Vall Banc SAU por parte de Crèdit Andorrà SA.
- Adquisición, mediante Banco Alcalá SA, de *GBS Finanzas Investcapital AV*, división de *family office* y asesoramiento para altos patrimonios de GBS Finance.
- Oferta del producto *Prèstec Il·lusió*.
- Mediante un acuerdo de colaboración con Uniq Ventures se lanza *Vesto*, plataforma digital de inversiones que permite al usuario realizar inversiones fraccionarias norteamericanas a partir de 5 euros.
- Lanzamiento mediante Creand Wealth Management de *Fondos*, plataforma digital de fondos de inversión.
- Implantación del proyecto *Fast Track Onboarding*, que permite darse de alta como cliente a través de canales digitales.
- Puesta en funcionamiento del *Innovation Hub*, que permite compartir conocimiento y negocio entre empresas y *startups*.
- Se establece un acuerdo con B Free Tax Back para facilitar a los clientes de Crèdit Andorrà que compran en el extranjero la gestión del retorno de los impuestos de la factura.
- Identificación de riesgos y oportunidades para el Banco derivados del cambio climático, tomando como estándares de referencia las recomendaciones del Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD) y el Acuerdo de París.
- Crèdit Andorrà es el primer banco de Andorra que obtiene el sello Llum Verda, que certifica que toda la energía eléctrica consumida es de origen renovable.
- Aprobación de la nueva política de cumplimiento normativo, adaptándola al modelo descentralizado del grupo.

+ Se materializa el Andorra Pass, un forfait único para todas las estaciones de esquí alpino de Andorra, que da acceso a más de 300 kilómetros de pistas.

+ Aprobación de la *Ley de creación de reservas internacionales y acceso del sistema financiero a asistencia en forma de provisión urgente de liquidez*.

+ Aprobación de la *Ley de medidas para la seguridad de las redes y de los sistemas de información*.

+ Aprobación de la *Ley de aplicación de sanciones internacionales*.

+ Aprobación del *Decreto por el que se aprueba el Reglamento de la declaración de transporte transfronterizo de dinero en efectivo*.

2023

- Presentación e implantación en Andorra de Creand, la nueva marca del Grup Crèdit Andorrà. Una vez terminada la implantación global, las marcas del grupo en Andorra son las siguientes: Creand Crèdit Andorrà (el banco), Creand Asset Management (la gestora), Creand Assegurances Estalvi (la aseguradora) y Creand Fundació (la fundación); las filiales del grupo en el exterior quedan agrupadas bajo el nombre de Creand Wealth Management (Creand Wealth Management España, Creand Wealth & Securities Luxemburgo, Creand Wealth Management EE. UU.).
- Lanzamiento del fondo *Rentabilitat Objectiu 8*.
- Lanzamiento al mercado de *Creand Bo Sostenible*, el primer bono de una entidad andorrana destinado a financiar proyectos de impacto ambiental y social en el país.
- Presentación y oferta de *Teens Creand*, el primer paquete de productos y servicios bancarios para jóvenes de 12 a 17 años en Andorra.
- Con la incorporación de Bizum se amplía la oferta de servicios de pago digitales del Banco.
- Utilización por primera vez de la IA (inteligencia artificial) en las campañas de marketing y comunicación.
- Ampliación de la actividad de Creand Asset Management (Gesalcalá) en el ámbito de la gestión de capitales riesgo FCR/SCR, gestión discrecional de carteras y asesoramiento financiero.
- Creand Crèdit Andorrà confirma la aplicación de los niveles de control de la norma de custodia y depositaría ISAE 3402 (International Standard on Assurance Engagements).
- Se amplía el alcance de la certificación de calidad ISO 9001 a todos los departamentos del área de inversiones.
- Venta de CA México Asesores Patrimoniales a Inversiones Independientes, SA de CV.
- KPMG SLU es designada nueva sociedad auditora de las cuentas del banco.
- Presentación de *News*, la nueva newsletter de Creand.
- Estreno de *Creand Mercats*, un canal de Telegram con información financiera en tiempo real.
- Apertura de un canal corporativo en Instagram.
- Se aprueba la política de sostenibilidad del Banco y se refuerza su estructura organizativa con la creación de la Unidad de Sostenibilidad.

+ Aprobación de la *Ley de medidas para la reforma de la imposición directa y de modificación de otras normas tributarias y aduaneras*, con entrada en vigor el 1 de enero de 2024, que implica una revisión global del sistema tributario de Andorra.

2024

- Inicio de la actividad de la nueva Comisión delegada del Consejo de administración de Tecnología y Ciberseguridad, creada el año anterior.
- Renovación de la app Creand Banca Online, con el fin de ofrecer un canal digital con operativa y relacional pensadas para móvil (mobile first).
- Incorporación del servicio de pago Google Pay, que puede utilizarse tanto en comercios físicos como *online*.
- Puesta en funcionamiento del servicio de pago *contactless* de Garmin Pay.
- Apertura de una oficina de Creand Wealth Management en la Seu d'Urgell con actividad de banca comercial.
- Se aprueba el Plan de igualdad de la Entidad, en el que se estructuran las medidas de promoción de la igualdad de género y de la diversidad.
- El día 21 de diciembre se cumplen 75 años de la aprobación por el Consell General del Decreto número 776, mediante el cual autorizaba fundar *una casa de crédito bajo el nombre de CRÈDIT ANDORRÀ*.

+ Aprobación de la *Ley sobre la organización y funcionamiento de las entidades operativas del sistema financiero y el abuso de los mercados*, con el objetivo básico de actualizar y adaptar la normativa andorrana a la directiva europea relativa a los mercados de instrumentos financieros (MiFID II).

Creand Asset Management (Credi-Invest)

La primera gestora de fondos de Crèdit Andorrà fue creada en 1955; llevaba por nombre Societat Andorrana per a la Gestió d'Inversions Mutuals (SAGIM) y durante más de treinta años, cuando la gestión de fondos aún no era una de las principales ramas de actividad de la banca andorrana, mantuvo dos fondos de inversión, el AMFONS y el EUFONS. Durante la segunda mitad de los años ochenta, el Banco ve una buena oportunidad de negocio en la promoción de nuevos fondos de inversión y, de forma individual o en colaboración con otras entidades y organismos, le dedica unos esfuerzos crecientes. La necesidad de canalizar de forma adecuada el aumento de esta área del negocio, así como la evolución sufrida en el sector de actividad de gestión de fondos durante los más de treinta años pasados desde la creación de SAGIM, llevan al Banco a crear, en 1990, Credi-Invest SA; a finales de esta década Credi-Invest gestiona una veintena de fondos de inversión.

Mediante la sociedad se crea en Luxemburgo, en 2004, el organismo de inversión colectiva Crediinvest Sicav. Dos años más tarde, Credi-Invest es la primera gestora andorrana de fondos de inversión admitida en la Alternative Investment Management Association (AIMA), la mayor asociación mundial de entidades que gestionan productos de gestión alternativa *(hedge funds)*; también en 2006 adopta las normas GIPS (Global Investment Performance Standards). En 2007 obtiene el certificado ISO 9001:2000 para el sistema de gestión de la calidad en los procesos de creación, gestión y administración de los fondos de inversión de la entidad, y crea en Luxemburgo Investcredit Sicav para la gama de *hedge funds*.

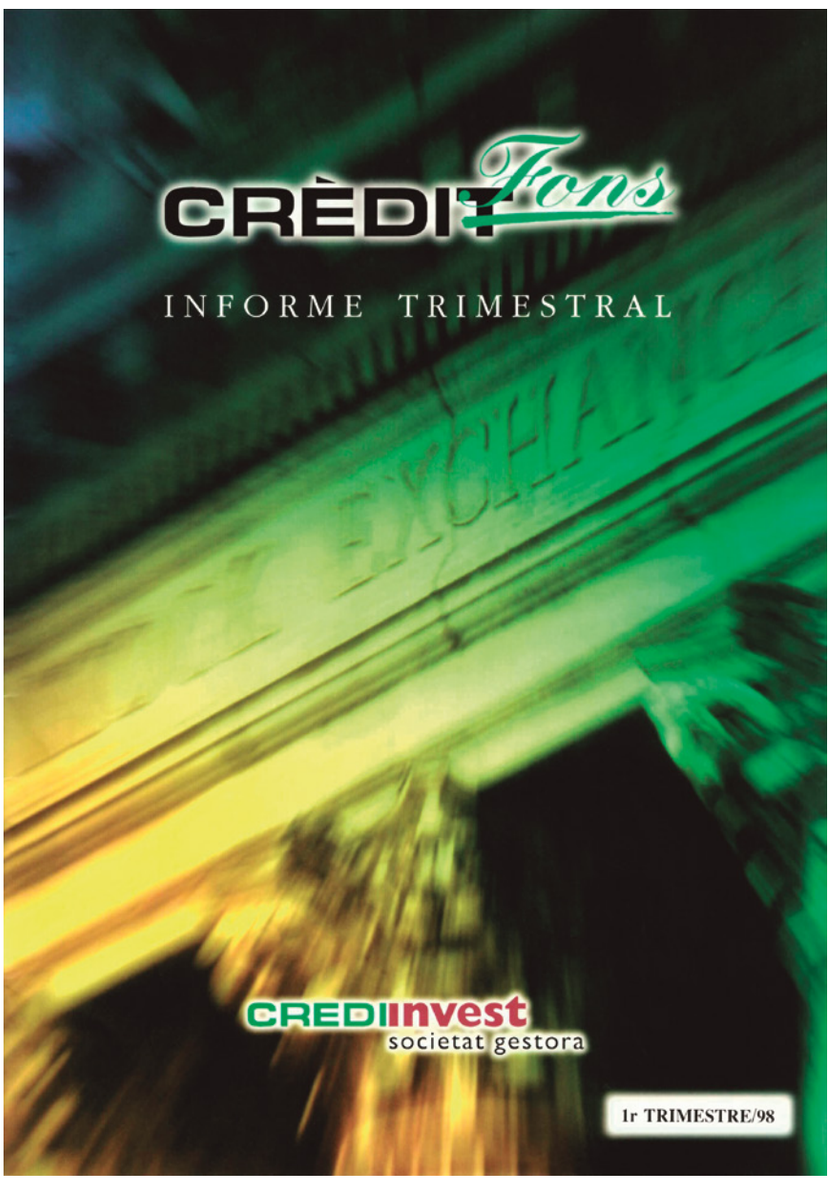

Un año más tarde, Credi-Invest adopta los principios establecidos en la directiva comunitaria MiFID, que regula los aspectos relacionados con la prestación de servicios de inversión y el funcionamiento de los mercados, aunque estos principios no serían de obligado cumplimiento en Andorra hasta 2013; también en 2008 crea en Luxemburgo la gestora Crèdit Andorrà Asset Management, para gestionar las dos SICAV de Crèdit Andorrà en esta plaza financiera.[44] [45] En 2010, Credi-Invest adopta este mismo nombre (Crèdit Andorrà Asset Management) para operar comercialmente, y el año siguiente obtiene la autorización de ampliación de actividades por parte del INAF, con el fin de realizar la gestión discrecional e individual de carteras y prestar servicios de asesoramiento en materia de inversión. En 2020 crea en Luxemburgo una gama de organismos de inversión colectiva del tipo "active allocation".

En 2025 se cumplen 35 años de la creación de Credi-Invest SA, que desde 2023 opera con la denominación comercial Creand Asset Management.

---

[44] A partir de 2014, la gestión de los organismos de inversión colectiva de Luxemburgo se realiza mediante Crèdit Andorrà Asset Management Luxembourg SA (filial de Crèdit Andorrà Holding Luxembourg SARL), estructura que en 2017 amplía el objeto social para poder gestionar también fondos de inversión alternativa (*alternative investment funds*). La situación perdura hasta 2020, cuando se decide discontinuar Crèdit Andorrà Asset Management Luxembourg SA y realizar la actividad de gestión y asesoramiento desarrollada por esta gestora a través de Credi-Invest SA.

[45] Crèdit Andorrà ya había creado en Madrid, en 2007, la sociedad Valira Asset Management, con el fin de poder realizar la actividad de gestión de *hedge funds*; en 2010, la gestora Valira Capital Asset Management SGIIC SAU amplía su actividad con la gama de fondos de inversión tradicionales y de SICAV. Sin embargo, la adquisición en 2011 de Banco Alcalá y de su gestora, Gesalcalá, llevaron a Crèdit Andorrà a vender, en 2015, su participación en la gestora Valira Capital Asset Management SGIIC SAU, y supuso que en 2017 tuviera lugar la disolución de Valira Asset Management SL.

Creand Wealth & Securities Luxemburgo (Banque de Patrimoines Privés)

El interés de Crèdit Andorrà por impulsar su implantación en el negocio bancario *on-shore* en Europa llevó al Banco a adquirir, en 2011, la sociedad Banque BPP SA, de Luxemburgo; la experiencia adquirida por Crèdit Andorrà en este país, sobre todo mediante la gestión de diversos organismos de gestión colectiva, y la oportunidad de poder efectuar la compra de la totalidad del capital de la sociedad, propiciaron la operación. El año siguiente se llevó a cabo la modificación de la denominación de la Entidad, que pasó a ser Banque de Patrimoines Privés.

La estructura empresarial de Crèdit Andorrà en Luxemburgo ha ido variando a lo largo de los años; para gestionarla mejor se creó, también en 2011, Crèdit Andorrà Holding Luxembourg. Hoy, la gran variedad de productos y de servicios que se han ido añadiendo a la oferta inicial de BPP (entre los que destacan la diversidad de fondos, tanto regulados como no regulados, y diferentes servicios especializados, como los de *family office*), así como las características de Luxemburgo (primer centro financiero de la Unión Europea), han situado a Banque de Patrimoines Privés como principal motor de crecimiento de la actividad internacional de Crèdit Andorrà SA.

En 2024 se han cumplido los 25 años de existencia de Banque de Patrimoines Privés, que actualmente opera bajo el nombre comercial Creand Wealth & Securities.

Creand Wealth Management España
(Banco Alcalá)

Cuando Crèdit Andorrà decide emprender la expansión internacional y se plantean las opciones posibles, los dirigentes del Banco asumen plenamente que, además de una presencia en las plazas comercialmente más interesantes a nivel mundial, la expansión también debería pasar por estar presentes en España y en Francia. A pesar de esta voluntad, los condicionantes comerciales hacen que se descarte en breve la expansión hacia Francia, mientras que se decide aplazar la llegada a España hasta que aparezca la oportunidad para estar presentes mediante una estructura ya existente. Esta oportunidad llega años después, en 2011, cuando se materializa la adquisición del 85% de Banco Alcalá, un banco nacido en Madrid que se dedica principalmente a la actividad bancaria y financiera, aunque también realiza la de gestión de fondos. Fruto de diferentes operaciones de compraventa de acciones o de ampliación de capital, la participación de Crèdit Andorrà en Banco Alcalá SA ha ido variando con el paso de los años entre el 80% y el 91% actual.

En el momento de tomar la participación en Banco Alcalá SA, esta sociedad tenía dos filiales: Gesalcalá SGIIC SA y Alcalá de Pensiones EGFP SA. Esta última, que se dedicaba a la gestión del fondo de pensiones Alcalá Futuro FP, fue disuelta en 2017, tras traspasar la gestión de este fondo, mediante una operación de sustitución, a favor de CA Life Insurance Experts, compañía del Grup Crèdit Andorrà. Por su parte, desde el momento de implantación de la nueva marca Creand Asset Management, Gesalcalá ha ido ampliando el alcance de su actividad, con la incorporación de la gestión de vehículos de inversión alternativa, en 2021, y de la gestión de capitales riesgo FCR/SCR, la gestión discrecional de carteras y el asesoramiento financiero, en 2023; finalmente, en 2024 ha ampliado de nuevo las actividades con la obtención del Pasaporte Europeo.

En 2022, con la adquisición de GBS Finanzas Investcapital AV, Banco Alcalá SA amplió su actividad en el área de "family office" y asesoramiento para altos patrimonios. Al año siguiente, la fusión por absorción de GBS Finanzas Investcapital AV por parte de Gesalcalá (Creand Asset Management) significó la consecución de la actual estructura empresarial de la sociedad.

En 2024 se celebró el 35 aniversario de la creación de Banco Alcalá (Creand Wealth Management). Actualmente, el banco dispone de oficinas en Madrid (donde se encuentra la sede social de Banco Alcalá SA), en Barcelona, en Valencia, en Málaga y en La Seu d'Urgell.

Creand Wealth Management EE. UU.

(Beta Capital Securities)

Aunque en las acciones previstas en el plan de internacionalización del Banco, establecido en 2007, ya figuraba la adquisición de una sociedad de inversión en Miami, y que a mediados de 2008 la adquisición de Beta Capital ya andaba bien encaminada, la crisis financiera provocada en Estados Unidos por las hipotecas *subprime* y la quiebra de Lehman Brothers suponen un retraso en la materialización de la operación hasta 2011, cuando se adquiere el 80% de la sociedad de valores Beta Capital Management LP (que más adelante pasa a denominarse Beta Capital Securities LLC) y de la asesora de inversiones Beta Capital Management LLC. Tres años después, la participación de Crèdit Andorrà llega hasta el 100% de las dos sociedades.

Desde 2017, Crèdit Andorrà US GP LLC actúa como holding de Beta Capital Management LLC y de Beta Capital Securities LLC. Esta última obtuvo, en 2018, la ampliación de su licencia para poder realizar la actividad de *self-clearing*. Con el paso de los años, Beta Capital Securities se ha convertido en la figura central de la actividad de banca privada y gestora de inversiones de Crèdit Andorrà en América.[46]

En 2025 celebramos el 30 aniversario de la creación de Beta Capital Securities, que desde 2021 actúa comercialmente bajo el nombre Creand Whealth Management.

[46] La expansión de Crèdit Andorrà en América significó una presencia destacable en otras plazas, como Panamá y México. De hecho, Panamá fue el primer lugar de esa geografía en el que se implantó Crèdit Andorrà, con la apertura, a finales del año 2008, de Banco Crèdit Andorrà (Panamá); en 2016 se constituyó la filial Private Investment Management Advisors Panamá SA, para desarrollar las actividades de asesoría de inversiones. El cambio de modelo estratégico en el negocio de banca privada y la inclusión de Panamá en las listas grises de la OCDE y del GAFI llevaron, en 2019, a decidir el cierre del banco, pero la crisis del Covid-19 tuvo como consecuencia que no haya sido posible finalizar la tramitación de esta actuación antes de 2025.

Por lo que respecta a México, en 2010 se abrió en este país CA México Asesores Patrimoniales, para realizar esencialmente actividad de banca *on-shore*. El cambio de modelo estratégico en el negocio de banca privada al que acabamos de aludir llevó a decidir la venta de CA México Asesores Patrimoniales a Inversiones Independientes, SA de CV, que tuvo lugar en 2023.

Creand Assegurances Estalvi
(Crèdit Assegurances)

A finales de la década de los 80, Crèdit Andorrà se plantea ampliar sus actividades en el campo de los seguros. Diferentes motivos desaconsejan, en ese momento, dar el paso, y no es hasta 1994 cuando se pide y se obtiene del gobierno andorrano la aprobación para crear una compañía de seguros y se lleva a la práctica la diversificación del negocio en el sector de los seguros de salud y de vida, ya que ese mismo año se promueve la creación de Crèdit Assegurances SA, que se pone en funcionamiento en 1996. Uno de los primeros productos que se sacó al mercado es el Plan integral de asistencia médica (PIAM), que todavía hoy es una de las principales ofertas, y en 1998 se pone al alcance de los clientes el seguro de vida Crèdit Vida.[47]

[47] En relación con el sector de los seguros de vida en Andorra, hay que dejar constancia de que, mediante Crèdit Assegurances, el Banco también creó la sociedad CA Vida Assegurances para asumir el negocio de CaixaBank Vida en el momento de la compra de CaixaBank por parte de Crèdit Andorrà, en 2006; después de que Crèdit Assegurances asumiera íntegramente el negocio de su filial y de haber quedado extinguidos los compromisos con terceros que prescribían su conservación no operativa, la sociedad CA Vida Assegurances SAU fue disuelta en 2017. No hay que confundir esta sociedad con la del mismo nombre creada en 2019.

En 2001 se decide dar un nuevo paso, al acordarse la entrada en el sector de los seguros de no vida, evaluando como mejor opción para llevar a la práctica la participación en una compañía ya establecida en el mercado andorrano. A pesar de llegar el año siguiente a un acuerdo para adquirir una parte significativa de Financera d'Assegurances SA[48] (mediante una ampliación del capital social de la misma), la normativa legal que limitaba la participación de las entidades del sector financiero en otras sociedades (fijada en un máximo del 25%) no permitió materializar el acuerdo de manera suficientemente adecuada para el Banco hasta 2003, tras la creación de la sociedad Actiu Assegurances (que será la nueva accionista de Financera d'Assegurances, con un 44% de las acciones), sociedad participada en un 55% por Crèdit Assegurances y en un 45% por varios accionistas individuales, que también lo eran de Crèdit Andorrà.[49]

La consecución del siguiente escalón de la diversificación en el sector asegurador tuvo lugar en 2008, cuando se dio el paso hacia la internacionalización con la adquisición por parte de Crèdit Assegurances de una participación del 76% (que con el paso de los años llegó al 100%) del holding ERM (Enterprise Risk Management SA), con sede en Barcelona, del cual dependían ERM Consultoría, ERM Reaseguros y ERM Correduría. Más adelante, en 2017, las sociedades ERM y RSM (Risk Special Management SL) deciden unir esfuerzos y crean el holding ERMS, al que se incorpora el negocio asegurador de ambas. Desde 2021, ERM ostenta el 49% de ERMS.

También a nivel internacional, en 2012 se crea en Madrid la compañía CA Life Insurance Experts, que el año siguiente inicia las actividades de seguro de vida riesgo y ahorro en España. Tras diferentes ventas y reestructuraciones accionariales efectuadas en 2020 y 2024, la participación de Crèdit Andorrà en esta sociedad (que actualmente también tiene actividad en Portugal) mediante Crèdit Assegurances es del 25%.

[48] La posibilidad de participar en Financera d'Assegurances venía de lejos: cuando, en 1993, el Banco decidió la entrada en el negocio de los seguros, ya recibió una propuesta para adquirir la compañía, que fue desestimada porque se quería iniciar la actividad esencialmente en el sector vida, mientras que en ese momento Financera d'Assegurances desarrollaba su actividad principalmente (en un 60%) en el ámbito del automóvil.

[49] Tras la entrada, en 2021, de Caser Seguros como accionista de Actiu Assegurances SA y de otros movimientos accionariales, actualmente Crèdit Andorrà tiene una participación en esta sociedad del 24,9% de los derechos de voto.

La evolución del negocio en Andorra ha supuesto, con el paso de los años, diferentes adquisiciones y ventas de participaciones en otras compañías, así como diversos movimientos accionariales en Actiu Assegurances y en Crèdit Assegurances, en algunos casos motivados por el cambio en la normativa legal sobre la participación de entidades bancarias en otras sociedades, y en otros, para conseguir una mejor organización y gestión del negocio asegurador de Crèdit Andorrà. En este sentido, en 2019 se creó CA Vida Assegurances SAU (una parte accionarial de esta compañía será adquirida en 2020 por Caser Seguros), que asumió la parte del negocio de vida riesgo y de salud de Crèdit Assegurances, conservando esta última la parte correspondiente a vida ahorro y planes de pensiones, y actuando mediante la marca Creand Assegurances Estalvi.

Desde 2014 la sede corporativa de Crèdit Assegurances SAU está situada en la avenida Fiter i Rossell, núm. 22, de Escaldes-Engordany.

Integración de CaixaBank en Crèdit Andorrà

Fruto de la decisión de Indosuez de dejar de formar parte del accionariado de Crèdit Andorrà SA, en agosto de 1985 el Consejo de administración del Banco autoriza la venta de su participación (un 16,7% de las acciones de clase A) a la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis de Catalunya i Balears; ese mismo mes también autoriza la venta a La Caixa de un 17,3% adicional de las acciones de clase A, propiedad de otros accionistas. Cuando La Caixa adquiere formalmente la condición de accionista de Crèdit Andorrà SA, durante los primeros meses de 1986, su participación accionarial es del 30,57% del total de las acciones del Banco, participación que durante los veinte años siguientes va aumentado, de forma directa o indirecta, hasta representar el 46,35% a finales de 2006, cuando decide dejar el accionariado de Crèdit Andorrà SA y vende su participación a otros accionistas del Banco.

A pesar de la compra de una participación accionarial relevante en Crèdit Andorrà, La Caixa decide mantener su presencia en Andorra, que se había iniciado cincuenta y un años antes. Sin embargo, en 1990 se establece un contrato de dirección entre ambas entidades, mediante el cual Crèdit Andorrà asume la dirección del conjunto de oficinas que La Caixa tiene en Andorra. Esta situación perdura hasta 1997, cuando La Caixa y el gobierno andorrano formalizan un acuerdo mediante el que se crea CaixaBank, un nuevo banco de derecho andorrano que se hace cargo de la estructura bancaria de La Caixa en Andorra, mientras que la estructura de acción social es asumida por la Fundació CaixaBank, creada en el mismo momento. Aunque Pere Roquet (en ese momento consejero delegado de Crèdit Andorrà) es designado presidente de CaixaBank, ambos bancos mantienen su independencia y actúan de forma totalmente separada.

A mediados de 2005, tras la culminación *de las negociaciones mantenidas durante las últimas semanas con los responsables de La Caixa*, el Consejo de administración de Crèdit Andorrà SA acuerda *adquirir el 100% del capital de la entidad bancaria de derecho andorrano CaixaBank SA*. En el acta del órgano de gobierno del Banco también consta que *La adquisición de dicha entidad bancaria y futura integración de su negocio en el de Crèdit Andorrà persigue como finalidad esencial la consolidación de nuestra entidad como primer banco del país, así como fortalecer la posición de nuestro banco dentro del sistema financiero internacional.* La ejecución del acuerdo comporta inmediatamente que el consejero delegado de Crèdit Andorrà (en ese momento Josep Peralba) asuma la dirección general de CaixaBank y que el consejo de administración de CaixaBank SA pase a estar formado por los mismos miembros que el de Crèdit Andorrà SA, decisiones que se materializan unos meses más tarde, después de recibir el acuerdo del INAF. El 23 de diciembre de 2005 se formaliza, a favor de Crèdit Andorrà, la transmisión de activos y pasivos, derechos y obligaciones, que componen el negocio bancario de CaixaBank.

Ante los condicionantes técnicos y, sobre todo, dada la voluntad de integración de ambos negocios, se decide no mantener la licencia bancaria de Caixa-

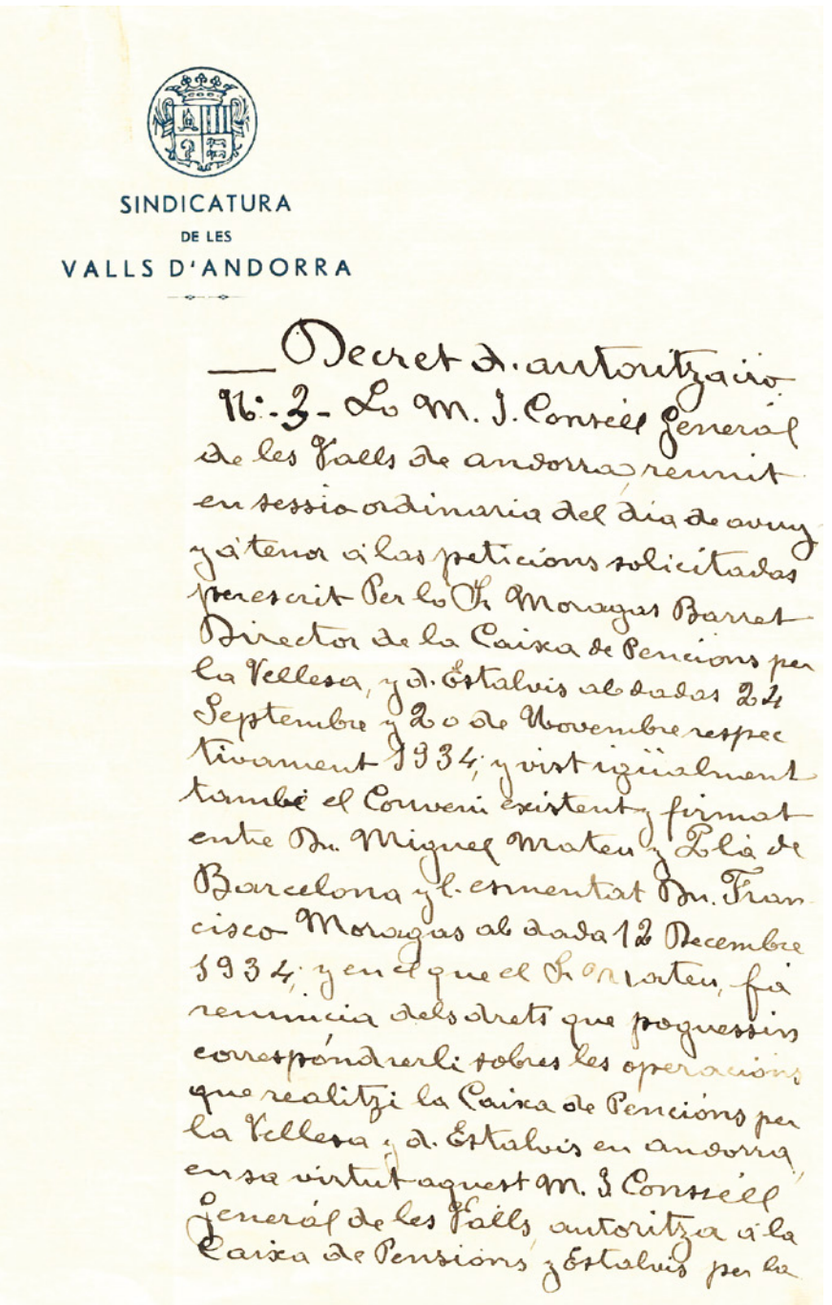

SINDICATURA
DE LES
VALLS D'ANDORRA

Decret d'autorització
Nº 3 - Lo M. I. Consell General de les Valls de Andorra reunit en sessió ordinaria del dia de avui y à tenor à las peticions solicitadas prescrit per lo Sr. Moragas Barret Director de la Caixa de Pensions per la Vellesa, y d'Estalvis al dadas 24 Septembre y 20 de Novembre respectivament 1934, y vist igualment també el Convení existent y firmat entre Dn. Miguel Mateu y Plà de Barcelona y l'esmentat Dn. Francisco Moragas al dada 12 Decembre 1934, y en el que el Sr. Mateu, fa renuncia dels drets que poguessin correspóndrerli sobre les operacions que realitzi la Caixa de Pensions per la Vellesa, y d'Estalvis en Andorra, en sa virtut aquest M. I. Consell General de les Valls autoritza à la Caixa de Pensions, y Estalvis per la

Bank. Durante 2006 se realiza la integración operativa y, el 1 de enero de 2007, el negocio bancario de CaixaBank queda definitivamente integrado en Crèdit Andorrà, con una contabilidad única y unos únicos estados financieros, y con la desaparición simultánea de la marca CaixaBank. A mediados del mismo año se producen la renuncia a la licencia bancaria y el cambio del objeto social y de la denominación de CaixaBank SA, que pasa a ser Crèdit Capital Immobiliari SA; también tiene lugar el cambio de denominación de la filial CaixaBank Vida SA, que pasa a ser Vincles SA[50], y se procede a la disolución de CaixaBank Gestió SA. Por último, el 3 de enero de 2008 se dan por resueltas las diferencias que habían quedado pendientes (relativas a los pasivos contingentes aparecidos durante el proceso de integración y a los inmuebles propiedad de CaixaBank SA) y queda cerrada definitivamente la compraventa. La compra de CaixaBank SA por parte de Crèdit Andorrà supuso para el Banco un fondo de comercio de 195 668 miles de euros.

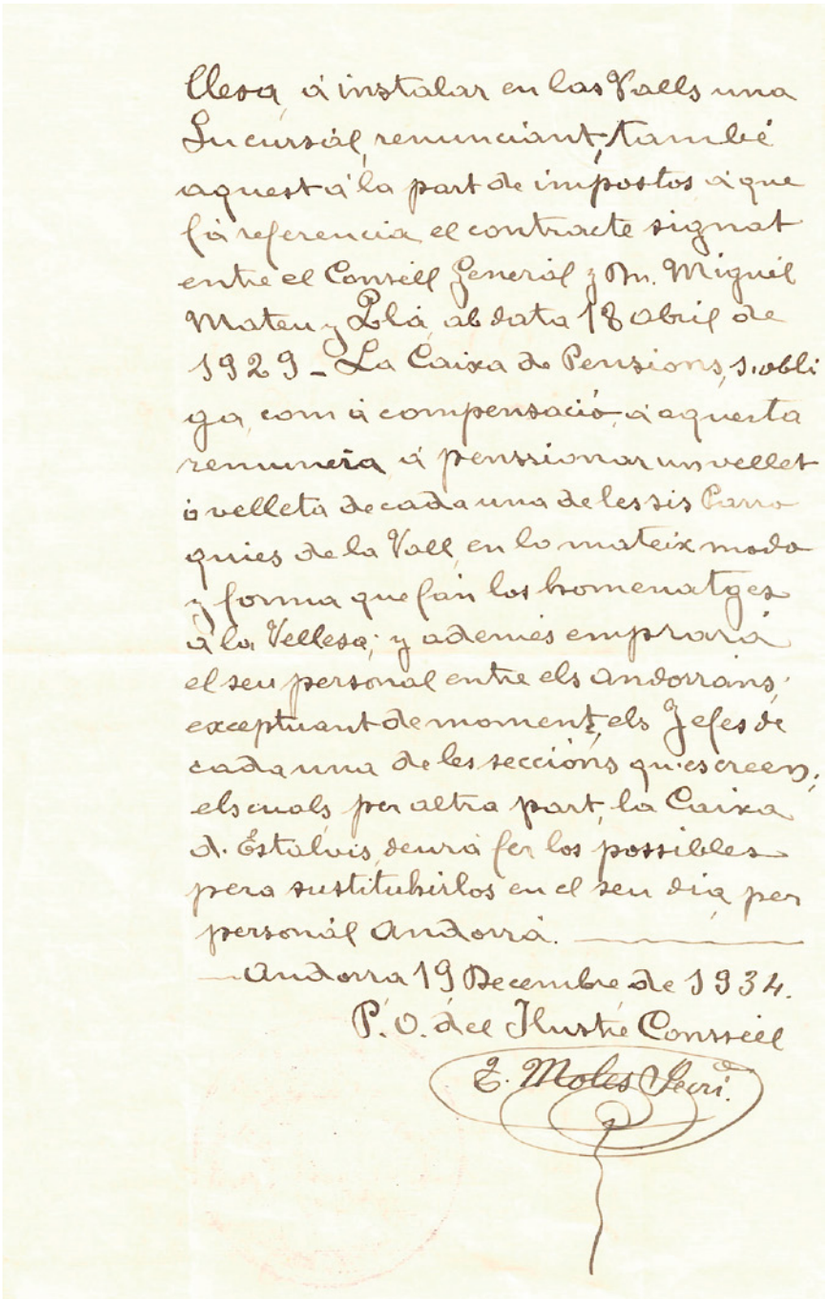
lleva á instalar en las Valls una
Sucursal, renunciant, también
aquest á la part de impostos á que
fá referencia el contracte signat
entre el Consell General y Sr. Miguel
Mateu y Llá ab data 18 Abril de
1929 _ La Caixa de Pensions s'obli
ga, com á compensació á aquesta
renuncia á pensionar un vellet
ó velleta de cada una de les sis Parro-
quies de la Vall en lo mateix modo
y forma que fan los homenatges
á los Vellesa; y ademés emprorà
el seu personal entre els Andorrans,
exceptuant de moment, els Jefes de
cada una de les seccions qu'es creen;
els cuals per altra part, la Caixa
d. Estalvis, deurà fer los possibles
pera substituirlos en el seu dia per
personal Andorrà.
Andorra 19 Decembre de 1934.
P. O. del Ilustre Consell
E. Moles Vari.

[50] Esta sociedad se dedica a la prestación de servicios actuariales, mientras que el negocio asegurador de CaixaBank Vida se transfiere a CA Vida Assegurances, una filial de Crèdit Assegurances. Más adelante, Vincles SA cambia su nombre por el de CA Vincles Actuarial SLU.

Fusión entre Crèdit Andorrà y Vall Banc

El acuerdo de adquisición de Vall Banc SA por parte de Crèdit Andorrà fue anunciado en septiembre de 2021, mientras que la adquisición efectiva tuvo lugar el 11 de febrero de 2022; la compra fue realizada a J. C. Flowers & Co y el precio pagado fue de 58,5 millones de euros. Antes de esta última fecha se había realizado la escisión de las posiciones de deuda de clientes de Vall Banc en situación de riesgo dudoso y fallido, y de los activos inmobiliarios adjudicados o recibidos como pago de deudas, así como su transmisión a la sociedad de nueva creación Pleyade 21 SL, propiedad de los accionistas de Vall Banc SA. La entidad, que pasó a denominarse Vall Banc SAU en el momento de la adquisición, era la sociedad matriz del Grupo Vall Banc, que, a fecha de la adquisición, tenía por participadas Vall Banc Fons SAU (100%), Vall Banc Assegurances SAU (100%), Serveis i Mitjans de Pagament XXI SA (20%) y Argenta Patrimonios EAF SL (90%); pasado un tiempo tras la adquisición, Vall Banc Fons y Vall Banc Assegurances fueron disueltas, tras pasar sus respectivos negocios a otras sociedades del Grup Crèdit Andorrà.

Dos meses después de la adquisición, el 11 de abril de 2022, se suscribió el proyecto de fusión entre Vall Banc y Crèdit Andorrà, que consistía en una fusión por absorción que causaba la disolución y extinción de la sociedad absorbida; a efectos contables, la fecha de fusión se estableció en el 31 de enero de 2022. Después de que el proyecto de fusión fuese aprobado por las Juntas generales de ambas sociedades el 19 de mayo siguiente, tras recibir la autorización de fusión de la Autoridad Financiera Andorrana el 21 de junio, y tras firmar al día siguiente la escritura de fusión mercantil, el 30 de junio quedó inscrita la disolución en el Registro de sociedades. La fusión operativa se dio también por cerrada en la misma fecha, quedando así completada la integración de Vall Banc a Crèdit Andorrà.

Creand Fundació (Fundació Crèdit Andorrà)

La Fundació Crèdit Andorrà se constituyó en 1987 e inició las actividades al año siguiente. La constitución de la Fundación estuvo motivada por la voluntad de contribuir al desarrollo social y económico del país, esencialmente mediante el desarrollo de iniciativas centradas en los ámbitos educativo, social y cultural, y con la formación como eje central de las actuaciones.

Los primeros programas instaurados por la Fundació actuaron sobre todo en el ámbito educativo, concretados mediante las convocatorias de becas destinadas a la realización de estudios universitarios de postgrado y a la formación profesional en el sector de la hostelería (que más adelante se harían extensivas a la formación profesional en turismo); estas iniciativas conducen poco después, en 1995, al nacimiento de la Asociación de becarios de la Fundació Crèdit Andorrà. También en el sector educativo podemos destacar la creación, junto con el gobierno andorrano, de las becas Fulbright para estudios de posgrado en universidades norteamericanas, y la institución (con la Barcelona Graduate School of Economics y el Govern) del Premi Internacional Calvó Armengol, destinado a jóvenes investigadores sociales en el campo de la economía, así como el establecimiento de un convenio marco con la Universitat d'Andorra mediante el que se promueve, entre otros objetivos, la realización del posgrado de derecho andorrano y del ciclo de perfeccionamiento profesional. En este ámbito, también cabe mencionar el convenio de colaboración, firmado en 2022, entre la Fundació y la Universitat Internacional de Catalunya (UIC), mediante el cual se está ofreciendo en Andorra el Campus de l'Experiència, una iniciativa de formación universitaria sobre nuevos ámbitos del saber dirigida a personas mayores de cincuenta años.

El primer programa social de larga duración desarrollado por la Fundació y de cierta envergadura fue el relativo a los cursos de informática dirigidos a las personas mayores, iniciado en 1999. Un hito destacable en el ámbito de la promoción de iniciativas destinadas a las personas mayores fue la inauguración de las actuales instalaciones de L'espai, el centro social de actividades para personas mayores creado por la Fundació y donde tiene su sede social la Asociación de personas mayores voluntarias (AVIM), nacida en 2003. Podemos mencionar asimismo otras iniciativas de carácter social en las que ha participado la Fundació, como el impulso del Banc d'Aliments de Càritas Andorrana y de la tienda solidaria de Creu Roja Andorrana, el desarrollo de la iniciativa de inserción laboral de la Agencia andorrana de trabajo con apoyo (Agentas) o la esponsorización de la Federació Special Olympics Andorra.

Otro aspecto social que ha merecido un destacado interés por parte de la Fundació ha sido la salud. Una de las primeras acciones en este campo fue el impulso, con el Govern y la Fundación Internacional Josep Carreras, del registro de donantes de médula ósea en Andorra; al cabo de unos años se inició, con estos y otros promotores, el programa de obtención de unidades de cordón umbilical. En 2003 nació el programa *La salud al día*, para favorecer la mejora de la salud y de la calidad de vida de personas afectadas de diabetes,

esclerosis múltiple, Parkinson, Alzheimer, cáncer, celiaquía, fibromialgia, síndrome de la fatiga crónica, alergias, intolerancias o enfermedades mentales; la firma de acuerdos de colaboración con las distintas asociaciones de enfermos de este programa ha sido un factor esencial para su desarrollo. La Fundació también participa, mediante un convenio con el gobierno andorrano, en el impulso de las actividades de la Estrategia nacional andorrana por la nutrición, el deporte y la salud.

En 1994 se concreta una de las primeras acciones significativas en el ámbito cultural, con la firma de un convenio mediante el cual el gobierno andorrano y la Fundació se convierten en los patrocinadores oficiales de la Orquesta nacional de cámara de Andorra (hoy Orquestra Nacional Clàssica d'Andorra), creada dos años antes, acción que más adelante derivó en la creación de la Fundació ONCA, que asumió, además de la gestión de la ONCA, también la de la Jove Orquestra Nacional de Cambra d'Andorra y la de los Solistas de la JONCA. También en el campo musical cabe destacar la constitución, con el Comú de Ordino, de la Associació Festivals d'Ordino, para promover iniciativas como el Festival Internacional Narciso Yepes o el Concierto de fin de año, así como el convenio de colaboración con el Arciprestazgo de Andorra para promocionar el órgano. Otra acción de cariz cultural destacable es la constitución de la Fundació Escena Nacional d'Andorra (ENA), con el gobierno andorrano y el Comú de La Massana, para impulsar la producción y difusión teatral, cinematográfica y circense.

Un año significativo en la historia de la Fundació Crèdit Andorrà fue 2006, cuando, con motivo de la compra de CaixaBank por parte de Crèdit Andorrà el año anterior y la consiguiente disolución de la Fundació CaixaBank, todos los activos y pasivos de esta última fueron traspasados a la Fundació Crèdit Andorrà; de la misma forma, los programas de la Fundació CaixaBank quedaron integrados en los de la Fundació Crèdit Andorrà.

Desde 2023, después de 35 años de existencia, la Fundació Crèdit Andorrà es conocida con el nombre de Creand Fundació.

Participación de Crèdit Andorrà en ENSISA

Cuando, en 1963, Miquel Baró, Martí Salvans y Josep Torrallardona deciden crear Esports de Neu Soldeu-Incles Societat Anònima (ENSISA) y promover una estación de deportes invernales en Soldeu, Crèdit Andorrà les aporta el apoyo financiero necesario. La visión del negocio de la nieve como una de las fuentes de progreso para el país propició que el Banco adoptara esta decisión, que se vio afianzada con una participación directa en la sociedad mediante la suscripción de un 10% de las acciones de fundador.

Cuando, en 1981, ENSISA decide ampliar la estación con la incorporación del sector del Tarter, la sociedad vuelve a recibir el apoyo de Crèdit Andorrà, apoyo que se mantiene durante toda la década ante las necesarias acciones de mejora de la estación. Tras unas temporadas de nieve adversas, a principios de los años 90, y ante las necesidades de ampliación del dominio esquiable y de renovación de las instalaciones, en 1993 se realizó una importante ampliación del capital de ENSISA, quedando después de ésta como accionista mayoritario el Comú de Canillo y Crèdit Andorrà como segundo accionista; la participación del Banco aumentó en 1995, tras la adquisición de parte de las acciones de uno de los socios fundadores. Crèdit Andorrà acudió también a las sucesivas ampliaciones del capital de ENSISA, manteniendo el 49,6% de participación en la sociedad alcanzado con la adquisición de acciones efectuada en 1995.

Con la voluntad de racionalizar y unificar el negocio de la nieve en el país, los comuns de La Massana y de Canillo y Crèdit Andorrà SA decidieron, en 2021, constituir SETAP 365 SA, en el caso del primero con la aportación de casi la totalidad de las acciones de EMAP (Estacions de Muntanya Arinsal-Pal SAU) y, en el caso de los otros dos socios, con la aportación de las respectivas participaciones en ENSISA. Como resultado de esta decisión, actualmente Crèdit Andorrà SA es el titular del 38,79% de las acciones de SETAP 365 SA y esta sociedad ostenta el 99,68% de ENSISA y el 99,99% de EMAP.

Participación de Crèdit Andorrà en SEMTEE

Crèdit Andorrà es actualmente, teniendo en cuenta el número de acciones de las que es titular, el segundo socio de la Societat d'Economia Mixta Termolúdic d'Escaldes-Engordany SA (SEMTEE), después del Comú de Escaldes-Engordany. Por parte del Banco, la apuesta por la construcción del equipamiento que en 1994 se inauguraría con el nombre de Caldea fue iniciada, a pesar de las incertidumbres manifestadas por otras instituciones bancarias, cuando Caldea era todavía un proyecto; esta última postura significó la imposibilidad de crear una *joint venture* entre todos los bancos para invertir en el proyecto, a pesar del pacto de recompra que el Comú estaba dispuesto a convenir. La certeza de que la implementación de esta iniciativa significaría para Andorra un nuevo elemento generador de desarrollo y de progreso llevó a nuestro Consejo de administración a decidir que, si se constituía la joint venture y el Comú aceptaba la recompra de acciones, Crèdit Andorrà estaría presente si se le reservaba el derecho de mantener permanentemente su participación en el capital social.

Además de la suscripción inicial de acciones de 1993, a lo largo de los años, Crèdit Andorrà ha ido adquiriendo adicionalmente acciones de SEMTEE, aumentando así su participación en la sociedad hasta alcanzar el actual 18,04%.

Fondo de arte Creand

Con la voluntad de dotar de cierta envergadura al fondo de obras de arte de Crèdit Andorrà, en diciembre de 1988 se tomó la decisión de promover la creación de una pinacoteca; la adquisición de la primera de las pinturas destinadas a la formación de la colección (el óleo *Camps de blat a l'estiu*, de Ramon Martí Alsina) tuvo lugar el año siguiente y, a lo largo de los años, se fue ampliando con nuevas adquisiciones, de forma regular, hasta llegar a las más de 200 obras que actualmente forman la colección. El fondo de la pinacoteca incluye, esencialmente, pintura catalana realizada en un período de más un siglo (desde mediados del XIX hasta mediados del XX, dejando a un lado las vanguardias), aunque también incorpora algunas pinturas de época anterior, concretamente del XVIII. Asimismo, también forman parte del Fondo de arte Creand obras representativas de la escultura, el dibujo y el grabado, la mayoría de ellas enmarcadas, temporalmente, en la misma época y, estilísticamente, en las mismas corrientes artísticas que las de la pinacoteca.

A lo largo de los años, el Fondo también ha incorporado dos colecciones especializadas: un conjunto de monedas de oro de la Antigüedad, datadas del siglo IV aC al siglo VII dC, y una muestra representativa de relojes catalanes del siglo XVIII. En 2006 Crèdit Andorrà adquirió y adscribió al Fondo la predela del retablo, del siglo XVI, de Sant Miquel de Prats y, en 2011, la tabla del mismo retablo que evoca el milagro en el monte Gargano. El contenido más relevante del Fondo de arte Creand es accesible desde la página web https://fonsartcreand.com/.

De CA a Creand

1950 — 1964 — 1980

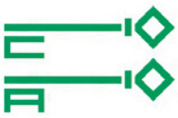

CRÈDIT ANDORRÀ

1999

Crèdit Andorrà

Crèdit Andorrà

al vostre servei i al servei del país

2023

Creand©

Creand©

Crèdit Andorrà

La primera imagen gráfica asociada a Crèdit Andorrà la encontramos ya documentada en noviembre de 1950, un mes antes de la constitución formal del Banco. Lo que podríamos calificar como primer logotipo de la Entidad nos recuerda un sello de estampación redondo, con una C y una A entrelazadas en el centro y con los textos *Crèdit Andorrà* y *Principat d'Andorra* inscritos alrededor; no existe todavía un código tipográfico (de hecho, se utilizan tres tipografías diferentes, todas de caja alta) y, en las diferentes aplicaciones, las palabras *Crèdit Andorrà* las podemos encontrar acentuadas y sin acentuar. Esta imagen, sencilla, pero adecuada a la funcionalidad de distinción y con unos códigos gráficos que combinan clasicismo y modernidad, perdurará unos quince años.

En un momento impreciso, que debe situarse a finales de 1964 o a principios de 1965, aparece el signo que durante más de cincuenta años será el emblema del Banco: las dos llaves. La adopción de este símbolo se realiza para denotar claramente la actividad bancaria de la Entidad (con la referencia a las dos llaves, una en poder del cliente y otra custodiada por el banco, necesarias para poder abrir una caja de seguridad), mientras que la identificación particular se concreta mediante el mantenimiento de las iniciales mayúsculas C y A, que sustituyen cada una los dientes de una llave. Este símbolo será utilizando a menudo sin ningún texto identificador anexo, ya que la C y la A incorporadas en las llaves se consideran suficientes para distinguir a la Entidad.

A principios de 1980, la marca evoluciona por primera vez. Respecto al grafismo, las llaves mantienen la posición horizontal, pero ahora cambian de sentido, adoptando la orientación de izquierda a derecha, quedando realzadas mediante un cuadrado con los ángulos redondeados; a la vez, pierden las letras C y A que conformaban los dientes, lo que comporta que vayan siempre acompañadas por la leyenda CRÈDIT ANDORRÀ. Se mantiene tanto la tipografía de palo seco como la caja alta de las letras, características adoptadas al realizar el cambio anterior, aunque ahora la letra es del tipo negrita.

La segunda evolución llega en 1999, aprovechando la celebración del 50 aniversario. La modernización del grafismo pasa por una simplificación y por el entrelazamiento de la cabeza de ambas llaves, con la voluntad de representar la unión entre los clientes y el Banco. Se retoma el fondo redondo de los inicios y la tipografía del texto que acompaña al símbolo sigue siendo de palo seco y negrita, aunque ahora utilizada con caja alta y caja baja. También se reguló la utilización del eslogan *a su servicio y al servicio del país*, que ya hacía tiempo que se estaba utilizando en la comunicación del Banco.

Después de que en 2007 se aprobara una actualización de la imagen corporativa, en 2011 se rediseñaron las marcas de la línea de negocio de banca privada y se incorporó a la mayoría de las marcas de Crèdit Andorrà una referencia al grupo (Crèdit Andorrà Financial Group). Estos cambios, motivados por la necesidad de racionalizar, homogeneizar y posicionar las diferentes marcas y denominaciones que fueron apareciendo durante el proceso de diversificación e internacionalización del negocio de Crèdit Andorrà, culminan en 2013 con la aprobación de un nuevo manual de imagen corporativa y con la elaboración de la Norma de comunicación e imagen.

La evolución de los mercados y la necesidad de estructurar de forma más clara y precisa el universo de marcas del Grupo, que todavía ofrecía un mapa de notoria dispersión, llevan en 2018 a la adopción de una marca única que pueda abarcar la totalidad de la actividad de Crèdit Andorrà SA. El proyecto se inicia al año siguiente y culmina a finales de 2020, con la presentación interna de la marca Creand y del nuevo eslogan *Creure, Crear, Creand* (creer, crear, Creand). La implementación operativa de la nueva marca a nivel internacional tiene lugar entre marzo de 2021 y marzo de 2022, y no llega a Andorra hasta mayo de 2023, recordando a las personas mayores del país que, setenta años antes, la identidad telegráfica de Crèdit Andorrà ya era CREAND.

Respecto al color verde distintivo, aunque ya lo encontramos en diferentes aplicaciones a partir de los años 60, no se institucionaliza hasta 1980, cuando se adopta el cambio de diseño de la marca. La voluntad de adaptación a las nuevas necesidades y tendencias supone que la tonalidad oscura inicial cambie en las dos modificaciones de marca posteriores, tanto en 1999 como en 2020.

Datos relevantes

Presidencia de Crèdit Andorrà SA

Ramon Riberaygua Esteve	15/12/1950 – 12/03/1955
Ivo Fiter Mallol	12/03/1955 – 05/07/1975
Narcís Casal i Vall (†)	05/07/1975 – 12/07/1987
Antoni Pintat Argelich	20/07/1987 – 09/01/1998
Jaume Casal i Vall	09/01/1998 – 15/03/2002
Antoni Pintat Santolària	15/03/2002 – 07/10/2013
Jaume Casal Mor	07/10/2013 – 01/07/2016
Antoni Pintat Mas	01/07/2016 – actualidad

(†) Defunción durante el ejercicio del cargo

Miembros del Consejo de administración de Crèdit Andorrà SA[51]

	Periodo	Cargo o cargos
Andorrana d'Inversions SA[52]	03/07/1970 – 20/07/1987	Consejera, vicepresidenta
Ramon Aznar Pascua	01/07/2022 – actualidad	Consejero
Banco Popular Español[53]	05/07/1968 – 19/07/1980	Consejero
La Caixa[54]	23/04/1986 – 14/12/2006	Consejera
CaixaCorp[55]	15/09/1997 – 14/12/2006	Consejera
Caixa Holding[56]	22/10/2003 – 14/12/2006	Consejera
Jaume Casal Mor	30/08/2002 – actualidad	Consejero, vicepresidente, presidente
Jaume Casal i Vall (†)	20/07/1987 – 06/08/2002	Consejero, secretario, presidente
Narcís Casal i Vall (†)	12/03/1955 – 12/07/1987	Consejero, secretario, presidente
Alfons Casanova Martí	26/04/2018 – actualidad	Consejero
Xavier Cornella Castel	26/04/2018 – actualidad	Consejero ejecutivo, consejero delegado
Gilles Dregi de Fontcuberta	26/04/2018 – 31/12/2019	Consejero
Pilar Esteve Grau	15/12/1950 – 12/03/1955	Consejera, presidenta honoraria

[51] Además de las personas que aparecen en esta lista, también han tenido un cargo en el Consejo de administración (a pesar de no haber ostentado nunca el cargo de consejero) Albert Albert Torrellas (secretario, 22/07/1952 – 12/03/1955), Daniel Arqués Tomàs (secretario, 24/01/2008 – 18/12/2019), Àngel Cadena Falip (secretario, 22/01/2020 – actualidad) y Jordi Junyer Ricart (vicesecretario, 26/06/2018 – 13/01/2020).

[52] Representada por Martí Ribalta Urpí († 23/06/1987).

[53] Representado por Rafael Termes Carreró.

[54] Representada por Josep Vilarasau Salat (del 23/04/1986 al 15/09/1997), Joan Antoni Samaranch Torelló (del 11/07/1987 al 22/10/2003), Joaquim Vilar Barrabeig (del 21/07/2005 al 23/01/2006) y Josep Francesc de Conrado Villalonga (del 23/01/2006 al 14/12/2006).

[55] Representada por Josep Vilarasau Salat (del 15/09/1997 al 18/12/2000) y Joaquim Vilar Barrabeig (del 15/01/2004 al 21/07/2005, y del 28/04/2006 al 22/09/2006).

[56] Representada por Marcel·lí Armenter Vidal (del 21/07/2005 al 14/12/2006).

	Periodo	Cargo o cargos
Alain Félix[57]	05/07/1968 – 23/04/1986	Consejero
Ivo Fiter Mallol	12/03/1955 – 16/03/1998	Consejero, vicepresidente, presidente
Robert Lehideux[58]	22/07/1952 – 23/09/1953	Consejero, vicepresidente
Josep Mas Font (†)	12/03/1955 – 21/04/1995	Consejero, secretario
Manuel Méndez de Vigo y del Arco	22/07/1952 – 23/09/1953	Consejero, vicepresidente
Josep Peralba Duró	01/01/1999 – 26/04/2018	Consejero, consejero delegado, secretario
Antoni Pintat Argelich (†)	12/03/1955 – 07/04/2007	Consejero, secretario, vicepresidente, presidente
Antoni Pintat Mas	07/10/2013 – actualidad	Consejero, vicepresidente, presidente
Antoni Pintat Santolària	29/05/1995 – 07/10/2013	Consejero, secretario, presidente
Rosa Pintat Santolària	26/04/2007 – actualidad	Consejera
Maria Reig Moles	30/08/2002 – 26/04/2018	Consejera
Serafí Reig Ribó[59]	12/03/1955 – 21/07/1956	Consejero
Martí Ribalta Urpí (†)	12/03/1955 – 03/07/1970	Consejero, vicepresidente
Ramon Riberaygua Esteve	15/12/1950 – 12/03/1955	Consejero, presidente
André Roelants	26/04/2018 – 25/04/2024	Consejero
Pere Roquet Ribó	04/07/1981 – 07/07/2003	Consejero, consejero delegado
Sandra Sieber	01/05/2023 – actualidad	Consejera
Rafael Termes Carreró	12/03/1955 – 05/07/1968	Consejero, consejero delegado
Josep Vidal Martí (†)	26/04/2007 – 14/12/2015	Consejero

(†) Defunción siendo miembro del Consejo de administración

[57] En representación propia y en representación de *Banque de l'Indochine* (del 05/07/1968 al 31/12/1974), de *Indosuez* (del 01/01/1975 al 28/02/86) y de *Estudis i Promoció d'Inversions SA* (del 28/02/1986 al 23/04/1986).
[58] En representación de *Banque Lehideux et Cie.*
[59] Serafí Reig es relevado del cargo de consejero por la Junta general ordinaria de 1956, *considerando que su abstención en el ejercicio del mandato que* [la Junta] *le confió el día 12 de marzo de 1955 equivale a la práctica dimisión de dicho cargo.*

Primeros ejecutivos de Crèdit Andorrà

	Periodo	Cargo
Rafael Termes Carreró	12/03/1955 – 06/07/1962	Consejero delegado
Comité de dirección[60]	01/08/1962 – 01/07/1977	
Pere Roquet Ribó	01/07/1977 – 04/07/1981	Director general
	04/07/1981 – 10/01/1992	Consejero – director general
	10/01/1992 – 16/04/1998	Consejero delegado
Josep Peralba Duró	16/04/1998 – 31/12/1998	Director general
	01/01/1999 – 29/05/2001	Consejero – director general
	29/05/2001 – 26/04/2018	Consejero delegado
Xavier Cornella Castel	26/04/2018 – 28/06/2022	Consejero ejecutivo – director general
	28/06/2022 – actualidad	Consejero delegado

[60] El Comité de dirección ejerció la dirección colegiada de Crèdit Andorrà hasta el nombramiento de un director general, en 1977; los miembros iniciales del Comité de dirección fueron Joan Bansell, Lluís Bardají, Manuel Ingla, Antoni Portell y Joan Rosanas. En julio de 1968, Joan Rosanas Moratona fue designado formalmente jefe del Comité de dirección, función que ya venía ejerciendo en la práctica.

Evolución del capital social y del número y el valor de las acciones[61]

Fecha acuerdo	Capital social	Número acciones	Valor nominal
15/12/1950	18 030	6 000	3,01
22/07/1952 [62]	54 091	9 000	6,01
07/08/1965	90 152	10 000	9,02
03/07/1971	180 304	10 000	18,03
07/07/1973	360 607	10 000	36,06
05/07/1975	901 518	10 000	90,15
02/07/1977	1 80 036	10 000	180,30
07/07/1979	3 606 073	10 000	360,61
04/07/1981	6 010 121	10 000	601,01
17/02/1982	6 010 121	100 000	60,10
14/04/1982	9 015 182	100 000	90,15
22/04/1983	15 025 303	100 000	150,25
25/04/1984	21 035 424	100 000	210,35
23/04/1985	30 050 605	100 000	300,51
07/10/1991	60 101 210	1 000 000	60,10
15/02/2001	70 000 000	1 000 000	70,00
03/03/2017	63 462 070	906 601	70,00
12/12/2018	63 102 130	901 459	70,00

[61] Hasta 1991, los valores dinerarios eran establecidos en pesetas; a efectos comparativos con los valores posteriores a esa fecha, aquí quedan expresados en euros (con redondeo de la conversión a la unidad más cercana en el caso del capital social, y al céntimo más cercano en el caso del valor nominal de la acción).

[62] El capital social establecido en la ampliación de 22/07/1952 fue desembolsado en una mitad, la otra mitad fue desembolsada el 01/07/1961, con cargo a reservas. Todas las sucesivas ampliaciones del capital social han sido realizadas con cargo a reservas y con desembolso total en el momento de realizar la ampliación.

Evolución de los fondos propios[63]

Ejercicio	Importe	Ejercicio	Importe	Ejercicio	Importe
1950	18	1968	355	1986	62 364
1951	18	1969	503	1987	75 728
1952	27	1970	627	1988	88 289
1953	27	1971	775	1989	117 342
1954	27	1972	945	1990	141 186
1955	28	1973	1 195	1991	162 298
1956	29	1974	1 579	1992	183 819
1957	34	1975	1 986	1993	210 027
1958	45	1976	2 840	1994	250 719
1959	58	1977	3 619	1995	275 915
1960	71	1978	4 664	1996	310 386
1961	83	1979	7 196	1997	331 354
1962	103	1980	9 994	1998	352 851
1963	128	1981	14 874	1999	376 801
1964	163	1982	21 163	2000[64]	384 262
1965	185	1983	28 084	2001	413 444
1966	230	1984	38 256	2002	435 052
1967	287	1985	50 209	2003	460 055

[63] Hasta 2001, los valores dinerarios eran establecidos en pesetas; a efectos comparativos, en esta tabla todos los valores quedan expresados en miles de euros, con redondeo en la unidad de millar más cercana.

[64] Desde el ejercicio 2000, los estados financieros se establecieron de acuerdo con el *Plan contable del sistema financiero andorrano* (PCSFA), lo que implicó (además de la consolidación de los resultados de las sociedades participadas) la aplicación de modificaciones relativas a criterios contables específicos; así pues, a partir de ese año, el importe que se detalla no es comparable con el de los ejercicios anteriores. Una situación similar la volvemos a encontrar a partir del ejercicio 2017, cuando empiezan a implantarse en Andorra las *Normas Internacionales de Información Financiera* (NIIF-Andorra); consecuentemente, los importes detallados desde ese año tampoco son comparables con los de los ejercicios anteriores. Por otra parte, dado que la implantación de las NIIF-Andorra se ha realizado de forma progresiva, los importes relativos a los tres últimos ejercicios tampoco son comparables entre sí.

Ejercicio	Importe	Ejercicio	Importe	Ejercicio	Importe
2004	484 376	2011	516 163	2018	425 368
2005	517 480	2012	546 078	2019	469 665
2006	563 330	2013	574 588	2020	503 894
2007	594 234	2014	589 470	2021	523 052
2008	685 395	2015	622 863	2022	559 408
2009	584 910	2016	654 258	2023	606 529
2010	517 340	2017	421 098	2024	654 331

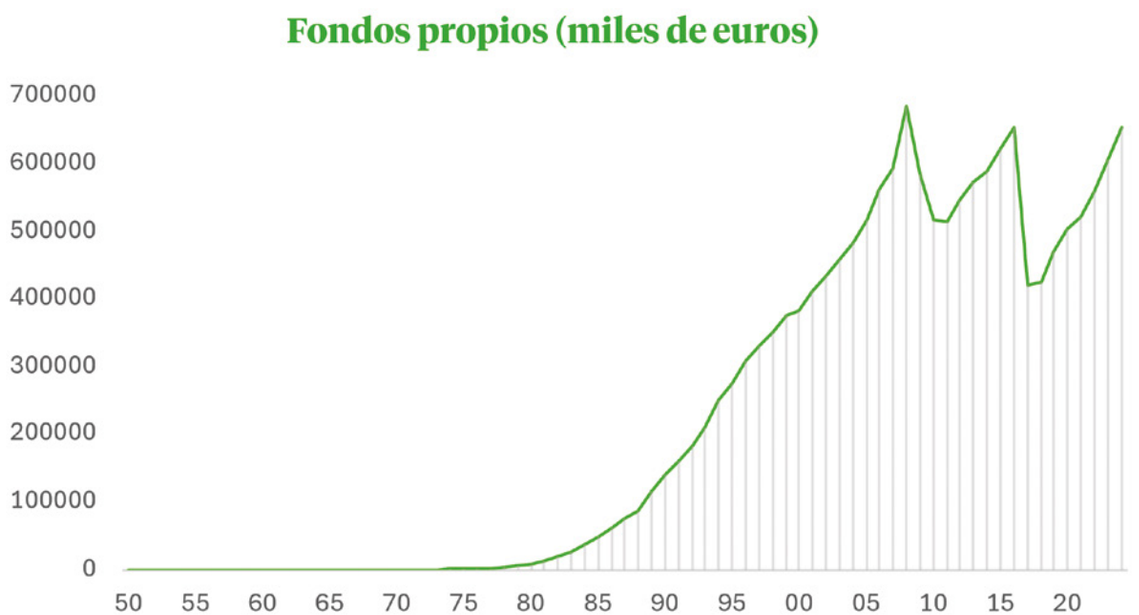

Evolución de los depósitos de clientes[65]

Ejercicio	Importe	Ejercicio	Importe	Ejercicio	Importe
1950	–	1968	5 972	1986	688 473
1951	–	1969	7 013	1987	756 784
1952	–	1970	8 608	1988	883 441
1953	–	1971	10 166	1989	1 058 084
1954	8	1972	13 705	1990	1 244 135
1955	47	1973	17 939	1991	1 450 635
1956	31	1974	23 175	1992	1 768 898
1957	316	1975	30 473	1993	2 134 765
1958	463	1976	46 084	1994	2 231 257
1959	567	1977	81 974	1995	2 502 266
1960	592	1978	99 253	1996	2 734 256
1961	725	1979	132 624	1997	2 980 878
1962	899	1980	179 395	1998	2 917 341
1963	1 234	1981	260 069	1999	2 840 613
1964	1 723	1982	386 481	2000[66]	3 190 712
1965	2 186	1983	484 950	2001	2 711 906
1966	2 730	1984	559 614	2002	2 517 434
1967	4 195	1985	630 654	2003	2 244 446

[65] Véase nota 63.
[66] Véase nota 64.

Depósitos de clientes (miles de euros)

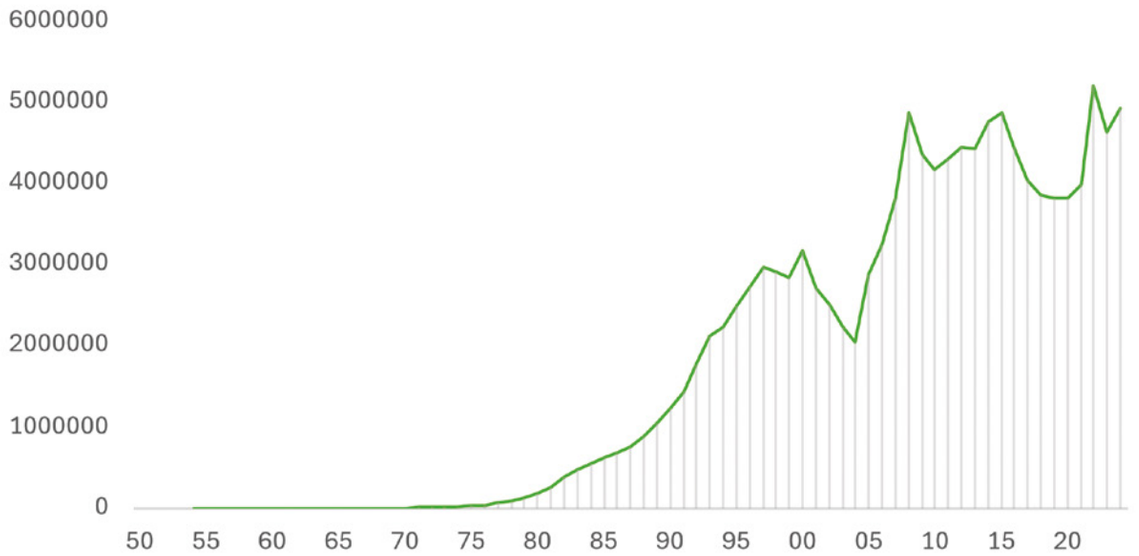

Ejercicio	Importe	Ejercicio	Importe	Ejercicio	Importe
2004	2 060 498	2011	4 315 606	2018	3 869 164
2005	2 879 458	2012	4 454 875	2019	3 830 248
2006	3 258 707	2013	4 447 272	2020	3 822 744
2007	3 821 540	2014	4 775 752	2021	4 001 096
2008	4 879 467	2015	4 883 694	2022	5 219 871
2009	4 373 749	2016	4 454 616	2023	4 652 491
2010	4 181 704	2017	4 042 706	2024	4 943 113

Evolución del activo[67]

Ejercicio	Importe	Ejercicio	Importe	Ejercicio	Importe
1950	–	1968	7 287	1986	802 569
1951	–	1969	8 576	1987	887 366
1952	–	1970	10 639	1988	1 034 936
1953	–	1971	12 449	1989	1 270 669
1954	79	1972	15 884	1990	1 521 742
1955	112	1973	20 722	1991	1 778 675
1956	248	1974	27 598	1992	2 146 045
1957	416	1975	35 396	1993	2 544 633
1958	540	1976	53 557	1994	2 695 768
1959	635	1977	95 613	1995	3 047 512
1960	702	1978	114 305	1996	3 351 706
1961	910	1979	160 298	1997	3 642 495
1962	1 124	1980[68]	212 097	1998	3 654 333
1963	1 551	1981	303 469	1999	3 681 572
1964	2 128	1982	442 886	2000 [69]	3 826 789
1965	2 824	1983	559 927	2001	3 367 839
1966	3 382	1984	649 109	2002	3 193 959
1967	5 062	1985	735 657	2003	2 964 426

[67] Véase nota 63.

[68] Los estados financieros de 1980 fueron los primeros en ser auditados y, por tanto, a partir de esa fecha, los importes son comparables. Antes de esa fecha, los criterios contables aplicados eran los generalmente admitidos, que podían evolucionar a lo largo de los años y que, siendo válidos, en algún momento podían no corresponder totalmente con los criterios de auditoría; como ejemplo ilustrativo de este hecho, podemos anotar que, si tuviéramos en cuenta los criterios aplicados por los auditores en el ejercicio 1980, el activo correspondiente al ejercicio 1979 (160 298 miles de euros) sería de 158 715 miles de euros.

[69] Véase nota 64.

Ejercicio	Importe	Ejercicio	Importe	Ejercicio	Importe
2004	2 795 137	2011	5 418 095	2018	5 182 231
2005	3 962 783	2012	5 898 529	2019	5 255 033
2006	4 366 140	2013	5 678 239	2020	5 045 358
2007	4 910 128	2014	6 197 229	2021	5 299 721
2008	6 017 980	2015	6 106 620	2022	6 601 220
2009	5 363 080	2016	5 721 772	2023	6 185 450
2010	5 224 880	2017	5 459 917	2024	6 709 855

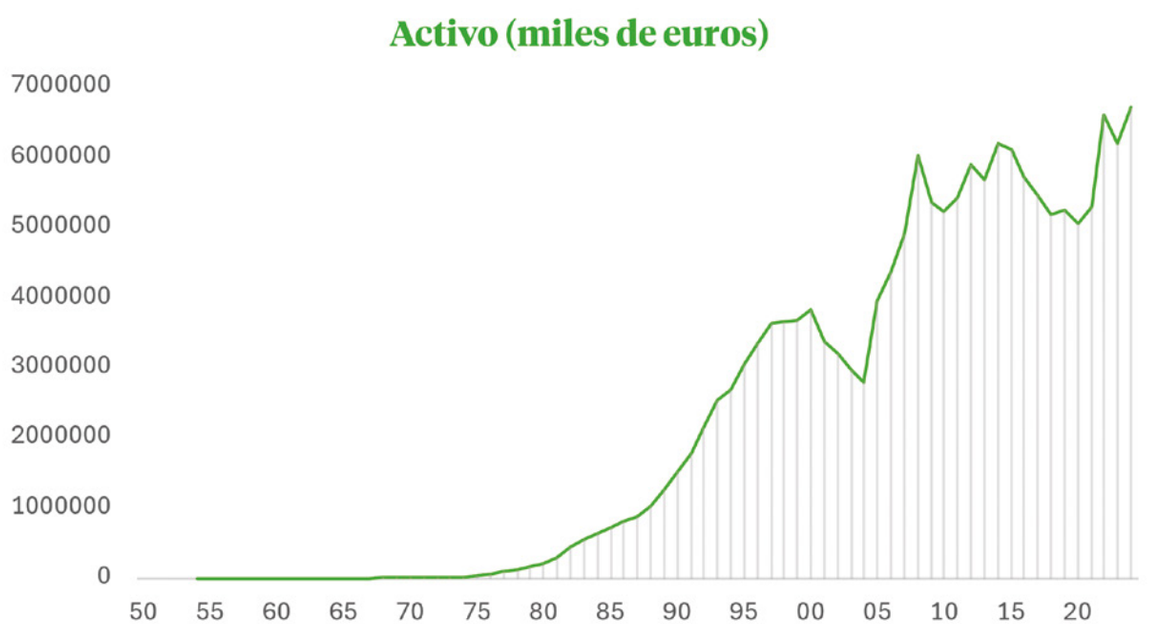

Evolución de las ganancias o pérdidas[70]

Ejercicio	Importe	Ejercicio	Importe	Ejercicio	Importe
1950	–	1968	107	1986	15 869
1951	–	1969	140	1987	19 679
1952	–	1970	173	1988	20 147
1953	–	1971	209	1989	22 295
1954	- 0,9	1972	251	1990	25 316
1955	2	1973	348	1991	29 695
1956	7	1974	453	1992	31 948
1957	12	1975	575	1993	36 858
1958	15	1976	739	1994	36 360
1959	17	1977	1 068	1995	39 851
1960	21	1978	1 429	1996	43 718
1961	23	1979	2 019	1997	47 413
1962	31	1980	2 849	1998	51 547
1963	38	1981	4 102	1999	57 006
1964	48	1982	5 719	2000[71]	75 583
1965	61	1983	7 503	2001	78 711
1966	75	1984	10 039	2002	75 690
1967	91	1985	12 856	2003	79 037

[70] Véase nota 63.
[71] Véase nota 64.

Ejercicio	Importe	Ejercicio	Importe
2004	80 731	2015	72 005
2005	101 275	2016	65 044
2006	121 371	2017	50 194
2007	128 001	2018	36 001
2008	85 005	2019	46 244
2009	76 655	2020	30 040
2010	77 816	2021	32 978
2011	70 628	2022	43 036
2012	70 862	2023	71 256
2013	71 241	2024	70 884
2014	71 544		

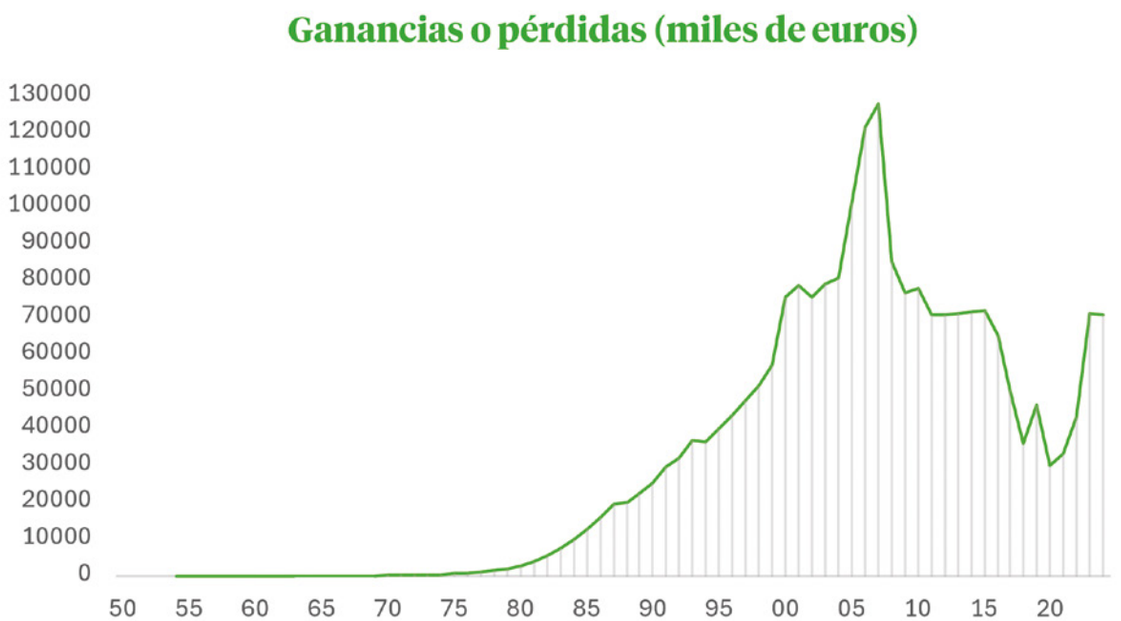

Evolución del número de empleados[72]

Año	Crèdit Andorrà	Creand	Año	Crèdit Andorrà	Creand
1950	–		1976	118	
1951	–		1977	131	
1952	–		1978	140	
1953	–		1979	150	
1954	7		1980	158	
1955	9		1981	177	
1956	11		1982	182	
1957	22		1983	195	
1958	22		1984	194	
1959	26		1985	199	
1960	–		1986	206	
1961	26		1987	213	
1962	38		1988	224	
1963	–		1989	237	
1964	42		1990	262	
1965	41		1991	258	
1966	56		1992	259	
1967	55		1993	253	
1968	68		1994	247	
1969	69		1995	247	
1970	70		1996	253	
1971	73		1997	255	
1972	80		1998	257	
1973	84		1999	255	
1974	107		2000	268	
1975	112		2001	279	

[72] Hasta el año 1995, la columna Crèdit Andorrà sólo incluye a los empleados del Banco; a partir de 1996 incluye a todos los empleados del grupo en Andorra. La columna Creand incluye a todos los empleados del grupo, tanto en Andorra como en el extranjero.

Empleados

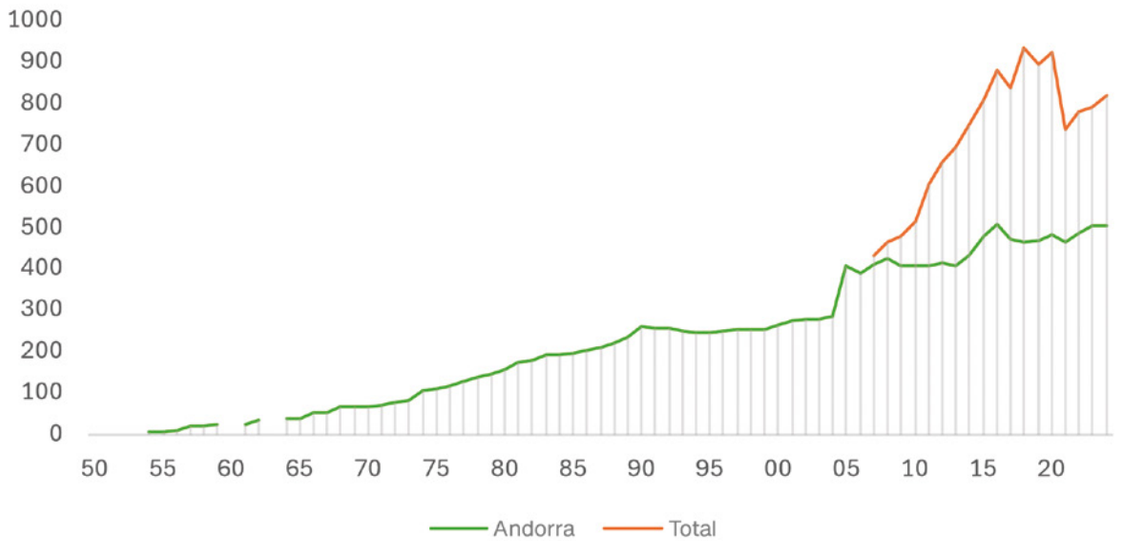

Año	Crèdit Andorrà	Creand	Año	Crèdit Andorrà	Creand
2002	281		2014	437	750
2003	280		2015	481	813
2004	289		2016	510	883
2005	411		2017	475	840
2006	392		2018	469	939
2007	415	437	2019	471	900
2008	428	468	2020	485	929
2009	409	482	2021	467	742
2010	411	517	2022	491	782
2011	411	609	2023	507	796
2012	418	662	2024	508	823
2013	412	696			

Evolución del número de sucursales y oficinas del Banco en Andorra

Año	Sucursales	Oficinas	Actuaciones
1954	1	1	Apertura de la sucursal Príncep Benlloch (sede social)
1957	2	2	Apertura de la sucursal Escaldes
1958	3	3	Apertura de la sucursal Sant Julià
1967	4	4	Apertura de la sucursal Encamp
1972	5	5	Apertura de la sucursal La Massana
1975	6	6	Apertura de la sucursal Ordino
1977	7	7	Apertura de la sucursal Canillo
1982	8	8	Apertura de la sucursal Pas de la Casa
1987	9	9	Apertura de la sucursal Prada Ramon
1989	10	10	Apertura de la sucursal Engordany
1990	12	12	Apertura de la sucursal Santa Coloma
			Apertura de la sucursal Sant Julià II
1991	14	14	Apertura de la sucursal Seu Social (sede social) (Meritxell 80)
			Apertura de la sucursal Soldeu
1999	16	16	Apertura de la sucursal Arinsal
			Apertura de la sucursal Fiter i Rossell
2000	16	17	Apertura de la oficina de banca online e-Crèdit
2003	17	18	Apertura de la sucursal Prat de la Creu

Año	Sucursales	Oficinas	Actuaciones
2005	24	25	Incorporación de las siete sucursales de CaixaBank (Plaça Rebés, Baixada del Molí, Encamp, Escaldes-Engordany, La Massana, Pas de la Casa y Sant Julià de Lòria)
2006	21	22	Cierre de las antiguas sucursales de CaixaBank Escaldes-Engordany, Pas de la Casa y Sant Julià de Lòria
2009	17	21	Cierre de las sucursales Príncep Benlloch y Baixada del Molí Las sucursales Soldeu y Arinsal pasan a ser oficinas automáticas Apertura de la oficina automática Illa Carlemany
2011	13	17	Cierre de las sucursales Encamp II, La Massana II, Engordany y Sant Julià II
2012	12	16	Cierre de la sucursal Prat de la Creu
2014	11	17	La sucursal Fiter i Rossell pasa a ser oficina automática Apertura de la oficina automática Canillo
2015	11	18	Apertura de la oficina automática Encamp
2021	10	19	La sucursal Prada Ramon pasa a ser oficina automática
2022	10	20	Apertura de la oficina de banca privada Sant Antoni

Evolución de la calificación IBCA-FITCH

Fecha	Calificación individual	Calificación a largo plazo
01/11/1990	A/B	
1991	A/B	
1992	A/B	
1993	A/B	
1994	A/B	
1995	A/B	
1996	A/B	
1997	A/B	
1998	A/B	
1999	A/B	
26/07/2000	A/B	
21/12/2001	A/B	
10/10/2002	A/B	
20/10/2003	A/B	A+
03/09/2004	A/B	A+
22/07/2005	A/B	A+
02/12/2005	A/B	A+
18/09/2006	A/B	A
30/11/2006	A/B	A

Fecha	Calificación individual	Calificación a largo plazo
30/01/2008	B	A
22/12/2008	B	A
19/04/2010	B	A
17/06/2011	B/C	A-
13/06/2012		A-
07/06/2013		A-
02/06/2014		A-
23/03/2015		A-
02/07/2015		BBB
22/06/2016		BBB
13/06/2017		BBB
31/05/2018		BBB
17/05/2019		BBB
20/04/2020		BBB-
09/04/2021		BBB-
08/10/2021		BBB-
28/09/2022		BBB-
15/09/2023		BBB-
23/07/2024		BBB-

Reconocimientos destacados

2002

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*, del grupo Financial Times). Es la primera vez que el galardón es concedido a una entidad bancaria andorrana.

2003

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).

2004

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).

2006

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).

2007

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).

2008

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).

2010

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).

2013

- Best Private Bank Andorra (*The Banker* y *PWM*). Es la primera vez que el galardón es concedido a una entidad bancaria andorrana.
- Best Private Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

2014

- Best Private Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

2015

- Best Private Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*). Es la primera vez que el galardón es concedido a una entidad bancaria andorrana.

2016

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).
- Best Private Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

2017

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).
- Best Private Bank Andorra (*The Banker* y *PWM*).
- Best Private Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Innovación of the Month (diciembre) – Merkaat. Digital Advisory (*EFMA & Accenture*).

2018

- Best Private Bank Andorra (*The Banker* y *PWM*).
- Best Private Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

2019

- Best Private Bank Andorra (*The Banker* y *PWM*).
- Best Private Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

2020

- Best Digital Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

2021

- Best Private Bank Andorra (*The Banker* y *PWM*).
- Best Bank Andorra (*Global Finance*).
- Best Digital Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

2022

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).
- Best Bank Andorra (*Global Finance*).
- Best Private Bank Andorra (*The Banker* y *PWM*).
- Best Digital Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

2023

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).
- Best Bank Andorra (*Global Finance*).
- Best Private Bank Andorra (*Global Finance*).
- Best Digital Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

2024

- Bank of the Year Andorra (*The Banker*).
- Best Private Bank Andorra (*The Banker* y *PWM*).
- Best Digital Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).
- Best CSR Bank Andorra (*Global Banking & Finance Review*).

Participaciones calificadas de Crèdit Andorrà SA el 31/12/2024 (directas o indirectas)

Entidades bancarias	Domicilio	Derechos de voto
Banco Alcalá SA	España	91,0%
Banque de Patrimoines Privés SA	Luxemburgo	100,0%
Entidades financieras		
Beta Capital Management LLC	Estados Unidos	100,0%
Beta Capital Securities LLC	Estados Unidos	100,0%
Creand Securities Panama SA	Panamá	100,0%
Credi-Invest SA	Andorra	100,0%
Gesalcalá SA	España	91,0%
Private Investment Management Advisors Panama SA	Panamá	100,0%
Entidades aseguradoras		
Actiu Assegurances SA	Andorra	25,0%
CA Life Insurance Experts, Compañía de Seguros SAU	España	25,0%
CA Vida Assegurances SAU	Andorra	49,0%
CA Vincles Actuarial SLU	Andorra	100,0%
Crèdit Assegurances SAU	Andorra	100,0%
Enterprise Risk Management SA	España	100,0%
Financera d'Assegurances SA	Andorra	13,0%

Otras entidades	Domicilio	Derechos de voto
Clíniques Geriàtriques SA	Andorra	25,0%
Crèdit Andorrà Panamá Holding SA	Panamá	100,0%
Crèdit Andorrà Panamá Patrimonial SA	Panamá	100,0%
Crèdit Andorrà US GP LLC	Estados Unidos	100,0%
Crèdit Capital Immobiliari SA	Andorra	100,0%
Crèdit Iniciatives SA	Andorra	100,0%
Ensisa Patrimonis 365 SL	Andorra	49,6%
Informàtica Crèdit Andorrà SLU	Andorra	100,0%
Patrigest SAU	Andorra	100,0%
SEMTEE SA	Andorra	18,0%
Serveis i Mitjans de Pagament XXI SA	Andorra	33,3%
SETAP 365 SA	Andorra	38,8%
Societat Pirenaica d'Aparcaments SA	Andorra	25,0%

Anexos

Solicitud de apertura de Crèdit Andorrà y Decreto de autorización (13 y 21 de diciembre de 1949)

MUY ILUSTRES SEÑORES:
Bonaventura Riberaygua Argelich, mayor de edad, natural y vecino de Andorra la Vella, secretario de esta M. I. Corporación, competente en conocimientos bancarios, por haber desempeñado cargos importantes y de confianza, por espacio de diecinueve años y seis meses, en la Sociedad Anónima Bancaria CRÉDIT LYONNAIS, Central de Barcelona (conforme se acredita por la copia notarial que al efecto se adjunta) con el mayor respeto EXPONE:

Que, deseando fundar una casa de crédito defensora de los intereses andorranos, en el sentido de fomentar el desarrollo de la industria, del comercio y de la agricultura, con el propósito de siempre facilitar a los andorranos laboriosos y honrados medios económicos y monetarios a un interés módico, y esto, constantemente de conformidad con las leyes en vigor y bajo el control de las Autoridades andorranas competentes,

PIDE con sumisión al M. I. Consell General de los Valles que se digne autorizarlo para domiciliar en un inmueble de su propiedad, situado en Andorra la Vella, una casa de crédito que llevará el nombre de CRÈDIT ANDORRÀ.

Al frente del Crèdit Andorrà actuará, en calidad de Director-gerente, el hijo del peticionario, Ramon Riberaygua. Por ser Bonaventura Riberaygua, instante, el único propietario del mencionado establecimiento de crédito, el capital que se dedique al mismo será genuinamente andorrano.

El solicitante se complace en hacer constar que se encuentra en el pleno uso de sus derechos civiles y políticos, además, que en vida de su madre, que en gloria esté, la "Casa Ramon" efectuaba operaciones de cambios y operaciones de préstamos, habiendo aún en esta fecha un remanente de cuenta deudores y, considera finalmente, que no cree que hoy pueda haber ningún impedimento legal al respecto.

Por lo expuesto anteriormente, SUPLICA atentamente a sus señorías quieran atender y decretar la presente demanda.

Gracia justa que espera merecer de sus señorías, cuya vida Dios guarde muchos años.

Andorra la Vella, a trece de diciembre de mil novecientos cuarenta y nueve.

[Firmado: Riberaygua]

Muy ilustres Srs. SÍNDICOS Y CONSEJEROS DEL CONSELL GENERAL DE LOS VALLES DE ANDORRA
Andorra la Vella

Nº 776

Vista la presente demanda;

Visto el certificado favorable que la acompaña; Considerando que no existe ninguna ley que prohíba a los andorranos ejercer y practicar en los Valles de Andorra los actos propios de un oficio, facultad o profesión, sean de la índole que fueren, siempre y cuando, como es natural, el peticionario reúna las condiciones necesarias de aptitud, de moralidad y de reconocida solvencia;

Dado que quien insta es súbdito andorrano y, teniendo en cuenta los antecedentes alegados, además de la competencia evidente, el M. I. Consell General decreta

Que autoriza el ejercicio de las actividades solicitadas bajo la denominación de Crèdit Andorrà con precisa condición, pero que deberá observar constantemente las leyes y disposiciones vigentes, y las que se puedan dictar en lo sucesivo.

Casa de les Valls, a 21 de diciembre de 1949

Por orden del M. I. Consell General
El secretario interino
[Firmado: Gresa E.]

Decreto del Consell General de actividades bancarias (20 de julio de 1951)[73]

Se da lectura del proyecto presentado por la Comisión encargada aprobándose el texto que se transcribe a continuación, y dando a continuación conocimiento a las dos ilustres Delegaciones.

"Anulada por el M. I. Consell General la decisión tomada el 18 de abril de 1929 respecto a la creación de un impuesto sobre las operaciones bancarias, que de hecho creaba el monopolio de la función bancaria en los Valles a favor de una entidad determinada, con detrimento del régimen de libertad que, en este dominio como en todos los demás de las actividades del país –salvaguardando los valores intangibles de la vida pública y de la persona– debe imperar;

Existiendo una evidente necesidad, en la etapa que se inicia, de delimitar de forma adecuada y precisa las líneas generales dentro de las cuales se ejercerá la actividad bancaria;

Deseosos de que, en esta rama específica de la actividad comercial, nuestro país pueda alcanzar una plenitud que nos capacite para fundamentar y garantizar, al mismo tiempo, la vida económica de la colectividad andorrana y forjar nuevas fuentes de prosperidad y de riqueza, eliminando a la vez el ansia demasiado a menudo demostrada por grupos forasteros que, con la connivencia de conciudadanos nuestros con pocos o ningún escrúpulo, han intentado aprovecharse de las singularidades de la coyuntura económica y financiera de los Valles para instalar una base de operaciones, si no del todo anormales, sí bastante sospechosas y susceptibles de crearnos dificultades que hasta ahora jamás hemos tenido, pero que, sin embargo, nuestra vigilante atención debe prever y rechazar;

El M. I. Consell General de los Valles decreta:

Primero.– Todo establecimiento que quiera dedicarse a actividades bancarias o de cambio de monedas deberá adherirse a las disposiciones del presente Decreto.

Segundo.– Previamente a su apertura presentará, al M. I. Consell General, los Estatutos que regirán la vida de la Entidad, si se trata de una persona jurídica; si se trata de una persona física, presentará una declaración jurada que incorpore las cuestiones que según este Decreto deben ser observadas en todo asunto bancario. En ambos casos, la intervención notarial en la redacción y establecimiento de los referidos documentos es imprescindible.

El M. I. Consell General llevará un libro de Registro de comercios bancarios establecidos en los Valles; igualmente, constituirá un expediente para cada uno, que se abrirá con los documentos indicados en el apartado primero de este artículo, según los casos, e irá guardando toda la documentación que le afecte. De no ajustarse a las prescripciones del presente Decreto, el M. I. Consell General se lo hará saber, prohibiéndole el derecho de actuar.

Tercero.– Es imprescindible que tanto las personas que individualmente se dediquen a la Banca, como las sociedades que para este objeto se constituyan, sean ciudadanos andorranos y que se basen totalmente en capital perteneciente a súbditos de los Valles.

El M. I. Consell General, en caso de que haya fundadas dudas respecto a la procedencia de los capitales afectados en el negocio bancario, podrá realizar las investigaciones que crea convenientes y oportunas para discernir su origen. Esta investigación, conducida siempre por personal idóneo, tendrá la más amplia libertad en cuanto a los medios y ámbito de actuación. Dada la naturaleza de esta investigación, será siempre reservada y confidencial, si bien las personas o entidades afectadas serán escuchadas en todo momento.

Contra la resolución del M. I. Consell General se darán los recursos ordinarios. Mientras esté pendiente de recurso el acuerdo del M. I. Consell General, la entidad o persona interesada no podrá consagrarse a la actividad bancaria.

Cuarto.– Todo establecimiento bancario deberá operar con un capital mínimo de un millón de pesetas o su equivalente en francos, totalmente desembolsado en el momento de iniciar las actividades. En el futuro, el M. I. Consell General podrá variar el tipo mínimo del capital fundacional a exigir.

[73] Transcripción traducida del acuerdo, extraído del acta de la sesión del Consell General del 20 de julio de 1951.

El total del capital afectado en las operaciones bancarias nunca podrá ser inferior a un dos por ciento de los depósitos que acepte de sus clientes.

Quinto.– Un diez por ciento de los beneficios que las entidades bancarias o los particulares realicen será destinado a la constitución de un fondo de reserva obligatorio hasta igualar el capital escriturado, en las sociedades, y del afectado en el negocio, en los particulares.

Sexto.– Cada establecimiento, al finalizar su ejercicio económico, deberá comunicar al M. I. Consell General, en un plazo de dos meses desde el cierre, el Balance ajustado al modelo que se publica como apéndice del presente Decreto, y el M. I. Consell General, si lo cree conveniente, podrá realizar las comprobaciones que estime necesarias.

Séptimo.– Las sociedades que se consagren a la actividad bancaria podrán adoptar cualquiera de las modalidades existentes en derecho comercial. En las anónimas, las acciones serán siempre nominales e inscritas en un Registro especial.

Toda transferencia de acciones será realizada ante notario. Y la misma constatación deberá ser hecha para cualquier variación que sufra el capital social o el afectado en el negocio bancario.

Octavo.– La adopción de los siguientes Libros, previamente diligenciados por una de las Batllies (juzgados), será obligatoria: Llibre Major General (libro mayor general), Llibre Diari General (libro diario general) i Llibre d'Inventaris (libro de inventarios). Y para las sociedades: Libro de actas y Registro de acciones, con expresión de los cambios de titular que puedan sufrir.

Noveno.– El incumplimiento de cualquiera de las prescripciones de este Decreto será sancionado, con instrucción previa del correspondiente expediente, del que será parte el establecimiento afectado.

Las sanciones podrán variar desde la sencilla amonestación privada y confidencial, la amonestación pública, la suspensión de actividades por un período de tres meses y hasta un año y, finalmente, la suspensión definitiva. Esta sanción llevará aparejada la prohibición de dedicarse en adelante al negocio bancario, prohibición que en el caso de las Sociedades comprenderá a todos los miembros del Consejo de administración o del órgano rector de la entidad y del alto personal director de la misma. Todo ello sin perjuicio de la responsabilidad civil y penal que proceda, y que será del dominio estricto de los Tribunales.

El M. I. Consell General aplicará, como sanción mínima, el doble del importe de la cantidad defraudada.

Décimo.– Al finalizar sus operaciones, ya sea por voluntad propia, ya sea por contingencias del negocio, todo establecimiento bancario deberá presentar al M. I. Consell General una Memoria explicativa y justificativa de las causas que motivan el cese, no pudiendo dar fin a las operaciones liquidadoras hasta que el M. I. Consell General haya aprobado dicha Memoria, pudiendo intervenir en estas operaciones si lo cree necesario.

Undécimo.– Dada la especial constitución, finalidades y régimen de la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, la Sucursal que tiene establecida en los Valles queda exceptuada del régimen establecido en este Decreto, siempre y cuando no se dedique a otras operaciones que las de ahorro y la constitución actual de la entidad matriz no sea modificada.

El Banc Agrícol i Comercial d'Andorra SA deberá, en el término de dos años a partir de la publicación de este Decreto, tomar las disposiciones deseadas para adaptarse a la presente reglamentación.

Duodécimo.– El M. I. Consell General, en el futuro, podrá dictar las ordenaciones complementarias que sean necesarias para la mejor efectividad de este Decreto, ya sea respecto a cuestiones orgánicas, ya sea respecto a cualquier otra cuestión económica o tributaria.

Decimotercero.– El presente Decreto deroga toda disposición anterior que se oponga a su contenido.

Casa de les Valls, a 20 de julio de 1951. El síndic general, firmado: F. Cairat. Por orden del M. I. Consell General, el secretario interino, firmado: R. Riberaygua."

Se acuerda enviar una copia a cada una de las MM. II. Delegaciones Permanentes, dándoles conocimiento del acuerdo del M. I. Consell.

Composición de los fondos de inversión EUFONS y AMFONS (3 de abril de 1956)[74]

EUFONS
Fondo mutuo de inversiones europeas
Extracto de la cartera a 3 de abril de 1956

ITALIAN PUBLIC UTILITY CREDIT INSTITUTE	11,25%
CIE. FRANÇAISE DES PÉTROLES	8,64%
FONCIPARS (participaciones de copropiedad inmueble)	12,01%
S.A. POUR L'INDUSTRIE DE L'ALUMINIUM	11,62%
NESTLÉ ALIMENTARIA S.A.	10,35%
PHILIPS GLOEILAMPEN	10,05%
ROYAL DUTCH	13,18%
UNILEVER N.V.	11,32%
BADISCHE ANILIN & SODA-FABRIK [BASF]	9,58%
Participaciones en circulación	9 300
Precio de emisión	Fr. S. 10,34

AMFONS
Fondo mutuo de inversiones americanas
Extracto de la cartera a 3 de abril de 1956

EASTMAN KODAK	10,34%
CANADA IMMOBIL (fondo de inversión para valores inmobiliarios en Canadá)	12,91%
SOUTHERN RAILWAY	8,49%
KENNECOT COPPER	9,54%
U.S. GYPSUM	12,91%
STANDARD OIL CO. OF NEW JERSEY	12,70%
GENERAL MOTORS CORP	8,48%
INTERNATIONAL PAPER	9,47%
AMERICAN TELEPHON & TELEGRAPH [ATT]	12,63%
Participaciones en circulación	21 000
Precio de emisión	$ USA 1,06

[74] Detalle de la composición de los fondos de inversión EUFONS y AMFONS en abril de 1956. Los valores complementarios hasta llegar al 100% de las participaciones (2,00% en el caso de EUFONS y 2,53% en el de AMFONS) no están detallados en el documento original.

Memorial dirigido a los delegados permanentes de los copríncipes (10 de abril de 1956)

Muy Ilustre señor:
El día 5 de abril de este año, el M. I. veguer francés convocó en su despacho al Sr. Ivo Fiter i Mallol, a fin de pedirle explicaciones sobre las actividades que el Departamento Comercial y Fiduciario de Crèdit Andorrà realiza en su inmueble de Andorra la Vella, manifestándole, entre otras cosas, que le consta positivamente que dicha empresa había realizado actividades de tipo bancario, en contra de la suspensión dictada por la M. I. Delegación Permanente de Francia, por lo que se vería en la necesidad de clausurar el inmueble si en un breve plazo no le fueran dadas las debidas satisfacciones.

Ante este caso de urgencia, los firmantes, en representación del Consejo de administración de nuestra Entidad, respetuosamente dirigen a las MM. II. Delegaciones Permanentes el presente MEMORIAL de los hechos ocurridos y su justificación, con la SÚPLICA de que, tras consultarlos, las MM. II. Delegaciones puedan resolver una situación que podría desencadenar notables perjuicios a la economía del país.

1.º– El día 21 de diciembre de 1949, el M. I. Consell General, por el Decreto 776, autorizó al Sr. Bonaventura Riberaygua Argelich para dedicarse al negocio bancario en los Valles de Andorra, bajo el nombre de Crèdit Andorrà.

2.º– El Sr. Bonaventura Riberaygua Argelich murió el 12 de octubre de 1950, dejando su empresa nada más empezar. Su hijo, el Sr. Ramon Riberaygua Esteve, solicitó del M. I. Consell General la ratificación a su favor de la autorización concedida por el mencionado Decreto 776; ratificación que le fue otorgada por el Decreto 859, de fecha del 9 de noviembre de 1950.

3.º– Para utilizar esta autorización, la Sra. Pilar Esteve Grau, viuda de Riberaygua, y sus dos hijos, el Sr. Ramon y el Sr. Bonaventura Riberaygua Argelich [sic], constituyeron el día 15 de diciembre de 1950 una sociedad anónima totalmente andorrana entre ellos tres, comunicando, en fecha oportuna, al M. I. Consell General los estatutos por los que se regía la sociedad.

4.º– El Decreto 776 del día 21 de diciembre de 1949 fue firme e inapelable a partir de los quince días de su publicación y transcurrió casi un año sin que nadie hiciera ningún tipo de oposición. Es más: el día 21 de marzo de 1950, el Banc Agrícol i Comercial d'Andorra SA se dirigió por carta al Sr. Bonaventura Riberaygua Argelich, reconociéndolo como beneficiario de la autorización contenida en el Decreto 776. No fue hasta el día 5 de diciembre de 1950 y, por tanto, fuera del plazo previsto en el Decreto del 21 de marzo de 1933, cuando el Banc Agrícol i Comercial d'Andorra SA interpuso ante las MM. II. Delegaciones Permanentes recurso contra el Decreto 776 del M. I. Consell General.

5.º–Es de notar que el Sr. Bonaventura Riberaygua Argelich, primeramente, y después sus herederos, transcurrido el plazo durante el cual los Decretos del M. I. Consell General podían ser recurridos, y en el período de este año en el que nadie le hizo ninguna objeción, construyeron un edificio destinado a albergar la Entidad para la que estaban autorizados, invirtiendo en la construcción un cuantioso capital.

6.º– El día 7 de diciembre de 1950, el Sr. Ramon Riberaygua Esteve recibió una notificación del M. I. Sr. Síndic en la que le notificaba la comunicación del M. I. veguer francés, según la cual, habiendo sido acogido por el Exmo. Sr. copríncipe francés dicho recurso, se le ordenaba abstenerse de toda actividad que se desprendiese del Decreto recurrido.

7.º– El día 10 de abril de 1954, el Sr. Ramon Riberaygua Esteve solicitó y obtuvo por el Decreto 2027 del M. I. Consell General la autorización de abrir un Departamento Comercial y Fiduciario de Crèdit Andorrà para dedicarse a las actividades que se desprenden del nombre de dicho Departamento. Comenzadas estas actividades el día 14 siguiente, el Sr. Ramon Riberaygua Esteve las desarrolló sin interrupción ni oposición de nadie hasta el mes de marzo [corregido a mano: en el escrito mecanografiado dice "*de abril*"] de 1955.

8.º– En esta fecha, los Sres. Riberaygua vendieron a un grupo de andorranos todas las acciones que poseían de Crèdit Andorrà, que eran dos tercios del capital, quedando el tercio restante en las manos españolas en las que estaba hasta ese momento. La Asamblea General de los nuevos accionistas decidió continuar las operaciones del Departamento Comercial y Fiduciario y nombró el Consejo de administración que todavía hoy gobierna la Sociedad.

9.º– Pocos días después de la entrada de los nuevos accionistas, el día 16 de marzo de 1955,[75] el Banc Agrícol i Comercial d'Andorra SA nos hizo llegar un requerimiento, con un pretendido derecho de inspección y recaudación de un supuesto impuesto sobre operaciones bancarias, alegando que el Departamento Comercial y Fiduciario de Crèdit Andorrà realizaba este tipo de operaciones. La copia de ese requerimiento puede verse en el anexo 1. Nosotros contestamos por medio del requerimiento cuya copia se acompaña como anexo 2. Desde entonces y hasta hoy hemos seguido desarrollando las actividades propias del Departamento Comercial y Fiduciario con la general aprobación de particulares y entidades que, cada día más, nos han ido encargando sus asuntos.

10.º– Es posible que la multiplicidad de los encargos comerciales y fiduciarios que hemos recibido de nuestra clientela, siempre en aumento, haya dado la impresión, en algún momento, de que salíamos de los límites propuestos al abrir el Departamento, pero esto nace de la dificultad de precisar las diferencias entre las actividades bancarias y las meramente comerciales, financieras y fiduciarias. A este respecto es conveniente tener presente que, contrariamente a lo que sucede en otros países, donde la función bancaria está bien delimitada, en los Valles de Andorra el único banco existente en el momento de nuestra llegada, así como los bancos españoles en los que está inspirado, se ocupa también de operaciones comerciales y financieras. Esta circunstancia contribuye a crear una idea excesivamente extensiva del concepto de banca y es la causa de que, por el hecho de realizar nosotros operaciones financieras y fiduciarias que son también cumplidas por el Banc Agrícol i Comercial d'Andorra SA, se nos haya podido decir que realizamos operaciones bancarias. Pero de hecho, la gran mayoría de las operaciones que hemos realizado entran dentro de alguna de las siguientes:

a). Compra de créditos a comerciantes andorranos sobre otros comerciantes de los Valles, mediante el documento que se adjunta (anexo 3), del texto del cual se deduce claramente que se trata de una simple operación mercantil.
b). Pago de letras y recibos por cuenta de terceros, es decir, una operación de comisión o mandato.
c). Gerencia de los haberes confiados por nuestros clientes para ser invertidos, ya sea en moneda extranjera, ya sea en valores, lo que constituye una operación de administración.
d). Compra a nuestro nombre, pero por cuenta de nuestros clientes, de divisas y medios de pago sobre el extranjero, lo que constituye una típica operación fiduciaria.
e). Cesión de saldos en moneda extranjera, propiedad de nuestros clientes pero que figura a nuestro nombre, por cuenta de los propios clientes y por orden de terceros, lo cual también es también una operación fiduciaria.
f). Operaciones de cambio de moneda, que son de general ejercicio en los Valles.
g). Compra de valores por cuenta de nuestros clientes y cobro de las rentas de los mismos, lo cual es una mera operación de comisión mercantil.

[75] En la copia del original en catalán consultada, el texto *"16 de marzo de 1955"* está escrito a mano en un espacio que, en el texto mecanografiado, se dejó en blanco. Sin embargo, en la copia de la traducción en francés que se dirigió a la delegación permanente de Perpiñán, este fragmento de texto aparece mecanografiado.

h). Préstamo de dinero por operaciones de comercio o industriales, que no es otra cosa que una operación financiera.

i). Depósito de fondos como provisión de nuestros clientes para el cumplimiento de los encargos confiados y retorno de los sobrantes de los mismos, ya sea a cuenta o como liquidación definitiva.

Es posible también que, en algún caso, presionados por las necesidades de nuestros clientes y a su demanda, nos hayamos encontrado envueltos en alguna operación que más claramente pueda calificarse de bancaria, pero esto habrá sido de forma esporádica y nunca con la intención de faltar a la obediencia que debemos a nuestros Excmos. señores copríncipes.

11.º– Toda nuestra gestión ha tenido como consecuencia, en primer lugar, la ordenación económica dentro de los Valles, sobre todo en lo que se refiere al régimen de pagos y cobros, de la que el país estaba muy necesitado. En segundo lugar, las facilidades dadas a nuestros clientes nos han llevado, a día de hoy, por la razón natural de las cosas, al hecho evidente de que contamos con cerca de mil clientes, con un total de más de quince millones de pesetas confiadas a nuestra gestión; en gran parte, como es natural, invertidas.

Expuestos cronológicamente los hechos acaecidos y vista la situación real de nuestra empresa a día de hoy, fácilmente se comprende que cerrarla o paralizar totalmente nuestras actividades provocaría, sin remedio, un colapso económico en un gran sector del país, ocasionando un enorme perjuicio a los comerciantes andorranos que durante estos dos años de trabajo han puesto su confianza en nosotros con satisfacción generalizada.

Por eso, aunque seamos conscientes de nuestra buena fe y de haber obrado siempre con la mayor rectitud, a fin de evitar el desastre, no ya de los componentes de la Sociedad sino de todos los clientes que dependen de ella, suplicamos al recto sentido de justicia de las MM. II. Delegaciones Permanentes y esperamos de su magnánima preocupación por el bienestar del país cualquier otra solución diferente al cierre, que tan graves repercusiones tendría.

Dentro de este orden de ideas y sin perjuicio de todo lo expuesto para la justificación de nuestra actuación, aceptaríamos gustosamente dejar de realizar todas las operaciones que, a criterio de las MM. II. Delegaciones Permanentes, fueran motivo de sospecha de incumplimiento de la suspensión del Decreto 776 del M. I. Consell General, dictada por el Excmo. Sr. copríncipe francés, por quien expresamos tal sumisión y respeto que no intentaríamos siquiera contradecirlo.

Sin embargo, rogamos respetuosamente a las MM. II. Delegaciones Permanentes que quieran tener en cuenta que nuestro buen deseo se encuentra limitado por la realidad de las cosas, ya que no vemos cómo paralizar de forma inmediata muchas de las operaciones en curso sin producir perjuicios muy graves a nuestros clientes. Esperamos pues, de la buena diligencia y del alto criterio de las MM. II. Delegaciones Permanentes, la tolerancia y flexibilidad necesarias para proceder al reajuste que deseen de forma progresiva, y ofrecemos, por nuestra parte, la colaboración necesaria para conseguirla en el plazo más breve posible.

Dicho esto y sin que ello signifique rectificación de nada de lo que acabamos de manifestar ni de la promesa de sumisión que precede, queremos aprovechar la ocasión para dirigirnos a los MM. II. Delegados Permanentes de los Excmos. Sres. copríncipes para exponer el derecho que, creemos, nos asiste a actuar plenamente como banco, ya que ésta es la meta a la que desean llegar todos los actuales accionistas de la Sociedad, pues con esta idea compraron las acciones que poseen.

Fundamentamos este derecho en los siguientes puntos:

A). Derecho que asiste a toda persona andorrana, sea física o jurídica, para ejercer todo tipo de profesión, sin exclusión de ninguna de ellas.

B). Decreto 776 del M. I. Consell General, concediendo al Sr. Bonaventura Riberaygua Argelich, además de lo expresado en el apartado A), la autorización para ejercer la actividad bancaria en los Valles bajo la denominación de Crèdit Andorrà.

C). Derecho que asiste a los andorranos a asociarse libremente entre sí y con personas extranjeras, con las condiciones requeridas y en la proporción de dos andorranos por cada extranjero.

D). Cesión de la autorización contenida en dicho Decreto 776, a favor de la sociedad anónima Crèdit Andorrà, legalmente constituida ante el Notario de los Valles, como estamos dispuestos a probar, que en sus dos tercios es hoy día propiedad de personas andorranas.

E). El hecho de que no existe ningún monopolio ni concesión especial para ejercer la actividad bancaria en los Valles que pueda impedir el ejercicio de la nuestra, puesto que el pretendido monopolio de hecho creado por el importe [en lugar de "*impuesto*"] sobre las operaciones bancarias regulado en el Decreto del M. I. Consell General del día 18 de abril de 1929 fue suprimido totalmente por la Ordenación del M. I. Consell General de fecha del 20 de julio de 1951 (anexos 1 y 2 [sic]).

F). El incremento y el desarrollo económico de los Valles de Andorra que permite perfectamente la coexistencia de más de una entidad bancaria, con los beneficios evidentes que este hecho produce a los comerciantes de los Valles como resultado del juego de la libre competencia.

G). El hecho evidente de la general simpatía con que ha sido acogida nuestra actuación y la afluencia de clientes que hemos experimentado, y que corrobora lo dicho en el apartado anterior, puesto que en dos cortos años nos ha sido confiada una cifra equivalente a casi la mitad de la que tiene depositada al cabo de 25 años el Banc Agrícol i Comercial d'Andorra SA.

H). El esfuerzo que durante estos tiempos hemos realizado en pro de la economía de los Valles, creando, a base de nuestro trabajo y dedicación, nuevos sistemas de pago y cobro que, dando mayor rapidez de circulación al dinero, redundan en un aumento de la riqueza para nuestro país.

Por todo lo expuesto a sus MM. II. señorías

SUPLICAMOS:

Que quieran resolver el recurso contra el Decreto 776 del M. I. Consell General, levantando la suspensión que pesa sobre Crèdit Andorrà, y lo autoricen en el pleno ejercicio de la función bancaria.

Es la gracia que esperamos obtener del recto proceder de los MM. II. Delegados Permanentes, a los que Dios guarde la vida muchos años.

Aviso del Consell General (21 de abril de 1959)

Medidas para proteger la economía andorrana.

Para evitar posibles graves perjuicios a la economía andorrana y a la moneda de los países vecinos, el M. I. Consell General, deseoso de servir al bien común, se ve obligado a adoptar las siguientes medidas:

1.ª Queda rigurosamente prohibido efectuar pagos de mercancías que no estén destinadas a la importación en los Valles.

2.ª Queda prohibida la apertura de ninguna cuenta a nombre de una persona que no esté legalmente autorizada para residir en los Valles, y se ordena la cancelación de todas las cuentas que puedan existir actualmente a nombre de extranjeros no residentes en los Valles, dentro del plazo máximo de un mes a contar desde la fecha de hoy.

No obstante, el M. I. Consell podrá autorizar la apertura de cuentas a súbditos o entidades españolas y francesas previa autorización de los organismos competentes de sus respectivos países y en su moneda.

Queda prohibido efectuar cualquier operación sobre movimiento de cuentas de cambio de moneda extranjera, de giros, transferencias, depósitos y todas las demás operaciones que, directa o indirectamente, representen, en cantidades o acumulación de cantidades, una evasión de capitales que afecte a alguno de los dos países vecinos (Francia y España) de acuerdo con las disposiciones prohibitivas vigentes en dichos países.

Se consideran extranjeros a efectos de este artículo los españoles y franceses.

3.ª Se ordena a todos los establecimientos bancarios de los Valles que presenten una declaración firmada del nombre de los accionistas y su respectiva participación en el capital social de la empresa bancaria.

4.ª Para el cumplimiento de estas disposiciones, el M. I. Consell ha decidido nombrar a interventores-inspectores.

Toda infracción de las presentes disposiciones será castigada con multa de cinco a diez veces el importe de la operación ilegal efectuada, sin perjuicio de la responsabilidad civil y penal que proceda y que será del dominio estricto de los Tribunales.

Sobre la investigación de los testaferros ("prestanoms", en Andorra) se acuerda utilizar las listas facilitadas por el Servei d'Ordre, que las examine la Comisió del Control e informe al M. I. Consell.

Francesc Cairat, síndic general
Marc Vila, secretario general

Fuentes documentales y bibliografía

A lo largo de este trabajo se ha referenciado a pie de página la fuente documental de los textos que se han reproducido. En los casos en que no se detalla la fuente, se debe a que se trata de documentación original procedente del archivo histórico de Creand, o bien de una procedencia que se deduce de forma evidente del contexto, por ejemplo, en el caso de las actas de las sesiones del Consell General. La documentación procedente de esta Institución (básicamente, los Libros de actas y los Libros de decretos) se ha consultado en el Archivo Nacional de Andorra.

Se detalla a continuación la relación de los principales documentos bibliográficos consultados, así como algunas referencias que pueden ayudar a contextualizar los contenidos de la publicación:

- Amigó, Elidà; Morell, Antoni. *693 anys després*. Andorra: Casal i Vall, 1971.
- Bricall, Josep M. (dir.). *Estructura i perspectives de l'economia andorrana*. Barcelona: Edicions 62, 1975.
- Cabana, Francesc. *Andbanc: 75 anys de banca i d'història andorrana*. Andorra: Andbanc, 2005.
- *Camins de bast: Memòries d'Antoni Pintat Argelich*. Andorra: Toni, Albert i Rosa Pintat Santolària, 2001.
- Fiter, Ricard. *Legislació administrativa andorrana*. Andorra: Casal i Vall, 1973.
- Galabert, Marc. *Desenvolupament econòmic als Pirineus: el clúster bancari andorrà en perspectiva històrica, 1930–2007*. Universitat de Barcelona, 2018. [http://hdl.handle.net/10803/587222] (consultado por última vez el 11 de octubre de 2024).
- Giral, Eugenio. *La radiodifusión en Andorra. Política, economía y espacio comunicacional en un país dependiente*. Universitat de Barcelona, 1989. [http://hdl.handle.net/2445/42617] (consultado por última vez el 11 de septiembre de 2024).
- Gurdó, Glòria. *Banc Internacional-Banca Mora 1952-2002. Cinquantè aniversari*. Andorra: BIBM, 2002.
- Lluelles, Maria Jesús (coord.). *El segle xx: la modernització d'Andorra*. Lleida: Pagès Editors; Andorra: Cambra de Comerç, Indústria i Serveis d'Andorra, 2004.
- Lluelles, Maria Jesús. *La transformació econòmica d'Andorra*. Barcelona: L'Avenç, 1991.
- Marqués, Nemesi. *Lleis i resolucions dels coprínceps i dels seus delegats (1900-1979)*. Andorra: Casal i Vall, 1980.
- Moncada, Alberto. *Historia oral del Opus Dei*. Esplugues de Llobregat: Plaza y Janés, 1987.
- Valls, Àlvar. *Diccionari enciclopèdic d'Andorra*. Andorra: Fundació Crèdit Andorrà, 2006.
- Ynfante, Jesús. *La prodigiosa aventura del Opus Dei*. París: Ruedo Ibérico, 1970.

Durante la realización del trabajo también se han consultado diferentes páginas y bases de datos en Internet; las principales bases de datos consultadas han sido las siguientes:

- Biblioteca digital de la Bibliothèque nationale de France: https://gallica.bnf.fr/
- Boletín oficial del Principado de Andorra: https://www.bopa.ad/
- Departamento de Estadística: https://estadistica.ad.portal/apps/sites/#/estadistica-ca/
- Portal jurídico del Principado de Andorra: https://portaljuridicandorra.ad/

75 1950·2025 Creand©
Crèdit Andorrà